roman

edith wharton
masumiyet çağı

İngilizce Aslından Çeviren: Bilal Çölgeçen

İMGE kitabevi

edith wharton
masumiyet çağı

İMGE kitabevi

Edith Wharton, Roman yazarlığının yanı sıra kısa öykü yazarı, şair, editör, moda tasarımcısı ve dekoratör kimlikleriyle tanınan, çok yönlü ve renkli bir kişiliğe sahip olan Amerikalı kadın yazar, Edith Wharton, 24 Ocak 1862'de New York'ta doğmuş, 1907'den sonra Fransa'ya yerleşmiş ve 11 Ağustos 1937'de ölünceye kadar Fransa'da kalmıştır. Yazdığı romanlarla günümüze kadar popülerliğini korumuş ve eserleri birçok film ve televizyon dizisine esin kaynağı olmuştur. Masumiyet Çağı (Age of Innocence) 1920'de yayımlanmış ve yazar, 1921 Pulitzer ödülünü kazanmıştır. Masumiyet Çağı, 1924 yılında sessiz film olarak, 1934 yılında sesli film olarak sinema tarihine geçmiş ve en son yönetmen olarak Martin Scorsese'nin imzasıyla 1993 yılında yeniden beyaz perdeye aktarılmıştır.

Wharton'un Başlıca Eserleri:

- *The Mirth of House* (1905)
- *Ethan Frome* (1911)
- *The Glimpses of the Moon* (1922)
- *Masumiyet Çağı* (1920; İmge Kitabevi Yayınları, 2010)

Bilal Çölgeçen, 1959 yılında Antalya'da doğdu. İlkokulu Antalya'da tamamladıktan sonra ortaokulu ve liseyi İstanbul'da bitirdi. Değişik dönemlerde makine mühendisliği ve iktisat öğrenimlerini yarıda bıraktı. Çeviriye bir hobi olarak başlayıp profesyonel olarak devam etti. Çevirmenler Meslek Birliği'nin kurucu üyelerinden biri oldu.

Çölgeçen'in Çevirileri:

- *Bilgeliğin Yedi Sütunu* (Çivi Yazıları, 1. cilt 2001, 2. ve 3. cilt 2005)
- *Küreselleş-me - Küreselleşme Karşıtları Ne Istiyorlar?* (Yenihayat Kütüphanesi Yayınları, 2002)
  Türkiye'nin Yeniden Doğuşu (Yenihayat Kütüphanesi, 2003, İkarus Yayınları, 2008)
  Küresel Ekonomi ve Demokrasi (Metis Yayınları, 2004)
  Teknolojinin Başyapıtları (Güncel Yayıncılık, 2005)
  Devrimci Romantizm (Versus Yayınları, 2007)
  Yokoluş (İstiklal Kitabevi, 2007)
  Hamas (İkarus Yayınları, 2009)
  Arzular Kenti İstanbul (Telos Yayıncılık, 2010)
  Masumiyet Çağı (İmge Kitabevi Yayınları, 2010)

İmge Kitabevi Yayınları

Ankara / Kızılay
Konur Sokak No: 17
Tel: (312) 419 46 10 - 419 46 11
Faks: (312) 425 29 87
E-Posta: imge@imge.com.tr

İstanbul / Taksim
İstiklal Cad. Zambak Sok. No: 2/4
Tel: (212) 249 34 79
Faks: (212) 249 35 79
E-Posta: imge@imge.com.tr

Genel Dağıtım

Ankara / Kızılay
Konur Sokak No: 43/A
Tel: (312) 417 50 95 - 417 50 96
Faks: (312) 425 65 32
E-Posta: imge@imge.com.tr

İstanbul / Cağaloğlu
Ankara Caddesi No: 45/A
Tel: (212) 527 40 57
Faks: (212) 527 41 45
E-Posta: imge@imge.com.tr

Edith Wharton

Masumiyet Çağı

İngilizce Aslından Çeviren: Bilal Çölgeçen

İMGE kitabevi

İmge Kitabevi Yayınları
Genel Yayın Yönetmeni
Şebnem Çiler Tabakçı

ISBN 978-975-533-637-4

Özgün Adı
The Age of Innocence

© İmge Kitabevi Yayınları, 2010

Tüm hakları saklıdır.
Yayıncı izni olmadan, kısmen de olsa
fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik
yöntemlerle çoğaltılamaz.

1. Baskı: Temmuz 2010

Editör
Nafer Ermiş

Düzelti
Ayten Koçal

Kapak
Duysal Yaşar

Dizgi
Yalçın Ateş

Baskı ve Cilt
Pelin Ofset Tipo Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
İvedik Organize Matbaacılar Sitesi
558. Sok. No: 28 Yenimahalle-Ankara
Tel: (312) 395 25 80-83 • Faks: 395 25 84
www.pelinofset.com.tr

İmge Kitabevi
Yayıncılık Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Konur Sok. No: 3 Kızılay 06650 Ankara
Tel: (312) 419 46 10-11 • Faks: (312) 425 29 87
İnternet: www.imge.com.tr • E-Posta: imge@imge.com.tr

Kitap 1

Bölüm 1

Yetmişli yılların* başlarında bir ocak akşamı Christine Nilsson, New York'taki Müzik Akademisi'nde *Faust* Operasından aryalar söylüyordu.

"Ta kırklı yıllardan beri" kentin uzak semtlerinden birinde değer ve görkem bakımından büyük Avrupa başkentlerindekilerle boy ölçüşecek nitelikte yeni bir opera sarayının yapılacağı söylentileri dolaşmasına rağmen yüksek tabakaya mensup kişiler, her kış eski, şirin Akademi binasının kırmızı ve altın sarısı pespaye localarında yeniden toplanmaktan mutluluk duyuyorlardı. Muhafazakârlar, New York kentinin artık endişe duymaya başlamakla birlikte kendisine çekmeye devam ettiği "yeni insanları" dışarıda bıraktığı için Akademi'nin küçük ve elverişsiz oluşuna büyük değer veriyorlardı.

1870'ler (ç.n.).

Duygusal kişiler, Akademi'ye tarihsel çağrışımlar nedeniyle bağlılık duyuyorlardı. Müzik tutkunları ise mükemmel akustiğinden dolayı... Çünkü müzik dinlemek için inşa edilen salonlarda kalite her zaman büyük bir sorun teşkil ediyordu.

O kış Madam Nilsson'un sahneye ilk çıkışıydı ve günlük basının, "Olağanüstü parlak bir dinleyici topluluğu primadonnayı dinlemek için toplandı, diye tasvir ettiği insanlar, operaya özel faytonları, büyük aile arabaları ya da daha mütevazı ama daha kullanışlı, iki kişilik "kahverengi kupalarla" kaygan, karlı caddelerden geçerek gelmişlerdi. Operaya kahverengi bir kupayla gelmek, neredeyse insanların kendi büyük arabalarıyla gelmeleri kadar itibarlı bir yöntemdi. Üstelik aynı araçla dönmenin büyük bir avantajı da vardı. İnsanların, kendi araba sürücülerinin soğuktan ve cin içmekten kızarmış burnu Akademi'nin sundurması altında parlayıncaya kadar beklemek yerine, (demokratik ilkelere şakacı bir kinayeyle) sıradaki ilk kahverengi arabaya binmek için acele etmelerine olanak sağlıyordu. Kiralık at ve araba temin eden ahır sahibi saygıdeğer bir adamın en ustaca sezgilerinden biri, Amerikalıların, eğlenceye gitmek istediklerinden daha hızlı bir şekilde dönmek istediklerini keşfetmiş olmasıydı.

Newland Archer, kulüp locasının arkasındaki kapıyı açtığında perde henüz yeni açılmış ve bir bahçe sahnesi ortaya çıkmıştı. Genç adamın daha erken gelmemesi için bir neden yoktu. Çünkü saat yedide akşam yemeğini annesi ve kız kardeşiyle baş başa yemiş ve sonra da Bayan Archer'ın evde sigara içilmesine izin verdiği tek odada -cilalı siyah ceviz kitaplıklar ve üst kısımları süslü sandalyelerin bulunduğu gotik kütüphanede- bir

puro içerek oyalanmıştı. Ama her şeyden önce New York bir metropoldü ve Archer, metropollerde operaya erken gelmenin "gözde bir davranış olmadığını" gayet iyi biliyordu. "Gözde veya gözde olmayan" bir davranış Newland Archer'ın New York'unda, binlerce yıl önceki atalarının kaderlerine hükmeden akıl sır ermez totem dehşetleri kadar önemli bir rol oynuyordu.

Geç kalışının ikinci nedeni ise kişiseldi. Purosunu içerken gereğinden fazla oyalanmıştı, çünkü inceliklere düşkün biriydi ve bir olayı beklerken duyduğu haz, çoğunlukla olay gerçekleştiğinde duyduğundan daha fazlaydı. Kişisel zevklerinin çoğunda olduğu gibi son derece ince ve seçkin zevkler söz konusu olduğu zamanlarda durum özellikle böyleydi. Bu vesileyle sabırsızlıkla beklediği an, o kadar az rastlanır nitelikte ve kusursuzdu ki -ah, evet, gelişini, primadonnanın sahne müdürüyle anlaşmalı olarak ayarlamış olsaydı bile kadının tam "Beni seviyor, beni sevmiyor, BENİ SEVİYOR!" diye şarkı söyleyip çiy taneleri kadar berrak notalarla birlikte düşen papatya yapraklarını serpiştirdiği andan daha önemli bir zamanda Akademi'ye giremezdi.

Müzik dünyasının tartışmasız kabul edilen ve değiştirilmesi mümkün olmayan kuralı gereği, İsveçli sanatçılar tarafından seslendirilen Fransız operalarının Almanca metinlerini, İngilizce konuşulan ülkelerdeki dinleyicilerin daha açık bir şekilde anlayabilmeleri için İtalyancaya çevrilmeleri gerekli olduğundan kadın elbette ki "Beni seviyor" değil, "M'ama!" diyordu. Bu, Newland Archer'a, yaşamını biçimlendiren, artık bir görev haline gelmiş, saçlarını ayırmak için, üzerine isminin baş harfleri mavi mine ile işlenmiş gümüş kaplamalı iki fırça kullanması ya da yaka iliğinde bir çiçek (tercihen gardenya) olma-

dan asla sosyete içinde görünmemesi gibi diğer tüm âdetler kadar doğal görünüyordu.

Primadonna, "M'ama...non m'ama" (seviyor-sevmiyor) sözlerini tekrar ederek şarkısını söylüyordu. Aşk zaferini ilan eden son bir patlamayla "M'ama!" diye haykırdıktan sonra artık parçalanmaya yüz tutmuş papatyayı dudaklarına bastırdı ve iri gözlerini, ufak tefek, esmer, tüylü başlığı ve daracık mor kadife yeleğiyle boş yere saf kurbanı kadar masum ve gerçek görünmeye çabalayan Faust-Capoul'un pişkin yüzüne doğru kaldırdı.

Kulüp locasının arkasındaki duvara yaslanan Newland Archer, bakışlarını sahneden ayırıp salonun karşı tarafını gözden geçirmeye başladı. Tam karşısında yaşlı Bayan Manson Mingott'un locası bulunuyordu. Korkunç şişmanlığı yüzünden uzun süredir operaya gelmesi olanaksız hale gelmişti, ama ailenin daha genç üyelerinden bazıları, rağbet gören gecelerde onu her zaman temsil ediyorlardı. Bu sefer locanın ön kısmına kızı Bayan Welland ve gelini Bayan Lovell Mingott yerleşmişlerdi. Bu ipek giysili orta yaşlı kadınların biraz gerisinde beyaz elbiseli, kendisinden geçmiş bir halde gözlerini sahne âşıklarına dikerek bakan genç bir kız oturuyordu. Madam Nilsson'un "M'ama!" tiradı, sessiz salonu heyecanla titretirken (localar, *Papatya Şarkısı* sırasında her zaman konuşmayı bırakıp dinlerlerdi) kızın yanaklarına sıcak pembe bir renk oturdu ve kızarıklık alnına, zarif saç örgülerinin diplerine kadar yayılıp körpe göğüs eğiminin, uçları tek bir gardenya iliştirilerek bağlanan gösterişsiz tül bir şalla buluştuğu çizgiye kadar ilerledi. Kız, bakışlarını dizleri üzerinde duran büyük inci çiçekleri buketine çevirdi ve Newland Archer, kızın beyaz eldivenli parmak uçlarının çiçeklere yumuşacık dokundu-

ğunu gördü. Kendinden memnun bir kibirle derin bir nefes alarak gözlerini sahneye çevirdi.

Dekor için hiçbir masraftan kaçınılmamıştı. Paris ve Viyana'daki opera salonları hakkında bildiklerini paylaşan insanlar bile dekorun çok güzel olduğunu kabul ediyorlardı. Ön plan, yer ışıklarına kadar zümrüt yeşili bir kumaşla kaplanmıştı. Ortadaki aralıkta kroket* halkalarıyla sarılarak şekillendirilen simetrik, yün gibi görünen yeşil yosun tümsekler, portakal ağaçlarına benzeyen çalılar için bir zemin oluşturuyordu, ama yer yer pembe ve kırmızı, büyük güller de vardı. Güllerden oldukça büyük olan ve kilise topluluğu üyesi kadınlar tarafından sevilen papazlar için hazırlanan çiçek fırçalarına benzeyen kocaman hercaimenekşeler, gül ağaçlarının altındaki yosun zeminden fışkırıyorlardı ve Bay Luther Burbank'ın ileri görüşlü dehasının bereketli öngörüsüyle şurada burada bir gül ağacının dalına aşılanan papatyalar çiçek açıyordu.

Bu büyüleyici bahçenin tam ortasında büyük sarı saç örgülerini muslin bluzunun her iki tarafına dikkatle yerleştirmiş, açık mavi satenden pli kaşe açılmış beyaz kaşmir bir elbise giyen Madam Nilsson duruyordu. Mavi kemerinden küçük bir el çantası sarkıyordu. Mahzun gözlerle M. Capoul'un ateşli kurlarını dinliyor ve Capoul'un, sağ kanattan eğik bir açıyla çıkıntı yapan zarif tuğla köşkün zemin kat penceresini sözcükleri ya da bakışlarıyla her ima edişinde adamın planlarını saf bir edayla anlamazlıktan geliyordu.

Bakışları bir an kucağında inci çiçekleri taşıyan genç kıza kayınca, "Canım!" diye düşündü Newland Archer. "İşin aslını tahmin bile edemez." Kendi erkeksi yanını

Tahta sopa ve toplarla oynan bir oyun (ç.n.).

tanımasının verdiği gururla bu derin safiyete yönelik hassas saygının birbirine karıştığı bir sahiplenme duygusu içinde, tüm dikkatini oyuna vermiş olan kızın genç yüzünü seyretti. Biraz puslu da olsa zihninde canlandırdığı balayı sahnesini edebiyatın başyapıtlarındaki sahnelere benzeterek, "Birlikte *Faust* okuyacağız... İtalyan göllerinin kıyısında..." diye düşündü. Gelinine açıklayacağı erkekçe ayrıcalığı bu olacaktı. May Welland'ın kendisini "umursadığını" (New York'ta bekâr kızların aşk itiraflarına karşılık gelen kutsal deyim) belli etmesi daha o öğleden sonra olmuştu ve hayal gücünün yardımıyla daha şimdiden nişan yüzüğünün, nişan öpücüğünün ve Lohengrin'den yapılan yürüyüşün ötesine sıçrayarak, kafasında onu yanı başında, eski Avrupa'ya özgü bir büyü sahnesinde canlandırdı.

Müstakbel Bayan Newland Archer'ın hiç olmazsa bir aptal olmamasını arzu ediyordu. Müstakbel eşinin (kendisinin aydınlatıcı arkadaşlığı sayesinde) "daha genç kesimden" en popüler evli kadınlardan aşağı kalmamasını sağlayacak bir toplumsal incelik ve hazırcevaplık geliştirmesini istiyordu. Bu, kadının, bir yandan keyifli bir biçimde erkeklerin cesaretini kırarken bir yandan da onların saygısını kazanmasını sağlayacak, genel kabul görmüş bir âdetti. Kibirliliğinin temelini araştırmış olsaydı (ki bazen bunu yapar gibi oluyordu) orada bir arzunun, ılımlı bir heyecanla geçen iki yıl boyunca çekiciliği hayallerini dolduran o evli hanımefendi kadar karısının da dünya işlerinden anlayan ve kendisini hoşnut etmeye istekli bir kişi olması arzusunun yattığını keşfederdi. Elbette bu arzunun, o mutsuz varlığın yaşamını neredeyse mahvetmiş ve kendi planlarını bütün kış boyunca aksatmış olan ahlaki bir zayıflık belirtisi olmadan gerçekleşmesi gerekiyordu.

Bu ateş ve buz mucizesinin nasıl yaratılacağı ve acımasız bir dünyada bunun nasıl sürdürüleceği üzerine düşünmek için hiç zaman ayırmamıştı. Ama konuyu derinlemesine çözümlemeksizin kendi görüşüne bağlı kalmaktan dolayı mutluluk duyuyordu. Çünkü bunun, özenle fırçalanmış beyaz yelekler giyen ve ceketlerinin yaka iliklerine çiçek takan, kulüp locasında birbirlerinin yerine geçen, kendisini dostça selamlayan ve sistemin ürünü olan bayanların balkonuna eleştirel bir gözle opera dürbünlerini çeviren beyefendilerin de görüşü olduğunu biliyordu. Esas itibariyle entelektüel ve sanatçı ruhlu olan Newland Archer, eski New York yüksek tabakasına mensup bu seçkin kişilerden kendisini kesinlikle daha üstün görüyordu. Sayıca daha kalabalık olan diğer kişilerden muhtemelen daha çok okuyor, daha fazla düşünüyordu ve hatta dünyayı daha fazla görmüştü. Bu kişiler, tek tek ele alındıklarında daha aşağı dereceden olduklarını belli ediyorlardı, ama grup olarak bir araya geldiklerinde "New York"u temsil ediyorlardı ve ahlaki denilen konuların tümünde kendi öğretilerini, erkek dayanışması alışkanlığıyla Archer'a da kabul ettiriyorlardı. Archer, bu bakımdan kimseye kulak asmadan kendi başına ilerlemenin sorunlu -hem de en kötü biçimiyle sorunlu- olacağını içgüdüsel olarak kavramıştı.

Lawrence Lefferts, opera dürbününü birden sahneden localara doğru çevirerek, "Vay vay! Hayret doğrusu!" dedi. Lawrence Lefferts, New York'ta "adabımuaşeret" konusunda genel olarak en önde gelen otorite kabul ediliyordu. Bu son derece karmaşık ve çekici sorunun incelenmesine, muhtemelen başka herhangi bir konudan daha çok zaman ayırmıştı. Ama tek başına inceleme,

onun mükemmel ve doğal yeteneğini açıklamakta yetersiz kalırdı. İnsanın, bu ince ve zarif kişiye saçsız alnının eğiminden ve güzel sarışın bıyıklarının kıvrımından başlayarak uzun rugan ayakkabılarına kadar bir kez bakması bile, bu kadar güzel elbiseleri böyle kaygısızca giymeyi ve gündelik bir zarafet içinde bu kadar yükseklerde taşımayı bilen bir kişide adabımuaşeret bilgisinin doğuştan varolduğu kanısına ulaşmasına yetiyordu. Genç bir hayranının bir keresinde kendisine söylediği gibi, "Eğer smokin üzerine siyah bir kravatın ne zaman takılabileceğini ya da takılmayacağını birine sormanız gerekirse, o kişi, Larry Lefferts'ten başkası olamazdı." Rugan "Oxford" kunduralarla iskarpinlerin kıyaslanması gibi sorunlarda Lefferts'in otoritesi asla tartışma konusu olmamıştır.

"Vay canına!" dedi ve dürbününü sessizce yaşlı Sillerton Jackson'a uzattı.

Newland Archer, Lefferts'in hayret nidalarının ardından yaşlı Bayan Mingott'un locasına yeni birinin girdiğini şaşkınlıkla fark etti. May Welland'dan biraz daha uzun boylu, ince yapılı, genç bir kadındı bu. Şakaklarına doğru sık kıvrımlar yapan kestane rengi saçları vardı ve elmas taşlarla süslü, dar bir taç, saçlarını derli toplu tutuyordu. Kadına o zamanlar "Josephine görünüşü" denilen bir hava kazandıran bu saç biçiminin yarattığı izlenim, büyük eski moda tokası olan bir kemer tarafından göğsünün altından oldukça gösterişli bir şekilde kavranan kadifeden, lacivert renkli uzun elbisesinin görüntüsüyle tamamlanıyordu. Bu olağandışı kıyafeti giyen ve çektiği dikkatin farkında değilmiş gibi görünen kadın, sağ ön köşedeki son yere geçip oturmak için görgü kuralları gereği Bayan Welland'la konuşarak bir an

locanın ortasında ayakta durdu, sonra hafifçe tebessüm etti ve karşı köşeye kurulan Bayan Welland'ın yengesi Bayan Lowell Mingott'la aynı hizaya oturdu.

Bay Sillerton Jackson, opera dürbününü Lawrence Lefferts'e geri verdi. Kulübün tümü gayri ihtiyari dönerek ihtiyar adamın ne söyleyeceğini beklediler. Yaşlı Bay Jackson, "aileler" konusunda, Lawrence Lefferts'in "adabımuaşeret" konusunda olduğu kadar büyük bir otoriteydi. New York'taki tüm akrabalık ilişkilerini biliyordu ve sadece Güney Carolina'lı Dallas'larla (Thorley'ler aracılığıyla) Mingott'lar arasındaki bağlantı ya da Philadelphia Thorley'lerin daha eski kolunun Albany Chivers'leriyle (University Place'tan Manson Chivers'lerle asla karıştırılmaması gerekir) ilişkisi gibi karmaşık sorulara cevap vermekle kalmaz, her ailenin başlıca özelliklerini de sayabilirdi: Örneğin, Lefferts'lerin daha genç kollarının (Long Island ailelerinin) inanılmaz cimrilikleri, Rushworth'lerin kaçınılmaz surette aptalca evlilikler yapma eğilimlerini ya da New York'lu kuzenlerin yakın akraba evliliklerini her zaman reddetmekle birlikte (herkesin bildiği gibi bu konuda talihsiz bir istisna zavallı Medora Manson'un evliliğiydi ki onun da annesi bir Rushworth idi) Albany Chivers'lerinin her ikinci kuşağında deliliğin tekrar nüksetmesi gibi.

Bay Sillerton Jackson, küçük şakak çukurlarının arasında ve salkım saçak uzamış yumuşak gümüş rengi saçlarının altında, bu aile ağaçlarından oluşan ormana ek olarak New York sosyetesinin durgun görünen yüzeyinin altında son elli yıldır su yüzüne çıkmamış skandal ve sırlarının çoğunun kaydını tutuyordu. Gerçekten şimdiye kadar bilgisini sürekli genişletmişti ve hafızası o kadar kuvvetliydi ki bankacı Julius Beaufort'un aslında

kim olduğunu ve yaşlı Bayan Manson Mingott'un babası, yakışıklı Bob Spicer'e ne olduğunu (ki adam, evleneli daha bir yıl olmadan -kendisine emanet edilen büyük bir parayla birlikte- gizemli bir şekilde, tam da Battery'deki eski opera salonunu tıklım tıklım dolduran seyirci topluluklarına keyifli anlar yaşatan güzel bir İspanyol dansçının gemiyle Küba'ya gittiği gün ortadan kaybolmuştu) söyleyebilecek tek kişi olduğu farz ediliyordu. Ama bu ve diğer pek çok sır, Bay Jackson'un yüreğinde tamamen gizli kalıyordu. Bu, sadece kendisine söylenilen herhangi bir şeyi başkalarına tekrarlamasını yasaklayan güçlü bir onur duygusuna sahip olmasından dolayı değil, ama aynı zamanda ağzı sıkı olmakla kazandığı ünün, öğrenmek istediklerini bulma olanağını yükselttiğinin farkında olmasından dolayı böyleydi.

Bu yüzden kulüp locası, Bay Sillerton Jackson, Lawrence Lefferts'in opera dürbününü geri uzatırken gözle görülebilir bir merakla bekledi. Bir an için sessizce yaşlı damarlı gözkapaklarının arasından çıkıntı yapan puslu mavi gözleriyle bu kibar grubu şöyle bir süzen Jackson, düşünceli bir edayla bıyıklarını burdu ve sadece, "Mingott'ların bunu denemeye kalkışacaklarını ummazdım, dedi.

Bölüm 2

Newland Archer, bu kısa duraklama anında garip bir utanç duygusuna kapılmıştı.

New York'un erkek dünyasının tüm dikkatini böylesine çeken o locada, annesiyle yengesi arasında oturan nişanlısının da bulunması son derece can sıkıcıydı. Ne saray giysileri içinde olan o hanımı ilk anda tanıyabilmiş, ne de kadının varlığının, kulüp üyeleri arasında neden bu kadar heyecan yarattığını tahmin edebilmişti. Sonra birden her şey aydınlandı ve gerçeği anlamasıyla birlikte öfkesi tepesine çıktı. Hayır, gerçekten; Mingott'ların bunu denemeye kalkışacaklarını kimse tahmin edemezdi!

Ama denemişlerdi. Hiç şüphesiz ki denemişlerdi. Arka tarafında kısık sesle yapılan yorumlar, o genç kadının, May Welland'ın kuzeni, aile içinde her zaman "zavallı Ellen Olenska" diye anılan kişi olduğu konusunda Archer'ın kafasında hiç kuşku kalmadı. Archer,

genç kadının Avrupa'dan birkaç gün önce aniden geldiğini biliyordu. Miss Welland'dan Bayan Mingott'un yanında kalan zavallı Ellen'i görmeye gittiğini bile (ki bunu onaylamıyor değildi) duymuştu. Archer, aile dayanışmasını tamamen onaylıyordu ve Mingott'larda en çok hayranlık duyduğu niteliklerden biri, ailenin masum üyelerinin arasından çıkan birkaç yüz karasının kararlı savunucuları olmalarıydı. Genç adamın yüreğinde bayağı ya da merhametsizlik ifade eden hiçbir duygu yoktu ve müstakbel karısının sahte erdemlilik adına mutsuz kuzenine karşı (gizlice) şefkat göstermesinin engellenmemesinden memnundu. Ama Kontes Olenska'yı aile meclisine kabul etmekle onu halkın önüne çıkarmak -üstelik de sanki başka bir yer yokmuş gibi operada, üstelik birkaç hafta içinde kendisiyle, Newland Archer'la nişanlı olduğu açıklanacak olan genç bir kızla aynı locada- tamamen farklı şeylerdi. Hayır, kendisini Silverton Jackson kadar yaşlı hissediyordu. Mingott'ların bunu denemeye kalkışacaklarını hiç tahmin etmemişti!

Elbette ki bir erkeğin (Beşinci Cadde sınırları içinde) cesaret edebileceği her şeye, sülalenin kadın reisi, yaşlı Bayan Manson Mingott'un da cesaret edebileceğini biliyordu. Bu gururlu ve kudretli yaşlı kadına, aslında sadece Staten Island'lı Catherine Spicer olmasına karşın her zaman saygı duymuştu. Babası gizemli bir şekilde halkın gözünden düşen ve ne parası ne de mevkisi insanların bunu unutmasına izin veren Catherine Spicer, varlıklı Mingott ailesinin reisiyle yaşamını birleştirmiş, kızlarından ikisini "yabancılarla" (İtalyan bir markiz ve İngiliz bir bankacıyla) evlendirmiş ve Central Park'a yakın, ıssız, ulaşılması zor bir yerde uçuk bej rengi taşlardan (kahverengi kumtaşlarının, yegâne giysi olarak öğle-

den sonra giyilen bir redingot kadar çok olduğu bir devirde) büyük bir ev inşa ettirerek cüretini taçlandırmıştı.

Yaşlı Bayan Mingott'un yabancı kızları bir efsane oldular. Annelerini görmek için asla geri dönmediler ve yaradılış itibariyle şişman ve fazla kıpırdamadan yaşamayı seven anne, faal bir zihne ve hükmedici bir iradeye sahip pek çok insan gibi kalenderce evinde kaldı. Ama modelini, Paris aristokrasisinin gittiği özel otellerden aldığı söylenen bej renkli ev, kadının manevi cesaretinin gözle görülebilir bir kanıtı olarak orada duruyordu ve yaşlı kadın, kendi evinde sanki Otuz Dördüncü Cadde'nin yukarısında yaşamak ya da yukarı itilince açılan sürmeli pencereler yerine kapı gibi açılan Fransız pencerelere sahip olmak yeterince garip değilmiş gibi, Devrim* öncesi dönem mobilyaları ve orta yaşlarında boy gösterdiği Louis Napoleon'un Tuileries Sarayı'ndan alınma hatıra eşyalar arasında sükûnetle hükmünü sürüyordu.

Yaşlı Catherine'nin hiçbir zaman güzel bir kadın olmadığını herkes (Bay Sillerton Jackson dahil) kabul ediyordu. New York'luların gözünde her başarının onaylanacağı, bazı kusurların ise mazur görüleceği türden bir armağandı bu. İnsaftan yoksun kişiler onun başarıya, tıpkı adaşı İmparatoriçe gibi katı yüreklilik, irade sağlamlığı ve özel yaşamında sahip olduğu saygınlık ve aşırı namusluluk gereği mazur görülen küstahlığa varan kendini beğenmişlik sayesinde ulaştığını söylüyorlardı. Bay Manson Mingott, o daha yirmi sekiz yaşındayken ölmüştü, üstelik Spicer'lere yönelik genel güvensizlikten kaynaklanan ek bir ihtiyatlılıkla parasını "bloke etmişti", ama cesur ve genç dul, korkusuzca bildiği yoldan

* Fransız Devrimi (ç.n.).

ilerlemiş, serbestçe yabancı sosyetelere katılmış, kızlarını, Tanrı bilir ne yozlaşmış ama rağbet gören çevrelerde evlendirmiş, düklerle ve büyükelçilerle arkadaş olmuş, Katoliklerle sıkı fıkı bağlar kurmuş, opera şarkıcılarını ağırlamış ve Madam Taglioni'nin candan dostu olmuştu ve bütün bu zaman boyunca (bunu ilk ilan eden kişi Sillerton Jackson idi) şerefine yönelik tek bir fısıltı bile duyulmamıştı. Sillerton Jackson, onu daha önceki Catherine'den farklı kılan şeyin sadece saygı olduğunu belirtmeyi unutmuyordu.

Bayan Manson Mingott, kocasının bloke olan servetini uzun zaman önce çözmeyi başarmış ve yarım yüzyıl boyunca refah içinde yaşamıştı. Ama gençlik yıllarının yokluk anıları kendisini aşırı derecede tutumlu yapmıştı. Bir elbise ya da bir mobilya satın aldığında en iyisine sahip olmak için özen gösterdiği halde geçici sofra zevkleri uğruna çok fazla para harcamaya gönlü razı olmuyordu. Bu yüzden tamamen farklı nedenlerle yemekleri Bayan Archer'ınkiler kadar zavallıcaydı ve şarapları, durumu kurtarmaya yetmiyordu. Akrabaları, sofrasının aşırı yoksul oluşunun, her zaman iyi yaşam tarzıyla birlikte anılan Mingott ismini gözden düşürdüğünü düşünüyorlardı. Ama insanlar, "yemekleri tahmin etmelerine" ve yavan şampanya içmelerine rağmen onu ziyaret etmeye devam ediyorlardı. New York'taki en iyi aşçıyı tutarak ailenin itibarını kurtarmaya çalışan oğlu Lovell'in serzenişlerine karşılık verirken, "Kızları evlendirdiğime ve salça yiyemediğime göre bir ailede iki iyi aşçı bulundurmanın yararı ne?" diyordu gülerek.

Newland Archer, bu düşüncelere dalıp gittiği sırada bakışlarını bir kez daha Mingott'ların locasına çevirmişti. Bayan Welland'la gelini, yaşlı Catherine'nin ailesin-

deki herkese aşıladığı Mingottvari özgüvenle, bir eleştirmenler yarı çemberinin karşısında oturduklarını görüyordu, ama sadece May Welland (belki de kendisini izlediğini bilmesi nedeniyle) yüzündeki aşırı pembeleşmeyle durumun ciddiyetini hissettiğini belli ediyordu. Etrafındaki heyecanın nedenine gelince, genç kız, gözlerini sahneye dikmiş, zarif bir şekilde locadaki köşesinde oturuyordu, ama öne doğru eğildiğinde omuzları ve göğüs kısmı, New York'luların görmeye alışkın olduklarından, en azından fark edilmek istemeyen hanımlardan biraz daha fazla açılmıştı.

Newland Archer'ın nazarında "adabımuaşeretin" gözle görülebilir örneği ve temsilcisi olan kişinin rüyalar âlemine benzer kusursuzluğu önünde "genel beğeniye" karşı bir saldırının olmasından daha korkunç görünen bir şey olamazdı. Madam Olenska'nın solgun ve ciddi yüzü, mevcut duruma ve kadının talihsiz konumuna uygun düştüğünden hayal gücüne cazip geliyordu, ama elbisesinin zayıf omuzlarından aşağı dökülme tarzı (bir şal ya da yelek giymediğinden) kendisini son derece şaşırtıp rahatsız etmişti. May Welland'ın genel beğeninin kurallarına karşı böyle umursamaz olan genç bir kadının etkisine açık olduğunu düşünmek istemiyordu.

Arkasındaki genç adamlardan birinin, "Sonuç itibariyle" diye konuşmaya başladığını duydu, (Mephistopheles ve Martha sahneleri boyunca herkes konuşuyordu), "sonuç itibariyle tam olarak ne oldu?"

"Şey, kadın, adamı terk etti; kimse bunu inkâr etmeye kalkışmaz."

Açıkça kadının savunucuları listesine girmeye hazırlanan açık yürekli bir Thorley olan meraklı genç, "Adam korkunç bir hayvan, değil mi?" diye devam etti.

Lawrence Lefferts, inandırıcı bir tarzda, "En kötü türden. Nice'te onu tanımıştım, dedi. "İnsanlara alaycı bir ifadeyle bakan yarı felçli bir adam... Gür kirpikli gözleri hariç hoş bir yüzü var. Tamam, sana onun tarzını anlatacağım. Kadınlarla birlikte olmadığı zamanlar porselen eşya topluyordu. Anladığım kadarıyla her ikisinin de fiyatı neyse ödüyordu.

Genel bir gülüşme oldu ve genç savunucu, "Peki, ya sonra?" dedi.

"Sonra kadın, kocasının sekreteriyle kaçıp gitti."

"Ah, anlıyorum. Genç savunucunun yüzü asılmıştı.

"Gerçi bu çok uzun sürmedi. Birkaç ay sonra kadının Venedik'te yalnız yaşadığını duydum. Lovell Mingot'un onu getirmek için gittiğine inanıyorum. Son derece mutsuz olduğunu söylemişti. Bunu anlarım, ama operada böyle gösterilmesi başka şey."

Genç Thorley, "Belki de evde bırakılmayacak kadar mutsuzdur," demeyi göze aldı.

Bu ifade, saygısız gülüşmelerle karşılandı. Genç adam, utancından kıpkırmızı kesildi, ama sanki akıllı insanların "çift anlamlı" dedikleri türden bir laf etmiş gibi görünmeye çalıştı.

Adamlardan biri, Archer'a yandan bakarak alçak sesle, "Ama yine de Miss Welland'ı getirmiş olmaları tuhaf," dedi.

Lefferts gülerek, "Ah, o, işin bir parçası: Büyükannenin emirleri, hiç şüphesiz," dedi. "Yaşlı bayan, bir şey yapacaksa adam gibi yapar."

Perde sona eriyordu ve locada genel bir hareketlilik ve telaş vardı. Newland Archer, birden kendisinin tartışmasız bir eyleme doğru itildiğini hissetti. Bayan Mingott'un locasına giren ilk erkek olma, bekleyen dünyaya May Welland'la nişanlandığını ilan etme ve kuzeninin

uygunsuz durumunun onun başına açacağı her ne zorluk olursa olsun onu görme arzusuyla yanıp tutuşuyordu. Bu arzu, tüm kuşku ve duraksamalarını birdenbire yok etti ve onu aceleyle salonun öteki tarafındaki kırmızı koridorlara yöneltti.

Locaya girince gözleri Miss Welland'ınkilerle buluştu ve her ikisinin de çok yüksek değer verdikleri aile saygınlığı kızın bir şey söylemesine izin vermese de onun, amacını hemen anladığını gördü. Çevrelerini kuşatan dünyadaki insanlar, çekingen imalar ve belirsiz duyarlılıklar atmosferinde yaşıyorlardı. Tek bir sözcük bile söylemeden birbirlerini anlamış olmaları, genç adam açısından herhangi bir açıklamanın başaracağından daha fazla onları birbirlerine yakınlaştırmış görünüyordu. Kızın gözleri, "Annemin beni neden getirdiğini anlıyorsun, dedi ve onunkiler, "Asla uzakta kalmana izin vermezdim, diye karşılık verdi.

Bayan Welland, müstakbel damadıyla el sıkışırken, "Yeğenim Kontes Olenska'yı tanıyor musunuz?" diye sordu. Archer, bir hanımefendiyle tanıştırılınca âdet olduğu üzere elini uzatmadan hafifçe öne eğilerek selam verdi ve Ellen Olenska, açık renkli eldivenli ellerini kartal tüyünden yapılmış büyük yelpazenin üzerinde tutmaya devam ederek hafifçe başını eğdi. Hışırtılı saten bir elbise giyen, iriyarı, sarışın bir hanım olan Bayan Lowell Mingott'u selamladıktan sonra nişanlısının yanına oturdu ve alçak sesle, "Nişanlı olduğumuzu umarım ki Madam Olenska'ya söylemişsinizdir. Herkesin bilmesini istiyorum. Bu akşam baloda bunu açıklamamıza izin vermenizi istiyorum," dedi.

Miss Welland'ın yüzü, tan vakti gibi kızardı ve ışıldayan gözlerle ona baktı. "Annemi ikna edebilirseniz," dedi, "ama zaten kararlaştırılan şeyi neden değiştirme-

miz gerekiyor?" Archer, gözleriyle karşılık vermekten öte bir şey söylemedi. Kız, yine de daha güvenli bir havayla gülümseyerek konuşmasına devam etti: "Kuzenime kendinizi anlatın. Size izin veriyorum. Çocukken sizinle birlikte oynadığını söylüyor."

Sandalyesini geri çekerek Archer'a yol açtı ve Archer, tüm salonun ne yaptığını görmesi arzusu içinde biraz gösterişli bir tavırla, ama hızlı hareketlerle Kontes Olenska'nın yanına oturdu.

Kontes, donuk bakışlarını Archer'a çevirerek, "Birlikte oynardık, değil mi?" diye sordu. "Siz çok kötü bir çocuktunuz ve bir keresinde beni kapının arkasında öpmüştünüz. Ama bana hiç bakmayan kuzeniniz Vandie Newland vardı. Ona âşıktım." Bakışları, at nalı biçiminde kavis yapan locaların üzerinde gezindi. Gözlerini Archer'ın yüzüne çevirirken sesinde beliren hafif bir yabancı aksanla, "Ah, burası nasıl da bana her şeyi hatırlatıyor. Burada herkesin külotlu ve golf pantolonlar giydiğini görüyorum, dedi.

İnsanların yüzlerindeki ifade hoş olmakla birlikte genç adam, tam da kadının yargılanmasının başladığı sırada saygın bir mahkemenin önünde böyle uygunsuz bir tablo yansıttığından dolayı huzursuzdu. Hiçbir şey, yersiz kaçan bir uçarılıktan daha kötü bir deneyim olamazdı ve biraz soğuk bir tavırla, "Evet, çok uzun bir zamandır uzaklardaydınız," diye cevap verdi.

"Ah, yüzyıllarca, yüzyıllarca; o kadar uzun ki," dedi, "kesin öldüm ve gömüldüm ve bu eski sevgili yer de bir cennet." Bu ifade, Newland Archer'a açıkça tanımlayamadığı nedenlerle sanki New York sosyetesini betimlemenin çok saygısızca bir yoluymuş gibi göründü.

Bölüm 3

Bu, her zaman böyle olurdu.

Bayan Julius Beaufort, yıllık balo davetini verdiği gece operaya gelmemezlik etmezdi. Gerçekten ev işleri üzerinde tam bir hâkimiyeti olduğunu ve kendi yokluğunda bile balonun her detayını organize etmeye yetenekli bir hizmetçiler ekibine sahip olduğunu açıkça göstermek için balo davetini her zaman bir opera gecesi verirdi.

Beaufort'ların evi, New York'ta bir balo salonuna sahip ender evlerden biriydi (Bayan Mingott'un ve Headly Chieverse'lerin evlerinden bile daha önce yapılmıştı). Misafir salonunun zemininin baştan başa "döşemelik halı"yla kaplanıp yer açmak için mobilyaların üst kata taşınmasının "taşralılık" olarak düşünülmeye başlandığı bir zamanda, başka bir amaç için kullanılmayan bir balo salonuna sahiptiler. Bu salon, yılın üç yüz altmış dört günü pencere kepenkleri kapalı tutulduğundan karan-

lıkta kalıyordu. Yaldızlı sandalyeler bir köşeye toplanıyor ve avize, bir torbanın içinde saklanıyordu. Balo salonuna sahip olmak gibi tartışmasız bir üstünlük, Beaufort'ların geçmişinde esef duyulacak her ne varsa telafi etmişe benziyordu.

Toplum hakkındaki düşüncelerini genelgeçer laflar halinde ifade etmekten hoşlanan Bayan Archer, bir keresinde, "Hepimizin gözdesi olan sıradan insanlar vardır," demişti ve bu sözlerin, son derece cüretkâr olmakla birlikte doğru olduğu, seçkin insanların yüreklerinde içten içe kabul ediliyordu. Ama Beaufort'lar tam anlamıyla sıradan değillerdi; bazı kişiler, onların daha kötü bile olduklarını söylüyorlardı. Aslında Bayan Beaufort, Amerika'nın en şerefli ailelerinden birine mensuptu. Regina Dallas (Dallas'ların Güney Carolina kolundan) ismini taşıyan bu güzel ama beş parasız bayan, her zaman doğru nedenlerle yanlış işler yapan kuzeni, düşüncesiz Medora Manson tarafından New York sosyetesine tanıtılmıştı. Bir kişi, Manson'larla ve Rushworth'lerle akrabaysa, onun New York sosyetesinde "droit de cite" (Tuileries'e sık sık giden Bay Sillerton Jackson'un ifade ettiği gibi, yaşama hakkı) olurdu. Peki ama, Julius Beaufort'la evlenmekle insan, bu hakkını kaybetmez miydi?

Soru şuydu: Beaufort kimdi? Hoş, yakışıklı, hırçın, konuksever ve esprili bir İngiliz olarak tanınıyordu. Yaşlı Bayan Manson Mingott'un bankacı olan İngiliz damadından getirdiği tavsiye mektuplarıyla Amerika'ya gelmiş ve iş dünyasında hızla önemli bir yer edinmişti. Ama sefihçe huyları vardı, dili alaycıydı ve ataları meçhuldü. Medora Manson, kuzeninin bu adamla nişanlandığını açıkladığında bu, zavallı Medora'nın uzun ihtiyatsızlıklar listesine eklenecek yeni bir aptalca hareket olarak göründü.

Ama aptallık, genellikle bilgelik gibi kendi yarattığı sonuçları haklı çıkarır. Genç Bayan Beaufort'un, evliliğinden iki yıl sonra New York'taki en mükemmel eve sahip olduğu herkes tarafından kabul ediliyordu. Bu mucizenin nasıl başarıldığını ise kimse tam olarak bilmiyordu. Tembel, edilgen, iğneleyici konuşan ve hatta sıkıcı denilen türden bir kişiydi; ama bir idol gibi giyiniyor, inci gibi değerli taşlar takıyor ve her geçen yıl daha genç, daha sarışın ve daha güzel bir kadın oluyordu. Bay Beaufort'un koyu kahverengi taş sarayında hükümdarlığını kurmuş ve oradan o mücevherli küçük parmağını bile kaldırmaya gerek görmeden tüm dünyayı çekip çeviriyordu. Kulağı delik kişiler, Bay Beaufort'un bizzat kendisinin hizmetçileri eğittiğini; aşçıya yeni yemekler öğrettiğini; bahçıvana, akşam yemeği masası ve misafir odaları için yetiştirilecek sera çiçeklerinin hangileri olduğunu söylediğini; misafirleri seçtiğini, akşam yemeği sonrası punçunu* hazırladığını ve karısının arkadaşlarına yazdığı küçük notları bile dikte ettirdiğini söylüyorlardı. Bu ev içi faaliyetler Bay Beaufort tarafından yerine getirildiyse bile mutlaka gözlerden saklı bir şekilde yapılıyordu. O ise davetli bir misafir ilgisizliğiyle kendi salonunda dolaşıp "karımın gloksinyaları** harika, değil mi? Kew'den aldığını sanıyorum," diye konuşan kaygısız ve konuksever bir milyonerin varlığını dünyaya tanıttı.

Bay Beaufort'un sırrının, sorunların üstesinden gelme tarzı olduğunu herkes kabul ediyordu. Her şey iyiy-

---

Punç: Çay, şeker, tarçın, limon ve rom veya kanyakla yapılan sıcak veya soğuk içilen bir içki (ç.n.).

Gloksinya, iri çan şeklinde kırmızı, beyaz, mor çiçekler açan bir bahçe bitkisidir (ç.n.).

di, hoştu, ama bir zamanlar çalıştığı uluslararası bankanın, onun İngiltere'den ayrılmasına "yardım" ettiği dedikodusu kulaktan kulağa dolaşıyordu. New York iş dünyasının vicdanı, ahlaki standartlarından daha az duyarlı olmadığı halde bu söylentinin de üstesinden, diğer bütün sorunlar gibi, kolaylıkla geldi. Tam anlamıyla başarılı oldu ve tüm New York'u kendi misafir odalarına taşıyıp ağırladı. İnsanlar şimdi, neredeyse yirmi yılı aşkın bir süredir ısıtılarak servis yapılan Philadelphia kroket köfteleri ve daha yıllanmamış ılık Veuve Clicquet şarabı yerine kaliteli şarap ve yaban-ördeği ikram edileceğini bilmenin verdiği memnuniyetle Bayan Manson Mingott'un evine gidiyorlarmış gibi, aynı güvenli ses tonuyla "Beaufort'lara gittiklerini" söylüyorlardı.

Bayan Beaufort, her zaman olduğu gibi, Mücevher Şarkısı okunmadan hemen önce locasında göründü ve yine her zaman olduğu gibi üçüncü perdenin sonunda ayağa kalktı, opera pelerinini güzel omuzlarının üzerine çekti ve gitti. New York'lular, bu hareketin, yarım saat sonra balonun başlayacağı anlamına geldiğini biliyorlardı.

Beaufort'ların evi, New York'luların, özellikle balo gecesi, yabancılara göstermekten gurur duydukları bir binaydı. Beaufort'lar, New York'ta kırmızı kadife halıya sahip olan ilk aileler arasında yer alıyorlardı; yani halıyı, akşam yemeği ve balo sandalyeleriyle birlikte kiralamıyorlar, tersine kendi üniformalı uşaklarına evin girişinde tentenin altında merdivenden aşağıya serdiriyorlardı. Hanımların ev sahibesinin yatak odasına kadar giderek oyalanmak yerine pelerinlerini hemen giriş salonunda

çıkarmaları ve saçlarını, gaz brülörünün yardımıyla yeniden kıvırmaları âdetini de başlatmışlardı. Beaufort, anlaşılan, karısına, tüm arkadaşlarının evden ayrılmadan önce saç tuvaletlerinin uygun olup olmadığına bakan hizmetçileri olduğunu sandığını söylemişti.

Ev, ayrıca, balo salonuna uygun olarak cesurca planlanmıştı. İnsanlar balo salonuna ulaşmak için (Chivers'lerin evinde olduğu gibi) dar bir koridordan sıkışarak geçmek yerine yan yana dizilmiş (deniz yeşili, koyu kırmızı ve altın sarısı gonca -*bouton d'or*- renginde) bir dizi misafir odasının önünden merasim yürüyüşü yapar gibi ilerliyorlardı. Salona uzaktan bakılınca cilalı parkelerin üzerinde yansıyan pek çok mumun parıltısı ve daha ötede bir seranın derinliklerinde kamelyaların ve ağaç gibi büyümüş eğrelti otlarının, siyah ve altın rengi bambu koltukların üzerinde kendi yapraklarıyla oluşturdukları kemer görülebiliyordu.

Newland Archer, yüksek statüye sahip genç bir adam olduğundan, biraz zaman geçsin diye gezinip duruyordu. Paltosunu ipek çoraplı uşaklara bırakmış (çoraplar, Beaufort'ların ender budalalıklardan biriydi), İspanyol derisiyle kaplı, zengin kakma işlemeler ve bakırtaşlarıyla süslü kütüphanede bir süre oyalanmıştı. Kütüphanede birkaç erkek sohbet edip ellerine dans eldivenlerini geçiriyorlardı. Sonunda Bayan Beaufort'un, fes rengi salonun girişinde bekleyip misafirleri kabul ettiği kuyruğa girdi.

Archer, gözle görülür derecede gergindi. Operadan sonra (gençlerin yaptığı gibi) kulübüne dönmemiş, güzel gecede Beaufort'ların evine sapmadan önce Beşinci Cadde boyunca biraz yürümüştü. Mingott'ların çok ileri

gideceklerinden açıkça korkuyordu. Aslında Büyükanne Mingott'dan, Kontes Olenska'yı baloya götürme emri almış olabilirlerdi.

Kulüp locasındaki havadan bunun ne kadar ciddi bir hata olacağını anlamıştı. "Sorunu sonuna kadar götürmeye" her zamankinden daha çok kararlıysa da nişanlısının kuzenini savunmak için kendisini, operadaki kısa sohbetlerinden önce olduğundan daha az cesaretli hissediyordu.

Beaufort'un, Bourguereau'nun çok tartışılan nü tablosu *Aşk Galibi*'ni asma küstahlığını gösterdiği altın sarısı gonca rengindeki salona doğru yürürken Archer, Bayan Welland ve kızının balo salonunun kapısının yanında durduklarını fark etti. Çiftler, daha şimdiden salonun zemini üzerinde kayar gibi dans ediyorlardı. Mum ışıkları, dönen tül eteklerin, sade çiçeklerle süslenmiş genç kız başlarının, genç evli kadınların son derece gösterişli, sorguçlu ve süslemeli saç tuvaletlerinin, pırıl pırıl parlayan kolalı gömleklerin ve yepyeni eldivenlerin üzerine düşüyordu.

Dans edenlere katılmak üzere olduğu belli olan Miss Welland, elindeki inci çiçekleriyle (başka bir buket taşımıyordu) salonun girişinde bekliyordu. Yüzü biraz solgundu ve gözleri doğal bir heyecanla parıldıyordu. Etrafına genç erkek ve kızlardan oluşan bir grup toplanmıştı. Tokalaşmalar, gülüşmeler ve şakalaşmalar oluyordu. Gruptan biraz ayrı duran Bayan Welland, koşullu onay verdiğini gösteren bir gülümsemeyle onlara bakıyordu. Anne, duruma uygun düştüğü düşünülen aile büyüklerine özgü bir gönülsüzlük tavrı sergilerken Miss Weland belli ki nişanlandıklarını açıklamıştı.

Archer, bir an durdu. Açıklamanın yapılması onun özel isteğiydi, ama mutluluğunun böyle bildirilmesini arzu etmezdi. Kalabalık bir balo salonunun sıcaklığı ve gürültüsünde nişanlandığını ilan etmek, bu özel olayı, yüreğine en yakın kişilere ait olması gereken güzel mahremiyet çiçeğinden yoksun bırakıyordu. Yine de çok sevinçliydi. Çünkü dış görünüşün bu belirsizliği olayın özünü değiştirmiyordu. Ama yüzeyin de pürüzsüz kalmasını arzu ederdi. May Welland'ın bu duyguyu paylaştığını görmek memnuniyet vericiydi. Kızın gözleri, yalvarır gibi Archer'a yöneldi. Gözleriyle, "Hatırlasana. Bunu doğru olduğu için yapıyoruz," diyordu.

Başka hiçbir yalvarış, Archer'ın yüreğinde bundan daha hızlı yankı bulamazdı. Ama eylemlerinin zorunluluğunun, sadece zavallı Ellen Olenska vesilesiyle değil, ideal bir nedenle açıklanmasını arzu ederdi. May Welland'ın etrafındaki grup, anlamlı gülümsemelerle ona yol verdiler. Archer, grubun tebrik ve kutlamalarını kabul ettikten sonra nişanlısını balo salonunun ortasına çekti ve kolunu kızın beline koydu.

Mavi Tuna valsinin yumuşak dalgalarında yüzer gibi dans ederlerken tüm içtenliğiyle bakan kızın gözlerine gülümseyerek, "Şimdi konuşmak zorunda değiliz, dedi.

Kız, cevap vermedi. Dudaklarını hafifçe kımıldatarak gülümsedi, ama gözleri, tanımlanması mümkün olmayan bir görüntüye takılmış gibi mesafeli ve ciddi kaldı. Archer, kızı kendisine bastırarak, "Canım, diye fısıldadı. Nişanlılıklarının ilk saatlerini bir balo salonunda geçiriyor olsalar bile aralarında ciddi ve kutsal bir şey olduğunu hissediyordu. Yanı başında böylesine bir beyazlık, ışıltı ve iyilik varken yeni hayatı kim bilir nasıl olacaktı!

Dans sona erince nişanlı bir çift olarak birlikte, serada dolaştılar. Ağaç kadar büyümüş eğrelti otları ve kamelyalardan oluşan yüksek bir paravanın arkasında oturduktan sonra Newland, kızın eldivenli elini dudaklarına bastırdı.

"İşte, benden istediğin gibi hareket ettim, dedi May.

Archer, gülümseyerek, "Evet. Daha fazla bekleyemezdim, diye cevap verdi. Kısa bir aradan sonra, "Sadece bir baloda olmamasını dilerdim," diye ekledi.

"Evet, biliyorum." Kız, Archer'ın bakışlarını anlayışla karşıladı. "Ama sonunda, burada bile baş başa kaldık, değil mi?"

"Ah, bir tanem, her zaman!" diye haykırdı Archer.

Hiç şüphe yok bu kız, her zaman anlayış gösterecek, her zaman doğru şeyi söyleyecekti. Yaptığı keşif, onu mutluluktan uçurdu ve kaygısızca konuşmasını sürdürdü. "İşin en kötü yanı, seni öpmek istiyorum, ama öpemem." Konuşurken serayı şöyle bir gözden geçirdi, geçici bir süre için gizli kalacaklarından emin olduktan sonra kızı kendisine çekerek dudaklarının üzerine kaçamak bir öpücük kondurdu. Bu küstahça hareketinin etkisini gidermek için May'i, seranın daha az kuytu bir köşesinde bulunan bambu bir kanepeye götürdü. Kızın yanına otururken inci çiçekleri buketini parçaladı. May, sessizce otururken bir an için dünyanın ayaklarının altında güneşle aydınlanmış bir vadi gibi uzandığını, her şeyin kontrolü altında olduğunu düşündü.

Hemen o anda sanki bir rüyadan bahsediyormuş gibi, "Kuzenim Ellen'e söyledin mi?" diye sordu.

Archer, kendisini toparladı. Böyle bir şey yapmadığını hatırladı. Garip bir yabancı kadına böyle şeylerden

bahsetmek konusunda hissettiği yenilmesi mümkün olmayan nefret duygusu, dudaklarındaki sözcükleri kontrol etmesine yardımcı oldu.

Telaşla yalana başvurarak, "Hayır. Ama hiç fırsatım olmadı," dedi.

"Ah, dedi. Hayal kırıklığına uğramış gibi görünüyordu. Ama amacına nazikçe ulaşmaya karar verdi. "Söylemelisin, o zaman. Çünkü ben de söylemedim ve onun başka türlü düşünmesini istemem."

"Elbette ki hayır. Ama zaten bunu yapacak kişi sen değil misin?"

May, bu sözler üzerinde düşündü. "Eğer doğru zamanda yapsaydım, evet. Ama şimdi bir gecikme oldu. Burada herkesle konuşmadan önce, biz daha operadayken bu konuyu ona söylemeni senden rica ettiğimi söylesen iyi olur, sanırım. Yoksa kendisini unuttuğumu düşünebilir. Biliyorsun aileden biri o ve o kadar uzun süre uzakta kaldı ki çok hassas.

Archer, heyecanlı bir ifadeyle ona baktı. "Asil ve yüce melek! Elbette ona söylerim. Biraz endişeyle kalabalık balo salonuna şöyle bir göz attı. "Ama onu henüz göremedim. Geldi mi?"

"Hayır. Son dakikada gelmemeye karar verdi.

Archer, kadının olası bir alternatif düşünmüş olması karşısında şaşkınlığını ele vererek, "Son dakikada mı?" diye tekrarladı.

"Evet. Dans etmeyi müthiş sever," diye basitçe yanıtladı, genç kız. "Ama birden, bizim çok güzel bulmamıza rağmen elbisesinin balo için yeterince şık olmadığına karar verdi ve bu yüzden yengem onu eve götürmek zorunda kaldı.

Archer, yarı şaşkın bir umursamazlıkla, "Ya, öyle mi?" dedi. Nişanlısı hakkında başka hiçbir şey onu, her ikisinin de içinde yetişmiş oldukları "çekilmez ortamı" görmezden gelme ayinini onun, son sınırına kadar cesurca götürme kararlılığından daha fazla memnun edemezdi.

"Kuzeninin gelmemesinin gerçek nedenini benim kadar o da biliyor," diye düşündü. "Ama zavallı Ellen Olenska'nın itibarı üzerinde küçük bir gölge olduğunu fark ettiğime dair en ufak bir belirti görmesine asla izin vermeyeceğim."

Bölüm 4

Ertesi gün olağan nişan ziyaretlerinden ilki yapıldı. New York âdetleri böyle konularda kesindi; hiçbir esneklik tanımıyordu. Newland Archer, bu âdetlere uygun olarak annesini ve kız kardeşini yanına alarak Bayan Welland'ı ziyaret etti. Bu ziyaretin ardından Archer, Bayan Welland ve May'le birlikte faytona binerek saygıdeğer büyüklerinin iyi dileklerini almak için yaşlı Bayan Manson Mingott'un evine gittiler.

Bayan Manson Mingott'u ziyaret, her zaman genç adam için eğlendirici bir olay olmuştu. Evin kendisi zaten tarihsel bir belge sayılırdı. Elbette Univesity Place ve Beşinci Cadde'nin daha aşağı kesimlerinde bulunan diğer eski ailelerin evleri kadar saygıdeğer bir yer olduğu söylenemezdi. En katışıksız halleriyle 1830 yılına ait olan bu evler, çelenk biçimi verilmiş iri gül desenli halılar, gül ağacından yapılmış konsollar, üzerinde siyah

mermer raflar bulunan yuvarlak kemerli şömineler ve büyük, cilalı maun kitaplıklarla katı bir uyum içindeydiler. Oysa evini daha sonradan inşa ettiren yaşlı Bayan Manson, yaşamının olgunluk döneminde büyük ve ağır mobilyaları atıp kurtulmuş ve Mingott'ların kuşaktan kuşağa geçen değerli eşyalarıyla, İkinci İmparatorluk döneminden kalma uçarı ve değersiz döşemelik eşyaları bir araya getirmişti. Zemin katında oturma odasının pencerelerinden birinin önüne oturma alışkanlığı vardı. Adeta oturduğu yerden evin ıssız kapılarının önünden kuzeye doğru akıp geçen yaşamı ve modayı sakince seyrediyordu. Sabrı, kendine güveni kadar güçlü olduğundan yaşamı ve modayı yakalamak için hiç acelesi yokmuş gibi görünüyordu. Şu an varolan tahta perdelerin, baklava şekilli camların, tek katlı meyhanelerin, bakımsız bahçeleri olan ahşap yeşil evlerin ve üzerinde keçilerin manzara seyrettikleri kayaların, çevrede konutların artmasından önce kendisi kadar görkemli -belki de (adil bir kadın olduğundan) daha görkemli- bir şekilde ortadan kaybolacaklarından ve üzerinde atlı otobüslerin sarsılarak ilerledikleri arnavutkaldırımı döşeli yolların yerlerini, bazı kişilerin Paris'te gördüklerini anlattıkları düzgün asfalt yollara bırakacağından emindi. Bu arada görmek istediği herkes kendisine geldiği (odalarını, Beaufort'lar kadar rahat doldurabildiği ve ayrıca akşam yemekleri mönüsüne tek bir kalem bile eklemeden bunu başardığı) için coğrafi bakımdan tecrit yaşamanın pek sıkıntısını çekmemişti.

Talihsiz bir kenti istila eden lav akıntısı gibi orta yaşlarında başına musallat olan bedenindeki olağanüstü büyüme, zarif, yuvarlakça ayakları ve ayak bilekleri olan bu ufak tefek, hafif tombul, hareketli kadını, bir doğa

olayı kadar büyük ve görkemli bir varlığa dönüştürmüştü. Başına gelen diğer bütün belalarda olduğu gibi böyle dibe batmayı da kalenderce kabullenmişti, ama şimdi, oldukça ileri yaşlarında, ortasında sanki açığa çıkarmak için yapılacak kazıyı bekliyormuş gibi hiç bozulmadan kalan küçük yüzünün izlerinin bulunduğu, geniş, sağlam, hemen hemen hiç kırışmamış pembe ve beyaz vücudunu aynaya sunarken bunun ödülünü alıyordu. Pürüzsüz, ama çift kat olmuş çeneden aşağı doğru bir uçuş, müteveffa Bay Mingott'un küçük bir portre fotoğrafının saklandığı kar gibi beyaz muslin kumaşlarla örtüler, kar gibi beyaz göğüslerin baş döndürücü derinliklerini ortaya koyuyordu. Göğüs kısmının çevresini ve aşağısını saran siyah ipek, kadının iki küçük beyaz elinin büyük dalgalar üzerinde yüzen martılar gibi durduğu geniş bir koltuğun kenarlarına dalga dalga dökülmüştü.

Bayan Manson Mingott'un vücut ağırlığı, uzun bir zamandan beri kadının merdivenlerden inip çıkmasını olanaksız hale getirmişti. Kendine özgü bağımsız tavrıyla misafir odalarını üst katta yaptırmıştı ve evin zemin katına (New York'un tüm toplumsal kurallarını açıkça ihlal ederek) kendisi yerleşmişti. Böylece oturma odasının pencere kenarında onunla birlikte oturan biri (her zaman açık olan kapının ve bir sürgü üzerinde ileri geri hareket ettirilebilen sarı damasko kumaştan yapılmış kapı perdesinin aralığından) beklenmedik bir yatak odası manzarasıyla karşılaşırdı. Bir kanepeyi andıran kumaşla kaplı büyük boy, ama alçak bir yatak, uçarı dantel fırfırları olan bir tuvalet masası ve altın yaldız çerçeveli bir ayna gözüne çarpardı.

Bayan Manson Mingott'un ziyaretçileri, Fransız romanlarındaki sahneleri hatırlatan bu düzenlemenin ya-

bancılığı ve sıradan Amerikalıların akıllarından bile geçirmedikleri ahlaksızlığa yönelik mimari hevesleri karşısında şaşkınlığa düşüyor, donup kalıyorlardı. Bu, âşıkları olan kadınların, eski günahkâr toplumlarda, tüm odaları tek katta bulunan apartman dairelerinde ve romanların betimlediği toplum törelerine aykırı tüm akrabalık ilişkilerinde nasıl yaşadıklarına dair bir örnekti. Böyle bir kadının zina sahnesine doğru ilerleyen masum yaşamını kafasında canlandırmak ("Monsieur de Camors"un aşk sahnelerini gizlice Bayan Mingott'un yatak odasına yerleştirmişti) Newland Archer'ı eğlendiriyordu. Ama Archer, büyük bir takdir duygusuyla, âşığı tam istediği kişi olsaydı bile bu cesur kadın ondan da bıkardı, dedi kendi kendine.

Kontes Olenska'nın, nişanlı çiftin ziyareti sırasında büyükannenin misafir odasında bulunmaması, genel bir rahatlamaya yol açtı. Bayan Mingott, onun dışarı çıktığını söyledi. Böyle parlak, güneşli bir günde ve "alışveriş saatinde" dışarıda dolaşmak, şerefini tehlikeye atmış bir kadın için pek uygun olmayan bir davranış gibi görünüyordu. Ama dışarıda olması, en azından varlığının yaratacağı sıkıntıdan ve onun talihsiz geçmişinin çiftin parlak gelecekleri üzerine düşürebileceği soluk bir gölgeden onları kurtarmıştı. Ziyaret beklendiği gibi başarıyla geçti. Yaşlı Bayan Mingott, uyanık akrabalar tarafından uzun süre önce sezilen ve aile meclisinde dikkatle karara bağlanan nişanlanma olayına çok sevindi. Gözle görülemeyecek kadar küçük tırnaklar üzerine kakılarak oturtulan büyük koyu safir taşı olan nişan yüzüğü, onun tam takdirini kazandı.

Bayan Welland müstakbel damadına yandan gönül alıcı bir edayla bakarak, "Bu, yeni tarz bir yüzük. Elbet-

te taşı güzel gösteriyor, ama eski modaya alışkın gözler için biraz çıplak gibi," dedi.

Büyükanne, taşı şimdiye kadar güzelliğini hiçbir gözlüğün bozmadığı küçük parlak gözlerine doğru yaklaştırarak, "Eski modaya alışkın gözler mi? Eminim ki benimkileri kastetmiyorsundur, canım? Yeniliklerin hepsini seviyorum," dedi. Mücevheri geri uzatırken, "Çok güzel," diye ekledi. "Çok cömert. Benim zamanımda incili akik bir yüzüğün yeterli olduğu düşünülürdü. Ama yüzüğü güzelleştiren onu veren eldir, değil mi, sevgili Bay Archer." Ufacık olan ellerinden birini salladı. Küçük sivri tırnakları vardı. Yaşlı yağ topakları, fildişi bilezik gibi bileğinin etrafını sarıyordu. "Benimkinin modeli, Roma'da, büyük Ferrigiani tarafından yapılmıştı. May'inkini de yaptırmalısın. Yaptıracağından da hiç kuşkum yok, evladım. Onun elleri büyük -işte, eklemleri genişleten şu modern sporların sonucu- ama cildi beyazdır. Peki, nikâh ne zaman olacak?" Kadın konuşmasını keserek gözlerini Archer'ın yüzüne dikti.

Bayan Welland, "Ah" diye mırıldandı. Genç adam, nişanlısına bakarak, "Mümkün olduğu kadar çabuk, Bayan Mingott, şayet bana destek olursanız," diye yanıtladı. Bayan Welland, duruma uygun düşen isteksiz bir yüz ifadesiyle söze karışarak, "Birbirlerini biraz daha iyi tanımları için onlara zaman vermeliyiz, anne," dedi. Büyükanne sert bir şekilde çıkıştı: "Birbirlerini tanımak mı? Saçma! New York'ta herkes, zaten her zaman birbirini tanımıştır. Bırak genç adam muradına ersin, canım. Şarap sirke oluncaya kadar beklemeyin. Büyük Perhiz'den* önce evlendir onları. Bu kış zatürreeye yakalanabilirim ve ayrıca düğün ziyafetini ben vermek istiyorum."

Hıristiyanların Paskalya'dan önceki kırk günlük perhizi (ç.n.).

Birbiri ardı sıra gelen bu açıklamalar, duruma uygun düşen neşe, şüphe ve minnettarlık ifadeleriyle karşılandı. Nişan ziyareti ılımlı bir hoş sohbet atmosferinde sona ermek üzereyken kapı açıldı ve içeriye üzerinde pelerini ve başlığı olan Kontes Olenska ve onun peşi sıra beklenmedik ziyaretçi Julius Beaufort girdi.

Hanımlar arasında kuzenlere özgü keyifli mırıldanmalar oldu ve Bayan Mingott, Ferrigiani'nin modelini bankacıya uzattı. "Oo! Beaufort, bu ne müstesna bir lütuf!" (Erkeklere soyadlarıyla hitap ederken son derece garip, yabancı bir tavır takınıyordu.)

Ziyaretçi, rahat, kibirli bir havayla, "Teşekkürler. Keşke daha sık olsaydı," dedi. "Genellikle işler beni çok kısıtlıyor. Fakat Kontes Ellen'e Madison Meydanı'nda rastladım ve birlikte eve yürümeme izin verme inceliğini gösterdi."

Bayan Mingott, olağanüstü arsız bir ifadeyle, "Oh. Evin şimdi daha şen olacağını umuyorum. Ellen, artık burada!" dedi. "Otur. Otur, Beaufort. Sarı koltuğu çek. Şimdi seni yakaladığıma göre güzel bir dedikodu istiyorum. Balonuzun muhteşem olduğunu duydum ve Bayan Lemuel Struthers'i davet ettiğinizden haberim var. Ya işte, içimde o kadını görme merakı uyandı.

Yaşlı kadın, Ellen Olenska'nın rehberliğinde hole geçen akrabalarını unutmuştu. Bayan Mingott, Julius Beaufort'a büyük bir hayranlık duyduğunu her zaman açıkça söylemişti; ayrıca gelenekleri atlayarak sonuca kestirmeden gitmelerinde ve soğuk, otoriter tavırlarında bir benzerlik vardı. İlk kez gittiği Avrupa'da uzun süre kaldıktan sonra küçük New York kalesini kuşatmak üzere önceki yıl geri dönen ayakkabı cilası imalatçısı Struthers'in dul eşi Bayan Lemuel Struthers'i, Beau-

fort'ların (ilk kez) davet etme kararlarına neyin yol açtığını öğrenmek için can atıyordu. "Elbette, sen ve Regina, onu davet ederseniz, sorun çözülür. Taze kana ve yeni paraya ihtiyacımız var. Üstelik hâlâ da çok güzel olduğunu duydum, diye bir açıklamada bulundu etobur yaşlı bayan.

Giriş salonunda Bayan Welland ve May, kürklerini giyerlerken Archer, Kontes Olenska'nın hafif sorgulayıcı bir gülümseyişle kendisine baktığını fark etti.

Utangaç bir gülüşle onun bakışına karşılık verirken, "Elbette, zaten May ve benim hakkında her şeyi biliyorsun, dedi. "Dün gece operada sana haberi iletmedim diye bana çıkıştı. Nişanlandığımızı sana söylemem için beni tembihlemişti. Ama o kalabalıkta yapamadım.

Gülümseme, Kontes Olenska'nın gözlerinden dudaklarına geçti. Daha genç görünüyordu, çocukluk zamanındaki kızıl saçlı, cesur Ellen Mingott'a daha çok benziyordu. "Elbette biliyorum, evet ve çok mutlu oldum. Ama hiç kimse böyle şeyleri ilk önce bir kalabalığın içinde söylemez. Hanımlar kapının eşiğine gelmişlerdi ve o, elini uzattı.

Archer'a bakmaya devam ederek, "Güle güle. Bir gün beni görmeye gelin, dedi.

Arabayla Beşinci Cadde'de yol alırlarken doğal olarak Bayan Mingott'dan söz açıp kadının yaşı, canlılığı ve bütün olağanüstü özellikleri üzerine sohbet ettiler. Kimse, Ellen Olenska'dan söz etmedi. Ama Archer, Bayan Welland'ın, "Ellen'in tam geldiği günün ertesi, Beşinci Cadde'de kalabalık saatlerde Julius Beaufot'la görülmesi bir hata," diye düşündüğünü çok iyi biliyordu ve içinden kendi kendine, "Henüz yeni nişanlanmış bir adamın, zamanını evli kadınları ziyaret ederek geçirmeye-

ceğini bilmesi gerekir. Ama galiba içinde yaşadıkları toplulukta böyle hareket ediyorlar ve asla başka türlü de davranamazlar," diye ekledi. Kendisinin de gurur duyduğu kozmopolit görüşlere rağmen bir New York'lu olduğu ve kendisine benzer biriyle yaşamını birleştirmek üzere olduğu için Tanrı'ya şükretti.

Bölüm 5

Ertesi akşam yaşlı Bay Sillerton Jackson, Archer'lara akşam yemeğine geldi.

Bayan Archer çekingen bir kadındı ve sosyeteden uzak dururdu; ama nelerin olup bittiğinden de haberdar olmaktan hoşlanırdı. Eski arkadaşı Bay Sillerton Jackson, dostlarının özel işleri hakkındaki soruşturmalarını, bir koleksiyoncunun sabrı ve bir doğa araştırmacısının bilimselliğiyle yürütürdü. Kız kardeşi Miss Sophy Jackson'la birlikte yaşıyordu. Çok gözde olan ağabeyine güvenemeyen pek çok kişi tarafından memnuniyetle ağırlanan Miss Sophy, tablodaki boşlukları uygun bir şekilde doldurmaya yarayan küçük dedikodu kırıntılarını da beraberinde getirirdi.

Bu yüzden Bayan Archer, öğrenmek istediği bir olay olduğunda Bay Jackson'u akşam yemeğine davet ederdi. Bayan Archer, davetleriyle çok az insanı onurlandırdı-

ğından ve kızı Janey'le birlikte mükemmel birer dinleyici olduklarından, Bay Jackson, ona kız kardeşini göndermek yerine genellikle kendisi giderdi. Tüm koşulları belirleyebilseydi, Newland'ın evde olmadığı akşamları tercih ederdi. Bu, genç adamın kafa dengi olmamasından dolayı değil; (kulüpte birbirleriyle gayet iyi geçiniyorlardı) Newland'ın, bazen ailenin hanımlarının asla göstermedikleri tarzda, yaşlı anekdotçunun sunduğu kanıtları kafasında tartma eğilimine girdiğini hissetmesinden kaynaklanıyordu.

Mükemmelliğe yeryüzünde ulaşmak mümkün olsaydı, Bay Jackson, herhalde Bayan Archer'ın yemeklerinin biraz daha iyi olmasını dilerdi. Ama tarihi insan zihninin gidebileceği kadar eskiye dayanan New York, o zamanlar, bir yanda yemeğe, giyime kuşama ve paraya önem veren Mingott'lar ve onların tüm akrabaları ve öte yanda kendilerini seyahate, bahçeciliğe ve en iyi romanlara adayan ve zevkin daha kaba biçimlerini hor gören Archer-Newland ve van der Luyden soyu olmak üzere iki büyük temel gruba ayrılmıştı.

Bununla birlikte ziyaretlerde her şeyi yiyemezdiniz. Lovell Mingott'larla akşam yemeğine oturduysanız, yabanördeği ve su kaplumbağası yer, kaliteli şarap içerdiniz. Adeline Archer'ın sofrasında Alp manzaraları ve "Mermer Faun* heykeli" hakkında konuşabilirdiniz, ama neyse ki Archer Madera, Cape'i dolaşmıştı. Bu yüzden Bayan Archer'dan dostça davetler geldiğinde gerçek bir eklektik olan Bay Jackson, genellikle kız kardeşine, "Lovell Mingott'lardaki son akşam yemeğinden beri hafif guttan şikâyetçiyim. Adeline'larda perhiz yapsam iyi olacak," derdi.

Mitolojide yarısı insan, yarısı keçi orman ve kır tanrısı, Pan (ç.n.).

Uzun bir süredir dul olan Bayan Archer, kızı ve oğluyla birlikte Batı Yirmi Sekizinci Cadde'de oturuyordu. Üst kat Newland'a tahsis edilmişti ve iki kadın, kendilerini alt katın daha dar alanlarına sıkıştırmışlardı. Zevkleri ve ilgileri açık bir uyum içinde olduğundan Ward yöresine özgü saksılarda aşk merdivenleri yetiştiriyorlar, makrame danteller örüyorlar ve keten kumaş üzerine yün nakışlar işliyorlar, devrimci Amerikan teknolojisiyle sırlanmış çanak çömlek topluyorlardı. *Good Words* gazetesine aboneydiler ve Ouida'nın romanlarını İtalyan atmosferi hatırına okuyorlardı. (Genelde amaçları ve âdetleri çok daha anlaşılabilir olan sosyetedeki insanları konu alan romanlardan hoşlansalar da daha cana yakın duyarlılıkları ve doğa manzaralarını betimleyen köy yaşamı hakkındaki romanları tercih ediyorlardı. "Hiçbir zaman bir beyefendi tasviri yapmayan" Dickens hakkında sert konuşuyorlar ve Thackery'in, bu büyük dünyayı, her ne kadar eski kafalı olduğu düşünülmeye başlansa da, Bower kadar anlamadığını düşünüyorlardı.) Gerek Bayan Archer, gerekse de Miss Archer, manzaralara çok düşkündüler. Yurtdışına yaptıkları seyahatleri sırasında asıl arayıp bulmak istedikleri ve bulunca da hayran kaldıkları şey buydu. Mimarlık ve resmin erkeklere, en çok da Ruskin okuyan bilgili kişilere uygun olduğunu düşünüyorlardı. Bayan Archer, tam bir Newland olarak doğmuştu. Başka insanların söylediği gibi anne ve kız, tıpkı kız kardeşler gibi, "gerçek Newland'lardı." Uzun boylu, solgun tenli ve hafifçe yuvarlak omuzlu kişilerdi. Uzun burunları, tatlı gülümseyişleri ve soluk renkli Reynolds tablolarına benzer şekilde bir tür cansız görünme özellikleri vardı. Miss Archer'ın, kahverengi ve

eflatun poplinleri, bakire bedeninde yıllar geçtikçe giderek daha fazla gevşek ve gelişigüzel durduğu halde, yaşlılara özgü bir tombulluk Bayan Archer'ın siyah sırmalı dibasını (brokarını) germeseydi, fiziksel benzerlikleri tam olurdu.

Zihinsel benzerlikleri ise Newland'ın da farkında olduğu gibi sık sık ortaya koydukları birbirinden farksız kişisel tavır ve mizaçları kadar tam değildi. Karşılıklı olarak birbirine bağlı insanların samimiyetiyle uzun süre birlikte yaşama alışkanlığı, onlara aynı sözcük dağarcığını kazandırmıştı ve ayrıca biri ya da öteki, hangisi kendi görüşünü ileri sürmek istese "Annem diyor ki," ya da "Janey diyor ki," gibi sözcüklerle konuşmaya başlama alışkanlıkları vardı. Ama gerçekte Bayan Archer'ın sakin ve hayal gücünden yoksun oluşu, kabullenmişlik ve aşinalık duygusuna kolaylıkla yaslandığı halde Janey, bastırılmış aşk pınarlarından fışkıran hayal gücünün yarattığı korku ve sapkınlıkların kontrolü altındaydı.

Anne ve kız birbirlerini çok seviyorlardı. Anne, oğluna, Janey de erkek kardeşine büyük bir saygı ve hayranlık besliyordu. Archer, annesinin ve kız kardeşinin abartılı hayranlık duyguları ve böylece sağladığı gizli tatmin duygusu karşısında onları eleştirel olmayan ama vicdan azabı duymasına neden olan bir şefkatle seviyordu. Mizah duygusu, bazen egemenliğinin gücünü kendi kendisine sorgulamasına yol açıyor olsa da, bir erkeğin kendi evinde saygı duyulan bir otoriteye sahip olmasının iyi bir şey olduğunu düşünüyordu.

Genç adam, bu vesileyle Bay Jackson'un, onun akşam yemeğini dışarıda yemesini tercih edeceğinden gayet emindi. Ama dışarı çıkmamak için de nedenleri vardı.

Elbette yaşlı Jackson, Ellen Olenska hakkında konuşmak istiyordu ve elbette ki Bayan Archer ve Janey de adamın anlattıklarını dinlemek istiyorlardı. Üçü de Newland'ın varlığından biraz rahatsızlık duyacaklardı. Üstelik şimdi Mingott ailesiyle müstakbel akrabalığı herkes tarafından biliniyordu ve genç adam, bu güçlüğü nasıl savuşturacaklarını görmek için muzip bir merakla bekledi.

Dolaylı bir şekilde Bayan Lemuel Struthers hakkında konuşmaya başladılar.

Bayan Archer, yumuşak bir ifadeyle, "Beaufort'ların onu davet etmeleri üzücü bir olay," dedi. "Ama zaten Regina, her zaman adamın dediğini yapar ve Beaufort da...

Bay Jackson, ızgarada pişirilmiş tirsi balığını ihtiyatla gözden geçirip Bayan Archer'ın aşçısının balık yumurtalarını közde neden yaktığını bininci kez merak ederken, "Bazı küçük ayrıntılar Beaufort'un gözünden kaçıyor," dedi. (Bay Jackson'un merakını uzun süredir paylaşan Newland, bunu, yaşlı adamın onaylamadığını belli eden kederli yüz ifadesinde her zaman fark edebiliyordu.)

"Ah, mutlaka. Beaufort, kaba saba bir adamdır," dedi Bayan Archer. "Newland dedem, anneme her zaman, 'Ne yaparsan yap Beaufort denilen o adamın kızlara takdim edilmesine izin verme, derdi. Ama en azından İngiltere dahil her yerde beyefendilerle arkadaşlık yapma avantajı oldu, diyorlar. Bu, tümüyle akıl almaz bir şey..." Janey'e baktı ve sustu. O ve Janey, Beaufort gizeminin bütün ayrıntılarını biliyorlardı. Ama Bayan Archer, herkesin içinde konunun evli olmayanlara göre olmadığı hükmünü korumayı sürdürüyordu.

"Ama bu Bayan Struthers, diye devam etti Bayan Archer. "Onun ne olduğunu söylemiştiniz, Sillerton?"

"Bir maden ocağından ya da daha doğrusu bir maden kuyusunun başındaki meyhaneden ayrıldı. Daha sonra Living Wax-Works (Canlı Balmumu Heykeller) kumpanyasıyla New England'ı* dolaşmış. Polis kumpanyayı dağıttıktan sonra şeyle yaşadığını söylüyorlar..." Bay Jackson, sırası geldiğinde, gözleri dışa doğru çıkıntı yapan gözkapaklarının altından pırtlamaya başlayan Janey'e şöyle bir baktı. Bayan Struther'in geçmişinde onun için halen boşluklar vardı.

"Daha sonra," diye devam etti, Bay Jackson. (Archer, o sırada adamın, neden kimsenin uşağa salatalıkları asla çelik bıçakla dilimlememesi gerektiğini söylemediğini merak ettiğini fark etti.) "Daha sonra Lemuel Struthers ortaya çıktı. Reklamcısının, kızın başını ayakkabı cilası afişlerinde kullandığını söylüyorlar. Biliyorsunuz, onun saçları simsiyahtır, Mısır stili. Neyse, nihayetinde onunla evlendi." "Nihayetinde" sözcüğünün her hecesine hak ettiği vurgu yapılmıştı ve söylenme tarzında büyük bir kinaye vardı.

Bayan Archer, umursamaz bir ifadeyle, "Ah, işte. Sonunda bugünlere geldik ya önemli değil," dedi. Hanımlar, o sırada gerçekten Bayan Struthers'la ilgilenmiyorlardı. Ellen Olenska konusu henüz çok yeniydi ve ilgilerini fazlasıyla çekiyordu. Aslında Bayan Struthers'in ismi, sadece Bayan Archer'ın birazdan, "Ya Newland'ın yeni kuzeni -Kontes Olenska? O da baloda mıydı?" diye konuşmaya başlayabilmesi için gündeme getirilmişti.

Oğluyla ilgisi dolayısıyla konunun hafiften iğneleyici bir yanı vardı. Archer, bunu biliyordu ve böyle olaca-

---

ABD'nin doğusunda yer alan ilk eyaletleri kapsayan bölge (ç.n.).

ğını da ummuştu. İnsani olaylardan çok ender hoşnut kalan Bayan Archer bile oğlunun nişanlanmasından tam anlamıyla mutluluk duymuştu. (Janey'e, "Özellikle Bayan Rushworth'la o aptalca işten sonra," derken bir zamanlar Newland'ın, ruhunda yara izleri her zaman taşınacak bir trajedi gibi görünen olaya atıfta bulunmuştu.)

Soruna hangi noktadan bakarsa baksın New York'ta May Welland'dan daha iyi bir eş yoktu. Elbette ki böyle bir evliliği hak eden kişi, sadece Newland'dı. Ama genç adam, öylesine aptal ve değişken bir kişiydi ki -ve bazı kadınlar da öylesine fettan ve vicdansızdılar ki- bir kadının biricik oğlunun Siren* adasından güvenle geçerek ev yaşamının sunacağı masum limana ulaşmasını görmek mucizeden başka bir şey olmazdı.

Bütün bunlar, Bayan Archer'ın içine doğuyordu ve oğlu da annesinin ne hissettiğini biliyordu. Ama ayrıca nişanlanmasının erken açıklanmasından ya da daha çok erken açıklanma nedeninden rahatsız olduğunu da biliyordu. İşte bu yüzden, yani, her şey bir yana yumuşak ve hoşgörülü bir efendi olduğu için o akşam evde kalmıştı. Bayan Archer, mükemmel yumuşak başlılığından küçük sapmalarının tek tanığı olan Janey'e, "Bu, Mingott'ların aile dayanışmasını onaylamadığım için değil; ama Newland'ın nişanlanması, o Olenska denilen kadının gelişi gidişiyle neden karıştırıldı. Hiç anlamıyorum, diye söylendi.

Bayan Welland'a yapılan ziyaret sırasında Bayan Archer, gayet güzel davranmıştı -güzel davranış açısından eşsizdi- ama ziyaretin başından sonuna kadar onun

---

Mitolojide güzel şarkılarıyla denizcileri büyüleyip felakete sürükleyen deniz perisinin adı (ç.n.).

ve Janey'in, Madam Olenska'nın içeriye giriş olasılığına karşı, gözleri saatte, tetikte beklediklerini Newland biliyordu (ve hiç şüphesiz ki nişanlısı da tahmin etmişti). Birlikte evden ayrıldıklarında oğluna, "Augusto Welland'ın bizi tek başına kabul ettiğine şükrediyorum, demekten kendini alıkoymamıştı.

Mingott'ların, biraz fazla ileri gittiklerini düşünmesinden daha çok bu iç rahatsızlık belirtileri, Archer'ı harekete geçirmişti. Ama bu, anne ve oğlun, karşılıklı olarak düşüncelerindeki en önemli unsurları şimdiye kadar dile getirmiş olmaları gerektiğini söyleyen genel anlayışın tüm kurallarına aykırı olduğundan Archer, açık bir ifadeyle, "Birisi nişanlandığı zaman katlanılması gereken bir aile partileri evresi vardır ve bu ne kadar çabuk biterse o kadar iyi olur," diye karşılık vermişti. Annesi sadece, buzlu cam gibi görünen üzümlerle süslü gri kadife başlığından aşağı sarkan dantel peçenin altında dudaklarını büzerek bakmıştı.

Newland, annesinin intikamının -meşru intikamının- o akşam Bay Jackson'u Kontes Olenska konusuna "çekmek" olacağını hissediyordu. Mingott ailesinin müstakbel bir üyesi olarak görevini açıkça yaptıktan sonra genç adamın, o hanımefendinin özel olarak tartışıldığını duymaya bir itirazı yoktu. Ancak bu konu, şimdiden canını sıkmaya başlamıştı.

Bay Jackson, kederli bir yüz ifadesine sahip başuşağın, kendisi kadar şüpheci bir bakışla uzattığı ılık filetodan bir dilim almış ve güç fark edilebilir bir burun kıvırmayla mantar sosunu reddetmişti. Biraz şaşkına dönmüş ve acıkmış görünüyordu. Archer, muhtemelen yemeğini Ellen Olenska hakkında konuşarak bitirecek, diye düşündü.

Bay Jackson, sandalyesinde arkaya doğru yaslandı ve mum ışığının aydınlattığı loş duvarlarda koyu renk çerçeveler içinde asılı duran Archer'ların, Newland'ların ve van der Luyden'lerin resimlerini gözden geçirdi.

Gözleri, arka planında beyaz sütunlu yazlık bir evin görüntüsü olan mavi ceketli, uzun bir atkı takmış, dolgun vücutlu, kabarık göğüslü bir gencin resmi üzerinde odaklanarak, "Ah, büyükbabanız Archer, güzel bir akşam yemeğini ne kadar severdi, sevgili Newland!" dedi. "Hey gidi hey... Bütün bu yabancı evliliklere ne derdi, doğrusu merak ediyorum!"

Bayan Archer, atalarının mutfak zevklerine yönelik bu anıştırmayı duymazlıktan geldi ve Bay Jackson, ihtiyatla sözlerine devam ederek, "Hayır, o, baloda yoktu, dedi.

"Ya, diye mırıldandı Bayan Archer, "Demek o kadar terbiyesi varmış," anlamına gelen bir ses tonuyla.

Janey, art niyet taşımayan bir muziplikle, "Belki de Beaufort'lar onu tanımıyorlardır," diye bir görüş ortaya attı.

Bay Jackson, gözle görünmeyen bir Madeira şarabının tadına bakıyormuş gibi hafifçe yudumlamaya benzer bir ses çıkardı. "Bayan Beaufort tanımayabilir, ama Beaufort kesinlikle tanıyor. Çünkü Olenska, bu öğleden sonra New York'ta herkes tarafından, Beşinci Cadde'de, onunla birlikte yürürken görüldü."

Bayan Archer, nezaket duygusunu yabancılara atfetmeye çalışmanın faydasızlığını açıkça kavrayarak, "El insaf!" diye sızlandı.

Janey, tahmin yürütmeye çalışarak, "Öğleden sonra başına yuvarlak bir şapka ya da başlık takıp takmadığını merak ediyorum," dedi. "Operada gecelik gibi tamamen

düz ve sade, lacivert kadifeden bir elbise giydiğinden haberim var!"

"Janey!" diye çıkıştı annesi ve Miss Archer'ın yüzü kızardı, ama aldırmıyormuş gibi görünmeye çalıştı.

Bayan Archer, "En azından baloya gitmemesi daha uygun bir davranıştı," diye devam etti.

Bu ters ruh hali, oğlunun da konuya katılmasına neden oldu, "Onun bir beğeni sorunu olduğunu zannetmiyorum. May, onun baloya gitmeye niyetlendiğini ama sonra, söz konusu elbisesinin yeterince güzel olmadığına karar verdiğini söyledi.

Bayan Archer, Olenska'nın kararına yönelik bu onaylamayı gülümsemeyle karşıladı. Sadece, "Zavallı Ellen," dedikten sonra sevecen bir ifadeyle, "Medora Manson'un çocukken ona verdiği terbiyenin ne kadar tuhaf olduğunu asla unutmamalıyız. Sosyeteye takdim balosunda siyah saten giymesine izin verilen bir kızdan başka ne bekleyebilirsiniz?" diye ekledi.

Bay Jackson, "Ah. Onu, o elbiselerle hatırlamaz mıyım?" dedikten sonra anıların keyfini çıkarırken o görüntünün habercisi olduğu şeyi anında kavrayan bir kişinin ses tonuyla, "Zavallı kız!" diye ekledi.

Janey, "Ellen gibi böyle çirkin bir isme sahip olması ne garip," dedi. "Ben, onu Elain'e çeviririrdim." Bu sözlerinin etkisini görmek için masadaki insanlara şöyle bir baktı.

Erkek kardeşi güldü ve "Neden Elain?" diye sordu.

Janey, kızararak, "Bilmiyorum. Kulağa daha Lehçe gibi geliyor," dedi.

Bayan Archer, soğuk bir ifadeyle, "Daha fazla dikkat çekiyor gibi, ama istediği tam bu olmayabilir," dedi.

Tartışma merakı birden artan oğlu, "Neden olmasın?" diye söze karıştı. "Eğer tercihi buysa neden dikkat çekmemesi gerekiyor? Sanki kendisini rezil eden biriymiş gibi neden gizlice dolaşması gerekiyor? Berbat bir evlilik yapma talihsizliğini yaşadığı için elbette ki o, 'zavallı Ellen', ama sanki suçluymuş gibi kendisini saklaması için bir neden görmüyorum."

Bay Jackson, bir tahmin yürüterek, "Öyle sanıyorum ki Mingott'ların da savunmak istedikleri görüş bu," dedi.

Genç adam kıpkırmızı kesildi. "Onların ne diyeceklerini beklemek zorunda değildim, efendim, eğer söylemek istediğiniz buysa. Madam Olenska, mutsuz bir yaşam sürmüş, ama bu, onu toplumdan dışlanmış bir kişi yapmaz."

Bay Jackson, Janey'e bakarak, "Söylentiler var," diye konuşmaya başladı.

Genç adam, "Ah, biliyorum, şu sekreter meselesi," diyerek adamın sözünü kesti. "Saçma," dedi. "Anne, Janey artık bir yetişkin. Onu fiilen bir mahkûm gibi tutan zalim kocasından kaçıp kurtulması için sekreterin yardım ettiğini söylüyorlar, değil mi? Pekâlâ, yardım ettiyse ne çıkar. Doğrusu aramızda böyle bir durumda aynısını yapmayacak bir adamın olmadığını umuyorum."

Bay Jackson, omzunun üzerinden kederli başuşağa bakarak, "Belki... O sostan... Birazcık... Bununla birlikte..." dedi ve sostan biraz aldıktan sonra, "Bana bir ev aradığını söylediler. Burada kalmaya niyeti varmış," diye ekledi.

Janey, cesaretle, "Boşanmaya niyetli olduğunu duydum," dedi.

Archer, "Umarım boşanır!" diye bağırdı.

Bu söz, Archer'ların yemek odasının uyumlu ve sakin atmosferine bir bomba gibi düşmüştü. Bayan Archer, ince kaşlarını "uşağın varlığını" işaret eden özel bir eğimle kaldırdı. Böyle özel bir konuyu herkesin önünde tartışmanın yersizliğinin farkında olan genç adam, hızla konuyu değiştirerek yaşlı Bayan Mingott'a yaptığı ziyaretin öyküsünü anlatmaya başladı.

Akşam yemeğinden sonra eski geleneklere uygun olarak Bayan Archer ve Janey, uzun ipek eteklerini sürüye sürüye misafir salonuna geçtiler. Baylar, merdiven altında sigaralarını içerlerken onlar, altında yeşil ipek bir çanta bulunan gül ağacı çalışma masasına geçip, üst kısmında oyma işlemeli cam bir küre bulunan Carcel gaz lambasının* yanına birbirlerine bakacak biçimde oturdular ve genç Bayan Newland Archer'ın misafir odasındaki "özel" bir sandalyeyi süslemek için hazırlanan kır çiçeği desenli goblen şeridin iki ucunu dikerek birleştirdiler.

Salonda bu tören devam ederken Archer, Bay Jackson'u gotik kütüphanede sobanın yanındaki bir koltuğa oturttu ve bir puro ikram etti. Bay Jackson, koltuğa büyük bir memnuniyetle gömüldü, purosunu tam bir güvenle yaktı (onları satın alan kişi, Newland'dı) ve yaşlı, ince ayak bileklerini kömürlere doğru uzatırken, "Sekreterin sadece onun kaçmasına yardım ettiğini söylüyorsunuz, aziz dostum. Pekâlâ, ama, demek ki bir yıl sonra ona halen yardım ediyordu. Çünkü bazı kişiler, onları Lozan'da birlikte yaşıyorken görmüş.

Newland kızardı. "Birlikte yaşamak mı? Peki, neden olmasın? Yaşamını değiştirme hakkına, kendisi değilse, başka kim sahip olabilirdi? Kocası fahişelerle yaşamayı

* Mekanik düzeneği olan fitilli gaz lambası (ç.n.).

tercih ediyor diye onun yaşındaki genç bir kadını diri diri gömmeye kalkan ikiyüzlülükten rahatsızlık duyuyorum.

Durdu ve purosunu yakmak için öfkeli bir tavırla yana döndü. Olağanüstü sonuçlarını değerlendirmeyi son derece sinir bozucu bulduğu keşfini "Kadınlar, bizim kadar özgür olmalıdırlar, diye açıkladı.

Bay Jackson, ayak bileklerini kömüre biraz daha yaklaştırdı ve alaycı bir ifadeyle ıslık çaldı.

Bir an durduktan sonra, "Pekâlâ, görünüşe bakılırsa; Kont Olenska da senin görüşünü savunuyor. Karısını geri getirtmek için küçük parmağını bile oynattığını duymadım, dedi.

Bölüm 6

Newland Archer, o akşam Bay Jackson evden ayrıldıktan ve hanımlar basma perdeli yatak odalarına çekildikten sonra düşüncelere dalmış bir halde kendi çalışma odasına çıktı. Her zaman olduğu gibi tedbirli bir hizmetçi sobanın ateşini canlı tutmuş ve lambayı kısmıştı. İçinde sıra sıra kitapların, şömine rafı üzerine dizilmiş bronz ve çelikten küçük "eskrimci" heykellerinin ve ünlü tabloların fotoğraflarının bulunduğu oda, dikkate değer ölçüde sade ve rahatlatıcıydı.

Sobanın yanında duran koltuğa çökerken bakışları May Welland'ın büyük fotoğrafına takıldı. Genç kızın, aşk maceralarının ilk günlerinde ona verdiği bu resim, şimdi masa üzerindeki diğer tüm resimlerin önüne geçmişti. İçinde yeni filizlenen bir çeşit saygı duygusuyla artık ruhunun koruyucusu olacağı bu genç varlığın açık

alnına, ciddi gözlerine ve şen, masum ağzına baktı. Newland'ın ait olduğu ve inandığı toplumsal sistemin korkunç bir ürünü olan, hiçbir şey bilmeyen, ama her şeyi bekleyen genç kız, May Welland'ın tanıdık simasıyla sanki bir yabancı gibi ona bakıyordu. Bir kez daha, kendisine öğretildiği gibi evliliğin emin bir liman değil, ama bilinmeyen denizlerde yapılan bir yolculuk olduğuna kanaat getirdi.

Kontes Olenska'nın durumu, eski yerleşik inançları kışkırtmış ve tehlikeli bir şekilde beynine üşüşmelerine neden olmuştu. Sesini yükselterek söylediği, "Kadınlar bizim kadar özgür olmalıdırlar" ifadesi, kendi dünyasında var olmadığını herkesin kabul ettiği bir problemin köküne indirilmiş bir darbeydi. "Güzel", ama hakkı yenilmiş kadınlar, kastettiği tarzda bir özgürlük çeşidini asla talep etmezlerdi, ama kendisi gibi yüce gönüllü kişiler, tartışmanın sıcaklığında bu özgürlüğü onlara şövalyece bir cömertlikle sunmaya hazırdılar. Aslında böyle sözle ifade edilen cömertlikler, sadece nesneleri birbirine ve insanları eski kalıplara bağlayan acımasız anlaşmaların aldatıcı maskeleriydiler. Ama burada müstakbel karısı adına, kilisenin ve devletin tüm öfkesini kuzeni üzerine yağdırırken kendisini haklı çıkartacak davranışı, nişanlısının kuzeni adına taahhüt etmişti. Elbette ikilem, sadece varsayımsaldı. Polonyalı rezil bir soylu olmadığı için şayet öyle biri olsaydı karısının hakları ne olurdu diye düşünmek saçma olurdu. Ama Newland Archer, kendisinin ve May'in durumunda aralarındaki ilişkinin açık ve duyulur olmaktan uzak pek çok nedeni harekete geçirebileceğini düşünemeyecek kadar hayalci biri değildi. Mademki "saygın" bir adam olarak geçmişini nişanlısından gizlemek onun göreviydi ve yine ma-

demki nişanlısının da evlenilebilir bir kız olarak gizlenecek bir geçmişi yoktu, o zaman birbirleri hakkında ne bilebilirlerdi ki? Her ikisini de etkileyecek anlaşılması güç bazı nedenlerden dolayı birbirlerinden bıksalar, birbirlerini yanlış anlasalar ya da gücendirselerdi, ne olurdu? Arkadaşlarının evliliklerini -güya mutlu olanları- incelemiş ve kafasında May Welland'la sürekli bir ilişki olarak canlandırdığı tutkulu ve sevecen yoldaşlığa uzaktan bile olsa uyan tek bir örnek görememişti. Böyle bir tablonun May açısından deneyim, çok yönlülük ve karar verme özgürlüğünü gerektirdiğini açıkça kavrıyordu; ancak kız özenle bu özelliklere sahip olmayacak biçimde eğitilmişti. İçine doğan bir önseziyle ürperdi. Kendi evliliğinin de çevresindeki diğer evliliklerin çoğu gibi olacağını; yani, bir taraftan bilgisizlik ve diğer taraftan ikiyüzlülükle bir arada tutulan maddi ve toplumsal çıkarların yavan bir birliği olacağını gördü.

Bu gıpta edilecek ideali hayata en iyi geçirmiş koca olarak aklına Lawrence Lefferts geldi. Bu geleneğin öncüsü olarak kendi rahat ve çıkarına uygun öyle mükemmel bir eş edinmişti ki başka adamların karılarıyla sık sık yaşadığı aşk maceralarının en göze battığı anlarında bile karısı, hiçbir şeyin farkında olmadan gülümseyerek etrafta dolaşıyor, "Lawrence öyle korkunç katıydı ki," diye kocasından söz ediyordu, ama birisi, onun yanında, Julius Beafort'un (şüpheli kökeninden dolayı bir "yabancı" olduğundan) New York'ta "başka bir kurulu düzen" olarak bilinen yaşamı olduğu gerçeğini ima ettiğinde gücenerek yüzünün kızardığı ve bakışlarını başka tarafa çevirdiği biliniyordu.

Archer, ne kendisinin öyle Larry Lefferts gibi bir ahmak, ne de May'in, zavallı Gertrude gibi bir budala

olmadığı düşüncesiyle kendisini teselli etmeye çalıştı. Ama yine de aradaki fark, standartlarla ilgili değil, anlayışla ilgili olarak ortaya çıkıyordu. Aslında onların hepsi, tıpkı Bayan Welland'ın, Archer'ın Beaufort'ların balosunda nişanlanmalarını açıklamak için kızını neden sıkıştırdığını kesinlikle bildiği (ve gerçekten ondan tam da böyle hareket etmesini beklediği) halde kendini, isteksiz görünme numarası yapmak ya da ileri kültürlü insanların yeni yeni okumaya başladıkları İlkel İnsan hakkındaki kitaplarda anlatılan, vahşi gelinin ailesinin çadırından feryat figan sürüklenip götürülmesi örneğinde olduğu gibi duruma mecburen katlanmak zorunda kaldığı havasına bürünmesi gibi, gerçek şeylerin asla söylenmediği, yapılmadığı ve hatta düşünülmediği, ama sadece birtakım yapay jest ve işaretlerle temsil edildiği, bir çeşit hiyeroglif dünyada yaşıyorlardı.

Elbette bütün bunların sonucu, bu karmaşık gizemleştirme sisteminin merkezinde yer alan genç kızın, aşırı dürüstlüğü ve güveni yüzünden daha anlaşılmaz durumda kalmasıydı. Zavallı tatlı kız, açık yürekliydi, çünkü gizleyecek bir şeyi yoktu; inanıyordu, çünkü koruyucusu aleyhinde hiçbir şey bilmiyordu ve kendini birdenbire insanların kaçamak bir ifadeyle "yaşamın gerçekleri" olarak adlandırdıkları şeyin içine dalmış halde bulmuştu ki bundan daha iyi bir hazırlık düşünülemezdi.

Genç adam, samimiydi, ama duygularını gürültüyle açığa vurmadan seviyordu. Nişanlısının neşe saçan güzelliğinden, sağlıklı oluşundan, biniciliğinden, oyunlardaki incelik ve kıvraklığından, kitaplara karşı mahcup merakından ve fikirlerinden hoşlanıyordu. May, artık kendisini genç adamın rehberliğinde geliştirmeye başlı-

yordu. (*Kral'ın İdilleri*'yle* dalga geçerken ona katılacak kadar ilerlemişti, ama elbette *Ulysses* ve *Lotus Yiyenler*'in** güzelliğini anlayacak kadar değil.) Dürüst, sadık ve cesurdu. Mizah duyusuna sahipti (ki bunu esas olarak onun şakalarına gülerken kanıtlamıştı). Masum ruhunun derinliklerinde, uyandırmanın bir zevk olacağı coşkun bir duygunun var olduğundan kuşku duyuyordu. Ama nişanlısına yaptığı kısa ziyaretlerden sonra bütün bu içtenlik ve masumiyetin, sadece suni bir sonuç olduğu düşüncesiyle cesareti kırılmış olarak geri dönüyordu. Eğitilmemiş insanın doğası, masum ve içten değildi, içgüdüsel bir kurnazlığın tuhaflık ve savunmalarıyla dolu oluyordu. İstediği ve hakkı olan şeyin bu olduğu düşüncesiyle, kardan yapılmış bir heykel gibi bu yaratıyı paramparça etmenin görkemli zevkine erişsin diye annelerin, teyzelerin, halaların, büyükannelerin ve uzun süre önce ölmüş kadın ataların işbirliğiyle ustaca üretilen bu sahte saflık karşısında kendisini adeta ezilmiş hissetti.

Bu düşüncelerde belli bir basmakalıplık vardı. Nikâh günü yaklaşırken genç adam için artık alışıldık hale gelmişlerdi. Ama bunlar, genellikle Newland Archer'ın izlerini pek fark etmediği bir vicdan azabı ve kendini aşağılama duygusuyla birlikte ortaya çıkıyordu. Gelinin kendisine vereceği lekesiz bir sayfa karşılığında ona sunabileceği boş bir yaprağı olmadığı için (Thackeray'ın kahramanlarının çoğu zaman üzüntülerini dile getirerek onu deli ettikleri gibi) esef duyamazdı. Gerçeklerden de

---

İngiliz şair Alfred Tennyson'un 1859'da yayımlanan dört şiirden oluşan eseri (ç.n.).

İngiliz şair Alfred Tennyson'un 1842'de yayınlanan *Şiirler* adlı kitabında yer alan iki şiiri (ç.n.).

kaçıp kurtulamıyordu. Ona da genç kızın yetiştirildiği terbiye verilmiş olsaydı o zaman kendi yollarını bulmak açısından Orman Çocukları masalındaki saf ve tecrübesiz kişilerden daha uygun olmazlardı ve ayrıca hep düşünüp taşınmasına karşın aynı deneyim özgürlüğünün kendisi kadar geline neden tanınmadığı konusunda dürüst (kendi geçici zevklerinin ve erkekçe gururuna duyduğu tutkudan başka) bir gerekçe de göremiyordu.

Böyle bir saatte böyle soruların zihnine üşüşmesinden kaçınmak mümkün değildi. Ama bu düşüncelerin rahatsız edici ısrar ve kesinlikleri, Kontes Olenska'nın zamansız gelişi yüzündendi. İşte tam da nişanlanma anında -saf düşüncelerin ve lekelenmemiş umutların arasında- hiç kurcalanmamasını tercih edeceği bütün özel problemlerin ortaya çıkmasına neden olan bir skandallar sarmalının içinde bulmuştu kendisini. Sobasını kapatıp soyunmaya başlarken "Allah belanı versin, Ellen Olenska!" diye homurdandı. Onun kaderinin, en azından kendi kaderini neden etkilemek durumunda olduğunu gerçekten anlayamıyordu. Ama yalnızca nişanlanmasının kendisine zorunlu kıldığı taraf tutmanın risklerini henüz yeni ölçmeye başladığını az da olsa fark etmişti.

Birkaç gün sonra beklenen olay gerçekleşti.

Lovell Mingott'lar "geleneksel akşam yemeği" olarak bilinen (yani fazladan üç üniformalı uşak, her yemek servisi için iki tabak ve ortada Roma usulü punç bulunan) bir toplantı vesilesiyle davetiye göndermişlerdi ve davetiyelerin başında yabancıları, sanki kraliyet ailesine mensup kişiler ya da en azından onların temsilcileri gibi gören Amerikan tarzı bir konukseverliğe uy-

gun bir şekilde "Kontes Olenska'yla tanışmak ve bir araya gelmek amacıyla" sözcükleri vardı.

Bu davetin sırrına vakıf olanlar, Büyük Catherine'nin sıkı disiplinine uygun tarzda bir cesaret ve ayrım gözeterek misafirleri seçmişlerdi. Her zaman davetlerde hazır bulundukları için her yere davet edilen Selfridge Merry'ler, akrabalık iddiasında bulunun Beaufort'lar, Bay Sillerton Jackson ve kız kardeşi Sophy (ağabeyinin ona söylediği her yere giderdi) gibi elde hazır bulunan eski yedeklerle birlikte en önde gelen "yeni evli" çiftlerin en gözde ve henüz en masum olanlarından bazıları, Lawrence Lefferts'ler, Bayan Lefferts Rushworth (güzel dul), Harry Thorley'ler, Reggie Chivers'ler ve genç Morris Dagonet ve karısı (o, bir van der Luyden'di) davet edilmişlerdi. Bu topluluk, davet edilen tüm kişilerin, uzun New York sezonu boyunca gece ve gündüz -anlaşıldığı kadarıyla- hiç eksilmeyen bir coşkuyla birlikte eğlenen insanlardan oluşan küçük iç gruplara ait olduklarından gerçekten mükemmel bir şekilde seçilip bir araya getirilmişti.

Kırk sekiz saat sonra inanılmaz olan gerçekleşmişti. Beaufort'lar, yaşlı Bay Jackson ve kız kardeşi dışında herkes, Mingott'ların davetini reddetti. Bu maksatlı kırıcı tavır, Mingott'lar sülalesinden Reggie Chivers'lerin bile daveti reddedenler arasında yer alması ve ayrıca cevap yazanların hepsinin olağan nezaket kurallarının tavsiye ettiği "daha önceki bir randevu" gibi hafifletici bir mazeret bile beyan etmeden "kabul edemeyecekleri için üzüntü duydukları" tarzında kaleme aldıkları notlarındaki aynı ifade tarzıyla iyice belirginlik kazandı.

New York sosyetesi, o günlerde çok küçüktü ve olanakları, içinde yer alan herkesin (kiralık at ve araba

temin eden ahır sahipleri, kâhyalar ve aşçılar da dahil olmak üzere) insanların hangi akşamlar serbest olduklarını tam olarak bilemeyecekleri kadar kısıtlı değildi. Bu yüzden Bayan Mingott'un davetiyesini alan kişilerin, Kontes Olenska'yla buluşmama kararlarını zalimce açıklamaları mümkündü.

Bu darbe beklenmiyordu. Ama Mingott'lar, her zamanki tarzlarıyla bunu cesaretle karşıladılar. Bayan Lovell Mingott, durumu Bayan Welland'a açtı; Bayan Welland da Newland Archer'la konuştu. Öfkeyle tutuşan Newland Archer, heyecanla ve buyurucu bir tavırla annesine başvurdu. İçten kaynaklanan direnç ve dıştan kararsız kalıp oyalanmakla geçen sancılı bir dönemden sonra oğlunun ısrarlarına (her zaman olduğu gibi) dayanamayan kadın, önceki tereddütleri ve iki katına çıkan enerjisiyle derhal oğlunun davasını benimseyerek gri kadife başlığını giydi ve "Gidip Louisa van der Luyden'i göreceğim," dedi.

Newland Archer zamanında New York, küçük, ama kaygan bir piramide benziyordu. Üzerinde şimdiye kadar ne küçük bir çatlak oluşmuş, ne de ayak konulabilecek bir yer kazanılmıştı. Piramidin tabanında Bayan Archer'ın "basit insanlar" dediği katmandan oluşan sağlam bir temel vardı. Onlar, hâkim sülalelerden biriyle evlilik yoluyla düzeylerini yükselten (Spicer'lerin, Lefferts'lerin ve Jackson'ların durumunda olduğu gibi) saygın ailelerin şerefli ama tanınmamış çoğunluğunu meydana getiriyorlardı: Bayan Archer'ın her zaman sözünü ettiği bu insanlar, şimdi oldukları kadar özel değillerdi. Beşinci Cadde'nin bir ucuna egemen olan yaşlı Catherine Spicer ve diğer ucuna egemen olan Julius Beaufort'la eski geleneklerin daha uzun bir süre devam etmesi beklenemezdi.

Bu varlıklı ama göze çarpmayan alt tabakadan yukarıya doğru çıkıldıkça sert bir açıyla daralan bölgede Mingott'ların, Newland'ların, Chivers'lerin ve Manson'ların çok etkin bir şekilde temsil ettikleri, sağlam ve nüfuzlu bir grup yer alıyordu. Pek çok insan, onların piramidin tam zirvesinde yer aldıklarını zannediyordu. Ama bizzat onların kendileri (en azından Bayan Archer'ın kuşağından olanlar), soybilimcilerin gözünde sadece çok az sayıda ailenin o yüksek konuma hak iddia edebileceğini biliyorlardı.

Bayan Archer, çocuklarına, "New York sosyetesi hakkındaki bütün bu gazete zırvalıklarını bana anlatmayın," derdi. "Eğer bir sosyete varsa, ne Mingott'lar ne de Mansonlar; hayır, ne Newland'lar ne de Chivers'lar oraya ait değildir. Dedelerimiz ve büyük dedelerimiz, dürüst, saygıdeğer, kolonilere çok para kazanıp zengin olmak için gelmiş olan ve bu işi çok güzel başardıkları için de burada kalan İngiliz ya da Hollandalı tüccarlardı. Büyük dedelerinizden biri Bağımsızlık Beyannamesi'ni imzalamıştı. Başka bir dedeniz, Washington'un kurmayında yer alan bir generaldi ve Saratoga Savaşı'ndan sonra General Burgoyne'nin kılıcını almıştı. Bütün bunlar gurur duyulacak şeyler, ama rütbe ya da sınıfla hiçbir ilgisi yoktur. New York, her zaman ticari bir topluluk olmuştur ve bu dünyada gerçek anlamda aristokrat kökenli olduklarını iddia edecek üçten fazla aile yoktur."

Bayan Archer, oğlu ve kızı, New York'ta yaşayan başka herhangi bir insan gibi, bu ayrıcalıklı kişilerin kim olduklarını biliyorlardı. Pitt'ler ve Fox'larla akrabalık bağları olan eski bir İngiliz kont ailesinden gelen, Washington Meydanı'nda oturan Dagonet'ler; Kont de Grasse'nin soyundan gelenlerle karşılıklı evlilik bağları

kurmuş olan Lanning'ler ve hem doğrudan Manhattan'ın ilk Hollandalı valisinin soyundan gelen, hem de Fransız ve Britanya aristokrasinin pek çok ailesiyle devrim öncesi dönemde gerçekleştirdikleri evliliklerle bağ kurmuş olan van der Luyden'ler.

Lanning'ler, sadece çok yaşlı, ama dinç iki kişinin -Chippendale tarzı mobilyalar ve aile portreleri arasında anılarıyla şen bir şekilde yaşamlarını sürdüren Miss Lanning'lerin- şahsında varlıklarını sürdürüyorlardı. Dagonet'ler, Baltimore ve Philadelphia'daki en önemli isimlerle akrabalık bağları kurmuş önemli bir sülaleydi. Ama bu ailelerin hepsinin üstünde yer alan van der Luyden'ler, maalesef çok etkileyici iki şahsın, Bay ve Bayan Henry van der Luyden'in ortaya çıkışının ardından yeryüzünde çok uzun süren bir alacakaranlık gibi kaybolup gitmek üzereydiler.

Bayan Henry van der Luyden, evlenmeden önce Loisa Dagonet ismini taşıyordu. Annesi, eski bir Channel Adası ailesine mensup olan Albay du Lac'ın büyük kızıydı. Albay du Lac, Cornwallis'in komutası altında savaşmış ve barıştan sonra eşiyle -St Austrey kontunun beşinci kızı olan Lady Angelica Trevenna'yla- birlikte Maryland'a yerleşmişti. Dagonet'ler, Maryland'lı du Lac'lar ve onların Cornwall'lı aristokrat akrabaları olan Trevenna'lar arasındaki bağlar, her zaman sıkı ve samimi kalmıştı. Bay ve Bayan van der Luyden, Trevenna ailesinin şimdiki reisi St. Austrey Dükü'nü Cornwall'deki malikânesinde ve Gloucestershire, St. Austrey'deki konutunda birkaç kez ziyaret etmiş ve uzun süre misafir kalmışlardı. Ekselansları, Luyden'lerin ziyaretine (Atlas Okyanusu'ndan korkan Düşes olmaksızın) karşılık verme niyetini sık sık dile getirirdi.

Bay ve Bayan Luyden, zamanlarını, Maryland eyaletinde kendi şehirleri olan Trevenna'yla Hudson'da büyük bir malikâne olan Skuytercliff arasında bölüştürüyorlardı. Bay van der Luyden'in halen "Patron" olduğu Hudson'daki büyük malikâne, Hollanda hükümeti tarafında meşhur ilk valiye verilen kolonyel bağışlardan biriydi. Madison Caddesi'ndeki büyük görkemli evleri nadiren açılıyordu ve kente geldiklerinde sadece en candan dostlarını kabul ediyorlardı.

Bayan Archer, kahverengi kupanın kapısında birden durarak, "Keşke sen de benimle gelseydin, Newland," dedi. "Louisa seni sever. Elbette bu işe, sevgili May yüzünden girişiyorum ve ayrıca hepimiz birlikte karşı koymazsak geriye sosyete diye bir şey kalmayacak"

Bölüm 7

Bayan Henry van der Luyden, kuzeni Bayan Archer'ın öyküsünü sessizce dinledi.

Bayan van der Luyden'in, her zaman sessiz biri olduğunu ve ayrıca doğası ve eğitimi gereği yansız olmamakla birlikte gerçekten sevdiği insanlara karşı çok nazik davrandığını peşinen kendinize açıklamanız çok iyi olurdu. Çünkü bu durumu daha önce bizzat tecrübe etmiş olsanız bile Madison Caddesi'ne özgü, yüksek tavanlı, beyaz duvarlı, ziyaret vesilesiyle örtüleri kaldırıldığı belli olan solgun renkli, sırma işlemeli, diba koltukların, altın taklidi pirinçten yapılmış şömine rafı süslemelerinin üzerini örten tüllerin ve eski oyma işlemeli güzel bir çerçevesi olan Gainsborough'un *Lady Angelica du Lac* tablosunun bulunduğu misafir salonunda üzerinize inen ürpertiye karşı sizi her zaman korumaya yetmezdi.

Huntington tarafından yapılan Bayan van der Luyden'in portresi (üzerinde siyah kadife bir elbise ve boy-

nundan aşağı inen Venedik tarzı oya işlemeli dantel bir yaka vardı) güzel büyükannesinin tablosunun karşısında duruyordu. Tablo, genellikle "bir Cabanel kadar güzel" bulunuyordu ve yapılmasının üzerinden yirmi yıl geçtiği halde sahibiyle "mükemmel benzerliğini" halen koruyordu. Gerçekten, tablonun altında oturup Bayan Archer'ı dinleyen Bayan van der Luyden, yeşil renkli fitilli perdenin önünde yaldızlı koltuğa doğru eğilen alımlı ve halen genç sayılabilecek kadının ikiz kardeşi olabilirdi. Bayan van der Luyden, sosyete içine girdiğinde ya da daha doğrusu (akşam yemekleri için asla dışarı çıkmadığından) sosyeteyi ağırlamak için kapılarını açtığında yine siyah kadife bir elbise giyiyor ve Venedik tarzı oya işlemeli dantel yaka takıyordu. Kırlaşmadan solan açık renkli saçları, halen alnının üzerinde düz perçemler halinde ayrılıyordu ve açık mavi renk gözlerini birbirinden ayıran düzgün burnu, portrenin yapıldığı zamana göre sadece burun delikleri civarında biraz daralmış görünüyordu. Bayan van der Luyden'in mükemmel ve kusursuz bir yaşamın havasız atmosferinde, tıpkı buzullar arasında sıkışıp kalan bir bedenin yıllarca ölüm içinde hoş bir yaşam sürdürüyormuş gibi ürkütücü bir şekilde kendisini koruması, aslında her zaman Newland Archer'ın dikkatini çekmişti.

Archer, ailesinin bütün fertleri gibi Bayan van der Luyden'e saygı ve hayranlık duyuyordu. Ama onun nezaketi zorlayan sakinliğini, kendilerinden ne istenileceğini daha öğrenmeden ilke olarak "hayır" diyen sert mizaçlı, evde kalmış annesinin yaşlı teyzelerinden bazılarının zalimliklerinden daha az cana yakın buluyordu.

Bayan van der Luyden'in tutumu, ne evetti ne de hayır. Ama belli belirsiz bir gülümsemeyle titreşen ince

dudakları, onun hemen hemen hiç değişmeyen cevabını, ("Bu konuyu önce kocamla konuşmalıyım.") söyleyinceye kadar kadar hep merhamet göstermeye eğimli görünmüştü.

Bay ve Bayan van der Luyden, birbirlerine o kadar benziyorlardı ki Archer, çoğu zaman, en samimi şekilde sürdürülen kırk yıllık bir evlilikten sonra böylesine kaynaşmış iki şahsiyetin, üzerinde konuşulacak kadar tartışmalı herhangi bir konuda kendilerini birbirlerinden yeterince nasıl ayırabildiklerini doğrusu merak ediyordu. Ama her ikisi de bu gizemli özel toplantıyla konuya bir başlangıç yapmadan bir karara varamayacakları için sorunlarını tüm ayrıntılarıyla anlatan Bayan Archer ve oğlu, tevekkülle bildik sözcüklerin tekrarlanmasını beklediler.

İnsanları şaşırttığı çok ender görülen Bayan van der Luyden, her nasılsa uzun elini zilin halatına uzatınca şimdi onları şaşkınlık içinde bırakmıştı.

"Sanırım," dedi, "bana anlattıklarınızı Henry'nin de duymasını istiyorum."

Bir uşak çıkageldi. Ciddi bir ifadeyle uşağa, "Bay van der Luyden, gazete okumayı bitirdiyse, lütfen ona, yanımıza gelip gelemeyeceğini sorun, dedi.

"Gazete okumayı" sözcüklerini, sanki bir bakan eşinin, "Kocam, bir kabine toplantısına başkanlık ediyor," dediği tonda söylemişti. Bu ifade tarzı, kibirli bir zihniyetten değil, ama gerek ömür boyu süren bir yaşam alışkanlığının, gerekse de dostlarının ve akrabalarının tutumlarının, kendisini, Bay van der Luyden'in en küçük bir el kol hareketini, aşağı yukarı bir papazın hareketinin önemine sahipmiş gibi düşünmeye sevk etmesinden kaynaklanıyordu.

Harekete geçişindeki çabukluk, sorunu, Bayan Archer kadar acil bulduğunu gösteriyordu. Ama peşinen bir taahhüt altına girdiği düşünülmesin diye en tatlı bakışıyla, "Henry, her zaman sizi görmekten hoşlanır, sevgili Adeline. Newland'ı da tebrik etmek isteyecektir," dedi.

Çift kanatlı kapı, heybetle yeniden açıldı ve kanatların arasında Bay Henry van der Luyden göründü. Uzun boylu, zayıf biriydi. Üzerinde bir redingot vardı. Solgun, açık renk saçları, karısı gibi düz bir burnu ve ondan farklı olarak açık mavi yerine açık gri olan gözlerinde aynı soğuk nezaket ifadesi vardı.

Bay van der Luyden, kuzenlere yakışır bir nezaketle Bayan Archer'ı selamladı ve karısıyla aynı üslupla ifade ettiği tebriklerini alçak sesle Newland'a sundu. Saltanatını sürdüren bir hükümdarın sadeliğiyle sırma işlemeli diba koltuklardan birine oturdu.

Uzun parmak uçlarını kenetleyerek, "*Times*'ı okumayı henüz bitirmiştim," dedi. "Sabahleyin kentte o kadar çok meşgul oluyorum ki öğle yemeğinden sonra gazete okumayı daha uygun buluyorum."

Bayan Archer, bu sözlere karşılık olarak, "Ah, bu plan için söylenecek çok şey var... Gerçekten öyle sanıyorum ki Egmont Amcam, sabah gazetelerini akşam yemeğinden sonra okumayı daha az huzursuz edici bulduğunu söylerdi," dedi.

Bay van der Luyden, Archer'a göre sahiplerinin imajıyla mükemmel bir şekilde bütünleşen, örtülerle kaplı geniş salonda gözlerini hoş bir yavaşlıkla gezdirirken ölçülü bir tonda, "Evet, değerli babam, acele etmekten nefret ederdi. Ama şimdi sürekli bir koşuşturma içinde yaşıyoruz," dedi.

Karısı, araya girerek, "Umarım okumayı tamamlamışsındır, Henry," dedi.

"Elbette, elbette," diyerek karısının içini rahatlattı.

"O zaman Adeline'ın sana meseleyi anlatmasını istiyorum..."

Bayan Archer gülümseyerek, "Ah, aslında o, Newland'ın hikâyesi," dedi ve Bayan Lowell Mingott'u rahatsız eden korkunç aşağılanma öyküsünü bir kez daha anlatmaya başladı.

"Elbette, hem Augusto Welland hem de Mary Mingott, özellikle Newland'ın nişanlanması yüzünden senin ve Henry'nin de bilmesi gerektiğini düşündüler," diye tamamlandı.

Derin bir nefes çekerek, "Ah," dedi Bay van der Luyden.

Bir süre sessizlik oldu. Beyaz mermer şömine rafı üzerinde duran altın taklidi pirinçten yapılmış büyük saatin tik takları, bir matem topunun atışları kadar gürültüyle duyuluyordu. Archer, ince yapılı, solgun görünüşlü, genel valilere özgü bir katılıkla dimdik ve yan yana oturan, Skuytercliff'in mükemmel çimenliklerinden görünmez otları kazıp temizleyerek ve akşamları iskambil oynayarak sade ve insanlardan uzak yaşamayı tercih ettikleri halde kaderin onları kullanmak zorunda bıraktığı uzak atalardan kalma otoritenin sözcüleri olan bu iki insanı, büyük bir saygıyla seyretti.

Bay van der Luyden, ilk konuşan kişi oldu.

Archer'a dönerek, "Gerçekten bunun, Lawrence Lefferts'in kasti müdahaleleri yüzünden olduğunu mu düşünüyorsun?" diye sordu.

"Bundan eminim, efendim. Larry, son zamanlarda her zamankinden daha çekilmez biçimde yapıyor bunu.

Kuzen Louisa söylememde bir mahsur görmezse, köylerindeki posta müdürünün karısıyla ya da o biçim biriyle oldukça çetin bir aşk ilişkisi yaşıyor. Zavallı Gertrude Lefferts, ne zaman bir şeyden şüphelenmeye başlasa ya da Larry başının derde gireceğinden korksa, ne kadar namuslu biri olduğunu göstermek için bu tür bir mesele çıkartır ve karısını, kendisinin tanışmasını istemediği insanlarla buluşmaya davet etme küstahlığını savunarak bağıra çağıra konuşur. Madam Olenska'yı sadece bir paratoner olarak kullanıyor. Daha önce aynı şeyleri sık sık denediğini görmüştüm.

"Lefferts'ler," dedi Bayan van der Luyden.

"Ya, Lefferts'ler," diye tekrarladı Bayan Archer. "Egmont Amca, Lawrence Lefferts'in herhangi bir kişinin toplumsal konumu hakkında konuştuğunu duysa ne derdi? Bu, sosyetenin ne hale geldiğini gösteriyor."

Bay van der Luyden, katı bir ifadeyle, "Tam olarak o hale gelmemiş olmasını dileyelim, dedi.

Bayan Archer, iç çekerek, "Ah, keşke siz ve Louisa daha fazla dışarı çıksaydınız!" dedi.

Ama hemen yaptığı hatanın farkına vardı. Van der Luyden'ler, gözden uzak yaşamlarına yönelik herhangi bir eleştiriye karşı marazi derecede duyarlıydılar. Onlar, kibar sınıfın yargıçları, temyiz mahkemesiydiler; bunu biliyorlardı ve kaderlerine boyun eğmişlerdi. İçlerinden gelen herhangi bir istekleri, hevesleri olmayan, köşelerine çekilmiş, sıkılgan kişiler olduklarından mümkün olduğunca Skuytercliff'te orman insanlarına özgü bir yalnızlık içinde yaşıyorlar ve kente geldiklerinde kendilerine yapılan tüm davetleri Bayan van der Luyden'in sağlığı bahanesiyle reddediyorlardı.

Newland Archer, annesinin yardımına koştu.

"New York'ta herkes, sizin ve kuzen Louisa'nın neyi temsil ettiğinizi gayet iyi biliyor. İşte bu yüzden Bayan Mingott, size danışılmadan Kontes Olenska konusundaki bu saçmalığın kabul edilmesine izin verilmemesi gerektiğini düşündü."

Bayan van der Luyden, kendisine bakan kocasına dönüp baktı.

"Bu, hoşlanmadığım bir ilkedir," dedi Bay van der Luyden. "Tanınmış bir aileye mensup bir bireyin o aile tarafından desteklendiği sürece bunun nihai karar olarak kabul edilmesi gerekir."

Karısı, sanki ortaya yeni bir görüş atılmış gibi, "Bana da öyle geliyor," dedi.

Bay van der Luyden, "Hiç haberim yoktu," diye devam etti. "Demek olaylar böyle gelişmiş." Durdu ve yine karısına baktı. "Kontes Olenska'nın zaten Medora Manson'un ilk kocası aracılığıyla bir çeşit akrabamız olduğu aklıma geldi, canım. En azından Newland evlenince akraba olacak." Genç adama döndü. "Bu sabah *Times*'ı okudun mu, Newland?"

Archer, "Evet, efendim, niye?" diye sordu. Genellikle sabah kahvesini içerken yarım düzine gazeteyi hızla gözden geçirirdi.

Kadın ve kocası, yine birbirlerine baktılar. Uzunca süren, ciddi bir danışma sırasında solgun gözleri birbirlerinden hiç ayrılmadı. Sonra Bayan van der Luyden'in yüzünde belli belirsiz bir gülümseme dalgalanması oldu. Belli ki sonucu tahmin etmiş ve onaylamıştı.

Bay van der Luyden, Bayan Archer'a döndü. "Louisa'nın sağlığı, akşam yemeğine çıkmaya izin verseydi -keşke Bayan Lovell Mingott'a bunu söyleseydiniz- akşam yemeğinde Lawrence Lefferts'lerin -ehmm- yerini

doldurmaktan mutluluk duyardık." Bu ironinin iyice anlaşılması için bir an bekledi. "Ama sizin de bildiğiniz gibi bu olanaksız." Bayan Archer, sempatik bir bakışla onaylamış gibi görünüyordu. "Ama Newland, bana, bu sabahki *Times*'ı okuduğunu söylemişti. Bu yüzden Louisa'nın akrabası, St. Austrey Dükü'nün gelecek hafta Rusya'dan geleceğini herhalde görmüştür. Dük, yeni şalopası Guinevere'yle önümüzdeki yaz Uluslararası Kupa Yarışı'na katılmak üzere geliyor ve Trevenna'da küçük bir yabanördeği avına da çıkacakmış." Bay van der Luyden bir an durdu ve giderek artan bir alicenaplıkla konuşmasını sürdürdü: "Onu Maryland'a göndermeden önce burada onunla toplanmak üzere birkaç dostu çağıracağız. Sadece küçük bir akşam yemeği ve sonra da ağırlama olacak. Eğer Kontes Olenska, kendisini, ziyaretçiler listesine dahil etmemize izin verirse eminim ki Louisa da benim kadar mutlu olacaktır." Ayağa kalktı ve uzun bedenini resmi bir içtenlikle kuzenine doğru eğerek, "Yakında arabayla dolaşmaya çıktığında akşam yemeği davetiyelerini bizim kartlarımızla, elbette ya, bizim kartlarımızla birlikte kendisinin bırakacağını söylememe sanırım Louisa izin verir," diye ekledi.

Bu hareketin aslında ağızda bir an bile bekletilmeyen on yedinci el bayatlamış esprilerin gelmek üzere olduğuna dair bir ima olduğunu sezen Bayan Archer, aceleyle teşekkürlerini mırıldanarak ayağa kalktı. Bayan van der Luyden, Ahasuerus'a aracılık eden Esther gibi, gülümseyerek ona bakıyordu. Ama kocası, itiraz eder gibi elini kaldırdı.

Yüce bir nezaketle, "Ne olursa olsun, bana teşekkür etmene gerek yok, sevgili Adeline. Böyle şeylerin New York'ta olmaması gerekiyor. Engelleyebildiğim sürece

de olmayacak," dedi ve kuzenlerini kapıya kadar geçirdi.

İki saat sonra Bayan van der Luyden'in her mevsim binip gezmeye çıktığı büyük C yaylı faytonun, yaşlı Bayan Mingott'un kapısının önünde göründüğünü ve büyük kare bir zarfın teslim edildiğini herkes öğrendi. Bay Sillerton Jackson, o akşam operada zarfın içinde van der Luyden'lerin kuzenleri St. Austrey Dükü şerefine önümüzdeki hafta verecekleri akşam yemeğine Kontes Olenska'yı davet eden bir kart olduğunu açıkladı.

Kulüp locasındaki daha genç erkeklerden bazıları bu açıklamaya karşılıklı gülüştüler ve locanın önünde uzun sarı bıyıklarını çekiştirerek oturan Lawrence Lefferts'e yandan kaçamak bakışlar attılar. Soprano ara verdiği sırada otoriteyle, "Patti'den başka kimse Sonnambula'ya (uyurgezerlik rolü yapmaya) kalkışmamalı" dedi.

Bölüm 8

Kontes Olenska'nın eski "güzelliğini kaybetmiş" olduğu, New York'ta genel olarak kabul görmüştü.

New York'ta ilk kez Newland Archer'ın çocukluğu zamanında, dokuz, on yaşlarında, pırıl pırıl, insanların "resminin yapılması" gerektiğini söyledikleri kadar güzel, küçük bir kız olarak ortaya çıkmıştı. Anne ve babası, kıtanın her yanında durmadan dolaşan insanlardı. Yolculuklarla geçen bebeklik döneminden sonra her ikisini de kaybetmiş ve küçük kızın sorumluluğu, yine bir gezgin olan, ama New York'a "yerleşmek" üzere geri dönen teyzesi Medora Manson tarafından üstlenilmişti.

Defalarca dul kalan zavallı Medora, her zaman kente yerleşmek üzere (her seferinde daha ucuz bir eve) geri döner ve yanında da yeni bir koca ya da evlat edindiği bir çocuk getirirdi. Ama hiç değişmeksizin birkaç ay geçtikten sonra ya kocasından ayrılır ya da vesayeti al-

tındaki evlatlığıyla arası açılırdı. Evi zararına satarak kurtulduktan sonra yeniden başıboş seyahatlerine başlardı. Annesi bir Rushworth olduğundan ve son mutsuz evliliği onu, çılgın Chivers'lerden biriyle birleştirdiğinden New York, onun tuhaflıklarına hoşgörüyle bakıyordu. Ama esef verici seyahat düşkünlüklerine karşın annesi ve babası herkesçe sevilen küçük yetim yeğeniyle birlikte geri döndüğünde insanlar, sevimli çocuğun böyle ellerde kalmasının çok yazık olduğunu düşündüler.

Küçük Ellen Mingott'un koyu kırmızı yanakları ve biçimli saç bukleleri, ailesi için halen matem tutması gereken bir çocukta pek uygun görünmeyen bir neşe havası yaratmasına rağmen herkes ona karşı sevecen ve şefkatli olma eğilimi göstermişti. Amerikan yas tutma geleneğini düzenleyen değiştirilemez kuralları küçümsemek, yolunu şaşırmış Medora'nın pek çok garipliklerinden biriydi. Vapurdan indiği zaman erkek kardeşi için taktığı krepon yas tülünün yengesinin tülünden yedi inç daha kısa olduğunu görmek ailesini utandırmıştı. Bu sırada küçük Ellen'in üzerinde de sokağa bırakılmış bir Çingene çocuğu gibi koyu kırmızı renkte merinos yününden bir elbise ve kehribar kolyeler vardı.

Ama New York, uzun zaman önce Medora'ya teslim olduğundan sadece birkaç yaşlı bayan, Ellen'in aşırı süslü zevksiz kıyafetleri karşısında başlarını sallamışlar, ama diğer akrabaları, kızın sağlıklı görünüşünün ve neşeli oluşunun cazibesine kapılmışlardı. Şaşırtıcı sorular soran, yaşına göre olgun yorumlar yapan ve bir şalla İspanyol dansı yapmak ya da bir gitar eşliğinde Napoliten aşk şarkıları söylemek gibi egzotik sanatlara hâkim olan, insanlara teklifsiz yaklaşan, korkusuz, ufak tefek bir şeydi. Küçük kız, gerçek ismi Bayan Thorley Chivers olan,

ama Katolik bir unvana sahip olduğu için ilk kocasının soyadını alıp kullanmaya devam eden ve üstelik İtalya'da ismini Manzoni'ye çevirmek kolay olsun diye kendisini Marchioness Manson olarak adlandıran teyzesinin yönetiminde profesyonel müzisyenlerle birlikte beşli gruplarda piyano çalmak ve daha önceleri hiç düşünülmemiş olan "modelden resim yapma" da dahil olmak üzere pahalı, ama tutarlılıktan yoksun bir eğitim aldı.

Elbette bundan bir hayır gelmezdi. Birkaç yıl sonra zavallı Chivers bir akıl hastanesinde ölünce, garip matem giysilerine bürünen dul eşi, yanına Ellen'i de alarak New York'tan yine ayrıldı. Ellen büyümüştü ve uzun boylu, zayıf, çarpıcı gözleri olan bir kız olmuştu. Bir süre kimse onlardan bir haber almadı. Daha sonra Ellen'in, Tuileries'te bir baloda tanıştığı efsanevi şöhret sahibi, olağanüstü zengin bir Polonyalı soyluyla evlendiği haberleri geldi. Adamın Paris'te, Nice'te ve Floransa'da muhteşem evleri, Cowes'ta bir yatı ve Transilvanya'da millerce karelik avlağı olduğu söyleniyordu. Ellen, bir çeşit sülfür özü gibi ortadan kayboldu. Birkaç yıl sonra Medora, boynu bükük ve iyice yoksullaşmış halde New York'a yine geri döndü. Üçüncü kocasının yasını tutuyordu. Daha küçük bir ev aramaya başlayınca insanlar, zengin yeğeninin onun için neden bir şeyler yapmadığını merak ettiler. Daha sonra Ellen'in kendi evliliğinin talihsizlikle sona erdiği ve kendi akrabaları arasında geçmişi unutmak ve huzur bulmak için eve döndüğü haberleri geldi

Newland Archer'ın aklından, bir hafta sonra çok önemli yemek davetinin verildiği akşam Kontes Olenska'nın van der Luyden'lerin salona girişini seyrederken bunlar geçiyordu. Bu davet, ciddi ve önemli bir olaydı.

Biraz merak ve endişeyle genç kadının bunun altından nasıl kalkacağını merak ediyordu. Kontes epey geç gelmişti, üstelik bir eline eldiven giymemişti ve bileğine de bilezik takmıştı. Bununla birlikte New York'un en seçme topluluğunun az çok korku ve hürmet duygularıyla toplandığı salona herhangi bir telaş ya da mahcubiyet belirtisi göstermeden girdi.

Vakur ağzı ve gülümseyen gözleriyle çevresine bakarak salonun ortasında durdu ve Newland Archer, hemen o an, onun güzelliği hakkında verilen genel hükmü reddetti. Eski neşe ve canlılığını kaybettiği doğruydu. Kırmızı yanakları solmuştu. Zayıf, yıpranmış ve yaşına göre -ki aşağı yukarı otuz yaşında olmalıydı- biraz daha yaşlı görünüyordu. Ama en küçük bir yapmacık ifade bile olmaksızın, sanki son derece eğitimli ve bilinçli bir güçle doluymuş gibi, Archer'ın dikkatini çeken başının duruşunda, gözlerinin hareketinde bir güven duygusu, güzelliğin verdiği ve kendisini kuşatan bir kudret vardı. Bununla birlikte giyim tarzı bakımından yemekte hazır bulunan hanımların çoğundan daha basit ve sadeydi ve çoğu kişi, (sonradan Janey'den duyduğuna göre) görünüşünün daha "şık ve modaya uygun" olmaması karşısında hayal kırıklığına uğramıştı. Çünkü şıklık ve modaya uygunluk, New York'un en çok değer verdiği şeydi. Bu, belki de Archer'ın bahsettiği eski neşe ve canlılığını kaybetmesinden dolayı çok sessiz olmasından, hareketlerinde, sesinde ve alçak ses tonunda bir sükûnet hissedilmesinden dolayı böyleydi. New York, böyle bir geçmişi olan genç bir kadına daha yaraşır bir şey bekliyordu.

Akşam yemeği epeyi zor bir işti. Van der Luyden'lerle akşam yemeği yemek, nihayetinde hiç de kolay

bir olay değildi ve hele onların kuzenleri olan bir dükle akşam yemeği yemek neredeyse dinsel bir tören sayılırdı. New York açısından sırf bir dük olmakla van der Luyden'lerin dükü olmak arasındaki ince farkı sadece yaşlı bir New York'lunun anlayabileceğini düşünmek Archer'ı mutlu etti. New York, başı boş gezen soyluları sakince ve hatta (Struther'lerin durumu haricinde) belli bir kuşkulu kendini beğenmişlikle kabul ediyordu. Ama Luyden'ler gibi böyle güven verici bir itimatname sunduklarında ise onları eski kafalı bir içtenlikle kabul ediyorlar ve böylece soyluların sadece Debrett'de* bulunduğunu düşünmenin büyük bir hata olduğunu kabul etmiş oluyorlardı. Genç adamın eski New York'a gülümseyerek bakarken bile ona değer verip yüceltmesi, sırf bu tür üstünlüklerinden dolayıydı.

Van der Luyden'ler, yemeğin önemini vurgulamak için ellerinden geleni yapmışlardı. Du lac Sevre'ler ve İkinci Trevenna George tablosu dışarıdaydı. Van der Luyden "Lovestoft" (Doğu Hint Şirketi) ve Dagonet Crown Derby de öyle. Bayan van der Luyden, her zamankinden daha çok bir Cabanel'i andırıyordu. Bayan Archer da üzerindeki büyükannesinin küçük incileri ve zümrüt takılarıyla oğluna, bir Isabey minyatürünü hatırlatmıştı. Bütün hanımlar en güzel mücevherlerini takmışlardı, ama bunların, çoğunlukla çok eski moda kakma takılar biçiminde olması, evin ve gecenin bir özelliğiydi. Yemeğe gelmek için ikna edilen yaşlı Miss Lanning, sahiden annesinin işlemeli akiklerini takmıştı ve omzunda sarı renkli bir İspanyol şalı vardı.

Burada, John Debrett tarafından ilk 1802'de yayınlanan ve her yıl yenilerek yeniden basılan kitaba *-Debrett's peerage-* atıf yapılıyor. Bu kitaplarda soyluların listesi yayımlanıyordu (ç.n.).

Kontes Olenska, akşam yemeğinde hazır bulunan tek genç kadındı. Bununla birlikte Archer, elmas gerdanlıklar ve kule gibi yükselen deve kuşu tüyleri arasında kadınların oldukça yaşlı, pürüzsüz, ama tombul yüzlerini seyrederken, onların, garip bir şekilde Kontes Olenska'ya kıyasla hiç olgunlaşmamış oldukları dikkatini çekti. Gözlerin olgunlaşması karşılığında nelerin yok olması gerektiğini düşünmek onu korkuttu.

Ev sahibesinin sağ tarafına oturan Austrey Dükü, doğal olarak akşamın en önemli şahsiyetiydi. Ama eğer, Kontess Olenska, umulandan daha az dikkat çektiyse Dük, neredeyse hiç göze çarpmıyordu. Kibar bir adam olarak (diğer tüm soylu ziyaretçiler gibi) akşam yemeğine av ceketiyle gelmemişti. Ama akşam kıyafetleri, üzerinde çok eski ve sarkık duruyorlardı. O da onları evde dokunmuş, basit giysiler havasıyla giymişti ve ayrıca otururken öne doğru eğilme biçimiyle ve gömlek önünün üzerine yayılan geniş sakallarıyla akşam yemeği kıyafeti giymiş birinin görünümünü hiç vermiyordu. Kalın bir burna, küçük gözlere ve cana yakın bir gülümsemeye sahip olan kısa boylu, yuvarlak omuzlu, güneşte yanarak esmerleşmiş biriydi. Ama çok ender konuşuyordu ve konuştuğu zaman ağzından sözler o kadar düşük tonla çıkıyordu ki masanın etrafında beklenti dolu sessizlikler oluşmasına rağmen konuşması, en yakınında oturanlar hariç kimse tarafından duyulmadan kaybolup gidiyordu.

Akşam yemeğinden sonra erkekler, hanımlarla bir araya gelince Dük, doğruca Kontes Olenska'nın yanına gitti ve bir köşeye oturup canlı bir sohbete daldılar. Her ikisi de Dük'ün önce Bayan Lovell Mingott'a ve Bayan Headly Chivers'e saygılarını sunması; Kontes'inse ken-

disiyle tanışma zevkine ulaşmak uğruna ocak ve nisan ayları arasında akşam yemeklerine kesinlikle çıkmama kuralını çiğneyen Washington Meydanı sakini Bay Urban Dagonet'le, o sevimli hastalık hastasıyla sohbet etmesi gerektiğinin farkında değilmiş gibi görünüyordu. İkili aşağı yukarı yirmi dakika kadar sohbet ettikten sonra Kontes ayağa kalktı ve geniş salonunun öteki ucuna kadar tek başına yürüyüp Newland Archer'ın yanına oturdu.

New York'un misafir salonlarında bir hanımın bir beyefendinin yanından kalkıp uzaklaşarak başka bir beyefendinin yanına gitmesi âdet değildi. Görgü kuralları, bir kadınla sohbet etmek isteyen erkeklerin, onun yanına gelip birbirlerinin yerini alırlarken kadının put gibi kımıldamadan beklemesini gerektiriyordu. Ama anlaşıldığı kadarıyla Kontes, herhangi bir kuralı çiğnediğinin pek farkında değildi. Archer'ın yanındaki kanepenin köşesine mükemmel bir rahatlıkla oturup ona sevecen gözlerle baktı.

"Bana May'i anlatmanızı istiyorum," dedi.

Archer, ona cevap vermek yerine, "Dük'ü daha önce tanıyordunuz, değil mi?" diye sordu.

"Ah, evet... Onu her kış Nice'te görürdük. Kumar oynamayı çok sever. Eve sık sık gelirdi." Bunu, sanki "yabani çiçeklerden hoşlanır" der gibi en yalın tavrıyla söylemişti ve bir an durduktan sonra samimi bir ifadeyle, "Şimdiye kadar rastladığım en sıkıcı adam," diye ekledi.

Bu açıklama, kavalyesini öyle mutlu etti ki önceki sözlerinin yol açtığı hafif şoku unutuverdi. Doğrusu Van der Luyden'lerin dükünü sıkıcı bulan ve bu fikrini açığa vurmaya cesaret eden bir hanımla karşılaşmanın heyecan verici olduğu yadsınamazdı. Ona sorular sormak,

umursamaz sözcüklerinin bir nebze aydınlattığı yaşamı hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak için can atıyordu. Ama acı veren anılarına dokunmaktan da korkuyordu ve söyleyeceği şeyi kafasında düşünüp toparlayamadan kadın, kendi asıl konusuna döndü.

"May, bir tanedir. New York'ta onun kadar güzel, onun kadar akıllı başka bir genç kız görmedim. Onu çok seviyor musunuz?"

Newland Archer'ın yüzü kızardı ve güldü. "Bir erkeğin sevebileceği kadar çok," dedi.

Kadın, sanki Archer'ın söylediği sözlerdeki en küçük bir anlam farkını bile gözden kaçırmıyormuş gibi düşünceli bir şekilde, "O zaman bir sınır olduğunu düşünüyorsunuz?" diye sorarak onu yoklamaya devam etti.

"Sevmek için mi? Eğer varsa bile, ben bulamadım.

İçi sempatiyle doldu. "Ah, samimi ve gerçek bir aşk öyküsü!"

"Aşk öykülerinin en romantiği!"

"Ne kadar hoş! Onu, tamamen kendiniz arayıp buldunuz. En azından sizin için ayarlanmış bir şey değildi.

Archer, ona kuşkuyla baktı. Gülümseyerek, "Unuttunuz mu?" diye sordu. "Ülkemizde evliliklerin bizim adımıza ayarlanmasına asla izin vermiyoruz.

Kadının yanakları koyu pembe bir renk aldı ve Archer, hemen sözlerinden dolayı pişmanlık duydu.

"Evet, unutmuşum," diye cevap verdi kadın. "Ara sıra böyle hatalar yaparsam bağışlayın beni. Buradaki her şeyin gayet iyi olduğunu her zaman hatırlamıyorum. Ama geldiğim yerde kötüydü. Başını öne eğip Viyana tarzı kartal tüylü yelpazesine baktı. Archer, kadının dudaklarının titrediğini fark etti.

Hiç beklemeden atılıp, "Üzgünüm, dedi. "Ama, burada dostların arasındasınız, biliyorsunuz."

"Evet, biliyorum. Nereye gidersem gideyim, bu duyguyu hissediyorum. Bu yüzden eve döndüm. Her şeyi unutmak, Mingott'lar ve Welland'lar, siz ve sizin sevimli anneniz ve bu gece buradaki bütün diğer iyi insanlar gibi yeniden tam bir Amerikalı olmak istiyorum. Ah, işte May geliyor ve siz, şimdi hemen onun yanına gitmek istersiniz," dedi. Ancak yerinden kımıldamadı ve bakışlarını yeniden kapıdan genç adamın yüzüne doğru çevirdi.

Salon, yemek sonrası gelen misafirlerle dolmaya başlıyordu. Archer, Madam Olenska'nın bakışının ardından May Welland'ın annesiyle birlikte salona girdiğini gördü. Uzun boylu kız, üzerine giydiği beyaz ve gümüş rengi elbisesi ve saçlarına taktığı gümüş rengi çiçekli tacıyla avdan yeni dönmüş Diana'yı (aşk ve av tanrıçası) andırıyordu.

"Ah," dedi Archer. "Çok rakibim var. Görüyorsunuz, şimdiden etrafını sardılar. İşte Dük'le tanıştırılıyor."

Kontes Olenska, tüylü yelpazesini genç adamın dizine dokundurarak kısık bir sesle, "O zaman benimle biraz daha kalın, dedi. Bu, çok hafif bir dokunuştu, ama sanki bir okşama gibi Archer'ı heyecandan ürpertti.

Aynı ses tonuyla, ne dediğini tam bilmeden, "Evet, kalayım, diye karşılık verdi. Ama tam o sırada Bay van der Luyden, arkasında yaşlı Bay Urban Dagonet olduğu halde çıkageldi. Kontes, onları vakur bir gülümsemeyle selamladı. Archer, ev sahibinin uyarı niteliğindeki bakışını fark ederek ayağa kalktı ve yerini verdi.

Madam Olenska, ona veda eder gibi elini uzattı.

"Yarın, o zaman, beşten sonra. Sizi bekleyeceğim, dedi ve Bay Dagonet'e yer açmak için geri çekildi.

Aralarında bir randevu belirlemedikleri ve hatta genç kadının, kendisini yeniden görmeyi arzu ettiğini bile ima etmediği halde Archer, gayri ihtiyari olarak "Yarın," diye tekrarladı.

Oradan uzaklaşırken uzun boylu ve göz kamaştırıcı Lawrence Lefferts'in karısını Kontes'le tanıştırmak için önden yürüyüp yol gösterdiğini gördü ve Gertrude Lefferts'in, pek fark edilmeyen hoşgörülü bir gülümsemeyle Kontes'e bakarken, "Ama galiba biz çocukken birlikte dans okuluna gidiyorduk," dediğini duydu. Archer, onun arkasından Bayan Lovell Mingott'un davetinde Kontes'le buluşmayı reddeden dik kafalı birçok çiftin kendilerini tanıtmak üzere sıralarını beklediklerini fark etti. Bayan Archer'ın söylediği gibi van der Luyden'ler canları istediği zaman nasıl ders vereceklerini biliyorlardı. İşin şaşılacak yanı, bunu çok ender olarak tercih etmeleriydi.

Genç adam, koluna birisinin dokunduğunu hissetti ve dönünce siyah kadife giysisi ve aile elmaslarıyla saf itibarın doruk noktasında bulunan Bayan van der Luyden'in kendisine küçümser bir havayla baktığını fark etti. "Aferin sana, sevgili Archer, kendini fedakârca Madam Olenska'ya adadın. Kurtuluş için kuzenin Henry'ye gerçekten gelmesi gerektiğini söyledim."

Ona hafif gülümseyerek baktığının farkındaydı. Kadın, sanki onun doğal utangaçlığını daha da kuvvetlendirmek ister gibi, "May'in daha güzel göründüğünü hiç fark etmemiştim. Dük, onun, odadaki en güzel kız olduğunu düşünüyor," diye ekledi.

Bölüm 9

Kontes Olenska, "beşten sonra" demişti ve Newland Archer, sıvaları dökülen ve ince pik demirden balkonu devasa bir morsalkım tarafından kuşatılan evin zilini saat tam beş buçukta çaldı. Kontes, Batı Yirmi Üçüncü Cadde'nin çok aşağılarında bulunan bu evi, avare göçmen Medora'dan kiralamıştı.

Oturmak için kesinlikle garip bir mahalleydi. Kadın elbisesi diken küçük terziler, kuşların içini doldurarak heykel yapanlar ve "yazıp çizen insanlar", en yakın komşularıydı. Archer, bu karışık caddenin biraz daha aşağısındaki kaldırımlı yolun sonunda harabeye dönmüş bir ev gördü. Orası, ara sıra tesadüfen karşılaştığı, Winsett adındaki bir gazeteci-yazarın yaşadığını söylediği evdi. Winsett, evine kimseyi davet etmezdi, ama bir gece gezintisi sırasında Archer'a göstermişti ve Archer da ona, biraz ürpererek diğer başkentlerde insanların bu kadar

kötü bir şekilde barındırılıp barındırılmadıklarını sormuştu.

Madam Olenska'nın evi ise pencere çerçevelerine sürülen bir parça boyayla aynı görünümden kurtarılmıştı. Archer, evin gösterişsiz ön cephesini gözden geçirirken kendi kendine, Polonyalı kont, kadının hayallerini olduğu kadar servetini de çalmış olmalı, diye söylendi.

Genç adam, tatmin edici olmayan sıkıcı bir gün geçirmişti. May'le daha sonra parkta yürüyüşe çıkmayı umarak öğle yemeğini Welland'larla birlikte yemişti. May'e, kendisinden söz etmek, önceki gece ne kadar büyüleyici göründüğünü ve onunla ne kadar gurur duyduğunu anlatmak, evliliklerini hızlandırmak konusunda onu sıkıştırmak istiyordu. Ama Bayan Welland, kendisine, aile ziyaretlerinin yarısının bile tamamlanmadığını katı bir şekilde hatırlatmış ve evlilik tarihinin öne alınmasını ima edince de kaşlarını ayıplar gibi kaldırarak, "Her şeyden on iki düzine yapılması gerekiyor, elle işlenerek," diye iç geçirmişti.

Aile landosuna sıkışıp bir akrabanın kapısından diğerine dolaşmışlardı. Archer, öğleden sonra turu sona erdiğinde kurnazlıkla tuzağa düşürülmüş vahşi bir hayvan gibi sergilendiği duygusuyla nişanlısından ayrıldı. Antropoloji konusundaki okumalarının, nihayetinde aile duygularının basit ve doğal bir ifadesi olan bir âdete karşı böyle kaba bir görüşü benimsemesine neden olduğunu sanıyordu. Ama Welland'ların önümüzdeki sonbahara kadar nikâhın olmasını beklemediklerini hatırlayınca ve o zamana kadar yaşamının nasıl olacağını gözünde canlandırınca içine bir kasvet çöktü.

Bayan Welland, arkasından, "Yarın Chivers'lere ve Dallas'lara uğrayacağız," diye seslendi. Archer, kadının,

iki aileyi alfabetik sırayla okuduğunu ve onların sadece alfabenin ilk sıralarında yer aldıklarını fark etti.

Kontes Olenska'nın öğleden sonra kendisine uğrama ricasını -daha doğrusu emrini- May'e söylemek istemişti. Ama baş başa kaldıkları kısa anlarda söylenecek daha acil şeyler vardı. Ayrıca bu konuyu açmak ona biraz saçma gelmişti. May'in en çok, özellikle kuzenine karşı kibar olmasını istediğini biliyordu. Zaten nişanlanmalarını açıklamalarını hızlandıran da bu istek değil miydi? Kontes gelmeseydi, halen özgür bir adam olmasa bile en azından kendisini daha az geri dönülmez biçimde bağlamış bir adam olabileceğini düşünmek içinde garip bir heyecan uyandırdı. Ama May, bunu böyle istemişti ve kendisini bir ölçüde daha fazla sorumluluktan kurtulmuş ve bu yüzden eğer Kontes'e uğramayı tercih ederse, bunu ona söylemeden yapmakta özgür olduğunu hissetmişti.

Madam Olenska'nın kapı eşiğinde beklerken merak duygusu öne çıkmıştı. Kontes'in kendisini emrivaki yaparak davet etme tarzı onu hayrete düşürmüştü. Kadının göründüğü kadar basit biri olmadığı kanısına vardı.

Esmer, yabancı görünümlü bir bayan hizmetçi kapıyı açtı. Parlak boyun atkısının altında elbisesinin dışarı çıkıntı yapan göğüs kısmı dikkat çekiyordu. Archer, içinden kuşku da duysa onun bir Sicilyalı olduğunu tahmin etti. Beyaz dişlerinin tümünü göstererek Archer'ı içeri kabul etti. Sorularını anlamadığını gösteren bir baş sallamasıyla karşılık verirken onu dar holden geçirip şömine ateşiyle aydınlanan, tavanı yüksek olmayan misafir odasına götürdü. Odada kimse yoktu ve hizmetçi kadın, yanından ayrıldı. Kadının, ev sahibesini bulmak için mi gittiğini ya da niçin orada bulunduğunu anlayıp

anlamadığını merak edecek kadar uzun bir süre geçti. Görünürdeki tek aygıtın çalışmadığını fark ettiğinden bunun saati kurmak için olabileceğini düşündü. Güney ırklarına mensup kişilerin birbirleriyle sessiz tiyatro diliyle iletişim kurduklarını biliyordu ve kadının gülümseme ve omuz silkme hareketlerini bu kadar anlaşılmaz bulması ise utanılacak bir olaydı. Kadın, sonunda, elinde bir lambayla geri döndü. Archer, bu arada Dante ve Petrarch'ın deyişlerini bir araya getirerek hizmetçinin verdiği cevabı hatırladı: "La signora e fuori; ma verra subito. Archer, bu sözlerin "Bayan dışarıda, ama yakında göreceksiniz," anlamına geldiği sonucunu çıkardı.

Bu arada lambanın yardımıyla gördüğü şey, bildiği herhangi bir odadan farklı olmayan, loş, gölgeli bir odanın çekiciliğiydi. Kontes Olenska'nın döküntü dediği eşyalarından bazılarını yanında getirdiğini biliyordu ve bunların, küçük, incecik bacakları olan koyu renk ahşap birkaç masadan, şöminenin üzerinde duran, Yunan bronzundan küçük, zarif bir heykelcikten ve eski çerçeveleri içinde bir çift İtalyan tarzı tablonun arkasında rengi solmuş duvar kâğıdına çivilenerek asılmış, kırmızı Şam ipeğinden bir gergiden ibaret olduğunu tahmin etti.

Newland Archer, İtalyan sanatı hakkındaki bilgisiyle iftihar etti. Çocukluğunda kafası Ruskin'le iyice doldurulmuş ve piyasaya çıkan son kitapların hepsini okumuştu: John Addington'un *Symonds*'unu, Vernon Lee'nin *Euphorion*'unu, P G. Hamerton'un denemelerini ve Walter Pater'in *Rönesans* adı verilen harika yeni kitabını okumuştu. Botticelli hakkında rahatlıkla konuşabilir ve biraz alçakgönüllükle Fra Angelico'dan söz edebilirdi. Ama bu resimler onu hayrete düşürdü. Çünkü İtalya'ya

seyahat ettiğinde bakmaya alışkın olduğu (ve bu yüzden görebildiği) tablolardan hiçbirine benzemiyorlardı. Belki de gözlem yeteneği, bu yabancı boş odada -ki kimsenin onu beklemediği çok açıktı- kendisini saran garip bir duygu tarafından iyice güçten düşürülmüştü. Kontes Olenska'nın ricasından May Welland'a bahsetmediği için üzüntü duyuyordu ve nişanlısının, kuzenini görmeye geleceği düşüncesi onu kaygılandırıyordu. Akşam karanlığında bir hanım, şöminesinin başında yalnız başına beklemenin akla getirdiği yakın dostluk havasıyla orada otururken onu yakalasaydı acaba ne derdi?

Ama mademki gelmişti, beklemek niyetindeydi. Bir koltuğa gömüldü ve ayaklarını odunlara doğru uzattı.

Bu şekilde onu çağırtıp sonra da unutması garipti. Ama Archer'ın içinde küçük düşürülmüş olmaktan çok bir merak duygusu vardı. Odanın atmosferi, o zamana kadar soluduğu havadan o kadar farklıydı ki çekingenliği macera duygusu içinde eriyip kayboldu. "İtalyan ekolü" tabloların olduğu, Şam işi kırmızı ipek gerginin asıldığı misafir odalarında daha önce de bulunmuştu. Burada onu etkileyen şey, pampa otları ve Rogers heykelcikleriyle karmakarışık bir arka plana sahip olan Medora Manson'un iyice köhnemiş kiralık evinin, basit bir el becerisi ve birkaç eşyanın hünerli kullanımıyla gayet ince bir şekilde eski romantik sahneleri ve duyguları hatırlatan, "yabancı" olduğu izlenimini uyandıran, ama son derece içten görünümlü bir şeye dönüştürülme tarzıydı. İşin sırrını çözümlemeye, sandalyelerin ve masaların gruplar halinde düzenlenmesinde bir ipucu bulmaya çalıştı. Dirseğinin hemen dibinde duran ince uzun vazoya kimsenin bir düzineden az satın almayacağı Jacqueminont güllerinden sadece iki tane konulmuş olması ya da

odanın her yanına insanların mendillerine sürdükleri türden değil, ama daha çok uzak pazarlarda duyulan, Türk kahvesi, amber ve kurutulmuş gül karışımından meydana gelen güzel bir kokunun sinmiş olduğuna dikkat etti.

Zihni odadan uzaklaşarak May'in misafir salonu acaba neye benzeyecek sorusuna yöneldi. "Çok cömert" davranan Bay Welland'ın gözünün daha şimdiden Doğu Otuz Dokuzuncu Cadde'de yeni inşa edilen bir ev üzerinde olduğunu biliyordu. Evin bulunduğu semtin uzak olduğu düşünülüyordu ve üstelik ev, genç mimarların, New York'u soğuk çikolata sosu gibi tek renkle kaplayan kahverengi kum taşına karşı bir protesto olarak kullanmaya başladıkları son derece sevimsiz yeşilimsi sarı renk taşlarla inşa edilmişti. Ama su tesisatı mükemmeldi. Archer'a kalsa ev sorununu erteleyip seyahat etmekten hoşlanırdı. Ama Welland'lar, Avrupa'da (ve hatta belki de Mısır'da bir kış) kalarak geçirecekleri uzun bir balayını onayladıkları halde çiftin geri dönüşünde bir eve ihtiyaç olacağı düşüncesinden vazgeçmiyorlardı. Genç adam, kaderinin belirlenmiş olduğunu seziyordu. Yaşamının geri kalanında her akşam dökme demir parmaklıklı o yeşilimsi sarı eşikten yukarı çıkıp Pompei tarzı bir holden geçerek, verniklenmiş sarı ahşap lambri kaplı salona girecekti. Ama hayali, bunun ötesine geçemiyordu. Yukarıdaki salonun bir cumbasının olacağını biliyordu, ama May'in cumbayla nasıl ilgileneceğini hayal edemiyordu. May, Welland'ların misafir odasının mor satenlerini ve sarı püsküllerini, modern Saxe seramiklerle dolu yaldızlı vitrinleri ve sahte Buhl masalarını sevinçle kabul etmişti. Kendi evinde farklı bir şey isteyeceğini düşünmek için bir neden görmüyordu. Archer'ın

tek tesellisi, kendi kütüphanesini istediği gibi düzenlemesine muhtemelen izin vereceğini düşünmek oldu. Elbette kütüphane odasında "gerçek" Eastlake mobilyaları ve yeni, cam kapaksız, sade kitaplıklar olacaktı.

Yuvarlak göğüslü bayan hizmetçi odaya girdi, perdeleri çekti, bir odunu geri itti ve teselli eder gibi, "Verra, verra, (gelecek, gelecek) dedi. Kadın gidince Archer ayağa kalktı ve dolaşmaya başladı. Daha fazla beklemeli miydi? Durumu giderek aptalca bir hal alıyordu. Belki Madam Olenska'yı yanlış anlamıştı, belki de kendisini hiç davet etmemişti.

Arnavutkaldırımlarıyla döşeli sessiz caddede koşan bir atın toynaklarından çıkan çınlama sesleri geldi. Atlar evin önünde durdular ve bir arabanın kapısının açıldığını işitti. Perdeleri aralayarak akşamın erken saatlerinin karanlığında dışarıya baktı. Karşı tarafta bir sokak lambası vardı ve lambanın ışığında demir kırı donlu büyük bir at tarafından çekilen Julius Beaufort'un küçük İngiliz yaylısını gördü. Bankacı arabadan çıkıp Madam Olenska'nın inmesine yardımcı oldu.

Beaufort, şapkası elinde, yol arkadaşının olumsuz cevap verdiği belli olan bir şey söyledi. Sonra el sıkıştılar ve Kontes merdivenlerden çıkarken o da arabasına atladı.

Kadın, odaya girince Archer'ı orada gördüğüne hiç şaşırmadı. Şaşkınlık, Kontes'in en az müptela olduğu duygu gibi görünüyordu.

"Garip evimi nasıl buldunuz?" diye sordu. "Bana sorarsanız bir cennet gibi.

Kontes konuşurken küçük kadife bonesinin bağlarını çözüp peleriniyle birlikte bir kenara attıktan sonra yatıştırıcı gözlerle Archer'a bakarak ayakta durdu.

Archer, "Çok zevkli bir şekilde düzenlemişsiniz," diye karşılık verdi. Sözleri, yavan olmakla birlikte canlı bir şekilde söylemişti, ama yakıcı, basit ve çarpıcı olma arzusu yüzünden bir basmakalıplık içine hapsedilmişlerdi.

"Ah, zavallı, küçük bir yer. Akrabalarım buraya küçümseyerek bakıyorlar. Ama ne olursa olsun van der Luyden'lerin evinden daha az kasvetli," dedi.

Bu sözler, Archer'ın üzerinde elektrik şoku etkisi yarattı. Van der Luyden'lerin görkemli evine kasvetli demeye cüret edecek çok az isyankâr ruh vardı. Onların evine girme ayrıcalığına sahip olanlar heyecandan ürperiyorlar ve oradan "güzel" bir yer olarak söz ediyorlardı. Ama Archer birden, kadının genel heyecanı ifade etme tarzından memnun oldu.

"Burada yaptığınız şeyler çok hoş," diye tekrarladı.

Madam Olenska, "Küçük evlerden hoşlanırım, dedi. "Ama asıl hoşlandığım şey, öyle sanıyorum ki kendi ülkemde, kendi kentimde, burada olmanın ve tek başına yaşamanın verdiği mutluluk," dedi. Kadın o kadar alçak sesle konuşmuştu ki Archer, neredeyse son sözcükleri hemen hiç duyamamıştı, ama kabaca söylenenleri anladı.

"Yalnız olmaktan o kadar çok mu hoşlanıyorsunuz?" diye sordu.

"Evet. Dostlarımın beni, kendimi yalnız hissetmekten korumaları koşuluyla." Şöminenin yanına oturdu ve "Nastasia birazdan çay getirecek," dedikten sonra Archer'a koltuğuna dönmesi için işaret ederek, "Bakıyorum da köşenizi çoktan seçmişsiniz," diye ekledi.

Arkasına yaslanarak kollarını başının arkasında kavuşturdu ve yorgun gözkapaklarının altından şömineye baktı.

"Bu, benim en çok sevdiğim saat, sizin değil mi?

Gerçek bir onur duygusu, Archer'ın cevap vermesine neden oldu: "Korkarım ki saati unuttunuz. Beaufort sizi çok meşgul etmiş olmalı."

Neşeli görünüyordu. "Neden, çok mu beklediniz? Bay Beaufort beni alıp bir sürü ev göstermeye götürdü. Çünkü öyle görünüyor ki bu evde kalmama izin verilmeyecek." Kontes, hem kendisini hem de Beaufort'u aklından çıkarmış gibi görünüyordu. "Yoksul bir semtte yaşamaya karşı böyle bir duygunun olduğu bir kentte daha önce hiç bulunmamıştım. İnsanın yaşadığı yerin ne önemi var? Üstelik bu caddenin temiz ve namuslu bir yer olduğu söyleniyor," dedi.

"Âdetlere uygun değil."

"Âdetlere uygun ha! Siz hepiniz, bu konuya çok mu kafa yoruyorsunuz? Neden bir insan kendi âdetlerini yaratmasın? Ama galiba fazla bağımsız yaşadım. Ne olursa olsun sizin dediklerinizi yapmak istiyorum. Bana ilgi gösterildiğini ve emniyette olduğumu hissetmek istiyorum."

Archer, tıpkı önceki akşam kadının rehberliğe ihtiyaç duyduğunu söylediği zamanki gibi duygulandı.

"İşte dostlarınızın da sizden hissetmenizi istedikleri duygular bunlar," dedi ve alaycı bir ifadeyle "New York, son derece güvenli bir yerdir," diye ekledi.

Kontes, alaycı ifadeyi kaçırdığından, "Evet, öyle değil mi? İnsan bunu hissediyor," diye bağırdı. "Burada olmak, insanın uslu, küçük bir kız çocuğu olduğu ve tüm ödevlerini yaptığı zaman ona izin verilmesi gibi bir şey."

Benzetme gayet yerindeydi, ama Archer'ı tam olarak memnun etmedi. New York'u hafife almaktan rahatsızlık duymuyordu; ama bunu, aynı anlatım biçimini seçen

başka birinden duymaktan hoşlanmazdı. Kontes, acaba, New York'un ne kadar güçlü bir makine olduğunu ve kısa bir süre önce kendisini neredeyse ezip geçtiğini görmeye başlamadı mı, diye düşündü. Her türden toplumsal kırıntıyı aşırılıkta birleştiren Lovell Mingott'ların akşam yemeği davetinin, kaçış yollarının ne kadar dar olduğunu ona öğretmiş olması gerekiyordu. Ya başından beri kendisini kuşatan felaketin farkında değildi ya da van der Luyden'lerde yenilen akşam yemeğinin zaferinin etkisiyle her şeyi unutmuştu. Archer, ilk tahminine ağırlık veriyordu. Kontes'in kafasındaki New York'un, farklılıkları görecek kadar net olmadığını tahmin ediyordu ve bu düşünce, onu sinirlendirdi.

"Dün gece," dedi, "New York, sizin için kendini paraladı. Van der Luyden'ler işlerini yarım yamalak yapmazlar."

"Doğru. Ne kadar iyi kalpliler! Ne kadar güzel bir parti oldu. Herkes, onlara karşı öyle saygılı görünüyordu ki."

Seçtiği terimler hiç uygun değildi. Ancak saygıdeğer yaşlı Miss Lanning'lerin bir çay partisi hakkında bu tarzda konuşabilirdi.

Konuşurken kendisini gayet mağrur hisseden Archer, "Van der Luyden'ler, New York sosyetesinde en güçlü nüfuza sahip kişiler. Maalesef sağlıkları yüzünden çok ender konuk kabul ediyorlar," dedi.

Kontes Olenska, başının arkasında kavuşturduğu ellerini açtı ve Archer'a, uzlaşma arar gibi baktı.

"Belki de nedeni bu değildir?"

"Nedeni mi?"

"Sahip oldukları büyük nüfuz yüzünden kendilerini böyle çok ender bulunur kılıyorlardır."

Archer'ın yüzü kızardı, Kontes'e baktı ve birden sözün etkisini içinde hissetti. Bir vuruşta van der Luyden'lerin foyasını ortaya çıkartıp onları çökertmişti. Archer, güldü ve onları feda etti.

Nastasia, kulpsuz Japon fincanları ve küçük desenli tabaklarla birlikte çayı getirdi ve tepsiyi alçak masalardan birinin üzerine koydu.

Madam Olenska, fincanı Archer'a uzatmak için öne eğilirken konuşmasını sürdürerek, "Ama bunları bana açıklayacaksınız. Bilmem gereken her şeyi bana anlatacaksınız, dedi.

"Bana anlatacak olan kişi sizsiniz. Uzun zamandır baktığım, ama görmekten vazgeçtiğim şeyler için gözlerimi açacaksınız."

Bileziklerinden birinden küçük altın sigara tabakasını söküp çıkardı, Archer'a uzattı ve kendisi de bir sigara aldı. Şöminenin üzerinde sigaraları yakmak için kullanılabilecek uzun çıralar vardı.

"Ah, o zaman birbirimize yardım edebiliriz. Ama ben, sizden daha fazla yardım istiyorum. Bana ne yapacağımı söylemelisiniz."

"Beaufort'la birlikte arabayla caddelerde dolaşırken görünmeyin, cevabı dilinin ucuna kadar geldi, ama kadının özelliklerini yansıtan odanın atmosferi onu o kadar derinden etkiliyordu ki bu tür bir tavsiyede bulunmak, Semerkant'ta gül yağı için pazarlık yapan birine, New York'ta kış mevsimi için her zaman su geçirmez kürklü bir çizme temin etmenin gerekli olduğunu söylemeye benzerdi. New York, Semerkant'tan çok daha uzak görünüyordu ve gerçekten birbirlerine yardım edeceklerse Madam Olenska, Archer'ın doğduğu kente nesnel olarak bakmasını sağlayarak aslında karşılıklı yar-

dımlaşmanın kendine düşen payını az çok yapmış sayılırdı. New York'a bu şekilde, yani teleskopun ters ucundan bakar gibi bakılsaydı şaşılacak derecede küçük ve uzak görünürdü. Ama o zaman, Semerkant'tan göründüğünden pek farkı kalmazdı.

Kütüklerden bir yalım yükseldi. Genç kadın, öne doğru eğilip incecik ellerini, oval tırnakları etrafında zayıf bir hale parlayacak kadar ateşe yaklaştırdı. Işık, saç örgülerinden kaçan koyu renk kıvrımlarını kırmızımsı kahverengi bir renkte aydınlattı ve solgun yüzünü daha da solgun gösterdi.

Archer, "Size ne yapacağınızı söyleyecek çok kişi var," diye karşılık verdi. Az da olsa onlara gıpta ediyordu.

"Ah, halalarımı mı kastediyorsunuz? Sevgili yaşlı büyükannemi mi?" Bu görüş üzerinde tarafsızca durdu. "Onların hepsi, özellikle de büyükannem, kendi başıma bir yaşam kurduğum için bana biraz kızıyorlar. Beni yanlarında tutmak istiyorlar, ama ben özgür olmak zorundaydım." Genç adam, heybetli Catherine hakkındaki bu hafif tarz konuşma karşısında etkilendi ve Madam Olenska'nın özgürlüğün en yalnız biçimine karşı duyduğu bu arzuyu neyin yarattığını düşünerek duygulandı. Ama Beaufort düşüncesi içini kemiriyordu.

"Kendinizi nasıl hissettiğinizi anlıyorum, sanırım, dedi. "Ama yine de aileniz size öğüt verebilir, farklılıkları açıklayabilir, yol gösterebilir."

Genç kadın ince, siyah kaşlarını kaldırdı. "New York, bir labirent mi? Ben onu, Beşinci Cadde gibi, dümdüz uzanan bir yer sanıyordum, üstelik onu kesen bütün sokaklar da numaralı!" Archer'ın bu fikri pek onaylamadığını tahmin ediyor gibi görünüyordu ve bü-

tün yüzünü büyülü kılan o ender gülümseyişle, "O dümdüz aşağı ve yukarı yönlerden ve her şeyin üzerindeki o büyük dürüst etiketlerden ne kadar hoşlandığımı bir bilseydiniz..." diye ekledi.

Genç adam fırsatı kaçırmadı. "Her şey etiketlenebilir, ama herkes değil," dedi.

"Belki de. Sorunları fazlasıyla basitleştirebilirim. Ama öyle yaparsam beni uyaracaksınız." Şömineden dönüp ona baktı. "Burada sanki benim ne kastettiğimi anlamış ve sorunları bana açıklayabilecekmiş gibi bir kanı uyandıran sadece iki kişi var: Siz ve Bay Beaufort."

Archer, isimlerin böyle bir araya getirilmesi karşısında ürküp yüzünü buruşturdu, ama sonra hızla kendini topladı. Kadını anladı, ona sempati duydu ve acıdı. Genç kadın kötülüğün güçlerine o kadar yakın yaşamış olmalıydı ki halen onların atmosferinde serbestçe nefes alıp verebiliyordu. Ama mademki kendisinin onu anladığını hissediyordu, o zaman onun görevi, temsil ettiği her şey adına Beufort'un gerçekten kim olduğunu onun görmesini ve ondan nefret etmesini sağlamaktı.

Archer, tatlı bir ifadeyle, "Anlıyorum. Ama başlangıçta eski dostlarınızın ellerini bırakmayın. Yaşlı kadınları, büyükanneniz Mingott'u, Bayan Welland'ı ve Bayan van der Luyden'i kastediyorum. Onlar sizden hoşlanıyorlar ve size hayranlık duyuyorlar. Size yardım etmek istiyorlar," dedi.

Kadın, başını salladı ve iç geçirdi. "Ah, biliyorum, biliyorum! Ama hoş olmayan bir şey duymamaları koşuluyla. Bunu denediğimde Welland Halam, tam da bu sözleri söylemişti. Kimse burada gerçeği bilmek istemiyor mu Bay Archer? Gerçek yalnızlık, insanın sadece rolünü oynamasını isteyen bütün bu tür insanların arasında

yaşamaktır!" Ellerini yüzüne kapadı ve Archer, kadının ince omuzlarının bir hıçkırıkla sarsıldığını fark etti.

Genç adam, "Madam Olenska! Ah, yapmayın, Ellen, diye bağırdı. Sıçrayarak ayağa kalktı ve ona doğru eğildi. Kadının ellerinden birini kendine doğru çekti ve bir çocuğun elini tutar gibi onu sıkıp ovuştururken teskin edici sözler mırıldandı. Ama genç kadın hemen kendini çekti ve ıslak kirpikleriyle ona baktı.

Gevşeyip çözülen saç örgülerini düzeltirken gülerek, "Burada kimse ağlamaz, değil mi? Cennette ağlamaya yer yoktur, sanırım," dedi ve çaydanlığa doğru eğildi. Kadına "Ellen" diye hitap etmesi, hatta ona iki defa öyle seslenmesi, ama onun, bunun farkına bile varmaması, genç adamın bilincini dağlamıştı. Tersine çevrilmiş teleskoptan uzaklara bakınca New York'ta May Welland'ın zayıf, beyaz endamını gördü.

Nastasia, birden başını içeri uzatıp zengin İtalyancasıyla bir şeyler söyledi.

Yine bir elini saçlarında tutan Madam Olenska, kabul ettiğini belirten bir nidayla, "Gia, gia" (merhaba, merhaba) diye bağırdı. St. Austrey Dükü, üzerinde çok bol bir kürk olan büyük siyah perukalı ve kırmızı sorguçlu bir hanıma yol göstererek içeri girdi.

"Sevgili Kontes, seni görmesi için eski bir dostumu, Bayan Struthers'i getirdim. Dün gece partiye davet edilmedi ve seninle tanışmak istiyor."

Dük, gruba gülümsedi ve Madam Olenska, hoş geldiniz sözcüklerini mırıldanarak bu acayip çifte doğru yürüdü. Genç kadının, ne bu çiftin birbirlerine ne kadar garip bir şekilde uydukları, ne de Dük'ün, kendi arkadaşını getirmeyi kabul etmesini sağlayan ne çeşit bir özgürlüğü olduğu hakkında hiçbir fikri yokmuş görünü-

yordu, ama Archer'ın da fark ettiği gibi, adil davranmak gerekirse, Dük'ün kendisi de bunun farkında değilmiş gibiydi.

Bayan Struthers, kalın sorguçlu tüyleri ve pirince benzer beyaz perukasıyla uyumlu, tok bir şekilde gümbürdeyen sesiyle, "Elbette seninle tanışmak istiyorum, canım, diye bağırdı. "Genç, ilginç ve çekici olan herkesle tanışmak istiyorum. Dük, senin müzikten hoşlandığını söylüyor, değil mi, Dük? Sanıyorum siz bir piyanistsiniz. Pekâlâ, yarın akşam benim evimde Sarasate* dinlemek ister misiniz? Biliyorsunuz her pazar akşamı sürdürmekte olduğum bir şey var. New York'un kendi başına ne yapacağını bilmediği bir gündür, pazar. Bu yüzden, 'Gelin ve eğlenin' diyorum ve ayrıca Dük, senin Sarasate'nın cazibesine kapılacağını düşünüyordu. Dostlarınızın birçoğunu da orada bulacaksınız.

Madam Olenska'nın yüzü memnuniyetle parladı. "Ne kadar naziksiniz! Dük'ün beni düşünmesi ne kadar güzel!" Çay masasına kadar bir sandalyeyi sürdü ve Bayan Struthers, çok hoş bir şekilde sandalyeye oturdu. "Elbette gelmekten fazlasıyla mutlu olacağım."

"Tamam, canım. Senin genç beyefendiyi de yanında getir." Bayan Struthers, cana yakın bir şekilde elini Archer'a uzattı. "Senin ismini çıkaramadım. Ama tanıştığımıza eminim. Burada, Paris'te ya da Londra'da herkesle tanıştım. Hariciyede misin? Bütün diplomatlar bana gelirler. Müzikten de hoşlanıyor musun? Dük, onu muhakkak getir."

Dük, sakallarının derinliklerinden, "Hay! Hay!" dedi. Archer, ilgisiz ve dikkatsiz yaşlılar arasında kalan

---

Sarasate Y Navascus, (1844-1908) önemli bir İspanyol kemancı ve bestecisi (ç.n.).

mahcup bir öğrencinin çaresizliğiyle başını defalarca eğerek onları selamladıktan sonra çekildi.

Ziyareti sona erdiği için üzgün değildi. Sadece bunun daha erken olmasını ve belli bir duygu kaybına uğramaktan kurtarmasını dilerdi. Soğuk geceye çıkınca New York yeniden yakınlaşıp koskocaman oldu ve kentteki en güzel kadın yine May Welland'dı. Şaşkınlıkla o sabah May'e göndermeyi unuttuğunu fark ettiği günlük inci çiçekleri kutusunu hazırlatmak için çiçekçisine uğradı.

Kartvizitinin üzerine bir sözcük yazıp bir zarf getirilmesini beklerken her yanı bitkilerle dolu dükkânı şöyle bir gözden geçirdi ve gözleri, tesadüfen bir sarı gül demetine takıldı. Daha önce güneş gibi altın sarısı bir renk hiç görmemişti. İçinden May'e inci çiçekleri yerine bunları göndermek geçti. Ama bu çiçekler, ona hiç benzemiyorlardı. Ateşli güzelliklerinde fazla zengin, fazla güçlü bir şeyler vardı. Ruh halinde ani bir değişiklikle ve ne yaptığını tam da bilmeden çiçekçiye gülleri başka bir uzun kutuya koymasını işaret etti ve üzerine Kontes Olenska'nın ismini yazdığı ikinci bir zarfın içine kendi kartvizitini ekledi. Sonra tam geri dönecekken kartvizitini zarftan çıkardı ve boş zarfı kutunun üzerine bıraktı.

Gülleri göstererek, "Bunlar hemen gidecekler mi?" diye sordu.

Çiçekçi, hemen göndereceği konusunda onu temin etti.

Bölüm 10

Archer, ertesi gün öğle yemeğinden sonra parkta yürüyüşe gelmesi için May'i ikna etti. May, eski kafalı New York'ta âdet olduğu üzere pazar öğleden sonraları piskoposluk kilisesine giden aile büyüklerine eşlik ediyordu. Ama Bayan Welland, düzinelerce özel hüner içeren, el işlemesi nakışlarla süslü bir çeyiz hazırlamak için zamana ihtiyaç olduğu gerekçesiyle uzun bir nişanlılığın zorunluluğu konusunda May'i o sabah ikna edip desteğini kazandığından onun bu kaçamağına göz yumdu.

Güzel bir gündü. Ağaçların çıplak dalları, gezi yolunun üstünü lacivert taşı renginde bir tavanla örtmüşler ve parçalanmış kristaller gibi parıldayan karın üzerinde bir kemer meydana getirmişlerdi. Hava, May'i neşe ve mutluluk saçmaya davet ediyordu ve o, buz tutmuş bir akağaç gibi parıldıyordu. Archer, bakışların ona

dönmesinden gurur duyuyordu ve böyle bir eşe sahip olmanın verdiği basit haz, zihnini karıştıran bütün tereddütleri silip attı.

"İnsanın odasında her sabah inci çiçeklerini koklayarak uyanması çok hoş," dedi May.

"Dün geç geldiler. Sabahleyin vaktim yoktu...

"Ama çiçek göndermeyi her gün hatırlaman, sürekli sipariş versen de vermesen de onları daha çok sevmeme neden oluyor ve her sabah tıpkı bir müzik öğretmeni gibi, bildiğim kadarıyla Gertrude Leffert'in öğretmeninin yaptığı gibi tam vaktinde geliyorlar. O zamanlar Gertrude ve Lawrence nişanlıydılar."

Genç kızın heyecanıyla dalga geçen Archer, "Ya, nişanlıydılar," diyerek güldü. Kızın meyveye benzeyen yanaklarına yandan baktı ve kendisini yeterince canlı ve güvenli hissettiğinden, "Dün öğleden sonra senin inci çiçeklerini gönderirken çok hoş sarı güller gördüm ve onları da Madam Olenska için paketletip gönderdim. Uygun oldu mu acaba?" dedi

"Ne kadar naziksin! Bu tür şeyler onun çok hoşuna gider. Bundan söz etmemesi garip. Bugün öğle yemeğini bizimle yedi. Bay Beaufort'un harika orkideler, kuzen van der Luyden'in de Skuytercliff'ten kapalı bir sepet karanfil gönderdiğinden bahsetti. Çiçek aldığına çok şaşırmış gibi görünüyor. Avrupa'da insanlar birbirlerine çiçek göndermezler mi? Bunun çok hoş bir âdet olduğunu düşünüyor."

Archer, alıngan bir şekilde, "Ah, tabii, benimkiler Beaufort'unkilerin yanında gölgede kaldılar," dedi. Sonra güllerin yanına kartvizitini koymadığını hatırladı ve sadece onların çiçeklerinden söz edilmesine üzüldü. "Dün kuzenine uğradım," demek istedi, ama tereddüt etti. Ma-

dam Olenska, onun ziyaretinden söz etmediyse, kendisinin söylemesinin uygun olmayacağını düşündü. Bununla birlikte konuyu böyle açmamak, soruna hoşlanmadığı bir gizem havası verdi. Kafasındaki sorulardan kurtulmak için kendi planlarından, geleceklerinden ve Bayan Welland'ın uzun bir nişanlılık konusundaki ısrarından konuşmaya başladı.

"Eğer buna uzun diyorsan! Isabel Chivers ve Reggie iki yıl nişanlı kaldılar. Grace ve Thorley, aşağı yukarı bir buçuk yıl. Neden, olabileceğimiz kadar iyi olmayalım?"

Bu, geleneksel genç kızlara özgü bir soruydu ve Archer, bunu garip bir şekilde çocukça bulduğu için kendinden utandığını hissetti. Hiç şüphesiz genç kız, basitçe, kendisine söylenenleri tekrarlıyordu. Ama yirmi ikinci doğum gününe az kalmıştı ve "güzel" kadınların kaç yaşında kendileri için konuşmaya başlayacaklarını merak ediyordu.

"Biz izin vermezsek asla, sanırım, diye düşündü ve Bay Sillerton Jackson'ın, "Kadınlar bizim kadar özgür olmalıdırlar," deyişini hatırladı.

Şimdiki görevi bu genç kadının gözlerindeki bağı alıp bakışlarını dünyaya çevirmeye davet etmek olacaktı. Ama onun karakterinin oluşumunda yeri olan kaç kadın nesli aile çatısı altına gözleri bağlı gelmişti? Bilimsel kitaplardaki bazı yeni fikirleri ve çok anılan bir örnek olan Kentucky mağara balığını hatırlayarak bir parça ürperdi. Balığın gözlerinin gelişmesi, hiç ihtiyaç duyulmadığı için artık durmuştu. May Welland'ı gözlerini açmaya davet ettiğinde ya şaşkınlıkla, boş gözlerle bakarsa ne olacaktı?

"Çok daha iyi olabiliriz. Ne olursa olsun birlikte olabiliriz. Seyahat edebiliriz."

Yüzü aydınlandı. "Bu hoş olurdu," diye itiraf etti. Seyahat etmeyi seviyordu. Ama May'in annesinin, onların işlerini bu kadar farklı bir şekilde halletmek istemelerini anlamayacağı kesindi.

"Sanki sırf 'farklı olmak' bunun nedeni değil gibi!" diye ısrar etti âşığı.

"Newland! Çok orijinalsin!" diyerek neşelendi.

Archer'ın yüreği burkuldu. Çünkü aynı durumdaki genç bir adamın söylemesi beklenen her şeyi söylediğini ve genç kızın içgüdüsel olarak ve kendisine öğretildiği biçimde cevaplar verdiğini, hatta ona orijinal deme noktasına geldiğini görüyordu.

"Orijinal! Hepimiz, aynı katlanmış kâğıttan kesilerek çıkarılan şu kukla bebekler kadar birbirimize benziyoruz. Bir duvar üzerine şablonla çizilen resimler gibiyiz. Sen ve ben, kendi yolumuzu izleyemez miyiz, May?"

Durmuş ve tartışmanın heyecanıyla ona dönmüştü. Kızın bakışları canlı, pırıl pırıl bir hayranlıkla ona dikilmişti.

"İnsaf artık, kaçacak mıyız?" diye güldü.

"Sen istersen..."

"Sen, beni seviyorsun, Newland! Çok mutluyum.

"Ama o zaman, neden daha mutlu olmayalım?"

"Romanlardaki insanlar gibi davranamayız ama, değil mi?"

"Neden olmasın, neden olmasın, neden olmasın?"

Genç kız, onun ısrarı karşısında biraz sıkılmış gibi görünüyordu. Yapamayacaklarını çok iyi biliyordu, ama bir neden bulmak zorunda olmak rahatsız ediciydi.

"Seninle tartışabilecek kadar akıllı değilim. Ama bu tür şeyler, oldukça kaba, değil mi?" diye düşüncesini be-

lirtti. Kesinlikle bütün konuyu kapatacak bir sözcük üzerinde vurgu yapmak onu rahatlatmıştı.

"O zaman kaba olmaktan çok mu korkuyorsun?"

Genç kız, bu sözler karşısında açıkça afalladı. Biraz sinirli bir şekilde, "Elbette kaba olmaktan nefret etmeliyim, sen de etmelisin, diye karşılık verdi.

Archer, sinirli sinirli bastonunu çizmesinin uçlarına vurarak sessizce durdu. Genç kız, tartışmayı kapatmanın gerçekten doğru yolunu bulduğunu anladığından neşeli bir tavırla konuşmaya devam etti: "Ah, sana söylemiş miydim? Ellen'e yüzüğümü gösterdim. Şimdiye kadar gördüğü en güzel yüzük olduğunu düşünüyor. Rue de la Paix'te benzerinin olmadığını söyledi. Bu kadar sanatkâr ruhlu olduğun için seni seviyorum, Newland!"

Ertesi gün öğleden sonra, akşam yemeğinden önce Archer, çalışma odasında somurtkan bir ifadeyle sigara içerken, Janey, onun etrafında dolaşıp duruyordu. Kendi sınıfından hali vakti yerinde New York'lular için olağan yavaşlıkta bir seyirle hukuk mesleğini icra ettiği bürosundan dönerken kulübe uğramamıştı. Neşesi yerinde değildi ve biraz da öfkeliydi. Her gün aynı saatte aynı şeyi yapmanın akıldan hiç çıkmayan dehşeti zihnini rahatsız ediyordu.

Kalın pencere camının arkasında aylak aylak dolaşan tanıdık uzun şapkalı şahısları görünce, "Her şey aynı, aynı!" diye homurdandı. Sözcükler beyninden rahatsız edici bir ezgi gibi akıp geçtiler. O saatte genellikle kulübe uğradığı halde eve gitmişti. Sadece ne hakkında konuştuklarını değil, aynı zamanda her birinin tartışmalarda tuttukları tarafı da biliyordu. Elbette Dük, ana konu olacaktı. Gerçi, bir çift siyah midilli tarafından çekilen küçük, kanarya rengi bir kupada altın saçlı bir ha-

nımla Beşinci Cadde'de görülmesi de (bundan Beaufort'un sorumlu olduğu sanılıyordu) hiç şüphesiz onların ilgisini tümden çekecekti. Böyle "kadınlar" (aynen onlara verilen adla) New York'ta azdı ve kendi arabalarını sürenler ise daha da az. Miss Fanny Ring'in en kalabalık saatte Beşinci Cadde'de görülmesi, toplumu son derece üzmüştü. İşte önceki gün onun yaylısı, Bayan Lovell Mingott'un faytonunu geçmiş ve Bayan Mingott, dirseğindeki küçük çıngırağı hemen çalarak arabacıya derhal eve dönmesini emretmişti. İnsanlar ürpererek birbirlerine, "Ya bu olay, van der Luyden'in başına gelseydi ne olurdu?" diye sordular. Archer, tam o saatte Lawrence Leffert'in toplumun parçalanması üzerine uzun uzun konuşarak herkesin kafasını şişirdiğini duyabiliyordu.

Kız kardeşi Janey içeri girince sinirli bir şekilde başını kaldırdı ve sanki onu görmemiş gibi başını çabucak kitabına (Swinburne'nin *Chastelard*'ı) eğdi. Janey, kitaplarla dolu yazı masasına baktı, *Kontes Drolatiques*'in bir cildini açtı, kitabın eski Fransızcası karşısında yüzünü ekşitti ve "Bu okuduğun şeylerden ne öğrendin!" diye bağırdı.

Önünde Cassandra* gibi dikilip bekleyince, "Evet?" diye sordu.

"Annem çok kızgın.

"Kızgın mı? Kime? Hangi konuda?"

"Miss Sophy Jackson az önce buradaydı. Erkek kardeşinin akşam yemeğinden sonra geleceğini haber verdi. Çok fazla şey söyleyemedi. Çünkü kardeşi herhangi bir şey söylemesini yasaklamış. Tüm detayları kendisi anlatmak istiyormuş ve şimdi de kuzen Louisa van der Luyden'in yanındaymış."

Mitolojide felaket habercisi kadın kâhin (ç.n.).

"Allah aşkına, sevgili kızım, şunu yeniden bir anlatsana. Ne söylediğini anlamak için her şeyi bilen Tanrı olmak gerekir."

"Kutsal şeylere karşı saygısızlığın zamanı değil, Newland... Annem, kiliseye gitmediğin için kendisini zaten yeterince kötü hissediyor."

Archer, "Öf," diyerek yeniden kitabına gömüldü.

"NEWLAND! Dinler misin? Arkadaşın Madam Olenska, dün gece Bayan Lemuel Struthers'in partisindeymiş. Oraya Dük ve Bay Beaufort'la birlikte gitmiş.

Bu açıklamanın son cümlesinde genç adamın göğsünde anlamsız bir öfke kabardı. Öfkesini bastırmak için güldü. "Olsun. Ne çıkar? Gitmeye niyetli olduğunu biliyordum.

Janey'in benzi attı ve gözleri dışarı çıkıntı yapmaya başladı. "Gitmeye niyetli olduğunu biliyordun ve onu durdurmaya çalışmadın? Onu uyarmadın?"

"Onu durdurmak? Onu uyarmak mı?" Yine güldü. "Ben, Kontes Olenska'yla nişanlanmadım!" Bu sözlerin kulaklarında tuhaf bir etkisi oldu.

"Evlenince onun ailesiyle birleşiyorsun."

Alay eder gibi, "Ah, aile, aile!" dedi.

"Newland, aileyi umursamıyor musun?"

"Hiç umurumda değil."

"Kuzen van der Louisa'nın ne düşüneceğini de umursamıyorsun?"

"Başka birinin yarısı kadar bile umurumda değil. Eğer böyle yaşlı kız zırvalıklarını düşünüyorsa.

Bakire kardeşi dudaklarını büzerek, "Annem yaşlı bir kız değil," dedi.

Archer'ın içinden bağırmak geldi. "Evet, öyle, van der Luyden'ler de öyle. Hepimiz öyleyiz. Gerçeğin ka-

natları üzerimize hafifçe dokunup geçtiği zaman hep böyle oluyor." Ama kız kardeşinin uzun zarif yüzünün gözyaşlarıyla buruştuğunu fark etti ve ona boş yere acı çektirdiği için utanç duydu.

"Kontes Olenska'nın Allah belasını versin! Budala olma, Janey. Ben onun bekçisi değilim.

"Hayır, ama sen, hepimiz onu destekleyip yardımcı olabilelim diye, Welland'ların nişanlanmanızı erken açıklamalarını istemiştin ve eğer bundan dolayı olmasaydı, kuzen Louisa, Dük için verilen akşam yemeğine asla onu davet etmezdi."

"Peki, ya onu davet etmesinde ne kötülük vardı? Salondaki en güzel kadın oydu. Akşam yemeğini, her zamanki van der Luyden'ler davetlerinden daha az kasvetli hale getirdi."

"Biliyorsun, kuzen Henry, Bayan Louisa'dan senin gönlünü hoş etmesini istemişti. Kuzen Louisa'yı ikna eden oydu. Şimdi öyle üzüldüler ki yarın Skuytercliff'e dönüyorlar. Newland, aşağı gelsen iyi olur, sanırım. Annemin ne hissettiğini anlar gibi bir halin yok."

Newland, annesini salonda buldu. Sıkıntılı görünen yüzünü iğne işinden kaldırarak, "Janey sana anlattı mı?" diye sordu.

"Evet. Ses tonunu annesi kadar ölçülü tutmaya çalıştı. "Ama doğrusu bunu çok ciddiye alamıyorum."

"Kuzen Louisa ve kuzen Henry'yi gücendirdiğin gerçeğini de mi?"

"Gerçek, Kontes Olenska'nın onların alelade gördükleri bir kadının evine gitmesi gibi ıvır zıvır bir neden yüzünden gücenebildiklerini gösteriyor."

"Düşünsene!"

"Pekâlâ, o sıradan biri, ama iyi müzik dinletiyor ve tüm New York'un müzik yokluğundan kırıldığı pazar akşamları insanları eğlendiriyor."

"İyi müzik mi? Tüm bildiğim, bir kadın varmış ve bir masanın üzerinde ayağa kalkıp senin Paris'te gittiğin yerlerde söylenen şarkıları söylüyormuş. Sigara ve şampanya içiliyormuş."

"Ah, bu tür şeyler başka yerlerde de oluyor ve dünya yine de dönmeye devam ediyor."

"Senin gerçekten Fransa'daki pazar günlerini savunacağın bir an bile aklıma gelmezdi, canım!"

"Anne, Londra'da olduğumuz zamanlar da senin İngiliz pazarlarından şikâyetçi olduğunu yeterince sık duydum."

"New York, ne Paris'tir ne de Londra.

Oğlu, üzüntüyle, "Ah, hayır, değil," diye cevap verdi.

"Sanırım, buradaki toplumun o kadar parlak olmadığını söylemek istiyorsun. Galiba haklısın. Ama biz buraya aidiz ve insanlar aramıza geldiklerinde bizim âdetlerimize saygı göstermeleri gerekir. Özellikle de Ellen Olenska'nın. İnsanları parlak sosyetelere götüren yaşam çeşidinden kaçmak için geri döndü."

Newland cevap vermedi ve bir süre sonra annesi, "Bonemi takıp akşam yemeğinden önce kısa bir süreliğine beni kuzen Louisa'ya götürmeni isteyecektim," demeye cesaret etti. Archer kaşlarını çattı, ama annesi konuşmaya devam ederek, "Az önce söylediklerini, dış ülkelerde sosyetenin farklı olduğunu, oradaki insanların o kadar özel olmadıklarını, Madam Olenska'nın böyle şeyler konusunda bizim neler hissettiğimizi anlamayabileceğini kendisine açıklayabileceğini sanıyordum. Yani

böyle bir açıklama yapsaydın bu, Madam Olenska'nın çıkarına olurdu, canım," dedi.

"Canım annem, gerçekten bizim sorunla nasıl ilgimiz olduğunu anlamakta güçlük çekiyorum. Madam Olenska'yı Bayan Struthers'a Dük götürdü. Aslında onu davet etmek için Bayan Struthers'i de kendisi getirdi. Onlar geldikleri sırada ben oradaydım. Van der Luyden, biriyle kavga etmek istiyorsa gerçek suçlu, kendi çatısı altında yaşıyor."

"Kavga mı? Newland, kuzen Henry'nin kavga ettiğini hiç duydun mu? Üstelik Dük onun misafiri ve bir yabancı. Yabancılar nasıl davranmaları gerektiğini bilmezler. Kontes Olenska, bir New York'lu ve New York'un duygularına saygı göstermesi gerekirdi.

Archer, sinirli sinirli, "Peki, o zaman ellerinde bir kurban olması gerekiyorsa Madam Olenska'yı onların önüne atmana izin veriyorum, dedi. "Onun kusurlarını telafi etmek için ne kendimi ne de sizi öne atamam."

Annesi, öfkeye en yakın duygusal bir ses tonuyla, "Ah, elbette olayı sadece Mingott'ların cephesinden görüyorsun, diye cevap verdi.

Kederli bir yüz ifadesine sahip olan başuşak salonun kapı yerine kullanılan perdelerini açtı ve "Bay Henry van der Luyden, diye seslendi.

Bayan Archer, iğne işlemesini bıraktı ve heyecanlı bir hareketle sandalyesini geriye itti.

Janey, annesinin başlığını düzeltmek için eğilirken Bayan Archer, geri çekilen uşağa, "Başka bir lamba daha getir," diye bağırdı.

Bay van der Luyden'in endamı, salonun eşiğinde göründü ve Newland Archer, kuzenini selamlamak için ilerledi.

"Şimdi sizden söz ediyorduk, efendim," dedi.

Bay van der Luyden, bu açıklama karşısında mahcup olmuş gibi göründü. Hanımlarla tokalaşmak için eldivenlerini çıkardı ve Janey, oturması için ona doğru bir koltuğu iterken sıkılgan bir ifadeyle uzun şapkasını düzeltti. Archer, "Ve ayrıca Kontes Olenska'dan, diye devam etti.

Bayan Archer'ın rengi attı.

Kendinden memnun yüz ifadesini yeniden kazanan Bay van der Luyden, "Ah, çok hoş bir kadın. Az önce onu görmeye gittim," dedi. Koltuğa gömüldü, şapkasını ve eldivenlerini eski âdetlere uygun bir şekilde hemen yanına, yere bıraktı ve konuşmaya devam etti: "Çiçekleri düzenleme konusunda gerçek bir yeteneğe sahip. Skuytercliff'ten ona birkaç karanfil göndermiştim ve şaşıp kaldım. Baş bahçıvanımızın yaptığı gibi çiçekleri büyük demetler halinde toplamak yerine onları oraya buraya rastgele serpiştirmiş... Nasıl olduğunu söyleyemem. Dük anlattı bana. 'Misafir odasını ne kadar akıllıca düzenlediğini gidip gör,' dedi. Yetenekli doğrusu. Semti çok çirkin olmasaydı Louisa'yı gerçekten onu görmeye götürmek isterdim."

Bay van der Luyden'den duyulan bu alışılmadık sözleri bir ölüm sessizliği izledi. Bayan Archer, iğne işlemesini, sinirli bir şekilde az önce attığı sepetten çekip aldı. Şöminenin kenarına yaslanan ve elinde tuttuğu arı kuşu derisinden bir gergiyi büküp duran Archer, Janey'in ağzı açık yüz ifadesiyle, gelen ikinci lambayı yaktığını gördü.

İmtiyazlı arazi sahiplerine özgü büyük mühür yüzüğün ağırlığıyla aşağı çekilen solgun eliyle uzun gri pantolonunu sıvazlayan Bay van der Luyden, "Gerçek

şu ki," diye devam etti. "Gerçek şu ki çiçeklerim hakkında yazdığı çok hoş nota teşekkür etmek ve ayrıca -ama elbette ki bu aramızda kalmalı- Dük'ün onu yanında partilere götürmesine izin verdiği için kendisini dostça selamlamak niyetiyle kendisine uğrayıp kısa bir ziyarette bulundum. Haberiniz var mı bilmiyorum.."

Bayan Archer, şefkatli bir şekilde gülümsedi. "Dük, onu partilere mi götürüyor?"

"Bu İngiliz asilzadelerinin ne olduğunu biliyorsunuz. Hepsi birbirine benzerler. Louisa ve ben, kuzenimizi çok severiz. Ama Avrupa saraylarına alışkın olan insanlardan bizim küçük, cumhuriyete özgü farklılıklarımızı merak edip başlarını ağrıtacaklarını beklemek umutsuzca bir çaba olur. Dük, nerede eğlenirse oraya gider." Bay van der Luyden durdu, ama kimse konuşmadı. "Evet, dün gece onu galiba Bayan Lemuel Struthers'in evine götürmüş. Sillerton Jackson, bugün aptalca bir hikâyeyle yanımıza geldi ve Louisa oldukça rahatsız oldu. Bu yüzden en kestirme yolun doğruca Kontes Olenska'ya gidip ona New York'ta bazı konularda neler hissettiğimizi, bilirsiniz işte, en basit ima yoluyla açıklamak olduğunu düşündüm. Kabalığa düşmeden bunu başarabileceğime inanıyordum. Çünkü bizimle birlikte yemek yediği akşam daha çok şey, dur bir bakayım, daha çok rehberliğimiz karşılığında minnettar kalacağını ima etmişti ve haklıydı."

Bay van der Luyden, kaba tutkulardan pek arınmamış görünen yüzündeki kendinden memnun ifadeyle salonu gözden geçirdi. Yüzündeki bu ifade, çok geçmeden Bayan Archer'ın yüz ifadesini saygılı bir şekilde yansıtan tatlı bir hayırseverlik görüntüsüne dönüştü.

"Siz, ikiniz de ne kadar iyi kalplisiniz, sevgili Henry, her zaman! Sevgili May ve yeni akrabaları için yaptıklarınızı Newland, özellikle takdir edecektir."

"Çok sağ olun, efendim. Ama Madam Olenska'dan hoşlanacağınızdan emindim," diyen oğluna uyarıcı bir bakış attı.

Bay van der Luyden, son derece nazik bir şekilde Archer'a baktı. "Hoşlanmayacağım birini asla evime davet etmezdim, sevgili Newland ve Sillerton Jackson'a da bunu söyledim, dedi. Saate bakarak ayağa kalktı. "Ama Louisa bekliyor olacak. Dük'ü operaya götürmek için bu akşam yemeği erken yiyeceğiz," dedi.

Ziyaretçinin arkasından salonun kapı perdeleri kutsal bir havayla kapandıktan sonra Archer ailesinin üzerine bir sessizlik çöktü.

Sessizlik, Janey'in sonunda patlar gibi, "Aman yarabbi, ne kadar romantik!" deyişiyle bozuldu. Bu kısa, anlaşılmaz ifadeleri ona neyin esinlediğini kimse tam olarak bilmiyordu ve akrabaları, uzun zamandan beri bunları yorumlamaktan vazgeçmişlerdi.

Bayan Archer, içini çekerek başını salladı. Kesinlikle bir şeyin olmayacağını bilen bir insanın ses tonuyla, "Her şeyin yolunda gitmesi koşuluyla," dedi. "Newland, bu akşam evde kalmalı ve Sillerton Jackson geldiğinde onunla görüşmelisin. Gerçekten ona ne söyleyeceğini bilmem gerekmiyor."

Kadının çatık kaşlarını yumuşatmak için eğilip öpen oğlu, "Zavallı annem! Ama o, bugün gelmeyecek..." diyerek gülümsedi.

Bölüm 11

Aşağı yukarı iki hafta sonra Newland Archer, avukat Letterblair, Lamson ve Low'un yazıhanesinde kendi özel odasında düşüncelere dalmış bir halde boş boş otururken firmanın başkanı tarafından toplantıya çağrıldı.

Üç nesilden bu yana New York yüksek tabakasının güvenilir yasal danışmanı olan yaşlı Bay Letterblair, gözle görülebilir bir tereddütle maun masasının arkasında oturuyordu. Kısa kesilmiş sakallarını sıvazlayıp elini dışa doğru çıkıntı yapan kaşlarının yukarısındaki dağınık gri saçlarında dolaştırırken, nezaketten yoksun küçük ortağı, adamın, hastalık belirtileri belli bir kategoriye girmeyi reddeden bir hastaya sinirlenen aile hekimine ne kadar benzediğini düşünüyordu.

"Canım efendim," dedi. Archer'a her zaman, "Efendim" diye hitap ederdi. "Sizi küçük bir meseleyi, şimdilik Bay Skipworth'la Bay Redwood'a açmamayı tercih et-

tiğim bir meseleyi tahkik etmeniz için çağırdım." Söz ettiği beyefendiler, firmanın diğer büyük ortaklarıydı. New York'taki çok eskiye dayanan, saygın yasal kurumlarla ilgili örneklerde her zaman olduğu gibi büronun mektup başlıklarında isimleri belirtilen tüm ortaklarının ölümlerinin üzerinden çok zaman geçmişti. Örneğin Bay Letterblair, profesyonelce söylemek gerekirse aynı isimli şahsın torunuydu.

Koltuğuna yaslandı. Alnı kırışıklarla doluydu. "Ailevi nedenlerden dolayı, diye devam etti.

Archer, canlandı.

Bay Letterblair, anlamlı bir gülümsemeyle, "Mingott ailesi," dedi ve öne doğru eğildi. "Bayan Manson Mingott, dün beni çağırttı. Büyük torunu Kontes Olenska, kocasından ayrılmak için dava açmak istiyor. Bazı belgeleri bana teslim ettiler." Durdu ve parmaklarıyla trampet çalar gibi masasının üzerine vurdu. "Aileyle müstakbel akrabalığınızı göz önünde tutarak ileri bir adım atmadan önce size danışmak, davayı sizinle birlikte iyice bir düşünmek istiyorum."

Archer, kanın şakaklarından yükseldiğini hissetti. Kontes Olenska'yı, ziyaret ettikten sonra sadece bir kez, o da operada Mingott'ların locasında görmüştü. Bu süre boyunca May Welland, hak ettiği yeri doldurduğundan Kontes Olenska, gözünün önünden zamanla uzaklaşarak daha az canlı ve daha az ısrar eden bir görüntü haline gelmişti. İlk olarak Janey'in onun boşanmasıyla ilgili rasgele yaptığı imadan bu yana bu konuda konuşulduğunu hiç duymamış ve asılsız bir dedikodu gibi bu masalı kafasından çıkarıp atmıştı. Teorik olarak boşanma fikri, neredeyse annesi kadar ona da hiç hoş görünmüyordu. Bay Letterblair'in bu kadar açık bir şekilde ken-

disini olayın içine çekmeyi planlamasına (ki hiç şüphesiz yaşlı Catherine Mingott tarafından teşvik edilmişti) sinirlendi. Ne de olsa böyle işlerle uğraşacak bir sürü Mingott erkeği vardı ve kendisi, henüz evlilik yoluyla bile bir Mingott olmamıştı.

Büyük ortağının devam etmesini bekledi. Bay Letterblair, bir çekmeceyi açıp bir paket çıkardı. "Bu belgelere hızla bir göz atarsan..."

Archer kaşlarını çattı. "Affınızı rica ediyorum, efendim. Ama sırf müstakbel akrabalığımdan dolayı Bay Skipworth'e ya da Bay Redwood'a danışmanızı tercih ederim.

Bay Letterblair, şaşırmış ve biraz da gücenmiş gibi göründü. Kıdemsiz genç birinin böyle bir fırsatı reddetmesi olağan değildi.

Boynunu büktü. "Endişenize saygı duyuyorum, efendim. Ama bu davada gerçek inceliğin, sizin, benim rica ettiğim şeyi yapmanızı gerektirdiğine inanıyorum. Gerçekten öneri, benden değil, Bayan Manson Mingott'la oğlundan geldi. Lovell Mingott'la ve ayrıca Bay Welland'la da görüştüm. Hepsi de sizin isminizi verdiler."

Archer, öfkesinin tırmandığını hissetti. Son on beş gündür gelişen olayların etkisiyle kayıtsız bir şekilde sürüklenip duruyor ve May'in güzel bakışlarının ve neşeli doğasının, Mingott ailesinin taleplerinin oldukça can sıkıcı baskısını gizlemesine izin veriyordu. Ama yaşlı Mingott'un buyruğu, kafasında, sülale üyelerinin, müstakbel bir damattan beklemeye hakları olduğunu düşündükleri şey hakkında bir kanı uyanmasına neden oldu ve kendisine biçilen bu role sinirlendi.

"Bununla amcaları ilgilenmeli," dedi.

"İlgilendiler. Sorun, aile tarafından ele alındı. Kontes'in düşüncesine karşı çıktılar. Ama o kararlı ve yasal bir görüş almak için ısrar ediyor."

Genç adam sessiz kaldı. Elindeki paketi açmadı.

"Yeniden evlenmek mi istiyor?"

"Üstü kapalı olarak bunun söylenmek istendiğine inanıyorum, ama Kontes bunu reddediyor."

"O zaman...

"İlk önce bu belgelere bakarak bana bir iyilikte bulunur musunuz, Bay Archer? Daha sonra dava üzerinde konuştuğumuz zaman ben size, kendi fikrimi ifade edeceğim.

Archer, istemeye istemeye, hoşlanmadığı belgeleri yanına alarak çekildi. Son görüşmelerinden bu yana yarı bilinçli yarı bilinçsiz bir şekilde Madam Olenska'nın yükünden kendisini kurtaran olaylarla işbirliği yapıp durmuştu. Şömine ışığında onunla baş başa geçirdikleri bir saat, aralarında geçici bir yakınlaşmaya neden olmuştu, ama şans eseri St. Austrey Dükü'nün Bayan Lemuel Struthers'le birlikte davetsiz gelişi ve Kontes'in onları neşeyle selamlaması bunu az buçuk bozmuştu. İki gün sonra van der Luyden'in yardımıyla eski itibarını yeniden kazanması komedisine yardımcı olmuştu ve kendi kendisine, ağzında acı bir tat bırakan sert bir üslupla bir demet çiçek gönderen bütün güçlü yaşlı beyefendilere, böylesine güzel amaçlarından dolayı nasıl teşekkür edeceğini bilen bir hanımefendinin ne özel bir teselliye ne de kendisi gibi çapı küçük, genç bir adamın herkesin önünde onu savunmasına ihtiyacı var, demişti. Soruna bu açıdan bakmak kendi durumunu kolaylaştırmış ve donup belirsiz hale gelmiş bütün evcil erdemlerini şaşırtıcı bir şekilde yeniden canlandırmıştı. Akla uygun nitelikte hangi zorunlu ihtiyaç olursa olsun May

Welland'ın kendi özel sorunlarını etrafa yayıp anlatacağını ve yabancı erkeklere güven duyabileceğini hayal bile edemiyordu. May daha önce, geçen hafta olduğundan daha güzel ya da daha hoş görünmemişti. Hatta, acele etme önerisine karşı elini kolunu bağlayan bir cevap bulduğundan dolayı, onun uzun nişanlılık arzusunu bile kabul etmişti.

"Biliyorsun, annen ve baban, sen küçük bir kız olduğundan beri hep zamanı geldiğinde kendi yolunu izlemene izin vermişlerdir," diye düşüncesini ifade etmişti, ama May, en açık yüz ifadesiyle, "Evet, ama işte tam da bu durum, benden küçük bir kız olarak istedikleri en son şeyi reddetmemi o kadar zor hale getiriyor ki, diye cevap vermişti.

Bu, eski New York'a özgü bir özellikti. Bu, karısının doğasından emin olmak için her zaman isteyeceği cevap türüydü. Bir insan sürekli olarak New York havasını solumuşsa daha az berrak şeylerin boğucu göründüğü zamanlar olmuştur.

Okumak için odasına çekildiği belgeler aslında fazla bir şey açıklamıyordu, ama onu, şaşkınlıktan dilinin tutulup konuşamadığı bir atmosferin içine sokmuşlardı. Belgeler, esas olarak Kontes'in mali durumunun bir çözüme kavuşturulması için başvurduğu Fransız bir hukuk firmasıyla Kont Olenski'nin avukatları arasındaki mektuplaşmalardan ibaretti. Ayrıca Kont'tan karısına yazılmış kısa bir mektup da vardı. Newland, mektubu okuduktan sonra ayağa kalktı, belgelerin tümünü zarfın içine tıkıştırdı ve Bay Letterblair'in odasına yeniden girdi.

Sıkıntılı bir ses tonuyla, "İşte mektuplar, efendim. Eğer arzu ediyorsanız Madam Olenska'yla görüşeceğim, dedi.

"Teşekkür ederim, teşekkür ederim, Bay Archer. Eğer bu gece serbestseniz, gelin akşam yemeğini birlikte yiyelim ve sonra da, müvekkilinize yarın uğramak istiyorsanız, meseleyi tahkik ederiz."

Newland Archer, o öğleden sonra yine doğruca evine yürüdü. Masum yeni ayın, evlerin tepesinde yükseldiği, açık, berrak bir kış akşamıydı. Ruhunun ciğerlerini saf ay ışığıyla doldurmak istiyordu ve Bay Letterblair'le birlikte akşam yemeğinde görüşmeye başlayıncaya kadar kimseyle tek bir kelime bile konuşmak istemiyordu. Başka türlü karar vermesi mümkün değildi. Madam Olenska'nın sırlarının başka gözlerin önünde açıklanmasına izin vermek bir yana onu kendisinin görmesi gerekiyordu. İçinden yükselen bir acıma dalgası, kayıtsızlığını ve hoşgörüsüzlüğünü silip süpürmüştü. Artık o, kadere karşı delice girişimlerinde, kendisini daha fazla yaralamaktan her ne pahasına olursa olsun kurtarılması gereken savunmasız ve acınacak bir insan gibi, gözlerinin önünde duruyordu.

Archer, genç kadının, Bayan Welland'ın kendisine, geçmişinde "hoş olmayan" her ne varsa sakınması gerektiği ricası hakkında söylediklerini hatırladı ve belki de New York'un havasını böylesine saf tutan zihinsel tutumun bu olduğu düşüncesiyle irkildi. Archer, insanların bayağılık ve kötülüklerine karşı içgüdüsel olarak hissettiği tiksinti duygusuyla insani zaaflara karşı aynı oranda hissettiği içgüdüsel acıma duygusunu uzlaştırma çabasıyla şaşkına döndüğünden, "Nihayetinde hepimiz sadece birer ikiyüzlü müyüz, acaba ?" diye düşündü.

İlk kez, kendi ilkelerinin genelde ne kadar basit olduğunu fark etti. Risklerden korkmayan genç bir adam olarak kabul ediliyordu ve zavallı budala Bayan Thorley

Rushworth ile gizli aşk ilişkisinin, ona maceraya yakışır bir hava kazandıracak kadar açığa çıkmış olduğunu biliyordu. Ama Bayan Rushworth, "o biçim bir kadındı" Aptal, kibirli, doğası gereği gizliliğe düşkün ve Archer'ın sahip olduğu çekicilik ve niteliklerden çok, olayın gizliliği ve tehlikesinin cazibesine kapılmış biriydi. Gerçek, genç adamın kafasına dank ettiğinde az çok gönlü kırılmış ve gücenmişti, ama şimdi bu durum, artık olayın unutulmuş bir yanı olarak görünüyordu. Kısacası bu ilişki, onun yaşındaki genç adamların çoğunu mahvedecek türden bir maceraydı ve rahat bir vicdan ve inançla söylemek gerekirse, insanın sevip saydığı kadınlar ile hoşça vakit geçirip acıdığı kadınlar arasındaki derin farklılıktan kaynaklanmıştı. Bu bakış açısına göre bu ilişkiler, anneler, teyzeler, halalar ve "böyle şeylerin olmasının", şüphesiz erkeğin aptallığının hemen her zaman kadının suçu olduğuna inanan Bayan Archer'la aynı fikirde diğer bütün yaşlı kadın akrabalar tarafından özenle teşvik ediliyorlardı. Archer'ın tanıdığı bütün yaşlı hanımlar, ihtiyatsızca seven kadınları, kesin olarak ahlaksız ve entrikacı olarak saf ve basit düşünceli erkekleri ise onların pençesine düşmüş çaresizler olarak görüyorlardı. Yapılacak tek şey, mümkün olduğu kadar çabuk, güzel bir genç kızla evlenmesi için onu ikna etmek ve sonra da kızın ona göz kulak olacağına inanmasını sağlamaktı.

Archer, karmaşık ve anlaşılması zor, eski Avrupa topluluklarında aşk problemleri, basitliğe çok uzak ve daha zor sınıflandırılabilir nitelikteydi herhalde, diye düşünmeye başladı. Zengin, aylak ve gösterişli sosyetenin, böyle durumları çok daha fazla yaratması gerekir ve hatta duyarlı bir doğaya sahip olmasına rağmen, soğuk duran bir kadının bile koşulların zorlaması ya da yalnız-

lığın sırf savunulamaz olması nedeniyle, geleneksel değerler açısından hoş görülmesi mümkün olmayan bir ilişkinin içine çekilebileceği durumlar olabilirdi.

Eve varınca Kontes Olenska'ya ertesi gün saat kaçta kendisini kabul edebileceğini soran bir satırlık yazı yazdı ve notu, haber işlerine koşturan bir çocukla gönderdi. Çocuk, Madam Olenska'nın pazar gününe kadar van der Luyden'lerde kalmak üzere ertesi sabah Skuytercliff'e gideceğini, ama akşam yemeğinden sonra onu yalnız bulabileceği anlamına gelen bir haberle geri döndü. Cevap, yarım bir dosya kâğıdı üzerine gelişigüzel, herhangi bir tarih ya da adres belirtilmeden yazılmıştı. Ama yazanın elinin titremediği ve serbestçe yazdığı belli oluyordu. Onun, hafta sonunu Skuytercliff'in muhteşem ıssızlığında geçireceği düşüncesiyle eğlendi, ama hemen sonra, tüm yerler içinde en çok da orada "tatsızlıklara" kesinlikle izin vermeyen zihinlerin soğukluğunu hissedeceğini düşündü.

Archer, Madam Olenska'nın, pazar günü akşam yemeğinden sonraya kadar izin istemesi nedeniyle memnun bir halde, Bay Letterblair'in evine saat tam yedide gitti. Emanet edilen belgelere bakarak kendi fikrini oluşturmuştu ve büyük ortağıyla özellikle bu konuya girmek istemiyordu. Bay Letterblair dul bir adamdı. *Chatham'ın Ölümü* ve *Napoleon'un Taç Giymesi* tablolarının sararmış baskı resimlerinin asılı durduğu eski, loş odada baş başa, ağır ağır, bereketli bir akşam yemeği yediler. Büfenin üzerinde oluklu Sheraton hançer kınlarının arasında bir Haut Brion şarap sürahisi ve onun yanında, müsrif Tom Lanning'in San Francisco'da gizemli ve utanılacak bir halde ölümünden (ki bu olay kamuoyu nezdinde, ailesini, şarap stokunun satılmasından da-

ha az küçük düşürmüştü) bir ya da iki yıl önce satmış olduğu yıllanmış Lanning porto şaraplarından biri (bir müvekkil hediye etmişti) duruyordu.

Kadife kıvamında bir istiridye çorbasından sonra tirsi balığıyla hıyar ve sonra mısırlı çöreklerle ızgarada kızartılmış körpe bir hindi ve onların ardından frenküzümü jöleli bir yabanördeği ve bir kereviz mayonezi geldi. Öğlen yemeğini bir sandviç ve çayla idare eden Bay Letterblair, akşam yemeğini ağır ağır ve oldukça fazla yiyordu ve misafirinin de aynı şeyi yapması için ısrar ediyordu. Sonunda yemeğin kapanış merasimleri de tamamlandı, masa örtüsü kaldırıldı, purolar yakıldı ve Bay Letterblair, porto şarabını batı yönünde itip koltuğunda arkaya yaslandıktan sonra, sırtını hoş bir şekilde kömür sobasına veren Archer'a, "Tüm aile boşanmaya karşı ve ben, haklı olduklarını düşünüyorum, dedi.

Archer, hemen kendisini tartışmanın karşı tarafında hissetti. "Ama neden, efendim? Bir dava söz konusuysa...

"Pekâlâ. Faydası ne? Kadın burada, adam orada. Aralarında Atlas Okyanusu var. Kadın, adamın gönüllü olarak ona verdiğinden bir dolar fazlasını asla geri alamayacak. Şu lanet dinsiz evlilik sözleşmeleri bu işi çok iyi beceriyor. İlişkiler orada gözden geçirilirken Olenski cömertçe davrandı. Adam onu beş parasız da gönderebilirdi."

Genç adam bunu biliyordu ve sessiz kaldı.

Bay Leterblair, "Anlıyorum gerçi," diye devam etti. "Paraya hiç önem vermiyor. Bu yüzden, ailesinin söylediği gibi, yeterince yalnız kalması için ona neden izin vermeyelim?"

Archer, bir saat önce Bay Letterblair'in evine, ev sahibiyle tam bir görüş birliği içinde gitmişti. Ama bencil, bakımlı ve son derece kaygısız olan bu yaşlı adam tarafından ifade edilen sözcükler, birdenbire hoş olmayan kişilere karşı kendisini bütünüyle savunmaya adanmış bir toplumun ikiyüzlü sesi haline gelmişti.

"Sanırım, buna onun karar vermesi gerekir."

"Hımm. Boşanmaya karar verirse, bunun sonuçlarını düşündünüz mü?"

"Kocasının mektubundaki tehdidi mi kastediyorsunuz? Bu tehdidin taşıyacağı ağırlık ne olacak ki? Öfkeli bir rezilin pek açık olmayan ithamından başka bir önemi yok.

"Evet, ama gerçekten davanın peşine düşüp uğraşırsa bazı hoş olmayan dedikodulara neden olabilir."

Archer, "Ne kadar çirkin!..." diyerek patladı.

Bay Letterblair, soru sorar gibi kalkan kaşlarının altından ona baktı. Aklından geçenleri açıklamaya kalkışmanın yararsızlığının farkında olan genç adam, yumuşak başlılıkla boynunu eğerken büyük ortağı konuşmaya devam etti: "Boşanma her zaman çirkindir."

Bekleyişle geçen bir sessizlik süresinin ardından Bay Letterblair, devam etti: "Benimle mutabık mısın?"

"Tabii ki," dedi Archer."

"Pekâlâ, o zaman, boşanma fikrine karşı nüfuzunuzu kullanacağınız konusunda size güvenebilirim. Mingott'lar da güvenebilirler."

Archer, duraksadı. Sonunda, "Kontes Olenska'yla görüşene kadar bir söz veremem," dedi.

"Bay Archer, sizi anlamıyorum. Başında rezalet bir boşanma davası olan bir aileyle mi evlilik bağı kurmak istiyorsunuz?"

"Bunun davayla bir ilgisi olduğunu sanmıyorum."

Bay Letterblair, şarap bardağını bıraktı ve bakışlarını ihtiyatla ve endişeyle genç ortağına çevirdi.

Archer, kendisine verilen yetkinin geri çekilme riskinin ortaya çıktığını anladı ve anlaşılması güç bir neden yüzünden bu olasılık hoşuna gitmedi. Şimdi görev, kendisini zorla kabul ettirdiğinden davayı bırakmayı da önermedi ve bu tür olasılıklara karşı korunmak için Mingott'ların yasal vicdanı olan, hayal gücü dar ihtiyarın endişelerini gidermesi gerektiğini anladı.

"Size bildirinceye kadar söz vererek kendimi bağlamayacağımdan emin olabilirsiniz, efendim. Kastettiğim şey, Madam Olenska'nın söyleyeceklerini duyuncaya kadar bir görüş bildirmemeyi tercih etmemdir."

Bay Letterblair, en iyi New York geleneklerine uygun aşırı bir ihtiyatlılıkla başını sallayarak onay verdi. Saatine göz atan genç adam bir randevusunu bahane ederek evden ayrıldı.

Bölüm 12

Eski âdetlerine bağlı kalan New York, akşam yemeklerini saat yedide yiyordu ve Archer'ın yaş grubunda olan insanlar tarafından alayla karşılanmasına rağmen akşam yemeği sonrası ziyarette bulunma alışkanlığı halen devam ediyordu. Genç adam, Waverly semtinden Beşinci Cadde'nin yukarısına doğru ağır ağır yürürken, Dük şerefine akşam yemeği verilen Reggie Chivers'lerin evlerinin önünde bekleyen bir grup fayton dışında, gündüzleri işlek olan cadde ıssızdı. Ara sıra kalın paltolu ve boyun atkılı yaşlıca bir centilmenin karaltısı, evin kahverengi kumtaşı basamaklarından yukarı çıkıyor ve gaz lambasıyla aydınlatılan holde kayboluyordu. Archer, bu şekilde Washington Meydanı'ndan geçerken yaşlı Bay du Lac'ın, kuzenleri Dagonet'lere ziyarete gittiğini gördü. Batı Onuncu Cadde'nin köşesinden aşağı dönerken kendi firmasından Bay Skipworth'u gördü. Belli ki Miss Lanning'lere ziyarete gidiyordu. Beşinci Cadde'nin biraz

ilerisinde Bay Beaufort, parlak ışığa rağmen karanlık bir çıkıntı oluşturan evinin merdiven basamaklarında göründü, özel yaylısına bindi ve gizemli, ama muhtemelen ağza alınmayacak bir yere doğru uzaklaştı. Opera gecesi değildi ve ayrıca parti veren kimse de yoktu. Bu yüzden Beaufort'un gezisi hiç şüphesiz gizli bir nitelik taşıyordu. Archer, zihninde, Lexington Caddesi'nin biraz ilerisinde bulunan, son zamanlarda pencerelerine kurdeleli perdelerin asılıp çiçek kaplarının konulduğu ve sık sık yeni boyanmış kapısının önünde Miss Fanny Ring'in kanarya rengi yaylısının beklerken görüldüğü küçük evle bir bağlantı kurdu.

Bayan Archer'ın dünyasını oluşturan küçük ve kaygan piramidin ötesinde, planı hemen hemen hiç yapılmamış, ressamların, müzisyenlerin ve "yazı yazan insanların" oturduğu bir semt vardı. Bu dağınık insan grupları toplumsal yapıyla kaynaşmak için hiçbir arzu göstermemişlerdi. Haklarında garip şeyler söylenmesine rağmen çoğu gayet saygın insanlardı, ama başkalarından uzak durmayı tercih ediyorlardı. Medora Manson, varlıklı günlerinde törenle bir "edebiyat salonu" açmıştı, ama insanlarda oraya sık sık gidilecek kadar edebiyata merak olmadığından salon çok geçmeden kapanıp gitmişti.

Başka insanlar da aynı çabayı göstermişlerdi. Heyecanlı ve çok konuşkan bir anneyle onu kendilerine örnek alan kırmızı yanaklı üç kız evlattan oluşan Blenker ailesinin bir evleri vardı. İnsanlar orada, Edwin Booth'la, Patti ve William Winter'larla, yeni Shakespeare oyuncusu George Rignold'la, dergi editörleriyle, müzik ve edebiyat eleştirmenlerinden bazılarıyla buluşuyordu.

Bayan Archer ve grubu, bu kişilerle ilgili olarak belirli bir çekingenlik hissediyorlardı. Onlar acayip ve gü-

venilmez kişilerdi, yaşamlarının ve geçmişlerinin arka planında kimsenin hakkında bir şey bilmediği şeylere sahiptiler. Archer'lar grubunda edebiyata ve sanata derin bir saygı duyuluyordu. Bayan Archer, her zaman Washington Irwing, Fitz-Greene Halleck ve "Culprit Fay"ın (Sanık Peri) şairi gibi kişilerin katılmasıyla toplumun ne kadar daha zarif ve kültürlü hale geldiğini çocuklarına anlatmak için çok uğraşmıştı. O kuşağın en ünlü yazarları, "beyefendi" kişilerdi. Belki onların yerine geçen tanınmamış kişiler de beyefendice duyarlılıklara sahiptiler, ama kökenleri, görünüşleri, saç stilleri, sahneyle ve operayla yakın ilişkileri, eski New York ölçütlerini onlar için uygulanamaz kılıyordu.

"Ben çocukken," derdi, Bayan Archer, "Batarya ile Kanal Caddesi arasındaki herkesi tanırdık. Tanıdığımız insanların arabaları olurdu. Bir kişinin kim olduğunu saptamak o zaman çok kolaydı. Ama şimdi kimse bir şey söyleyemez ve ben, hiç denememeyi tercih ederim.

Sadece yaşlı Catherine Mingott, ahlaki önyargılara sahip olmadığından ve insanlar arasında daha ince ayrımlara karşı sonradan görmelere özgü kayıtsızlığından dolayı bu uçurumu aşabilmişti. Ama asla bir kitabı açmamış ya da bir tabloya bakmamıştı. Sadece Tuileries'teki zafer günleri İtalyan operalarındaki gala gecelerini hatırlattığından, müzikle ilgileniyordu. Muhtemelen cesaret bakımından yaşlı Mingott'un dengi olan Beaufort, bir birleşme meydana getirmeyi başarabilirdi, ama onun büyük evi ve ipek çoraplı uşakları, samimi bir sohbetin önünde engel durumundaydılar. Üstelik Beaufort, yaşlı Bayan Mingott kadar kara cahildi ve "yazı yazan insanları" sadece zengin adamların zevklerinin ücretli kâhya-

ları olarak görüyordu ve onun düşüncesini etkileyecek kadar zengin olan hiç kimse bu kanıyı sorgulamamıştı.

Newland Archer, hatırlayabildiği kadar eski bir dönemden beri bu konuların farkındaydı ve onları kendi evreninin yapısının bir parçası olarak kabul ediyordu. Dükler kadar ressamların, şairlerin, romancıların, bilim adamlarının ve hatta büyük aktörlerin peşinde koşulduğu sosyeteler olduğunu biliyordu. Kendi kendine sık sık Merimee (yazarın kendisinden ayıramayacağımız *Lettres a une Inconnue* - Bir Yabancıya Mektuplar - adlı eseriyle birlikte), Thackeray, Browning ya da William Morris üzerine sohbetlerin hâkim olduğu salonların samimi ortamında yaşamak nasıl olurdu diye düşünmüştü. Ama böyle şeylerin, New York'ta anlaşılması olanaksızdı ve bu konuların üzerinde düşünmek tedirgin ediciydi. Archer, "yazı yazan insanların", müzisyenlerin ve ressamların çoğunu tanıyordu. Onlarla Century'de ya da yeni ortaya çıkmaya başlayan küçük müzik ve tiyatro kulüplerinde karşılaşmıştı. Tüm bunlar hoşuna gidiyordu, ama ele geçirilmiş ender varlıklar gibi etraflarında dolaşan ateşli ve rüküş kadınların arasına karıştığı Blenker'lerin evinden sıkılıyordu ve Net Winsett'le en heyecanlı sohbetlerinden sonra bile her zaman, eğer kendi dünyası küçükse onların dünyasının da küçük olduğu ve her iki dünyayı büyütmenin tek yolunun onların doğal olarak bir araya gelecekleri bir görgü aşamasına ulaşmaları olduğu hissiyle yanından ayrılıyordu.

Kontes Olenska'nın içinde yaşadığı, acı çektiği ve belki de gizemli zevkler tattığı sosyeteyi gözünde canlandırmaya çalışması aklına bunları getirmişti. Büyükanne Mingott ile Welland'ların, Kontes'in "yazı yazan

insanlara" terk edilen "bohem" bir mahallede yaşamasına itiraz ettiklerini nasıl eğlenerek anlattığını da hatırladı. Ailesinin hoşlanmadığı mahallenin tehlikeli oluşu değil, yoksulluğuydu. Ama bu küçük ayrıntı, onun gözünden kaçmıştı ve onların, edebiyatın şeref ve haysiyetini tehlikeye atacağını düşündüklerini sanıyordu.

Kontes'in edebiyattan korkusu yoktu. Kitaplar, misafir odasının her yanına (kitapların bulunmasının genel olarak "uygun olmadığı" düşünülen bir yer) dağınık bir halde bırakılmıştı. Çoğu roman, hikâye gibi kurgusal edebiyat eserleri olmasına karşın Paul Bourget, Huysmans ve Goncourt Kardeşler gibi yeni isimler Archer'ın ilgisini çekmişti. Kafasında bu gibi şeyleri evirip çevirerek Kontes'in kapısına doğru ilerlerken bir kez daha kadının garip bir şekilde onun değerlerini tersine çevirme yönteminin ve şu an, genç kadının içinde bulunduğu zorluk konusunda yardımı olacaksa, bildiği herhangi bir durumdan son derece farklı koşullar üzerinde kendi kendine düşünmeye ihtiyacı olduğunun farkındaydı.

Nastasia, anlaşılmaz bir şekilde gülümseyerek kapıyı açtı. Holdeki kanepenin üzerinde samur astarlı bir palto, mat ipekten, iç kısmında altın sarısı J. B. harflerinin bulunduğu katlanmış bir opera şapkası ve beyaz ipek bir atkı vardı. Bu pahalı eşyaların Julius Beaufort'a ait olduklarından hiç kuşku yoktu.

Archer öfkeliydi, o kadar öfkeliydi ki neredeyse kartvizitinin üzerine bir sözcük karalayacak ve çekip gidecekti. Ama Madam Olenska'ya not yazarken, aşırı bir ihtiyatlılıkla onunla özel olarak görüşmek istediğini söylemediğini hatırladı. Bu yüzden kadın kapılarını başka ziyaretçilere açtıysa kendisinden başka ayıplanacak kimse yoktu. Bir şekilde kendisini Beaufort'a hissettirmek ve

onun gereğinden fazla kalmasını sağlamak gibi inatçı bir kararla misafir odasına girdi.

Bankacı, sarı balmumundan kilise mumlarının konulduğu pirinçten yapılmış çok kollu bir şamdanın yerinde tuttuğu eski bir nakış işlemeyle örtülen şömine rafına yaslanarak duruyordu. Şömine rafına yasladığı omuzlarını desteklemek ve ağırlığını büyük rugan ayakkabılı ayaklarından birine vermek için göğsünü dışarı doğru çıkartmıştı. Archer içeri girerken Julius Beaufort, şömineye dik açı yapacak şekilde yerleştirilen kanepede oturan ev sahibesine yukarıdan bakıp gülümsüyordu. Çiçeklerle dolu masa, kanepenin arkasında bir perde oluşturmuştu. Genç adamın, Beaufort'un seralarından getirilen armağanlar olduklarını fark ettiği orkidelerin ve açelyaların yanında Madam Olenska, başını bir eline dayamış, yarı yaslanır pozisyonda oturuyordu. Geniş elbise yeni sıyrılarak dirseğine kadar kolunu çıplak bırakmıştı.

Akşamları konuk kabul eden hanımefendilerin "basit akşam yemeği giysileri" denilen elbiseler giymesi olağandı. Bunlar, balina kemiği renginde zırh gibi bedene sımsıkı oturan elbiselerdi. Yaka kısımları hafif açık olurdu ve açık yerler, dantel büzgülerle doldurulurdu. Elbisenin farbalalı dar kol yenleri, Etrüsk altınından bir bileziği ya da kadife bir bandı göstermek amacıyla bilek kısımlarını iyice kapatmazlardı. Ama geleneklere boş veren Madam Olenska, çenesinin etrafını saran ve önden aşağı inen parlak siyah bir kürkü olan uzun, kırmızı kadife bir elbise giymişti. Archer, Paris'e yaptığı son ziyareti sırasında, tabloları salonda büyük heyecan yaratan yeni ressam Carolus Duran tarafından yapılan bir portre gördüğünü hatırladı. Tablodaki hanımefendi, gi-

yilmesi gerçekten cesaret isteyen, kılıç kını gibi dar, çenesinin etrafını saran bir kürkü olan elbiselerden birini giymişti. Akşamleyin sıcak bir misafir odasında kürk giyme fikrinde, atkılı bir boyun ve çıplak kollar bileşiminde insana ters ve kışkırtıcı gelen bir şeyler vardı. Ama sonuç, hiç kuşkusuz ki hoştu.

"Ne münasebet. Skuytecliff'te üç tam gün, ha!" Beaufort, Archer içeri girerken yüksek ve alaycı bir ses tonuyla konuşuyordu. "Yanına bir sıcak su şişesiyle bütün kürklerini alsan iyi edersin."

Madam Olenska, Archer'ın öpmesini beklediğini ima eder gibi gizemli bir şekilde sol elini genç adama doğru uzatırken, "Neden? Ev çok mu soğuk?" diye sordu.

Beaufort, umursamazca başını eğerek genç adama selam verirken, "Hayır, ama eşi öyle yapıyor," dedi.

"Ama ben onun çok merhametli olduğunu sanıyordum. Beni davet etmek için bizzat kendisi geldi. Büyükannem mutlaka gitmem gerektiğini söylüyor."

"Büyükanne öyle der, elbette. Ama bana bakın, pazar günü Delmonico'nun yerinde sizin için planladığım Campanini, Scalchi ve pek çok neşeli davetliyle birlikte istiridye yiyeceğimiz küçük akşam yemeğini kaçırırsanız ayıp olur."

Bakışlarını kuşkulu bir şekilde bankacıdan Archer'a çevirdi.

"Ah, bu beni cezbeder! Bayan Struthers'in evindeki akşam hariç buraya geldiğimden beri tek bir sanatçıyla karşılaşmadım."

Archer, cesaretle, "Ne tür sanatçılar? Bir iki ressam tanıyorum, çok iyi arkadaşlar. Eğer müsaade ederseniz sizinle görüşmeleri için getirebilirim," dedi.

Beaufort, "Ressamlar mı? New York'ta ressam var mı?" diye sordu. Kendi resimlerini hiç satın almadığından ses tonunda New York'ta hiç ressam olmadığını ima eder gibi bir hava vardı. Madam Olenska, Archer'a ağırbaşlı bir şekilde gülümseyerek, "Hoş olurdu. Ama ben, gerçekten sahne sanatçılarını, şarkıcıları, aktörleri ve müzisyenleri düşünüyorum. Kocamın evi her zaman onlarla dolu olurdu," dedi.

Madam Olenska, "kocam" sözcüğünü, sanki kötü anıları bu sözcükle bağlantılıymış, evlilik yaşamının kaybolan zevkleri için adeta iç çekiyormuş gibi bir ses tonuyla söylemişti. Archer, Madam Olenska'nın tam da geçmişiyle bağlarını koparmak için şerefini tehlikeye attığı bir anda bu kadar rahat bir şekilde geçmişinden söz etmesini sağlayan şeyin hafiflik mi, yoksa ikiyüzlülük mü olduğunu merak ederek şaşkınlıkla baktı.

Genç kadın, her ikisine de hitap ederek, "Öyle sanıyorum ki, diye devam etti, "beklenmedik olaylar insanın keyfini artırır. Her gün aynı insanları görmek belki de hatadır."

Beaufort, "Son derece sıkıcı olur, herhalde. New York sıkıntıdan ölüyor zaten," diye söylendi. "Ben sizi neşelendirmeye çalıştığımda bana sırtınızı çeviriyorsunuz. Gelin, fikrinizi değiştirin! Pazar günü son şansınız. Çünkü Campanini, önümüzdeki hafta Baltimore'a ve Philadelphia'ya gidiyor. Ayrıca özel bir odam, bir Steinway piyanom var ve bütün gece benim için şarkı söyleyecekler."

"Ne kadar hoş! Bunu iyice bir düşünüp yarın sabah size cevabımı yazabilir miyim?"

Dostça bir ifadeyle konuşmuştu, ama yine de sesinde küçük de olsa bir reddetme iması vardı. Beaufort,

bunu açıkça fark etti ve reddedilmeye alışık olmadığından gözleri arasında beliren inatçı bir hatla kadına dik dik bakarak durdu.

"Neden şimdi değil?"

"Bu, geç saatte karar verilemeyecek kadar ciddi bir sorun."

"Bu saate geç mi diyorsunuz?"

Madam Olenska, adamın bakışlarına soğuk bir şekilde karşılık verdi. "Evet, çünkü daha Bay Archer'la kısa bir iş görüşmesi yapmak zorundayım.

Beaufort, sert bir şekilde, "Ah" dedi. Kadının ses tonunda hiç çekicilik kalmamıştı. Hafifçe omzunu silkerek sakinleşti. Kontes'in elini tutarak tecrübeli bir havayla öptü ve kapının eşiğinde durup, "Bana bakın, Newland, Kontes'i kentte kalmaya ikna edersen akşam yemeğine siz de davetlisiniz," dedi ve ağır ve kibirli adımlarıyla odadan ayrıldı.

Archer, bir an için Bay Letterblair'in Kontes'e gelişini haber verdiğini düşündü, ama kadının bir sonraki ifadesinin alakasız oluşu, fikrinin değişmesine yol açtı.

"Demek, ressamları tanıyorsunuz? Onların muhitinde mi yaşıyorsunuz?" diye sordu. Gözleri ilgi doluydu. "Ah, tam olarak öyle değil. Güzel sanatların ya da herhangi bir dalının burada belli bir muhitleri olduğunu bilmiyorum. Onlar, daha çok kentin dış semtlerinde çok ince bir tabaka halinde yerleşmişe benziyorlar."

"Ama böyle şeylerden hoşlanıyorsunuz?"

"Çok. Paris'te ya da Londra'da olduğum zamanlar bir sergiyi asla kaçırmam. Yakından izlemeye çalışırım.

Genç kadın, uzun eteklerinden hafifçe görülen küçük saten çizmenin ucuna eğilerek baktı.

"Ben de çok ilgilenirdim. Yaşantım böyle şeylerle doluydu. Ama şimdi uğraşmak istemiyorum."

"Uğraşmak istemiyorsunuz?"

"Evet. Buradaki diğer herkes gibi olmak için bütün eski yaşamımdan kurtulmak istiyorum."

Archer'ın yüzü kızardı. "Siz asla başka biri gibi olmayacaksınız," dedi.

Düz kaşlarını biraz kaldırdı. "Ah, bunu söylemeyin. Farklı olmaktan ne kadar nefret ettiğimi bir bilseniz!"

Yüzü, trajik bir maske kadar kederli bir hal almıştı. Öne eğilip dizlerini ince elleriyle kenetledi. Archer'dan öteye, uzak karanlık mesafelere bakıyordu.

"Bundan tümüyle kurtulmak istiyorum, diyerek ısrarını vurguladı.

Archer, bir an durdu ve boğazını temizledi. "Biliyorum. Bay Letterblair bana anlattı."

"Ah?"

"Geliş nedenim bu. Benden o istedi. Biliyorsunuz ben de o firmadayım."

Biraz şaşırmış gibi baktı. Sonra gözleri parladı. "Benim adıma işleri siz sürdüreceksiniz demek istiyorsunuz? Bay Letterblair yerine sizinle konuşabilirim. Ah, bu çok daha kolay olacak!"

Kadının ses tonu Archer'ı duygulandırdı. Kendi halinden memnuniyetle birlikte kendine güveni de arttı. Sırf Beaufort'tan kurtulmak için iş konuşacaklarını söylediğini anladı. Beaufort'u göndermiş olmak zafer gibi bir şeydi.

Archer, "Bu konu hakkında konuşmak için buradayım," diye tekrar etti.

Madam Olenska sessizce oturdu. Başını halen kanepenin arkasına yasladığı koluna dayıyordu. Yüzü, sanki

elbisesindeki zengin kırmızılığı karşısında sönükleşmiş gibi solgun ve tükenmiş görünüyordu. Archer'ın zihninde, birden onun, ümitsiz ve hatta acınacak biri olduğu izlenimi uyandı.

"Şimdi zor gerçeklere geliyoruz," diye düşündü. Annesinde ve onun yaşıtlarında çok sık eleştirdiği aynı içgüdüsel geri çekilmeyi kendisi de hissediyordu. Olağan olmayan durumları ele almakta ne kadar az tecrübesi vardı! Böyle durumlara özgü sözcük dağarcığı ona yabancıydı ve bu sözcükler, edebiyata ve sahne sanatlarına aitmiş gibi görünüyordu.

Bir an durduktan sonra Madam Olenska, beklenmedik bir şiddetle patladı: "Özgür olmak istiyorum, tüm geçmişi silip atmak istiyorum!"

"Bunu anlıyorum."

Yüzü canlandı. "O zaman bana yardım edeceksiniz?"

Archer, "İlk önce," diye duraksadı, "belki biraz daha bilgi sahibi olmam gerekir."

Şaşırmış gibi görünüyordu. "Kocamı, onunla yaşamımı biliyorsunuz?"

Archer, onayladığını belirten bir işaret yaptı.

"Peki, o zaman, daha fazla ne var? Bu ülkede böyle şeyler hoş mu görülüyor? Ben bir Protestanım. Kilisemiz böyle durumlarda boşanmayı yasaklamaz."

"Kesinlikle öyle.

Yine ikisi birden sustu. Archer aralarındaki, Kont Olenski'nin korkunç şekilde yüz ekşiten mektubunun hayaletini hissetti. Mektubun sadece yarım sayfası doluydu ve Bay Letterblair'e mektuptan söz ederken öfkeli bir rezilin pek açık olmayan ithamı olarak betimlemişti. Ama mektubun arkasında ne kadar gerçek vardı? Sadece Kont Olenski'nin karısı söyleyebilirdi.

Archer sonunda, "Bay Letterblair'e verdiğiniz belgeleri gözden geçirdim," dedi.

"Ya... Daha iğrenç bir şey olabilir mi?"

"Hayır."

Kaldırdığı eliyle gözlerini gizleyerek oturma pozisyonunu biraz değiştirdi.

Archer, "Elbette biliyorsunuz ki," diye devam etti. "Eğer kocanız, tehdit ettiği gibi, davanın peşine düşüp uğraşmayı tercih ederse..."

"Evet."

"Bir şeyler söyleyebilir. Hoş olmayan, size ters gelen şeyler olabilir. Onları herkesin önünde açıkça söyleyebilir. Bunlar yayılıp size zarar verebilirler. Hatta..."

"Hatta?..."

"Hatta, demek istiyorum ki onların ne kadar asılsız olduklarının önemi yok."

Uzun bir süre durdu. Archer, gözlerini genç kadının eliyle gölgelediği yüzünden ayırmak istemeden o kadar uzun zaman geçmişti ki dizine koyduğu diğer elinin tam şeklini, dördüncü ve beşinci parmaklarına taktığı, aralarında bir nikâh yüzüğü bulunmayan üç ayrı yüzüğün bütün ayrıntılarını zihnine iyice işleyebilecek kadar zamanı oldu.

"Böyle suçlamalar herkesin önünde yapılsa bile burada bana ne zararı olabilir?"

"Zavallı çocuğum, başka herhangi bir yerden çok daha fazla zarar verir!" diye haykırmak dudaklarının ucuna kadar geldi. Ama bunun yerine kulaklarına Bay Letterblair'in sesi gibi gelen bir tonda, "New York sosyetesi, sizin içinde yaşadığınız topluluklara kıyasla çok küçük bir dünyadır ve görünüşün aksine son derece eski kafalı birkaç kişi tarafından yönetilir."

Genç kadın bir şey söylemedi ve Archer, "Evlilik ve boşanma hakkındaki görüşlerimiz özellikle eski kafalıdır. Yürürlükteki yasalarımız boşanmayı uygun görüyor, ama toplumsal ananelerimiz bunu kabul etmez," diye devam etti.

"Hiç mi?"

"Evet. Eğer incinmiş ve hiçbir kusuru olmayan kadın, aleyhinde söylenebilecek en küçük bir durum yoksa, toplumsal âdetlere ters düşen eylemlere, saldırganca imalara maruz kaldıysa..."

Başını biraz daha aşağı eğdi. Archer, heyecanla bir öfke parlaması ya da en azından bir itiraz çığlığı duymayı umarak yine bekledi. Hiçbiri olmadı.

Dirseğinin dibindeki küçük seyyar saat, tatlı bir şekilde tıkırdıyordu. Bir kütük ikiye bölününce bir kıvılcım sağanağı meydana geldi. Susup kara kara düşüncelere dalmış olan bütün oda, sessizce Archer'la birlikte bekliyormuş gibi duruyordu.

Madam Olenska, sonunda, "Evet, işte ailemin bana söylediği şey bu, diye söylendi.

Archer biraz ürktü. "Doğal olmayan bir şey değil," dedi.

Genç kadın, "Ailemiz," diyerek kendi sözcüğünü düzeltti. Archer'ın heyecandan yüzü kızardı. "Çünkü yakında benim kuzenim olacaksınız," diye devam etti yumuşakça.

"Öyle umuyorum.

"Ve siz onların görüşünü kabul ediyorsunuz?"

Archer, bu sözler üzerine ayağa kalktı, odanın öteki tarafına gitti, eski kırmızı Şam kumaşının yanındaki resimlerden birine boş gözlerle baktı ve kararsız bir şekilde kadının yanına döndü. Ağzını açıp, "Evet, kocanızın

imaları doğru çıkarsa ya da iddialarının aksini kanıtlayamazsanız ne olur?" sözlerini nasıl söyleyebilecekti.

Tam konuşmak üzereyken Madam Olenska araya girip, "Samimi olarak," dedi.

Archer şömineye baktı. "Samimi olarak, o zaman, iğrenç birçok söz söylenmesi olasılığı, hatta kesinliği karşısında ne kazanmayı umuyorsunuz?"

"Ama ya benim özgürlüğüm, onun hiç mi önemi yok?"

Mektuptaki suçlamanın doğru olduğu ve kadının suç ortağıyla evlenmeyi umduğu o anda kafasından şimşek gibi geçti. Gerçekten böyle bir plana umut bağlıyorsa eyalet yasalarının acımasız bir şekilde buna karşı olduğunu ona nasıl söyleyecekti? Kadının aklındaki düşüncenin sırf bu olduğu kuşkusuyla ona karşı sertleşip hoşgörüsüzleşti. "Ama hava kadar özgür değil misiniz?" diye karşılık verdi. "Size kim ulaşabilir? Bay Letterblair bana, mali sorunun halledildiğini söyledi."

Kayıtsız bir ifadeyle, "Ah, evet," dedi Archer.

"Pekâlâ, o zaman. Sonsuz derecede tatsız ve can sıkıcı olabilecek bir şey için riske girmeye değer mi? Gazeteleri bir düşünün, onların bayağılıklarını? Hepsi de aptal, dar görüşlü ve insafsız. Ama bir kişi, toplumu değiştiremez."

"Hayır," diyerek kabullendi Archer. Ses tonu o kadar zayıf ve üzgündü ki, birden kendi katı düşüncelerinden dolayı vicdan azabı duydu.

"Böyle durumlarda birey, hemen hemen her zaman ortak çıkar olarak kabul edilen şeye kurban edilir. İnsanlar, aileyi bir arada tutan, eğer varsa çocukları koruyan kurallara sarılırlar." Archer, içinde yoğun olarak hissettiği çirkin gerçeğin üzerini örtme arzusuyla dudakla-

rına kadar yükselen tüm sözcük ve deyim stokunu ortaya dökerek ipe sapa gelmez bir konuşma yaptı. Madam Olenska'nın sessizliğinden sorun açığa çıkmış görünüyordu. Kadın kuşkuyu giderecek tek bir kelime bile söyleyemediğinden ya da söylemeyeceğinden, Archer'ın arzusu onun, sırlarını araştırmaya çalıştığı hissine kapılmasına izin vermemekti. İyileştiremeyeceği bir yarayı açma riskine girmektense ihtiyatlı, eski New York'a has yöntemle yüzeyden devam etmek daha iyiydi.

"Biliyorsunuz," diye devam etti, "Benim görevim, bütün bu şeyleri sizi en çok seven insanların, Mingott'ların, Welland'ların, van der Luyden'lerin, tüm dostlarınızın ve akrabalarınızın gördükleri gibi görmenize yardım etmek. Böyle sorunları nasıl göreceklerini size dürüstçe göstermeseydim, benim açımdan doğru olmazdı, değil mi?" Archer, giderek sıkıcı hale gelen bu sessizliği gizlemek için tüm gayretiyle, neredeyse ona yalvarır gibi ısrarla konuşmuştu.

Genç kadın yavaşça, "Hayır, doğru olmazdı," dedi.

Ateş ufalanıp kül rengine dönüştü ve lambalardan biri lıkırdayarak dikkat talep etti. Madam Olenska ayağa kalktı, lambayı söndürdü ve şöminenin yanına döndü, ama yerine oturmadı.

Ayakta durması, her ikisinin de söyleyecek daha fazla şeyi olmadığını gösterir gibiydi ve Archer da ayağa kalktı.

Madam Olenska, birden, "Çok iyi, istediğiniz şeyi yapacağım," dedi. Kan, genç adamın alnına hücum etti. Kadının birden vazgeçmesi karşısında afallayıp kalmıştı. Beceriksizce kadının her iki elinden kavradı.

"Ben, ben size yardım etmek istiyorum," dedi.

"Elbette bana yardım ettiniz. İyi geceler, kuzenim.

Eğildi ve kadının soğuk ve cansız ellerine dudaklarını bastırarak öptü. Kontes ellerini çekti. Archer, kapıya yöneldi, holdeki zayıf gaz lambasının ışığında paltosunu ve şapkasını buldu. Söylemek istediklerini söyleyememiş bir insanın ertelenmiş belagatıyla dolmuş halde kış gecesine daldı.

Bölüm 13

Wallack Tiyatrosu'nda kalabalık bir geceydi. Baş karakter rolünü Dion Boucicault'un, âşıkları ise Harry Montague'yla Ada Dyas'ın oynadığı *Shaughraun*[*] oyunu sahneleniyordu. Beğenilen İngiliz kumpanyanın popülerliği zirvedeydi ve *Shaughraun,* tiyatroyu her zaman tıka basa dolduruyordu. Balkonlarda coşku tamdı. Koltuklardaki ve localardaki seyirciler, basmakalıp duygusallıklara ve yapmacık durumlara gülümsüyorlar ve oyundan balkondakiler kadar keyif alıyorlardı.

Koltuklardan balkonlara kadar tüm seyircileri etkisi altına alan özellikle bir bölüm vardı. Harry Montague neredeyse tek heceli sözcüklerden oluşan Miss Dyas'la birlikte oynadıkları kederli ayrılık sahnesinden sonra

---

Shaughraun, İrlandalı tiyatro yazarı ve oyuncu olan Dion Boucicault'un bir eseridir. Romanda isimleri sayılan Harry Montague ve Ada Dyas o devirde yaşamış ünlü oyunculardır (ç.n.).

ona veda ediyor ve gitmek için dönüyordu. Şömine rafının yanında duran ve ateşe bakan aktris, uzun bedenine tam oturan ve uzun hatlar halinde ayaklarına kadar inen gri kaşmir bir elbise giymişti. Üzerinde moda bir takı ya da aksesuvar yoktu. Boynunun etrafına doladığı, uçları sırtından aşağı düşen, siyah kadifeden dar bir fular vardı.

Âşığı gitmek için arkasını dönünce kollarını şömine rafına dayayıp yüzünü ellerinin üzerine koydu. Adam, kapının eşiğinde ona bakmak için durdu. Sonra sessizce geri geldi, kadife fuların uçlarından birini kaldırıp öptü ve genç kızın kendisini duyup duruşunu değiştirmesine izin vermeden odadan ayrıldı. Bu sessiz ayrılışın ardından perde indi.

Newland Archer, her zaman, sırf bu özel perde için *Shaughraun*'u görmeye gidiyordu. Montague'yle Ada Dyas'ın vedalaşmalarının, seyrettiği herhangi bir oyundaki vedalaşma sahnesi kadar, Croissette ve Bressant'ın Paris'te ya da Madge Robertson ve Kendal'ın Londra'da vedalaşmaları kadar güzel olduğunu düşünüyordu. Bu bölüm, vedalaşma sahnesinin sessizliğiyle, dilsiz kederiyle onu tiyatro sanatının en meşhur duygusal iç dökmelerinden daha fazla etkiliyordu.

Sözünü ettiğimiz akşam, Archer nedenini tam olarak açıklayamasa da, bu kısa bölüm, bir hafta ya da on gün önceki gizlilik gerektiren görüşmelerinden sonra, Madam Olenska'dan ayrılışını hatırlatan ek bir duygusallık boyutu kazanmıştı.

İki durum arasında benzerlik bulmak, ilgili kişiler arasında benzerlik kurmak kadar zor olurdu. Newland Archer, genç İngiliz aktörün romantik zarafetine yaklaşan bir şekilde rol yapamazdı ve Miss Dyas, muhteşem bir vücut yapısına sahip uzun, kızıl saçlı bir kadındı.

Solgun ve tatlı görünmekle birlikte çirkin yüzü, Ellen Olenska'nın canlı yüz ifadesinden çok farklıydı. Üstelik Archer ve Madam Olenska, kırık kalple sessizce birbirlerinden ayrılan iki âşık değildi. Onlar bir müvekkil ve avukat olarak, avukatın müvekkilin davası hakkında olası en kötü izlenimi edindiği bir görüşmenin ardından ayrılmışlardı. O zaman genç adamın yüreğini böylesi geçmişe yönelik heyecanla çarptıran benzerlik nerede bulunuyordu? Bu benzerlik, görünüşe bakılacak olursa günlük deneyim akışının dışında hazin ve trajik olasılıkları akla getiren Madam Olenska'nın gizemli yeteneklerindeydi. Kontes, Archer'a, bu izlenime neden olabilecek tek bir sözcük bile söylememişti, ama ya gizemli ve garip geçmişinin ya da doğal olarak onda bulunan heyecan verici, tutkulu ve alışılmadık bir şeyin yansıması yüzünden kendisi olayın bir parçası olmuştu. Archer, her zaman, insanların kaderlerinin biçimlenmesinde şansın ve çevrenin, onların özlerinde var olan ve olayların başlarına gelmesine neden olan doğal yatkınlığa kıyasla daha küçük bir rol oynadığını düşünme eğiliminde olmuştu. Bu yatkınlığı ilk kez Madam Olenska'da hissetmişti. Sessiz ve neredeyse edilgen olan genç kadın, Archer'da tam olarak bu çeşit bir insan, başına gelebilecek bir olaydan ne kadar ürkerse ürksün, sakınmak için ne kadar uğraşırsa uğraşsın, mutlaka başına o olayın geleceği kesin olan bir kişi izlenimini uyandırmıştı. Madam Olenska'nın tiyatro sanatıyla son derece içli dışlı bir atmosferde yaşamış olması heyecan verici bir gerçekti ki bu yaşamı teşvik eden doğal yetenekleri açıkça fark edilmeden kaybolup gitmişlerdi. Madam Olenska'nın garip bir şekilde şaşırma duygusundan yoksun oluşu, Archer'ın kafasında kadının son derecede tehlikeli bir

girdabın içine çekilmekte olduğu kanısını uyandırmıştı: Genç kadının mutlak doğru olarak kabul ettiği konular, isyan ettiği şeylerin ölçüsünü veriyordu.

Archer, Kontes'in yanından Kont Olenski'nin suçlamalarının asılsız olduğu kanısıyla ayrılmıştı. Kont Olenski'nin karısının geçmişinde "sekreter" olarak önemli bir rol oynayan gizemli kişi, Kontes'in kaçışındaki payından dolayı muhtemelen ödüllendirilmemişti. Kaçmasına neden olan koşullar, konuşulanların, inanılanların ötesinde tahammül edilemez düzeydeydi. Gençti, korkmuştu, umutsuzdu. Kurtarıcısına minnettar olmasından daha doğal ne olabilirdi? Ama ne yazık ki bu minnettarlığı onu, kendi rezil kocasının gözünde olduğu kadar yasaların ve dünyanın gözünden de düşürüyordu. Archer, yapmak zorunda olduğu gibi bunu anlamasını sağlamıştı. Üstelik genç kadının açıkça daha büyük bir hoşgörü beklediği, saf ve hayırsever New York'un kesinlikle hoşgörüyü en az beklemesi gereken yer olduğunu anlamasını da sağlamıştı.

Bu gerçeği Madam Olenska'ya açıklamak ve genç kadının buna boyun eğmesine tanık olmak zorunda kalmak, Archer'a dayanılmaz acı gelmişti. Kadının gururunu kırarak, ama böylece değerini artırarak sanki sessizce hatasını itiraf edip merhametine başvurmuş gibi anlaşılması güç bir acıma ve kıskançlık duygusuyla ona doğru çekildiğini hissediyordu. Sırrını, Bay Letterblair'in soğuk ve titiz sorgulaması ya da ailesinin şaşkın bakışları yerine kendisine açıkladığından dolayı memnundu. Archer, aileyi ikna etme işini hemen üzerine alarak gerek Madam Olenska'nın, dava açmanın yararsızlığını anlaması temelinde kararını değiştirerek boşanma fikrinden vazgeçtiğini, gerekse de sonsuz bir rahatlama duygusuy-

la herkesin, genç kadının onları yoksun bırakmadığı "hoş olmayan durumdan" artık bakışlarını çevirmeleri gerektiğini açıkladı.

Bayan Welland, müstakbel damadından gururla söz etmiş, "Newland'ın başaracağından emindim, demişti; gizli ve güvenilir bir görüşme yapması için Archer'ı davet eden Bayan Mingott da, akıllığından dolayı onu tebrik etmiş ve sabırsızlıkla, "Salak kaz! Evli bir kadın ve bir kontes olma şansı varken kendisini Ellen Mingott ve evde kalmış yaşlı kız gibi satmak istemesinin ne kadar saçma olduğunu ona, bizzat ben söylemiştim!" diye eklemişti.

Bu olaylar, Madam Olenska'yla son görüşmesinin anılarını genç adamın zihninde o kadar canlı tutmuştu ki iki sanatçının ayrılmalarının ardından perde inerken gözleri yaşlarla doldu ve tiyatrodan çıkıp gitmek için ayağa kalktı.

Dışarı çıkmak için salonu arkasında bırakıp yan tarafa dönünce Beaufort'larla, Lawrence Lefferts ve başka birkaç adamla birlikte aklındaki hanımı bir locada gördü. Bu akşam onların yanında olduğundan ve ayrıca birlikte olmaktan kaçınmaya çalıştığından dolayı onunla yalnız konuşmamıştı. Ama şimdi bakışları karşılaşmıştı ve aynı anda Bayan Beaufort onu fark edip, yavaş bir hareketle gelmesi için davet işareti yapınca locaya gitmemesi olanaksızdı.

Beaufort ve Lefferts, ona yol verdiler ve her zaman çok konuşmayı değil, ama güzel görünmeyi tercih eden Bayan Beaufort'la birkaç kelime hoşbeş ettikten sonra Madam Olenska'nın yanına oturdular. Güvenilir derecede kısık bir ses tonuyla geçen pazar günü, Bayan Lemuel Struthers'in düzenlemiş olduğu partiyi (bazı kişi-

ler dans yapıldığını haber vermişlerdi) Bayan Beaufort'a anlatan Bay Sillerton Jackson'dan başka locada kimse yoktu. Madam Olenska Bayan Beaufort'un koltuğuna tam dik açı yapacak biçimde çevirdiği için ancak yandan görülebilen başıyla ve kusursuz gülümsemesiyle dinlediği bu uzun ve ayrıntılı öykünün perdelemesine sığınarak döndü ve alçak sesle konuştu.

Sahneye gözlerini dikerek, "Sizce yarın sabah ona bir demet sarı gül gönderir mi?" diye sordu.

Archer'ın yüzü kızardı ve şaşkınlıktan yüreği hopladı. Madam Olenska'yı sadece iki kez ziyaret etmiş, her seferinde bir kutu sarı gül göndermiş ve kartvizitini eklememişti. Madam Olenska şimdiye kadar çiçeklere ilişkin bir imada bulunmamıştı. Archer onun, göndericinin kendisi olduğunu asla tahmin edemeyeceğini zannediyordu. Şimdi Madam Olenska'nın birden hediyeyi kabul etmesi ve bunu sahnedeki dokunaklı veda sahnesiyle bağdaştırması, onu heyecan verici bir zevke boğdu.

"Ben de onu düşünüyordum. Sahnenin görüntüsünü beraberimde alıp götürmek için tiyatrodan ayrılacaktım," dedi.

Archer'ın sürprizi karşısında tereddütlü ve karanlık bir şekilde yüzü canlandı. Eldivenli elleriyle kolayca tuttuğu sedef opera dürbünüyle aşağı baktı ve kısa bir süre durduktan sonra, "May yokken ne yapıyorsun?" diye sordu.

Soruya biraz içerlediğinden, "İşime tahammül ediyorum," diye cevap verdi Archer.

Welland'lar, epey zamandır yerleşik hale gelen alışkanlıklarına bağlı kalarak önceki hafta St. Augustine'e gitmişlerdi. Bay Welland'ın soluk borularının sözde hassasiyeti hatırına kışın ikinci bölümünü her zaman orada

geçiriyorlardı. Bay Welland, yumuşak başlı ve sessiz bir adamdı. Hiçbir konuda görüşü yoktu, ama pek çok alışkanlığı vardı. Bu alışkanlıklarına kimse karışmazdı. Bu alışkanlıklarından biri, karısının ve kızının her yıl onunla birlikte güneye seyahat etmelerini gerekli kılıyordu. Kesintisiz ev hayatını sürdürmek onun iç huzuru için temel bir öneme sahipti. Bayan Welland, yanında olup söylemeseydi, saç fırçalarının nerede olduğunu ya da mektupları için pulları nereden bulacağını asla bilemezdi.

Ailenin tüm bireyleri birbirlerini çok sevdiklerinden ve Bay Welland da bu sevginin temel nesnesi olduğundan karısının ve May'in, adamın tek başına St. Augustine'e gitmesine izin verdikleri hiç görülmemişti. Hukukçu olan iki oğulları, kış boyunca New York'tan hiç ayrılamazlar, her Paskalya yortusunda babalarının yanına giderler ve onunla birlikte geri dönerlerdi.

Archer'ın May'in babasına eşlik etme zorunluluğunu tartışması imkânsızdı. Mingott'ların aile hekiminin şöhreti, büyük ölçüde Bay Welland'ın hiç geçirmediği zatürree nöbetlerine dayanıyordu ve bu yüzden St. Augustine konusundaki ısrarı değiştirilemez nitelikteydi. Aslında Florida'dan dönünceye kadar May'in nişanlanmasının açıklanması düşünülmüyordu ama bu açıklandı diye Bay Welland'ın planlarını değiştirmesi beklenemezdi. Archer, seyahatçilere katılıp güneş ışığında nişanlısıyla kayıkla gezerek birkaç hafta geçirmek isterdi, ama âdetlere ve geleneklere gereğinden fazla bağlıydı. Mesleki sorumlulukları ne kadar hafif olursa olsun, kış ortasında bir tatil istemiş olsaydı, tüm Mingott'lar sülalesi tarafından uçarılıkla suçlanırdı. Evlilik yaşamının temel bileşenlerinden biri olarak kavradığı bir tevekkülle May'in gidişini kabul etti.

Madam Olenska'nın kısık gözkapaklarının altından kendisine baktığını biliyordu. Genç kadın birden, "Arzu ettiğiniz, tavsiye ettiğin şeyi yaptım," dedi.

Böyle bir anda konuyu açmasından sıkıntı duyarak, "Ah, memnum oldum," diye karşılık verdi.

Biraz nefesi kesilmiş gibi, "Anlıyorum, siz haklısınız," diye devam etti kadın. "Ama bazen yaşam zordur, anlaşılmaz olur..."

"Biliyorum."

"Sizin haklı olduğunuzu anladığımı, size minnettar olduğumu söylemek istiyordum, diye sözlerini bitirdi. Tam o sırada locanın kapısı açılınca çabucak dürbününü gözlerine götürdü ve Beaufort'un çınlayan sesi aralarına girdi.

Archer ayağa kalktı ve locadan çıkıp tiyatrodan ayrıldı.

Daha bir gün önce May Welland'dan bir mektup almıştı. Karakteristik açık yürekliliğiyle yoklukları sırasında "Ellen'e iyi davranmasını" rica etmişti. "Senden hoşlanıyor ve seni çok seviyor. Biliyorsun, her ne kadar bunu belli etmese de halen çok yalnız ve mutsuz. Ne büyükannemin ne de Lovell Mingot dayımın onu anlayacağını sanıyorum. Onu, sosyeteye ve dünya zevklerine, gerçekte olduğundan daha düşkün sanıyorlar. Ailesi kabul etmese de New York'un ona sıkıcı göründüğünü tamamen anlayabiliyorum. Onun bizim sahip olmadığımız pek çok şeye, harika müziğe, resim sergilerine, ünlü kişilere -ressamlara, yazarlara, hayran olacağın bütün o akıllı insanlara- alışkın olduğunu sanıyorum. Büyükannem, onun akşam yemekleri ve giysilerden başka şeyler istemesini anlayamıyor. Ama senin, onunla, New York'ta gerçekten ilgileneceği konular

hakkında konuşabilecek tek kişi olduğunu görebiliyorum."

Archer'ın akıllı May'i... Bu mektubundan dolayı onu ne kadar çok sevmişti! Ama mektuba göre hareket etmeyi hiç düşünmemişti. Her şeyden önce çok meşguldü ve nişanlı bir adam olarak Madam Olenska'yı destekleme rolünü haddinden çok açık bir şekilde oynamaya hevesli değildi. Madam Olenska'nın, işlerini temiz yürekli May'in hayal ettiğinden çok daha iyi bir şekilde götürdüğüne dair bir fikri vardı. Dizinin dibinde Beaufort vardı. Bay van der Luyden, koruyucu bir tanrı gibi onun etrafında dolaşıp duruyordu ve orta mesafede durup uygun zaman bekleyen (aralarında Lawrence Lefferts'in de bulunduğu) çok sayıda aday vardı. Ama Archer, May'in açık sözlülüğünün neredeyse kâhinlik yeteneği düzeyine vardığını hissetmeden Kontes'i gördüğü veya tek bir sözcük bile konuştuğu olmadı. Ellen Olenska yalnızdı ve mutsuzdu.

Bölüm 14

Archer koridordan çıkarken arkadaşı Ned Winsett'le karşılaştı. Ned Winsett, Janey'in "akıllı insanlar" dediği kişiler arasında, kulüp ve kebapçı dükkânı eğlencelerinin ortalama düzeyinin biraz daha derinine inen konuları birlikte deşmekten hoşlandığı tek kişiydi.

Tiyatro salonunun karşı tarafından Winsett'in eski ceketinin yuvarlak omuzlu sırtı gözüne çarpmıştı ve bir keresinde de onun gözlerini çevirip Beaufort'un locasına baktığını fark etmişti. İki adam tokalaştılar. Winsett hemen köşedeki küçük bir Alman lokantasında birer Alman birası içmeyi önerdi. Oraya gidip muhtemelen yapılacak bir sohbet için keyfi yerinde olmayan Archer, evde yapacak işleri olduğu bahanesiyle teklifi reddetti. Winsett, "Ah, pekâlâ, mesele oysa benim de yapılacak işlerim çok ve ben de çalışkan öğrenci olacağım," dedi.

Birlikte ağır ağır yürüdüler ve bir süre sonra Winsett, "Hele bak, asıl peşinde olduğum, şu sizinkilerin şık

locasında Beaufort'larla birlikte oturan esrarlı kadının adı. Dostun Lefferts onun cazibesine kapılmış görünüyor," dedi.

Neden diye soramayan Archer, biraz sinirlenmişti. Ned Winsett ne halt etmeye Ellen Olenska'nın ismini istiyordu? Her şeyden önemlisi neden onunla Lefferts'in ismi arasında bağlantı kurmuştu. Winsett böyle meraklarını açığa vuracak birine benzemiyordu. Ama bununla birlikte Archer, onun bir gazeteci olduğunu hatırladı.

"Merakın, umarım bir röportaj için değildir?" diyerek güldü.

Winsett, "Ah, basın için değil. Sadece kendim için," diye cevap verdi. "Doğruyu söylemek gerekirse böyle bir güzelin oturması için garip bir yer olan semtimizde o kadın benim komşum ve üstelik, kedi yavrusunun peşinde koşarken onun avlu girişinde düşüp kendisini kötü bir şekilde yaralayan küçük oğluma da çok iyi davrandı. Dizini güzel bir şekilde sardıktan sonra başına bir şey almadan çocuğu kollarında taşıyarak koşturup eve getirmiş. O kadar sempatik ve güzelmiş ki karım ona adını soramayacak kadar hayran bir halde bakakalmış."

Archer'ın yüreğini hoş bir heyecan kapladı. Hikâyede olağanüstü bir yan yoktu. Herhangi bir kadın, komşusunun çocuğu için elinden geleni yapardı. Ama işte başı açık, kollarında çocuğu taşıyarak koşturan ve zavallı Bayan Winsett'e kim olduğunu sormayı unutturacak kadar hayran bırakan kişinin tam olarak Ellen olduğunu hissetti.

"O, Kontes Olenska'dır, yaşlı Bayan Mingott'un büyük torunu," diye açıkladı.

Winsett, "Vay be, bir kontes, ha!" diye ıslık çaldı. "Konteslerin bu kadar komşuluğa ve dostluğa yaraşır

insanlar olduklarını bilmiyordum. Mingott'lar öyle değiller de."

"İzin verseydin, olurlardı."

"Ah, tamam." Bu, aralarında eskiden çıkan, uzadıkça uzayan, "akıllı insanların" sık sık moda olan şeylere karşı inatçı gönülsüzlükleri üzerine bir tartışmaydı ve her iki adam da bunu daha fazla uzatmanın bir yararı olmadığını biliyordu.

Winsett, "Merak ediyorum da," diye sessizliği bozdu. "Bir kontes nasıl oluyor da bizim yoksul kenar mahallemizde oturuyor?"

Archer, "Çünkü nerede yaşadığı ya da bizim küçük toplumsal yön tabelalarımız onun hiç umurunda değil," dedi. Genç kadın hakkında çizdiği bu tablodan gizli bir gurur duydu.

Diğeri, "Hımm... Daha büyük yerlerde böyle olduğunu sanıyorum, diye yorum yaptı. "Pekâlâ, işte benim köşeye geldik," dedi.

Winsett, Broadway'den aşağı hımbıl hımbıl yürüyerek uzaklaştı. Archer, durup onun arkasından baktı ve söylediği son sözler üzerine düşünceye daldı.

Ned Winsett zekâ pırıltısına sahip kişilerden biriydi. Parlak zekâsı onun en ilginç özelliğiydi, ama bu zekânın, çoğu insanın mücadele ettiği bir yaşta onun bu kadar vurduymaz bir şekilde başarısızlığı kabul etmesine neden izin verdiği ise Archer için her zaman bir merak konusu olmuştu.

Archer, Winsett'in bir eşi ve çocuğu olduğunu biliyordu, ama onları hiç görmemişti. İki adam, her zaman Century'de ya da Winsett'in Alman birası içmek için gitmeyi önerdiği lokanta gibi tiyatrocu ve gazetecilerin uğrak yeri olan mekânlarda buluşuyorlardı. Winsett, Arc-

her'a, karısının zayıf ve boş biri olduğunu anlamasına yetecek kadar sır vermişti. Zavallı kadın gerçekten boş biri olabilirdi ya da Winsett, sadece toplumsal becerilerden veya gece elbiselerinden veyahut her ikisinden birden yoksun olduğunu söylemek istemiş de olabilirdi. Winsett'in kendisi toplumsal göreneklere karşı vahşi bir nefret duygusuna sahipti. Daha rahat ve daha temiz olduğu için akşamları giyinen ve temizlik ve rahatlığın en mütevazı bütçelerdeki en pahalı kalemler olması gerektiğini düşünmekten asla vazgeçmeyen Archer, Winsett'in tutumunu, kısmen, üzerine laf etmeden elbiselerini değiştiren ve sahip oldukları uşak sayısını söylemekten ısrarla kaçınan modaya düşkün insanları, diğerlerine göre daha basit ve kendilerine daha az güvenen insanlar haline getiren sıkıcı bir bohem pozu olarak görüyordu. Bununla birlikte Winsett, Archer'ı, her zaman tahrik edip sinirlendirmeyi başarıyordu. Gazetecinin seyrek sakallı yüzü ve melankolik bakışları Archer'ın gözüne ne zaman takılsa onu bulunduğu yerden mutlaka çıkarıp uzun bir sohbete sürüklerdi.

Winsett'ın tercihi gazeteci olmak değildi. Edebiyata hiç ihtiyaç duymayan bir dünyada zamansız doğmuş, halis bir edebiyat adamıydı. Kısa ve mükemmel edebiyat eleştirilerinden oluşan tek ciltlik kitabının yayınlanmasının ardından (kitabın yüz yirmi adedi satılmış, otuz adedi hediye edilmiş ve sonunda geriye kalanlar, satışa daha uygun malzemelere yer açmak amacıyla -sözleşme gereğince- yayıncılar tarafından imha edilmişti) gerçek yeteneğine sırt çevirip elbise modelleri ve kâğıt patronlarla New England aşk öykülerinin ve alkolsüz içki ilanlarının sırayla yayımlandığı haftalık bir kadın gazetesinde editör yardımcısı olarak görev almıştı.

Ocak Ateşleri (gazetenin adı buydu) konusunda neşeyle konuşurdu: Ama bu neşeli görüntüsünün ardında halen genç olduğu halde deneyip de vazgeçmiş bir adamın burukluğu gizliydi. Winsett'le yaptığı sohbetler, Archer'ı her zaman kendi yaşamıyla ilgili önlemler almaya zorlamış ve yaşamının ne kadar küçük bir dünyayla sınırlı olduğunu hissettirmişti. Ama bununla birlikte Winsett'in yaşamı, daha da küçük bir dünyayla sınırlıydı ve entelektüel ilgi ve meraklara yönelik ortak sermayeleri, sohbetlerini canlı hale getirmekle birlikte görüş alışverişleri, genellikle hülyalı bir amatörlüğün sınırları içinde kalıyordu.

Winsett bir keresinde, "Gerçek şu ki bu yaşam her ikimiz için de çok uygun değil," demişti. "Son derece yoksul ve çaresiz bir durumdayım. Ama bu konuda yapılabilecek bir şey yok. Üretebileceğim sadece tek bir meta var, ama onun için burada bir pazar yok ve hayatım boyunca da olmayacak. Ama sen serbestsin ve halin vaktin yerinde. Neden başka insanlarla temas kurmuyorsun? Bunu yapmanın sadece tek bir yolu var. Siyasete girmelisin."

Archer başını arkaya atıp güldü. Böyle anlarda insan, Winsett gibi adamlarla diğerleri -Archer türünde insanlar- arasındaki aşılmaz farkı bir anda görürdü. Amerika'da kibar çevrelerde yaşayan herkes, "bir beyefendinin politikaya asla giremeyeceğini" bilirdi. Ama Winsett'e bu gerçeği bu şekilde ifade edemeyeceğinden kaçamak bir yola başvurarak, "Amerikan politikasında dürüst bir adamın kariyerine dur da bir bak! Onlar bizi orada istemezler," diye cevap verdi.

"Kim 'onlar'? Neden hepiniz bir araya gelip kendinizi 'onlar' yapmıyorsunuz?"

Archer'ın gülüşü dudaklarında kaybolmadan hafif mütevazı bir gülümsemeye dönüştü. Tartışmayı sürdürmek yararsızdı. New York'ta temiz geçmişlerini tehlikeye atıp belediye ya da eyalet politikasına giren birkaç beyefendinin üzücü sonlarını herkes biliyordu. Böyle şeylerin olanaklı olduğu günler geçmişte kalmıştı. Ülke, patronların ve göçmenlerin elindeydi. Saygın insanlar, spora ya da kültüre el atmak zorunda kalmışlardı.

"Kültür! Evet, ah keşke sahip olsaydık! Bununla beraber şurada burada çapalanıp gübrelenmediklerinden yavaş yavaş yok olup giden çok az sayıda küçük yerel fidelikler var. Onlar, atalarının beraberinde getirdikleri eski Avrupa geleneğinin son kalıntılarıdır. Ama siz, zavallı küçük bir azınlıksınız. Ne bir merkeziniz, ne bir yarışmanız ne de bir izleyiciniz var. Siz, terk edilmiş bir evin duvarlarında kalan resimler gibisiniz. İşte 'Bir Beyefendinin Portresi'. Kollarını sıvayıp çamura girmezsen hiçbir şey olamazsın, hiçbiriniz olamayacaksınız. Ya bunu yapacaksınız ya da göç edip gideceksiniz. Tanrım! Keşke göç edebilseydim...

Archer, zihnen bunları hiç umursamıyordu ve konuşmayı yeniden, Winsett'in, değişken olsa da her zaman ilginçlik sergilediği kitaplar konusuna çevirdi. Göç etmek, ha! Sanki bir beyefendi kendi ülkesini bırakıp gidebilirmiş gibi! Bir insan kollarını sıvayıp çamura dalmaktan daha fazlasını yapamazdı. Bir beyefendi, sadece yurdunda kalır ve böyle şeylerden sakınırdı. Ama Winsett gibi bir insanın bunu anlamasını sağlayamazdınız. Bununla birlikte, her ne kadar ilk sarsıntı kenti bir kaleidoskopa benzettiyse de edebiyat kulüpleri ve egzotik lokantalarıyla New York'un, sonunda tekdüze yapısıyla Beşinci Cadde'nin bir araya toplanan bütün atomların-

dan daha küçük bir kutu olduğunun anlaşılması işte bu nedenleydi.

Ertesi sabah Archer, yine sarı gül bulmak için kenti boş yere kolaçan etti. Bu aramanın ardından büroya geç gitti. Böyle yapmasının kimse için bir fark yaratmadığını gördü ve yaşamının gösterişli boşluğu karşısında birden öfkeye kapıldı. Şu an May Welland'la birlikte St. Augustine kumsallarında olmaması için bir neden var mıydı? Mesleki çalışma bahanesiyle kimse aldatılmıyordu. Bay Letterblair'in başında bulunduğu büroya benzer ve esas olarak büyük emlakların ve "muhafazakâr" yatırımların yönetimiyle meşgul olan eski moda hukuk firmalarında her zaman az çok varlıklı, mesleki tutkuları olmayan iki ya da üç genç adam bulunurdu. Bunlar günün belli saatlerinde masalarında oturup gayet sıradan işler yaparlar ya da sadece gazete okurlardı. Bu gençlerin belli bir işe sahip olmalarının uygun olduğu düşünülmekle birlikte kaba para kazanma gerçeği, halen küçük düşürücü bir olgu olarak görülüyor ve bir meslek olarak hukuk, ticaretten daha beyefendice bir uğraş sayılıyordu. Bu genç adamların hiçbirinde ne mesleklerinde gerçekten ilerleme umudu, ne de bunu başarmaya yönelik ciddi bir istek vardı ve maviye çalan baştan savmacılık küfü, üzerlerini gözle görülebilir şekilde çoktan kaplamaya başlamıştı.

Bu küflenmenin kendi üzerinde de yayıldığını düşünmek Archer'ı ürpertti. Elbette onun başka zevkleri ve merakları vardı. Tatillerini Avrupa'da geçiriyordu, May'in sözünü ettiği "akıllı insanlarla" dostluk kurmaya ve Madam Olenska'ya belli bir özlem duygusuyla ifade ettiği gibi genellikle onları "yakından takip etmeye" çalışıyordu. Ama ya evlendikten sonra, içinde gerçek de-

neyimlerini geçirdiği bu dar yaşam boşluğu ne olacaktı? Belki daha az coşkulu, ama onunla aynı hayalleri kuran ve yavaş yavaş yaşlıların sessiz ve lüks rutinlerine gömülen diğer genç insanları fazlasıyla görmüştü.

Bürodan Madam Olenska'ya bir haberci aracılığıyla o öğleden sonra kendisini ziyaret edip edemeyeceğini soran ve cevabı kulübe göndermesini rica eden bir not gönderdi. Ama kulüpte hiçbir şey bulamadı ve ertesi gün de bir mektup almadı. Bu beklenmedik sessizlik son derece küçük düşürücüydü. Ertesi gün bir çiçekçi dükkânının vitrininin arkasında parlak bir demet sarı gül görmesine rağmen onları orada bıraktı. Ancak üçüncü gün Madam Olenska'dan postayla gönderilen kısa bir mektup aldı. Şaşkınlıkla mektubun, van der Luyden'lerin, Dük'ü gemiyle göndermelerinin hemen ardından kalmak için çekildikleri Skuytercliff'ten gönderildiğini fark etti.

Mektubun yazarı, sözlerine birden (olağan başlangıç cümleleri kullanmadan), "Seni tiyatroda gördüğüm günün ertesinde kaçtım," diye başlamıştı. "Ve bu nazik dostlar, beni kabul ettiler. Sessiz kalıp olayların üzerinde düşünmek istedim. Onların ne kadar iyi kalpli insanlar olduklarını söylerken haklıydın. Kendimi burada o kadar güvende hissediyorum ki. Keşke sen de yanımızda olsaydın. Geleneksel "saygılarımla" ifadesini yazarak mektubu bitirmişti. Dönüş tarihiyle ilgili bir ima yoktu.

Mektubun havası genç adamı şaşırttı. Madam Olenska neden kaçıyordu ve neden güvende olma ihtiyacı duyuyordu? Aklına gelen ilk fikir, yurtdışından bazı karanlık tehditlerin gelebileceği yönündeydi. Sonra onun mektup yazma üslubunu bilmediğini ve ilginç (pitoresk) bir abartma eğiliminde olabileceğini düşündü. Kadınlar

her zaman abartırlardı. Üstelik İngilizcesi tamamen sorunsuz da değildi. Çoğu zaman sanki Fransızcadan çeviri yapıyormuş gibi konuşuyordu. Açılış cümlesi, "Je me suis evadee..." (kaçıp gittim) biçiminde ifade edilseydi, ilk anda insanın aklına kadının sadece sıkıcı randevular zincirinden kaçıp kurtulmak istemiş olabileceği gelirdi. Büyük bir olasılıkla bu, doğruydu. Çünkü Archer onun, anın zevklerinden kolayca sıkılan, kaprisli biri olduğu duygusuna kapılmıştı.

Van der Luyden'lerin ikinci bir ziyaret için onu alıp Skuytercliff'e götürdüklerini düşünmek Archer'ı eğlendirdi. Bu defa belirsiz bir süre için gitmişti. Skuytercliff'in kapıları ziyaretçilere nadiren ve gönülsüzce açılırdı. Şimdiye kadar bu ayrıcalığı yaşayan çok az kişiye de sunulan şey sadece soğuk bir hafta sonuydu. Ama Archer, Paris'e son ziyareti sırasında Labiche'nin enfes bir oyunu olan *Le Voyage de M. Perrichon*'u (Mösyö Perrichon'un Yolculuğu) görmüştü. Mösyö Perrichon'un buzuldan çekip çıkardığı genç adama karşı inatçı ve cesaretini kırmadan sevgiyle bağlandığını hatırlıyordu. Van der Luyden'ler, Madam Olenska'yı hemen hemen buz gibi olan bir sondan kurtarmıştı. Gerçi onun cazibesine kapılmak için diğer pek çok neden vardı, ama Archer, bütün bunların altında onu kurtarma konusundaki nazik ve inatçı kararlılıklarının yattığını biliyordu.

Madam Olenska'nın gittiğini öğrenince belirgin bir hayal kırıklığı hissetti ve hemen o anda daha önceki gün, önümüzdeki pazarı Reggie Chivers'lerle birlikte Hudson'da, Skuytercliff'in birkaç mil aşağısında bulunan evlerinde geçirme davetini reddettiğini hatırladı.

Highbank'ta kızak kayarak, yelkenli kızak kullanarak, atlı kızakla gezerek, karda uzun yürüyüşler yaparak

geçirilen, genel havası ılımlı flörtlere ve daha yumuşak sulu şakalara uygun, şamatalı ve dostça partilerden uzun süre önce gına getirmişti. Londra'daki kitapçısından yeni bir kutu kitap almıştı ve bu ganimetiyle birlikte evde sessiz bir pazar geçirme olasılığını tercih ederdi. Ama derhal kulübün yazı odasına girdi, acele bir telgraf yazdı ve hemen göndermesi için uşağı tembihledi. Bayan Reggie'nin ziyaretçilerinin aniden fikir değiştirmelerine bir itirazının olmayacağını ve onun hoşgörülü evinde her zaman kendisine ayrılacak bir oda bulunacağını biliyordu.

Bölüm 15

Newland Archer cuma akşamı Chivers'lere vardı ve cumartesi günü, Highbank'ta hafta sonu geçirenlerin üzerine düşen tüm görevleri dikkatle yerine getirdi.

Sabahleyin ev sahibesi ve daha zorlu birkaç misafirle birlikte yelkenli kızakla gezinti yaptı. Öğleden sonra Reggie'yle birlikte "çiftliği teftiş etmeye" gitti ve özenle hazırlanmış ahırlarda atlar üzerine uzun ve etkileyici nutuklar dinledi. Çaydan sonra şömine ışığıyla aydınlanan holün bir köşesinde nişanlanmasını ilan edince kalbinin kırıldığını itiraf eden, ama şimdi kendi evlenme umutlarını anlatmaya can atan genç bir hanımla sohbet etti ve sonunda gece yarısına doğru misafirlerden birinin yatağına kırmızı balık konulmasına yardım etti, bir hırsız gibi giyinip sinirli teyzelerden birinin banyosuna girdi ve gece yarısının ilk saatlerinde çocuk odalarından bodruma kadar süren bir yastık savaşına katıldı. Ama

pazar günü öğle yemeğinden sonra tek atla çekilen bir kızağı ödünç alarak Skuytercliff'e doğru gitti.

İnsanlara her zaman Skuytercliff'teki evin İtalyan tipi bir köşk olduğu söylenirdi. Hiç İtalya'ya gitmemiş olanlar buna inanıyordu. Gerçi gidenlerin bazıları da buna inanıyordu. Ev, Bay van der Luyden tarafından gençlik çağında, "büyük tur"dan* geri döndükten sonra, Miss Louisa Dagonet'le evliliğinin yaklaştığını tahmin ederek inşa ettirilmişti. Açık yeşil ve beyaza boyanmış kinişli ve yivli duvarları, Korint tarzı bir revağı ve pencereleri arasında duvara yapışık yivli yarım sütunları bulunan büyük kare biçiminde ahşap bir yapıydı. Yüksek bayırdan aşağı doğru, çelik oyma gibi görünen, kenarlarına parmaklıklar ve ayaklı büyük kavanozlar dikilerek sınırları belli edilen bir dizi taraça, üzerine tek tük, ince dallı kozalaklı ağaçların sarktığı, bir tarafı zift kaplı, çarpık biçimli küçük bir göle kadar iniyordu. Sağa ve sola doğru "numune" ağaçların (her biri farklı çeşitte) serpiştirilir gibi dikildiği meşhur yabani ot bulunmayan çimenlikler, gösterişli demir dökme süslemelerin sorguç gibi çıkıntı yaptığı uzun otlu meralara kadar inişli çıkışlı bir arazide uzanıp gidiyordu ve aşağı taraftaki çukur bölgede ilk arazi sahibinin 1612 yılında kendisine bağışlanan toprak üzerinde inşa ettirdiği dört odalı taş bir ev bulunuyordu.

Tekdüze kar tabakasına ve grimsi kış göğüne karşın İtalyan tipi köşk, aslında olduğundan daha korkunç görünüyordu. Yazın bile soğuk, mesafeli dururdu. En cesur kır çiçeği yatağı bile evin korkunç ön cephesine on metreden fazla yaklaşmaya cesaret edememişti. Şimdi

---

Büyük tur, Amerikalı gençlerin o zamanlar eğitimlerinin tamamlayıcı bir parçası olarak görülerek gönderildikleri Avrupa gezisine deniyordu (ç.n.).

Archer zili çalınca, uzun çınlama sesleri sanki bir anıt mezarın içinde yankılanıyor gibi geldi. Sonunda zilin çağrısına cevap veren başuşağın şaşkınlığı, son uykusundan uyandırılarak çağrılan biri kadar büyüktü.

Bereket versin ki Archer, aileden biri sayılırdı ve bu yüzden gelişinin kural dışı olmasına rağmen Kontes Olenska'nın dışarıda olduğu ve tam olarak üç çeyrek saat önce Bayan van der Luyden'le birlikte arabayla öğleden sonra ayinine katılmak üzere gittikleri konusunda bilgi almaya hakkı vardı.

Başuşak, "Bay van der Luyden içerde, efendim," diye devam etti. "Ama bana soracak olursanız ya şekerlemesini tamamlamak üzeredir ya da dünkü *Evening Post*'u okuyordur. Kiliseden dönünce, efendim, *Evening Post*'a göz atmak istediğini söylediğini duydum. İsterseniz, efendim, kütüphane kapısına gidip dinleyebilirim."

Ama Archer, ona teşekkür ederek, gidip hanımlarla buluşacağını söyledi. Açıkça rahatlayan başuşak, Archer'ın arkasından kapıyı görkemli bir şekilde kapattı.

Bir seyis, atlı kızağı ahırlara götürdü. Archer parktan geçerek anayola doğru ilerledi. Skuytercliff köyü, sadece bir buçuk mil uzaktaydı, ama Bayan van der Luyden'in asla yürümediğini ve arabayla karşılaşmak için yoldan ayrılmaması gerektiğini biliyordu. Bununla birlikte az sonra anayolla birleşen patikadan aşağı inerken önde koşan büyük bir köpekle birlikte yürüyen kırmızı pelerinli zayıf biri gözüne çarptı. Aceleyle ileri atıldı ve az sonra Madam Olenska, memnuniyetle gülümseyerek durdu.

"Ah, gelmişsin!" dedi ve elini manşonundan çıkardı.

Kırmızı pelerin onu, tıpkı eski günlerindeki Ellen Mingott gibi neşeli ve canlı gösteriyordu. Archer genç kadının elini sıkarken, güldü ve "Neden kaçtığını görmek için geldim," dedi.

Genç kadının yüzü gölgelendi ama, "Ah, pekâlâ, birazdan göreceksin," diye cevap verdi.

Cevap Archer'ı şaşırttı. "Neden, birden karşına birinin çıktığını mı söylemek istiyorsun?"

Madam Olenska, Nastasia gibi küçük bir hareketle omuzlarını silkti ve daha hafif bir ses tonuyla, "Yürümeye devam etmeyecek miyiz? Vaazdan sonra o kadar üşüdüm ki. Ayrıca ne önemi var. Şimdi beni korumak için buradasın?"

Archer kanın şakaklarından yukarı çıktığını hissetti. Kadının pelerininde bir kıvrım gözüne çarptı. "Ellen, o nedir? Bana söylemelisin?"

"Ah, şimdi mi? Haydi, önce yarışalım. Ayaklarım yere basmaktan donuyor," diye bağırdı ve pelerinini toplayarak karın üzerinde hızla uzaklaştı. Onun arkasından meydan okur gibi havlayan köpek fırladı. Archer bir an durarak onu seyretti. Karın üzerinde ilerleyen kırmızı meteor pırıltısını seyretmekten büyük bir zevk aldı. Sonra o da peşinden koşmaya başladı ve parka götüren yolun başındaki küçük bir kapının önünde nefes nefese kalmış bir halde gülüşerek buluştular.

Genç kadın ona baktı ve gülümsedi. "Geleceğini biliyordum!"

Anlamsız konuşmalarındaki neşeyle orantısız bir şekilde, "Bu, bana ihtiyaç duyduğunuzu gösteriyor," diye karşılık verdi. Ağaçların beyaz pırıltısı, havaya gizemli bir parlaklık yayıyordu ve kar üzerinde yürürlerken yer ayaklarının altında şarkı söylüyor gibiydi.

Madam Olenska, "Nereden geldin?" diye sordu.

Archer anlattı ve, "Senin notundan dolayı," diye ekledi.

Kadın, bir süre durduktan sonra sesinde zor hissedilir bir soğuklukla, "Bana göz kulak olmanı senden May istedi?" dedi.

"Kimseye sormaya gerek duymadım."

"Yani demek istiyorsun ki ben, o kadar açık bir şekilde çaresiz ve savunmasız bir durumdayım ki! Hepinizin beni düşünmek zorunda olması ne kadar kötü bir şey! Ama buradaki kadınlar öyle değiller. Hiç yardıma ihtiyaçları varmış gibi görünmüyorlar. Cennetteki kutsal şahıslardan daha fazla yardıma ihtiyaçları yok."

Archer sesini alçaltarak, "Ne tür bir ihtiyaç?" diye sordu.

Genç kadın, "Ah, bana sorma! Ben, sizin dilinizi konuşmuyorum," diye karşılık verdi hırçın bir şekilde.

Bu cevap Archer'a bir yumruk gibi gelmişti ve ona küçümseyerek bakıp yolda hareketsiz durdu.

"Senin derdini konuşmayacaksak ben niye geldim?"

"Ah, dostum!" Madam Olenska, Archer'ın kolundan hafifçe tuttu. Genç adam cidden yalvarır gibi, "Ellen, ne olduğunu neden bana anlatmıyorsun?" diye sordu.

Genç kadın yine omzunu silkti. "Cennette bir şey olur mu hiç?" dedi.

Archer sustu ve tek bir kelime bile etmeden birkaç metre yürüdüler. Sonunda Madam Olenska, "Sana anlatacağım. Ama nerede, nerede, nerede, ha? İnsan bu okula benzer evde bir dakika bile yalnız kalamaz. Bütün kapılar ardına kadar açıktır. Bir hizmetçi her zaman ya çay, ya şömine için kütük ya da bir gazete getirir! Ame-

rikan evlerinde insanın kendi başına kalabileceği bir yer yok mudur? Çok çekingensinizdir, ama hep göz önünde kalırsınız. Kendimi hep bir manastırdaymışım ya da asla alkışlamayan müthiş kibar bir seyirci topluğunun önünde sahneye çıkmışım gibi hissediyorum."

Archer, "Ah, sen bizden hoşlanmıyorsun!" diye bağırdı.

Eski arazi sahibinin evinin önünden yürüyerek geçtiler. Evin alçak duvarları ve merkezi bacanın etrafına sıkışık bir şekilde kümelenmiş küçük kare pencereleri vardı. Pencere kepenkleri açık duruyorlardı ve yeni temizlenmiş pencerelerin birinden Archer'ın gözüne yanan bir ocağın ışığı ilişti.

Archer, "Neden? Ev açık mı?" dedi.

Madam Olenska, hareketsiz durdu. "Hayır, en azından sadece bugün için. Evi görmek istiyordum. Bay van der Luyden, bu sabah kiliseden dönerken burada mola verelim diye kuzineyi yaktırıp pencereleri açtırmıştı." Merdivenlerden yukarı koştu ve kapıyı yokladı. "Kilitli değil. Ne şans! İçeri gel. Burada rahatça sohbet edebiliriz. Bayan van der Luyden, Rhineback'teki yaşlı teyzelerini görmeye gitti ve evde bir saat daha yokluğumuz hissedilmez."

Archer, dar koridorda Madam Olenska'nın peşinden gitti. Kadının son sözleriyle azalan neşesi, akıldışı bir sıçrayışla yeniden artmıştı. Kuzinenin ışığında parlayan kaplama tahtaları ve pirinçten yapılmış süs eşyalarıyla, sanki sihirli bir şekilde onları misafir etmek için yaratılmış olan bu gösterişsiz küçük salon, işte önlerinde duruyordu. Eski, kollu bir ocak çengeline asılı duran demir çaydanlığın altındaki kuzinede halen büyük bir kor kümesi parıldıyordu. Oturulacak yerleri hasır otu sapla-

rıyla örülü koltuklar, içi çini kaplı kuzinenin karşısında birbirlerine bakacak şekilde yerleştirilmişlerdi ve duvarlardaki raflara Delft porseleninden (mavi porselen) tabaklar konulmuştu. Archer, öne doğru eğilip korların üzerine bir kütük attı.

Madam Olenska pelerinini bırakarak koltuklardan birine oturdu. Archer, bacaya yaslandı ve ona baktı.

"Şimdi gülüyorsun, ama bana yazdığında mutlu değildin," dedi.

"Evet." Bir an durdu ve, "Ama sen buradayken kendimi mutsuz hissedemem, dedi.

Archer hem çok şey söyleyip hem de daha fazla konuşmama gayretiyle sertleşen dudaklarıyla, "Burada uzun süre kalmayacağım," diye karşılık verdi.

"Hayır. Biliyorum. Ama ben, geleceği düşünen biri değilim. Mutlu olduğum anı yaşarım."

Sözcükler, Archer'a gizlice bir günaha teşvik çağrısı gibi geldi. Duygularını bu imaya kapatmak için şöminenin yanından uzaklaştı ve karla zıtlık oluşturan siyah ağaç gövdelerine gözlerini dikerek durdu. Ama sanki kadının da yer değiştirmiş ve ağaçlarla kendisi arasında, rehavet verici gülümseyişiyle ocağa eğildiğini halen görüyormuş gibiydi. Archer'ın kalbi tam bir isyankârlıkla çarpıyordu. Ya kaçtığı kişi kendisiyse ve bu gizli odada birlikte baş başa kalıncaya kadar söylemeyi beklediyse ne olacaktı?

Archer, "Ellen, eğer sana gerçekten yardım edebileceksem ve gerçekten gelmemi istediysen ne olduğunu anlatmalısın, kaçtığın şeyin ne olduğunu bana anlat," diye ısrar etti.

Duruşunu değiştirmeden, hatta ona bakmak için dönmeden konuşuyordu. Gözlerini halen dışarıdaki ka-

ra dikmiş bir halde dururken ve aralarındaki odanın tüm genişliğine rağmen bir şey olacaksa bu şekilde olmalıydı.

Genç kadın, uzun bir süre sessiz kaldı ve Archer, o sırada onu hayal etti. Neredeyse narin kollarını boynuna dolamak için sessizce arkasından yaklaştığını duyar gibiydi. Bedeni ve ruhu yaklaşan mucizeyle titreyerek beklerken gözleri gayri ihtiyari olarak, eve gelen patika boyunca ilerleyen, kürk yakasını yukarı kaldırmış, kalın paltolu bir adamın görüntüsüne takıldı.

Archer, "Ah!" diye haykırıp bir kahkaha patlattı.

Madam Olenska ayağa fırlayıp yanına geldi ve elini belli etmeden onun eliyle buluşturdu. Ama pencereden bakınca rengi attı ve geri çekildi.

Archer, alaycı bir şekilde, "Demek buydu?" dedi.

Madam Olenska, "Onun burada olduğunu bilmiyordum, diye mırıldandı. Eli, halen Archer'ın elini kavrıyordu. Ama Archer elini çekti ve odadan koridora çıkıp evin kapısını açtı.

"Merhaba, Beaufort, bu tarafa! Madam Olenska sizi bekliyordu," dedi.

Archer'ın, ertesi sabah New York'a dönüş yolculuğu sırasında, Skuytercliff'teki son anlarının yorucu parlaklığı yüzünden içi rahattı.

Beaufort, onu Madam Olenska'yla birlikte bulduğuna açıkça canı sıkılmasına karşın durumun üstesinden gelmeyi her zaman olduğu gibi otoritesiyle başardı. Varlıkları kendisine rahatsızlık veren kişileri görmezden gelme tarzı, eğer insanlar bu tavra karşı duyarlıysalar, gerçekten onlarda bir görünmezlik, bir yok olma hissi uyandırıyordu. Archer, üçü birden parka doğru yürürlerken, bu garip bedensizleşme hissinin farkına vardı ve bu durum ona, adeta kibirliliğini kırarak bir hayalet gibi fark edilmeyen şeyleri gözleme olanağı sağladı.

Beaufort, her zamanki gibi rahat, kendine güvenli bir havayla küçük eve girmişti. Ama gözleri arasındaki dikey hattı gülümseyerek yok etmeyi başaramadı. Madam Olenska'nın onun geleceğinden haberdar olmadığı çok açıktı. Gerçi Archer'a söylediği sözler bu olasılığı ima ediyordu, ama her halükârda New York'tan ayrılırken nereye gittiğini Beaufort'a söylememişti ve açıklama yapmadan ayrılışı onu küplere bindirmişti. Ortaya çıkışının görünüşteki nedeni, önceki gece yeni satışa çıkarılan, gerçekten Kontes Olenska'ya çok uygun "mükemmel küçük bir ev" keşfetmiş olmasıydı. Ama Kontes istemezse ev anında satılıp gidecekti. Tam evi keşfettiği sırada kaçıp giderek onu uğraştırdığından dolayı yapmacık sitemlerini yüksek sesle dile getirdi.

"Keşke şu yeni teller üzerinden konuşma numarası biraz daha mükemmele yakın olsaydı, sana bütün bunları kentten anlatabilirdim ve tam şu dakikada senin peşinden karda yürümek yerine kulüp şöminesinin önünde ayak parmaklarımı ısıtıyor olurdum, diye söylendi. Böylece gerçek sinirlenme konusunu bu bahanenin arkasına gizlemişti ve Madam Olenska, bu fırsattan yararlanarak konuşmanın konusunu değiştirip insanların, bir gün sahiden birbirleriyle caddeden caddeye, hatta -inanılmaz rüya!- kentten kente konuşmayı gerçekleştirebilecekleri gibi fantastik olasılıklara kaydırdı. Bu, üçünün de aklına Edgar Allan Poe ve Jules Verne'in yaptığı anıştırmaları getirdi. Doğal olarak böyle basmakalıp fikirler, gevezelik yaparak zaman geçiren ve çok yakında gerçekleşeceğine inanmanın safdillik olarak görüleceği belli olan yeni bir icattan söz eden en akıllı kişilerin ağızlarından çıkardı. Böylece telefon sorunu, onları büyük köşke kadar salimen getirdi.

Bayan van der Luyden henüz geri dönmemişti. Archer veda edip atlı kızağını almak için uzaklaşırken Beaufort, evin içinde Kontes Olenska'nın peşinden gitti. Kendisinin akşam yemeğine davet edilip sabah dokuz trenini yakalamak üzere istasyona geri gönderileceğini ümit etmesi, van der Luyden'lerin habersizce yapılan ziyaretleri özendirmesi kadar küçük bir olasılıktı. Ama bundan daha önemlisi, valizsiz seyahat eden bir beyefendinin geceyi geçirmek istemesi ev sahipleri açısından anlaşılmaz karşılanacağı gibi onların, Beaufort gibi samimiyetlerinin sınırlı olduğu böyle bir kişiye kalması için bir öneride bulunmaları da tatsız kaçacağından kesinlikle bunu başaramazdı.

Beaufort bütün bunları biliyordu ve üstelik önceden sezmiş olması da gerekirdi. Bu kadar küçük bir ödül için uzun bir yolculuğu göze alması, sabırsızlığının derecesini gösteriyordu. Hiç kuşkusuz ki Kontes Olenska'nın peşindeydi ve güzel kadınların peşinden gittiği görüşüne sadece tek bir itirazı vardı. Çocuksuz ve neşesiz evi, uzun zamandan beri ona bıkkınlık vermişti. Daha sürekli nitelikteki avuntularının yanı sıra her zaman kendi çevresi içinde aşk maceraları peşinde koşuyordu. Madam Olenska'nın kaçtığını açıkça itiraf ettiği adam, demek ki oydu. Gerçekten kaçışı hakkındaki tüm söyledikleri bir aldatmaca ve ayrılışı da bir manevradan başka bir şey değilse o zaman sorun, ya Beaufort'un ısrarlarının canını sıkmasından ya da onun ısrarlarına direnmek bakımından kendisine tam olarak güvenememesinden kaynaklanıyor olabilirdi.

Archer gerçekten buna inanmıyordu. Aslında Madam Olenska'yı çok az gördüğü halde onun yüzünü, yüzü olmazsa sesini okuyabildiğini düşünmeye başla-

mıştı. Her ikisi de, Beaufort birden ortaya çıkınca kadının öfkesini, hatta dehşetini ele vermişti. Ama bununla birlikte, eğer durum buysa, o zaman bu, New York'tan onunla özel olarak buluşmak için ayrılmasından daha kötü değil miydi? Eğer bunu yapmış olsaydı bir ilgi nesnesi olmaya son verip içten pazarlılıkların en kabasıyla kader birliği yapardı. Beaufort'la bir aşk ilişkisine giren kadın, kendisini artık telafisi mümkün olmayacak şekilde "sınıflandırmış" olurdu.

Ya Madam Olenska, Beaufort'u yargılayıp muhtemelen onu adam yerine koymadığı halde yine de diğer erkeklere karşı ona üstünlük sağlayan şeyler, yani her iki kıtayla ve her iki sosyeteyle de ilgili olması, sanatçılarla, aktörlerle ve genel olarak göz önünde olan insanlarla yakın ilişkisi ve yerel önyargıları umursamaz bir tavırla küçümsemesi yüzünden onun cazibesine kapıldıysa, o zaman hayır, bu, bin kere daha kötü olurdu. Beaufort kaba, eğitimsiz, kesesine güvenen biriydi. Ama yaşam koşulları ve yerli kurnazlığı, manevi ve toplumsal bakımdan ondan üstün olmakla birlikte ufukları Batarya ve Central Park'la sınırlı olan pek çok insana göre, onu daha çok konuşmaya değer kılıyordu. Nasıl olur da daha geniş bir dünyadan gelen biri, bu farklılığı hissetmeyip onun cazibesine kapılabilirdi ki?

Madam Olenska ani bir öfke patlamasıyla, Archer'a aynı dili konuşmadıklarını söylemişti. Genç adam bazı bakımlardan bunun doğru olduğunu biliyordu. Ama Beaufort onun dilinin her ayrıntısından anlıyor ve akıcı bir şekilde konuşuyordu. Beaufort'un yaşam görüşü, tarzı, tutumu, sadece Kont Olenski'nin mektubunda açığa vurulan anlayışın daha kaba bir yansımasıydı. Bu, Kont Olenski'nin karısı açısından onun kusuru gibi gö-

rünebilirdi. Ama Archer, Ellen Olenska gibi genç bir kadının ona geçmişini hatırlatacak her şeyden ister istemez geri çekildiğini düşünecek kadar akıllıydı. Genç kadın, tümüyle geçmişine karşı isyan ettiğine inanabilirdi. Ama onu geçmişte cezbeden şey, istemine karşın yine cezbedecekti.

Böylece genç adam, can sıkıcı bir tarafsızlıkla Beaufort ve Beaufort'un kurbanı açısından durumun ne olduğunu tam olarak kavradı. Genç kadını bilgilendirmeye yönelik içinde güçlü bir arzu uyandı ve sorduğu her şeyi aydınlattığını hayal ettiği anlar oldu.

Archer o akşam Londra'dan gelen kitap kutusunu açtı. Kutu sabırsızlıkla beklediği eserlerle doluydu: Herbert Spencer'ın yeni bir kitabı, verimli yazar Alphonse Daudet'nin parlak hikâyelerinden oluşan başka bir derleme ve son zamanlarda edebiyat dergilerinde hakkında ilginç şeyler söylenen *Middlemarch* adlı bir roman vardı. Bu kitap ziyafeti yüzünden üç akşam yemeği davetini reddetmişti. Ama bir kitapseverin duygusal keyfiyle sayfaları çevirmesine rağmen ne okuduğunu anlamıyordu ve önce bir kitabı, sonra diğerini elinden bıraktı. Sonra birden kitapların arasında ismi cazip geldiği için sipariş verdiği küçük bir şiir kitabına, *The House of Life*'a (Yaşam Evi) rastladı. Kitabı aldı ve kendisini şimdiye kadar diğer kitaplarda solumuş olduğundan daha farklı bir atmosferin içine dalmış buldu. O kadar sıcak, o kadar zengin ve yine de tanımlanması o kadar güç bir yumuşaklığa sahipti ki, insan tutkularının en temellerine yönelik yeni ve akıldan çıkmayacak bir güzellik duygusu veriyordu. Bütün gece o büyülü sayfalarda Ellen Olenska'nın yüzüne sahip bir kadının hayalinin peşinden gitti. Ama ertesi sabah uyandığında uzanıp cad-

denin karşısında bulunan kahverengi taştan yapılmış evlere baktı. Bay Letterblair'in bürosundaki çalışma masasını ve Grace Kilisesi'ndeki ailesinin oturduğu sırayı düşündü. Skuytercliff parkında geçirdiği bir saat, gecenin görüntüleri kadar çok uzaklarda kalan zayıf bir olasılık haline geldi.

Janey kahvaltıda kahve fincanlarının üzerinden bakarak, "Aman Allahım, ne kadar solgun görünüyorsun, Newland," dedi ve annesi, "Newland, canım, bugünlerde öksürdüğünü fark ettim. Seni fazla çalıştırmalarına izin vermiyorsundur, umarım, diye ekledi. Her iki hanımın da kanısına göre genç adamın hayatı, büyük ortaklarının demir despotizminin altında en yorucu mesleksel çalışmalarla harcanıyordu ve Archer, o adamları uyarıp gözlerini açmayı hiç düşünmüyordu.

Daha sonraki iki ya da üç gün sıkıntı içinde, geçmek bilmedi. Ağzında küle benzer bir tat olağan bir hale gelmişti ve kendi geleceğinin altına canlı canlı gömüldüğünü hissettiği anlar oluyordu. Ne Kontes Olenska, ne mükemmel küçük ev hakkında bir haber aldı. Beaufort'la kulüpte karşılaşmasına rağmen birbirlerini sadece oturdukları iskambil masalarının arkasından selamladılar. Dördüncü günün akşamına kadar bir haber gelmedi. Ama eve dönüşünde onu bekleyen bir not buldu. "Yarın geç gel. Sana açıklamam gerekiyor. Ellen. Notta sadece bu sözcükler vardı.

Akşam yemeği için dışarı çıkan genç adam, "sana" sözcüğünün Fransızcalığına biraz gülümseyerek notu cebine tıkıştırdı. Yemekten sonra bir tiyatroya gitti. Gece yarısından sonra eve dönünceye kadar nota bir daha bakmadı. Evde Madam Olenska'nın notunu cebinden çıkardı ve ağır ağır birkaç kez yeniden okudu. Buna cevap

yazmanın birçok yolu vardı. Duygularının tahrik olduğu o gece, saatler boyunca her bir yöntem üzerinde uzun uzadıya kafa yordu. Böylece, sabah olunca valizine birkaç eşya yerleştirip o gün tam öğleden sonra St. Augustine'e hareket edecek olan gemiye binmeye karar verdi.

Bölüm 16

Archer, St Augustine'nin kumlu anacaddesinden geçip Bay Welland'ın evi olarak gösterilen binaya doğru yürürken bir manolya ağacının altında saçlarında parıldayan güneş ışıklarıyla duran May Welland'ı görünce gelmek için neden bu kadar uzun süre beklediğini merak etti.

İşte doğruluk, işte gerçeklik, işte kendisine ait olan yaşam, hepsi buradaydı. Yapay engellere burun kıvırdığı için kendinden çok hoşnut olan Archer, insanlar onun gizli bir tatil kaçamağı yaptığını düşünecekler diye masasından ayrılmaktan korkup durmuştu!

May'in ilk tepkisi, "Newland, bir şey mi oldu?" diye seslenmekti. Neden geldiğini gözlerinden hemen okusaydı daha "kadınca" olurdu diye geçirdi aklından. Ama, "Evet, seni görmek zorunda olduğumu anladım, diye cevap verince yüzünün mutluluktan kızarması, şaşkınlığındaki soğukluğu alıp götürdü. Ne kadar kolayca af-

fedilebileceğini ve hatta Bay Letterblair'in gelişini pek uygun görmemesinin, hoşgörülü bir aile tarafından ne kadar çabuk gülümsenerek geçiştirileceğini anladı.

Vakit henüz erken olduğundan anacadde, resmi selamlaşmaların dışında ayakta dikilip sohbet etmek için uygun bir yer değildi. Archer, May'le baş başa kalmak, tüm sevgisini ve sabırsızlığını ona uzun uzun anlatmak için can atıyordu. Welland'ların sabahın geç vakitlerinde yaptıkları kahvaltılarına daha bir saat vardı. May, onu içeri davet etmek yerine kentin ilerisindeki eski bir portakal bahçesine doğru yürüyüş yapmalarını önerdi. May, az önce nehre kürek çekmeye gitmişti ve küçük dalgaları altın rengi bir ağ gibi ören güneş, genç kızı pençeleriyle yakalamış gibi görünüyordu. Sıcak kahverengi yanaklarının ötesine uçuşan saçları gümüş teller gibi parıldıyordu. Gençlere özgü duruluklarıyla az çok soluk olan gözleri de daha parlak görünüyordu. Archer'ın yanında uzun uzun salınarak yürürken yüzünde mermerden yontulmuş genç bir atletin duygudan yoksun, sakin ifadesi vardı.

Genç kızın görüntüsü, Archer'ın gergin sinirleri için mavi gökyüzü ve durgun akan nehrin manzarası kadar sakinleştiriciydi. Portakal ağaçlarının altında bir sıraya oturdular. Archer, kolunu kızın beline doladı ve onu öptü. Güneşli bir havada soğuk bir pınardan su içmek gibiydi. Ama kolunun baskısı niyet ettiğinden daha şiddetli olabilirdi. Çünkü kızın yüzü kıpkırmızı kesildi ve Archer, sanki onu korkutmuş gibi kendini geri çekti.

Archer, gülümseyerek, "Ne o?" diye sordu. Genç kız, ona şaşkınlıkla baktı ve "Hiç," diye cevap verdi.

Üzerlerine hafif bir sıkıntı çökmüştü ve May, elini onunkinden kaçırdı. Beaufort'un serasındaki kaçamak

kucaklaşma haricinde bu, Archer'ın kızı dudaklarından öptüğü tek andı. May'in rahatsız olduğunu ve soğuk, erkek çocuklarına özgü kendine hâkimiyetinin sarsıldığını anladı.

Archer, gözlerini güneşin kamaştırmasından korumak için şapkasını öne doğru itip kollarını, geriye doğru tuttuğu başının arkasında kavuşturduktan sonra, "Bütün gün neler yaptığını anlat bana," dedi. Basit ve bildik konular hakkında konuşmasını sağlamak, kendi serbest çağrışım silsilesini sürdürmesinin en basit yoluydu. May'in yüzme, yelkencilik ve binicilikten ibaret olan basit gündemini oturarak dinledi. Gündem, bir savaş gemisi geldiğinde primitif tarzda dekore edilmiş bir otelde ara sıra düzenlenen bir dans partisiyle değişiyordu. Philadelphia ve Baltimore'dan gelen çok az sayıdaki hoş insan, otelde eğleniyorlardı. Kate Merry, bronşit geçirdiğinden Selfridge Merry'ler üç haftadan beri kentten ayrılıp buraya gelmişlerdi. Kumların üzerinde bir tenis kortu yapmayı planlıyorlardı. Ama Kate ve May'den başka kimsede raket yoktu. İnsanların çoğunun oyundan bile haberleri yoktu.

Bütün bunlar onu çok meşgul ediyordu. Archer'ın önceki hafta göndermiş olduğu küçük tirşe yapraklı kitaba (*Sonnets from the Portuguese* - Portekiz Soneleri) bakmaktan başka bir şey yapmaya pek zaman bulamamıştı. Ama *Güzel Haberi Ghent'ten Aix'e Nasıl Getirdiklerine Dair* adlı şiiri ezberliyordu. Çünkü bu şiir, Archer'ın ona okuduğu ilk eserlerden biriydi. Kate Merry'nin Robert Browning adlı bir şairin ismini şimdiye kadar hiç duymamış olduğunu Archer'a anlatmak onu eğlendirdi.

May, az sonra kahvaltıya geç kaldıklarını haykırarak ayağa fırladı ve aceleyle Welland'ların kışın yerleştikleri, etrafında budanmamış dişotları ve pembe sardunyalardan bir çiti ve gereksiz bir sundurması bulunan viran eve döndüler. Bay Welland'ın hassas evcimenliği, pis ve pasaklı güney otellerinin rahatsızlığından ve büyük masraflardan çekinmesine neden oluyordu. Bayan Welland, her yıl karşılaşılan başa çıkılmaz güçlükler karşısında elemanlarını kısmen hoşnutsuz New York'lu hizmetçilerden, kısmen de orada bulabildiği Afrikalılardan derleyerek evini kurmak zorunda kalıyordu.

Bayan Welland, her kış, dertlerini paylaşan Philadelphia'lılara ve Baltimore'lulara, "Doktorlar, kocamın kendisini evinde gibi hissetmesini istiyorlar. Aksi takdirde çok perişan olacağından havanın ona hiç yararı dokunmayacak," diye açıklamalar yaptığını anlatırken şaşılacak derecede çeşitli lezzetlerle donatılan kahvaltı masasının arkasında gülümseyerek oturan Bay Welland, söze girerek Archer'a, "Görüyorsun ya, azizim, kamp yapıyoruz. Tam anlamıyla kamp yapıyoruz. Karıma ve May'e, size, kamp hayatına nasıl katlanacağınızı öğretmek istiyorum diyorum," diye anlatmaya başladı.

Bay ve Bayan Welland, genç adamın aniden gelişine kızları kadar şaşırmışlardı. Ama Archer'ın aklına sadece kendisini berbat bir soğuk algınlığının eşiğinde hissettiğini söylemek gelmişti ve bu gerekçe, Bay Welland'a işi bırakıp gelmesi için yeterli bir neden olarak göründü.

Tabağına tepeleme saman rengindeki gözlemelerden doldurup üzerlerine bol miktarda sarı renkli şuruptan gezdirirken, "Özellikle bahara doğru fazla dikkatli olamazsınız," dedi. "Keşke sizin yaşınızda olduğu kadar tedbirli olsaydım. May, kışı, yaşlı bir hastayla birlikte

yaban bir yerde geçirmek yerine şimdi balo salonlarında dans ediyor olurdu."

"Ah, ama ben burayı seviyorum baba. Sevdiğimi biliyorsun. Keşke Newland kalabilseydi, burada kalmayı New York'tan bin kat daha çok istiyorum."

Bayan Welland, hoşgörülü bir tavırla, "Newland, soğuk algınlığından kurtulana kadar burada kalmalı," dedi. Genç adam güldü ve bir adamın işi diye bir şey var, galiba, diye karşılık verdi.

Firmayla karşılıklı telgraf haberleşmesinden sonra soğuk algınlığı bahanesini bir hafta devam ettirmeyi başardı. Bay Letterblair'in hoşgörüsü, kısmen, pırıl pırıl bir genç olan küçük ortağının memnun edici bir yol bulup Olenski'lerin boşanması gibi belalı bir sorunu halletmesinden dolayıydı. Bay Letterblair, Bayan Welland'a, Bay Archer'ın tüm aileye "çok büyük bir iyilik yaptığını" ve özellikle de yaşlı Bayan Manson Mingott'un memnun olduğunu bildirmişti. Bir gün May, babasıyla birlikte o yörede üretilen tek taşıtla gezintiye çıkınca Bayan Welland, kızının yanında açmaktan her zaman sakındığı bir konuya değinmek için bir fırsat yakaladı.

"Korkarım ki Ellen'in fikirleri bizimkilere hiç benzemiyor. Medora Manson, onu Avrupa'ya götürdüğünde daha on sekiz yaşındaydı. Sosyeteye tanıtılma balosunda siyahlar giyinerek çıktığı zaman yaşanan telaşı ve heyecanı hatırlarsın? Elbise, Medora'nın geçici heveslerinden biriydi. Ama bu defa gerçekten neredeyse kehanet gibiydi! En aşağı on iki yıl geçmiş olmalı ve o zamandan beri Ellen, Amerika'ya hiç gelmedi. Tamamen Avrupalılaşması şaşılacak bir şey değil."

"Ama Avrupa sosyetesi boşanma meraklısı değildir. Kontes Olenska, özgürlüğünü istemekle Amerikan fikir-

lerini savunduğunu zannediyordu. Skuytercliff'ten ayrıldığından beri genç adam, onun adını ilk kez söylemişti ve yanaklarının kızardığını hissetti.

Bayan Welland sevecen bir şekilde gülümsedi. "Bu, tıpkı yabancıların bizde keşfettikleri olağanüstü şeylere benziyor. Bizim öğlen ikide akşam yemeği yediğimizi ve boşanmayı onayladığımızı zannediyorlar! Bu nedenle New York'a geldikleri zaman onları ağırlamak bana çok aptalca geliyor. Konukseverliğimizi kabul ediyorlar, ama sonra evlerine gidip yine aynı aptal hikâyeleri anlatmaya devam ediyorlar."

Archer bu konuda yorum yapmadı ve Bayan Welland konuşmaya devam ederek, "Ellen'i görüşünden vazgeçmeye ikna ettiğin için seni çok takdir ediyoruz. Büyükannesi ve Lovell amcası onunla başa çıkamadılar. Her ikisi de fikrini değiştirmesinin tamamen senin sayende olduğunu yazdılar. Zaten kendisi de büyükannesine öyle söylemiş. Seni çok takdir ediyor. Zavallı Ellen, her zaman söz dinlemez bir çocuk oldu. Sonunun ne olacağını doğrusu merak ediyorum, dedi.

Archer, "Hepimiz birden bunu sağlamayı başardık. Sizler, onun, saygıdeğer bir adamın karısı olmak yerine Beaufort'un metresi olmasını tercih etseydiniz bu konuda kesinlikle doğru yönde ilerliyor olurdunuz," diye cevap vermeyi geçirdi içinden.

Bu sözcükleri sadece düşünmek yerine Bayan Welland'a söylemiş olsaydı acaba ne derdi diye merak etti. Ömür boyu önemsiz konular üzerinde sahip olduğu egemenliğin yapmacık bir otorite havası kazandırdığı tatlı sert yüz ifadesindeki ani değişimi gözünde canlandırabiliyordu. Yüzünde kızınınkine benzer taze bir güzelliğin izleri halen duruyordu. May'in de yüz hatları, kaçınıl-

maz bir şekilde kalınlaşarak mağlup edilemez bir masumiyeti yansıtan aynı orta yaşlı insanlara has bir görünüme mi dönüşecek? diye sordu kendi kendisine.

Ah, hayır, May'in aynı tür masumiyete -hayal gücüne karşı zihni, deneyime karşı kalbi mühürleyen bir masumiyete- sahip olmasını istemiyordu!

"Gerçekten şuna inanıyorum ki," diye devam etti Bayan Welland, "o berbat mesele gazetelerde çıksaydı kocam için öldürücü bir darbe olurdu. Olayın ayrıntıları hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Zavallı Ellen benimle konuşmaya çalıştığı zaman ona da söylediğim gibi, bilmek istemiyorum. Bakılacak bir hastam olduğu için zihnimi berrak ve mutlu tutmak zorundayım. Ama Bay Welland çok üzüldü. Ne karar verildiğini öğrenmek için haber beklerken hafifçe ateşi yükseldi. Kızının böyle şeylerin mümkün olduğunu öğrenmesi korkunçtu. Ama elbette sevgili Newland, siz de bunu hissetiniz. Hepimiz May'i düşündüğünü biliyoruz."

Genç adam, konuşmayı kısa kesmek için, "May'i her zaman düşünüyorum," diye cevap verdi.

Evlilik tarihini öne almaya zorlamak amacıyla Bayan Welland'la özel bir konuşma fırsatı yakaladığını düşünmüştü. Ama ileri süreceği tezlerin hiçbiri aklına gelmiyordu. Bay Welland ve May'in arabayla evin kapısına doğru ilerlediklerini görünce içini bir ferahlama duygusu kapladı.

Tek umudu, May'e yeniden yalvarmaktı ve oradan ayrılmadan önceki gün May'le birlikte İspanyol misyonuna ait harap hale gelmiş bahçede yürüyüş yaptılar. Arka planda Avrupa'yı andıran bir manzara vardı. Archer, Granada ve Elhamra'dan bahsederken, parlak gözlerinin üzerinde gizemli bir gölge bırakan geniş kenarlı

şapkanın altında en tatlı haliyle görünen May'in içinde güçlü bir istek duygusu uyandı.

Archer, daha büyük bir taviz koparacağı umuduyla isteklerini abartılı bir biçimde ifade ederek, "Bütün bu baharı ve hatta Paskalya yortusunu Sevilla'da geçiriyor olabiliriz, diye ısrar etti.

May, "Sevilla'da Paskalya? Daha sonraki hafta da Lent'de olacağız galiba!" diye güldü.

Archer, "Lent'de neden evlenmeyelim?" diye karşılık verdi. Genç kız, o kadar şaşırmış görünüyordu ki Archer hata yaptığını anladı.

"Elbette onu demek istemedim, bir tanem. Ama Paskalya'dan hemen sonra, yani nisanın sonunda gemiyle yolculuğa çıkabilelim. Bunu acenteden ayarlayabileceğimi biliyorum."

May, hayallere dalmış bir halde böyle bir olasılığa gülümseyerek karşılık verdi. Ama Archer, sadece bu olasılığı hayal etmenin genç kız için yeterli olduğunu anladı. Bu, tıpkı şiir kitaplarından gerçek hayatta gerçekleşmesi mümkün olmayan güzel şeyleri okurken Archer'ı dinlemesi gibiydi.

"Ah, devam et, Newland. Senin tasvirlerine bayılıyorum."

"Ama onların neden sadece birer tasvir olarak kalmaları gerekiyor? Neden gerçekleştirmeyelim?"

"Elbette gerçekleştireceğiz canım, önümüzdeki yıl." Genç kızın sesinin etkisi uzun süre devam etti.

"Onları daha erken gerçekleştirmek istemiyor musun? Şimdi kaçıp gitmek için seni ikna edemeyecek miyim?"

Genç kız, kendisine paravan olan şapkasının altında gözden kaybolan başını eğerek durdu.

"Neden bir yılı daha hayal kurarak geçirelim? Bana bak, canım! Senin karım olmanı ne kadar çok istediğimi anlamıyor musun?"

May bir an hareketsiz kaldı. Sonra gözlerini kaldırıp o kadar umutsuz bir sevgiyle baktı ki, Archer, sıkı sıkıya kavradığı belini yarı yarıya serbest bıraktı. Ama genç kızın bakışları birden değişti ve anlaşılması güç bir derinlik kazandı. "Şunu tam olarak anlayıp anlamadığımdan emin değilim," dedi. "Bu ısrarın, beni sevmeye devam edeceğinden pek emin olmadığın için mi?"

Archer oturduğu yerden sıçradı. Öfkeyle, "Tanrım! Belki de, bilmiyorum," diye patladı.

May Welland da ayağa kalktı. Birbirlerine bakarlarken May'in kadınca kimliği ve vakarı güçlenmiş gibi görünüyordu. Her ikisi de sözlerinin arkasında yatan önceden görülmeyen eğilimler karşısında dehşete düşmüş gibi bir süre sessiz kaldılar. Sonra genç kız, alçak bir ses tonuyla, "Eğer öyleyse, başka biri mi var?" diye sordu.

"Seninle benim aramda başka biri mi?" Archer bu soruyu sanki tam anlaşılmamış ve kendisine yöneltmek için zamana ihtiyacı varmış gibi yavaş yavaş tekrarladı. Genç kız, Archer'ın sesindeki belirsizliği yakalamış gibiydi. Bu yüzden daha boğuk bir ses tonuyla, "Açık konuşalım, Newland. Sende bazen, özellikle de nişanlanmamızın açıklanmasından sonra bir değişiklik hissediyordum," dedi.

"Bu ne delilik, canım!" diye haykırarak kendini toparladı Archer.

May, Archer'ın itirazına belirsiz bir gülümsemeyle karşılık verdi. "Eğer öyleyse bu konuda konuşmak bizi yaralamaz." Durdu ve sonra soylu bir hareketle başını kaldırarak, "Ya da bu gerçek olsa bile neden konuşma-

yalım? Bu kadar kolay bir şekilde bir hata yapmış olabilir misin?"

Archer ayaklarının altında uzanan güneşli yol üzerindeki siyah yaprak örüntülerine bakarak başını öne eğdi. "Hata yapmak her zaman kolaydır. Ama senin ima ettiğin türden bir hata yaptıysam o zaman evlenmemizi hızlandırmak için sana yalvarmam mümkün olabilir mi?"

May de yere bakıyordu. İfade edeceği sözcükleri düşünmeye çalışırken şemsiyesinin ucuyla yerdeki şekilleri karıştırdı. Sonunda, "Evet," dedi. "Sorunu -kesin olarak- çözmek isteyebilirsin. Bu bir yoldur."

May'in sakin sağduyusu Archer'ı ürküttü, ama bu onu, yanlış bir şekilde genç kızın duygusuz olduğunu düşünmeye sevk etmedi. Genç kızın şapkasının altından, yandan görünen yüzünün solgunluğunu ve kararlı bir şekilde hareketsiz tuttuğu dudaklarının hemen yukarısında hafifçe titreşen burun kapaklarını görüyordu.

Sıraya oturup neşeli olmaya çalıştığı halde çatık bir kaşla May'e bakarak, "Eee?" diye sordu.

May de yerine oturup konuşmaya devam etti. "Genç bir kızın anne ve babasının sandığı kadar az şey bildiğini düşünmemelisin. Genç kız duyar, dikkat eder, herhangi bir insanın hislerine ve fikirlerine sahiptir. Elbette benden hoşlandığını söylemenden uzun zaman önce ilgilendiğin başka biri olduğunu biliyordum. İki yıl önce Newport'ta herkes bunu konuşuyordu. Bir keresinde sizi bir dans sırasında verandada birlikte otururken görmüştüm ve o kadın, salona geri döndüğünde yüzündeki üzüntü okunabiliyordu. Onun için üzülmüştüm. Bu olayı daha sonra nişanlanınca hatırladım."

May'in sesi alçalmış, neredeyse bir fısıltı halini almıştı. Güneş şemsiyesinin sapının etrafında ellerini bir kenetliyor, bir ayırıyordu. Genç adam, yumuşak bir basınçla ellerini onun elleri üzerine koydu. Yüreği tarifsiz bir ferahlamayla genişlemişti.

"Sevgili çocuğum, sorun bu muydu? Keşke gerçeği bilseydin!"

Genç kız, başını hızla kaldırdı. "Demek bilmediğim bir gerçek var?"

Archer ellerini onun elleri üzerinde tutmaya devam etti. "Sözünü ettiğin eski hikâye hakkındaki gerçeği demek istedim.

"Ama benim bilmek istediğim, bilmem gereken şey işte bu, Newland. Mutluluğumu, başka birine yapılan bir hatadan, bir haksızlıktan çıkartamazdım. Senin için de bunun değişmeyeceğine inanmak istiyorum. Böyle temeller üzerinde ne çeşit bir yaşam kurabilirdik?"

Kızın yüzünde öyle trajik bir cesaret ifadesi belirdi ki Archer kendini, kızın ayaklarına kadar eğilmiş hissetti. May, "Bunu uzun zamandır söylemek istiyordum, diye devam etti. "İki insan birbirini gerçekten sevdiklerinde genel inanışın aksine hareket etmelerini haklı kılacak durumların ortaya çıkabileceğini sana anlatmak istiyordum. Eğer kendini bir şekilde söz vermiş hissediyorsan, yani, hakkında konuştuğumuz kişiye söz verdiysen ve eğer bir yolu varsa, yani ona karşı sözünü yerine getirebilmenin bir yolu varsa, hatta bu bir ayrılık bile olsa, Newland, benim yüzümden ondan vazgeçme!"

Archer'ın genç kızın korkularının Bayan Thorley Rushworth'la yaşadığı aşk ilişkisi kadar uzak ve artık tamamen geçmişte kalan bir dönem üzerinde odaklandığını keşfetmesinin yarattığı şaşkınlık, yerini, May'in dü-

şüncesindeki yücegönüllülüğe karşı bir hayranlık duygusuna bıraktı. Bu kadar kayıtsızca geleneklere ters düşen bu tutumda insanüstü bir yan vardı. Diğer sorunlar onu sıkıştırmasıydı, eski metresiyle evlenmesi için kendini sıkıştıran Welland'ların kızının dehasında ortaya çıkan bu mucizenin içinde kaybolup gidebilirdi. Ama uzağından geçtikleri uçurumun bir anlık görüntüsü yüzünden başı halen dönüyordu ve genç kıza özgü bu gizem karşısında içi yeni bir saygı duygusuyla dolmuştu.

Bir an konuşamadı. Sonra, "Senin zannettiğin türden verdiğim bir söz, her ne biçimde olursa olsun altına girdiğim bir taahhüt yok. Bu tür olaylar her zaman kendilerini basit bir şekilde ortaya koymazlar. Ama bunun bir önemi yok. Ben senin yücegönüllüğünden hoşlanıyorum, çünkü bu gibi konularda tıpkı senin gibi düşünüyorum. Her olayın ayrı ayrı, aptalca göreneklere aldırmaksızın, kendi taşıdığı değere uygun olarak yargılanması gerektiğine inanıyorum. Demek istiyorum ki her kadının özgürlük hakkı..." Düşüncelerinin doğal akışı karşısında ürktüğünden kendini biraz yukarı çekip toparlandı ve devam etmeden önce genç kıza gülümseyerek baktı. "Mademki pek çok şeyi kavrıyorsun, canım, o zaman biraz daha ileri gidip aynı aptalca göreneklerin başka bir biçimine teslim olmamızın yararsızlığını anlayamıyor musun? Aramızda hiç kimse ve hiçbir şey olmadığına göre bu, evlenmemizi daha fazla geciktirmekten çok, çabuklaştırmamız lehine bir kanıt değil mi?"

Genç kızın sevinçten yüzü kıpkırmızı kesildi ve yüzünü ona doğru kaldırdı. Archer, ona doğru dönerken kızın gözlerinin mutluluk gözyaşlarıyla dolu olduğunu gördü. Bununla birlikte bir anda kadınca bir yücelikten

çaresiz ve korkak bir genç kız haline dönmüş görünüyordu. Archer onun cesaretinin ve inisiyatifinin hep başkaları için olduğunu, kendisi için böyle bir yeteneği olmadığını anladı. Konuşma çabasının kendi özüne karşı çok iyi düşünülmüş, soğukkanlı ihanetinden çok daha büyük olduğu ve güven verici ilk sözlerinden sonra gözü pek haylaz bir çocuğun annesinin kollarına sığınması gibi her zamanki olağan haline döndüğü açıktı.

Archer'ın ona yalvarmaya devam edecek cesareti kalmamıştı. Saydam gözleriyle kendisine derin bakışlar atan o yeni kişiliğin ortadan kaybolması karşısında büyük bir hayal kırıklığına uğramıştı. May, onun hayal kırıklığını fark etmiş, ama bunu nasıl yatıştıracağını bilmiyor görünüyordu. Ayağa kalktılar ve sessizce eve doğru yürüdüler.

Bölüm 17

Janey Archer kardeşinin eve döndüğü günün akşamı, "Kuzeniniz Kontes, sen uzaktayken annemi ziyaret etti," diye haber verdi.

Annesi ve kız kardeşiyle birlikte baş başa akşam yemeği yiyen genç adam, şaşkınlıkla baktı ve Bayan Archer'ın tüm ciddiyetiyle gözlerini tabağına dikip baktığını gördü. Bayan Archer herkes tarafından unutulmayı, dünyadan ayrı inziva hayatı yaşamasının bir nedeni olarak görmezdi. Newland onun, Madam Olenska'nın ziyaretini şaşkınlıkla karşılamasına biraz içerlediğini tahmin etti.

Janey, sözlerine devam ederek, "Üzerine siyah kehribar düğmeli siyah kadife bir polonez* giymişti ve ellerinde küçücük maymun kürkünden yeşil bir manşon vardı. Bu kadar şık bir şekilde giyindiğini hiç görmemiştim," dedi. "Pazar günü öğleden sonra erkenden tek ba-

* Bluzu eteğine bitişik bir kadın elbisesi (ç.n.).

şına geldi. Neyse ki misafir salonundaki şömine yakılmıştı. Şu yeni kart kutularından birini taşıyordu. Bizi tanımak istediğini, çünkü senin ona karşı çok iyi davrandığını söyledi."

Newland güldü. "Madam Olenska dostları hakkında hep o tarzda konuşmayı tercih eder. Yeniden kendi insanları arasında olduğu için çok mutlu."

Bayan Archer, "Evet, o da bize öyle söyledi," dedi. "Burada olduğu için minnettarlık duyduğunu söylemeliyim."

"Umarım sen de ondan hoşlanmışsındır, anne."

Bayan Archer dudaklarını büzdü. "O, kesinlikle göze girmeye çalışıyor, yaşlı bir hanıma uğradığı zaman bile."

Janey, "Annem onun basit biri olduğunu düşünmüyor," diyerek araya girdi. Bakışları erkek kardeşinin yüzü üzerinde sabitlendi.

Bayan Archer, "Bu sadece içimde uyanan devri geçmiş bir his. Sevgili May, tam benim idealime uygun bir kişi," dedi.

"Ah," dedi oğlu. "Birbirlerine hiç benzemiyorlar."

Archer, St. Augustine'den yaşlı Bayan Mingott'a gönderilen pek çok mesajın sorumluluğunu üzerine alarak ayrılmıştı. Kente dönüşünden bir ya da iki gün sonra ona uğradı.

Yaşlı bayan onu alışılmadık bir sıcaklıkla karşıladı. Kontes Olenska'yı boşanma fikrinden vazgeçmeye ikna ettiğinden dolayı ona minnettardı. Archer sırf May'i görmek istediği için bürodan izin almadan ayrılıp aceleyle St. Augustine'e gittiğini söyleyince yaşlı kadın kıkır kıkır güldü ve kurtmantarına benzer elleriyle onun dizlerine vurdu.

"Ah, ah. Demek dizginlerini kopardın, ha? Augusta ve Welland'ın suratlarını asıp sanki dünyanın sonu gelmiş gibi davrandıklarını zannediyorum. Ama küçük May, o öyle yapmamıştır, kesinlikle eminim!"

"Öyle yapmayacağını umuyordum, ama ne de olsa rica etmek için gittiğim şeye razı olmayacaktı."

"Gerçekten razı olmayacak mıydı? Konu neydi?"

"Nisan ayında artık evli olmamız gerektiği konusunda ondan söz almak istedim. Bir yılı daha boşa harcamanın ne yararı var?"

Bayan Manson Mingott, aşırı erdemlilik taslayan birini taklit eden bir havayla küçük ağzını buruşturdu ve hınzır gözkapaklarını kırpıştırarak baktı: "'Anneme sor' dediğini zannediyorum. Her zamanki hikâye. Ah, bu Mingott'lar, hepsi de birbirine benzer! İnsan kalıplaşmış fikirlerle doğar ve sonra da onları söküp atamaz. Bu evi inşa ettiğim zaman benim Kaliforniya'ya taşındığımı zannedebilirlerdi! Kırkıncı Cadde'nin yukarısında o zamana kadar kimse ev yapmamıştı. Hayır, diyorum ki Christof Colomb Amerika'yı keşfetmeden önce kimse Battery'nin yukarısına ev inşa etmemişti. Hayır, hayır, bunların hiçbiri farklı olmak istemiyor. Farklı olmaktan çiçek hastalığı kadar çok korkuyorlar. Ah, canım Bay Archer, şans meleklerime şükrediyorum. Ben, kaba bir Spicer'den başka bir şey değilim. Ama küçük Ellen'den başka çocuklarımdan hiçbiri bana çekmedi." Birden durdu. Gözlerini kırpıştırarak halen ona bakıyordu. Yaşlılığa özgü kasıtlı olmayan bir münasebetsizlikle, "Şimdi Tanrı aşkına, sen, benim küçük Ellen'imle neden evlenmedin?" diye sordu.

Archer güldü. "Her şeyden önce o, evlenmek için ortada yoktu ki."

"Hayır, emin olmak için sordum. Maalesef. Şimdi çok geç. Yaşamı bitti." Dünyayı genç umutların gömüldüğü mezara fırlatıp atan yaşlı insanlara özgü soğukkanlı, kendinden memnun bir ifadeyle konuşmuştu. Genç adamın yüreği ürperdi ve aceleyle, "Welland'lar üzerindeki etkinizi kullanmanız için acaba sizi ikna edemez miyim, Bayan Mingott? Ben, uzun nişanlılıklara uygun yaratılmadım," dedi.

Yaşlı Catherine, onaylayarak gülümsedi. "Hayır, bunu görebiliyorum. Senin keskin bir gözlem yeteneğin var. Küçük bir çocukken ilk yardım edilen kişi olmaktan hoşlandığına hiç kuşkum yok." Başını arkaya atıp gülmeye başladı. Çenesini küçük dalgalar halinde hareket ettirerek gülüyordu.

Madam Olenska gülümseyerek ortaya çıktı. Yüzü canlı ve mutlu görünüyordu. Büyükannesinin öpmesi için öne doğru eğilirken elini neşeyle Archer'a uzattı.

"Az önce ona, 'Şimdi, sen benim küçük Ellen'imle neden evlenmedin?' diyordum, canım.

Madam Olenska, yine gülümseyerek Archer'a baktı. "Peki ne cevap verdi?"

"Ah, bir tanem. Bunu öğrenmeyi sana bırakıyorum! Sevgilisini görmek için Florida'ya gitmiş."

"Evet, biliyorum." Halen Archer'a bakıyordu. "Nereye gittiğini sormak için annenize ziyarete gittim. Bir not gönderdim. Cevap vermeyince ben de hastalandığından korktum."

Archer, beklenmedik bir şekilde büyük bir aceleyle yola çıktığı ve ona St. Augustine'den yazmak niyetinde olduğuna dair bir şeyler mırıldandı.

"Ve elbette bir kez oraya varınca beni bir daha hiç düşünmedin!" Neşeyle ona gülümsemeye devam edi-

yordu. Bu, iyi düşünülmüş bir kayıtsızlık ifadesi olabilirdi.

Kadının bu tutumu Archer'ı biraz gücendirdiğinden, "Halen bana ihtiyaç duyuyor olsa bile bunu benim anlamama izin vermemeye kararlı," diye düşündü. Annesini ziyarete geldiği için ona teşekkür etmek istedi, ama büyükannenin muzip bakışları altında kendisini dili tutulmuş ve rahatsız hissediyordu.

"Bak ona, evlenmek için öyle acele ediyor ki aptal kıza dizlerinin üzerinde yalvarmak için hiç kimseye haber vermeden gitmiş! İşte âşık diye buna derler! İşte yakışıklı Bob Spicer'in zavallı annemi kazanma yöntemi de böyleydi, ama sonra, ben daha sütten kesilmeden annemden bıktı. Gerçi beni sadece sekiz ay beklemek zorunda kalmışlardı! Gelgelelim delikanlı, senin ve May'in adına şükürler olsun ki sen bir Spicer değilsin. Sadece benim zavallı Ellen'im onların şahane kanını koruyor. Geri kalanın hepsi örnek Mingott'lar," diye bağırdı yaşlı kadın küçümseyerek.

Archer, büyükannesinin yanına oturan Madam Olenska'nın düşünceli bir şekilde halen kendisini incelediğinin farkındaydı. Gözlerindeki neşe sönmüştü. Büyük bir nezaketle, "Elbette, büyükanne, Archer'ın arzusunu yerine getirmek için onları kendi aramızda ikna edebiliriz," dedi.

Archer, gitmek için ayağa kalktı ve eli Madam Olenska'nın eliyle buluşurken, genç kadının kendisinden cevap verilmemiş mektubu hakkında bir imada bulunmasını beklediğini hissetti.

Archer salonun kapısına doğru onunla birlikte yürürken, "Seni ne zaman görebilirim?" diye sordu.

"Ne zaman istersen gelebilirsin. Ama küçük evi yeniden görmek istiyorsan yakın bir zamanda olmalı. Önümüzdeki hafta taşınıyorum."

Alçak tavanlı misafir odasında lamba ışığında geçirdiği saatleri hatırlayınca içini ani bir elem duygusu kapladı. Orada aslında sadece birkaç saat oturduğu halde bunlar, anılarla dolu saatlerdi.

"Yarın akşam?"

Genç kadın başını salladı. "Yarın, evet, ama erken. Dışarı çıkacağım."

Ertesi gün pazardı ve eğer pazar akşamı "dışarı çıkacaksa" bu, elbetteki sadece Bayan Lemuel Struthers'in evine olabilirdi. İçinde can sıkıcı bir duygunun hafiften kımıldadığını hissetti. Bu duygu, esas olarak onun oraya gitmesinden değil, (çünkü van der Luyden'lere rağmen genç kadının istediği yere gitmesini istiyordu) o evde Beaufort'la karşılaşmasının kesin olmasından kaynaklanıyordu. Onunla buluşacağını önceden biliyor olmalıydı ve muhtemelen bu amaçla oraya gidiyordu.

"Çok iyi, yarın akşam," diye tekrarladı. İçinden sessizce, oraya erken gitmemeye kararlı olduğunu geçirdi. Kadının kapısına geç vararak ya onun Bayan Struthers'e gitmesini engelleyecekti ya da o yola çıktıktan sonra varacaktı ki, her şey hesaba katılırsa hiç kuşku yok ki bu en basit çözüm olacaktı.

Bununla birlikte mor salkım ağacının altındaki zili çaldığında saat daha sekiz buçuktu. Niyet ettiği gibi yarım saat daha geç gitmemişti. Ama garip bir pervasızlık duygusu onu, genç kadının kapısına sürüklemişti. Bununla birlikte Bayan Struthers'in pazar akşamı eğlencelerinin bir baloya benzemediğini ve misafirlerinin, sanki kabahatlerini en aza indirecekmiş gibi genellikle oraya erken gittiklerini düşündü.

Madam Olenska'nın holüne girerken beklemediği tek şey, oraya bırakılan şapka ve paltolara rastlamaktı. Madem akşam yemeği için misafirleri vardı, ona neden erken gelmesini söylemişti? Bununla birlikte Nastasia'nın paltosunu bıraktığı yerde duran diğer eşyalara bakınca güçenikliği yerini bir merak duygusuna bıraktı. Gerçekten o paltolar, kibar bir evde şimdiye kadar görmüş olduğu en garip giysilerdi. Emin olmak için şöyle bir göz atmanın ötesinde iyice bir baktı. Hiçbiri Julius Beaufort'a ait değildi. Bunlardan biri, "hazır giyim" olduğu belli olan, kaba tüylü, sarı renkli, uzun ve bol bir paltoydu. Diğeri ise çok eski ve rengi iyice solmuş, Fransızların "Macfarlane" dedikleri türden, pelerinli, geniş bir paltoydu. İri cüsseli bir kişi için yapıldığı belli olan bu paltonun, uzun ve zorlu bir kullanım döneminden geçtiği belliydi. Yeşilimsi siyah kıvrımlarından bar salonlarının duvarlarına yaslanarak uzun süreler geçirdiğini akla getiren rutubetli bir talaş kokusu yayılıyordu. Onun üzerinde gri renkli, eski bir kaşkolla rahiplerin giydiğine benzeyen garip bir fötr şapka duruyordu.

Archer kaşlarını, sorar gibi kaldırarak Nastasia'ya baktı. Nastasia buna karşılık misafir odasının kapısını birden ardına kadar açarken kaşlarını kaldırıp tevekkülle, "Gia," (merhaba) dedi.

Genç adam ev sahibesinin odada bulunmadığını hemen anladı. Sonra şaşkınlıkla şöminenin yanında duran başka bir hanımefendiyi fark etti. Uzun boylu, zayıf ve ilk bakışta çok konuşkan olduğu anlaşılan bu hanımefendi, gözle seçilmeyen bir desene göre düzenlenmiş, açık renkli, düz uzun çizgileri, ekoseleri ve sırmaları olan karmakarışık ilmikli ve saçaklı bir elbise giymişti. Kadının kırlaşmaya çalışan, ama sadece solgunlaşmayı

başaran saçlarının üzerinde, İspanyol bir tarak duruyordu. Siyah danteladan bir başörtüsü vardı ve üzerinde görülebilir boyutta delikleri olan ipekten yapılmış kolçağı, romatizmalı ellerini örtüyordu.

Kadının yanında, bir puro dumanı bulutunun içinde, holdeki iki paltonun sahipleri duruyordu. Her ikisi de belli ki sabahtan beri üzerlerinden çıkarmadıkları günlük resmi kıyafetleri içindeydiler. Archer, iki adamdan birinin şaşkınlıkla Net Winsett olduğunu fark etti. Dev cüssesinin "Macfarlane" paltoyu giyen kişi olduğunu açığa vuran ve Archer'ın tanımadığı diğer daha yaşlı kişinin, üzerinde kıvır kıvır saçları olan, zayıf bir aslana benzeyen kafası vardı ve kollarını, büyük pençeleme hareketleriyle sanki diz çökmüş bir kalabalığa dinsel olmayan nitelikte lütuf dağıtıyormuş gibi hareket ettiriyordu.

Bu üç kişi, şömine yaygısının üzerinde ayakta duruyorlardı. Madam Olenska'nın her zaman oturduğu kanepenin üzerine bırakılan, koyu kırmızı güllerden hazırlanan, tabanında mor hercaimenekşe kümesi bulunan olağanüstü büyük bir bukete gözlerini dikmiş bakıyorlardı.

Archer içeri girerken hanımefendi, iç çeker gibi kesik kesik, "Bu mevsimde bunlar kim bilir kaça mal olmuştur. Gerçi seven birinin duyarlılığını gösteriyorlar!" diyordu.

Archer ortaya çıkınca üçü de şaşkınlıkla döndü ve hanımefendi, ona doğru yürüyerek elini uzattı.

"Sevgili Bay Archer, müstakbel akrabam Newland!" dedi. "Ben, Markiz Manson'um."

Archer, başını eğerek selam verdi ve kadın devam etti: "Ellen'im birkaç günlüğüne beni kabul etti. İspan-

yol dostlarımla birlikte kışı geçirdiğim Küba'dan geldim. Dostlarım, öyle hoş, seçkin insanlar ki eski Kastilya'nın en yüksek soyluları arasında yer alıyorlar. Onlarla tanışabilmeni ne kadar çok isterdim! Ama buraya büyük dostumuz sevgili Dr. Carver tarafından davet edildim. Sevgi Topluluğu Vadisi'nin kurucusu olan Dr. Agathon Carver'ı tanımazsın."

Dr. Carver aslana benzeyen başını eğdi ve Markiz konuşmaya devam etti. "Ah, New York, New York, vara vara ne kadar küçük bir manevi yaşama ulaştın! Ama elbette Bay Winsett'i tanıdığınızı görüyorum."

Winsett soğuk bir gülümsemeyle, "Ah, evet. Onunla bir süre önce görüşmüştüm. Ama bu güzergâhta değil," dedi.

Markiz, ayıplar gibi başını salladı. "Nereden biliyorsunuz, Bay Winsett? Ruh nereden isterse oradan eser."

Dr. Carver gür sesiyle mırıldanarak, "Eser, ah eser!" diye araya girdi.

"Ama, lütfen oturun, Bay Archer. Dördümüz birlikte küçük, enfes bir akşam yemeği yedik. Evladım giyinmek için yukarı çıktı. Sizi bekliyordu. Kısa bir süre sonra aşağıda olacak. Biz de bu harika çiçekleri hayranlıkla seyrediyorduk. Geldiğinde ona sürpriz olacak."

Winsett ayakta kaldı. "Korkarım ki gitmek zorundayım. Lütfen Madam Olenska'ya caddemizden ayrıldığında hepimiz kendimizi kaybolmuş gibi hissedeceğimizi söyleyin. Bu ev, bir vahaydı."

"Ah, ama o, sizden vazgeçmeyecek. Onun için şiir ve sanat, yaşamın soluğudur. Sizin yazdığınız şiir, değil mi, Bay Winsett?"

Winsett, "Hayır, ama bazen okurum," dedi ve grubu başıyla selamladıktan sonra odadan ayrılıp gitti.

"Yakıcı bir ruh -un peu sauvage (biraz yabani). Ama çok zeki. Dr. Carver, onun zeki olduğunu düşünüyor musunuz?"

Dr. Carver sert bir şekilde, "Ben, asla zekâ hakkında düşünmem," dedi.

"Ah ah, siz hiç zekâ hakkında düşünmezsiniz! Bizim gibi zayıf ölümlüler için ne kadar merhametsiz, değil mi Bay Archer? Ama sadece kendi ruhunun yaşamında yaşıyor ve bu gece birazdan Bayan Blenker'larda vereceği konferansa zihnen hazırlanıyor. Dr. Carver, Blenker'lara gitmek için yola çıkmadan önce Doğrudan İlişki hakkındaki aydınlatıcı keşfinizi Bay Archer'a açıklamaya vaktiniz olacak mı? Ama hayır, saatin neredeyse dokuz olduğunu görüyorum. Pek çok kişi mesajınızı beklerken sizi alıkoymaya hakkımız yok."

Dr. Carver, bu hüküm karşısında biraz hayal kırıklığına uğramışa benziyordu, ama Madam Olenska'nın küçük seyyar saatiyle kendisinin ağır altın saatini karşılaştırınca istemeye istemeye gitmek için o koca kollarını ve bacaklarını toplayıp hareket etti.

Dr. Carver, Markiz'e, "Sizi daha sonra görecek miyim, sevgili dostum?" diye sordu. Markiz gülümseyerek karşılık verdi. "Ellen'in arabası gelir gelmez size katılacağım. Tabii bu arada konferansın başlamayacağını umuyorum," dedi.

Dr. Carver düşünceli bir ifadeyle Archer'a baktı. "Belki, eğer bu genç adam benim deneyimlerimle ilgileniyorsa, Bayan Blenker onu yanınızda getirmenize izin verebilir."

"Ah, sevgili dostum, eğer mümkün olursa, eminim ki çok mutlu olur. Ama korkarım ki benim Ellen'im Bay Archer'ı bekliyordu.

Dr. Carver, "Ne talihsizlik. Ama işte kartvizitim," dedi ve Archer'a uzattı. Archer gotik harflerle yazılmış kartviziti okudu:

Agathon Carver
Sevgi Vadisi
Kittasquattamy, N.Y.

Dr. Carver evden ayrıldı ve onun arkasından, üzüldüğünden ya da rahatladığından, iç geçiren Bayan Manson, Archer'a yeniden oturması için eliyle işaret etti.

"Ellen şimdi aşağıya inecek ve o gelmeden önce bu sessiz anda sizinle birlikte olmaktan dolayı çok memnunum.

Archer, onlarla tanışmaktan duyduğu memnuniyeti mırıldanarak söyledi. Markiz iç çekmeyi andıran aksanıyla konuşmaya devam etti: "Her şeyi biliyorum, sevgili Bay Archer -evladım bana, onun için yaptığın her şeyi anlattı. Sizin akıllıca tavsiyeniz, cesur kararlılığınız, çok şükür, çok geç kalmadı!"

Genç adam büyük bir mahcubiyet duygusuyla dinliyordu. Madam Olenska'nın özel sorunlarına yaptığı müdahaleyi açıkça bildirmediği kimse var mı acaba diye merak etti.

"Madam Olenska abartıyor. Ben sadece benden rica ettiği için yasal bir fikir verdim."

Markiz, başını bir tarafa eğip gözkapaklarını anlaşılmaz bir şekilde büzerek yüksek sesle, "Ah, ama bunu yapmak suretiyle, bunu yapmak suretiyle, şeyin, biz modernler Tanrı'nın takdiri yerine hangi kelimeyi kullanıyorduk, işte o şeyin bilinçsiz bir aracı oldunuz, Bay Archer," dedi. "Tam o sırada Atlas Okyanusu'nun öteki

yakasında bana müracaat edildiğinden, başvurulduğundan haberiniz bile yoktu!"

Sanki birisi gizlice dinliyormuş gibi omuzlarının üzerinden şöyle bir baktı ve sonra sandalyesini biraz daha yakına çekip küçük fildişi yelpazesini dudaklarına götürdükten sonra yelpazenin arkasından soluk alıp verirken, "Kont Olenski'nin bizzat kendisi başvurdu. Zavallı, çılgın, aptal Olenski. Tek istediği Ellen'in kendi koşullarıyla geri dönmesini sağlamak."

Archer ayağa fırlayarak, "Aman Tanrım" diye haykırdı.

"Dehşete düştünüz? Evet, elbette, anlıyorum. Bana her zaman en iyi dostu olduğunu söylemesine rağmen zavallı Stanislas'ı savunmuyorum. O zaten kendisini de savunmuyor. Benim şahsımda kendini onun ayaklarına atıyor." Bir deri bir kemik kalmış göğsüne eliyle vurdu. "Onun mektubu burada, yanımda."

Bu açıklamanın şokuyla beyni fırıl fırıl dönmeye başlayan Archer kekeleyerek, "Bir mektup mu? Madam Olenska onu gördü mü?" diye sordu.

Markiz Manson yumuşak bir hareketle başını salladı. "Ara sıra zamanım olmalı. Ellen'imin kibirli ve inatçı olduğunu biliyorum. Biraz acımasız olduğunu ona söylesem mi acaba?"

"Ama, Tanrı aşkına, affetmek bir şey, o cehenneme dönmek başka bir şey."

Markiz, "Ah, evet," diye kabul etti. "Demek öyle tanımlıyor, benim hassas evladım! Ama işin maddi yanı, Bay Archer, insan tenezzül edip de böyle şeyleri düşünebilirse nelerden vazgeçtiğini biliyor musunuz? Şu kanepenin üzerindeki güllere bakın. İşte onlardan Nice'teki eşi benzeri olmayan taraçalı bahçelerde, üstü açık alan-

larda ve seralarda dönümlerce var. Mücevherler, tarihi inciler, Sobieski zümrütleri, samur kürkler. Ama bütün bunlar onun hiç umurunda değil. Sanat ve güzellik, benim her zaman hoşlandığım gibi onun da çok sevdiği, onlar için yaşadığı şeyler ve ayrıca onun etrafında bulunan diğer bütün şeyler. Tablolar, paha biçilmez mobilyalar, müzik, parlak konuşmalar, ah, sevgili delikanlı, kusuru bakmayın, ama burada bunlar hakkında hiçbir fikriniz yok! Orada bunların hepsine sahipti ve en büyük saygıyı görüyordu. New York'ta güzel olarak görülmediğini bana söyledi, aman Tanrım! Onun portresi dokuz kez yapıldı. Avrupa'nın en büyük ressamları bu ayrıcalığa erişmek için ricalarda bulundular. Bütün bu şeyler, boş mu? Ya onu taparcasına seven kocasının pişmanlığı?"

Markiz Manson doruğa çıktığından yüzünde, kendinden geçercesine coşkuyla geçmişi anımsayan insanlara özgü bir ifade belirmişti. Archer şaşkınlıktan donakalmasıydı, aslında bu ifade onu neşelendirirdi.

Önceden biri çıkıp da ona, zavallı Medora Manson hakkındaki ilk izleniminin, şeytanın habercisi kılığına bürünmüş bir kişi olduğunu söyleseydi, buna çok gülerdi. Ama şimdi gülecek halde değildi ve kadın, ona, Ellen Olenska'nın kaçtığı cehennemden çıkıp gelen biriymiş gibi görünüyordu.

Archer, birden, "Bütün bunlar hakkında o, henüz bir şey bilmiyor, değil mi?" diye sordu.

Bayan Manson mor parmaklarından birini dudaklarının üzerine koydu.

"Doğrudan doğruya hiçbir şey bilmiyor, ama acaba hiç şüphe eder mi? Kim söyleyebilir? Gerçek şu ki, Bay Archer, ben sizinle görüşmek için bekliyordum. Sağlam

bir görüşü benimseyip savunduğunuzu ve Ellen üzerindeki etkinizi duyduğum andan itibaren sizin de desteğinizi hesaba katmanın olanaklı olabileceğini umut ediyorum. Sizi ikna etmek için..."

Genç adam dehşete kapılarak, "Geri dönmesi mi gerekiyor? Onun ölmesini tercih ederim!" diye haykırdı..

Markiz, "Ah," diye mırıldandı. Gözle görülebilir bir gücenme belirtisi yoktu. Bir süre kolçaklı parmakları arasında tuttuğu gülünç fildişi yelpazesini açıp kapayarak koltuğuna oturdu. Ama birden başını kaldırdı ve dinledi.

"İşte geliyor," dedi çabucak fısıldayarak ve sonra kanepenin üzerinde duran buketi işaret ederek, "Bunu tercih ettiğiniz sonucunu mu çıkartmalıyım, Bay Archer? Ne de olsa evlilik evliliktir... ve benim yeğenim, halen bir adamın eşidir..."

Bölüm 18

Madam Olenska odaya girerken, "İkiniz ne dolaplar çeviriyorsunuz, Medora Teyze?" diye bağırdı.

Bir baloya gidiyormuş gibi giyinmişti. Elbisesi adeta mum ışığıyla dokunmuş gibi genç kadının etrafındaki her şey yumuşakça parıldıyordu. Bir oda dolusu rakibine meydan okuyan alımlı bir kadın gibi başı dik, güvenle baktı.

Bayan Manson, "Biz tam konuşuyorduk ki bak, işte seni şaşırtacak güzel bir şey," diye karşılık verirken ayağa kalkıp cilveli bir hareketle çiçekleri gösterdi.

Madam Olenska kısa bir süre durdu ve bukete baktı. Renk vermedi, ama yüzünden bir yaz şimşeği gibi ani bir öfke parıltısının geçip gittiği belli oldu. Genç adamın hiç duymadığı kulak tırmalayan bir sesle, "Ah!" diye haykırdı. "Bana bir buket gönderecek kadar komik olan kim? Neden bir buket? Bütün geceler içinde neden bu

gece? Baloya gitmiyorum. Evlenmek niyetiyle nişanlanmış genç bir kız da değilim. Ama bazı kişiler, her zaman komik oluyorlar."

Geriye dönüp kapıyı açtı ve "Nastasia!" diye seslendi.

Her yerde her zaman hazır ve nazır olan hizmetçi hemen ortaya çıktı. Archer, Madam Olenska'nın İtalyanca bir şeyler söylediğini duydu. Archer'ın söylediklerini takip edebilmesi için kelimeleri bilerek yavaş yavaş söylüyormuş gibi bir hali vardı: "İşte, bunu çöp tenekesine atıver!" Ve sonra Nastasia itiraz eder gibi bakınca, "Ama hayır. Zavallı çiçeklerin bir kabahati yok. Çocuğa söyle, bunları üç kapı ilerideki eve, Bay Winsett'in evine götürsün, burada akşam yemeği yiyen esmer beyefendiye. Karısı hasta, bunlar onun hoşuna gidebilir. Çocuk dışarıda mı diyorsun? O zaman, canım, sen koşup gidiver. İşte, benim pelerinimi giy ve fırla. Bu şeyin evden derhal çıkmasını istiyorum! Ve yaşadığın müddetçe bunların benden geldiğini söyleme!"

Kadife opera pelerinini hizmetçinin omuzlarına attı ve kapıyı sert bir şekilde kapatarak misafir odasına döndü. Göğsü elbisesindeki dantela kesimin altında kabarıyordu. Archer bir an onun ağlamak üzere olduğunu zannetti, ama genç kadın, ağlamak yerine bir kahkaha attı. Bakışlarını Markiz'den Archer'a çevirerek birdenbire, "Siz ikiniz, dost mu oldunuz?" diye sordu.

"Bunu söylemek Bay Archer'a düşer, canım. Sen giyinirken sabırla bekledi."

Madam Olenska, elini saç topuzunun yukarı doğru kümelenen kıvrımlarına götürerek, "Evet, size yeterince zaman tanıdım. Yoksa saçlarım uygun olmazdı," dedi. "Ama bak, iyi ki aklıma geldi, Dr. Carver'ın gittiğini gö-

rüyorum. Blenkers'lara geç kalacaksın. Bay Archer, teyzemi arabaya bindirir misin?"

Madam Olenska, Markiz'in arkasından hole gitti. Teyzesinin, ayağına şosonlar giyip atkılar ve yaka kürklerinden oluşan bir yığın şeye sarındığını gördü ve kapının eşiğinden, "Unutma, araba beni almak için saat onda dönecek!" diye seslendi. Madam Olenska, daha sonra misafir odasına döndü. Archer odaya yeniden girdiğinde onu şömine rafının yanında dururken buldu. Kendisini aynada inceliyordu. New York sosyetesinden bir hanımefendinin, misafirlere hizmet eden bir hizmetçiye "canım" diye hitap etmesi, üstelik ona kendi opera pelerinini giydirerek bir ayak işine göndermesi olağan değildi. Archer, daha derin hislerinin yardımıyla eylemin, böyle Olympos Dağı'ndaki tanrılara özgü bir süratle duyguları takip ettiği bir dünyada var olmanın insana zevk veren heyecanını tattı.

Madam Olenska, arkasında Archer'ı görünceye kadar kımıldamadı. Gözleri bir saniyeliğine aynada buluştu ve sonra dönüp kendisini kanepenin kenarına attı. Derin bir nefes aldı ve "Bir sigara için vakit var," dedi.

Archer sigara tabakasını ona uzattı ve sigarayı yakmak için bir tahta parçası tutuşturdu. Tahtanın alevi Madam Olenska'nın yüzünde yansıyınca genç kadın gülen gözleriyle ona baktı ve "Böyle öfkeyle benim hakkımda ne düşünüyorsun?" dedi.

Archer, kısa bir süre durdu. Sonra ani bir kararla, "Teyzenin senin hakkında söylediği şeyler, birçok şeyi anlamamı sağladı," diye cevap verdi.

"Benim hakkımda konuştuğunuzu biliyordum. Eee?"

"Bizim sana burada sunmayı asla umut edemeyeceğimiz türden ihtişam, eğlence ve heyecan gibi şeylere alışkın olduğunu söyledi."

Madam Olenska dudaklarının etrafında toplanan bir duman halkasının arasında hafifçe gülümsedi.

"Medora ıslah olmaz bir romantiktir. Bu, onun pek çok şeyini telafi etmesini sağlamıştır!"

Archer yeniden duraksadı ve yine riske girdi. "Teyzenin romantizmi, her zaman doğru sözlülüğüyle tutarlı mıdır?"

"Doğruyu söylüyor mu demek istiyorsun?" Yeğeni düşündü. "Pekâlâ. Sana söyleyeceğim. Onun söylediği hemen hemen her şeyde doğru olan şeyler vardır, doğru olmayan şeyler de. Ama neden soruyorsun? Sana ne anlatıyordu?"

Archer yüzünü yana çevirip şömineye doğru baktı ve sonra genç kadının pırıl pırıl parıldayan görünüşüne döndü. Bunun, şöminenin yanındaki son geceleri olduğu ve az sonra arabanın onu götürmek için çıkıp geleceği düşüncesiyle kalbi sıkışıyordu.

"Şey diyor... Kont Olenski, sanki seni ikna edip ona dönmeni sağlamak için ondan ricada bulunmuş, galiba."

Madam Olenska cevap vermedi. Sigarasını yarım kaldırdığı elinde tutarak hareketsiz oturdu. Yüzünün ifadesi değişmemişti. Archer açıkça onda şaşırma yeteneğinin hiç olmadığını daha önce de fark ettiğini hatırladı.

Archer, "O halde biliyordun?" diye patladı.

Genç kadın o kadar uzun süre sessiz durmuştu ki sigarasını külü düştü. Külleri yere silkeledi. "Üstü kapalı olarak bir mektuptan, zavallı sevgilimden söz etti! Medora'nın öğütleri..."

"Teyzenin birden çıkıp gelmesi kocanın ricası mıydı?"

Madam Olenska, bu soruyu da düşünüyormuş gibi görünüyordu. "İşte yeniden. Bunu kimse bilemez. Bana

Dr. Carver'dan, her ne demekse "ruhani bir davet" aldığını söyledi. Korkarım ki Dr. Carver'la evlenecek... Zavallı Medora, her zaman evlenmek istediği biri vardır. Ama belki de sadece Küba'daki insanlar ondan bıkmışlardır! Sanırım bir çeşit maaşlı refakatçi olarak onlarla birlikteydi. Gerçekten neden geldiğini bilmiyorum.

"Ama kocandan bir mektup getirdiğine inanıyorsun."

Madam Olenska, yine derin düşüncelere dalarak sessiz kaldı. Sonra, "Yine de bir mektubun gelmesi bekleniyordu, dedi.

Genç adam ayağa kalktı ve gidip şömineye yaslandı. Birden içini bir huzursuzluk kapladı. Dakikaların sınırlı olduğu ve her an, dönen arabanın tekerlek seslerini duyabileceği heyecanıyla adeta dili tutulmuştu.

"Teyzenin senin döneceğine inandığını biliyor musun?"

Madam Olenska, hızla başını kaldırdı. Yüzü kıpkırmızı kesilmişti, kızarıklık, boynuna ve omuzlarının üzerine yayıldı. Çok ender olarak ve adeta bir yanığın canını yakmasına benzer bir ıstırap duygusuyla birlikte yüzü kıpkırmızı kesiliyordu.

"Benim hakkımda pek çok acımasız şeye inanırlar."

"Ah, Ellen. Beni affet. Ben hem bir aptal, hem de bir zalimim!"

Genç kadın biraz gülümsedi. "Dehşet derecede evhamlısın. Senin kendi dertlerin var. Welland'ların evliliğiniz konusunda mantıksız davrandıklarını düşündüğünü biliyorum. Elbette ben de seninle aynı fikirdeyim. Avrupa'daki insanlar uzun Amerikan nişanlılıklarını anlamazlar. Onların bizim kadar sakin olmadıklarını zannediyorum." "Biz" sözcüğünü zayıf bir vurguyla teleffuz etmişti ki bu, sözcüğe ironik bir anlam kazandırdı.

Archer ironiyi anladı, ama onu devam ettirmeye cesaret edemedi. Bununla birlikte genç kadın, belki de maksatlı bir şekilde konuşmanın yönünü kendi sorunlarından uzaklaştırmak istemişti. Archer son sözlerinin genç kadında yarattığı gözle görülebilir ıstırap duygusundan sonra yapabileceği tek şeyin, onun çizdiği yoldan ilerlemek olduğunu hissetti. Ama zamanın giderek azaldığı duygusu onu giderek daha umutsuz hale getirmişti. Sözcüklerden oluşan bir engelin aralarına bir kere daha gireceği düşüncesine tahammül edemezdi.

Archer birden, "Evet, dedi. "Benimle Paskalya'dan sonra evlenmesini May'den rica etmek için güneye gittim. O sıralar evlenmememiz için bir neden yok."

"May seni taparcasına seviyor. Ama onu ikna edemedin! May'i, böyle saçma, batıl inançların kölesi olamayacak kadar akıllı sanıyordum."

"May çok akıllıdır. Batıl inançların kölesi değil."

Madam Olenska ona baktı. "Peki o zaman, ama bunu anlamıyorum."

Archer'ın yüzü kızardı ve koşturur gibi aceleyle anlattı. "Hemen hemen ilk kez açık ve samimi bir konuşma yaptık. Sabırsızlığımın kötüye alamet olduğunu düşünüyor."

"Merhametli Tanrım, kötüye alamet mi?"

"Sabırsızlığımın, onu sevmeye devam etmek konusunda artık kendime güvenemediğim anlamına geldiğini düşünüyor. Kısaca söylemek gerekirse daha fazla sevdiğim başka birinden kurtulmak için hemen onunla evlenmek istediğimi düşünüyor."

Madam Olenska bu düşünceyi merakla gözden geçirdi. "Ama öyle düşünüyorsa neden o da acele etmiyor?"

"Çünkü öyle biri değil. Çok daha soylu. Bana zaman tanımak için uzun nişanlılığımızı daha da uzatmak için ayak diriyor."

"Başka bir kadın uğruna ondan vazgeçmen için sana zaman mı tanıyor?"

"Eğer ben istersem..."

Madam Olenska şömineye doğru eğildi ve sabitleşen gözleriyle ateşe baktı. Archer sessiz caddeden aşağı koşan atların nal seslerini duydu.

Genç kadın, sesinde hafif bir kırılmayla, "Bu, soylu bir şey," dedi.

"Evet, ama gülünç.

"Gülünç mü? Başka birini sevmediğinden dolayı mı?"

"Başka biriyle evlenmeye niyetim olmadığından dolayı."

"Ah. Uzun bir sessizlik daha oldu. Sonunda genç kadın ona doğru baktı ve "Bu diğer kadın, seni seviyor mu?" diye sordu.

"Of, başka bir kadın yok. Demek istiyorum ki May'in düşündüğü kişi asla olmadı.

"O zaman her şeye rağmen neden böyle acele ediyorsun?"

Archer, "İşte arabanız," dedi.

Madam Olenska, oturduğu yerden doğruldu ve dalgın gözlerle etrafına baktı. Yelpazesi ve eldivenleri kanepede yanı başında duruyorlardı. Mekanik bir hareketle onları aldı.

"Evet. Gitmem gerekiyor sanırım."

"Bayan Struthers'lere mi gidiyorsun?"

"Evet." Genç kadın gülümsedi ve "Davet edildiğim yere gitmeliyim, yoksa çok yalnız kalmak zorunda kalırım. Neden benimle birlikte gelmiyorsun?"

Archer, her ne pahasına olursa olsun onu yanında tutmak, akşamın geri kalanını kendisine ayırmasını sağlamak gerektiğini içinde hissetti. Madam Olenska'nın sorusunu duymazdan gelerek şömine rafına yaslanmaya devam etti. Gözlerini, kadının tuttuğu eldivenlere ve yelpazeye dikmiş, onları elinden düşürmesini sağlama yeteneğine sahip olup olmadığını görmek istiyor gibi bakıyordu.

"May gerçeği tahmin etti," dedi. "Başka bir kadın var. Ama onun düşündüğü kişi değil."

Ellen Olenska cevap vermedi ve yerinden de kıpırdamadı. Bir an sonra Archer, onun yanına oturdu ve genç kadının elini kavrayıp hafifçe serbest bırakarak eldivenlerin ve yelpazenin ikisinin arasına, kanepenin üzerine düşmesini sağladı.

Genç kadın hemen ayağa kalktı ve kendini ondan kurtararak şöminenin öteki tarafına gitti. Kaşlarını çatarak, "Bana kur yapma! Çok fazla kişi zaten bunu yaptı," dedi

Benzi atan Archer da ayağa kalktı. Genç kadının ona hitaben yapabileceği en sert azarlama buydu. Archer, "Ben, sana hiç kur yapmadım" dedi. "Ve asla da yapmayacağım. Ama ikimiz için de mümkün olsaydı evleneceğim kadın sen olurdun."

"İkimiz için de mümkün mü olsaydı?" Genç kadın, yapmacıksız bir şaşkınlıkla ona baktı. "Bunu olanaksız hale getiren kişinin kendin olduğunu mu söylüyorsun?"

Archer, zifiri karanlıkta ilerleyen ışıktan bir oku izleyerek el yordamıyla ilerliyormuş gibi gözlerini genç kadına dikti.

"Bunu ben mi imkânsız kıldım?..."

"Sen, sen, sen!" diye bağırdı genç kadın. Dudakları ağlamanın eşiğine gelmiş küçük bir çocuk gibi titriyordu. "Beni boşanmaktan vazgeçiren sen değil misin? Bana bunun ne kadar bencil ve kötü bir hareket olduğunu, insanın evliliğin onurunu korumak, ailesini herkesin diline düşmekten ya da bir rezaletten kurtarmak için kendinden fedakârlık yapması gerektiğini gösterdiğin için boşanmaktan vazgeçmedim mi? Ailem senin ailen olacak diye May'in ve senin hatırına bana söylediklerini, yapmam gerektiğini bana kanıtladığın şeyi yaptım. Ah!" Birden bir kahkaha attı. "Bunu senin için yaptığımı saklamadım!"

Maskeli baloda yakalanmış biri gibi elbisesinin şen kıvrımları arasına büzülerek yeniden kanepeye çöktü. Genç adam şöminenin yanında durup hiç kımıldamadan ona bakmaya devam etti.

"Aman Tanrım," diye inledi. "Düşündüğümde..."

"Düşündüğünde mi?"

"Ah, ne düşündüğümü sorma bana!"

Archer halen ona bakmaya devam ederken aynı yakıcı kızarıklığın boynundan yüzüne kadar yayıldığını gördü. Genç kadın katı bir vakar duygusuyla ona bakarak dimdik oturuyordu.

"Elbette soruyorum."

"Pekâlâ, o zaman. Senin benden okumanı istediğin o mektupta şeyler vardı..."

"Kocamın mektubu mu?"

"Evet."

"Benim o mektuptan korkacak bir şeyim yok, kesinlikle yok! Tek korktuğum şey, ailemin üzerine, senin ve May'in üzerine bir söz söylenmesi, bir skandal olmasıydı."

Archer yüzünü ellerine doğru eğerek üzüntüyle yine, "Aman Tanrım!" diye inledi.

Bu hayıflanmanın ardından gelen sessizlik, son ve değiştirilemez olan şeylere özgü bir ağırlıkla üstlerine çöktü. Archer'da bu durum, kendi mezar taşının altında ezilmek gibi bir his uyandırıyordu. Bütün geleceğinde yüreğindeki o ağır yükü kaldırabilecek hiçbir şey görmüyordu. Ne yerinden kıpırdadı, ne de gözlerini ellerinden yukarı kaldırdı. Gizli kalan göz yuvarları, mutlak karanlığa bakmaya devam etti.

"En azından seni sevdim, diye itiraf etti.

Archer şöminenin diğer tarafındaki kanepenin köşesinden, Madam Olenska'nın halen büzülüp oturduğunu sandığı yerden, ağlamasını bastırmaya çalışan bir çocuk gibi zayıf bir ses duydu. Hemen atılıp genç kadının yanına geldi.

"Ellen! Bu ne delilik! Neden ağlıyorsun? İş işten geçmedi. Ben halen serbestim ve sen de olacaksın." Onu kollarının arasına aldı. Genç kadının yüzü, dudaklarındaki ıslak bir çiçek gibiydi ve içlerinde boş yere hissettikleri korkular, güneş doğunca hayaletlerin kaybolup gitmesi gibi sönüp gitmişti. Şimdi Archer'ı şaşırtan tek şey, sadece ona dokunmak her şeyi bu kadar basit hale getirdiği halde nasıl olup da odanın bir ucundan bir ucuna onunla tartışmak için beş dakika tahammül etmek zorunda kalmış olduğuydu.

Madam Olenska onun bütün öpücüklerine karşılık verdi. Ama Archer kısa bir süre sonra genç kadının kollarında katılaştığını hissetti. Kadın kendisini Archer'dan çekip ayırdı ve ayağa kalktı.

Şöminenin yanından dönüp ona yukarıdan bakarak, "Ah, benim zavallı Newland'ım! Sanırım bunun olması

gerekiyordu. Ama bu, olayları zerre kadar değiştirmez," dedi.

"Benim yaşamımı tümden değiştirir."

"Hayır, hayır. Bu olmamalı, olamaz. Sen, May Welland'la nişanlısın ve ben evliyim."

Archer da ayağa kalktı. Yüzü kızarmıştı ve kararlı görünüyordu. "Saçma! Böyle şeyler için çok geç. Kendimize ve diğer insanlara yalan söylemeye hakkımız yok. Senin evliliğinden söz etmeyeceğiz. Ama bundan sonra benim May'le evlendiğimi gözünün önüne getirebiliyor musun?"

Madam Olenska ince dirseklerini şömine rafına dayayarak sessizce durdu. Yüzünün profili arkasındaki aynada yansımıştı. Saç topuzunun buklelerinden biri gevşemiş ve boynuna doğru sarkmıştı. Yüzü yorgun, neredeyse yaşlanmış gibi görünüyordu.

Sonunda, "O soruyu May'e sormayı düşündüğünü gözümün önüne getiremem, ya sen?" dedi.

Archer, umursamazca omuzlarını silkti. "Başka bir şey yapmak için artık çok geç."

"Şu anda doğru olduğundan değil, bunu söylemek kolay olduğundan dolayı böyle söylüyorsun. Aslında ikimizin de yapmaya karar verdiğimiz şeyler dışında bir şey yapmamız için artık çok geç."

"Ah, seni anlamıyorum!"

Madam Olenska yüzünde bir merhamet ifadesiyle zoraki gülümsedi. Bu, yüzünü rahatlatmak yerine daha da gerginleştirmişti. "Olayları benim açımdan nasıl değiştirdiğini henüz tahmin etmediğinden tabii ki anlamazsın. Of, ta başından, uzun zaman önceden beri yaptığın her şeyi biliyordum."

"Yaptığım her şeyi mi?"

"Evet. İlk başta buradaki insanların benden utandıklarından, endişe verici bir tür insan olduğumu düşündüklerinden tamamen habersizdim. Galiba akşam yemeğinde benimle buluşmayı bile reddetmişler. Ben bunu sonradan öğrendim. Annenin seninle birlikte van der Luyden'lere gelmesini nasıl sağladığını ve Beaufort'ların balosunda nişanlanmanızı açıklamak için nasıl ısrar ettiğini de öyle. Böylece bana destek çıkan bir yerine iki aileye sahip olabilirdim..."

Bu sözler üzerine Archer, bir kahkaha attı.

Madam Olenska, "Ne kadar aptal ve etrafında olup bitenlerin farkında olmayan biri olduğumu göz önüne getirsene. Büyükannem, bir gün ağzından kaçırıncaya kadar bütün bunlar hakkında hiçbir şey bilmiyordum. New York, benim için basitçe huzur ve özgürlük anlamına geliyordu. New York, eve gelmek demekti. Kendi insanlarımın arasında o kadar mutluydum ki rastladığım her insan bana karşı kibar ve iyi davranıyordu, beni gördüğüne memnun görünüyordu ama daha baştan itibaren," diye devam etti, "senin kadar iyi başka kimsenin olmadığını ve ilk başta son derece zor ve gereksiz görünen pek çok şeyi yapmak konusunda benim anlayacağım dilden bana nedenlerini anlatacak başka kimsenin olmadığını hissetmiştim. Çok iyi insanlar beni ikna edemediler. Onlara asla meydan okunmaması gerektiğini seziyordum. Ama sen biliyordun, sen anlıyordun. Altın elleriyle insanı kavrayıp sürükleyen dış dünyayı sen kavramıştın. Yine de sen, dış dünyanın bir insandan talep ettiği şeylerden nefret ediyordun. Sadakatsizlikle, zulümle ve kayıtsızlıkla satın alınan bir mutluluktan nefret ediyordun. Bu, benim daha önce hiç bilmediğim bir şeydi ve bildiğim her şeyden daha iyiydi."

Genç kadın, gözyaşı ya da gözle görülebilir bir heyecan belirtisi olmadan kısık, sakin bir ses tonuyla konuşuyordu ve ağzından çıkan her sözcük, kurşun gibi Archer'ın göğsünü deliyordu. Archer başını öne eğerek oturdu. Başını elleri arasına alıp, gözlerini şömine yaygısına ve kadının entarisinin altından ucu görünen saten ayakkabıya dikmişti. Birden dizleri üzerine çöktü ve ayakkabıyı öptü.

Madam Olenska genç adamın omuzlarından tutarak ona doğru eğildi. Ona öyle esrarlı ve karanlık gözlerle bakıyordu ki Archer hareketsiz kaldı.

Genç kadın, "Ah, yaptıklarınla bizi mahvetme!" diye haykırdı. "Artık başka şekilde düşünemem. Senden vazgeçmediğim takdirde seni sevemem."

Archer'ın kolları ona uzandı. Ama Madam Olenska, kendini çekti. Genç kadının sözlerinin yarattığı mesafeyle ayrılmış olsalar da birbirlerine bakarak durdular. Sonra birden Archer'ın öfkesi kabına sığmayıp taştı.

"Ya Beaufort? Benim yerimi o mu alacak?"

Bu sözler ağzından çıkarken karşılığında bir öfke parlamasını göze almıştı ve kendisini tutuşturacak bir yakıt olarak bu öfkeyi hoş karşılayacaktı. Ama Madam Olenska, biraz daha solgunlaştı ve bir soruyu düşündüğü zaman hep yaptığı gibi başı hafifçe bükük ve kolları öne sarkmış bir halde durdu.

Archer alaycı bir ifadeyle, "Beaufort, şimdi Bayan Struthers'lerde seni bekliyordur. Neden ona gitmiyorsun?" dedi.

Madam Olenska zili çalmak için döndü. Hizmetçi geldiğinde, "Bu akşam çıkmayacağım. Arabacıya gidip Signora Marchesa'yı getirmesini söyle," dedi.

Kapı yeniden kapandıktan sonra Archer, acı dolu gözlerle ona bakmaya devam etti. "Bu fedakârlık neden? Yalnız olduğunu söylediğin için seni dostlarından uzak tutmaya hakkım yok."

Genç kadın, nemli kirpiklerinin altından gülümsedi. "Artık yalnız olmayacağım. Yalnızdım, korkuyordum. Ama boşluk ve karanlık sona erdi. Şimdi kendime döndüm. Artık geceleyin içinde her zaman ışık yanan odaya giren bir çocuk gibiyim.

Ses tonu ve bakışları, onu, halen yumuşak bir erişilmezlik havası arkasında saklıyordu. Archer, yine inler gibi, "Seni anlamıyorum!" dedi.

"Sen, ancak May'i anlarsın!"

Bu sert cevap karşısında Archer kıpkırmızı kesildi, ama gözlerini ondan ayırmadı. "May, benden vazgeçmeye hazır."

"Ne!? Evliliğinizi hızlandırmak için ona dizlerinin üzerinde yalvardıktan üç gün sonra mı?"

"O reddetti. Mevcut durum, bana bu hakkı veriyor..."

"Ah, bunun ne kadar çirkin bir sözcük olduğunu bana sen öğretmiştin."

Archer tam bir bıkkınlık duygusuyla başka tarafa döndü. Kendisini, saatlerdir dik bir uçurumun yamacından yukarı çıkmaya çalışıyormuş, ama tam tepeye varmak için güçlükle çabalarken sanki elleri kayarak tepetaklak karanlığa doğru yuvarlanıyormuş gibi hissetti.

Madam Olenska'yı bir kez daha kollarına alabilseydi, onun bütün itirazlarını boşa çıkarabilirdi. Ama genç kadının bakışlarındaki ve tutumundaki anlaşılmaz derecede soğuk ifade ve Archer'ın onun samimiyetine karşı duyduğu saygı, onu halen kendisinden uzak tutuyordu. Sonunda Archer yeniden yalvarmaya başladı.

"Şimdi böyle yaparsak sonradan daha kötü olur, herkes için daha kötü..."

Archer sanki onu korkutmuş gibi, genç kadın neredeyse bağırmaya yakın bir tonda, "Hayır, hayır, hayır!" dedi.

Tam o anda zilin uzun çınlaması evin her yanında duyuldu. Kapıda duran bir araba sesi duymamışlardı. Birbirlerine şaşkın gözlerle bakarak hareketsiz kaldılar.

Dışarıdan Nastasia'nın koridorda attığı adımların sesi geldi. Dış kapı açıldı ve hemen sonra Nastasia elindeki telgrafı Kontes Olenska'ya uzattı.

Nastasia, önlüğünü düzeltirken, "Hanımefendi çiçeklerden çok memnun kaldı, dedi. "Onları gönderenin Signor Marito olduğunu zannetti ve biraz ağladıktan sonra bunun bir çılgınlık olduğunu söyledi."

Hanımı gülümsedi ve sarı zarfı aldı. Zarfı yırtarak açtı ve lambaya doğru götürdü. Sonra kapı yeniden kapanınca telgrafı Archer'a uzattı.

Telgraf, St. Augustine'den gönderilmişti ve Kontes Olenska'ya hitaben yazılmıştı. Archer, telgrafı okudu: "Büyükannemin telgrafı başarılı oldu. Babam ve annem, evliliğin Paskalya'dan sonra olmasını kabul ettiler. Newland'a telgraf çekeceğim. Bu haberden dolayı çok mutluyum ve seni çok seviyorum. Tüm minnettarlığımla. May."

Yarım saat sonra Archer, kendi evinin ön kapısını açınca holdeki masanın üzerinde kendisine gelen notlar ve mektuplardan oluşan kümenin üzerinde benzer bir zarf buldu. Bu zarfın içindeki mesaj da May'den gelmişti ve hızla aşağıdaki satırları okudu: "Annem ve babam, nikâha razı oldular. Paskalya'dan sonraki salı günü saat 12.00'de Grace Kilisesi'nde yapılacak. Sekiz nedimem olacak. Lütfen kilisenin papazıyla görüş. Sevgiler. May."

Archer, sanki zarfın içindeki haberi yok edebilirmiş gibi sarı kâğıdı buruşturdu. Sonra küçük cep andacını çıkardı ve titreyen parmaklarıyla sayfalarını çevirdi. Ama aradığı şeyi bulamadı ve telgrafı cebine tıkıştırarak merdivenlerden yukarı tırmandı. Soyunma ve özel oturma odası olarak Janey'e hizmet eden küçük holdeki odanın kapı aralığından ışık geliyordu; erkek kardeşi, sabırsızlıkla odanın kapısını tıklattı. Kapı açıldı ve kız kardeşi, "firketeli" saçları ve üzerine giydiği çok eski eflatun rengi pazen sabahlığıyla karşısına dikildi. Yüzü solgun ve endişeli görünüyordu.

"Newland! O telgrafta umarım kötü bir haber yoktur? Gelirsin diye bekledim..." (Archer'ın mektuplaşmalarıyla ilgili hiçbir konu, Janey'den saklı kalmazdı.)

Kız kardeşinin sorusunu umursamadı. "Buraya bak. Bu yıl Paskalya hangi gün olacak?"

Janey böyle Hıristiyanlığa yakışmayan cehalet karşısında şaşırmışa benziyordu. "Paskalya mı? Newland! Neden? Elbette, nisanın ilk haftası. Neden?"

"İlk haftası mı?" Andacının sayfalarına yeniden dönüp fısıldar gibi sesler çıkararak hızla hesap yaptı. "İlk haftası mı, dedin?" Başını arkaya atarak uzun uzun güldü.

"Tanrı aşkına ne oldu?"

"Bir şey yok. Sadece bir ay içinde evleneceğim."

Janey kardeşinin boynuna atıldı ve onu mor renkli pazen sabahlığının göğsüne bastırdı. "Ah, Newland, ne kadar harika! Çok memnun oldum. Ama, bir tanem, neden halen gülüyorsun? Sessiz ol, yoksa annemi uyandıracaksın."

Kitap 2

Bölüm 19

Toz dolu canlı bir bahar rüzgârının estiği serince bir gündü. Her iki aileye mensup bütün yaşlı hanımlar, solmuş samurlarını ve sararmış aslarını üstlerinden çıkartmışlardı. Kilisenin ön sıralarından yayılan kafuru kokusu, sunağın kenarına kümelenen zambakların baygın bahar kokusunu neredeyse bastırmıştı.

Newland Archer, zongoçun işaretiyle giyinme odasından çıktı ve sağdıcıyla birlikte Grace Kilisesi'nde rahiplerin ve koronun bulunduğu platformdaki yerini aldı.

Zongoçun işareti, gelini ve babasını taşıyan faytonun yolda göründüğü anlamına geliyordu. Bununla birlikte nedimelerin, daha şimdiden paskalya çiçekleri salkımı gibi sağa sola dağıldıkları koridorda gerekli ayarlamaların ve danışmaların yapılması için daha çok zamanın olduğu kesindi. Kaçınılmaz olan bu zaman aralığında damattan, istekli olduğunun bir kanıtı olarak top-

lanan kalabalığın bakışları önünde ortaya çıkıp kendisini tek başına göstermesi beklenirdi. Archer bu formaliteyi de, on dokuzuncu yüzyıla özgü New York nikâhlarına, sanki tarihin başlangıç dönemine aitmiş gibi bir tören havası kazandıran bütün diğer formalitelerle birlikte aynı boyun eğmişlikle yerine getirdi. Yürümeyi kabullendiği bu yolda her şey aynı oranda kolaydı -ya da başka birinin ifade etmeyi tercih edeceği gibi aynı oranda acılıydı. Sağdıcının telaşlı talimatlarına, diğer damatların, nikâh günlerinde aynı labirentte kendilerine rehberlik eden bu şahıslara uydukları kadar sofuca itaat ediyordu.

Archer şimdiye kadar üzerine düşen bütün yükümlülükleri yerine getirmiş olduğundan az çok emindi. Zamanı geldiğinde nedimelere beyaz leylak ve inci çiçeklerinden oluşan buketler; sekiz yer göstericiye altın ve safirden kol düğmeleri ve sağdıca üzerinde kedigözü taşı bulunan kravat iğnesi gönderilmişti. Archer, erkek arkadaşlarından ve eski flörtlerinden son günlerde gelen bir sürü hediyeye teşekkür etmek için yazdığı mesajlara ayrı ayrı sözcükler bulmaya çalışarak gecenin yarı zamanını uyumadan geçirmişti. Piskoposun ve kilise papazının bahşişleri, emniyetli bir şekilde sağdıcının cebinde duruyordu. Kendi valizleri, düğün yemeğinin verileceği ve üzerini değiştirip seyahat elbiselerini giyeceği Bayan Manson Mingott'un evine çoktan gönderilmişti. Genç çift için trende özel bir kompartıman ayrılmıştı. Gerdek gecesinin geçirileceği yerin gizli kalması tarih öncesi törenlerin en kutsal tabularından biri olduğundan, tren onları bilinmeyen bir yere götürecekti.

Bir sağdıcın görevleri hakkında deneyimsiz olan ve taşıdığı sorumluluğun ağırlığı karşısında dehşete düşen

genç van der Luyden Newland, "Yüzüğü aldığından eminsin, değil mi?" diye fısıldadı.

Archer daha önce pek çok damadın yaptığını gördüğü hareketi yaptı. Eldivensiz eliyle koyu gri renk yeleğinin cebini yoklayıp küçük altın halkanın (ki iç kısmına oyularak "Newland'dan May'e, -, Nisan, 187-," yazılmıştı) yerinde olduğundan emin oldu ve sonra eski duruşuna döndü. Sol eliyle uzun şapkasını ve siyah dikişli inci grisi eldivenlerini tutarak kilisenin kapısına bakarak durdu.

Pek çok eski nikâhın solup giden kalıntılarını dalgalar halinde taşıyan Händel Marşı'nın ezgileri, başının üzerinden geçerek sahte taş kubbeye doğru görkemli bir şekilde yükseliyordu. Archer, daha önce başka gelinlerin kilisenin ortasından uçar gibi başka damatlara doğru ilerleyişlerini seyrettiği aynı bölümde neşeli bir kayıtsızlıkla duruyordu.

Archer aynı localarda (hayır, sıralarda) hep aynı yüzleri gördüğünden, "Operada bir ilk gece acaba neye benzerdi?" diye düşündü. Kıyamet borusu çaldığında Bayan Selfridge Merry'nin, bonesinde kule gibi yükselen aynı devekuşu tüyleriyle ve Bayan Beaufort'un aynı gülümsemesi ve aynı elmas küpeleriyle yine orada olup olmayacaklarını ve öbür dünyada onlara uygun perde önü koltukların hazır olup olmadığını merak ediyordu.

Bu düşüncelerin ardından ilk sıralarda oturan tanıdık yüzleri; kadınların merak ve heyecan dolu keskin yüz ifadelerini; erkeklerin, öğle yemeğinden önce redingot giymek zorunda kalmalarından kaynaklanan somurtkan ifadelerini incelemek için henüz zamanı vardı.

Damat Archer, Reggie Chivers'in, "Yaşlı Catherine'de ziyafet çok kötü olur," dediğini hayal edebiliyordu.

"Ama Lovell Mingott'un, bütün yemeklerin kendi aşçısı tarafından hazırlanmasında ısrar ettiği söyleniyor. Bu yüzden insanın sırf bunu keşfetmesi bile iyi olmalı." Sillerton Jackson'un otoriter bir havayla, "Aziz dostum, duymadın mı? Yeni İngiliz modasına uygun olarak küçük masalarda servis yapılacakmış," sözlerini eklediğini de kafasında canlandırabildi.

Archer'ın gözleri bir süre sol taraftaki sıraya takılıp kaldı. Kiliseye Bay Henry van der Luyden'in kolunda giren annesi, Chantilly peçesinin altında sessizce gözyaşı dökerek oturuyordu. Ellerinde büyükannesinin as kürkünden manşonu vardı.

Kız kardeşine bakarak, "Zavallı Janey!" diye düşündü. "Kafasını sağa sola çevirerek baksa bile sadece birkaç sıra önünde oturan insanları görebiliyor. Onlar da çoğunlukla pejmürde kılıklı Newland'lar ve Dagonet'ler..."

Aileler için ayrılan sıraları bölen beyaz kurdelenin yakın tarafında uzun boylu ve kırmızı suratlı Beaufort'u gördü. Kibirli bakışlarıyla kadınları süzüyordu. Tümüyle gümüş renginde çinçilya bir kürk ve mor bir elbise giyen karısı ise yanında oturuyordu. Kurdelenin uzak tarafında oturan Lawrence Lefferts'ın düzgün tıraş edilmiş başı, sanki törene başkanlık yapan görünmez "adabımuaşeret" tanrısı adına nöbet tutuyor gibi görünüyordu.

Archer bu ilahi törende Lefferts'in keskin gözlerinin kaç tane kusur bulacağını merak etti. Sonra birden, bir keresinde böyle sorunların önemli olduğunu kendisinin de düşündüğünü hatırladı. Günlerini dolduran bütün bu olaylar şimdi ona yaşama ilişkin bir çocuk parodisi ya da ortaçağ öğretmenlerinin şimdiye kadar hiç kimsenin anlamadığı metafizik kavramlar üzerine yürüttükleri

kavgalar gibi görünüyordu. Nikâh hediyelerinin "sergilenip sergilenmeyeceği" üzerine yapılan şiddetli bir tartışma nikâh öncesindeki son saatlerini karartmıştı. Yetişkin insanların böyle önemsiz konular üzerinde kendilerini telaşa sokmaları ve soruna, öfkeli gözyaşları dökerek, "Evimde haber yetiştiren kişileri seve seve serbest bırakmam gerekecek," diyen Bayan Welland tarafından (olumsuz biçimde) karar verilmesi Archer'a çok anlamsız geliyordu. Bununla birlikte Archer'ın buna benzer bütün konular üzerinde kesin ve oldukça saldırgan fikirlere sahip olduğu ve küçük kabilesinin töreleri ve âdetleriyle ilgili her şeyin ona dünya çapında önemi olan şeyler gibi göründüğü bir dönem vardı.

Archer, "Gerçek insanların bir yerlerde yaşadığına ve başlarına gerçek şeylerin geldiğine hep inanmışımdır..." diye düşündü.

Sağdıç heyecanla, "İşte geliyorlar!" diye fısıldadı. Ama damat da bunu gayet iyi biliyordu.

Kilise kapısının ihtiyatla açılması sadece, kiralık at ve araba temin eden bir ahırın sahibi olan (belli aralıklarla zongoç kimliğine girerek siyah bir cüppe giyen) Bay Brown'un, güçlerini sıraya dizip yürütmeden önce sahayı gözden geçirmesi anlamına geliyordu. Kapı yine yumuşak bir şekilde kapandı. Kısa bir aralıktan sonra kapı bu sefer görkemli bir şekilde açıldı ve kilisenin her yanında "İşte aile!" diye bir uğultu yükseldi.

İlk önce Bayan Welland içeri geldi. En büyük oğlunun kolundaydı. Büyük pembe yüzü törene uygun bir şekilde vakurdu ve açık mavi renk yan panelleri olan erik yeşili saten elbisesi ve küçük saten başlığındaki mavi devekuşu tüyünden sorgucu genel bir takdirle karşılandı. Ama Bayan Archer'ın karşısında bulunan sıraya

elbisesinin muhteşem hışırdamasıyla oturmadan önce seyirciler, ondan sonra gelen kişinin kim olduğunu görmek için boyunlarını uzatmaya başlamışlardı bile. Önceki gün ortalıkta Bayan Manson Mingott'un bedensel engellerine rağmen törende hazır bulunmaya karar verdiğine dair garip söylentiler dolaşmıştı. Fikir, onun neşeli karakterine uygun olarak o kadar abartıldı ki iddialar, kulüplerde, onun kilisenin orta sahnından yürüyeceği ve sonra bir yere sıkışarak oturacağı noktasına kadar yükseldi. Ön sıranın son panelini sökme olanağını araştırıp oturulacak yerle ön kısım arasındaki boşluğu ölçmek için kendi marangozunu göndermekte ısrar ettiği biliniyordu. Ama sonuç cesaret kırıcıydı. Ailesi sıkıntılı bir günde onun kocaman banyo sandalyesinde taşınarak sahından geçirilmesi ve rahiplerin ve koronun bulunduğu platformun dibine, tahtta oturur gibi bırakılması planıyla oyalanarak boş yere zaman harcamasını seyretmişti.

Bu devasa bedeni ortaya çıkarma fikri akrabaları için o kadar zahmetli ve can sıkıcı bir işti ki banyo koltuğunun, kilisenin kapısından kaldırım taşlarına kadar uzanan tentenin demir direkleri arasından geçemeyecek kadar geniş olduğunu birden akıl eden zeki kişiyi altınla kaplayabilirlerdi. Bu tenteyi ortadan kaldırmak ve çadır bezinin ek yerlerine yaklaşmak için itişip kakışarak dışarıda bekleyen kadın terziler ve gazete muhabirlerinden oluşan kalabalığa gelini göstermek fikri, yaşlı Catherine'in cesaretini bile aşıyordu. Gerçi kısa bir süreliğine de olsa bu olasılığı da kafasında tartmıştı. "Neden, evladımın fotoğrafını çekip elbette gazetelerde yayımlayabilirler!" Bayan Welland, annesinin son planı kendisine çıtlatılınca kızıp itiraz etmiş ve düşünülmesi ola-

naksız kabul edilen bu edepsizlik karşısında sülale üyeleri toplu halde ürpererek geri çekilmişlerdi. Büyükanne de vazgeçmek zorunda kalmıştı, ama yaşlı kadının ödün vermesi, ancak düğün yemeğinin onun evinde verilmesi için kendisine söz verilmesi karşılığında sağlanmıştı. Welland'ların evine ulaşmak (Washington Meydanı'yla bağlantısı olanların söylediği gibi) kolay olduğu halde kiliseden cehennemin öbür ucuna gitmek için Bay Brown'a özel bir bedel ödemek zorunda kalmak kötüydü.

Bütün bu olup bitenler Jackson kardeşler tarafından yaygın bir şekilde duyurulduğu halde neşeli bir azınlık halen, yaşlı Catherine'in kiliseye geleceği inancından vazgeçmemişti ve onun yerine gelininin geçtiği anlaşılınca heyecan gözle görülebilir oranda düştü. Kanlı canlı bir görünüşü ve donuk bakışları olan Bayan Lovell Mingott, yeni elbise giyme gayretkeşliğiyle benzer yaş ve alışkanlığa sahip olan hanımları teşvik etmişti. Ama kayınvalidesinin gelmemesinin yol açtığı hayal kırıklığı atlatılır atlatılmaz Parma menekşeleriyle süslü başlığıyla leylak rengi saten üzerindeki siyah Chantilly peçesinin Bayan Welland'ın mavi ve erik yeşili renkleriyle uygun bir kontrast oluşturduğu kabul edildi. Onun ardından Bay Welland'ın kolunda içeri giren, uçuşan eşarpların, şeritlerin ve püsküllü saçakların uçarı dağınıklığını sergileyen son derece zayıf ve kırıtkan bir hanımefendinin yarattığı izlenim çok farklıydı. Bu son görüntü ortaya çıkınca Archer'ın kalbi daraldı ve adeta atmaktan vazgeçti.

Archer, aşağı yukarı dört hafta önce yeğeni Madam Olenska'yla birlikte Washington'a giden Markiz Manson'un halen orada olduğundan hiç kuşku duymamıştı.

Birdenbire ayrılışları, genel olarak, Madam Olenska'nın, teyzesini, neredeyse Sevgi Vadisi'nin gönüllü bir elemanı yapmayı başaran Dr. Agathon Carver'ın kötü niyetli belagatından uzaklaştırma arzusuna bağlandı. Bu durumda hanımlardan birinin nikâh için dönmesi beklenmiyordu. Archer bir an için durup gözlerini Medora'nın garip görüntüsü üzerine dikerek onun arkasından gelen kişiyi görmeye gayret etti. Ama küçük resmi geçit sona ermişti. Çünkü ailenin daha küçük bütün üyeleri çoktan yerlerini almıştı ve göçmek için manevra yapmaya hazırlanan kuşlar ya da böcekler gibi bir araya toplanan uzun boylu sekiz yer gösterici, daha şimdiden yan kapılardan geçip sessizce koridora gelmeye başlamışlardı.

Sağdıç, "Newland, baksana yahu. O, burada, diye fısıldadı.

Archer irkilerek canlandı.

Görünüşe bakılırsa kalbinin atmaktan vazgeçmesinin üzerinden epeyce zaman geçmişti. Çünkü beyaz ve gül rengi giysiler giyen bir yürüyüş alayı, aslında sahnı yarılamıştı. Piskopos, kilisenin papazı ve beyaz kanatlı iki yardımcısı sunağın etrafına kümelenen çiçeklere doğru uçar adımla ilerliyorlardı ve Spohr senfonisinin ilk akorlarının çiçeğe benzer notaları adeta gelinin önüne dökülüyordu.

Archer gözlerini açtı (ama zannettiği gibi gözlerini gerçekten kapatmış olabilir miydi?) ve kalbinin olağan görevine yeniden başladığını hissetti. Yükselen müzik, sunaktaki zambakların kokusu, uçar gibi ilerleyerek hızla yaklaşan tül ve portakal çiçeği bulutunu andıran görüntü, Bayan Archer'ın birden mutluluk hıçkırıklarıyla sarsılan yüzü, alçak perdeden dua okuyan papazın sesi, pembe giysili sekiz nedimenin ve siyahlar için-

deki sekiz yer göstericinin düzenli hareketleri, her biri kendi başına son derece tanıdık olmakla birlikte Archer'la yeni ilişkileri bakımından tanımlanamayacak derecede garip ve anlamsız bir nitelik kazanan bütün bu görüntüler, sesler ve duygular, genç adamın kafasının içinde karmakarışık hale gelmişlerdi.

"Aman Tanrım, yüzüğü aldım mı?" diye düşündü ve bir kez daha çırpınır gibi, güveylere özgü yoklama hareketini yaptı.

Sonra bir anda May yanında bitiverdi. Genç kızdan öyle bir neşe ve mutluluk saçılıyordu ki Archer'ın hissiz vücuduna hafif bir ılıklık yayıldı. Kendini toparladı ve May'in gözlerinin içine bakarak gülümsedi.

Papaz, "Çok sevgili kardeşlerim, burada toplanma nedenimiz..." diye başladı.

Yüzük kızın parmağındaydı. Piskoposun kutsaması alınmıştı, nedimeler sıra halinde yerlerine dönüp dönmemekte kararsız kaldılar. Org, yeni evlenen bir çiftin şimdiye kadar dinlemeden New York'a adım atmadığı Mendelssohn marşına başlamak üzere olduğunu belli ediyordu.

Sağdıç, genç Newland'a sinirli sinirli, "Kolunu, kolunu ona uzatsana!" diye tısladı. Archer bir kez daha bilinmeyen bir âlemde çok uzaklara sürüklendiğini fark etti. Kendisini oraya gönderen şeyin ne olduğunu merak etti. Belki de bu, haç biçimindeki kilisenin yan kesiminde seyirciler arasında oturan bir kişinin, şapkasının altında koyu renk saç lülesi görünen bir kadının bakışlarıydı. Bir an sonra o şapkanın, tanımadığı uzun burunlu bir kadına ait olduğunu anladı. Bu kadın Archer'ın üzerinde diğer kişilerden farklı olarak çok gülünç bir izle-

nim bırakmıştı. Kendi kendine, acaba sanrıların kontrolü altına mı giriyorum? diye sordu.

Şimdi Archer ve karısı, dalga dalga gelen hafif Mendelssohn ezgilerinin eşliğinde kilisenin orta sahnından kapıya doğru ağır ağır yürüyorlardı. Bahar günü, ardına kadar açılan kapılardan onlara el ediyordu. Çadır bezi tünelin öteki ucunda, Bayan Welland'ın, alınlarına büyük beyaz kurdeleler bağlanmış, gösterişle şaha kalkan doru atları bekliyordu.

Yakasının devrik kısmında halen büyük bir kurdele taşıyan uşak, May'in beyaz pelerinini omuzlarına verdi ve Archer, gelinin bineceği taraftan faytona sıçrayarak çıktı. May muzaffer bir gülümsemeyle ona döndü ve duvağının altından ellerini kavradı.

Archer, "Sevgilim!" dedi. Tam o anda birden önünde aynı karanlık boşluk belirdi ve düşünceleri sakin ve neşeli bir şekilde başı boş dolaşırken kendisinin karanlıkta giderek derinlere gömüldüğünü hissetti. "Evet, elbette, yüzüğü kaybettiğimi sandım. Damada yardımcı olan zavallı adam bunlara katlanmasaydı hiçbir nikâh tamamlanmazdı. Ama biliyorsun işte, beni beklettin! Muhtemelen meydana gelebilecek dehşet verici her olay hakkında düşünmek için epeyce zamanım oldu."

May, kalabalık Beşinci Cadde'ye dönerlerken kollarını Archer'ın boynuna dolayarak onu şaşırttı: "Ama şimdi ikimiz birlikte olduğumuz sürece bir şey olmaz, değil mi, Newland?"

Günle ilgili bütün ayrıntılar o kadar dikkatli bir şekilde planlanmıştı ki düğün yemeğinden sonra genç çiftin seyahat elbiselerini giymek, gülen nedimelerin ve ağlayan aile büyüklerinin arasından geçerek yaşlı Bayan Mingott'un geniş merdivenlerinden aşağı inmek, gele-

neksel pirinç ve saten terlik sağanağının altında faytona binmek için bolca vakitleri olmuştu ve halen istasyona gitmek, deneyimli yolcu havasıyla gazete büfesinden son çıkan haftalık gazete ve dergilerden birkaçını satın almak ve kendilerine ayrılan kompartımana yerleşmek için yarım saatleri daha vardı. Hizmetçi kızlardan biri, May'in kumru rengindeki seyahat peleriniyle Londra'dan alınan yeni, göz alıcı tuvalet çantasını çoktan kompartımanlarına getirmişti bile.

Rhinebeck'teki yaşlı du Lac teyzeler, New York'ta Bayan Archer'la bir hafta geçirme fırsatının da verdiği şevkle evlerini, gönüllü olarak, yeni evli çiftin kullanımına bırakmışlardı. Archer da Philadelphia ya da Baltimore'da bir otelde yeni çiftlere ayrılan her zamanki "suitlerde" kalmaktan kurtulduğuna sevinerek ev önerisini aynı memnuniyetle kabul etmişti.

May taşraya gitme fikrine bayılmıştı ve gidip kalacakları gizemli yeri öğrenmek için boş yere çaba gösteren sekiz nedimeyle çocuk gibi eğlenmişti. Bir köy evinin geçici olarak başka birinin kullanımına bırakılmasının, "tam İngilizlere özgü" olduğu düşünülüyordu ve bu durum, genellikle yılın en parlak nikâhı olarak kabul edilen olaya son bir ayrıcalık havası katıyordu. Ama evin nerede olduğunun gelin ve damadın aile büyükleri dışında kimsenin bilmesine izin verilmediğinden, bilgi almak için birileri onları zorlandıklarında dudaklarını büzüp gizemli bir şekilde, "Ah, bize de söylemediler," diyorlardı ki bu çok doğruydu. Çünkü onlara bir şey söylemeye gerek yoktu.

Kompartımanlarına yerleştikten sonra tren, uçsuz bucaksız görünen tahta evlerden oluşan dış semtlerden kurtulup pastel renklerin egemen olduğu kırsal bahar

manzarasının içinde yol almaya başlayınca, konuşmak, Archer'ın umduğundan daha kolay hale geldi. May görünüşü ve ses tonu itibariyle gayet sakindi. O daha dünkü basit kızdı ve nikâhla ilgili bildikleri ve gördükleri olaylar hakkında konuşmak ve bütün bunları bir yer göstericiyle sohbet eden bir nedimenin yansızlığıyla tartışmak için can atıyordu. Başlangıçta Archer bu yansızlığın içsel olarak yaşanan bir ürpertinin maskesi olduğunu sanmıştı. Ama May'in pırıl pırıl parlayan gözleri, onun sadece en rahat insanlara özgü hiçbir şeyin farkında olmayışını açığa vuruyordu. May ilk kez kocasıyla yalnız kalıyordu, ama kocası, daha dünkü çekici arkadaşıydı. Onun kadar hoşlandığı, onun kadar güvendiği başka kimse yoktu ve bütün bu enfes nişanlılık ve evlilik töreni macerasıyla doruğuna çıkan "oyun", yetişkin bir insan, aslında "evli bir kadın" olarak onunla baş başa çıktıkları bir yolculukla sona ermek zorundaydı.

Archer'ın St. Augustine'deki Misyon bahçesinde öğrendiği gibi bu tür duygusal derinliklerin böyle hayal gücünden yoksunlukla bir arada bulunabilmesi şaşılacak bir şeydi. Ama daha o zaman bile May'in, vicdani yükünden kurtulur kurtulmaz deneyimsiz genç kızlara özgü bir tavırla geri çekilmesinin kendisini ne kadar şaşırttığını hatırladı ve muhtemelen başına gelen her olayı, mümkün mertebe olduğu gibi ele alarak yaşama katlanacağını, ama olayların gidişatını, kaçamak bir bakışın görebileceği kadar bile önceden tahmin edemeyeceğini anladı.

Belki de gözlerine o şeffaflığı veren şey, çevresinde olup biten hiçbir şeyin farkında olmama yetisiydi ve yüzünde sıradan bir insandan oldukça farklı bir tipi temsil eden bir ifade vardı. Sanki bir Toplumsal Erdem ya da

Yunan tanrıçası pozunu vermek için seçilmiş biri gibi görünüyordu. Açık renk tenine o kadar yakın akan kanı, tahrip edici bir öğe olmaktan çok koruyucu bir sıvı olabilirdi. Bununla birlikte yüzündeki yok edilemez, gençliğe özgü ifadesi onu sert ya da duygusuz değil, ama sadece ilkel ve saf gösteriyor gibiydi. Archer birden kendisinin, bu derin düşüncelerin ortasında bir yabancının ürkütücü bakışlarıyla ona baktığını fark etti ve hemen düğün yemeği ve Büyükanne Mingott'un muazzam ve muzaffer bir şekilde yemeğin her safhasına nüfuz etmesiyle ilgili olarak hatırladığı konulardan söz açtı.

May cidden zevk aldığı bu konuya tüm dikkatini verdi. "Gerçi, her şeye rağmen Medora Teyze'nin gelmesi benim için sürpriz oldu, senin için olmadı mı? Ellen, her ikisinin de seyahat etmek için sağlıklarının yeterince iyi olmadığını yazmıştı. Keşke iyileşen o olsaydı! Bana gönderdiği o eski, enfes dantel işini gördün mü?"

Er geç bu anın geleceğini tahmin ediyordu. Ama irade gücüyle konuyu bir ölçüde gündemlerinden uzak tutabileceğini hayal etmişti.

Ona kör gibi bakarak, "Evet, şey, hayır. Evet, güzeldi," dedi. O iki heceyi duyduğu her seferinde özenle inşa ettiği dünyasının iskambilden evler gibi başına çöküp çökmeyeceğini merak etmekten kendini alamadı.

May'in elinden tutarak hızlı hızlı, "Yorgun değil misin? Varınca çay içsek iyi olacak. Teyzelerimin her şeyi güzel bir şekilde hazırlattıklarından eminim, dedi. Genç kadının aklı o an Lovell Mingott Dayısı'nın tepsi ve tabaklarına mükemmel bir şekilde "uyan", Beaufort'ların gönderdiği Baltimore gümüşünden muhteşem çay ve kahve takımına gitti.

Tren bahar alacakaranlığında Rhinebeck istasyonunda durdu ve platform boyunca, kendilerini bekleyen arabaya doğru yürüdüler.

Archer, "Ah, van der Luyden'ler ne kadar iyiler! Bizi karşılamak için ta Skuytercliff'ten adamlarını göndermişler," diye haykırdı. Ahırda çalışan ağırbaşlı bir adam yanlarına geldi ve hizmetçi kızı valizlerden kurtardı.

Onları karşılamak için görevlendirilen adam, "Son derece üzgünüm, efendim," dedi. "Miss du Lac'ların evinde küçük bir kaza oldu. Su deposunda bir sızıntı var. Olay dün meydana geldi ve Bay van der Luyden, bu sabah olaydan haberdar olunca bir önceki trenle orta hizmetçisini eski arazi sahibinin evini hazırlatmak için gönderdi. Orasını daha rahat bulacağınızı sanıyorum efendim ve Miss du Lac'lar aşçılarını da oraya gönderdiler. Bu yüzden tıpkı Rhinebeck'te kalıyormuşsunuz gibi her şey tamamen aynı olacak."

Archer, konuşan adama, öyle boş gözlerle baktı ki adam, sözlerini daha özür dileyici bir tonda tekrarlamak zorunda kaldı ve "Tamamen aynı olacak, efendim, sizi temin ederim, dedi. May, canlı sesiyle, sıkıcı sessizliğin üzerini örter gibi birden atılarak, "Rhinebeck'le aynı mı? Eski arazi sahibinin evi mi? Ama bu, yüz bin kere daha iyi olacak, değil mi Archer? Bunu düşünmüş olması Bay van der Luyden'in kibarlığını ve ciddiyetini gösteriyor," dedi.

Hizmetçi kız arabacının yanına oturdu ve geline ait parlak çantalar önlerindeki koltuğa yerleştirildikten sonra yolda ilerlerken May, heyecanlı bir şekilde konuşmaya devam etti: "Ne garip, ben, o evin içine hiç girmedim, ya sen girdin mi? Van der Luyden'ler orayı çok az insana gösteriyorlar. Ama galiba Ellen için açmışlardı ve

Ellen orasının ne kadar şirin, küçük bir yer olduğunu bana anlatmıştı. Amerika'da gördüğü ve içinde kendisini tam mutlu hissedebileceğini düşündüğü tek ev olduğunu söylüyor," dedi.

Kocası neşeyle, "Pekâlâ, işte bizim de hissedeceğimiz şey bu, değil mi?" diye bağırdı. May erkek çocuklarını andıran gülümsemeyle karşılık verdi: "Ah, bu, sadece bizim başlangıç şansımız. Her zaman birlikte sahip olacağımız harika şans!"

Bölüm 20

Archer, "Elbette Bayan Carfry'la akşam yemeği yemeliyiz, bir tanem," dedi. Kaldıkları pansiyonun kahvaltı masasının üzerinde duran Britanya madeninden yapılmış kocaman çanak çömlek takımının arkasında oturan karısı, sıkıntılı bir ifadeyle kaşlarını çatarak ona baktı.

Hep yağmurlu geçen ıssız sonbahar Londra'sında Newland Archer'ın tanıdığı sadece iki kişi vardı. Eski New York geleneklerine uygun olarak bu iki kişiden sürekli olarak uzak durmuşlardı. Çünkü yabancı ülkelerde insanın tanıdıklarının dikkatini çekmek için kendini zorlaması "ağırbaşlı" bir davranış sayılmıyordu.

Bayan Archer ve Janey, Avrupa'ya ziyaretleri sırasında büyük bir cesaretle bu ilkeye uygun olarak yaşamışlar ve yol arkadaşlarının dostça tanışma girişimlerini öyle anlaşılmaz bir ihtiyatla karşılamışlardı ki neredeyse otellerde ve demiryolu istasyonlarında görevli kişilerden

başka "yabancı" herhangi bir kişiyle tek bir sözcük bile konuşmama rekorunu kırmışlardı. Önceden tanıdıkları ya da uygun itibarı olan kişileri kollayan kendi yurttaşlarına ise çok daha belirgin bir şekilde küçümseyici bir tavırla davranıyorlardı. Bu yüzden Chivers'lerden, Dagonet'lerden ya da Mingott'lardan birine rastlamadıkça yurtdışındaki ayları hiç rahatsız edilmeden tamamen baş başa geçiyordu. Ama bazen alınan en azami önlemlerin bile bir yararı olmaz. Bir gece Botzen'de koridorun karşı tarafındaki odada kalan (Janey'in isimlerini, kıyafetlerini ve toplumsal durumlarını zaten iyi bildiği) iki hanımdan biri kapıyı çalmıştı ve Bayan Archer'da ağrılara karşı kullanılabilecek bir merhem şişesi olup olmadığını sormuştu. Diğer hanım, yani davetsiz misafirin kız kardeşi Bayan Carfry, ani bir bronşit nöbetine yakalanmıştı. Her şeyin tam olduğu bir aile ecza çantası olmadan asla yolculuğa çıkmayan Bayan Archer, bereket versin ki istenilen ilacı temin edebilmişti.

Bayan Carfry çok hastaydı. O ve kız kardeşi Miss Harle kendi başlarına seyahat ettiklerinden, hünerli bir şekilde onların rahatlarını sağlamak için gayret gösteren ve üstelik becerikli hizmetçilerini hastanın sağlığına yeniden kavuşmasına yardımcı olmak için hastabakıcı olarak veren Archer, hanımefendilere çok büyük minnettarlık duydular.

Archer'lar Botzen'den ayrıldıktan sonra Bayan Carfry'ı ve Miss Harle'yi yeniden görüp görmeyecekleri hakkında bir fikirleri yoktu. Bayan Archer'ın zihninde hiçbir şey, bir insanın tesadüfen iyilik yaptığı bir "yabancının" dikkatini çekmek için kendini zorlamasından daha "hoppaca" olamazdı. Ama bu bakış açısından habersiz olan ve haberleri olsaydı bile bunu kesinlikle an-

lamsız bulacak olan Bayan Carfry ve kız kardeşi, Botzen'de kendilerine çok iyilik yapan bu "hoş Amerikalılara" karşı kendilerini sonsuz bir minnettarlıkla bağlanmış hissediyorlardı. Dokunaklı bir vefakârlıkla Avrupa kıtasındaki yolculukları sırasında Bayan Archer ve Janey'le buluşmak için her fırsatı değerlendirdiler ve onların Birleşik Devletler'den gelirken ya da dönerken Londra'dan geçtikleri zamanı öğrenmek için olağanüstü bir çaba sergilediler. Samimiyetleri sürekli bir hal aldı ve Bayan Archer ve Janey, ne zaman Brown Oteli'ne konaklamak için inseler, kendileri gibi Ward yöresine özgü saksılarda eğrelti otları yetiştiren, makrame danteller ören, Barones Bunsen'in anılarını okuyan ve Londra'da önde gelen kürsüleri işgal edenler hakkında görüşleri olan sevgi dolu iki dostun onları beklediklerini görüyorlardı. Bayan Archer'ın söylediği gibi Bayan Carfry'la Miss Harle'yi tanımak "Londra'nın başka bir özelliği" olmuştu ve Newland'ın nişanlandığı zamana kadar aileler arasındaki bağlar o kadar sıkı kurulmuştu ki iki İngiliz hanımefendiye nikâh davetiyesi göndermenin "biricik hakları" olduğu düşünüldü. Davetiyeye karşılık olarak onlar cam altında preslenmiş Alp çiçeklerinden oluşan güzel bir buket gönderdiler. Newland ve karısı, İngiltere'ye gemiyle yola çıkmak üzereyken, rıhtımda, Bayan Archer'ın son sözleri, "May'i, Bayan Carfry'ı görmeye götürmelisin," biçiminde oldu.

Newland'ın ve karısının bu buyruğa uyup uymamak konusunda bir fikirleri yoktu. Ama Bayan Carfry, her zamanki kavrayışıyla onları arayıp bulmuş ve akşam yemeği için bir davetiye göndermişti. Bu davetiye üzerine May Archer, çay ve kurabiyelerin arasından kaşlarını çatarak bakmıştı.

"Senin için her şey çok iyi, Newland. Sen onları tanıyorsun. Ama ben daha önce hiç karşılaşmadığım insanlar arasında kendimi çok sıkılmış hissedeceğim. Peki, ya ne giyeceğim?"

Newland sandalyesinde öne doğru eğildi ve ona gülümsedi. Her zamankinden daha güzeldi ve daha çok Tanrıça Diana'ya benziyordu. Nemli İngiliz havası, yanaklarının pembeliğini daha da koyulaştırmış ve yüz hatlarındaki hafif bakire sertliğini yumuşatmıştı ya da bu, sadece buz altında pırıldayan bir ışık gibi görünen mutluluğun iç parıltısıydı.

"Ne mi giyeceksin, bir tanem? Geçen hafta Paris'ten bir sandık dolusu eşya geldiğini sanıyordum.

"Evet, elbette. Demek istiyorum ki hangisini giymem gerektiğini bilemeyeceğim." Biraz somurttu. "Londra'da akşam yemeğini hiç dışarıda yemedim ve gülünç olmak istemiyorum."

Archer genç kadının şaşkınlığına nüfuz edip anlamaya çalıştı. "Ama İngiliz kadınları, akşamları tıpkı başka herkes gibi giyinmiyorlar mı?"

"Newland! Böyle komik soruları nasıl sorabiliyorsun? Eski balo kıyafetleriyle ve başları açık olarak tiyatroya gittikleri ne zaman görülmüş."

"Pekâlâ, belki de evlerinde yeni balo kıyafetleri giyiyorlardır. Ama herhalde Bayan Carfry ve Miss Harle öyle giyinmezler. Anneminkine benzer başlıklar ve şallar, çok yumuşak şallar giyiyorlar."

"Evet, ama ya diğer kadınlar nasıl giyinecekler?"

Archer, "Senin kadar güzel giyinmeyecekler, canım," diye cevap verirken genç kadında, tıpkı Janey'in elbiselere karşı hastalık derecesindeki ilgisine benzer eğilimi geliştiren şeyin ne olduğunu merak etti.

Genç kadın iç çekerek sandalyesini geri itti. "O senin kibarlığın, Newland, ama bana pek yardımı dokunmaz."

Archer'ın aklına bir fikir geldi. "Neden nikâh elbiseni giymiyorsun? Yanlış olmaz, değil mi?"

"Ah, bir tanem! Keşke burada olsaydı! Ama gelecek kış için modelinde değişiklikler yapılsın diye Paris'e gönderildi ve Worth, henüz geri göndermedi."

"Ah, pekâlâ," dedi. Archer ayağa kalkarken. "Buraya bak. Sis dağılıyor. Ulusal Galeri'ye gitseydik resimlere şöyle bir bakabilirdik."

May'in kız arkadaşlarına, çok net olmasa da "çok mutlu" diye özetlediği üç aylık balayı turundan sonra Newland Archer'lar evlerine dönüyorlardı.

İtalyan göllerine gitmemişlerdi. Archer, kafasında iyice tarttıktan sonra karısını o özel sahnede tasavvur edememişti. Genç kadının kişisel eğilimi (Paris kadın terzilerinde bir ay geçirdikten sonra) temmuzda dağlara çıkmak ve ağustosta yüzmekti. Temmuz ayını Interlaken ve Grindelwal'de ve ağustos ayını, bazı kişilerin tuhaf ama sevimli ve sakin bir yer olarak salık verdikleri Normandiya kıyısındaki Etretat denilen küçük bir yerde geçirerek bu plana tam olarak uydular. Archer dağlardayken bir iki kez güneyi göstererek, "İtalya orada," demişti ve May, yılan otlarıyla dolu tarhta dikilerek, "Keşke New York'a dönmek zorunda olmasaydın, oraya gelecek yıl gitmek daha iyi olur," diye cevap vermişti.

Ama aslında seyahat etmek, genç kadını Archer'ın tahmin ettiğinden bile daha az ilgilendiriyordu. Seyahati sadece (elbise siparişleri bir kez verildikten sonra) yürüyüş yapmak, ata binmek, yüzmek ve heyecan verici yeni çim tenisi oyununda yeteneklerini denemek için büyük

bir fırsat olarak görüyordu. Sonunda (Archer'ın kendi elbise siparişlerini verirken on beş gün kalacakları) Londra'ya döndüklerinde May, iple çekerek beklediği gemiyle yolculuk yapma arzusunu artık saklamadı.

Londra'da tiyatrolardan ve dükkânlardan başka hiçbir şey onun ilgisini çekmiyordu. Tiyatroları bile Paris kafe şarkılardan daha az heyecan verici bulmuştu. Bu şarkıları, Champ Elysees bulvarının çiçek açan at kestanelerinin altında bir restoranın terasından "koketlerden" oluşan bir dinleyici topluluğuna bakarak dinlemek onun için yeni bir deneyim olmuştu ve kocasına, şarkı sözlerini, gelinin kulaklarına uygun gördüğü kadarıyla tercüme etmesi için ricada bulunmuştu.

Archer, evlilik konusunda geçmişten miras kalan bütün eski fikirlere geri dönmüştü. Geleneklere uymak ve May'e, tam olarak bütün erkek arkadaşlarının karılarına davrandıkları gibi davranmak, başıboş bir bekârken oyalandığı teorileri hayata geçirmekle uğraşmaktan çok daha az sorunlu bir yoldu. Özgür olmadığına dair en ufak bir fikre bile sahip olmayan bir eşi, özgür bırakmaya çalışmanın bir yararı yoktu. Archer, May'in kendisinin sahip olduğunu varsaydığı özgürlüğünü, sadece tek bir biçimde, kadınca adanmışlık sunağında onu kurban etmek biçiminde kullanabileceğini uzun zaman önce anlamıştı. Karakteri itibariyle doğuştan vakar biri olması, özgürlüğünü dalkavukça bir armağan olarak sunmasının önüne geçiyordu. Ama eğer bunu Archer'ın iyiliği için yaptığını düşünüyorsa, özgürlüğünü bütünüyle geri alma gücü bulacağı bir gün (bir zamanlar olduğu gibi) gelebilirdi. Ama onun sahip olduğu kadar kaygıdan yoksun ve karmaşık olmayan bir evlilik anlayışıyla bir kriz, ancak Archer'ın davranışlarındaki açık, rezilce bir hare-

ket yüzünden çıkabilirdi ki genç kadının ona karşı duygularının saflığı ve güzelliği bunu olanaksız kılıyordu. Ne olursa olsun genç kadının her zaman sadık, saygılı ve alınganlığa kapılmayan biri olacağını ve kendisine her zaman aynı erdemli davranışları sergilemeyi vaat ettiğini biliyordu.

Bütün bunlar Archer'ın eski zihin alışkanlıklarına geri çekilme eğilimine girmesine neden olmuştu. Genç kadının basitliği bayağı kişilere özgü bir basitlik olsaydı, Archer sinirlenip isyan ederdi. Ama May'in karakter çizgileri, her ne kadar karşılaştırmak zor da olsa onun yüz hatlarıyla aynı mükemmel kalıpta olduğundan genç kadın, Archer'ın bütün eski gelenek ve saygı anlayışının koruyucu tanrıçası olmuştu.

Böyle nitelikler, her ne kadar genç kadını çok rahat ve hoş bir eş haline getirdiyse de dış seyahatleri canlı kılacak türden değildi. Ama Archer, bunların kendi uygun ortamlarını nasıl bulacaklarını hemen anlamıştı. Aile çevresinin dışında her zaman olduğu gibi sanatsal ve entelektüel yaşamı devam edeceğinden bu niteliklerin onu baskı altına alıp ezeceğinden korkmuyordu. Bu çerçeve içinde küçük ve boğucu olan hiçbir şey olmayacaktı ve elbette karısına dönmesi, açık havada yapılan bir yürüyüşten sonra son derece resmi, sıkıcı bir odaya girmeye asla benzemeyecekti. Çocukları olduğunda ise her ikisinin yaşamlarındaki boş köşeler dolacaktı.

Bütün bu konular, arabayla ağır tempoda Mayfair'den Bayan Carfry ve kız kardeşinin oturdukları Güney Kensington'a doğru yol alırlarken Archer'ın zihnini yiyip bitiriyordu. Archer da dostlarının konukseverliğinden kaçmayı tercih ederdi. Her zaman aile geleneğine uygun olarak kibirli bir tavırla hemcinslerinin varlı-

ğından habersizmiş gibi davranan bir turist ya da bir seyirci gibi seyahat etmişti. Sadece bir kez, o da Harvard'dan hemen sonra, garip görünüşlü, Avrupalılaşmış Amerikalılardan oluşan bir grupla birlikte saraylarda unvanları olan hanımlarla bütün gece dans ederek ve günün yarısını şıklar kulübünün zamparaları ve züppeleriyle kumar oynayarak Floransa'da geçirdiği neşeli birkaç hafta vardı. Ama bütün bunlar ona, dünyadaki en büyük eğlence olmasına karşın bir karnaval kadar sahte görünüyordu. Rastladıkları herkese bir şeyler anlatmak ihtiyacı duyar gibi görünen, karmaşık aşk ilişkileri yaşayan bu garip kozmopolit kadınlar, mükemmel genç subaylar ve kendi sırlarının hem öznesi hem de alıcısı olan gerçekten nükteci, yaşlıca kişiler, Archer'ın aralarında büyüdüğü insanlardan çok farklı olan, aklından uzun süre çıkmayan, pahalı ve pis kokulu seralarda yetişen yabancı kökenli bitkiler gibiydiler. Karısını böyle bir topluluğa sokması söz konusu olamazdı ve zaten yolculukları sırasında kimse, belirgin bir şekilde onlarla arkadaşlık yapmak için istekli de olmamıştı.

Londra'ya varmalarının üzerinden çok zaman geçmemişti ki Archer, tesadüfen St. Austrey Dükü'yle karşılaşmıştı. Hemen onu tanıyan Dük, samimi bir şekilde, "Beni ziyarete gelin, tamam mı?" demişti. Ama normal düşünen hiçbir Amerikalı, bu laftan bir teklif yapılacağını anlamazdı ve bu karşılaşmadan bir sonuç çıkmadı. May'in bir bankacıyla evli olan ve halen Yorkshire'de yaşayan İngiliz teyzesinden bile uzak durmayı başarmışlardı. Aslında mevsim sırasında gelişleri, tanımadıkları bu akrabalar tarafından münasebetsiz ve züppece bir hareket olarak görülmesin diye Londra'ya gitmeyi bilinçli olarak sonbahara kadar ertelemişlerdi.

Archer, arabacının arkada durduğu çift tekerlekli, tek atlı faytonda, yanında oturan May'e dönüp, "Bayan Carfry'ın evinde muhtemelen kimse olmayacak. Londra, bu mevsimde ıssız bir yerdir ve sen de kendini çok güzelleştirdin," dedi. May, çevresine yumuşak ve kalın bir kumaştan kenar çekilmiş, kendisini Londra'nın kirine karşı savunmasız bırakmayacak kadar mükemmel görünen gök mavisi pelerininin içinde lekesiz bir güzelliğe sahipti.

May, "Bizim vahşiler gibi giyindiğimizi düşünmelerini istemiyorum, diye karşılık verdi. Bu sözleri öyle bir küçümsemeyle söylemişti ki Pocahontas bile duysa alınabilirdi. Archer, dünyadan elini eteğini çekmiş Amerikan kadınlarının bile dinsel saygıları gereği giysinin toplumsal avantajlarından yararlandıklarını düşününce yine şaşkınlıktan donakaldı.

"Giysileri onların zırhı, yabancılara karşı kendilerini savunma ve meydan okuma aracı olmalı," diye düşündü ve samimi olarak söylemek gerekirse, kendisini büyülemek için saçlarına bir kurdele bağlamayı bile çok gören May'in, ciddi bir tören havası içinde, geniş gardırobunu tek tek seçip düzene koyma işine katlanmasını, böylece ilk kez tam anlamıyla kavramış oldu.

Archer Bayan Carfry'ın evindeki yemek davetinin küçük bir toplantı olacağını tahmin etmekte haklıydı. Uzun, soğuk misafir salonunda ev sahibesi ve kız kardeşinin yanı sıra üzerinde şal olan başka bir hanımefendi, onun kocası olan güler yüzlü bir papaz, Bayan Carfry'ın, yeğeni olarak tanıttığı sessiz bir delikanlıyla delikanlının özel öğretmeni olarak takdim edilen ufak tefek, esmer, parlak gözlü bir beyefendi vardı. Öğretmen olan beyefendi, ev sahibesi gibi, bir Fransız ismi söyleyerek kendisini tanıttı.

May Archer, bu loş olarak aydınlatılan salonda yüzleri karanlıkta kalan grubun içine girince, üzerinde güneş batan bir kuğu gibi süzüldü. Kocasının onu her zaman gördüğünden daha büyük, daha güzel ve elbisesinden daha çok hışırtı çıkartıyor görünüyordu. Archer, bu neşeli ve hışırtılı durumunun, aşırı ve çocuklara özgü bir utangaçlığın belirtileri olduğunu sezdi.

May'in tam da, "Tanrı aşkına benden ne hakkında konuşmamı bekliyorlar?" diyen çaresiz gözlerle Archer'a yalvarır gibi baktığı sıradaki göz kamaştırıcı görüntüsü, aslında benzer sıkıntıyı diğer insanların göğüslerinde de uyandırmıştı. Ama güzel bir kadın, kendisine güvenilmediği zaman bile erkeklerin yüreklerinde bir güven duygusu uyandırır; çok geçmeden papazla, bir Fransız ismine sahip olan öğretmen, May'in içini rahatlatma arzularını açıkça göstererek konuşmaya başladılar.

Bununla birlikte ellerinden gelen çabayı göstermelerine karşın akşam yemeği mahzun bir havada geçti. Archer, karısının kendisini yabancılara kolayca anlatma tarzının, atıf yaptığı konular bakımından kesinlikle daha yerel olması gerektiğini fark etti. Sevimliliği, sohbeti sürdürmesiyle hayran bırakıyordu, ama konuşması, hazırcevaplık bakımından cesaret kırıcıydı. Papaz, çok geçmeden mücadeleden vazgeçti. Ama İngilizceyi son derece akıcı ve kusursuz bir şekilde konuşan öğretmen, diğer hanımlar, açıkça tüm endişelerinden kurtulmuş durumda misafir odasına çıkıncaya kadar kibarca May'le, uzun uzun konuşmaya devam etti.

Papaz, bir bardak porto şarabı içtikten sonra bir toplantıya yetişmek için aceleyle çıktı ve hasta gibi görünen utangaç yeğen, yatması için gönderildi. Ama Archer'la öğretmen, şarap içerek oturmaya devam ettiler ve

Archer birden, Ned Winsett'le son içki sohbetlerinden beri hiç yapmadığı kadar çok konuştuğunu fark etti. Yatağından kalkıp gelen Bayan Carfry'ın yeğeni, veremli gibi görünüyordu ve Harrow'dan ayrılıp İsviçre'ye gitmek zorunda kalmış, Leman Gölü'nün daha ılıman ikliminde iki yıl geçirmişti. Okumaya düşkün bir genç olduğundan, onu İngiltere'ye geri getiren Mösyö Riviere'ye emanet edilmişti ve ertesi bahar Oxford'a girinceye kadar onun yanında yaşayacaktı. Mösyö Riviere, daha sonra başka bir iş aramak zorunda kalacağını açık yüreklilikle söyledi.

Bu kadar değişik ilgi alanı ve yeteneği olan bir kişinin uzun süre işsiz kalması olanaksız gibi görünüyor, diye düşündü, Archer. Aşağı yukarı otuz yaşında görünen bir adamdı. Canlı fikirlerinin bir görünüp bir kaybolmasının ciddi bir etkileyicilik kazandırdığı ince, çirkin bir yüzü (May, kesinlikle ona alelade görünüşlü bir adam, derdi) vardı. Ama heyecanında bayağı ya da saçma olan hiçbir şey yoktu.

Genç yaşta ölen babası, küçük bir diplomatik mevkide görev yapmıştı. Evladın da aynı mesleğe girmesi planlanmıştı, ama edebiyattan aldığı doyumsuz haz, genç adamı önce gazeteciliğe, sonra yazarlığa (anlaşıldığı kadarıyla başarısız olmuştu) ve en sonunda dinleyicisine anlatmadığı birtakım deneyimler ve değişimlerden sonra İsviçre'deki İngiliz gençlere özel öğretmenlik yapmaya yöneltmişti. Bununla birlikte daha önce Paris'te çok yaşamış, sık sık Goncourt kardeşlerin *Grenier*'ine* gitmiş, Maupassant tarafından kendisine yazma işine

* Fransız yazar Edmont de Goncourt, sanatçı dostlarıyla toplantılar düzenlediği Auteuil'deki konağının ikinci katına "Grenier" (tavanarası) adını vermişti (ç.n.).

girişmemesi tavsiye edilmiş ve annesinin evinde Merimee ile pek çok kez sohbet etmişti. Anlaşıldığı kadarıyla her zaman son derecede yoksul ve kaygılı (geçimini sağlamak zorunda olduğu bir annesi ve evlenmemiş kız kardeşi vardı) bir yaşam sürdürmüştü ve edebi tutkularının da güçten düştüğü belliydi. Gerçekten durumu, maddi açıdan konuşmak gerekirse Net Winsett'ten daha parlak değildi. Ama kendisinin de söylediği gibi fikirleri seven insanların zihnen açlık hissetmeyeceği bir dünyada yaşamıştı. Zavallı Winsett'in açlık çekmesinin de kesinlikle bu sevgi yüzünden olduğundan Archer, yoksulluğu içinde bu kadar zengin olan bu hevesli ve genç adama, onun adına bir çeşit gıptayla baktı.

"Kabul edersiniz ki Mösyö, insanın entelektüel özgürlüğünü ve eleştirel bağımsızlığını koruması, kendi beğeni yeteneklerinin kölesi olmaması her şeye değer, değil mi? İşte bu yüzden gazetecilikten vazgeçtim ve çok daha sıkıcı işleri -öğretmenliği ve özel sekreterliği- kabul ettim. Elbette bu işlerin pek çok angaryası vardır, ama insan, Fransızca'da *quant a soi* (mesafeli duruş) dediğimiz şeyi, yani manevi özgürlüğünü korur. İnsan iyi bir konuşma duyduğu zaman kendi fikrinden başka herhangi bir görüşe ödün vermeksizin konuşmaya katılabilir, dinleyebilir ya da içtenlikle cevap verebilir. Ah, iyi bir konuşma, bunun bir eşi daha yoktur, değil mi? Fikirlerin yarattığı hava, nefes almaya değer tek havadır. Bu yüzden diplomasi ya da gazetecilikten -aynı kendiliğinden feragatin iki farklı biçimi- vazgeçtiğim için asla esef duymadım." Başka bir sigara yakarken parlak gözlerini Archer'a dikti. "*Voyez-vous* (Kabul edersiniz ki) Mösyö, bütün bunlar, yaşama karşıdan bakabilmek içindi. Bu amaç uğruna tavan arasında bir odada yaşamaya

değer, değil mi? Ama, bununla birlikte, insanın tavan arasındaki odanın parasını ödeyecek kadar kazanması gerekir ve özel bir öğretmen ya da 'özel' bir şey olarak yaşlanmanın aşağı yukarı Bükreş'te ikinci katip olma hayali kadar ürpertici olduğunu itiraf ediyorum. Bazen bir atılım yapmak zorunda olduğumu hissediyorum. Büyük bir girişim. Örneğin benim için Amerika'da New York'ta herhangi bir fırsat olabileceğini düşünür müsünüz?"

Archer, şaşkın gözlerle adama baktı. Sık sık Goncourt kardeşleri ve Flaubert'i ziyaret eden, yaşanmaya değer tek şeyin fikirler dünyası olduğuna inanan genç bir adam için New York! Bütün bu üstünlük ve avantajlarının başarının önündeki en kesin engeller olduğunu ona nasıl söyleyeceğini merak ederek Mösyö Riviere'ye şaşkınlıkla bakmaya devam etti.

Archer, kendi kentinin, görünüşe göre tek gereksinmesi iyi bir konuşma olan genç bir adama hangi kazançlı fırsat sunabileceğini tam olarak hayal edemediğinden "New York, New York, ama özellikle New York mu olmalı?" diye kekeledi.

Mösyö Riviere'nin solgun benzinin altında birden bir kızarıklık belirdi. "Ben, ben New York'un sizin metropolünüz olduğunu sanıyordum. Entelektüel yaşam orada daha canlı değil mi?" diye karşılık verdi. Sonra sanki kendisini dinleyen kişiden bir ricada bulunuyormuş gibi bir izlenim bırakmaktan korkarak aceleyle konuşmasını sürdürdü. "İnsan, başkalarından çok kendi kişiliğine uyan rasgele önerilerde bulunur. Aslında acil bir beklentim yok..." Oturduğu yerden kalktıktan sonra en ufak bir zorlama belirtisi olmaksızın, "Ama herhalde Bayan Carfry sizi üst kata benim götüreceğimi düşünüyordur," diye ekledi.

Archer, eve dönüş yolu boyunca bu olay üzerinde uzun uzun düşündü. Mösyö Riviere'yle geçirdiği saatler ciğerlerine yeni bir hava girmesini sağlamıştı ve içinde yükselen ilk arzu, onu ertesi gün akşam yemeğine davet etme eğilimindeydi, ama evli erkeklerin, neden her zaman ilk arzularına hemen kapılmadıklarını anlamaya başlamıştı.

Archer faytonda deneme niteliğinde konuşmaya başlayarak, "O genç öğretmen ilginç bir adam. Akşam yemeğinden sonra kitaplar ve değişik konular hakkında son derece güzel bir sohbet yaptık," dedi.

May hülyalı sessizliklerinden birinden uyandı. Altı aylık evlilik hayatının anlaması için bir anahtar vermesinden önce Archer, bunlara pek çok anlam yüklüyordu.

Soğuk bir ifadeyle, "Şu kısa boylu Fransız mı? Korkunç derecede sıradan değil miydi?" diye sordu. Archer, genç kadının Londra'da bir papaz ve Fransız bir öğretmenle buluşmak için davet edilmelerine karşı gizli bir hayal kırıklığı yaşadığını düşündü. Bu hayal kırıklığı, genellikle züppelik olarak tanımlanan bir duygudan değil, ama eski New York'a özgü yabancı topraklarda saygınlığın tehlikeye atıldığının hissedilmesi yüzünden ortaya çıkan bir duyarlıktan kaynaklanıyordu. May'in anne ve babası Carfry'ları Beşinci Cadde'de ağırlasalardı, onlara, bir papazla bir öğretmenden daha önemli kişiler sunarlardı.

Ama Archer'ın sinirleri gerilmişti ve onu paylar gibi konuştu.

"Sıradan mı? Sıradanlık nerede?" diye sordu ve genç kadın, pek olağan olmayan kıvraklıkla, "Neden, sınıf dışında her yerde onun sıradan olduklarını söyleyebilirim? Bu insanlar toplum içinde her zaman can sıkıcıdırlar. Ve o zaman," dedi ve yatıştırıcı bir üslupla,

"onun akıllı olup olmadığını bilemezdim herhalde" diye ekledi.

Archer genç kadının "akıllı" sözcüğünü kullanmasından, aşağı yukarı "sıradan" sözcüğünü kullanması kadar hoşlanmadı. Ama yavaş yavaş onda görüp hoşlanmadığı şeyler hakkında konuşma eğilimine girdiği korkusuna kapılmaya başlamıştı. Ne de olsa genç kadının bakış açısı her zaman aynıydı. Bu, Archer'ın kendisinin de aralarında yetiştiği insanlardan kaynaklanıyordu ve her zaman bunu zorunlu, ama önemsiz bir konu olarak kabul etmişti. Birkaç ay öncesine kadar yaşama farklı bakan "hoş" bir kadınla hiç tanışmamıştı ve eğer bir adam evlenecekse bu, mutlaka hoş kadınlardan biriyle olmalıydı.

Archer gülerek, "Ah, o zaman ben de onu akşam yemeğine davet etmem!" diye noktaladı. May şaşkınlıkla, "Aman Tanrım, Carfry'ların öğretmenini davet etmek mi?" diye karşılık verdi.

"Pekâlâ, davet etmemem gerektiğini düşünüyorsan onu Carfry'larla aynı gün çağırmam. Ama onunla bir kez daha konuşmak isterim. Adam, New York'ta bir iş arıyor."

Genç kadının kayıtsızlığıyla birlikte şaşkınlığı da arttı. Archer, genç kadının "yabancılıkla" itibarına leke düşürdüğünden kuşku duymaya başlamasından neredeyse hoşlandı.

"New York'ta bir iş mi? Ne tür bir iş? İnsanların Fransızca öğretmenleri yok. Ne yapmak istiyor?"

Kocası ters ters, "En çok konuşmaktan hoşlandığını sanıyorum," diye cevap verdi ve genç kadın bu cevaptan minnettarlık duymuş gibi güldü. "Ah, Newland, ne kadar komik! O, Fransız değil mi?"

Her şey hesaba katıldığı takdirde Archer, genç kadının Mösyö Riviere'yi davet etme isteğini ciddiye almayı reddetmesiyle birlikte sorunun kendisi açısından çözülmüş olmasından memnunluk duydu. Başka bir akşam yemeği sohbetinden sonra New York sorunundan kaçınması güç olurdu. Archer, ne kadar düşündüyse de tanıdığı kadarıyla makul bir New York tablosuna Mösyö Riviere'yi yerleştirmesi mümkün olmadı.

İçinde yükselen ani bir ürpertiyle gelecekte de pek çok sorunun kendisi açısından böyle olumsuz bir şekilde çözüleceğini kavradı. Ama faytonun ücretini ödeyip karısının elbisesinin uzun kuyruğunun peşinden eve doğru yürürken evliliklerde ilk altı ayın her zaman en zor dönem olduğuna dair rahatlatıcı ifadeye sığındı. "Ondan sonra karşılıklı olarak birbirimizin açılarını epeyce törpülemiş olacağız," diye düşündü. Ama bunun en kötü yanı, May'in baskısının, aslında Archer'ın tam da ondan keskinliğini korumasını istediği açılar olmasıydı.

Bölüm 21

Küçük parlak çimenlik dümdüz büyük parlak denize doğru uzanıyordu.

Çimenliğin etrafı, kırmızı sardunyalar ve kolzalarla sarılmıştı ve denize inen kıvrımlı patika boyunca belirli aralıklarla yerleştirilen, çikolata renginde boyanmış dökme demir saksılardan petunya ve sarmaşık ıtırlarının çiçekleri, düzgün bir şekilde tırmıkla toplanmış çakıl taşlarının üzerine ilmik ilmik sarkıyorlardı.

Falezin kenarıyla kare biçimli ahşap evin (bu ev de çikolata rengindeydi, ama verandanın ince tavanı, bir tenteyi andıracak şekilde sarı ve kahverengi şeritler halinde boyanmıştı) arasındaki mesafenin yarısına, çalılıklardan oluşan bir arka plana doğru iki büyük hedef yerleştirilmişti. Çimenliğin diğer tarafında, tam hedeflerin karşısında etrafında oturulacak sıralar ve bahçe koltukları olan gerçek bir çadır kurulmuştu. Üzerinde yaz kı-

yafetleri olan bayanlar ve gri redingotlu, uzun şapkalı beyefendiler çimenliğin kenarında duruyor ya da sıraların üzerinde oturuyorlardı. Belirli aralıklarla üzerinde kolalı muslin kumaştan bir kıyafeti olan ince yapılı genç bir kız, elinde yayıyla çadırdan çıkacak ve o okunu hedeflerden birine doğru gönderirken, seyirciler, konuşmayı kesip sonucu izleyeceklerdi.

Evin verandasında duran Newland Archer, yukarıdan merakla bu sahneye bakıyordu. Pırıl pırıl parlayan boyalı taş merdivenlerin her iki yanına parlak sarı renkte bir Çin sehpasının üzerinde büyük mavi bir Çin saksısı konulmuştu. Her saksıda sivri uçlu yaprakları olan yeşil bir bitki vardı ve verandanın aşağısında etrafı daha kırmızı renkli ıtırlarla çevrelenen mavi renkli ortancaların meydana getirdiği geniş bir sınır uzanıyordu. Archer'ın arkasında, geçerken şöyle bir göz attığı misafir odalarının yere kadar uzanan iki kanatlı pencereleri vardı. Sallanan dantel perdelerin arasından cam gibi parlak parke zemin üzerinde adacıklar halinde duran basma kaplı puflar, alçak koltuklar ve üzerinde gümüş takımlar bulunan kadife örtülü bir masa görünüyordu.

Newport Okçuluk Kulübü, ağustos toplantılarını her zaman Beaufort'ların malikânesinde düzenliyordu. Şimdiye kadar kroketten başka rakibi bilinmeyen bu spordan çim tenisi lehine vazgeçilmeye başlanmıştı. Ama çim tenisinin, önemli toplumsal olaylar için halen çok fazla kaba ve zariflikten uzak olduğu düşünülüyordu. Ok ve yay, güzel elbiseleri ve zarif davranışları sergileme fırsatı sunduğu için eski durumunu korumaya devam ediyordu.

Archer, bu alışıldık gösteriyi merakla seyrediyordu. Kendi tepkileri tümden değiştiği halde yaşamın eskisi

gibi sürüp gitmesi onu şaşırtıyordu. Değişimin boyutunu ilk kez tam olarak kavramasını sağlayan yer, Newport oldu. New York'ta May'le birlikte cumbalı pencereleri ve Pompei tarzı holü olan yeşilimsi sarı renkteki yeni eve yerleştikten sonra geçen kış gönül rahatlığıyla büronun eski rutinine dönmüştü ve bu günlük faaliyetin yinelenmesi, eski benliğiyle bağ kurmasına yardımcı olmuştu. O sıralar May'in faytonu (Welland'lar arabayı May'e vermişlerdi) için gösterişli bir gri at seçmek gibi keyifli bir heyecan yaşamış ve yeni kütüphanesini düzenlemek gibi kendisine sürekli bir uğraş ve ilgi alanı bulmuştu. Ailesinin kuşku ve itirazlarına karşın kütüphaneyi hayal ettiği gibi koyu renk kabartmalı kâğıtlarla kaplamış, Eastlake tarzı kitaplıklar ve "samimi" koltuk ve masalarla döşemişti. Century'de Winsett'i ve Knickerbocker'da kendi grubundan şık giyinen genç adamları yeniden bulmuştu. Hukuk işlerinin yanı sıra dışarıda akşam yemeğine çıkmak, evde arkadaşlarını ağırlamak veya arada bir akşamları operaya ya da tiyatroya gitmek için zaman ayırmakla birlikte, sürdürdüğü yaşam, her şeye rağmen oldukça gerçek ve kaçınılmaz surette bir çeşit iş gibi görünüyordu.

Ama Newport, iş ortamından tam bir tatil atmosferine kaçışı temsil ediyordu. Archer yaz mevsimini, gayet uygun bir ifadeyle Issız Tepe adı verilen Maine sahilinden uzakta bir adada geçirmek için May'i ikna etmeye çalışmıştı. O adalarda az sayıda cesur ve dayanıklı Bostonlu ve Philadelphialı, "yerli" kulübelerinde kamp hayatı yaşıyorlardı ve ormanların ve suların ortasında aşağı yukarı bir avcı gibi vahşi bir yaşam sürdürdüklerine ilişkin haberler geliyordu.

Ama Welland'lar her zaman Newport'a gidiyorlardı. Orada falezlerin üzerindeki kare biçimli sayfiye evlerinden birine sahiptiler ve damatlarının, May'le birlikte orada onlara katılmamak için ileri sürebileceği makul bir gerekçesi yoktu. Bayan Welland'ın oldukça iğneleyici bir şekilde belirttiği gibi May'in yaz elbiselerini giymesine izin verilmeyecekse o zaman onları Paris'te deneyerek yıpratmasının pek bir değeri olmayacaktı ki bu ifade, Archer'ın henüz cevap bulamadığı türden bir çıkarımdı.

May de Archer'ın, yazı bu kadar makul ve hoş bir şekilde geçirmeyi kabul etmek yerine anlaşılmaz bir şekilde isteksizlik göstermesini anlayamıyordu. Archer'a bekârlık günlerinde her zaman Newport'tan hoşlanmış olduğunu hatırlattı ve bu, tartışmasız bir gerçek olduğundan Archer sadece, orada baş başa oldukları zaman, şimdikinden bile daha çok hoşlanacağından emin olduğunu söyleyebildi. Ama Beaufort'ların verandasında durup parlak çimenlerin üzerinde toplanmış insanlara bakarken içinde yükselen bir ürpertiyle buradan hiç hoşlanmayacağını iyice anladı.

Bu, zavallı bir tanesi May'in hatası değildi. Yolculukları sırasında ara sıra birbirlerine ayak uydurmakta biraz güçlük çektikleri olmuş ve uyumu, ancak genç kadının alışık olduğu koşullara geri dönünce yeniden kurabilmişlerdi. Archer, her zaman genç kadının kendisini hayal kırıklığına uğratmayacağını önceden görmüştü ve haklıydı. Genç adamların çoğunun yaptığı gibi evlenmişti, çünkü oldukça amaçsız yaşanan bir dizi duygusal macera erken bir bıkkınlıkla sona erince mükemmel, çekici bir kıza rastlamıştı ve o kız, huzuru, istikrarı, yoldaşlığı ve kaçılması mümkün olmayan bir göreve

yönelik rahatlatıcı bir kararlılık duygusunu temsil ediyordu.

Archer seçiminde hata yaptığını söyleyemezdi, çünkü genç kadın onun bütün beklentilerini yerine getirmişti. New York'ta en güzel ve en popüler genç evli kadınlardan birinin kocası olmak, özellikle bu eş en tatlı huylu ve en makul eşlerden biriyse, hiç şüphesiz ki memnuniyet verici bir duyguydu ve Archer, böyle avantajlara karşı hiçbir zaman duyarsız kalmamıştı. Tam evlilik arifesinde tutulduğu geçici çılgınlığa gelince onu, artık vazgeçtiği kişisel deneylerinden sonuncusu olarak görmeye kendini alıştırmıştı. Kontes Olenska'yla evlenmeyi hayal edebilme düşüncesi, artık neredeyse olanaksız hale gelmişti ve genç kadın, belleğinde sadece bir anılar dizisinin en kederli ve acı veren safhası olarak kalmıştı.

Ama bütün bu soyutlamalar ve tasfiyeler, zihnini oldukça boş ve yankı yapan bir alan haline getirmişti ve Beaufort çimenliğinde son derece hareketli ve neşeli insanların kendisini sanki mezarlıkta oynayan çocuklar kadar şaşırtmasının nedenlerinden birinin bu olduğunu sanıyordu.

Yanı başında kadınların mırıltılarını duydu ve Markiz Manson, misafir odasının penceresinden heyecanla el salladı. Her zamanki gibi olağanüstü rüküş bir şekilde süslenmiş ve elbisesini çiçekten yapılmış bezeklerle donatmıştı. Başında, üst kısmına solgun renkli bir bezle birçok sargı yapılmış geniş kenarlı hasır bir şapka vardı ve oyma fildişi saplı küçük bir siyah kadife şemsiye, çok daha geniş şapka siperiyle gülünç uyum sağlıyordu.

"Sevgili Newland, senin ve May'in geldiğinizden hiç haberim yoktu! Daha dün geldik mi dedin? Ah, iş, iş,

mesleki sorumluluklar... Anlıyorum. Pek çok kocanın hafta sonları dışında buraya, karılarının yanına gelmeyi olanaksız bulduklarını biliyorum." Başını bir tarafa yatırdı ve kısılmış gözlerle Archer'a baygın baygın baktı. "Ama evlilik, sık sık Ellen'e de hatırlattığım gibi, uzun bir fedakârlık dönemidir...

Archer'ın kalbi daha önce bir kez olduğu gibi garip bir sarsıntıyla durdu. Adeta kendisiyle dış dünya arasındaki kapı birden çarpılarak kapatılmış gibiydi. Ama süreklilikteki bu kesinti çok kısa bir an olmalıydı. Çünkü belli ki ifade edebilmeyi başardığı bir soruya şimdi Medora'nın cevap verdiğini duyuyordu.

"Hayır, burada değil, ama Blenker'lerle, Portsmouth'daki onların güzelim yalnızlıklarını paylaşarak kalıyorum. Beaufort, Regina'nın garden partilerinden birine şöyle bir göz atabileyim diye yeterince nezaket gösterip beni almaları için bu sabah ünlü atlarını gönderdi. Ama bu akşam köy yaşamına geri döneceğim. Blenker'ler, bu değerli orijinal insanlar, Portsmouth'da ilkel, eski bir çiftlik evi kiralamışlar. Orada çevrelerine örnek insanları topluyorlar..." Şapkasının koruyucu kenarının altında biraz eğildi ve yüzü hafifçe kızararak, "Dr. Agathon Carver bu hafta orada bir dizi Manevi Düşünce toplantısı düzenleyecek. Bu, parlak maddi zevkler tablosuyla gerçekten çelişen bir olay. Ama ben zaten her zaman zıtlıklar içinde yaşamışımdır! Bana göre sadece ölüm tekdüzedir. Her zaman Ellen'e, tekdüzelikten sakınmasını söylemişimdir. Tekdüzelik, bütün ölümcül günahların anasıdır. Ama zavallı çocuğum, bir coşkunluk, dünyaya karşı bir nefret duyma safhasından geçiyor. Biliyorsundur sanırım, Newport'ta kalmaya yönelik tüm davetleri, hatta büyükanne Mingott'un davetini bile reddetti. Be-

nimle birlikte Blenker'lere gelmesi için bile onu güçlükle ikna edebildim. Buna inanır mıydın! Sürdürdüğü yaşam, hüzün verici ve hiç de doğal değil. Ah keşke halen mümkünken, halen kapı açıkken beni dinlemiş olsaydı. Ama aşağı inip bu ilginç yarışmayı izlemeyecek miyiz? Senin May'in yarışmacılardan biri olduğunu duydum."

Çadırın yanından onlara doğru yürüyen Beaufort, çimenliğin üzerinden geçerek ilerledi. Üzerinde uzun, ağır, son derece sıkı bir şekilde düğmelenmiş bir Londra redingotu vardı. Yakasına kendi yetiştirdiği orkidelerden birini takmıştı. İki üç aydır onu görmeyen Archer, görünüşündeki değişiklik karşısında şaşkınlığa uğradı. Sıcak yaz aydınlığında yüzündeki pembelik koyulaşmış ve yüzü şişmiş gibi görünüyordu. Ama geniş omuzları ve dik yürüyüşü olmasaydı, iyi beslenmiş, aşırı şık giyinmiş yaşlı bir adama benzerdi.

Ortalıkta Beaufort hakkında her türlü söylenti dolaşıyordu. Baharda yeni buharlı yatıyla uzun bir yolculuğa çıkarak Batı Hint Adaları'na gitmişti ve uğradığı çeşitli yerlerde Miss Fanny Ring'e benzeyen bir hanımla birlikte görüldüğü söylentileri vardı. Clyde'da inşa edilen ve fayanslı banyolar ve daha önce hiç duyulmamış türlü lükslerle donatılan buharlı yatın, ona yarım milyona mal olduğu söyleniyordu ve yolculuk dönüşünde karısına hediye ettiği inci gerdanlık, böyle bir suçu bağışlatacak türden bir armağan olacak kadar güzeldi. Beaufort'un talihi, sıkıntı ve zorluklara dayanacak kadar büyüktü. Ancak sadece Beşinci Cadde'de değil, ama Wall Street'te de rahatsız edici söylentiler dolaşıp duruyordu. Bazı kişiler, Beaufort'un demiryollarında talihsiz spekülasyon işlerine giriştiğini, diğerleri ise mesleğinin en açgözlü üyelerinden biri tarafından dolandırıldığını söylü-

yorlardı. İflas etme noktasına geldiğine dair tehdit edici her söylentiye karşı Beaufort, yeni bir dizi mor renkli ev inşa ederek, yeni bir sürü yarış atı satın alarak ya da resim galerisine yeni bir Meissonnier veya Cabanel ekleyerek abartılı bir yöntemle karşılık veriyordu.

Her zamanki yarı alaycı gülümsemesiyle Markiz'e ve Newland'a doğru ilerledi. "Merhaba, Medora! Atlar görevlerini yaptılar mı? Kırk dakikada mı? Pekâlâ, sinirlerini gözetmek zorunda olduğumuza göre bu pek o kadar kötü sayılmaz," dedi. Archer'la tokalaştı ve sonra onlarla birlikte geri dönerken Bayan Manson'un diğer yanına geçti. Kısık sesle, yanlarındaki arkadaşlarının duyamayacağı birkaç söz söyledi.

Markiz garip, insana yabancı gelen reflekslerinden birini yapıp Beaufort'un kaşlarının daha fazla çatılmasına neden olan *"Que voulez - vous?"* (Ne istiyorsunuz?) diyerek cevap verdi. Ama Beaufort, Archer'a bakıp, "May'in büyük ödülü kazanacağını biliyorsun, derken yüzünde birini tebrik ederken gülümseyen insanlara özgü bir görüntü belirdi.

Medora, bir alçalıp bir yükselen sesiyle, "O zaman iş, aileye kalıyor," dediği anda çadıra vardılar. Bayan Beaufort, uçuşan peçeleri ve leylak rengi muslin kıyafetiyle genç kızlara özgü bir mutlulukla onları karşıladı.

May Welland tam o sırada çadırdan çıkıyordu. Beyaz elbisesi, belinin etrafına sardığı açık yeşil renk kurdelesi ve şapkasının üzerindeki sarmaşık tacıyla nişanlandığı gece Beaufort'ların balo salonuna girdiği zamanki gibi, Diana'ya benzer soğuk bir duruş içindeydi. O an gözlerinin arkasından herhangi bir düşünce ya da yüreğinden bir duygu geçiyor gibi görünmüyordu. Gerçi kocası, genç kadının her iki yeteneğe de sahip olduğunu

bilmesine karşın tüm yaşam deneyiminin ondan böyle uzaklaşıp gitme biçimi karşısında yeniden hayrete düştü.

Okunu ve yayını elinde tutuyordu. Çimenlik üzerinde güçlükle görülebilen tebeşirle işaretli yere geldikten sonra yayı omzuna kadar kaldırıp nişan aldı. Duruşundaki klasik zarafet o kadar mükemmeldi ki bu görüntünün ardından takdir mırıltıları yükseldi ve Archer, sık sık kendisini geçici bir mutluluk duygusuyla aldatan böyle bir kadına sahip olmanın coşkusunu hissetti. May'in rakipleri, Bayan Reggie Chivers, Merry ailesinin kızları, gül rengi kıyafetler giyen bazı Torley'ler, Dagonet'ler ve Mingott'lar, telaşlı hoş bir grup olarak onun arkasında duruyorlardı. Sınır çizgisinin yukarısında kahverengi kafalar ve altın sarısı otlar, solgun muslin giysiler ve çiçekten taçlar takılmış şapkalar, narin bir gökkuşağı gibi birbirine karışmıştı. Hepsi de genç ve güzeldi ve yaz buğusunda banyo yapmışlardı. Ama kaslarını gerip kaşlarını mutlu bir şekilde çatarak tüm ruhunu gücün verimli kullanımına yönelttiğinden diğer hiçbirinde karısının orman perisine benzer rahatlığı yoktu.

Archer, Lawrence Lefferts'in, "Doğrusu hiçbiri yayı, onun tuttuğu gibi tutamıyor," dediğini duydu ve Beaufort, "Evet, ama zaten vurabileceği tek hedef bu, diye karşılık verdi.

Archer, mantıksızca sinirlendiğini hissetti. Ev sahibinin May'in "zarafetini" küçümseyerek takdir etmesi, bir kocanın, tam da karısı hakkında duymayı arzu edeceği son şey olurdu. Kalın kafalı adamın May'in hareketlerinde bir çekicilik bulamaması, olsa olsa genç kadının kalitesinin bir başka kanıtı sayılırdı. Ya o üst aşamaya taşınan "zarafet" sadece bir olumsuzlama, boşluğun önüne inen perde olsaydı? Son hedefini tam ortasından vur-

duktan sonra sakin, ama yüreği iftiharla kabarmış halde dönen May'e bakarken Archer'ın içinde henüz o perdeyi kaldırmadığına dair bir his uyandı.

May, rakiplerinin ve topluluğun geri kalanının tebriklerini, mükemmel zarafetinin ürünü olan bir sadelikle kabul etti. Hedeflerini ıskalamış olsaydı bile yine aynı sakinlikte kalacağı hissini uyandırdığından kimsenin onun zaferleri karşısında kıskançlık duyması mümkün değildi. Ama gözleri kocasının gözleriyle buluşunca yüzü, onda gördüğü memnuniyetle parladı.

Bayan Welland'ın, midillilerin çektiği sepet arabası onları bekliyordu. Sağda solda dağınık duran arabaların arasından geçerek uzaklaştılar. Dizginleri May tutuyordu ve Archer da onun yanında oturuyordu.

Öğle sonrasının güneş ışıkları halen parlak çimenlerin ve çalılıkların üstünden ayrılmamıştı. Beaufort'ların bahçe partisinden ayrılan ya da Okyanus Yolu boyunca günlük öğleden sonrası turlarından evlerine dönen iyi giyimli beyefendi ve hanımefendileri taşıyan faytonlar, landolar ve yaylılar karşılıklı olarak çift sıra halinde Bellevue Bulvarı'nın inişli çıkışlı yollarında ilerliyorlardı.

May, birden, "Büyükannemi görmeye gidecek miyiz?" diye bir öneride bulundu. Ödülü kazandığımı ona kendim söylemek istiyorum. Akşam yemeğinden önce çok zaman var."

Archer kabul etti ve May, midillileri Narragansett Bulvarı'ndan aşağı çevirdi, Spring Caddesi'nden geçti ve arabayı kayalık arazinin ilerisine doğru sürdü. Pek revaçta olmayan bu bölgede her zaman geçmiş örneklerinden farklı olan ve parasının hesabını bilen Büyük Catherine, gençliğinde körfezi gören çok ucuz bir küçük arazi parçası üzerinde kendisine, çok tepeli ve çap-

raz kirişli bir sayfiye evi inşa ettirmişti. Burada evin verandaları, küçük küçük adaların bulunduğu suların yukarısında bodur meşe ağaçları korusunun içine uzanıyordu. Dönemeçli bir yol, sardunya kümeleri içine gömülü mavi cam küreler ve demir geyikler arasından geçerek bir verandanın çizgili tavanının altında çok iyi verniklenmiş ceviz bir ön kapıya kadar geliyordu. Kapının arkasında tabanı siyah ve sarı renk, yıldız biçimli parkeyle döşenmiş dar bir salon uzanıyordu ve salon, kare biçimli dört küçük odaya açılıyordu. İtalyan bir ev ressamı, duvarları kalın havlı parlak duvar kâğıtlarıyla kaplanan odaların tavalarına Olympos'un tüm tanrılarını bol bol serpiştirmişti. Odalardan biri, Bayan Mingott tarafından bedeninin ağırlığı artık üzerine çökmeye başlayınca yatak odasına dönüştürülmüştü. Günlerini bitişikteki odada geçiriyordu. Açık kapıyla pencere arasında duran büyük bir koltuğa kuruluyor ve palmiye yaprağından bir yelpazeyi sürekli sallıyordu. Göğsünün çok büyük çıkıntısı, vücudunun geri kalanından o kadar uzak kalıyordu ki yelpazenin harekete geçirdiği hava, ancak koltuğun üzerindeki koruyucu örtünün saçaklarını kımıldatıyordu.

Yaşlı Catherine, Archer'ın evliliğini hızlandırılmasında aracı olduğundan ona içtenlik gösteriyordu. Yapılan yardımın, hak eden kişiyi heyecanlandıracağını biliyordu. Dizginlenemeyen bir tutkunun Archer'ın sabırsızlığının nedeni olduğuna ikna olmuştu. Para harcanmasına neden olmadıkça düşüncesizce hareket etmenin ateşli bir hayranı olduğundan Archer'ı her zaman suç ortaklarına özgü bir cana yakınlıkla gözlerini kırpıştırarak karşılıyor ve May'in iyi ki aldırmaz göründüğü kinayeler yapıyordu.

Yaşlı kadın, yarışmanın sonunda May'in göğsüne iğneyle tutturulan elmas uçlu oku büyük bir ilgiyle inceleyip değerini takdir etti. Onun zamanında bir telkari broşun yeterli görüldüğünü, ama Beaufort'un böyle işleri gayet güzel başardığının da yadsınamayacağını söyledi.

Yaşlı hanımefendi, "Aslında iyi kötü, kuşaktan kuşağa geçecek kadar değerli bir mücevherat, canım," diye kıkırdadı. "Onu en büyük kızına miras olarak bırakmalısın. May'in beyaz kolunu sıktı ve yüzündeki renk akımını izledi. "Şu işe bak, size yapmanızı söylediğim şey kızıl bayrak sallamak mı? Hiç kız çocuğu olmayacak mı, sadece erkek çocuklar mı, ha? Aman Tanrım, yüzündeki pembeliklerin üzerine yüzünün yeniden kızarmasına da bir bakın hele! Ne, bunu da mı söyleyemem? Bana merhamet edin. Şu bütün tanrı ve tanrıça resimlerini yukarıya yaptırmamı çocuklarım benden rica ettikleri zaman etrafımda hiçbir şeyin şaşırtamayacağı birilerinin olmasından fazlasıyla memnun olduğumu her zaman söylerim!"

Archer bir kahkaha patlattı ve gözlerine kadar kıpkırmızı kesilen May de güldü.

Büyükanne konuşmaya devam ederek, "Pekâlâ, lütfen şimdi bana partiyle ilgili bütün her şeyi anlatın, canlarım. Çünkü o aptal Medora'dan doğru düzgün tek bir kelime bile öğrenemeyeceğim, dedi. May, "Kuzen Medora mı? Ama ben onun Portsmouth'a döneceğini sanıyordum!" diye haykırınca yaşlı kadın, sakin bir şekilde, "Dönecek, ama önce Ellen'i almak için buraya gelmek zorundaydı," diye cevap verdi. "Ah, Ellen'in bugünü benimle geçirmek için geldiğini bilmiyorsunuz? Ne saçma, yazı geçirmek için buraya gelmiyor. Ama aşağı yukarı

elli yıl önce gençlerle tartışmaktan vazgeçtim," dedi. Verandanın ilerisindeki çimenliği şöyle bir görebilecekmiş gibi yeterince öne eğilmeye çalışarak yaşlı tiz sesiyle, "Ellen, Ellen!" diye seslendi.

Cevap veren olmadı ve Bayan Mingott, bastonuyla parlak zemine sabırsızca vurdu. Bastonla yapılan çağrılara cevap veren, başına parlak bir türban bağlamış melez bir kadın hizmetçi, hanımına, "Miss Ellen'i" sahile inen yolda gördüğünü söyledi ve Bayan Mingott Archer'a döndü.

"Haydi, erkek bir torun gibi koşup onu getir. Bu güzel hanım, bana partiyi anlatacak," dedi. Archer, sanki bir rüyadaymış gibi ayağa kalktı.

Son görüştükleri zamandan bu yana aradan geçen bir buçuk yıl boyunca Kontes Olenska isminin yeterince sık anıldığını duymuştu ve hatta bu arada onun yaşamındaki belli başlı olaylardan bile haberi vardı. Önceki yazı Newport'ta geçirdiğini biliyordu. Orada sosyete içine çok girmişti, galiba. Ama sonbaharda Beaufort'un, onun adına bulmak için o kadar uğraştığı "mükemmel evini" beklenmedik bir şekilde kiraya vererek Washington'da yerleşmeye karar vermişti. Archer, kış boyunca onun, orada (insanın Washington'daki güzel hanımlar hakkında her zaman duyduğu gibi) yönetimin toplumsal kusurlarını telafi ettiği farz edilen "parlak bir diplomatik topluluk" içinde parladığına dair haberler almıştı. Bu haberleri ve onun görünüşü, konuşması, bakış açısı ve arkadaşlarını seçimiyle ilgili çelişkili öyküleri, uzun süre önce ölmüş birinin hatıralarını dinleyen bir kişinin yansızlığıyla dinlemişti. Okçuluk yarışması sırasında Medora birden onun ismini söyleyinceye kadar, Ellen Olenska onun için yeniden yaşayan bir varlık ha-

line gelmemişti. Markiz'in aptalca, peltek peltek konuşması, Archer'ın kafasında küçük şöminenin aleviyle aydınlanan misafir odasının görüntüsünü ve ıssız caddeden inen arabanın tekerlek seslerini canlandırmıştı. Okumuş olduğu bir öyküyü hatırladı. Öyküde Toskana'da birkaç köylü çocuk, yol kenarındaki bir mağaranın içinde bir saman demetini tutuşturarak boyalı mezar içindeki eski resimleri ortaya çıkarıyorlardı...

Sahil yolu, evin üzerinde durduğu setten salkım söğütlerin dikildiği suyun yukarısındaki yaya yoluna kadar iniyordu. Archer salkım söğütlerin dalları arasından Kireç Kayalığı'nın ışıltısını fark etti. Kayalığın üzerinde badanalı bir fener kulesi ve cesur fener bakıcısı, Ida Lewis'in son yıllarını yaşadığı küçük bir ev vardı. Kayalığın ilerisinde deniz göz alabildiğine dümdüz uzanıyordu ve Teke Adası'nın çirkin hükümet binasının bacaları görünüyordu. Körfez, altın sarısı bir pırıltıyla kuzeye, üzerinde kısa, bodur meşe ağaçlarının bulunduğu Prudence Adası'na doğru uzayıp gidiyordu ve Conanicut sahilleri, günbatımının pusu içinde belli belirsiz görünüyordu.

Söğütlü yol, uç tarafında pagodaya benzer yazlık bir ev bulunan küçük bir tahta iskeleye doğru çıkıntı yapıyordu. Pagodada sırtı sahile dönük bir kadın tırabzanlara yaslanarak duruyordu. Archer, bu görüntü karşısında sanki uykudan uyanmış gibi durdu. Geçmişe ait bu görüntü bir hayaldi ve gerçeklik, yukarıdaki setin üstünde duran evde onu bekliyordu. Midillilerin çektiği Bayan Welland'ın arabası, kapı önündeki oval alanın etrafında dönüp duruyordu. May, utanmaz Olympos tanrılarının altında oturuyor ve gizli umutlarıyla yüzü parıldıyordu. Bellevue Caddesi'nin uzak ucundaki Welland'ların villalarındaydılar. Bay Welland, daha şimdiden akşam için

giyinmişti ve saati elinde, hazmedilemeyen bir sabırsızlıkla misafir odasının zeminini adımlayıp duruyordu. Çünkü burası, insanın her zaman belli bir saatte tam olarak ne olduğunu bildiği evlerden biriydi.

Archer, "Ben neyim? Bir damat," diye düşündü. Genç adam, uzun bir süre setten inen yolun yarısında durup, gelen giden yelkenli teknelerin, yatların, balıkçı kayıklarının ve gürültülü römorkörler tarafından çekilen siyah kömür mavnalarının arkalarında izler bıraktığı körfezde şöyle bir göz gezdirdi. Yazlık evdeki hanımefendi de aynı manzaraya tutulmuşa benziyordu. Sonu gelmez gibi görünen bir günbatımı, Adams Kalesi'nin gri tabyalarının ötesinde deniz üzerinde adeta binlerce ateş parçasına bölünmüştü ve yansıyan ışıklar, Kireç Kayalığı'yla sahil arasındaki kanal boyunca rüzgâra karşı ilerleyen bir teknenin yelkenini yakalamışlardı. Archer, Ellen'i seyrederken Shaughraun oyunundaki o sahneyi hatırladı. Montague, odada olduğunu fark ettirmeden Ada Dyas'ın kurdelesini dudaklarına götürmüştü.

Archer, "Haberi yok. Tahmin etmedi. Acaba o benim arkamdan gelseydi, ben fark eder miydim?" diye düşündü ve sonra aniden kendi kendine, "O yelkenli, Kireç Kayalığı'ndaki feneri geçmeden önce dönmezse çekip gideceğim," dedi.

Tekne, geri çekilmekte olan denizde süzülür gibi ilerliyordu. Kireç Kayalığı'nın önünden sessizce geçti, Ida Lewis'in küçük evi yelkenlinin arkasında kayboldu ve tekne, fener ışığının asıldığı küçük kuleyi geçip gitti. Archer teknenin arka tarafıyla adanın son resifleri arasında kalan geniş su bölgesi yeniden parıldayıncaya kadar bekledi. Ama yazlık evdeki görüntü yine kıpırdamadı.

Archer geri dönüp tepeden yukarıya yürüdü.

Alacakaranlıkta arabayla evlerine giderlerken May, "Ellen'i bulamadığına üzüldüm. Onu yeniden görmeni isterdim, dedi. "Ama o, belki de umursamazdı. Çok değişmiş görünüyor."

Kocası gözlerini midillilerin hızla seğiren kulaklarına dikip donuk bir sesle, "Değişti mi?" diye tekrarladı.

"Dostlarına karşı çok ilgisiz demek istiyorum. New York'tan ve evinden vazgeçti. Zamanını öyle tuhaf insanlarla geçiriyor ki. Blenker'lerde ne kadar rahatsız olacağını düşünebiliyor musun? Bunu kuzen Medora'yı kötülüklerden uzak tutmak, o korkunç insanlarla evlenmesini önlemek için yaptığını söylüyor. Ama bazen hep onun canını sıktığımızı düşünüyorum.

Archer karşılık vermedi ve May, hafifçe sert bir tonda konuşmaya devam etti. Archer daha önce genç kadının bu içten ve canlı ses tonunu hiç fark etmemişti. "Her şeye rağmen kocasıyla acaba daha mutlu olur muydu diye merak ediyorum."

Archer, bir kahkaha patlattı. *"Sancta simplicitas!"* (Ey yüce dürüstlük!) diye bağırdı. May şaşkın bir şekilde kaşlarını çatarak ona dönünce, "Daha önce hiç bu kadar zalimce bir şey söylediğini duyduğumu sanmıyorum," dedi.

"Zalimce mi?"

"Pekâlâ, lanete uğramış insanların ezilip büzülmelerini seyretmenin meleklerin gözde sporu olduğu zannedilir. Ama onların bile insanların cehennemde daha mutlu olduklarını düşündüklerini sanmıyorum."

May, annesinin Bay Welland'ın kaprislerini karşıladığı sakin ses tonuyla, "O zaman yurtdışında evlenmiş olması çok yazık," dedi. Archer nazikçe mantıksız kocalar kategorisine gönderildiğini hissetti.

Bellevue Caddesi'nden aşağı doğru ilerlediler ve Welland'ların villalarına yaklaşıldığını gösteren, üzerinde dökme demir lambaların bulunduğu yivli, ahşap kapı direklerinin arasından döndüler. Daha şimdiden pencerelerden yanan ışıkların parıltısı geliyordu. Araba durunca Archer, tam kafasında canlandırdığı gibi elinde saatiyle misafir odasını arşınlayan kayınpederini gördü. Adamın yüzünde uzun zaman önce öfkeden çok daha etkili olduğunu keşfettiği canı sıkkın bir ifade vardı.

Karısının peşi sıra salona giren genç adam, içindeki garip huysuzluğun farkındaydı. Titizce uyulan âdetler ve zorlamalarla öylesine yüklü olan Welland'ların evinin lüksünde ve Welland'ların atmosferinin yoğunluğunda her zaman bir uyuşturucu gibi gizlice, Archer'ın varlığına işleyen bir şey vardı. Kalın halılar, dikkatli hizmetçiler, disiplinle çalışan saatlerin sürekli zamanı hatırlatan tik takları, salondaki masada sürekli yenilenen kartlar ve davetiyeler kümesi ve yaşamı daha az sistematik ve daha zengin kılan, bir saati diğerine ve evde yaşayan tüm herkesi bir diğerine bağlayan bütün o tiranca ıvır zıvır işler zinciri ona, güvenilmez ve gerçekdışı görünüyordu. Ama şimdi Welland'ların evindeydi ve burada sürdürmesi beklenen yaşam, iyice gerçekdışı ve münasebetsiz bir hal almıştı ve sahildeki o kısa sahne, setten inen yolun yarısında kararsız kaldığı an, damarlarında akan kan kadar ona yakındı.

Archer, bütün gece büyük basma kaplamalı yatak odasında May'in yanında, halı boyunca ay ışığının eğimini seyrederek ve Beaufort'un atlarının ardında parıldayan kumsallardan geçerek evine giden Ellen Olenska'yı düşünerek uyanık kaldı.

Bölüm 22

"Blenker'ler şerefine bir parti... Blenker'ler mi?"

Bay Welland öğle sofrasının öteki tarafında çatalını bıçağını bıraktı ve altın çerçeveli gözlüklerini ayarlayarak kibar bir güldürü tonunda mesajı yüksek sesle okuyan karısına sıkıntıyla ve inanmaz görünen bir ifadeyle baktı. "Profesör ve Bayan Emerson Sillerton, 25 Ağustos tarihinde saat tam üçte çarşamba öğleden sonra kulüp toplantısına Bayan ve Miss Blenker'le buluşmak üzere Bay ve Bay Welland ailesinin onurlandırmasını rica ederler.

"Adres: Red Gables, Catherine Caddesi. R.S.V.P "

Bay Welland konunun korkunç derecede saçmalığı kafasına iyice dank etmesi için sanki ikinci bir okuma gerekliymiş gibi soluk soluğa, "Aman Tanrım..." dedi.

Bayan Welland, "Zavallı Amy Sillerton, kocasının gelecek sefer ne yapacağını kimse asla söyleyemez," diye iç çekti. "Adam, Blenker'leri yeni keşfetti galiba."

Profesör Emerson Sillerton, Newport sosyetesinin kenarında kalmış bir dikendi. Saygıdeğer ve çok muhterem bir aile ağacından filizlendiği için bu dikeni söküp koparmak mümkün değildi. İnsanların söylediği gibi bu adam, "her türlü avantaja" sahip olan biriydi. Babası, Sillerton Jackson'un amcasıydı ve annesi, Bostonlu bir Pennilow'du. Ailenin her iki tarafı da zenginlik ve mevki sahibiydi ve karşılıklı olarak birbirlerine denktiler. Bayan Welland'ın sık sık söylediği gibi yeryüzündeki hiçbir şey Emerson Sillerton'u ne bir arkeolog ya da o türden bir şey olmaya, ne de kışın Newport'ta yaşamaya ya da uğraştığı diğer devrimci şeylerden herhangi birini yapmaya zorlamıştı. Ama gelenekle bağlarını koparıp karşısında durduğu sosyeteyi aşağılayacaksa hiç olmazsa "farklı şeyler" uman ve kendi arabasının bakımını sürdürmek için gerekli parayı beklemeye hakkı olan zavallı Amy Dagonet'le evlenmemesi gerekirdi.

Mingott ailesindeki hiç kimse, Amy Sillerton'un, seyahate çıktıkları zaman, kendisini Paris ya da İtalya yerine Yucatan'daki anıt mezarları keşfetmeye götüren ve evini uzun saçlı adamlar ve kısa saçlı kadınlarla dolduran bir kocanın tuhaflıklarına bu kadar uysal bir şekilde boyun eğmesini anlayamazdı. Ama işte onlar oradaydılar, kendi yollarından ilerliyorlardı ve açıkça diğer insanlardan farklı olduklarının da farkında değillerdi. Yıldan yıla kasvetli bahçe partilerinden birini düzenlediklerinde ise Silleton - Pennilow - Dagonet bağlantısından dolayı falezler civarında oturan her aile kendi aralarında kura çekip gönülsüz bir temsilcilerini gönderiyorlardı.

Bayan Welland, "Harika, Kupa Yarışı gününü seçmemişler!" dedi. "Hatırlıyor musunuz, iki yıl önce Julia Mingott'un danslı çay partisi gününde siyah bir adam

şerefine bir parti düzenlemişlerdi. Neyse ki bu sene gidilecek başka bir şey yok. Bu yüzden elbette içimizden birilerinin gitmesi gerekecek."

Bay Welland, sinirli sinirli iç geçirdi. "'İçimizden birileri' dedin, canım, birden fazla kişi mi olacak? Saat üç, öyle uygunsuz bir saat ki. Damlalarımı kullanmak için saat üç buçukta burada olmam gerekiyor. Üstelik onları düzenli bir şekilde kullanmazsam Bencomb'un yeni tedavisini takip etmeye çalışmanın gerçekten bir yararı olmayacak. Size daha sonra katılırsam elbette bu sefer de arabayla gezintimi kaçıracağım. Düşünceli düşünceli çatalını ve bıçağını yeniden bıraktı. İnce ince kırışmış yanaklarında sıkıntılı bir pembelik belirdi.

Karısı, artık otomatik hale gelen neşesiyle, "Gitmen için bir neden yok, canım, diye karşılık verdi. "Bellevue Caddesi'nin öbür ucuna bırakılacak kartlarım var. Aşağı yukarı saat üç buçukta davete gideceğim ve zavallı Amy'e, adam yerine konulmadığını hissettirmeyecek kadar uzun kalacağım." Tereddüt ederek kızına şöyle bir baktı. "Newland, öğleden sonra izin verdiği takdirde belki May, seni midillilerle dolaşmaya çıkartır ve yeni, kızıl kahverengi renkli koşum takımlarını denersiniz."

Welland ailesinde insanların günlerini ve saatlerini Bayan Welland'ın talep ettiği bir şeye "ayırmak" zorunda olmaları bir ilkeydi. "Zamanı boşa geçirmiş olma" olasılığının yarattığı kuruntu, (özellikle iskambil oyunu ya da fallarından hoşlanmayan kişiler için) işsiz insan hayaletlerinin hayırseverlere musallat olması gibi Bayan Welland'a dadanan bir düşünceydi. Bayan Welland'ın ilkelerinden bir diğeri, anne ve babaların, evli çocuklarının planlarına asla (en azından açık bir biçimde) karışmamaları biçimindeydi. Bay Welland'ın talepleriyle May'in ba-

ğımsızlığına yönelik bu saygıyı birbirine uydurmanın zorluğunun üstesinden, ancak Bayan Welland'ın kendi zamanından ayıracak bir saniye bile bırakmayacak tarzda bir beceriklilik sergilemesiyle gelinebiliyordu.

May, kocasına, cevap vermediğini kibarca hatırlatır bir ses tonuyla, "Elbette babamla araba gezintisine çıkacağım. Newland'ın yapacak bir şeyler bulacağından eminim," dedi. Damadının günlerini planlarken pek sağduyu göstermemesi Bayan Welland için sürekli bir üzüntü kaynağı olmuştu. Zaten evinde geçirdiği on beş gün boyunca öğleden sonrasını nasıl geçirmeyi düşündüğünü sorduğunda damadı, sık sık akla mantığa ziyan şekilde, "Ah, bir değişiklik yapmayı düşünüyorum. Bu öğleden sonrayı harcamayıp tasarruf edeceğim," gibi cevaplar veriyordu. Bir keresinde Bayan Welland, May'le birlikte uzun süredir ertelenmiş öğleden sonrası ziyaretleri turuna çıktıklarında genç adam, bütün öğleden sonrasını evin altındaki kumsalda bir kayanın dibinde yatarak geçirdiğini itiraf etmişti.

Bayan Welland bir keresinde, "Newland, geleceği hiç düşünmüyor galiba," diye kızına şikâyet etmeye kalkışınca May, sakin bir şekilde, "Hayır, ama görüyorsun ya bunun bir önemi yok. Çünkü yapacak özel bir şey olmadığında gidip kitap okuyor," diye karşılık vermişti.

"Ah, evet. Tıpkı babası gibi!" Bayan Welland, bunu, adeta bir çeşit kalıtsal gariplik olarak kabul etti ve bundan sonra Newland'ın işsiz güçsüz oyalanması sorunu, sessizce gündemden düştü.

Bununla birlikte Sillerton'ların davet günü yaklaştıkça May, Archer'ın mutluluğu için doğal bir ilgi göstermeye başlayıp evden geçici olarak ayrılmasını telafi etmenin bir aracı olarak Chiverse'lerde bir tenis maçı

yapmayı ya da Julius Beaufort'un yelkenlisiyle dolaşmayı önerdi. "Biliyorsun, canım, altıya kadar döneceğim. Babam o saatten sonra asla dolaşmaz..." Archer küçük bir araba kiralayıp genç kadının faytonuna ikinci bir at bakmak için bir haranın bulunduğu bölgeye gitmeyi düşündüğünü söyleyinceye kadar May'in içi rahat etmedi. Bir süredir böyle bir at arıyorlardı. Önerisi o kadar uygun görünmüştü ki May, annesine, "Görüyorsun, değil mi, zamanını nasıl planlayacağını bizim kadar biliyor," der gibi baktı.

Haraya gidip fayton için at bakmak fikri, Archer'ın zihninde, Emerson Sillerton'un daveti daha ilk söylendiği gün filizlenmişti. Ama planında sanki gizli bir şey varmış ve keşfedilirse engellenebilecekmiş gibi bu fikri kendisine saklamıştı. Bununla birlikte tedbirli davranıp yaşlanmalarına karşın düz yollarda hâlâ on sekiz mil koşabilen bir çift at ve küçük bir arabayı önceden kiralamıştı. Saat ikide öğle yemeği sofrasından aceleyle ayrıldı, hafif arabasına atlayıp yola koyuldu.

Güzel bir gündü. Kuzeyden esen hafif bir rüzgâr, altında pırıl pırıl parıldayan bir deniz uzanan lacivert gökyüzü boyunca küçük beyaz bulut topaklarını sürükleyip duruyordu. Bu saatte Bellevue Bulvarı boştu. Archer, Mill Caddesi'nin köşesinde bulunan kiralık at ve araba temin eden ahırın genç sahibine uğradıktan sonra Eski Plaj Yolu'na döndü. Eastman Plajı boyunca ilerledi.

Okul günlerinde yarım günlük öğleden sonrası tatillerinde bilinmeyen bir yere giderken duyduğu hisse benzer açıklanamayan bir heyecan içindeydi. Atları zorlamadan sürerek Cennet Kayalıkları'nın fazla uzağında olmayan haraya saat üçten önce varacağını umuyordu. O zaman atlara baktıktan (ve hatta umut verici gibi gö-

rünenleri denedikten) sonra geriye halen kullanabileceği dört altın saati daha kalacaktı.

Sillerton'ların partisini duyar duymaz kendi kendisine Markiz Manson, Blenker'lerle birlikte Newport'a mutlaka gelir ve Madam Olenska da bir gününü yine büyükannesiyle geçirmek için bir fırsat bulabilir demişti. Şöyle ya da böyle Blenker'lerin evinden muhtemelen ayrılacaklardı ve bu konuyla ilgili tam açık olmayan merakını, düşüncesizce hareket etmesine gerek kalmadan giderebilecekti. Kontes Olenska'yı yeniden görmek istediğinden emin değildi, ama körfezin yukarısındaki yoldan ona baktığı andan itibaren akla mantığa aykırı ve açıkça tanımlanamaz bir şekilde genç kadının kaldığı yeri görmek ve yazlık evde gerçek varlığını seyrettiği gibi o arada olmasa da hayali varlığının hareketlerini izlemek istiyordu. Bu arzu, hasta bir adamın bir zamanlar tattığı, ama uzun zamandır unuttuğu bir yiyecek ya da içkiyi birden yeniden istemesi gibi bütün gün ve gece ondan hiç ayrılmayan, inkâr edilmesi mümkün olmayan sürekli bir özlemdi. Archer, Madam Olenska'yla yeniden konuşma ya da sesini duymaya yönelik bir istek duymadığından bu özlemin ya da kendisini sürükleyen hayalin daha ötesini göremiyordu. Sadece, genç kadının üzerinde yürüdüğü yeryüzü parçasını, denizin ve gökyüzünün kuşattığı yolun görüntüsünü alıp götürebilseydi dünyanın geri kalanı sanki ona daha dolu görünecek gibi geliyordu.

Haraya varınca etrafa şöyle bir bakması, buradaki atların istediği gibi olmadıklarını anlamasına yetti. Bununla birlikte acelesi olmadığını kendisine kanıtlamak için haranın arka taraflarını dolaşmaya çıktı. Ama saat üçte atlarının dizginlerini salladı ve Portsmouth'a giden

ara yollara saptı. Rüzgâr dinmişti ve ufukta beliren hafif pus, gelgit akıntısının yön değiştirmesiyle birlikte bir sis tabakasının, Saconnet'i sarmak üzere beklediğini gösteriyordu. Ama etrafındaki bütün tarlalar ve ormanlar, altın sarısı bir aydınlık içinde demleniyorlardı.

Meyve bahçelerinin içinde gri tahta kiremitli çatıları olan çiftlik evlerinin, çayırların ve meşe korularının, solgun gökyüzüne doğru dimdik yükselen sivri uçlu beyaz kilise kuleleri olan köylerin yanından geçip gitti. Sonunda bir tarlada çalışan adamlara yolu sormak için durduktan sonra sarısap ve böğürtlenlerle kaplı yüksek bayırların arasından geçen bir patikaya saptı. Patikanın sonunda mavi suları parıldayan bir nehre ulaştı. Sol tarafta bir meşe ve akağaç kümesinin önünde yıkılacak gibi duran uzun bir ev gördü. Evin dış tahta kaplamalarının üstündeki beyaz boya, pul pul dökülüyordu.

Yolun bahçe kapısına bakan tarafında New Englander'ların tarım araçlarını ve "çiftlik ekiplerine katılan" ziyaretçilerini barındırdıkları açık kulübelerden biri duruyordu. Archer, arabadan atlayarak indi, atları kulübeye çekerek götürdü ve onları bir direğe bağladıktan sonra eve döndü. Evin önündeki çimenlik, neredeyse bir çayıra dönmüştü. Ama sol tarafta evin etrafını saran yıldız çiçekleri ve kızıla çalan kahverengi gül çalılarıyla dolu büyük bir saksılı bahçe vardı. Bir zamanlar beyaz renkte olan, ama şimdi hayalet gibi görünen yazlık ev, kafes işine benzer tarzda inşa edilmişti. Evin üzerinde okunu ve yayını kaybettiği halde boş yere halen hedefine nişan alan, tahtadan aşk tanrısı Cupid'in* heykeli vardı.

Mitolojik Roma aşk tanrısı olan Cupid, çıplak ve kanatlı, küçük bir erkek çocuğu olarak tasvir ediliyordu (ç.n.).

Archer bir süre bahçe kapısına yaslandı. Görünürde kimse yoktu ve evin açık pencerelerinden hiç ses gelmiyordu. Kapının önünde uyuklayan kül rengi ternöv köpeği, oksuz aşk tanrısı kadar işe yaramaz bir muhafızdı. Sessiz ve yıkılmaya yüz tutmuş olan bu yerin, ele avuca sığmaz Blenker'ların evi olduğunu düşünmek garipti. Ama Archer yanılmadığından emindi.

Uzun bir süre orada kaldı. Sahneyi görüp kavradığından dolayı memnundu ve insanı yavaş yavaş rehavete sokan bir büyülenmenin etkisi altına girdi, ama sonunda, içinde zamanın geçtiğine dair bir his uyandı. Doyuncaya kadar baktıktan sonra çekip gitmesi mi gerekiyordu? Madam Olenska'nın kaldığı odayı kafasında canlandırabilmek için evin içini gidip görmeye yönelik bir arzu giderek güç kazanınca kararsız kaldı. Kapıya kadar yürüyüp zile basmasını önleyecek hiçbir şey yoktu. Eğer tahmin ettiği gibi Madam Olenska grubun geri kalanıyla birlikte gittiyse rahatlıkla ismini verir ve bir mesaj yazmak için izin isteyip oturma odasına girebilirdi. Ama kapıya doğru gitmek yerine çimenlik tarhından geçti ve saksılı bahçeye yöneldi. Tam bahçeye girerken yazlık evin içinde parlak renkli bir şey gözüne ilişti ve çok geçmeden onun pembe bir güneş şemsiyesi olduğunu anladı. Şemsiye onu bir mıknatıs gibi çekti. Ona ait olduğundan emindi. Yazlık eve girdi ve çürük bir sandalyeye oturarak ipekten yapılmış şemsiyeyi aldı ve şemsiyenin hoş bir koku yayan nadir bir ağaçtan yapılmış oyularak işlenmiş sapına baktı. Archer şemsiyenin sapını dudaklarına kaldırdı.

Çiçek bahçesinden gelen bir etek hışırtısı duydu. Şemsiyenin sapını elleriyle kavramış halde öne doğru eğildi ve gözlerini kaldırmadan hışırtının daha yakına

gelmesine izin vererek hareketsiz bekledi. Eninde sonunda bunun olması gerektiğini her zaman biliyordu...

"Ah, Bay Archer!" diye bağırdı, genç bir ses. Archer başını kaldırıp bakınca önünde Blenker'lerin en küçük ve en iriyarı kızlarını gördü. Bu kız sarışın ve pembe yanaklıydı ve üzerinde kirlenmiş bir muslin elbise vardı. Yanaklarının birinin üzerindeki kırmızı kabarıklık başının az önce yastığa dayalı olduğunu gösteriyordu ve yarı uyanık gözleri, Archer'a konukseverce, ama biraz da şaşkınlıkla bakıyorlardı.

"Tanrım! Nereden çıkıp geldiniz? Hamakta derin bir uykuya dalmış olmalıyım. Benden başka herkes Newport'a gitti. Zili çaldınız mı?" Kız tutarsız bir şekilde sorular sorarak durumu anlamaya çalışıyordu.

Archer'ın şaşkınlığı ondan daha fazlaydı. "Ben, şey hayır, yani sadece geçiyordum. Bir at bakmak için bölgeye gelmem gerekiyordu ve buradan geçerken bir ihtimal Bayan Blenker'i ve misafirlerinizi bulabilirim diye düşündüm. Ama ev boş görünüyordu. Bu yüzden oturup bekledim."

Uykulu olmanın verdiği heyecandan kurtulan Miss Blenker, Archer'a giderek artan bir merakla bakıyordu. "Ev boş. Annem burada değil. Markiz de yok. Benden başka kimse yok." Bakışları hafifçe ayıplar gibi bir ifade belirdi. "Profesörün ve Bayan Sillerton'un bu öğleden sonra annemin ve bizden herkesin şerefine bir bahçe partisi düzenlediğinden haberiniz yok mu? Benim gidemeyişim büyük talihsizlik. Ama boğazım ağrıyordu ve annem, bu akşam eve dönüş yolculuğundan korktu. Hiç böyle hayal kırıcı bir şey gördünüz mü!" dedi ve neşeyle, "Elbette geleceğinizden haberim olsaydı bunun yarısı kadar üzülmezdim, diye ekledi.

Genç kızda giderek artan fingirdeme belirtileri gözle görülür hale gelmişti ve Archer, konuşmasını kesmek için kendisinde gerekli gücü buldu: "Peki, ya Madam Olenska, o da Newport'a gitti mi?"

Miss Blenker ona şaşırmış gibi baktı. "Madam Olenska, onun çağrıldığından haberiniz yok muydu?"

"Çağrıldı mı?"

"Ah, benim en güzel şemsiyem. Düğmelerine uyduğu için şu Katie denen kaza vermiştim. Umursamaz şey, buraya bırakmış olmalı. Biz Blenker'ler, hep birbirimize benzeriz, gerçek bohemleriz!" Kuvvetli bir şekilde çekerek şemsiyesini geri aldı ve onu açarak gül rengi kubbesini başının üzerinde tuttu. "Evet, Ellen, dün çağrıldı. Biliyorsunuz, bizim ona Ellen diye hitap etmemize izin veriyor. Boston'dan bir telgraf geldi. İki günlüğüne çağrılmış olabileceğini söyledi. Onun saçlarını yapış tarzından hoşlanıyorum, siz hoşlanmıyor musunuz?" Miss Blenker, daldan dala sıçrayarak konuşuyordu.

Archer, genç kız sanki şeffafmış gibi gözlerini ona dikerek bakmaya devam etti. Tüm gördüğü, kıkırdayıp duran bir başın yukarısında pespembe bir kemer gibi açılan gösterişli bir şemsiyeydi.

Kısa bir süre sonra, "Madam Olenska'nın Boston'a neden gittiğini acaba biliyor musunuz?" diye sormaya cesaret etti. "Umarım kötü bir haber yüzünden değildir?" dedi.

Miss Blenker, bunu kuşku veren bir güler yüzle karşıladı. "Ah, öyle olduğunu sanmıyorum. Telgrafta neler yazdığını bize söylemedi. Markiz'in de bilmesini istemediğini sanıyorum. Çok romantik bir görünüşü var, değil mi? *Geraldine Hanımın Kurları*'nı okurken size Bayan Scott-Siddons'u hatırlatmıyor mu? Adını hiç duydunuz mu?"

Archer palas pandıras beynine üşüşen düşüncelerle uğraşıyordu. Tüm geleceği, birden önünde açılmış gibi görünüyordu. Sonsuz bir boşluğa düşerken şimdiye kadar başına hiçbir şey gelmemiş bir adamın giderek küçülen hayalini gördü. Etrafındaki bakımsız bahçeye, yıkıldı yıkılacak gibi duran eve ve yavaş yavaş alacakaranlığa gömülen meşe korusuna baktı. Burası ona Madam Olenska'yı bulması için o kadar mükemmel bir yer olarak görünmüştü ki. Ama o uzaktaydı ve hatta pembe şemsiye bile ona ait değildi.

Kaşlarını çattı ve tereddüt etti. "Bilmiyorsunuzdur, sanırım, yarın ben Boston'da olacağım. Eğer onu görebilirsem..."

Miss Blenker'in gülümseye devam etmesine karşın ona karşı ilgisini kaybettiğini hissetti. "Ah, elbette. Ne kadar hoşsunuz! Madam Olenska, Parker Palas'ta kalıyor. Bu havada orası berbat olmalı."

Bundan sonra karşılıklı olarak söylenen sözlerin farkına ancak kopuk kopuk varabildi Archer. Sadece genç kızın, ailesini beklemesi ve eve dönmeden önce onlarla birlikte güzel bir ikindi kahvaltısı yapması için yalvarmalarına karşı sağlam bir şekilde direndiğini hatırlayabiliyordu. Archer, sonunda yanında ev sahibesi olduğu halde tahta aşk tanrısı Cupid'in alanından çıktı, atlarını çözdü ve yola koyuldu. Dar yoldan dönerken bahçe kapısında durup pembe şemsiyesini sallayan Miss Blenker'i gördü.

Bölüm 23

Archer ertesi sabah Fall River treninden inerek yaz ortasında sıcaktan adeta buharlaşan Boston'a adım attı. İstasyon civarındaki caddeler, bira, kahve ve çürümüş meyve kokuyordu. Üzerlerinde sadece gömlek olan, ceketsiz bir insan topluluğu, koridordan geçip banyoya giden yatılı öğrencilerin doğal rahatlığıyla ortalıkta dolaşıyordu.

Archer, bir fayton buldu ve kahvaltı yapmak için Somerset Kulübü'ne gitti. En gözde semtlerde bile, aşırı sıcaklığın Avrupa kentlerini asla düşüremeyeceği derecede dağınık bir evcimenlik havası vardı. Basma giysili kapıcılar, zenginlerin evlerinin kapı eşiklerine yayılıp oturmuşlardı ve genelde her yer, bir mason pikniği ertesindeki eğlence yerlerine benziyordu. Archer, Ellen Olenska'yı inanılmaz sahneler içinde hayal etmeye çalışsaydı, ona uygun olarak bu sıcaktan bitkin düşmüş, ıssız Boston'dan daha zor bir yer düşünemezdi.

İştahla kahvaltısını yaptı. Yöntem olarak bir dilim kavunla başlamıştı. Kızarmış ekmeğini ve çırpılarak yağda pişirilmiş yumurtasını beklerken sabah gazetesini incelemişti. Önceki gece May'e Boston'da işi olduğunu ve o gece Fall River trenine binip ertesi akşam New York'a gitmesi gerektiğini açıkladığından beri yepyeni bir enerjiye ve canlılığa sahip olmuştu. Bu, her zaman olduğu gibi hafta içinde kente erken döneceği biçiminde anlaşılmıştı. Portsmouth'a yaptığı geziden döndüğünde kaderin sanki bir düzen kuruyormuşçasına salondaki masanın köşesine bıraktığı bürodan gelen mektup, ani plan değişikliğini açıklamaya yetti. Hatta her şeyin böyle rahatlıkla halledilmesinden dolayı utanç duydu. Bu durum, ona, rahatsız bir anda Lawrence Leffert'in kendi özgürlüğünü güvenceye almak için yaptığı ustaca buluşları hatırlattı ve bir an rahatsız etti. Ama çözümleyici bir ruh hali içinde olmadığından bu konuda kafasını yormadı.

Kahvaltıdan sonra bir sigara içti ve ticari ilanlara şöyle bir baktı. Archer, böyle meşgul olurken iki, üç tanıdığı içeri girdi ve onlarla olağan bir şekilde selamlaştı. Her ne kadar zamanın ve mekânın ağlarından kayıp kurtulmuş gibi garip bir duyguya kapılmışsa da sonuç itibariyle bu, aynı dünyaydı.

Saatine baktı. Dokuz buçuk olduğunu görünce yazı odasına gitti. Orada birkaç satır yazdı ve habercilerden birine, bir araba tutup Parker Palas'a gitmesini ve cevabı beklemesini tembihledi. Sonra başka bir gazetenin arkasına oturup bir arabanın Parker Palas'a varmasının ne kadar süreceğini hesaplamaya çalıştı.

Birden dirseğinin dibinde duran bir uşağın, "Hanımefendi dışarı çıkmış, efendim," dediğini duydu. Sanki

yabancı dilde bir kelime duymuş gibi, "Dışarı mı çıkmış?" diye kekeledi.

Ayağa kalktı ve salona girdi. Bir yanlışlık olmalıydı. Bu saatte dışarıda olamazdı. Kendi aptallığına kızdığından yüzü kızardı. Notu neden gelir gelmez göndermemişti ki?

Şapkasını ve bastonunu bulup caddeye doğru ilerledi. Sanki uzak bir ülkeden gelen bir yolcuymuş gibi, kent birdenbire garipleşti, geniş ve boş bir alan haline geldi. Bir an eşikte tereddüt ederek durdu, sonra Parker Palas'a gitmeye karar verdi. Ya haberciye yanlış bilgi verildiyse ve o halen oradaysa?

İnsanların arasında yürümeye başladı ve bir ağacın altındaki ilk bankta onun oturduğunu gördü. Başının üzerinde gri ipekten bir güneş şemsiyesi tutuyordu. Pembe bir şemsiyeyle onu nasıl hayal edebilmişti ki? Ona doğru yaklaşırken genç kadının çevresine karşı kayıtsız tavrı dikkatini çekti. Sanki orada yapacak başka bir şeyi yokmuş gibi oturuyordu. Profilindeki mahzun ifadeyi fark etti. Saçları aşağıdan, koyu renk şapkasının altında boyun hizasında bağlanmıştı ve güneş şemsiyesini tuttuğu elinde uzun, buruşuk bir eldiven vardı. Bir iki adım daha yaklaşınca genç kadın döndü ve ona baktı.

"Ah, dedi. Archer, Madam Olenska'nın yüzünde ilk kez şaşkın bir bakış fark etti. Ama bu şaşkınlık, bir an sonra yerini merak ve memnuniyet ifade eden yavan bir gülümsemeye bıraktı.

Archer ona yukarıdan bakarken biraz farklı bir tonda yine, "Ah," diye mırıldandı. Yerinden kalkmadan bankta ona yer açtı.

Archer, "İş için buradayım. Buraya yeni geldim," diye bir açıklama yaptı, ama nedenini bilmeksizin bir-

den onu gördüğüne şaşırmış gibi hareket etmeye başladı. "Ama Tanrı aşkına bu kalabalık yerde ne yapıyorsun?" Ne dediği hakkında gerçekten bir fikri yoktu. Archer'ın içinde sanki sonsuz bir mesafeden ona sesleniyormuş ve onu yakalayamadan ortadan kaybolacakmış gibi bir his vardı.

Madam Olenska, "Ben mi? Ah, ben de iş dolayısıyla buradayım," diye karşılık verdi. Yüzleri birbirini görecek şekilde başını Archer'a çevirdi. Sözcükleri genç adama hemen hemen hiç ulaşmıyordu. Archer sadece genç kadının sesinin ve hafızasında en ufak bir yankısı bile kalmamış olan bu şaşırtıcı gerçekliğin farkındaydı. Hatta sessiz harfleri telaffuzundaki hafif kabalığı ve pes sesle konuşmasını bile hatırlamamıştı.

"Saçlarını farklı bir şekilde mi yapıyorsun?" diye sordu. Sanki geri alınamaz bir söz söylemiş gibi kalbi atıyordu.

"Farklı mı? Hayır. Nastasia'sız kaldığım zamanlarda elimden gelenin en iyisi bu, sadece.

"Nastasia, ama o, senin yanında değil mi?"

"Hayır, yalnızım. İki gün için onu getirmeye değmezdi."

"Sen yalnızsın... Hem de Parker Palas'ta?"

Bir an eski kindar ifadesini takınarak ona baktı. "Sana tehlikeli gibi mi geliyor?"

"Hayır, tehlikeli değil...

"Ama âdetlere uygun değil? Anlıyorum, sanırım öyle." Bir an düşündü. "Âdetlere çok daha ters düşen bir şey yaptığımdan bunu hiç düşünmemiştim." Gözlerindeki hafif alaycı ifade değişmedi. "Bana ait olan bir miktar parayı geri almayı reddettim."

Archer, ayağa sıçradı ve bir ya da iki adım ileri gitti. Madam Olenska şemsiyesini kapattı ve çakıllar üzerine

dalgın dalgın şekiller çizerek oturdu. Az sonra Archer geri gelip onun yanında durdu.

"Seninle görüşmek için birisi geldi."

"Evet."

"Bu teklifle mi?"

Genç kadın başını salladı.

"Sen de ileri sürülen koşullardan dolayı reddettin."

Kısa bir süre sonra, "Reddettim," dedi.

Archer onun yanına yeniden oturdu. "Koşullar neydi?"

"Ah, ağır değillerdi. Sadece onun sofrasının başında ara sıra oturmaktan ibaretti."

Yine sessiz geçen bir ara oldu. Archer'ın yüreği, sanki kapıyı çarpar gibi garip bir şekilde kapanmıştı ve boş yere bir sözcük bulmaya çalışarak oturdu.

"Bedeli ne olursa olsun senin dönmeni mi istiyor?"

"Evet, iyi bir bedelle. En azında önerdiği miktar benim için oldukça önemli."

Archer sorması gerektiğini hissettiği soruyu kafasında ararken yine durakladı.

"Onunla buluşmak için mi geldin buraya?"

Genç kadın ona baktı ve bir kahkaha patlattı. "Onunla, yani kocamla buluşmak için mi? Burada mı? Bu mevsimde o her zaman Cowes'da olur ya da Baden'de."

"Birisini mi gönderdi?"

"Evet."

"Bir mektupla mı?"

Başını salladı. "Hayır, sadece bir mesaj. Asla yazmaz. Ondan birden fazla mektup aldığımı sanmıyorum." Yaptığı kinaye yanaklarının renklenmesine neden oldu ve adeta Archer'ın yüzündeki parlak kızarıklığı yansıttı.

"Neden hiç yazmıyor?"

"Neden yazsın ki? Adamın sekreterleri niye var?"

Genç adamın yüzündeki kızarıklık koyulaştı. Madam Olenska, bu sözcüğü, sözcük dağarcığındaki diğer herhangi bir kelimeden daha önemli değilmiş gibi telaffuz etmişti. Bir an için, "O zaman sekreterini mi gönderdi?" demek dilinin ucuna kadar geldi. Ama Kont Olenski'nin karısına yazdığı yegâne mektubun anısı, kafasında halen çok canlıydı. Yeniden durdu ve sonra başka bir cesur girişim daha yaptı.

"Ya gelen kişi?"

"Özel haberci mi? Özel haberci, (Madam Olenska, gülümseyerek bu sözcüğü tekrar etmişti) bana kalsaydı çoktan gitmişti. Ama bir şey olur ümidiyle ya da olabilir diye bu akşama kadar beklemekte ısrar etti."

"Sen de şansını düşünüp taşınmak için buraya çıktın?"

"Biraz nefes almak için çıktım. Otel çok boğucu. Portsmouth'a dönmek için öğleden sonra trenine bineceğim.

Birbirlerine değil, ama doğruca yoldan geçen insanlara bakarak sessizce oturdular. Sonunda Madam Olenska, bakışlarını yine Archer'a çevirdi ve "Değişmemişsin," dedi.

Archer, "Değişmiştim, seni yeniden görünceye kadar," diye cevap verecek gibi oldu, ama bunun yerine birden ayağa kalkarak etrafındaki sıcakta iyice boğucu hale gelen derbeder parkı hızla gözden geçirdi.

"Burası korkunç sıcak. Neden biraz körfezde dolaşmaya çıkmıyoruz? Hafif bir esinti var ve orası daha serin olur. Bir istimbota binip Point Arley'e gidebiliriz." Madam Olenska tereddüt ederek ona şöyle bir baktı,

ama Archer, ayakta, ona yukarıdan bakarak konuşmaya devam etti: "Pazartesi sabahı gemide kimse olmaz. Trenim akşama kadar hareket etmeyecek. Ben New York'a dönüyorum. Neden birlikte dönmeyelim?" diye ısrar etti ve aniden patlar gibi, "Elimizden gelen her şeyi yapmadık mı?" dedi.

Madam Olenska yeniden, "Ah..." diye mırıldandı. Ayağa kalktı ve şemsiyesini yeniden açtı. Sanki etrafındaki manzaradan fikir alıyormuş gibi sağa sola bakındı ve öylece durmanın olanaksız olduğuna kanaat getirdi. Sonra bakışlarını Archer'ın yüzüne çevirdi. "Böyle şeyleri bana söylememelisin," dedi.

"Hoşlanmayacağın hiçbir şey söylemeyeceğim ya da en iyisi hiçbir şey söylemeyeceğim. Bana söyleyinceye kadar ağzımı bile açmayacağım. Bunun ne zararı olabilir. Tek isteğim seni dinlemek," diye kekeledi.

Genç kadın, emayeli bir zincire takılı olan küçük, altın kaplama saatini çıkardı. Archer, "Ah, zamanı hesaplama," diye patladı. "Gününü bana ver! Seni o adamdan uzaklaştırmak istiyorum. Saat kaçta geliyordu?"

Rengi yeniden yerine geldi. "On birde," dedi.

"O zaman hemen gelmelisin."

"Gelmezsem, korkmana gerek yok."

"Gelirsen ikinizin de korkmasına gerek kalmaz. Yemin ederim sadece senden haber almak, yaptığı şeyleri öğrenmek istiyorum. Son görüştüğümüzden beri neredeyse bir yüzyıl geçti, yeniden görüşmeden önce bir yüzyıl daha geçebilir."

Genç kadın halen tereddüt ediyordu. Sıkıntılı bakışları Archer'ın yüzünde dolaşıyordu. "Büyükannemde olduğum gün neden beni almak için kumsala inmedin?" diye sordu.

"Çünkü etrafına bakmıyordun. Çünkü benim orada olduğumu anlamadın. Etrafına bakmadığın takdirde yanına inmeyeceğim diye yemin ettim." İtirafının çocukça olduğunu anlayınca gülmeye başladı.

"Ama mahsus etrafıma bakmıyordum."

"Mahsus mu?"

"Senin orada olduğunu biliyordum. Arabayla geldiğinde atları tanımıştım. Bu yüzden kumsala indim."

"Elinden geldiği kadar benden uzaklaşmak için mi?"

Madam Olenska, alçak sesle, "Elimden geldiği kadar senden uzaklaşmak için," diye tekrarladı.

Archer, bu sefer tatmin olmuş bir çocuk edasıyla, yeniden güldü. "Görüyorsun ya bunun bir yararı yok. Ben de aynısını sana söyleyebilirim," dedi ve "Aslında buraya gelmeme neden olan iş, sadece seni bulmaktı. Ama bana bak, hemen hareket etmeliyiz, yoksa vapurumuzu kaçıracağız," diye ekledi.

"Vapurumuzu mu?" Şaşkınlıkla kaşlarını çattı ve sonra gülümsedi. "Ah, ama önce otele dönmeliyim. Bir not bırakmam gerekiyor."

"Dilediğin kadar notu burada yazabilirsin." Bir para cüzdanı ve yeni dolmakalemlerden birini çıkardı. "Bir zarfım bile var. Her şeyin nasıl önceden belirlendiğini görüyorsun, değil mi? İşte dizlerinin üzerine koyacağın sağlam bir şey ve bir saniye içinde dolmakalem geliyor. Onların suyuna göre hareket etmek gerekir. Bekle..." kalemi tutan elini bankın arkasına vurdu. "Bu, termometredeki cıvayı aşağıya çekmeye benzer. Sadece bir numara. Şimdi dene..."

Madam Olenska güldü ve Archer'ın para cüzdanı üzerine yerleştirdiği bir kâğıt tabakasının üzerine eğilerek yazmaya başladı. Archer orta yerde bir bankın üze-

rine oturup dizlerinin üzerinde not yazan modaya uygun giyinmiş bir hanımefendinin ender rastlanan görüntüsüne şöyle bir bakmak için duraklayan yayaları bile görmeyen parlak gözleriyle etrafa bakınarak birkaç adım öteye yürüdü.

Madam Olenska kâğıdı zarfın içine yerleştirdi. Zarfın üzerine bir isim yazdı ve cebine koydu. Sonra o da ayağa kalktı.

Beacon Caddesi'ne doğru yürüdüler. Kulübün yakınına geldiklerinde Archer, gönderdiği notu Parker Palas'a götüren pelüş astarlı "kiralık faytonu" fark etti. Arabanın sürücüsü, bu çabasının sonucunda yorgun düşmüş, terden banyo yapan kaşlarıyla köşedeki yangın musluğunun üzerinde dinleniyordu.

"Her şeyin önceden belirlendiğini sana söylemiştim! İşte bizim için kiralık bir fayton. Gördün mü!" Kiralık fayton duraklarının halen "bilinmeyen" bir yenilik olduğu bir kentin hiç umulmadık bir noktasında bu saatte rastlantı eseri bir halk taşıtı bulma mucizesine şaşakalıp güldüler.

Archer, saatine bakınca istimbot iskelesine inmeden önce Parker Palas'a gitmek için zamanları olduğunu gördü. Sıcak caddelerden takırdayarak geçtiler ve otelin kapısına yaklaşınca durdular.

Archer mektup için elini uzattı. "Onu içeriye götüreyim mi?" diye sordu. Ama Madam Olenska, başını olmaz diye salladıktan sonra faytondan çabucak indi ve otelin cilalı kapılarının arkasında kayboldu. Saat daha on buçuktu, ama sabırsızlıkla Madam Olenska'nın cevabını bekleyen ve zamanını başka türlü nasıl geçireceğini bilmeyen özel haberci, ya genç kadın içeri girerken Archer'ın gözüne ilişen, yanı başlarında serin içkileri duran yolcuların arasına çoktan oturmuşsa ne olacaktı?

Faytonun önünde bir aşağı bir yukarı yürüyerek bekledi. Gözleri Nastasia'nın gözlerine benzeyen Sicilyalı bir genç, ayakkabılarını boyamayı, İrlandalı bir kadın ise ona şeftali satmayı önerdi. Birkaç dakikada bir kapılar açılınca dışarıya sıcaktan pişmiş, hasır şapkalarını arkaya doğru yatırmış adamlar çıkıyordu ve Archer'a şöyle bir bakarak geçiyorlardı. Archer kapının bu kadar sık açılıp kapanmasını ve hepsi de birbirine benzeyen insanlara geçit vermesini merakla izledi. O saatte ülkenin her tarafından gelen, otelin her iki tarafa da açılıp kapanan kapılarından sürekli olarak girip çıkan, sıcaktan bunalmış bu insanlar o kadar birbirlerine benziyorlardı ki.

Sonra birden diğer yüzlerle bağlantısını kuramadığı bir yüz dışarı çıktı. Turladığı alanın en uzak noktasına ulaştığından adamın yüzünü çok kısa bir an için görebilmişti. Ama otele doğru dönerken tipik görünüşleri birbirine benzeyen (ince, uzun boylu ve yorgun, tombul ve şaşkın, uzun çene kemikli ve kibar) bir grup insan içinde o kadar çok şey ifade eden ve özellikleri çok farklı olan bu diğer yüzü yine gördü. Bu, genç bir adamın yüzüydü. Solgundu ve öfke ya da endişenin yahut da her iki duygunun birden yarı yarıya etkisinde kalmış gibiydi. Ama her nasılsa daha kıvrak, daha canlı ve daha bilinçli bir ifadeye sahipti ya da belki de çok farklı olduğu için öyle görünüyordu. Archer, bir an için zihninden geçen zayıf bir anı akımına takılıp kaldı. Ama bu akım aniden sona erdi ve kaybolan yüzle birlikte zihninde dağılıp gitti. Açıkçası bu şahıs, böyle bir ortamda iki kat yabancı gözüken yabancı bir işadamıydı. Gelip geçenlerin akıntısı içinde gözden kayboldu ve Archer, turlamaya yeniden başladı.

Otelin içinde elinde saatiyle görülmesi umurunda değildi. Zamanın geçişini kendi açısından hesaplaması, şöyle bir sonuca varmasına neden oldu: Madam Olenska eğer bu kadar uzun bir süre ortaya çıkmadıysa bu, ancak onun özel haberciyle karşılaşmış olması ve adamın onu engellemesinden dolayı olabilirdi. Archer'ın düşünce planındaki bu endişesi, ıstırabını artırıyordu.

"Hemen gelmezse içeri girip onu bulacağım," dedi.

Kapılar yeniden açıldı ve Madam Olenska yanına geldi. Faytona bindiler ve araba hareket edince Archer saatini çıkarıp baktı. Madam Olenska sadece üç dakikalığına ayrılmıştı. Parçalanmış parke taşlarının üzerinde konuşmalarını olanaksız kılan gevşek pencerelerin takırdaması eşliğinde sarsıla sarsıla iskeleye gittiler.

Yarısı boş bir geminin banklarından birine yan yana oturduktan sonra, birbirlerine söyleyecek bir şeylerinin olmadığını ya da söylemek zorunda oldukları şeyin, en iyi, feragat ve yalıtılmışlıklarının kutsal sessizliğinde ifade bulduğunu anladılar.

Geminin çarkları dönmeye ve sonra da diğer gemiler ve iskeleler bir ısı perdesinin arkasında kaybolmaya başlayınca Archer'a, aşina olduğu eski alışkanlıklar dünyasındaki bütün her şey yavaş yavaş kayboluyor gibi göründü. Madam Olenska'nın da aynı duyguyu, asla geri dönemeyecekleri uzun bir yolcululuğa başladıkları duygusunu paylaşıp paylaşmadığını sormak istiyordu. Ama bunu söylemekten ya da onun, kendisine karşı duyduğu güvenin dengesini bozacak başka herhangi bir şey olmasından korktu. Gerçekte o güvene ihanet etme arzusu içinde değildi. Öpüşmelerinin anısının dudaklarını yakıp kavurduğu zamandan bu yana günler ve geceler geçmişti. Önceki gün Portsmouth'da arabayla geziyor-

ken genç kadının düşüncesi, bir ateş gibi içini yiyip bitirmişti. Ama şimdi, o yanındaydı ve bu bilinmeyen dünyada sürüklenip gidiyorlardı. Bir tek dokunuşun bile parçalayabileceği daha derin bir yakınlık düzeyine ulaşmış görünüyorlardı.

Gemi, limandan ayrılıp denize doğru dönünce hafif bir esinti çıktı ve körfez, birden sıvı yağ kıvamında uzun dalgalanmalarla ve sonra uçları püskürerek kırılan dalgacıklarla hareketlendi. Sıcak ve boğucu bir pus kentin üzerinde asılı duruyordu, ama önlerinde hafif dalgalı denizin canlı dünyası ve güneşin altında fener kuleleri görünen uzak yarımadalar uzanıyordu. Geminin küpeştesine sırtını yaslayan Madam Olenska, aralık dudaklarından serinliği adeta içti. Şapkasının etrafına uzun bir tül sarmıştı, ama tül yüzünü açıkta bırakıyordu ve Archer, kadının yüz ifadesindeki o huzurlu neşenin etkisi altında kaldı. Maceralarını gayet doğal, olduğu gibi kabul etmiş gibi görünüyordu ve ne beklenmedik kişilerle karşılaşma korkusu, ne de (daha kötüsü) yakaladıkları bu fırsat karşısında aşırı bir sevinç duyuyorlardı.

Archer'ın karınlarını doyurabileceklerini umduğu otelin sade yemek salonunda, otel sahibinin okul öğretmenleri dediği, masum görünüşlü genç erkek ve kadınlardan oluşan gürültücü bir grupla karşılaştılar ve onların gürültüleri ortasında konuşmak zorunda kalacakları fikri Archer'ın yüreğini daralttı.

"Burada iş yok. Özel bir oda isteyeceğim," dedi ve Archer bir oda bakmaya giderken Madam Olenska hiç itiraz etmeden bekledi. Odanın pencereleri, denize nazır olan uzun, ahşap bir verandaya açılıyordu. Burası sade ve serin bir yerdi. Üzerine adi kumaştan, ekose desenli bir örtü serilmiş bir masa vardı. Masa, bir şişe turşu ve

üstünde kafese benzer bir kapakla örtülmüş yabanmersinli tartla donatılmıştı. Burası gözlerden uzak kalmak isteyen bir çifte bir barınak sunan samimi görünüşlü özel bir odadan başka bir şey değildi. Archer, karşısında oturan Madam Olenska'nın hafif memnun bir ifadeyle gülümsemesinde bir çeşit içini rahatlatmaya çalışma duygusu gördüğüne sevindi. Güya başka bir adamla kocasından kaçan bir kadının, muhtemelen böyle şeyleri doğru gibi kabul etme sanatında ustalaşmış olması gerekirdi. Ama onun soğukkanlı duruşunun niteliğinde varolan bir şey Archer'ın ironi duygusunu köreltiyordu. Madam Olenska, bu kadar sakin, böyle şaşkınlıktan uzak ve yalın duruşuyla bütün âdetleri silip atmayı ve ayrıca Archer'a, birbirleriyle konuşacak pek çok şeyi olan iki dostun baş başa kalmaya çalışmalarının gayet doğal olduğunu hissettirmeyi başarmıştı.

Bölüm 24

Öğle yemeğini konuşma atakları arasında verilen sessizlik molaları sırasında yavaş yavaş ve tam bir uzlaşma havası içinde yediler. Büyü bir kez bozulmuştu, söyleyecekleri çok şey vardı, ama yine de konuşmalarının, uzun süren sessizlik diyaloglarına eşlik ettiği anlar oluyordu. Archer, bilinçli bir amaçla değil ama Madam Olenska'nın geçmişi hakkında tek bir sözcük bile kaçırmak istemediğinden kendi sorunları hakkında konuşmaktan kaçındı. Genç kadın masaya doğru eğilip, kenetlediği ellerini çenesine dayayarak son buluştukları bir buçuk yıldan beri başından geçen olayları anlattı.

İnsanların "sosyete" dedikleri şeyden giderek usanmıştı. New York iyiydi, ama neredeyse baskıcı denecek derecede konukseverdi. Geri dönüşünü memnuniyetle kabul etmesini unutmaması gerekiyordu. Ama ilk yenilik heyecanından sonra açıkça ifade ettiği gibi New

York'un kaygı duyduğu şeyleri umursamayacak kadar kendini "farklı" bulmaya başlamıştı ve bu yüzden insanın, daha fazla fikir ve şahsiyet çeşitliliğiyle karşılaşacağı varsayılan Washington'u denemeye karar vermişti. Bütün her şey hesaba katılırsa Washington'a yerleşmesi ve en çok bakılmaya ve evlilik gibi tehlikelerden korunmaya ihtiyaç duyduğu bir sırada diğer tüm ilişkilerini tüketmiş olan zavallı Medora için orada bir yuva oluşturması gerekiyordu.

"Ama ya Dr. Parker, Dr. Parker'dan korkmuyor musun? Blenker'lerde sizinle birlikte kaldığını duydum."

Madam Olenska gülümsedi. "Ah, Carver tehlikesi sona erdi. Dr. Carver çok akıllı bir adam. Planlarını finanse edecek zengin bir eş arıyor. Medora, sadece bir mürit olarak iyi bir reklam konusu.

"Neyin müridi?"

"Her türlü yeni ve çılgınca toplumsal projenin müridi. Biliyor musun, bizim kendi dostlarımız arasında gördüğüm geleneğe, başka birinin geleneğine, kör bir şekilde uymaktansa bu projeler şahsen beni daha çok ilgilendiriyor. Sırf başka bir ülkeyi taklit etmek için Amerika'yı keşfetmiş olmak bana aptalca görünüyor." Masanın karşısından gülümsedi. "Kristof Colomb'un sırf Selfridge Merry'lerle operaya gitmek için bütün o zahmetlere katlanmış olabileceğini mi düşünüyorsun?"

Archer'ın rengi attı. Birden, "Ya Beaufort, bu şeyleri Beaufort'a da söylüyor musun?" diye sordu.

"Onu uzun zamandan beri görmüyorum. Ama ben alıştım ve o da anlıyordur."

"Ah, işte tam da sana her zaman söylediğim şey bu. Sen bizden hoşlanmıyorsun. Bizden farklı olduğu için Beaufort'tan hoşlanıyordun." Archer boş odaya, dışarı-

daki ıssız kumsala ve sahil boyunca dizilmiş bembeyaz köy evlerine baktı. "Biz çok sıkıcıyız. Karakterimiz, rengimiz, çeşidimiz yok... Merak ediyorum," diye patladı, "Neden geri dönmüyorsun?"

Kadının bakışlarında kederli bir ifade belirdi. Archer, ondan öfkeli bir karşılık bekliyordu. Ama Madam Olenska, sanki onun söylediklerini düşünüyormuş gibi sessizce oturdu ve Archer, genç kadının kendisinin de merak ettiği soruya cevap vermeyecek diye korktu.

Madam Olenska, sonunda, "Senin yüzünden olduğunu sanıyorum," dedi.

Bir itirafı bundan daha sakin ve hitap edilen kişinin kibrini bundan daha az körükleyecek biçimde yapmak mümkün değildi. Archer şakaklarına kadar kızardı, ama ne hareket etmeye, ne de konuşmaya cesaret edebildi. Kadının sözleri sanki ender rastlanır bir kelebek gibiydi. En ufak bir hareket, ürkek kanatlarını çırparak uçup gitmesine neden olabilirdi, ama rahatsız edilmeden bırakıldığında çevresinde bir kelebek sürüsü toplayabilirdi.

"En azından," diye devam etti genç kadın, "Bu sıkıcılığın altında son derece güzel, duyarlı ve incelikli şeyler olduğunu, öteki yaşamımda en çok ilgilendiğim şeylerin bile nispeten ucuz göründüğünü anlamamı sağlayan sen oldun. Kendime nasıl açıklayacağımı bilmiyorum." Sıkıntıyla kaşlarını çattı. "Ama daha önce sanki en ince zevklerin bedelinin bu kadar katı, seviyesiz ve adi bir şekilde ödenebileceğini galiba hiç anlayamamıştım."

"İnce zevkler, sahip olunması gereken bir şeydir!" diyen Archer, kendisini çok sert bir cevap vermiş gibi hissetti. Ama genç kadının gözlerindeki yalvarır gibi bir ifade sessiz kalmasını sağladı.

Madam Olenska, "Sana ve kendime karşı tam olarak dürüst olmak istiyorum," diye devam etti. "Uzun zamandır bana nasıl yardım ettiğini, benden ne yarattığını sana anlatabilmek için bu şansın gelmesini bekliyordum."

Archer çatık kaşlarının altından bakarak oturdu. Sonra gülerek sordu: "Ya senin, benden ne yarattığının farkında mısın?"

Genç kadının yüzü biraz sarardı. "Senden mi?"

"Evet, çünkü sen benim eserim olmaktan çok daha fazla, ben senin eserinim. Bir kadın söyledi diye başka bir kadınla evli olan bir adamım.

Genç kadının yüzündeki solgunluk bir an için hafif bir kızarıklığa döndü. "Bugün böyle şeyler söylemeyeceğine dair söz verdiğini sanıyordum.

"Ah, tam da bir kadın gibi! Hiçbiriniz yanlış yapılan bir işi göremezsiniz!"

Madam Olenska, sesini alçalttı. "May için de mi yanlış yapılan bir iş?"

Archer pencerenin yanında durdu. Yukarı kaldırılmış pencere çerçevesine parmaklarıyla trampet çalar gibi vurdu. Genç kadının kuzeninin ismini söylerken belli ettiği özlem dolu şefkatin her zerreciğini hissetmişti.

Madam Olenska, "Senin söylediğin gibi bizim her zaman düşünmek zorunda olduğumuz şey bu değil mi?" diye ısrar etti.

Archer, "Benim söylediğim gibi mi?" diye tekrarladı. Boş gözlerle hâlâ denize bakıyordu.

Madam Olenska can sıkıcı bir özenle kendi düşünce çizgisini izleyerek, "Yok, eğer değilse," diye devam etti. "Yani, başkaları hayal kırıklığına ve mutsuzluğa uğramasın diye çok istediğimiz şeylerden kaçınmaya, onlar-

dan vazgeçmeye değmiyorsa, o zaman eve dönmemi gerektiren her şey, diğer yaşamımın, çelişkili bir şekilde o kadar basit ve yoksul görünmesine neden olan her şey, bütün bunlar, ya bir aldatmaca ya da bir rüya olur..."

Archer yer değiştirmeden olduğu yerde döndü. Onun adına sonuca vararak, "Bu durumda geri dönmemen için bir tek neden bile yok, dedi.

Kadının gözleri umutsuzca Archer'dan ayrılmıyordu. "Ah, neden yok mu?"

"Bütün her şeyini benim evliliğimin başarısına bağladıysan, yok. Benim evliliğim, dedi acımasızca, "seni burada tutan bir ümit kaynağı olmamalı." Genç kadın cevap vermedi. Archer devam etti: "Bunun yararı ne? Gerçek yaşamı ilk kez görmemi sen sağladın, ama aynı anda benden sahte bir yaşamı sürdürmemi istedin. Bu, insan tahammülünün ötesinde bir şey. İşte, her şey bundan ibaret."

Madam Olenska, birden, "Ah, böyle söyleme. Ben bile buna dayanırken!" diye patladı. Gözleri dolmuştu.

Kollarını masanın üzerine bıraktı. Sanki ciddi bir tehlike karşısında gösterilen pervasızlıkla yüzünü Archer'ın bakışlarına bırakarak oturdu. Yüzü, arkasındaki ruhla birlikte sanki onun tüm varlığıymışçasına kendisini olduğu gibi gösteriyordu. Archer birden bu yüz ifadesinin kendisine söylediklerinin altında ezilir gibi hissederek sessiz kaldı.

"Sen de mi, bütün zaman boyunca sen de mi?"

Madam Olenska cevap vermek için gözyaşlarının gözkapaklarından taşıp yavaş yavaş aşağıya süzülmelerine izin verdi.

Aralarındaki mesafe halen odanın yarısı kadardı ve her ikisi de bir duygusallık gösterisi içinde değillerdi.

Archer onun bedensel varlığına karşı garip bir kayıtsızlık içinde olduğunun farkındaydı. Genç kadının masanın üzerine koyduğu ellerinden biri, Yirmi Üçüncü Cadde'deki küçük evde, kadının yüzüne bakmamak için gözlerini dikerek baktığı zaman olduğu gibi Archer'ın bakışlarını üzerine çekmeseydi neredeyse onun bedensel varlığının farkında bile değildi. Şimdi ise hayal gücü, genç kadının elini, sanki bir anaforun kenarındaymış gibi olduğu yerde döndürüp duruyordu. Ama Archer, yine de biraz daha yaklaşmak için bir gayret göstermedi. Okşama ve kucaklaşmalarla beslenen ve onları besleyen aşkı tanımıştı. Ama kendi kemiklerinden daha yakın olan bu tutku, yüzeysel bir şekilde tatmin edilemezdi. Tek korkusu, genç kadının sözcüklerinin gücünü ve etkisini bozacak bir şey yapmaktı. Tek düşüncesi, bir daha asla kendisini tamamen yalnız hissetmeyeceğiydi.

Ama kısa bir süre sonra bir tür yıkılmışlık ve boşa harcanmışlık duygusu Archer'a egemen oldu. İşte oradaydılar. Birbirlerine yakındılar. Güvendeydiler ve bir odaya kapanmışlardı. Ama kendi ayrı kaderlerine öylesine zincirlenmişlerdi ki pekâlâ da tamamen farklı hale gelmiş olabilirlerdi.

Archer, birden patlar gibi, "Bunun yararı ne? Ne zaman geri döneceksin?" dedi. Bu sözcüklerinin altında büyük bir umutsuzlukla, "Tanrı aşkına seni nasıl tutabilirim?" haykırışı saklıydı.

Hareketsiz oturan Madam Olenska gözlerini kısarak baktı: "Ah, henüz gitmeyeceğim!" dedi.

"Henüz değil mi? O zaman bir saatte? Şimdiden öngördüğün bir saatte mi?"

Bunun üzerine genç kadın berrak bakışlarını ona çevirerek, "Söz veriyorum. Kabul edemeyeceğin kadar

uzun bir süre olmayacak. Böyle birbirimize bakabildiğimiz müddetçe olmayacak," dedi.

Archer sandalyeye oturdu. Kadının cevabı gerçekten, "Bir parmağını kaldırırsan, beni gerisin geriye, bildiğin bütün o iğrenç ve ancak yarısını tahmin edebileceğin bütün o cazip şeylere itmiş olacaksın, der gibiydi. Archer bunu, genç kadın sanki sözcüklerle ifade etmiş gibi açık bir şekilde anladı ve bu düşünce onu, bir çeşit zorlayıcı ve kutsal bir boyun eğmişlikle masanın bir tarafına demir atmış gibi bağladı.

Archer, "Ne biçim bir hayat bu seninki!" diye söylendi.

"Senin yaşamının bir parçası olduğu sürece bu böyle."

"Ve benimki de senin yaşamının bir parçası olduğu sürece mi?"

Madam Olenska başını salladı.

"Ve bu, ikimiz için de her şey olacak?"

"Pekâlâ, her şey bu değil mi?"

Archer bunun üzerine kadının yüzündeki tatlı ifade hariç her şeyi unutarak yerinden sıçradı. Madam Olenska da onu karşılamak ya da ondan kaçmak için değil, ama sanki görevlerin en kötüsü halledilmiş ve sadece beklemek zorundaymış gibi sessizce ayağa kalktı. O kadar sakindi ki, Archer ona yaklaşırken uzattığı elleri, onu kontrol edecek değil, ama rehberlik edecek şekilde hareket ediyordu. Katı bir şekilde tutmadan uzattığı kolları Archer'ı yeterince uzakta tutup yüzündeki teslim olmuş ifade, geri kalan her şeyi anlatmasına olanak tanırken elleri onunkilerle kenetlendi.

Bu şekilde uzun bir süre ya da birkaç saniye durmuş olabilirler. Ama genç kadının sessizliği, söylemek

istediği her şeyi anlatmasına ve genç adamın sadece tek bir şeyin önemli olduğunu hissetmesine yetecek kadar uzundu. Archer'ın bu buluşmanın onların son görüşmesi olmaması için hiçbir şey yapmaması gerekiyordu. Sadece buluşma işini sıkı tutması gerektiğini isteyerek geleceklerini genç kadının dikkatine bırakmak zorundaydı.

Ellerini çekerken, sesinde bir kırılmayla, "Üzülme, üzülme," dedi. Archer, "Dönmeyeceksin. Dönmeyeceksin, değil mi?" diye karşılık verdi. Sanki tahammül edebileceği tek olasılık buydu.

Madam Olenska, "Dönmeyeceğim," dedi. Dönüp kapıyı açtı ve genel yemek salonuna doğru önden ilerledi.

Gürültücü okul öğretmenleri, otelden ayrılıp rıhtıma gitmek için hazırlanarak eşyalarını topluyorlardı. Kumsalın karşısındaki rıhtımda beyaz bir istimbot duruyordu ve güneşin aydınlattığı suların üzerinde Boston, bir pus tabakasının içinde olduğundan daha büyük görünüyordu.

Bölüm 25

Archer bir kez daha teknede ve diğer insanların karşısında kendisini ayakta tuttuğu kadar şaşırtıcı da olan sakin bir ruh hali içindeydi.

Geçirdiği gün, geçerli kabul edilebilecek herhangi bir değerlendirmeye göre oldukça gülünç bir başarısızlıktı. Ne Madam Olenska'nın eline dudaklarını dokundurabilmiş, ne de ondan daha ileri fırsatlar vaat eden tek bir sözcük alabilmişti. Bununla birlikte tatminsiz kalan aşk duygusundan rahatsızlık duyan ve tutku nesnesinden belirsiz bir süre için ayrılan bir adam için kendisini neredeyse utandırıcı bir rahatlık ve sükûnet içinde hissediyordu. Madam Olenska, Archer'ı o kadar heyecanlandırmış, ama yine de sakin kalmasını sağlayarak, diğer kişilere karşı sadakatleriyle kendilerine karşı dürüstlükleri arasındaki mükemmel dengeyi korumayı başarmıştı. Bu, genç kadının gözyaşlarının ve tereddütlerinin de gösterdiği gibi kurnazca hesaplarla ortaya çı-

kan değil, ama onun iflah olmaz samimiyetinden kaynaklanan bir dengeydi. Bunu anlaması, Archer'ın benliğini şefkatle karışık bir saygı duygusuyla doldurdu. Şimdi artık tehlike sona ermişti ve kişisel böbürlenme isteğinin, dünya görmüş kültürlü tanıkların önünde bir rol oynama duyusunun, kendisini, genç kadını baştan çıkarmak için ayartmamış olmasından dolayı kader perilerine şükretti. Fall River istasyonunda vedalaşmak için el sıkıştıktan ve yalnız başına döndükten sonra bile Archer'ın içinde, buluşmalarını feda edip harcamış olmaktan çok, kurtarmış olduğuna dair bir his vardı.

Dolaşarak kulübe döndü ve gidip boş kütüphaneye tek başına oturdu. Düşünceler saatin her saniyesi, beyninde hiç durmadan dönüp dolaşıyordu. Kendisi açısından durum açıktı ve daha yakından inceledikçe daha da açık hale gelmişti. Madam Olenska sonunda Avrupa'ya, kocasına dönmeye karar verirse bu, eski yaşantısı onu çektiğinden, hatta yeni koşullar sunduğundan dolayı olmayacaktı. Hayır, o sadece, Archer için baştan çıkarıcı bir hale geldiğini, her ikisinin de kararlaştırdıkları ölçütten uzaklaşmaya kışkırttığını düşünmeye başlarsa gidecekti. Genç kadının tercihi, Archer ondan daha fazla yakınlaşmasını talep etmedikçe onun yakınında kalmak olacaktı. Onu orada, güvende ama gözden uzak tutmak Archer'ın kendisine bağlıydı.

Bu düşünceler trende de onu yalnız bırakmamışlardı. Altın sarısı bir çeşit sis tabakası gibi etrafını sarmışlardı. Bu sisin arasından insanların yüzleri uzak ve bulanık görünüyordu. İçinde yanındaki yolcularla konuşsaydı bile ne söylediğini anlamayacakları gibi bir his vardı. Böyle dalgın bir ruh hali içindeyken ertesi gün kendisini New York'ta boğucu bir eylül sabahında uyan-

mış buldu. Uzun trenin içinde sıcaktan yüzleri solmuş insanlar önünden akıp geçtiler ve Archer onlara aynı altın sarısı bulanık sis tabakası arasından bakmaya devam etti. Ama istasyondan ayrılırken yüzlerden biri, birden kendisini diğerlerinden ayırdı, daha yakınına geldi ve bilinci üzerinde zorlayıcı bir etki yarattı. Bu, hemen hatırladığı gibi önceki gün Parker Palas'tan çıkıp gittiğini gördüğü genç adamın yüzüydü ve bir Amerikalı olan adamın klasik otel müşterisi yüzüne sahip olmadığını, tipinin genele uymadığını fark etmişti.

Aynı şey şimdi yine Archer'ın dikkatini çekti. Eski arkadaşlıklara özgü belirsiz bir heyecan hissettiğini fark etti. Genç adam, kendilerini sert Amerikan yolculuğunun insafına terk eden yabancılara özgü sersemlemiş bir havayla etrafına bakınıyordu. Sonra Archer'a doğru ilerledi, şapkasını kaldırdı ve "Londra'da karşılaştığımızı sanıyorum, Mösyö" dedi.

"Ah, kesinlikle Londra'da!" Archer, merak ve sempatiyle adamın elini kavradı. Genç Carfry'ın Fransızca öğretmeninin zeki ve biraz yorgun görünen yüzüne merakla bakarak "Demek sonunda buraya geldiniz?" diye bağırdı.

"Ah, evet, buraya geldim. Mösyö Riviere dudaklarını büzerek gülümsedi. "Ama uzun süre için değil. Yarından sonraki gün döneceğim." Tertemiz bir eldiven giydiği eliyle hafif bir valizi tutarak duruyordu ve sıkıntı, şaşkınlık ve neredeyse yalvarır gibi bir ifadeyle Archer'ın yüzüne bakıyordu.

"Sizinle karşılaşma şansını yakaladığıma göre Mösyö, acaba..."

"Ben de şimdi bunu önerecektim. Öğle yemeğine gelin, gelmez misiniz? Kent merkezine gitmeyi kastedi-

yorum. Büromda beni ziyarete gelirseniz, sizi o semtteki çok nezih bir lokantaya götüreceğim."

Mösyö Riviere, gözle görülür şekilde duygulandı ve şaşırdı. "Çok naziksiniz. Ama ben, sadece bir arabaya nasıl ulaşılabileceğini bana söylemenizi rica edecektim. Hiç hamal yok ve burada kimse insanı dinliyor gibi görünmüyor..."

"Biliyorum. Bizim Amerikan istasyonları sizi şaşırtmış olmalı. Bir hamal istediğiniz zaman size bir çiklet verirler. Ama benimle beraber gelirseniz sizi kurtaracağım ve gerçekten öğlen yemeğini benimle yemelisiniz, biliyorsunuz."

Genç adam, güç algılanabilir bir tereddüt geçirdikten sonra Archer'a bol bol teşekkür ederek, şimdi meşgul olduğu konusunda onu tam ikna edemeyen bir ses tonuyla karşılık verdi. Ama caddenin göreceli güvenine kavuşunca o öğleden sonra ona uğrayıp uğrayamayacağını sordu.

Archer büroda yaz ortasında yapacak iş olmamasının rahatlığıyla bir saat tespit etti ve adresini yazdı. Başında geniş, gösterişli bir şapka olan Fransız, tekrar tekrar teşekkür ederek adresi cebine koydu. Atlı bir tramvay onu aldı ve Archer yürüyüp gitti.

Mösyö Riviere tam saatinde geldi. Tıraş olmuş, kendisine çekidüzen vermişti, ama halen süzgün ve ciddi görünüyordu. Archer, büroda yalnızdı ve genç adam, Archer'ın önerdiği yere yerleşmeden önce birden, "Dün sizi Boston'da gördüğümü sanıyorum, efendim," dedi.

Bu açıklama yeterince önemsiz görünüyordu ve Archer tam Boston'da olduğunu kabul edeceği sırada ziyaretçisinin ısrarlı bakışlarında fark ettiği gizemli bir şey onu dizginledi.

Mösyö Riviere, sözlerine devam ederek, "Kendimi içinde bulduğum koşullarda karşılaşmış olmamız garip, çok garip," dedi.

Archer, biraz nezaketsizce de olsa adamın paraya ihtiyacı olup olmadığını merak ederek, "Hangi koşullarda?" diye sordu.

Mösyö Riviere, tereddütlü bakışlarla onu süzmeye devam etti. "Geçen görüşmemizde size söylediğim gibi iş aramak için değil, özel bir görevle geldim..."

Archer'ın ağzından, "Aaa!" diye bir nida çıktı. Zihninde bir anda iki buluşma arasındaki bağlantı kurulmuştu. Kendisi için aydınlanan durumu daha iyi kavramak için durdu ve Mösyö Riviere de sanki söylediği şeyin yeterli olduğunu anlamış gibi sessiz kaldı.

Sonunda Archer, "Özel bir görev," diye tekrarladı.

Genç Fransız, avuçlarını açarak ellerini hafifçe kaldırdı ve Archer, uyanıp da, " Lütfen, oturun, deyinceye kadar iki adam, masada karşı karşıya birbirlerine bakmaya devam ettiler. Bunun üzerine Mösyö Riviere başını eğdi, uzaktaki bir sandalyeye oturup yeniden bekledi.

Archer sonunda, "Bana danışmak istediğiniz konu bu görev hakkında mıydı?" diye sordu.

Mösyö Riviere başını eğdi. "Kendi hesabıma bir konu değil. O meseleyle tamamen ben, ben kendim ilgilendim. Eğer mümkünse sizinle Kontes Olenska hakkında konuşmak istiyorum."

Archer son birkaç dakikadır bu sözlerin geleceğini tahmin etmişti. Ama bu sözler sanki bir çalılığın sert kabuklu dallarına takılmış gibi kanını şakaklarına kadar gönderdi.

Archer, "Peki ya bunu kimin adına yapmak istiyorsunuz?" diye sordu.

Mösyö Riviere soruyu azimle karşıladı. "Hımm... Cüretkârlık gibi görünmeseydi Kontes adına diyebilirdim. Ama bunun yerine soyut adalet adına desem?"

Archer genç adamı alaycı bir düşünce tarzıyla kafasında tarttı. "Diğer deyişle siz Kont Olenski'nin özel habercisisiniz?"

Archer yüzündeki kızarıklığın Mösyö Riviere'nin solgun yüzünde daha koyu yansıdığını gördü. "Size haber getiren bir haberci değilim Mösyö. Size gelirsem bu, tamamen farklı nedenlerle olur."

Archer, "Bu koşullarda farklı zeminde bulunmaya ne hakkınız var?" diye sert bir çıkış yaptı. "Siz bir haberciyseniz, habercisinizdir."

Genç adam düşündü. "Benim görevim sona erdi. Kontes Olenska'nın gitmesine bakılırsa başarısız da oldu."

Archer aynı alaycı ifadeyle, "Bu konuda yapacağım bir şey yok," diye cevap verdi.

"Hayır. Ama yardım edebilirsiniz..." Mösyö Riviere durdu, halen eldivenli ellerinde özenle tuttuğu şapkasını çevirdi, astarına baktı ve sonra Archer'ın yüzüne döndü. "Yardım edebilirsiniz, Mösyö. Ama eminim ailesiyle de aynı şekilde başarısız olmamı sağlamak elinizden gelir," dedi.

Archer koltuğunu geri itip ayağa kalktı. "Elbette Tanrı aşkı için öyle yapacağım!" diye bağırdı. Ufak tefek Fransız'a öfkeyle bakarak ayağa kalktı. Elleri cebindeydi. Ayağa kalkmasına karşın adamın yüzü halen Archer'ın göz hizasının birkaç santim altındaydı.

Mösyö Riviere normal tenine göre solgun görünüyordu. Hatta ten renginin olabileceğinden daha solgundu.

Archer öfkelenerek, "Neden be birader," diye patladı. "Madam Olenska'yla akrabalığım nedeniyle bana başvurduğunuzu tahmin ediyorum, ama neden onun ailesinin geri kalanına ters düşecek bir görüşü benimsememem gerekiyor?"

Mösyö Riviere'nin yüzündeki ifade değişikliği, bir süre için verebildiği tek cevap oldu. Yüzündeki ifade, çekingenlikten mutlak bir endişeye dönüştü. Her zaman becerikli tavırlara sahip olan genç bir adam için daha fazla eli kolu bağlanmış ve savunmasız görünmek zor olurdu. "Ah, Mösyö..." diyebildi.

Archer, devam etti: "Sizinle birlikte gönderildiğini zannettiğim savlara benim neden daha açık olduğumu düşündüğünüzü ve Kontes'e daha yakın başka insanlar olduğu halde neden bana geldiğinizi bile anlayabilmiş değilim."

Mösyö Riviere, bu acımasız eleştiriyi şaşırtıcı bir alçakgönüllülükle karşıladı. "Size sunmak istediğim savlar, Mösyö, tamamen bana aittirler ve benimle birlikte gönderilmediler," dedi.

"O zaman halen onları dinlemek için pek bir neden göremiyorum."

Mösyö Riviere, sanki son sözlerin şapkasını giyip gitmesini yeterince açık bir şekilde ima edip etmediğini düşünüyormuş gibi yine şapkasına baktı. Sonra ani bir karar verip konuşmaya başladı. "Mösyö, bana bir şey söyler misiniz? Size soru sormak için burada bulunmaya hakkım var mı? Belki de tüm meselenin çoktan kapandığını zannediyorsunuz?"

Adamın sakin ısrarı, Archer'a, kendi boş tehdidinin beceriksizce olduğunu hissettirdi. Mösyö Riviere kendisini kabul ettirmeyi başarmıştı. Yüzü hafifçe kızaran

Archer sandalyesine geri oturdu ve genç adama da oturması için işaret etti.

"Affedersiniz, ama mesele neden kapanmamış oluyor."

Mösyö Riviere kederli bir ifadeyle ona baktı. "O zaman getirdiğim öneriler karşısında Madam Olenska'nın kocasına dönmemesinin hemen hemen olanaksız olduğu konusunda ailenin geri kalanıyla aynı görüşü mü paylaşıyorsunuz?"

Archer, "Aman Tanrım!" diye bağırdı ve ziyaretçi, durumu onaylar gibi alçak sesle mırıldandı.

"Kontes'i görmeden önce, Kont Olenski'nin ricası üzerine Bay Lovell Mingott'la görüştüm. Boston'a gitmeden önce onunla birkaç defa konuştuk. Annesinin görüşünü temsil ettiğini ve Bayan Manson Mingott'un tüm aile üzerindeki etkisinin büyük olduğunu anladım."

Archer sessizce oturdu. Kendisini kaygan bir uçurumun kenarına sıkıca tutunmaya çalışan biri gibi hissediyordu. Bu görüşmelere katılmak bir yana yapıldıklarına dair bir haberin bile kendisinden sakınıldığını keşfetmesi, öğrendiği şeylere yönelik keskin merakın bile yumuşatamadığı bir şaşkınlığa neden oldu. Aile kendisine danışmayı kestiyse bunun nedeninin, onun artık kendi yanlarında olmadığına dair derin bir kabilesel içgüdünün onları uyarmasından dolayı olabileceğini birden kavradı ve daha bilinçli olmaya başlayarak, okçuluk yarışmasının, yapıldığı gün Bayan Manson Mingott'tan ayrılıp eve doğru yol alırlarken May'in söylediği, "Her şeye rağmen belki de kocasıyla daha mutlu olurdu," sözlerini hatırladı.

Archer, bu yeni keşiflerin kargaşası içinde bile öfkeyle haykırışını ve o zamandan beri karısının kendisi-

ne Madam Olenska'dan hiç söz etmediğini hatırladı. Genç kadının umursamazca ifade ettiği sözleri, hiç kuşkusuz rüzgârın hangi yönden estiğini anlamak için tutulan bir saman çöpü gibiydi. Sonuç aileye bildirilmişti ve ondan sonra açıkça söylenmese de ona danışmaktan vazgeçmişlerdi. May'e boyun eğdiren bu kabilesel disiplini takdir etti. Archer May'in böyle yapmayacağını, vicdanen protesto edeceğini biliyordu, ama muhtemelen, ailesinin, Madam Olenska'nın ayrılmış bir eş olmaktansa mutsuz bir eş olmasının daha iyi olacağı ve beklenmedik bir şekilde en temel şeyleri bile itirazsız kabul ediyor gibi görünmeyen münasebetsiz bir yol izleyen Newland'la sorunu tartışmanın pek bir yararı olmayacağı görüşünü paylaşıyordu.

Archer başını kaldırıp baktı ve ziyaretçisinin endişeli bakışlarıyla karşılaştı. "Bilmiyor musunuz, Mösyö, bilmemeniz mümkün mü, ailesi, Kontes'e, kocasının son önerilerini reddetmesi için tavsiyede bulunmaya haklarının olup olmadığı konusunda kuşku duymaya başladı."

"Sizin getirdiğiniz önerileri mi?"

"Benim getirdiğim önerileri.

Kendisinin neyi bildiği ya da bilmediği konusunun Mösyö Riviere'yi ilgilendirmediğini haykırmak Archer'ın dudaklarının ucuna kadar geldi. Ama Mösyö Riviere'nin bakışlarında fark ettiği alçakgönüllü, ama yine de cesaretli kararlılığındaki bir şey bu kararı reddetmesine neden oldu ve genç adamın sorusuna başka bir soruyla karşılık verdi.

"Bana bundan söz etmekteki amacınız nedir?"

Cevabı fazla beklemek zorunda kalmadı. Mösyö Riviere bağırarak, "Size rica etmek, Mösyö, elimden gelen

tüm güçle onun geri dönmesine izin vermemeniz için size yalvarmak. Ah, ona asla izin vermeyin!" dedi.

Archer giderek artan şaşkınlığıyla ona baktı. Kararlılığının gücü ya da endişe duygusundaki samimiyet bakımından bir yanılgı söz konusu olamazdı. Kendisini böyle azami derecede ifade etme ihtiyacı dışında açıkça her şeyden vazgeçmeye karar vermişti. Archer biraz düşündü.

Sonunda, "Kontes Olenska'yla da konuşma tarzınızın bu olup olmadığını sorabilir miyim?"

Mösyö Riviere kıpkırmızı kesildi, ama bakışları tereddütlü değildi. "Hayır, Mösyö. Görevimi samimiyetle kabul ettim. Anlatarak sizi sıkma gereği duymadığım nedenlerle Madam Olenska için, kocasının itibarının sağlayacağı olanaklarla konumunu, saygınlığını ve toplumsal saygınlığını yeniden kazanmasının daha iyi olacağına gerçekten inanmıştım."

"Yoksa bu görevi kabul edemezdiniz, sanırım."

"Bu görevi kabul etmemeliydim."

"Peki o zaman?" Archer yine durdu. Uzunca süren yeni bir karşılıklı inceleme esnasında bakışları karşılaştı.

"Ah, Mösyö. Onunla görüştükten ve dinledikten sonra onun burada daha rahat olduğunu anladım.

"Anladınız mı?"

"Mösyö, görevimi sadakatle yerine getirdim. Kendi adıma herhangi bir yorum katmadan Kont'un savlarını dile getirdim, tekliflerini anlattım. Kontes, sabırla dinleme lütfunda bulundu. Beni iki kez görecek kadar erdem sahibi olduğunu gösterdi. Anlattığım her şeyi yansızlıkla düşündü. Kendi fikrimi değiştirmem ve olayları farklı biçimde görmeye başlamam işte bu iki konuşma sırasında oldu."

"Bu değişikliğe neyin yol açtığını sorabilir miyim?"

Mösyö Riviere, "Sadece ondaki değişikliği görmek," diye cevap verdi.

"Ondaki değişiklik mi? Demek onu daha önce tanıyordunuz?"

Genç adamın yüzü yine kıpkırmızı kesildi. "Onu kocasının evindeyken görürdüm. Kont Olenski'yi yıllardır tanırım. Böyle bir görev için bir yabancıyı göndermeyeceğini tahmin edebilirsiniz."

Archer'ın bakışları, odanın boş duvarlarında dolaştıktan sonra üzerinde sert bir yüz ifadesine sahip Birleşik Devletler Başkanı'nın resmi bulunan duvar takvimine takılıp durdu. Başkan'ın yönetimi altındaki milyonlarca mil karelik alan içinde herhangi bir yerde geçebilecek böyle bir konuşma insanın hayal gücünün icat edebileceği herhangi bir şey kadar garip görünüyordu.

"Değişiklik, ne tür bir değişiklik?"

"Ah, Mösyö, keşke size anlatabilseydim!" Mösyö Riviere durdu. "Tenez (kabul edersiniz ki), daha önce hiç düşünmediğim bir şeyin farkına vardım, sanırım. O, bir Amerikalı. Onun gibi ya da sizin gibi bir Amerikalı için diğer bazı toplumlarda kabul edilen ya da en azından genel kabul gören karşılıklı fedakârlığın bir parçası olarak katlanılan şeyler, imkânsızdır, basitçe ifade etmek gerekirse, düşünülemez bile. Madam Olenska'nın akrabaları bu şeylerin neler olduğunu kavrasalardı, Kontes'in geri dönüşüne karşı çıkışları, hiç kuşkusuz onunki kadar kayıtsız şartsız olurdu. Ama kocasının onu geri alma arzusunu, ev yaşamına yönelik karşı konulmaz bir özlem olarak kabul ediyor gibiler. Mösyö Riviere durdu ve sonra ekledi: "Oysa bunlar, bu kadar basit olmaktan çok uzak konular.

Archer yine Birleşik Devletler Başkanı'na baktı ve sonra aşağıya, masasına ve masanın üzerinde dağınık duran belgelere baktı. Bir ya da iki saniye kendisinde konuşacak güven bulamadı. Bu arada Mösyö Riviere'nin sandalyesinin geriye itildiğini duydu ve genç adamın ayağa kalktığını fark etti. Ona yeniden bakınca ziyaretçisinin de kendisi kadar duygulandığını gördü.

Archer sadece, "Teşekkür ederim, dedi.

"Bana teşekkür etmenize gerek yok, Mösyö. Bu benim, daha ziyade... Konuşmak, Mösyö Riviere için de sanki çok zormuş gibi birden durdu. Daha metin bir sesle, "Gerçi bir şey daha eklemek istiyordum, dedi. "Benim Kont Olenski için çalışıp çalışmadığımı sormuştunuz. Ben, şu an burada bulunuyorum. Birkaç ay önce bakmakla yükümlü olduğu hasta ve yaşlı akrabalara sahip olan herhangi bir insanın başına gelebilecek özel zorunluluklardan dolayı ona gitmiştim. Ama buraya gelip bu şeyleri size söylemek için adım attığım andan itibaren kendimi işten ayrılmış sayıyorum ve dönüşümde bunu ona anlatıp nedenlerini açıklayacağım. Hepsi bu kadar, Mösyö."

Mösyö Riviere başını eğerek selam verdi ve geriye doğru bir adım attı.

Tokalaşırlarken Archer yeniden, "Teşekkür ederim," dedi.

Bölüm 26

Her yıl ekimin on beşinde Beşinci Cadde'deki evlerde pencerelerin kepenkleri açılır, halılar yere serilir ve pencerelere üç kat perde asılırdı.

Kasımın birine kadar bu ev işleri sona ererdi ve sosyete etrafına bakıp kendini bir değerlendirmeye tabi tutardı. Ayın on beşine doğru sezon, tüm hızıyla başlar, opera ve tiyatrolar, yeni programlarını açıklar, akşam yemeği davetleri birikir ve dans randevuları ayarlanırdı. Her yıl aşağı yukarı tam da bu sıralarda Bayan Archer, New York'un çok değiştiğini söylerdi.

Bayan Archer, katılımcı olmayan bir insanın kibirli bakışlarıyla New York'u gözlemlerken, Bay Sillerton Jackson'un ve Miss Sophy'nin yardımıyla düzenli toplumsal zerzevat sıraları arasında boy atan bütün garip yabani otları ve yüzeyde meydana gelen çatlakları izleyebiliyordu. Annesinin her yıl bu kanısını açıklamasını bekleyip kendi kaygısız bakışlarından kaçan önemsiz

bozulma işaretlerini tek tek saymasını dinlemek, Archer'ın gençlik eğlencelerinden biriydi. Bayan Archer'ın kanısına göre New York, daha kötüye gitmek dışında asla değişmezdi ve Miss Sophy Jackson, bu görüşe canı gönülden katılırdı.

Bay Sillerton Jackson, görmüş geçirmiş bir adam olarak yargısını erteler ve hanımların yakınmalarını neşeli bir tarafsızlıkla dinlerdi. Ama o bile New York'un değiştiğini asla yadsımazdı. Newland Archer, evliliğinin ikinci yılının kışında New York'un aslında hiç değişmemiş olsa bile kesinlikle değişmekte olduğunu kabul etmek zorunda kaldı.

Bu konular her zamanki gibi Bayan Archer'ın Şükran Günü akşamı yemek davetinde ortaya atılıp konuşuldu. Bayan Archer'ın yılın nimetlerine şükranlarını sunmasının resmen tembihlendiği tarihte kendi dünyasını değerlendirerek insanların tadını kaçırmayan ama kederli bir tarzda şükran duyulacak ne olduğunu merak etme alışkanlığı vardı. Ne olursa olsun sosyetenin ruh hali böyle değildi. Sosyete, şayet var olduğundan söz edilebiliyorsa, Kutsal Kitap'taki lanetlemelere meydan okuyan oldukça gülünç bir manzara sergiliyordu ve aslında herkes, Peder Dr. Ashmore'un Şükran Günü vaazı için Yeremya'dan (Bölüm ii., dize 25) bir parça seçtiğini biliyordu. St Mathew Kilisesi'nin yeni papazı olan Dr. Ashmore, çok "ileri" olduğundan dolayı seçilmişti. Vaazlarının düşünce bakımından cesur ve dil bakımından yeni olduğu düşünülüyordu. Kibar sosyeteye ateş püskürdüğü zamanlar daima sosyetenin "eğilimlerinden" söz ederdi ve Bayan Archer'a göre insanın kendisini belli bir yönde ilerleyen bir topluluğun parçası gibi hissetmesi, dehşet verici, ama yine de ilginç bir olaydı.

Bayan Archer, sanki evdeki bir çatlak gibi gözle görülebilir ve ölçülebilir bir şeyden söz ediyormuşçasına, "Hiç kuşku yok ki Dr. Ashmore haklı. Belirgin bir eğilim var," dedi.

Miss Jackson, kendi düşüncesini, "Şükran Günü'nde bu konudan söz etmesi gerçi garip oldu, diye ifade etti. Ev sahibesi, soğuk bir tavırla, "Ah, o bize, geride kalanlara şükredin demek istiyor," diye karşılık verdi.

Archer, annesinin yıllık kehanetlerini genellikle gülümseyerek karşılardı. Ama bu yıl, ortaya çıkan değişiklikler listesini dinlerken bu "eğilimin" artık gözle görülebilir hale geldiğini mecburen kabul etti.

Miss Jackson, "Kılık kıyafetlerdeki abartılar," diye söze başladı. "Sillerton beni Opera'nın ilk açılış gecesine götürdü. Size sadece şunu söyleyebilirim ki geçen seneden tanıdığım tek elbise, Jane Merry'nin elbisesiydi ve o da elbisenin ön panelini değiştirmişti. Ama elbisesini daha iki yıl önce Worth'den aldığını biliyorum. Çünkü terzilerim, Paris'ten aldığı elbiselerini giymeden önce biçimlerini değiştirmekle uğraştılar."

Bayan Archer kendi yaşıtlarının yaptıkları gibi elbiselerini anahtar ve kilit altında saklayarak eskitmek yerine kadınların, gümrükten çıkar çıkmaz Paris elbiselerini ortalıkta sergilemeye başladıkları bir çağda gıpta edilecek bir şey olamazmış gibi iç geçirerek, "Ah, Jane Merry bizden biri," dedi.

Miss Jackson, "Evet, o çok az kişiden biri," diye karşılık verdi. "Gençliğimde en yeni moda elbiseleri giymek ayıp sayılırdı. Amy Sillerton bana, Boston'da kuralın, insanın Paris'ten getirdiği elbiselerini iki yıl saklamak olduğunu hep söylemiştir. Her işini özenle yapan yaşlı Bayan Baxter Pennilow ikisi kadife, ikisi saten, iki-

si ipek ve diğer altısı poplin ve en güzel kaşmir kumaştan olmak üzere her yıl on iki elbise getirtirdi. Bu, belirli aralıklarla verilen siparişlerle olurdu. Ölmeden önce son iki yılını hasta geçirdiğinden ambalajından hiç çıkartılmamış kırk sekiz Worth elbisesi buldular ve kızları, matemden çıktıktan sonra elbiselerin modanın ilerisinde olduklarına aldırmaksızın senfoni konserlerinde onları ilk kez giyebildiler."

Bayan Archer, "Ah, evet, Boston New York'tan daha muhafazakârdır. Ama ben her zaman bir hanımefendinin Fransız elbiselerini bir mevsim bir yana bırakmasının emin bir kural olduğunu düşünüyorum, diyerek ona hak verdi.

"Karısına, her yeni elbiseyi gelir gelmez giydirerek bu yeni modayı başlatan kişi Beaufort oldu. Gerçi zaman zaman bunun, Regina'nın diğer tüm şeylere, şeylere benzememesini sağladığını söylemeliyim." Miss Jackson masayı şöyle bir süzdü, Janey'in pörtleyen gözleriyle bakışlarını fark etti ve anlaşılmaz bir mırıldanmanın arkasına sığındı.

Bay Sillerton Jackson bir nükte yapıyormuş havasıyla, "Rakiplerine," dedi.

Hanımlar, "Ah, diye mırıldandılar. Bayan Archer, biraz da kızının dikkatini yasak konulardan uzaklaştırma gayretiyle, "Zavallı Regina! Korkarım ki onun Şükran Günü çok neşeli geçmemiştir. Beaufort'un vurgunları hakkındaki söylentileri duydunuz mu, Sillerton?"

Bay Jackson kaygısızca başını salladı. Herkes söz konusu söylentileri duymuştu ve Bay Jackson zaten herkesin bildiği bir hikâyeyi onaylamayı tenezzül etmedi.

Masaya kasvetli bir sessizlik çöktü. Beaufort'tan gerçekten kimse hoşlanmıyordu ve özel hayatının çok kötü

olduğunu düşünmek tamamen hoş olmayan bir şey sayılmazdı. Ama karısının ailesinin üzerine mali bir leke düşüreceği düşüncesi, düşmanları tarafından bile keyifle karşılanmayacak derecede sarsıcı bir olaydı. Archer'ın New York'u, özel ilişkilerde ikiyüzlülüğe ses çıkarmıyordu, ama ticari sorunlarda berrak ve kusursuz bir dürüstlük talep ediyordu. Tanınmış bir bankacının yüz kızartıcı bir duruma düşmesinden bu yana epeyce bir zaman geçmişti. Ama bu türden son olay meydana geldiğinde firmanın başında bulunanların yaşadıkları toplumsal mahvoluşu herkes hatırlıyordu. Gücüne ve herkes tarafından tanınmasına rağmen aynısı Beaufort'ların da başına gelebilirdi. Kocasının yasadışı vurgunlarıyla ilgili haberlerde en ufak bir gerçeklik payı olduğu takdirde Dallas'larla akrabalık bağlantısının bütün birleşik gücü bile zavallı Regina'yı kurtaramazdı.

Konuşma daha az iç karartıcı konulara yöneldi, ama değindikleri her konu, sanki Bayan Archer'ın giderek hız kazanan eğilimlere yönelik sezgisini doğrular gibiydi.

Bayan Archer, "Elbette Newland, sevgili May'in, Bayan Struthers'in pazar akşamı davetlerine gitmesine izin verdiğini biliyorum, diye başladı. May, neşeli bir tavırla araya girdi: "Ah, biliyorsunuz, şimdi artık herkes Bayan Struthers'in evine gidiyor ve o, büyükannemin son davetine de çağrıldı."

Archer, herkesin sonuna kadar elbirliğiyle görmezden geldiği, ama sonra da tüm samimiyetleriyle sanki önceki yüzyılda meydana gelmiş gibi kabul ettikleri değişimleri, New York'un böyle gerçekleştirdiğini düşündü. Kalenin içinde her zaman bir hain vardı ve o adam

(ya da genellikle kadın) anahtarları teslim ettikten sonra kalenin zapt edilmez olduğunu iddia etmenin ne faydası vardı? İnsanlar, Bayan Struthers'in rahat pazar konukseverliğinin bir kez tadına vardıktan sonra muhtemelen onun evinde, ev sahibesinin şampanyasının, ayakkabı cilasından geldiğini akıllarına getirerek oturmuyorlardı.

Bayan Archer, "Biliyorum, canım, biliyorum," diye iç geçirdi. "İnsanlar eğlenmek için çıktığı müddetçe böyle şeylerin mecburen olacağını zannediyorum. Ama Bayan Struthers'e yüz veren ilk kişi olduğu için kuzeniniz Madam Olenska'yı asla affetmedim."

Genç Bayan Archer'ın yüzü birden kıpkırmızı kesildi. Bu, masadaki diğer misafirleri olduğu kadar kocasını da şaşırttı. May, tıpkı anne ve babasının, "Ah, Blenker'ler," diyebilecekleri tarzda, aynı suçlayıcı ve onaylamadığını belli eden bir ses tonuyla, "Ah, Ellen," diye mırıldandı.

Kontes Olenska'nın, kocasının olumlu yaklaşımlarına karşı inatçı tavrını değiştirmeyerek herkesi şaşırtıp rahatsız ettiğinden bu yana ailenin, genç kadının ismini anmaya başlaması önemliydi, ama bunu düşündürten May'in sözleri oldu ve Archer, genç kadının, en çok çevresiyle aynı konuşma tarzını benimsediği zamanlar üzerine çöken bir yabancılık duygusuyla ona baktı.

Genel havaya her zamankinden daha az duyarlılık gösteren annesi ise ısrarla konuşmaya devam etti: "Aristokrat topluluklarda yaşamış Kontes Olenska gibi insanların toplumsal farklılıklarımızı görmezden gelmek yerine onları sürdürmemize yardımcı olmaları gerektiğini hep düşünmüşümdür."

May'in yüzündeki kırmızılık sürekli canlı kalmıştı. Bu durumun, Madam Olenska'nın toplumsal bakımdan

kötü niyetli olarak tanınmasının ima ettiği şeyin ötesinde bir anlamı varmış gibi görünüyordu.

Miss Jackson, iğneler gibi, "Bizim, hepimizin yabancılara aynı göründüğümüzden hiç kuşkum yok," dedi.

May, sanki el yordamıyla suya sabuna dokunmayan bir şey arıyormuş gibi, "Ellen'in sosyeteyi umursadığını sanmıyorum, ama kimse onun tam olarak neyi umursadığını bilmiyor," diyerek konuşmasını sürdürdü.

"Ah, evet." Bayan Archer yine iç geçirdi.

Herkes Kontes Olenska'nın artık ailesinin gözdesi olmadığını biliyordu. Hatta ona her zaman destek çıkan yaşlı Bayan Manson Mingott bile kocasına dönmeyi reddedişini savunamıyordu. Mingott'lar, bu durumu onaylamadıklarını yüksek sesle ilan etmemişlerdi. Dayanışma duyguları çok güçlüydü. Bayan Welland'ın dediği gibi sadece "zavallı Ellen'in layık olduğu yeri bulmasına izin vermişlerdi" ve bu yer, anlaşılmaz ve aşağılayıcı bir şekilde Blenker'lerin hüküm sürdüğü ve onların baştan savma yöntemlerini ancak "yazı yazan insanların" kutladıkları karanlık bir derinlikteydi. İnanılacak gibi değildi, ama sahip olduğu tüm olanak ve ayrıcalıklara karşın Ellen'in bir "bohem" haline geldiği bir gerçekti. Bu da Kont Olenski'ye dönmemekle çok ciddi bir hata yaptığı iddiasını güçlendiriyordu. Ne de olsa bir kadının yeri, kocasının eviydi. Bu, özellikle kadının belli koşullarda evini terk ettiği, ama koşulları yeniden gözden geçirmeyi istediği takdirde doğruydu...

Miss Sophy, ortaya iğneleyici bir laf atacağını bildiği zamanlar yaptığı gibi sanki gönül alıcı bir şey söylüyormuş havasıyla, "Madam Olenska, beyefendilerin çok takdir ettiği bir kadın," dedi.

Bayan Archer, kederli bir ifadeyle, "Ah, Madam Olenska gibi bir kadının her zaman göz önünde olması bir tehlikedir," diyerek bunu kabul etti. Bu son sözlerin ardından Archer ve Bay Sillerton Jackson, gotik kütüphaneye çekilirlerken hanımlar, misafir odasındaki küre biçiminde camları olan Carcel lambaların yanında yerlerini almak için uzun eteklerini toplayıp misafir odasına çıktılar.

Bay Jackson, demir ızgaranın önüne yerleşip akşam yemeğinin yetersizliğine karşın mükemmel bir puroyla kendisini teselli eder etmez harikulade ve konuşkan bir insan olurdu.

"Beaufort'un iflası gerçekleşirse bazı sırlar açıklanacaktır," dedi.

Archer başını hızla kaldırdı. Zengin kürklü paltosu ve botlarıyla Skuytercliff'te karlar içinde ilerleyen Beaufort'un iriyarı cüssesinin belirgin görüntüsü gözlerinin önüne gelmeden ismini duyması mümkün olmuyordu.

Bay Jackson konuşmasını sürdürdü: "En kötüsünden bir temizlik olacağı kesin gibi. Bütün parasını Regina'ya harcamamıştır."

Konuyu değiştirmek isteyen genç adam, "Ah, evet, borç indirimi, değil mi? Ancak ben onun kaçıp gideceğine inanıyorum," dedi.

Bay Jackson, gönülsüzce de olsa bunu kabul etti. "Belki de, belki de. Bugün bazı nüfuzlu adamlarla görüşeceğini biliyorum. Elbette onların, bu sefer her şeye rağmen onun sıkıntıyı atlatmasına yardımcı olacakları umulacaktır. Zavallı Regina'nın ömrünün geri kalanını yabancı bir ülkede iflas edenlerin kaçıp gittiği bakımsız bir sahil kasabasında geçirmesini istemezdim."

Archer, bir şey söylemedi. Haksız kazanılan paranın acımasızca cezalandırılması gerektiği, trajik olmakla birlikte ona doğal görünüyordu. Bayan Beaufort'un kötü sonu üzerinde güçlükle duran zihni, daha yakın sorunlara dönmeye çalışıyordu. Kontes Olenska'nın ismi anılınca May'in yüzünün kızarmasının anlamı neydi?

Madam Olenska'yla birlikte geçirdikleri o yaz ortası gününden beri dört ay geçmişti ve o zamandan bu yana onu hiç görmemişti. Washington'a döndüğünü biliyordu. Orada Medora Manson'la birlikte küçük bir ev kiralamışlardı. Archer ona, bir keresinde, yeniden ne zaman bulaşacaklarını soran birkaç kelimelik not yazmış ve "Henüz değil" diye çok daha kısa bir cevap almıştı.

O zamandan beri aralarında daha fazla bir haberleşme olmamıştı ve Archer kendi içinde gizli düşünce ve arzularının ortasında genç kadının taht kurup oturduğu bir çeşit tapınak inşa etmişti. Yavaş yavaş bu tapınak Archer'ın gerçek yaşamının ötesinde, sadece onun kendi ussal faaliyetlerinin sahnesi haline geldi. Oraya okuduğu kitapları, onu besleyen fikirleri ve duyguları, yargılarını ve görüşlerini taşıdı. O yerin dışında gerçek yaşam sahnesinde dalgın bir adamın kendi odasındaki mobilyalara çarpmaya devam etmesi gibi aile önyargılarına ve geleneksel bakış açılarına karşı gaflar yaparak gittikçe artan bir gerçeksizlik ve yetersizlik duygusuyla hareket ediyordu. Dalgındı, işte içinde bulunduğu durum buydu. Her şeyden, çevresindeki insanlardan ve en yoğun gerçekten o kadar kopmuştu ki bazen onların, kendisini halen orada olduğunu farz ettiklerini anlaması onu ürkütüyordu.

Archer Bay Jackson'un daha ayrıntılı açıklamalara hazırlanmak için boğazını temizlediğini fark etti.

"Karınızın ailesinin, Madam Olenska'nın kocasının en son teklifini kabul etmeyi reddetmesi hakkında insanların söyleyebilecekleri şeylerin ne kadar farkında olduklarını elbette bilmiyorum."

Archer sessiz kaldı ve Bay Jackson, konuşmasını dolambaçlı bir şekilde sürdürdü: "Yazık, bunu reddetmesi çok yazık," dedi.

"Yazık mı? Tanrı aşkına, neden?"

Bay Jackson, bacaklarından aşağıya doğru, cilalı iskarpinlerine giren kırışıksız çoraplarına baktı.

"Pekâlâ, en karamsar durumu biraz abartarak söylüyorum. Şimdi geçimini neyle sağlayacak?"

"Şimdi mi?"

"Eğer Beaufort..."

Archer yerinden sıçradı. Yumruğu, yazı masasının siyah ceviz kenarına çarptı. Pirinçten yapılmış çiftli mürekkep hokkaları yuvaları içinde dans ettiler.

"Siz ne demek istiyorsunuz, efendim?"

Koltuğunda yerini hafifçe değiştiren Bay Jackson, sakin bakışlarını genç adamın yanan yüzüne çevirdi.

Bay Jackson, "Pekâlâ. Ailesinin, Madam Olenska'nın harçlığını, kocasına dönmeyi kesinlikle reddedince bir hayli azaltmış olduğunu oldukça iyi bir kaynaktan, aslında yaşlı Catherine'in kendisinden öğrendim. Bu retle birlikte evlendiği zaman kendisine maaş olarak bağlanan, geri döndüğü takdirde Olenski'nin devretmeye hazır olduğu parayı da kaybettiğinden dolayı şimdi bana ne demek istediğimi sorarken, asıl sen ne demek istiyorsun, be sevgili çocuğum?" diye karşılık verdi gülümseyen bir yüz ifadesiyle.

Archer şöminenin kenarına doğru yürüdü ve küllere vurup ızgaradan aşağı dökmek için eğildi.

"Madam Olenska'nın özel işleri hakkında bir şey bilmiyorum. Bilmeye de ihtiyacım yok, ama sizin üstü kapalı olarak anlattığınız şeyden emin olmak için..."

Bay Jackson, "Ah, benim de ihtiyacım yok. Ama birisini söylemek gerekirse Lefferts'in var," diye araya girdi.

Archer birden küçümseyici bir ifadeyle, "Lefferts, onu ayartmaya çalıştı ve bu yüzden de hor davrandı," diye patladı.

Diğeri, sanki kurmakta olduğu tuzak tam da buymuş gibi, "Vay canına, öyle mi?" dedi. Yaşlı, sert bakışlarını, sanki çelik bir yay gibi Archer'ın yüzünde tutabilmek için halen şömineye yanlamasına oturuyordu.

"Vah, vah, Beaufort'un çöküşünden önce geri dönmemesi çok yazık," diye tekrarladı. "Eğer şimdi giderse ve Beaufort da iflas ederse, sadece, sırası gelmişken söyleyeyim, sırf Lefferts'e ait olmayan genel bir izlenimi doğrulamış olacak.

"Ah, şimdi dönmeyecek, bu her zamankinden daha küçük ihtimal!" Archer, bu sözleri söyler söylemez, Bay Jackson'un tam da beklediği şeyin bu olduğu hissine bir kez daha kapıldı.

Yaşlı beyefendi onu dikkatle inceliyordu. "Demek düşüncen bu, ha? Hiç kuşkusuz biliyorsundur. Ama herkes sana Medora Manson'un geriye kalan birkaç kuruşunun hepsinin Beaufort'un elinde olduğunu söyleyecektir. O olmaksızın iki kadın, başlarını suyun üstünde nasıl tutabilirler, düşünemiyorum doğrusu. Elbette Madam Olenska, kendisinin burada kalmasına en amansız bir şekilde karşı çıkan yaşlı Catherine'i yine yumuşatabilir ve yaşlı Catherine ona istediği parasal yardımı sağlayabilir. Ama hepimiz biliyoruz ki o, tatlı parasından ayrılmaktan nefret eder ve ailenin geri kala-

nının ise Madam Olenska'yı burada tutmak için özel bir çıkarı yok.

Archer umutsuz bir öfkeyle yanıyordu. Her zaman yaptığı şeyin farkında olduğu halde tam olarak aptalca bir şey yaptığından emin olan bir adamın ruh hali içindeydi. Bay Jackson'un, Madam Olenska'nın büyükannesi ve diğer akrabalarıyla farklılığından habersiz olduğunu anında kavradığını ve Archer'ın aile meclislerinin dışında kalmasının nedenleri hakkında kendince sonuçlar çıkardığını anladı. Bu durum, Archer'a ihtiyatla ilerlemesi konusunda bir uyarı oldu. Ama Beaufort hakkında sarf edilen üstü kapalı sözler, onu pervasızlaştırmıştı. Bununla birlikte kendisiyle ilgili tehlikenin olmasa bile en azından Bay Jackson'un annesinin evinde bulunduğu ve sonuç itibariyle bir misafir olduğu gerçeğini aklından çıkarmıyordu. Eski New York, titizlikle konukseverlikle ilgili görgü kurallarına saygı gösteriyor ve bir misafirle tartışmanın asla bir anlaşmazlık haline dönüşmesine izin vermiyordu.

Archer, Bay Jackson'un koni biçimindeki son puro külü yanı başındaki pirinç kül tablasına düşünce biraz kaba bir tonda, "Yukarı çıkıp anneme katılalım mı?" diye bir öneride bulundu.

Arabayla evlerine dönerlerken May, garip bir şekilde sessiz kaldı. Karanlıkta kadının yüzünü kaplayan tehdit edici kızarıklığı halen fark edebiliyordu. Tehdidin ne anlama geldiğini tahmin edemiyordu. Ama buna Madam Olenska'nın isminin yol açtığına dair yeterince uyarılmıştı.

Üst kata çıktılar ve Archer kütüphaneye doğru döndü. May genellikle onu takip ederdi, ama koridoru geçip doğruca yatak odasına gittiğini duydu.

Sabırsızlıkla, "May!" diye seslendi. Genç kadın kocasının ses tonuna biraz şaşırmış gibi bakarak geri döndü.

Archer sinirli bir şekilde, "Bu lamba yeniden is çıkarıyor. Hizmetçilerin fitilin ucunu uygun bir şekilde kesip kesmediklerine bakmayı benim mi düşünmem gerekiyor?" diye şikayet etti.

Genç kadın, annesinden öğrendiği metin ve canlı bir ses tonuyla, "Çok özür dilerim. Bir daha olmaz," diye cevap verdi. Bu cevap karşısında Archer, sanki genç bir Bay Welland'mış gibi genç kadının şimdiden kaprislerine boyun eğmeye başladığını hissedince sinirlendi. May, fitili kısmak için öne eğildi. Işık, kadının beyaz omuzları ve yüzünün pürüzsüz kıvrımları üzerine düşünce, "Ne kadar genç! Bitmek tükenmek bilmeyen kaç yıl daha bu hayat devam edecek!" diye düşündü. Bir çeşit korkuyla kendi sağlam gençliğini ve damarlarında hareket eden kanı düşündü. Birdenbire, "Buraya bak," dedi. "Yakında, belki gelecek hafta, birkaç günlüğüne Washington'a gitmem gerekebilir."

Genç kadın yavaşça ona doğru dönerken eli hâlâ lambanın ayar düğmesinin üzerindeydi. Lambanın alevinden çıkan ısı, yüzündeki kızarıklığı geri getirdi. Ama benzi, bakışları kadar solgundu.

Başka bir makul nedeni olamayacağını ima eden bir ses tonuyla, "İş nedeniyle mi?" diye sordu. Soruyu sanki Archer'ın cümlesini tamamlıyormuş gibi gayri ihtiyari bir şekilde sormuştu.

"Elbette iş nedeniyle. Yüksek Mahkeme'de bir patent davası görüşülecek..." Buluş sahibinin adını verdi ve tümüyle Lawrence Leffert'e özgü pişkin bir boşboğazlıkla gereksiz ayrıntıları anlatmaya devam ederken

May, söz arasında, "Evet, anlıyorum," diyerek onu dinledi.

Archer sözlerini bitirence genç kadın sadece, "Değişiklik, senin için iyi olacak," dedi ve berrak gülümseyişiyle doğrudan gözlerinin içine bakarak, "Mutlaka Ellen'e uğrayıp onu görmelisin," diye ekledi. Sözlerini sanki sıkıcı bir aile görevini ihmal etmemesini tembihliyormuş gibi bir ses tonuyla söylemişti.

Bu konuda aralarında geçen tek konuşma buydu. Ama her ikisinin de içinde yetiştirildikleri terbiye kuralları çerçevesinde bu sözler, şu anlama geliyordu: "Elbette insanların Ellen hakkında söyledikleri her şeyi bildiğimi ve kocasına dönmesi için çaba gösteren ailemin tarafını içtenlikle tuttuğumu anlıyorsundur. Bana anlatmamayı tercih ettiğin bazı nedenlerle gerek büyükannemizin gerekse de ailenin yaşlı bütün erkek üyelerinin onaylamaya karar verdikleri bu eğilimin aksini ona tavsiye ettiğini, senin cesaretlendirmen yüzünden Ellen'in hepimize karşı çıktığını ve kendisini, Bay Jackson'un muhtemelen bu akşam sana verdiği, ama seni son derece sinirlendiren öğüt türünden eleştirilere maruz bıraktığını da biliyorum. Verilen öğütler, gerçekten kusurlu değillerdi. Ama mademki başkalarından öğüt almakta gönülsüzsün, o zaman bizim gibi kibar insanların birbirleriyle hoş olmayan şeyleri konuşabilecekleri tek biçimde anlamanı sağlamak için ben, sana bir öneride bulunacağım. Washington'da olduğun sırada Ellen'i görmeye niyetli olduğunu ve belki de oraya özellikle bu amaç için gittiğini biliyorum ve mademki onu mutlaka göreceksin, o zaman benim tam ve açık onayımla bunu yapmanı ve senin özendirdiğin davranış tarzının muhtemelen onu hangi yöne sürükleyeceği konusunda ken-

disini bilgilendirme fırsatından yararlanmanı diliyorum.

Bu sessiz mesajın son sözü Archer'a ulaştığında genç kadının eli hâlâ lambanın ayar düğmesinin üzerindeydi. Fitili aşağı indirdi, küre biçimindeki camı çıkardı ve küskün duran ateşe üfledi.

Ev idaresine hâkim kadınlara özgü canlı bir ifadeyle, "Birisi üfleyerek söndürürse daha az koku çıkartıyorlar," diye bir açıklama yaptı. Kapının eşiğinde durdu ve Archer'ın öpmesini bekledi.

Bölüm 27

Ertesi gün Wall Street'te Beaufort'un durumu hakkında daha rahatlatıcı haberler vardı. Kesin değildiler, ama umut vericiydiler. Genel olarak olağanüstü durumlarda güçlü, nüfuzlu kişilere başvurabildiği ve bunu başarıyla yaptığı anlaşılıyordu ve o akşam Bayan Beaufort, operada eski gülümsemesi ve yeni zümrüt gerdanlığıyla görününce sosyete rahat bir soluk aldı.

New York, ticari yolsuzlukları kınama konusunda acımasız davranıyordu. Şimdiye kadar sözlü olarak ifade edilmeden üzerinde anlaşılan bu kuralın bir istisnası olmamıştı. Dürüstlük yasasını çiğneyenler, bedelini ödemek zorundaydı ve Beaufort'la Beaufort'un karısının bile hiç çekinilmeden bu ilkeye kurban edileceğini herkes biliyordu. Ama onları kurban etmeye mecbur kalmak sadece üzücü değil, aynı zamanda uygunsuz da olacaktı. Beaufort'ların ortadan kaybolması, küçük, sıkı çemberleri içinde önemli bir boşluk bırakacaktı ve ahlaki çö-

küntü karşısında tüyleri diken diken olmayacak kadar cahil ya da lakayt olan insanlar, New York'un en güzel balo salonu kaybolacak diye daha şimdiden hayıflanıyorlardı.

Archer Washington'a gitmek konusunda kesin kararını vermişti. Sadece May'e sözünü ettiği davanın açılmasını bekliyordu. Böylece yapacağı ziyaret ile mahkemenin tarihi çakışacaktı. Ama ertesi salı Bay Letterblair'den davanın haftalarca ertelendiğini öğrendi. Bununla birlikte o öğleden sonra her ne olursa olsun ertesi akşam yola çıkmak için kararlı olarak eve gitti. May'in, onun mesleki yaşantısı hakkında hiçbir şey bilmemesi ve üstelik buna hiç ilgi göstermemesi de bir şanstı. Olması gerektiği gibi ertelemeden haberi olmayacağı gibi daha önce kendisine söylendiği halde davacıların isimlerini de hatırlamayacaktı. Archer ne olursa olsun Madam Olenska'yı görmeyi artık ertelemeyecekti. Ona söylemesi gereken çok şey vardı.

Archer çarşamba sabahı büroya vardığında Bay Letterblair, onu sıkıntılı bir yüz ifadesiyle karşıladı. Her şeye rağmen Beaufort, "atlatmayı" başaramamıştı. Ama kendi uydurduğu söylentileri yayarak mudilerine yeniden güven vermeyi başarmış ve rahatsız edici haberlerin yeniden ön plana çıktığı önceki akşama kadar bankaya büyük miktarlarda para yağmıştı. Kötü haberlerin sonucu olarak bankadan bir para çekme yarışı başlamıştı ve muhtemelen gün sona ermeden kapılarını kapatacaktı. Beaufort'un alçakça manevrası için çok kötü şeyler söyleniyordu ve onun iflası, Wall Street tarihindeki en yüz kızartıcı olaylardan biri olacağa benziyordu.

Felaketin boyutu, Bay Letterblair'in benzini attırmış ve çalışamaz hale getirmişti. "Kendi zamanımda da kötü

şeyler gördüm, ama hiç biri, bunun kadar kötü değildi. Tanıdığımız herkes, şu ya da bu şekilde etkilenecek. Ya Bayan Beaufort'a ne olacak? Onun için ne yapılabilir? Bayan Manson Mingott'a da onun yaşına gelmiş herkes kadar acıyorum. Bu olayın onun üzerinde ne etki yapacağını bilen kimse yok. Her zaman Beaufort'a güvendi. Onun dostu oldu! Bir de bütün Dallas'larla bağlantı sorunu var. Zavallı Bayan Beaufort'un sizin hepinizle akrabalık bağı var. Kadının tek şansı kocasından ayrılmak, ama insan bunu ona nasıl söyleyebilir? Onun görevi, kocasının yanında durmak. Neyse ki her zaman kocasının özel zaaflarına karşı gözlerini kapatmış gibi davranıyordu.

Kapı çalındı. Bay Letterblair kafasını sert bir hareketle çevirdi. "Ne var? Rahatsız edilmek istemiyorum.

Kâtiplerden biri Archer'a bir mektup getirip odadan çekildi. Karısının el yazısını tanıyan genç adam, zarfı açıp okudu: "Lütfen mümkün olduğu kadar erken çıkıp kente gelebilir misin? Büyükanneme dün gece hafif bir inme geldi. Anlaşılmaz bir şekilde banka hakkındaki berbat haberleri başkası duymadan önce öğrenmiş. Lovell Dayım, ava gittiği için uzakta bulunuyor. Rezalet düşüncesi babamı o kadar sinirlendirdi ki ateşi yükseldi ve odasından çıkamıyor. Annem sana müthiş ihtiyaç duyuyor ve hemen çıkıp doğruca büyükannemin evine gideceğini umuyorum."

Archer notu büyük ortağına uzattı. Birkaç dakika sonra kalabalık bir atlı tramvayın içinde yol almaya başlamıştı. On Dördüncü Cadde'de aktarma yaparak sallana sallana Beşince Cadde hattına doğru ilerleyen atlı otobüslerden birine bindi. Saat on ikiden sonra bu yorucu taşıt, onu yaşlı Catherine'in evinin önünde bıraktı. Yaşlı

kadının sürekli oturduğu giriş katındaki oturma odasının penceresinde kızı Bayan Welland'ın o yere uygun olmayan görüntüsü vardı. Kadın Archer'ı görünce bezgin bir şekilde hoş geldin işareti yaptı ve kapıda May tarafından karşılandı. Salonda birden hastalıkların istilasına uğrayan bakımlı evler için çok garip, doğal olmayan bir görüntü vardı. Atkı ve kürkler sandalyelerin üzerine üst üste konulmuştu, masasının üzerinde bir doktor çantası ve palto duruyordu. Onların yanında ise önemsenmeden bırakılan mektuplar ve kartlar kümelenmişti.

May solgun görünüyordu, ama gülümsüyordu. Az önce ikinci kez gelen Dr. Bencomb daha umutlu bir görüşe sahipti. Bayan Mingott'un azimli yaşam kararlılığı ve daha iyi olması, aile üzerinde şimdiden olumlu bir etki yapmıştı. May Archer'ı yaşlı kadının oturma odasına götürdü. Yatak odasına açılan sürmeli kapı çekilerek kapatılmıştı ve sarı renkli kalın Şam işi kapı perdeleri, sürmeli kapıyı örtmüştü. Bayan Welland burada felaketin ayrıntılarını son derece alçak bir ses tonuyla ona anlattı. Anlaşıldığı kadarıyla önceki akşam korkunç ve anlaşılması güç bir şey olmuştu. Bayan Mingott, akşam yemeklerinden sonra daima kendi başına oynadığı iskambil oyununu bitirdikten hemen sonra aşağı yukarı saat sekiz sularında kapının zili çalmış ve uşakların hemen tanıyamadıkları, kalın peçeli bir hanımefendi kabul edilmesini rica etmiş.

Tanıdık sesi duyan başuşak, oturma kapısını ardına kadar açarak "Bayan Julius Beaufort" diye haber vermiş ve sonra kapıyı hanımların üzerine kapatmış. Tahminine göre aşağı yukarı bir saat kadar birlikte oturmuş olmalılar. Bayan Mingott'un zili çaldığı zaman Bayan Beaufort, görünmeden, çoktan sıvışıp gitmiş. Yaşlı ha-

nımefendi, çok fena halde, yüzü kireç kadar beyaz, sanki bir boşluktaymış gibi büyük koltuğunda oturuyormuş ve başuşağa odaya gitmesine yardım etmesi için işaret etmiş. Melez kadın hizmetçi onu yatağına yatırmış, her zamanki gibi bir fincan çay getirmiş, odadaki her şeyi yerli yerine koymuş ve gitmiş, ama sabah saat üçte zil yeniden çalmış. Yaşlı Catherine genellikle bir bebek gibi uyuduğundan alışıldık olmayan bu çağrı üzerine aceleyle gelen iki hizmetçi, hanımlarını, yüzünde çarpık bir gülümsemeyle yastıklara dayanarak otururken bulmuşlar ve küçücük eli, koskoca kolundan aşağı sarkıyormuş.

Felç belli ki ağır değildi. Çünkü düşüncelerini açık bir şekilde ifade edip isteklerini bildirebiliyordu ve doktorun ilk gelişinden kısa bir süre sonra yüz kaslarının kontrolünü yeniden kazanmaya başlamıştı. Ama telaş büyüktü. Bayan Mingott'un parça parça söyledikleri anlaşıldığında öfke de aynı oranda büyük oldu. Regina Beaufort inanılmaz bir yüzsüzlükle ondan kocasını desteklemesini, zor durumdan kurtuluncaya kadar onlara yardım etmesini, söylediği kadarıyla onları "terk etmemesini" ve aslında onların bu korkunç şerefsizliklerinin üstünü örtüp görmezden gelmeleri için tüm aileyi ikna etmesini rica etmeye gelmişti.

Yaşlı kadın, yarı felçli boğuk sesiyle kızının kulağına, "Ona, 'Manson Mingott'un evinde şeref her zaman şereftir, dürüstlük de dürüstlük ve her şeyden önce benim bu evden cenazem çıkıncaya kadar bu böyle olacak' dedim," diye kekeledi. "'Ama ya benim ismim, teyzeciğim, benim ismim Regina Dallas' deyince ben, ona, 'Adam, seni mücevherlerle donatırken adın Beaufort'tu ve şimdi seni utanca batırırken de Beaufort kalmak zorunda,' diye karşılık verdim."

Epey gözyaşı döken ve korkudan kesik kesik konuşan Bayan Welland, anlatmaya devam etti, yüzü giderek sarardı ve sonunda hiç alışık olmadığı bu hoş olmayan ve onur kırıcı duruma gözlerini dikerek bakmak zorunda kalmasının etkisiyle iyice tükendi. Zavallı kadın, "Keşke bunu kayınpederinden saklayabilseydim. Her zaman bana, "Augusta, Tanrı aşkına, son hayallerimi de yıkma,' derdi. Bu korkunç şeyleri öğrenmesini nasıl önleyebilirdim?" diye feryat etti.

Kızı, "Bununla birlikte anne, o bütün bunları görmüş olmayacak," diye bir fikir verdi. Bayan Welland, iç geçirerek, "Ah, hayır. Allah'tan yatakta tehlikeden uzak duruyor. Dr. Bencomb zavallı annem daha iyi olana kadar onu orada tutmak için söz verdi ve Regina da bir yerlere kaçtı," dedi.

Archer pencerenin kenarına oturmuş ve ıssızlaşan işlek caddeye boş gözlerle bakıyordu. Sağlayabileceği özgül herhangi bir yardımdan çok üzüntüden mahvolmuş kadınlara moral destek için çağrıldığı açıktı. Bay Lovell Mingott'a telgraf çekilmişti. New York'ta yaşayan aile üyelerine mesajlar elden yollanıyordu. Bu arada Beaufort'un şerefsizliğinin ve karısının maruz görülemeyecek hareketinin sonuçlarını sessizce tartışmaktan başka yapacak bir şey yoktu.

Başka bir odada notları yazan Bayan Lovell Mingott, az sonra yeniden ortaya çıktı ve o da tartışmaya katıldı. Yaşlı hanımlar, kendi zamanlarında iş hayatında rezilce işler yapan bir adamın karısının sadece tek bir fikri olabileceği konusunda aynı görüşteydiler: Gözlerden uzak durup kocasıyla birlikte ortadan kaybolmak. "İşte zavallı büyükannem Spicer'in yaşadığı olay." Bayan Welland, aceleyle, "Senin büyük büyükannen, May," diye ekledi.

"Büyük büyükbabanın parasal güçlükleri şahsiydi, yani iskambil oyununda kaybetmesi ya da birisi için hatır çeki imzalaması gibi. Tam olarak asla öğrenemedim. Çünkü annem bu konudan hiç söz etmedi. Ama sebebi ne olursa olsun utanç duyulacak o olaydan sonra annesi New York'tan ayrılmak zorunda kaldığı için o, taşrada büyütülmüş. Annem on altı yaşına gelinceye kadar yaz ve kış tek başlarına Hudson'da yaşamışlar. Anladığım kadarıyla Regina'nın yaptığı gibi büyükannenin aklına, ailenin kendilerini "desteklemesini" istemek hiç gelmemiş. Oysa kişisel bir rezalet, yüzlerce masum insanı mahveden bir skandalla karşılaştırılamaz."

Bayan Lovell Mingott, "Evet, Regina'nın başka insanların desteği hakkında konuşmak yerine kendi desteğini saklaması daha uygun olurdu," diyerek aynı görüşte olduğunu belirtti. "Duyduğuma göre geçen cuma akşamı operada taktığı zümrüt gerdanlık, o gün öğleden sonra Ball and Black firması tarafından kendisine beğenilmezse iade edilmek üzere gönderilmiş. Şimdi gerdanlığı geri alıp almayacaklarını merak ediyorum."

Archer bu insafsız koroyu kımıldamadan dinledi. Bir beyefendinin ilkeler bütününün ilk kuralı olarak mutlak mali dürüstlük fikri, zihninde herhangi bir duygusal yorumun bunu zayıflatamayacağı kadar derin bir şekilde kök salmıştı. Lemuel Struthers gibi bir maceracı, ayakkabı cilasından pek çok dalavereyle milyonlar kazanabilirdi. Ama kusursuz dürüstlük, eski New York mali dünyasının asalet göstergesiydi. Bayan Beaufort'un kaderi de Archer'a çok dokunmuyordu. Hiç kuşkusuz kadına, öfkeli akrabalarından daha çok üzülüyordu. Ama ona göre karı koca arasındaki bağların varlık dönemlerinde kopabilse bile felaket dönemlerinde kopmaması ge-

rekirdi. Bay Letterblair'in dediği gibi kocasının başı dertte olduğu zamanlar bir kadının yeri, onun yanıydı. Ama sosyete, adamın yanında yer alamazdı ve Bayan Beaufort'un soğukkanlı arsızlığı, neredeyse onu kocasıyla suç ortaklığı yapmış hale getiriyordu. Bir kadının sırf kocasının iş rezaletlerini gizlemek için ailesine başvurma düşüncesi, bir kurum olarak ailenin kabul edemeyeceği bir şey olduğundan dolayı uygun görülecek bir şey değildi.

Melez hizmetçi, Bayan Lovell Mingott'u salona çağırdı ve Bayan Mingott, hemen çatık kaşlı bir yüz ifadesiyle geri döndü.

"Benden Ellen Olenska'ya telgraf çekmemi istiyor. Elbette Ellen'e ve Medora'ya yazdım, ama şimdi bu yeterli olmayacak galiba. Ona hemen telgraf çekip yalnız gelmesini söylemem gerekiyor."

Açıklama sessizlikle karşılandı. Bayan Welland, razı olmuş gibi iç geçirdi ve May, oturduğu yerden kalkarak yere saçılmış olan gazeteleri toplamaya gitti.

Bayan Mingott, sanki aksinin söylenmesini umuyormuş gibi, "Sanırım bunun yapılması gerekiyor," dedi. May, odanın ortasına doğru döndü.

"Elbette yapılması gerekir, dedi. "Büyükannem ne istediğini biliyor ve biz onun her isteğini yerine getirmek zorundayız. Senin yerine yazayım mı, yengeciğim? Telgraf hemen giderse Ellen, muhtemelen yarın sabah trenine yetişebilir." Ellen sözcüğünün hecelerini, sanki iki gümüş çıngırağa vurmuş gibi garip bir berraklıkla telaffuz etmişti.

"Evet, ama hemen gönderilemez. Jasper ve kilere bakan çocuk, her ikisi de notları ve telgrafları alıp dışarı çıktılar.

May gülümseyerek kocasına döndü. "Ama işte Newland, burada bir şey yapmak için hazır bekliyor. Telgrafı götürür müsün, Newland? Öğle yemeğinden önce biraz zaman var."

Archer hazır olduğunu mırıldanarak ayağa kalktı ve May, yaşlı Catherine'in gül ağacından "Bonheur du Jour" (günün mutluluğu) masasına oturup büyük, ama olgunlaşmamış görünen eliyle bir mesaj yazdı. Mesaj yazılıp bitince mürekkebi kurutma kâğıdıyla temiz bir şekilde kuruladı ve Archer'a uzattı.

"Ne yazık, Ellen'le aynı yolda karşılaşıp birbirinizi görmeden geçip gideceksiniz," dedi ve annesine ve yengesine dönerek, "Newland, Yüksek Mahkeme'de görüşülecek bir patent davası için Washington'a gitmek zorunda. Lowell Dayı'mın yarın akşama kadar döneceğini sanıyorum ve büyükannem de epeyce iyileştiğine göre Newland'ın firmanın önemli bir işinden vazgeçmesini istemek doğru görünmüyor, değil mi?"

May bir cevap bekliyormuş gibi durdu ve Bayan Welland, aceleyle, "Ah, elbette olmaz, canım. Büyükannen bunu isteyecek son kişi olurdu," dedi. Archer telgrafla odadan ayrılırken kayınvalidesinin, galiba Bayan Lovell Mingott'a hitaben, "Ama Tanrı aşkına, Ellen Olenska için sana neden telgraf yazdırtıyor ki..." dediğini ve May'in berrak sesiyle, "Belki de her şeye rağmen onun yerinin kocasının yanı olduğunu ona yeniden hatırlatmak içindir," cevabını verdiğini duydu.

Dış kapı Archer'ın üzerine kapandı ve hızlı adımlarla telgraf ofisine doğru yürüdü.

Bölüm 28

Western Union ofisinin önündeki pirinç çıkıntıdan, Archer'ın, karısının telgrafını iterek uzattığı sinirli genç bayan, "Ol... Ol... Aman ya, her neyse, bunun nasıl heceliyorsunuz?" diye sordu.

Archer, May'in düzensiz el yazısının yukarısında bulunan yabancı hecelerin üzerinden geçerek göstermek için mesajı geri çekip, "Olenska, O - lens - ka," diye tekrarladı.

Beklenmedik bir ses, "Bir New York telgraf ofisi için pek olası olmayan bir isim, en azından bu semtte," dedi. Archer geriye dönünce hemen yanı başında soğukkanlı bir tavırla bıyıklarını çekip mesaja bakar gibi yapan Lawrence Lefferts'i gördü.

"Merhaba, Newland. Seni burada yakalayacağımı tahmin ettim. Yaşlı Bayan Mingott'a inme indiğinden yeni haberim oldu. Eve giderken senin bu caddeye dön-

düğünü gördüm ve arkandan koşup geldim. Sanırım o taraftan geldiniz?"

Archer başını salladı ve telgrafını kafesli çerçevenin altından uzattı.

Lefferts, "Çok kötü, ha?" dedikten sonra konuşmaya devam etti. "Aileye telgraf çekiyorsunuz sanırım. Madam Olenska'yı da dahil edersen bu durumun çok kötü olduğunu düşünüyorum."

Archer'ın dudakları katılaştı. Adamın uzun, güzel, kibirli yüzüne yandan bir yumruk patlatmak için içinde vahşice bir itki duydu.

"Neden?" diye sordu.

Tartışmalara girmekten çekindiği bilinen Lefferts, alaycı bir ifadeyle yüzünü buruşturup kaşlarını kaldırarak kafesli çerçevenin arkasından bakan diğer genç kızın varlığını işaret etti. Bu bakış, Archer'a, bir kamu binasında öfkesini sergilemekten daha kötü bir "adap" olamayacağını hatırlattı.

Archer, adabın gereklerine karşın asla bundan daha fazla umursamaz olmamıştı, ama Lawrence Lefferts'e fiziksel olarak zarar verme itkisi, sadece anlık bir tepkiydi. Kışkırtma ne olursa olsun böyle bir zamanda Ellen Olenska'nın isminin onunla birlikte anılması fikri, olanaksızdı. Archer telgraf parasını ödedi ve iki genç adam birlikte caddeye çıktılar. Orada kendine hâkimiyetini yeniden kazanan Archer, konuşmaya devam ederek, "Bayan Mingott, çok daha iyi durumda. Doktor herhangi bir sıkıntı olacağını tahmin etmiyor," diye devam etti. Lefferts yüzünde oldukça rahatlamış bir ifadeyle Beaufort hakkında dolaşan korkunç söylentileri duyup duymadığını sordu...

O öğleden sonra Beaufort'un iflas ettiği açıklaması bütün gazetelerde yer aldı. Bu haber, Bayan Manson Mingott'a inme indiği haberini gölgede bıraktı. İki olay arasındaki gizemli bağlantıyı bilen sadece çok az kişi, Catherine'in hastalığını, yılların ve bedenindeki kiloların birikmesinden başka şeylere atfetmeyi akıl etmişlerdir.

Tüm New York, Beaufort'un şerefsizliği öyküsüyle kedere gömüldü. Bay Letterblair'in söylediği gibi ne kendi belleğinde, ne de firmaya ismini veren merhum Letterblair'in belleğinde bundan daha kötü bir olay yoktu. Banka, iflas edeceği kaçınılmaz hale geldikten sonra bile bütün gün para kabul etmeye devam etmişti. Müşterilerinin çoğu belli başlı sülalelere mensup olduğundan Beaufort'un ikiyüzlülüğü, iki kat daha utanmazca görünüyordu. Bayan Beaufort, böyle felaketlerin (bu sözcük, kendisine aitti) birer "dostluk sınavı" olduğu biçiminde bir ifade tarzı benimsemeseydi, ona karşı duyulan merhamet, kocasına karşı duyulan genel öfkeyi yumuşatabilirdi. Böyle olunca ve özellikle da Bayan Manson Mingott'a gece yaptığı ziyaretin amacı öğrenildikten sonra onun utanmazca tavrının kocasınınkini bile aştığı kabul edildi. Artık o ne bir "yabancı" olduğu mazeretini ileri sürebilir, ne de hakkında küçültücü laflar edenler onun bir yabancı olduğu duygusuyla tatmin olabilirdi. Bu olay, (tahvil ve bonoları tehlikede olmayan insanların) Beaufort'un bir zamanlar ne olduğunu hatırlarına getirerek rahatlık duymalarını sağlıyordu. Ama her şeye rağmen Güney Carolina'lı bir Dallas, olay üzerinde düşünüp adamın "ayakları üzerinde doğrulabileceğini" çok rahat bir şekilde söyleseydi, bu tez keskinliğini kaybederdi ve evlilik bağlarının kopmaz olduğuna ilişkin o

müthiş kanıtı kabul etmekten başka yapacak bir şey kalmazdı. Sosyete, artık Beaufort'suz devam etmek zorundaydı ve keşke Bay Henry van der Luyden'i dinlemiş olsalardı diyebileceğimiz Medora Manson, zavallı yaşlı Miss Lanning'ler ve iyi ailelere mensup, ama yanlış yönlendirilmiş diğer bazı hanımefendiler gibi gerçekten talihsiz kurbanlar dışında bu felaketin bir sonu vardı.

Bayan Archer, sanki bir hastalığa teşhis koyup tedavi yolunu gösteriyormuş gibi durum hakkında hüküm vererek, "Beaufort'ların yapabileceği en iyi şey, gidip Regina'nın Kuzey Carolina'daki küçük evinde yaşamaktır. Beaufort her zaman yarış atlarının muhafaza edildiği bir ahırın sahibi olmuş ve iyi cins yarış atları yetiştirmişti. Başarılı bir at tüccarının tüm niteliklerine sahip olduğunu söylemek gerekir." Herkes onunla aynı kanıdaydı, ama Beaufort'ların gerçekten ne yapmaya niyetleri olduğunu sormaya hiç kimse tenezzül etmedi.

Ertesi gün Bayan Manson Mingott çok daha iyi oldu. Kimsenin kendisine bir daha Beaufort'tan söz etmemesi için talimatlar verecek kadar sesi düzeldi ve Dr. Bencomb geldiğinde, ailesinin, sağlığı konusunda böyle gereksiz telaş göstermesinin anlamı ne yahu? diye sordu.

"Benim yaşımdaki insanlar akşamları tavuklu salata yiyorlarsa onlardan başka ne beklenebilir ki?" diye sordu ardından. Doktor, yaşlı kadının perhizinde uygun değişiklikler yapınca, felç sorunu bir sindirim krizine dönüştü. Ama yaşlı Catherine sesindeki metin tona karşın yaşama karşı takındığı eski tutuma tamamen kavuşamadı. Her ne kadar çevresindeki insanlara karşı merakı azalmamışsa da ilerleyen yaşın neden olduğu giderek artan umursamazlık, yakınlarının sıkıntılarına karşı asla çok canlı olmayan acıma duygusunu da köreltmişti.

Beaufort felaketini zihninden atmakta hiç güçlük çekmemiş gibi görünüyordu. Ama hayatında ilk kez kendisini hastalık belirtilerine vermişti ve şimdiye kadar küçümseyici bir umursamazlıkla baktığı ailenin belirli üyelerine karşı duygusal bir ilgi göstermeye başladı.

Özellikle Bay Welland onun dikkatini çekme ayrıcalığına erişmişti. Bay Welland, yaşlı kadının en kararlı şekilde görmezden geldiği damatlarından biriydi ve karısının, onu güçlü bir karaktere ve göze çarpan parlak yeteneklere (ancak kendisinin "tercih" ettiği yeteneklere) sahip biri gibi sunmak için gösterdiği tüm gayretler, alaycı bir kıkırdamayla karşılanmıştı. Ama adamın sağlığına aşırı düşkün biri olarak şöhreti, onu şimdi çekici bir ilgi nesnesi haline getirmişti ve yaşlı Catherine, adamın ateşi düşer düşmez perhiz programlarını karşılaştırmaları için emredici bir davette bulunmuştu. Yaşlı Catherine'in, bir insanın ateşi konusunda çok fazla dikkatli olmayabildiğini kabul etmesi ilk kez oluyordu.

Madam Olenska'ya yapılan çağrıdan yirmi dört saat sonra gelen telgraf, onun Washington'dan hareket edip ertesi gün akşam geleceğini haber verdi. Newland Archer'ın öğlen yemeği için tesadüfen uğradığı Welland'ların evinde Madam Olenska'yı Jersey City'de kimin karşılayacağı sorusu hemen ortaya atıldı ve Welland ailesinin sanki sınır hattında ileri bir karakolmuş gibi tam ortasında mücadele ettikleri maddi zorluklar, tartışmayı canlandırdı. Bayan Welland'ın o öğleden sonra yaşlı Catherine'in evine giderken kocasına eşlik etmesi gerektiğinden dolayı belki Jersey City'e gitme olanağı bulamayacağı kabul edildi ve Bay Welland kayınvalidesini geçirdiği rahatsızlıktan sonra ilk kez görünce "altüst" olması halinde onu hemen eve götürmek gerekebileceğin-

den aile faytonu da bu işe ayrılamazdı. Welland ailesinin erkek üyeleri elbette ki "kent merkezinde" olmak zorundaydılar. Bay Lovell Mingott, aceleyle avdan dönmüş olacaktı ve Mingott'ların arabası onu karşılayacaktı. Bir kış vakti ikindiye doğru kendi faytonu olsa bile kimse May'den tek başına arabalı vapurla Jersey City'e geçmesini isteyemezdi. Üstelik Madam Olenska'yı istasyonda aileden biri karşılamadan eve gelmesine izin verilirse bu, hem yaşlı Catherine'in özel isteklerinin aksine bir davranış, hem de kabalık olarak görülebilirdi. Bayan Welland'ın bezgin sesinde, aileyi böyle bir açmaza ancak Madam Olenska sokar der gibi bir ton vardı. Kadere karşı ender isyanlarından birini yaşayan zavallı kadın, "Dertler her zaman üst üste gelir," diyerek kederlendi. "Annemin, Dr. Bencomb'un kabul ettiğinden daha kötü olduğunu bana düşündüren tek şey, onun marazi bir şekilde Ellen'i hemen getirtme arzusu. Ne kadar zahmetli olursa olsun onun karşılanması gerekiyor."

Sözleri, sık sık sabırsızlığını ifade edişi kadar düşüncesizce de oluyordu ve Bay Welland hemen bu sözlerin üzerine atıldı.

Rengi solan Bay Welland, çatalını bırakarak, "Augusta, dedi. "Bencomb'un, olduğundan daha az güvenilir olduğunu düşünmen için başka bir nedenin var mı? Benim ya da annenin durumunu takip ederken her zamankinden daha az dikkat gösterdiğini fark ettin mi?"

Yaptığı gafların sonsuz sonuçları önüne serilirken sararma sırası Bayan Welland'a gelmişti, ama eski neşelilik zırhı arkasına saklanarak mücadele ederken gülmeyi ve söylenmeden getirilen fırında pişmiş istiridyelerden ikinci bir yardım almayı başardı. "Canım, böyle bir şeyi nasıl düşünebilirsin? Ben sadece, annemin, Ellen'in

kocasına dönmesi konusunda kararlı bir tutum takındıktan sonra davet edebileceği yarım düzine torunu olduğu halde birden onu görme arzusuna kapılmasının garip göründüğünü söylemek istedim. Ama harika canlılığına karşın onun yaşlı bir kadın olduğunu asla unutmamalıyız."

Bay Welland'ın alnı kırışık kaldı ve rahatsız olan muhayyilesinin hemen bu son sözlere takıldığı açıktı. "Evet, annen çok yaşlı bir kadın ve biz, her şeye rağmen Bencomb'un yaşlı insanlar üzerinde başarılı olmayabileceğini biliyoruz. Söylediğin gibi, canım, dertler her zaman üst üste gelir. On ya da on beş yıl içinde sanırım yeni bir doktor aramak gibi hoş bir görevim olacak. Mutlak zorunluluk hale gelmeden önce böyle bir değişikliği yapmak her zaman daha iyidir." Bay Welland, bu Spartalılara özgü cesur karara ulaştıktan sonra çatalını sıkıca kavrayarak kaldırdı.

Bayan Welland, yemek masasından kalkıp arka misafir odası olarak bilinen mor saten ve bakır yeşili renklerin hâkim olduğu boş odaya doğru öne düşüp yol gösterirken, "Ama bu arada," diyerek konuşmaya yeniden başladı. "Ellen'in yarın akşam buraya nasıl getireceğimizi anlamıyorum. İşlerin en azından yirmi dört saat önceden halledilmesinden hoşlanıyorum.

Archer, içki âlemi yapan iki kardinali temsil eden, köşelerinde damarlı akik taşından yuvarlak kabartma süslemeler bulunan sekizgen abanoz bir çerçeve içine yerleştirilmiş küçük tabloyu hayranlıkla seyretmeyi bıraktı.

"Gidip onu getireyim mi?" diye bir öneride bulundu. "May faytonu arabalı vapura gönderirse, faytonu karşılamak için uygun zamanda bürodan kolaylıkla ayrılabilirim." Konuşurken kalbi heyecanla çarpıyordu.

Bayan Welland, minnettarlıkla iç geçirdi ve pencereye doğru giden May, dönüp Archer'a onayladığını belirten bir bakış attı. Annesinin kederli alnını öpmek için öne eğilirken, "Böylece, görüyorsun ya anneciğim, her şey yirmi dört saat önceden halledildi," dedi.

May'in faytonu kapıda bekliyordu. May Archer'ı Union Meydanı'na götürecek ve Archer oradan kendisini büroya kadar götürecek olan atlı bir Broadway tramvayına binecekti. May, köşesine yerleşirken, "Yeni engeller çıkararak annemi üzmek istemedim, ama Washington'a gittiğine göre Ellen'i nasıl karşılayıp New York'a getirebileceksin?" diye sordu.

Archer, "Ah, gitmiyorum," dedi.

"Gitmiyor musun? Neden, ne oldu?" Sesi bir zil kadar net ve kadınca bir merakla doluydu.

"Dava iptal edildi, ertelendi."

"Ertelendi mi? Ne kadar garip? Bu sabah Bay Letterblair'den anneme gönderilen, yarın büyük bir patent davası için Washington'a gideceğini ve Yüksek Mahkeme'nin huzurunda tartışacağını haber veren bir not gördüm. Sen patent davası demiştin, değil mi?"

"Tamam, o dava. Tüm büro gitmeyebilir. Letterblair, bu sabah gitmeye karar verdi."

May her zaman olduğundan çok farklı bir inatçılıkla konuşmayı sürdürerek, "Demek ertelenmemiş?" dedi. Archer genç kadının, tüm geleneksel nezaket kurallarından alışılmadık bir şekilde ayrılması karşısında, sanki kıpkırmızı kesilmiş gibi kanın yüzünde yükseldiğini hissetti.

"Hayır, ama benim gidişim ertelendi, diye cevap verdi. Washington'a gitme niyetini açıkladığı sırada yaptığı bütün o gereksiz açıklamalara lanet okuyup akıllı

yalancıların birçok ayrıntıya girdikleri halde en akıllıların asla ayrıntı vermediklerini nerede okuduğunu düşündü. May'e yalan söylemek, onun yalanını ortaya çıkarmamış gibi davranmasını görmenin yarısı kadar canını yakmamıştı.

Archer alaycılığın arkasına sığınarak konuşmasını sürdürdü. "Bir sonraki sefere kadar gitmiyorum. Bereket versin bu, ailen için de çok uygun." Archer konuşurken May'in kendisine baktığını hissetti ve ondan sakınıyormuş gibi görünmemek için gözlerini onunkilere doğru çevirdi. Bakışları bir saniye için buluştu ve belki de her ikisinin de paylaşmak istediklerinden çok daha derin anlamları karşılıklı olarak birbirine açtı.

May neşeyle, "Evet, sonuç itibariyle senin Ellen'i karşılaman son derece uygun," diye kabul etti. "Annemin senin bu işi üstlenme teklifini ne kadar takdir ettiğini gördün.

"Bunu üstlendiğimden dolayı memnunum, dedi. Araba durdu ve Archer aşağı atlayınca genç kadın ona doğru eğilip elini uzattı. "Allahaısmarladık, sevgilim, dedi. Gözleri o kadar maviydi ki Archer, sonradan bunların gözyaşlarından dolayı mı parıldadıklarını sordu kendi kendine.

Diğer tarafa döndü ve aceleyle Union Meydanı'ndan geçti. İçinden bir çeşit şarkıyı tekrarlayıp duruyordu: "Jersey City'den yaşlı Catherine'in evi topu topu iki saat. Topu topu iki saat ve bu daha fazla olabilir."

Bölüm 29

Karısının koyu mavi faytonu (üzerinde hâlâ nikah cilası duruyordu) Archer'ı feribot iskelesinde karşıladı ve Jersey City'deki Pennsylvania tren garına rahat bir şekilde götürdü.

Karlı, kasvetli bir öğleden sonrasıydı ve seslerin yankılandığı büyük tren istasyonunda gaz lambaları yakılmıştı. Washington ekspresini bekleyerek platformda yürürken günün birinde Pennsylvania demiryolu trenlerinin Hudson Nehri'nin altından geçerek doğruca New York'a gelmelerini sağlayacak bir tünelin açılacağını düşünen insanlar olduğunu hatırladı. Bunlar, tıpkı Atlas Okyanusu'nu beş günde geçecek gemilerin inşa edileceğini, uçan bir makinenin, elektrikle şimşek meydana getirilmesinin, tel kullanmadan telefonla haberleşmenin ve diğer Binbir Gece masallarındaki mucizelerin icat edileceğini önceden haber veren hayalperestler birliğinin üyeleriydiler.

Archer, "Tünel inşa edilmediği sürece onların hayallerinin hangisinin gerçekleşeceğini umursamıyorum," diyerek düşüncelere daldı. Aklı havalarda dolaşan bir okul çocuğunun mutluluğuyla Madam Olenska'nın trenden inişini, anlamsız bir yüzler kalabalığı arasından onu uzak bir mesafeden seçişini, arabaya kadar ona rehberlik ederken koluna sarılmasını, karda ayakları kayan atların, yük arabalarının, bağırıp çağıran arabacıların arasından geçerek yavaş yavaş iskeleye doğru ilerlemelerini ve sonra kar altında güneşe ters yönde dönen dünyanın altlarında kayar gibi göründüğü hareketsiz duran arabanın içinde yan yana oturabilecekleri arabalı vapurun ürkütücü sessizliğini hayal etti. Söylemesi gereken şeylerin sayısı inanılmazdı ve bunlar, dudaklarının arasından acaba hangi etkileyici sırayla çıkacaklardı...

Trenin tangırdama ve puflama sesleri biraz daha yaklaştı ve avladığı hayvanı taşıyarak inine giren bir canavar gibi ağır ağır istasyona girdi. Archer kalabalığı dirsekleye dirsekleye kendisine yol açıp yüksek vagonların bir penceresinden diğerine kör gibi bakarak ilerledi ve sonra birden Madam Olenska'nın şaşkın ve solgun yüzünün, hemen önünde olduğunu gördü ve yüzünün neye benzediğini unutmuş olmanın verdiği mahcubiyet duygusunu yine hissetti. Birbirlerini buldular, elleri buluştu ve Archer genç kadının kolunu kendisine doğru çekerek, "Bu taraftan, arabam var," dedi.

Bundan sonra her şey Archer'ın hayal ettiği gibi gerçekleşti. Valizleriyle faytona binmesine yardımcı oldu. Daha sonra genç kadının büyükannesi hakkındaki endişelerini uygun bir şekilde giderdiğini ve Beaufort'ların durumunu özetleyerek anlattığını hayal meyal hatırlıyordu. (Madam Olenska'nın "Zavallı Regina!" diyerek

gösterdiği tepkinin yumuşaklığı dikkatini çekmişti.) Bu arada araba, istasyonun etrafındaki keşmekeşin içinden çıkıp yol almaya başladı. Kıvrıla kıvrıla iskeleye doğru inen kaygan, eğimli yolda ilerliyorlardı. Sağa sola yatan kömür arabaları, şaşkına dönmüş atlar, karmakarışık duran ekspres vagonları ve boş bir cenaze arabası, ah, o cenaze arabası, yolda tehlike oluşturuyorlardı. Cenazesi arabası geçerken Madam Olenska gözlerini kapatıp Archer'ın elini sıkıca kavradı.

"Umarım bu, zavallı büyükannem için bir işaret değildir!"

"Ah, hayır, hayır, o çok daha iyi, gerçekten iyi durumda. Bak işte geçip gittik!" Sanki bu her şeyi farklılaştıracakmış gibi bağırmıştı. Madam Olenska'nın eli onda kaldı ve fayton, borda iskelesinden yalpalayarak ilerleyip arabalı vapura yerleşince Archer öne eğilip genç kadının sıkıca bağlanmış eldiveninin düğmelerini çözdü ve sanki kutsal bir emaneti öpüyormuş gibi avuç içinden öptü. Genç kadın yüzünde belirsiz bir gülümsemeyle kendisini geri çekti. Archer, "Bugün beni beklemiyordun, değil mi?" diye sordu.

"Ah, hayır."

"Seni görmek için Washington'a gelmeye niyetliydim. Tüm ayarlamaları yapmıştım. Neredeyse seninle trende birbirimizi görmeden geçip gidecektik." Madam Olenska, buluşma olasılıklarının kıl payı kurtulması karşısında dehşete düşmüş gibi, "Ah!" dedi.

"Biliyor musun, seni güçlükle hatırlayabildim."

"Beni güçlükle mi hatırladın?"

"Demek istiyorum ki nasıl açıklayayım? Ben, şey, bu her zaman böyle oluyor. Tesadüfen karşıma çıktığın her seferinde bu hep olacak."

"Ah, evet. Biliyorum! Biliyorum!"

Archer, "Bu, benim gibi sana da mı oluyor?" diye ısrarla sordu.

Pencereden dışarıya bakarak başını salladı.

"Ellen, Ellen, Ellen!"

Madam Olenska cevap vermedi ve Archer, pencerenin ötesinde kar yağışının yol yol boyadığı alacakaranlıkta giderek hatları belirsiz hale gelen kadının profilini seyrederek sessizce oturdu. Bütün o uzun dört ay boyunca neler yaptığını merak ediyordu. Sonuç itibariyle birbirleri hakkında ne kadar az şey biliyorlardı! Değerli anlar geçip gidiyordu, ama ona söylemeye niyetli olduğu her şeyi unutmuştu ve şimdi sadece çaresiz bir halde, birbirlerine o kadar yakın oturdukları halde birbirlerinin yüzlerini bile görmeyişlerinde ifadesini bulan aralarındaki yakınlık ve uzaklığın sırrı üzerinde kafa yoruyordu.

Madam Olenska yüzünü birden pencereden çevirerek, "Ne güzel bir fayton! May'in faytonu mu?" diye sordu.

"Evet."

"O zaman seni, beni alman için gönderen May'di? Ne kadar iyi kalpli!"

Archer bir an cevap vermedi. Sonra patlar gibi, "Kocanın sekreteri, Boston'da seninle buluştuğumuz günün ertesi beni görmeye geldi," dedi.

Archer ona yazdığı kısa mektupta Mösyö Riviere'nin ziyareti hakkında bir imada bulunmamıştı ve niyeti, bu olayı sinesine gömmekti. Ama onun, karısının arabasında olduklarını hatırlatışı, Archer'ı tepki göstererek misilleme yapmaya itmişti. Kendisinin, genç kadının May'den söz etmesinden hoşlandığından daha çok,

onun Riviere'den söz etmesinden hoşlanıp hoşlanmayacağını görecekti! Genç kadının her zamanki soğukkanlılığını sarsmayı umduğu diğer bazı olaylarda olduğu gibi, Madam Olenska hiçbir şaşırma belirtisi göstermedi ve Archer hemen, "O zaman adam ona yazıyor," diye bir sonuç çıkardı.

"Mösyö Riviere seni görmeye mi geldi?"

"Evet. Bilmiyor muydun?"

Basitçe, "Hayır," diye cevap verdi.

"Peki, şaşırmadın mı?"

Madam Olenska duraksadı. "Neden şaşırmam gerekiyor? Boston'dayken seni tanıdığını ve seninle İngiltere'de karşılaştığını söylemişti, sanırım."

"Ellen, sana bir şey söylemek istiyorum."

"Evet?"

"Onu gördükten sonra bunu sana sormak istedim, ama bunu bir mektupla soramadım. Kocanı terk ettiğin zaman kaçmana yardım eden kişi, Riviere miydi?"

Kalbi tıkanıp kalacak gibi hızla atıyordu. Bu soruyu da aynı soğukkanlılıkla karşılayacak mıydı?

Sakin sesinde en küçük bir pürüz bile olmadan, "Evet, ona büyük bir minnet borcum var," diye cevap verdi.

Kadının ses tonu o kadar doğal ve hemen hemen o kadar da kayıtsızdı ki Archer'ın telaşı yatıştı. Tam gelenekleri fırlatıp attığını düşündüğü bir sırada katıksız saflığıyla bir kez daha kendisinin aptalca sıradan biri olduğunu düşündürmeyi başarmıştı.

"Öyle zannediyorum ki karşılaştığım en dürüst kadın sensin!" diye bağırdı.

Madam Olenska sesinde hissedilen bir gülümsemeyle, "Ah, hayır, ama muhtemelen en az mızmız olanlardan biriyim," diye yanıtladı.

"İstediğin adı ver. Olaylara oldukları gibi bakıyorsun."

"Ah, buna mecburdum. Gorgona'ya* bakmak zorundaydım."

"İyi, seni kör etmemiş! Onun da diğerleri gibi sadece yaşlı bir cadı olduğunu anladın.

"O kimseyi kör etmiyor. Ama insanın gözyaşlarını kurutuyor."

Bu cevap, Archer'ın dudaklarının ucuna gelen, kendisinin ulaşamayacağı deneyim derinliklerinden geliyormuş gibi görünen yalvarma ifadesini yok etti. Arabalı vapurun yavaş ilerleyişi durdu ve geminin ön kısmı, büyük iskele kazıklarına, faytonu olduğu yerde sallayan ve Archer'ı ve Madam Olenska'yı birbirlerine doğru iten bir şiddetle çarptı. Ürperen genç adam, genç kadının omzunun basıncını hissetti ve kolunu onun koluna geçirdi.

"Kör değilsen, o zaman bunun böyle devam edemeyeceğini görmelisin."

"Neyin devam edemeyeceğini?"

"Bizim hem birlikte oluşumuzun, hem de olmayışımızın."

Madam Olenska, değişik bir sesle, "Hayır. Bugün gelmemeliydin," dedi ve birden dönüp kollarıyla ona sarılarak dudaklarını onun dudaklarına bastırdı. Aynı anda fayton hareket etti ve iskelenin baş tarafında duran bir gaz lambası, arabanın pencere camını bir an için aydınlattı. Genç kadın kendini çekti. Fayton arabalı vapurdan inen arabaların neden olduğu kargaşalığın arasından güçlükle ilerlemeye çalışırken hareketsiz kaldı-

---

Mitolojide kendisine bakanları taşa çevirdiğine inanılan, saçları yılanlardan oluşan üç kız kardeşten her biri (ç.n.).

lar. Caddeye ulaştıklarında Archer aceleci bir şekilde konuşmaya başladı.

"Benden korkma. Kendini öyle köşene sıkıştırmana gerek yok. Senden istediğim şey, seni ansızın öpüvermek değil. Bak, ceketinin yenine bile dokunmaya çalışmıyorum. Aramızdaki bu duygunun giderek önemini kaybeden gizli bir aşk macerasına dönüşmesine izin vermek istememe gerekçelerini anlamadığımı sanma. Dün böyle konuşamazdım, çünkü birbirimizden ayrıldığımız ve seni görmeyi sabırsızlıkla beklediğim andan itibaren kafamdaki her düşünce, büyük bir alevle yanıp küle dönüyordu. Ama sonra sen geldin ve sen, hatırladığımdan o kadar ötesin ki. Arada bekleyerek boşa geçirilmiş zamanın susuzluğuyla senden istediğim şey, arada sırada bir ya da iki saati birlikte geçirmekten çok daha fazlası. Kafamdaki diğer hayalin sadece günün birinde sessiz sedasız gerçekleşeceğini umut ederek senin yanında böyle tamamen sessizce oturabilirim.

Madam Olenska, bir an cevap vermedi. Sonra güçlükle duyulabilen bir fısıltıyla, "Gerçekleşeceğini umut ederek derken neyi kastediyorsun?" diye sordu.

"Neden? Bunun olacağını biliyorsun, değil mi?"

"Senin ve benim birlikte olduğumuz hayalini mi?" Madam Olenska birden sert bir kahkaha patlattı. "Bunu bana sormak için yerini iyi seçiyorsun, doğrusu!" dedi.

"Karımın faytonunda olduğumuzu mu kastediyorsun? O zaman inip yürüyelim mi? Birazcık karı umursamazsın herhalde?"

Genç kadın yine güldü, ama bu sefer daha yumuşaktı. "Hayır, inip yürümeyeceğim. Çünkü benim derdim, mümkün olduğu kadar çabuk büyükannemin evi-

ne varmak. Sen de benim yanımda oturacaksın ve hayallere değil, gerçeklere bakacağız."

"Gerçekler derken ne kastettiğini bilmiyorum. Benim için tek gerçek, bu."

Fayton, karanlık bir yan sokaktan aşağı doğru ilerleyip sonra titiz bir şekilde aydınlatılan Beşinci Cadde'ye dönünceye kadar, Madam Olenska, uzun süre sessiz kaldı.

"Seninle evlenmeyeceğime göre o zaman senin metresin olarak yaşamam gerektiğini mi düşünüyorsun?" diye sordu.

Sorunun kabalığı Archer'ı ürküttü. Kullandığı kelime, kendi sınıfından kadınların, sohbetleri bu konu çevresinde dolaşsa bile ağızlarına almaktan utanacakları türden bir sözcüktü. Archer Madam Olenska'nın bu sözcüğü, sanki kendi sözcük dağarcığında kabul edilen bir yeri varmış gibi rahatça telaffuz ettiğini fark etti ve kaçıp kurtulduğu o korkunç yaşantısında, bu sözcüğün teklifsiz olarak kullanılıp kullanılmadığını merak etti. Kadının sorusu, kendisini sert bir şekilde sonsuzca, bir süre bocalayıp durdu.

"Ben istiyorum ki, böyle kelimelerin, böyle kategorilerin olmadığı, sadece birbirini seven, tüm yaşamlarını birbirine hasreden iki insanın olacağı ve başka hiçbir şeyin önemli olmadığı bir dünyaya seninle birlikte bir yolunu bulalım ve kaçıp gidelim."

Genç kadın, başka bir kahkahayla sonuçlanan derin bir iç çekti. "Ah, canım, o ülke nerede? Hiç oraya gittin mi?" diye sordu. Genç adam öfkeden dili tutulmuş gibi sessiz kalırken, Madam Olenska konuşmasını sürdürdü: "Orayı bulmaya çalışan pek çok insan tanıyorum. İnan bana hepsi de yanlışlıkla yol üzerinde bulunan ara istas-

yonlarda, Boulogne, Pisa ya da Monte Carlo gibi yerlerde indiler. Bunların hiçbiri terk ettikleri eski dünyadan farklı değildi, ama sadece çok daha küçük, daha sönük ve daha düzensiz yerlerdi."

Archer, Madam Olenska'nın böyle bir tonda konuştuğunu daha önce hiç duymamıştı ve az önce onun kullandığı deyimi hatırladı.

"Evet, Gorgona gözyaşlarını kurutmuş, dedi.

"Ama o, gözlerimi de açtı. İnsanların gözlerini kör ettiğini söylemek bir yanılgıdan başka bir şey değil. Onun yaptığı şey, bunun tam aksi. İnsanlar, bir daha asla kutsal karanlığa düşmesinler diye gözkapaklarını açık tutacak şekilde bağlıyor. Böyle bir Çin işkencesi yok mu? Olması gerekir. Ah, inan bana, orası berbat küçük bir ülke!"

Araba, Kırk İkinci Cadde'den geçti. May'in güçlü fayton atı, sanki bir Kentucky yarış atı gibi onları hızla kuzeye doğru götürüyordu. Archer, boşa geçen zamana ve boşa sarf edilen sözcüklere bakıp kıkırdayarak gülmeye başladı.

"O zaman bizim için tam olarak ne planlıyorsun?" diye sordu.

"Bizim için mi? Ama bu anlamda bir biz yok! Sadece birbirimizden uzak durduğumuz takdirde birbirimize yakın olabiliriz. O zaman biz, kendimiz olabiliriz. Bunun dışında biz sadece, kendilerine güvenen insanların arasında mutlu olmaya çalışan Ellen Olenska'nın kuzeninin kocası Newland Archer ve Newland Archer'ın karısının kuzeni Ellen Olenska'yız."

Archer, inler gibi, "Ben bunun dışındayım," dedi.

"Hayır, değilsin! Asla dışında olmadın." Garip bir ses tonuyla konuşmasını sürdürerek, "Bunun orada neye benzediğini biliyorum ve anlıyorum, dedi.

Archer anlaşılmaz bir kederle serseme döndüğünden, sessiz kaldı. Sonra arabanın karanlığında el yordamıyla, talimatları arabacıya bildirmek için kullanılan küçük zili aradı. May'in arabayı durdurmak istediği zaman zili iki kez çaldığını hatırladı. Zile bastı ve fayton kaldırım kenarına yanaşarak durdu.

Madam Olenska, "Neden duruyoruz? Burası büyükannemin evi değil," diye bağırdı.

Archer, "Hayır. Ben burada ineceğim," diye kekeledi. Kapıya açıp kaldırıma atladı. Cadde lambasının ışığında kadının şaşkına dönen yüzünü ve onu tutmak için yaptığı gayrı ihtiyari hareketi gördü. Kapıyı kapattı ve çok kısa bir süre eli pencereye dayalı durdu.

Arabacı duymasın diye sesini kısarak, "Haklısın. Bugün gelmemem gerekirdi," dedi. Öne doğru eğildi. Sanki konuşmak üzereymiş gibi duruyordu, ama faytonu sürmesi için arabacıya çoktan emir vermişti bile. Archer köşede beklerken araba ilerleyip gitti. Kar yağışı durmuştu ve köşede durup bakarken yüzünü kamçılayan yakıcı bir rüzgâr çıktı. Birden kirpiklerinde sert ve soğuk bir şeyin farkına vardı. O an ağlamakta olduğunu ve rüzgârın gözyaşlarını dondurduğunu anladı.

Ellerini ceplerine soktu ve hızlı adımlarla Beşinci Cadde'den evine doğru yürüdü.

Bölüm 30

Archer o akşam yemekten önce aşağı indiğinde misafir odasını boş buldu.

Bütün aile randevuları Bayan Manson Mingott'un hastalığından beri ertelendiğinden, akşam yemeklerini May'le birlikte baş başa yiyorlardı ve May, kendisinden daha dakik olduğundan, onun daha önce yemeğe inmemesine şaşırdı. Evde olduğunu biliyordu. Çünkü giyinirken genç kadının odasında dolaştığını duymuştu ve onu geciktiren şeyin ne olduğunu merak etti.

Düşüncelerini hızla gerçekliğe bağlamanın bir aracı olarak bir çeşit tahminde bulunma yöntemine başlamıştı. Kayınpederinin ıvır zıvır işlerle meşgul olması konusunda bazen sanki bir ipucu bulduğu kanısına kapılıyordu. Belki de Bay Welland'ın bile çok uzun süre önce kaçışları ve hayalleri olmuştu ve kendisini bunlara karşı savunmak için bütün bu evcimenlik tavırlarını icat etmişti.

May ortaya çıkınca Archer, genç kadının yorgun göründüğünü düşündü. Mingott'lara özgü resmiyetin en senli benli durumlar için uygun gördüğü açık yakalı, sık dantelli akşam yemeği kıyafetini giymiş ve sarı saçlarını her zamanki gibi üst üste toplanan bukleler biçiminde yapmıştı. Yüzü her zamankinden farklı olarak solgundu, hatta neredeyse benzi atmış görünüyordu. Ama her zamanki sevecenliğiyle Archer'ın üzerinde parıldıyor ve gözleri önceki günkü mavi pırıltısını koruyordu.

"Bir şey mi oldu, canım?" diye sordu. "Büyükannemin evinde bekliyordum. Ellen yalnız geldi ve iş dolayısıyla acele etmen gerektiği için seni yolda bıraktığını söyledi. İnşallah, kötü bir şey yoktur."

"Sadece birkaç mektubu unuttum ve onları akşam yemeğinden önce göndermek istedim.

May, "Ah..." dedi ve bir an bekledikten sonra, "Mektuplar acil olmasaydı büyükanneme gelmediğine üzülürdüm."

Archer, onun ısrarına şaşmış gibi, "Acildiler," diye cevap verdi. "Ayrıca büyükannene neden gitmem gerektiğini anlayamıyorum. Senin orada olduğunu bilmiyordum."

May dönüp şömine rafının üstünde duran aynaya doğru gitti. Orada dururken karmaşık saç düzeninden kayan bir lüleyi bağlamak için uzun kolunu uzatınca genç kadının davranışlarında beliren kayıtsız ve sert bir tavır Archer'ın dikkatini çekti ve yaşamlarındaki ölümcül tekdüzeliğin onun da üzerine çöküp çökmediğini merak etti. Tam o anda o sabah evden ayrılırken May'in merdivenlerin yukarısından seslenip birlikte eve dönmek için büyükannesinde buluşacaklarını söylediğini hatırladı. Neşeyle, "Tamam!" diye bağırmıştı ve sonra da di-

ğer hayallere dalıp gittiğinden sözünü unutmuştu. Şimdi vicdan azabına kapılmıştı, ama neredeyse iki yıllık bir evlilikten sonra kendisine karşı kullanılmak üzere içe atılarak unutulmayan bir ihmalin böyle alaya alınmasına sinirlenmişti. Tüm angaryalarıyla birlikte tutku ateşi olmadan sürekli ılıman bir balayı ortamında yaşamaktan bezmişti. May, Archer'ın pek çoğuna şüpheyle bakacağı şikâyetlerini açıkça dile getirmiş olsaydı, genç adam bunlara gülüp geçebilirdi. Ama genç kadın, Spartalılara özgü bir gülümsemenin altına böyle hayali incinmelerini saklayacak biçimde yetiştirilmişti.

Archer kızgınlığını gizlemek için, büyükannesinin nasıl olduğunu sordu ve May, Bayan Mingott'un halen iyileşmekte olduğunu, ama Beaufort hakkındaki son haberlerden oldukça rahatsız olduğunu söyledi.

"Hangi haberler?"

"Galiba New York'ta kalacaklarmış. Bir sigorta işine ya da ona benzer bir şeye gireceğini sanıyorum. Küçük bir ev arıyorlarmış."

Durumun saçmalığının tartışılacak bir yanı yoktu ve akşam yemeğine oturdular. Yemek boyunca konuşmaları her zamanki gibi sınırlı bir çerçeve içinde dolaştı. Bununla birlikte Archer karısının ne Madam Olenska'dan ne de yaşlı Catherine'in onu nasıl kabul ettiğine dair hiç söz etmediğine dikkat etti. Buna minnettardı, ama yine de bunda da hayra alamet bir şey olmadığını hissetti.

Kahve içmek için kütüphaneye çıktılar. Archer bir puro yaktı ve kitaplıktan Michelet'in bir kitabını indirdi. May onu bir şiir kitabıyla gördüğü her seferinde yüksek sesle okumasını isteme eğilimine girdiğinden ve de kendi sesinden hoşlanmadığından değil, ama okudukları şeyler üzerine yapacağı yorumları her zaman önceden tah-

min edebildiğinden akşamları tarih okumaya başlamıştı. Nişanlı oldukları günlerde May sadece (Archer'ın şimdi fark ettiği gibi) genç adamın kendisine söylediği şeyleri aynen tekrarlıyordu, ama Archer kendi görüşlerini ona sunmayı bıraktığından beri genç kadın, üzerinde konuştuğu eserler hakkında genç adamın sahip olduğu zevk duygusunu tahrip eden sonuçlar doğuran kendi yorumlarını yapmaya başlamıştı.

May, Archer'ın tarih kitabını tercih ettiğini görünce gidip dikiş sepetini getirdi, yeşil abajurlu öğrenci lambasının yanına koltuğunu çekti ve kanepede kullanılmak üzere, üzerine nakış işlediği bir yastık çıkardı. Becerikli bir terzi değildi. Büyük, yetenekli elleri at binmeye, kürek çekmeye ve açık hava faaliyetlerini yapmaya uygundu. Ama diğer eşler, kocaları için yastıklara nakış işlediklerinden özellikle düşkün olduğu bu son bağlantıyı ihmal etmek istemiyordu.

May öyle bir yere oturmuştu ki Archer sadece gözlerini kaldırarak genç kadının gergefinin üzerine eğildiğini, sağlam, yuvarlak kollarından aşağı sarkan elbisesinin dirsek altında kesilen büzgülü kol ağızlarını, sol elinde enli, altın nikâh yüzüğünün yukarısında parlayan safir taşlı nişan yüzüğünü ve kanaviçeyi sebatla ağır ağır işleyen sağ elini görebiliyordu. Böyle otururken lambanın ışığı açık alnını tamamen aydınlatıyordu. Gizli bir dehşet duygusuyla kendi içinden onun alnının gerisindeki düşünceleri her zaman tahmin edebileceğini, gelecek yıllarda beklenmedik bir huysuzlukla, yeni bir fikirle, bir zayıflıkla, zalimce bir hareketle ya da bir heyecan duygusuyla onu asla şaşırtmayacağını söyledi. Genç kadın, kısa kur yapma dönemlerinde şiiri ve romanı harcamıştı. İhtiyaç geçmişte kaldığından işlevi de kalma-

mıştı. Şimdi sadece annesinin tıpatıp bir benzeri olarak olgunlaşıyor ve gizemli bir şekilde tam da bu süreç içinde onu bir Bay Welland haline getirmek için uğraşıyordu. Archer kitabını bıraktı ve aceleci bir hareketle ayağa kalktı. Genç kadın hemen başını kaldırdı.

"Ne var, ne oldu? " dedi.

"Oda çok boğucu. Biraz hava istiyorum."

Kütüphanenin perdelerinin, misafir odasında olduğu gibi yaldızlı bir kornişe tutturulup dantel şeritler üzerinde ilmiklerle bağlanarak hareket ettirilemeyecek şekilde bırakılmak yerine akşamleyin kapatılmak üzere bir ray üzerinde ileri geri hareket ettirilebilecek biçimde yapılmaları konusunda ısrarcı olmuştu. Perdeleri çekip pencerenin çerçevesini yukarı kaldırdıktan sonra dışarıya, buz gibi soğuk geceye eğildi. Sırf, masasının yanında lambasının altında oturan May'e bakmaması, ama diğer evleri, çatıları ve bacaları görmesi ve ayrıca kendi dışındaki diğer yaşamları, New York'un ötesindeki diğer kentleri ve kendi dünyasının ötesindeki tüm dünyayı hissetmesi zihnini temizledi ve nefes almasını daha kolay hale getirdi.

Dışarıya, karanlığa doğru eğilmesinin ardından birkaç dakika geçtikten sonra genç kadının seslendiğini duydu: "Newland! Lütfen pencereyi kapat. Fena halde üşüteceksin."

Archer çerçeveyi indirdi ve arkasına döndü. "Üşütecekmişim!" diye tekrarladı ve hemen ardından, "Ama ben zaten üşütmüşüm. Ben ölüyüm. Aylardan beri ölüyüm," sözlerini de eklemek istedi.

Birden bu sözcük oyunu, aklına olmayacak bir fikir getirdi. Peki, ya ölü olan o olsaydı! Kısa bir süre sonra ölüp de onu özgür bıraksaydı! Ilık tanıdık bir odada ora-

da durup genç kadına bakmak ve onun ölümünü arzulamak duygusu o kadar garip, o kadar büyüleyici ve insana o kadar boyun eğdiriciydi ki bu düşüncenin iğrençliği, o an aklına bile gelmedi. Sadece böyle bir şansın kendisine, hasta ruhunun sarılabileceği yeni bir fırsat vereceğini düşündü. Evet, May ölebilirdi, insanlar ölüyordu, genç insanlar, onun gibi sağlıklı insanlar ölüyordu. O da ölebilir ve hiç beklenmedik bir anda kendisini özgür bırakabilirdi.

May gözlerini kaldırıp ona baktı ve Archer, kadının fal taşı gibi açılan gözlerinde garip bir şey olduğunu anladı.

"Newland! Hasta mısın?"

Genç adam başını salladı ve koltuğuna doğru yöneldi. May gergefinin üzerine eğildi. Archer, geçerken elini genç kadının saçlarında gezdirdi. "Zavallı May!" dedi.

Genç kadın zoraki gülerek, "Zavallı mı? Neden zavallı?" diye tekrarladı.

Archer da gülerek, "Çünkü seni endişelendirmeden pencereyi asla açamayacağım, diye karşılık verdi.

Genç kadın bir süre sessiz kaldı. Sonra başı işine doğru eğik haldeyken çok alçak bir sesle, "Eğer sen mutluysan ben asla endişelenmem, dedi.

"Ah, sevgilim, pencereleri açamazsam asla mutlu olamam ki!"

"Bu havada mı?" diye itiraz etti ve Archer, iç geçirerek kafasını kitabına gömdü.

Altı ya da yedi gün geçti. Archer, Madam Olenska'dan hiçbir haber alamamıştı ve aile üyelerinin onun yanındayken kadının ismini ağızlarına almadıklarını fark etmişti. Archer onu görmek için gayret göstermedi. Ma-

dam Olenska sürekli denetim altında tutulan yaşlı Catherine'in baş ucunda duruyorken, onu görmeye çalışması neredeyse olanaksızdı. Durumun belirsizliği karşısında kütüphanenin penceresinden dışarıya, buz gibi geceye eğildiği zaman içine doğan bir kararın, kendi düşüncelerinin yüzeyi altından kendisini bir yerlere doğru bilinçli olarak sürükleyip götürmesine izin verdi. Bu kararın gücü, beklemesini ve hiç renk vermemesini kolaylaştırdı.

Daha sonra bir gün May Archer'a, Bayan Manson'un onu görmek istediğini söyledi. Yaşlı kadın gittikçe iyileştiğinden ve Archer'ı her zaman diğer küçük damatlarına tercih ettiğini açıkça söylediğinden, bu isteğinde şaşılacak bir yan yoktu. May mesajı gözle görülebilir bir memnuniyetle iletti. Yaşlı Catherine kocasını takdir ettiği için gurur duyuyordu.

Bir anlık bir duraklama oldu ve sonra Archer, kendisini, "Pekâlâ. Bu öğleden sonra birlikte gidelim mi?" diye sormak mecburiyetinde hissetti.

Karısının yüzünde mutlu bir ifade belirdi, ama May hemen, "Ah, sen tek başına gitsen çok daha iyi olur. Aynı insanları çok sık görmek büyükannemin canını sıkar," dedi.

Archer yaşlı Mingott'un zilini çaldığında kalbi şiddetle çarpıyordu. Ziyaretinin Kontes Olenska'ya özel bir şeyler söyleme fırsatı vereceğinden emin olduğundan oraya yalnız gitmeyi her şeyden çok istemişti. Doğal olarak bir fırsat çıkıncaya kadar beklemeye karar vermişti. İşte o fırsat çıkmıştı ve kapının eşiğinde bekliyordu. Kapının arkasında, salonun bitişiğindeki sarı, pembe renkli odanın perdelerinin arkasında Madam Olenska kesinlikle onu bekliyordu. Birkaç saniye sonra onu

görebilecek ve kendisini hasta odasına götürmeden önce onunla konuşabilecekti.

Sadece bir soru sormak istiyordu. Ondan sonra yolu açık olacaktı. Sormak istediği şey, sadece Washington'a geri dönüş tarihiydi. Bu soruya cevap vermeyi pek reddedemezdi.

Ama sarı oturma odasında onu bekleyen melez hizmetçi kadındı. Piyanonun tuşları gibi parıldayan beyaz dişleriyle sürmeli kapıyı çekerek açtı ve onu yaşlı Catherine'in huzuruna götürdü.

Yaşlı kadın yatağının yanında, tahta benzer büyük bir koltukta oturuyordu. Üst kısmında oyma işlemeli cam bir küre bulunan dökme bronz bir gaz lambasının bulunduğu maun bir sehpa yanı başında duruyordu. Lamba, üzerinde bulunan yeşil renkli kâğıt abajurla dengelenmişti. Erişilecek bir mesafede ne bir kitap ya da gazete ne de kadınca bir uğraşın kanıtı vardı. Konuşma, Bayan Mingott'un her zaman biricik işi olmuştur. İnce el işlerine merakı varmış gibi görünmeyi küçümserdi.

Archer yaşlı kadında felçten kalan herhangi bir çarpılma belirtisi görmedi. Sadece daha solgun görünüyordu. Aşırı şişmanlığın neden olduğu kıvrım ve çukurlarda daha koyu gölgeler oluşmuştu. Başında kolalanmış bir fiyonkla ilk iki çenesi arasından geçirilerek bağlanan buruşuk bir başlık duruyordu. Muslin bir boyun atkısı, dalgalı mor sabahlığının üstüne geçirilmişti. Sofra zevklerine fazlasıyla kapılmış olabilen biraz kurnaz ve son derece sevecen kadın atalarına benziyordu.

Evcil bir hayvan gibi geniş kucağına gömdüğü küçük ellerinden birini uzatıp hizmetçiye seslendi: "Başka kimsenin içeri girmesine izin verme. Kızlarım uğrarsa uyuduğumu söyle."

Hizmetçi gözden kayboldu ve yaşlı hanımefendi, küçük damadına döndü.

Ulaşılması mümkün olmayan göğsünün üzerinden dönen muslin atkısının katlandığı yeri arıyormuş gibi elini uzatırken neşeli bir tavırla, "Canım efendim, ben, tam anlamıyla çirkin miyim?" diye sordu. "Kızlarım, benim yaşımdayken bunun önemi yok diyorlar. Sanki çirkinlik ne kadar çoksa saklanması o kadar zor olurmuş gibi!"

Archer, aynı tonda, "Canım efendim, her zamankinden daha güzelsiniz!" diye cevap verdi. Yaşlı kadın başını arkaya atıp güldü.

Anlamlı bir şekilde Archer'a göz kırparak, "Ah, ama Ellen kadar güzel değilim," dedi. Sözlerini kesik kesik söylemişti ve Archer ona daha cevap veremeden konuşmaya devam ederek, "Arabalı vapurdan onu almaya gittiğin gün çok mu güzeldi?" dedi.

Genç adam güldü ve Bayan Mingott devam etti. "Bu yüzden mi seni yolda bırakmasını söyledin ona? Benim gençliğimde delikanlılar, mecbur kalmadıkça güzel hanımları bırakıp gitmezlerdi!" Yine kıkır kıkır güldü ve sonra gülmeyi kesip neredeyse şikâyet eder gibi bir tonda, "Onun seninle evlenmemesi çok yazık oldu. Ona her zaman böyle söylemişimdir. Beni bütün bu üzüntüden kurtarmış olurdu. Ama büyükannesini üzüntüden kurtarmayı kim düşünür?" dedi.

Archer yaşlı kadının hastalığının zihni melekelerini uyuşturup uyuşturmadığını merak etti, ama Bayan Mingott birden patlar gibi, "Her neyse, karar verildi. Ailenin geri kalanı ne derse desin, o benim yanımda kalacak! Kalmasını sağlamak için dizlerimin üzerine çökmeden önce burada beş dakika bile kalmamıştı. Keşke son yirmi yıldır döşemenin nerede olduğunu görebilseydim!" dedi.

Archer sessizce dinledi ve Bayan Mingott konuşmasını sürdürdü: "Benimle görüştüler, hiç şüphe yok ki senin de bildiği gibi beni, Lovell'ı, Letterblair'i, Augusta Welland'ı ve geri kalan herkesi, Ellen'in, Olenski'ye geri dönmesinin görevi olduğunu anlamasını sağlayıncaya kadar benim ona harçlık vermeyi reddedip kesmem gerektiği konusunda ikna ettiler. Sekreter ya da işi her neyse son tekliflerle ortaya çıkınca beni ikna ettiklerini zannettiler. Güzel teklifler olduğunu kabul ediyorum. Sonuç itibariyle evlilik evliliktir, para da para. Her ikisi de kendi usulünce faydalıdır, ama ne cevap vereceğimi bilmiyordum." Durdu ve sanki konuşması güç harcamasını gerektiriyormuş gibi uzun bir soluk aldı. "Hemen gözlerimi ona dikip, 'Seni tatlı kuş, seni! Kendini yine o kafese kapatacak mısın? Asla!' dedim ve şimdi onun burada kalıp bakılacak bir büyükannesi olduğu müddetçe büyükannesine bakması kararlaştırıldı. Bu, parlak bir gelecek değil, ama o umursamıyor. Elbette Letterblair'e ona uygun bir maaş bağlanmasını da söyledim.

Genç adam, yaşlı kadını, damarları yanıyormuş gibi dinledi. Ama bu haberin ona ıstırap mı, yoksa sevinç mi getirdiğini anlayamayacak kadar büyük bir zihni kargaşa içindeydi. İzlemeye niyetli olduğu yola o kadar kesin karar vermişti ki düşüncelerini yeniden toparlaması o an mümkün değildi. Bununla birlikte yavaş yavaş ertelenen zorlukların ve sağlanan mucizevi fırsatların yol açtığı harika bir duygunun esiri oldu. Ellen, gelip büyükannesiyle yaşamaya razı olduysa bu, kesinlikle kendisinden vazgeçmesinin olanaksızlığını anlamasından dolayıydı. Geçen gün ona son yalvarışına karşı verdiği cevap, işte buydu. Israr ettiği gibi aşırı bir adım atmayacaksa da sonunda yarım önlemler almayı kabul etmişti.

Her şeyini riske atmaya hazır olan bir adamın zorunlu rahatlığıyla düşüncelere daldı, ama birden güvende olmanın tehlikeli tadını hissetti.

Archer, "Geri dönemezdi. Bu, olanaksızdı," diye bağırdı.

"Ah, canım, her zaman onun yanında olduğunu biliyordum. İşte bu yüzden bugün seni çağırttım. Güzel karın seninle birlikte gelmeyi önerince işte bu yüzden ona, 'Hayır, bir tanem, Archer'ı göresim geldi, ama bizim çılgınlıklarımızı paylaşacak başka kimse istemiyorum,' dedim. Senin de anlayacağın gibi, canım, (bu sözü söyledikten sonra başlığının ipiyle bağlı çenesinin izin verdiği kadar başını geriye çekip gözlerini iyice açarak Archer'a baktı), "anlayacağın gibi biz, şimdi bir boğuşma içindeyiz. Aile onu burada istemiyor. Hasta olduğumdan, zayıf, yaşlı bir kadın olduğumdan dolayı beni ikna ettiğini söyleyeceklerdir. Onlarla tek tek mücadele edecek kadar iyi değilim ve bunu, benim adıma sen yapmalısın."

Archer, "Ben mi?" diye kekeledi.

"Sen. Neden olmasın?" Archer'ı geriye doğru itti. Yuvarlak gözleri birden bir cep çakısı kadar keskinleşmişti. Eli koltuğun kenarından havalanıp kuş pençelerini andıran küçük solgun tırnaklarıyla Archer'ın elini kavradı. Onu araştırır gibi dikkatle bakarak, "Neden olmasın?" diye tekrarladı.

Archer kadının bakışlarının baskısı altında kendine hâkimiyetini yeniden kazandı.

"Ah, benim sözüm geçmez, çok önemsiz biriyim."

"Sen Letterblair'in ortağısın, değil mi? O zaman onlara Letterblair aracılığıyla ulaşmalısın. Şayet başka bir nedenin yoksa," diye ısrar etti.

Archer, "Ah, canım efendim, benim yardımım olmaksızın onların hepsine karşı kendinizi savunmanızı destekliyorum. Ama yardıma ihtiyacınız olursa bunu alacaksınız," diyerek kadının içini rahatlattı.

"O zaman emniyetteyiz demektir!" diye iç geçirdi. Başını yastıklar arasına yerleştirirken tüm o yaşlılara özgü şirinliğiyle Archer'a gülümseyerek, "Her zaman bizi desteklediğini biliyordum. Çünkü onun eve dönme konusu hakkında konuşurlarken seni hiç anmıyorlar," diye ekledi.

Archer yaşlı kadının dehşet uyandıran kavrayışı karşısında irkildi ve "Ya May, onun adını anıyorlar mı?" diye sormak istedi. Ama soruyu değiştirmenin daha güvenli olacağına karar verdi.

"Ya Madam Olenska? Onu ne zaman göreceğim?" dedi.

Yaşlı kadın kendi kendine güldü, gözkapaklarını kırıştırdı ve cilveleşme pantomimine başladı. "Bugün değil. Her seferinde bir defa, lütfen. Madam Olenska çıktı."

Hayal kırıklığıyla, Archer'ın yüzü kızardı. Yaşlı kadın konuşmaya devam ederek, "O çıktı, evladım. Benim faytonumla Regina Beaufort'u görmeye gitti, dedi.

Yaşlı kadın bu açıklamasını yaratacağı etkiyi görmek için bekledi. "İşte, şimdi bana kabul ettirmeyi başardığı şey, bu. Önceki gün buraya geldi. En güzel başlığını giymişti. Son derece soğuk bir tavırla bana, Regina Beaufort'a uğrayacağını söyledi. 'Onu tanımıyorum, kim o?' dedim. 'Senin büyük yeğenin ve çok mutsuz bir kadın," dedi. 'Bir düzenbazın karısı,' diye karşılık verdim. 'Pekâlâ' dedi, 'ben de öyleyim. Ama bütün aile benim o düzenbaza dönmemi istiyor.' İşte, bu sözler beni mağ-

lup etti. Gitmesine izin verdim ve son olarak, bugün dışarı yaya çıkılamayacak kadar çok yağmur yağıyor, dedi ve faytonumu vermemi istedi. 'Niçin' diye sordum. 'Gidip kuzen Regina'yı görmek için, kuzenimi!' dedi. Şimdi, canım evladım, dışarıya baktım ve bir damla bile yağmur yağmadığını gördüm. Ama onu anladım ve arabayı almasına izin verdim... Her şeye rağmen Regina cesur bir kadındır ve o da öyle. Ben, her zaman her şeyden çok cesaretten hoşlanmışımdır."

Archer öne eğilip halen elinin üzerinde tuttuğu onun küçük elini dudaklarına bastırarak öptü.

Yaşlı hanım, alaycı bir şekilde kıs kıs gülerken, "Vay, vay, vay! Kimin elini öptüğünü sanıyordun, delikanlı? Umarım, karınınkidir," dedi. Archer, gitmek için ayağa kalkınca arkasından seslendi: "Karına, büyükannesinin sevgilerini ilet. Ama konuşmamız hakkında bir şey söylemesen daha iyi olur."

Bölüm 31

Archer yaşlı Catherine'den aldığı haberler karşısında şaşkına dönmüştü. Madam Olenska'nın büyükannesinin çağrısı üzerine Washington'dan aceleyle gelmesi gayet doğaldı. Ama özellikle şimdi, Bayan Mingott'un eski sağlığına az çok yeniden kavuştuktan sonra onun çatısı altında kalması gerektiğine karar vermesini açıklamak kolay değildi.

Archer Madam Olenska'nın kararını, mali durumundaki bir değişikliğin zorlamadığından emindi. Kocasının ayrılıkları sırasında almasına müsaade ettiği küçük gelirin tam rakamını biliyordu. Büyükannesinin ek olarak verdiği harçlıklar olmasa bile Mingott'ların bilinen tarzları itibariyle bu miktar, kıt kanaat geçinmesi için yeterliydi, ama şimdi yaşamını paylaştığı Medora Manson, iyice iflas etmişti ve böyle küçük bir gelir, iki kadının giyinip beslenmelerini sürdürmelerine ancak

yetecek kadardı. Bununla birlikte Archer, Madam Olenska'nın, büyükannesinin teklifini kişisel çıkar güdüleri yüzünden kabul ettiği kanısında değildi.

Büyük servetlere alışkın ve paraya karşı kayıtsız olan insanlara özgü ihtiyatsız bir cömertliği vardı. Ama akrabalarının zorunlu saydıkları pek çok şey olmadan da yaşamını sürdürebilirdi. Bayan Lovell Mingott'la Bayan Welland'ın, Kont Olenski'nin malikânelerinde kozmopolit lükslerin keyfini süren bir kişinin "işlerin nasıl halledildiği" sorunuyla bu kadar az ilgilenmesi karşısında sık sık hayıflandıkları duyulur olmuştu. Üstelik Archer'ın bildiği kadarıyla harçlığının kesilmesinden bu yana aylar geçmişti. Ama yine de bu arada büyükannesinin koruma ve yardımını yeniden kazanmak için hiçbir girişimde bulunmamıştı. Bu yüzden eğer rotasını değiştirdiyse bunun bir nedeni olması gerekirdi.

Bu nedenini uzakta aramasına gerek yoktu. Arabalı vapurdan sonra dönüş yolunda kendisine, ayrı kalmaları gerektiğini söylemişti, ama bunu, başını, onun göğsüne yaslamış haldeyken açıklamıştı. Sözlerinde önceden planlanmış bir cilveleşme belirtisi yoktu. Genç kadın, onun gibi, kaderiyle savaşıyordu ve onlara güvenen insanların inançlarını sarsmamaları gerektiğine yönelik kararına umutsuzca bağlı kalıyordu. Ama New York'a dönüşlerinden beri geçen on gün boyunca belki de Madam Olenska, gerek onun sessizliğinden, gerekse onu görmek için herhangi bir girişim yapmamasından kesin bir adım, geri dönüşü olmayan bir adım atmayı düşündüğünü zannetmişti. Düşüncesinde kendi zayıflığına yönelik ani bir korku belki de onu ele geçirmiş ve sonuç itibariyle böyle durumlarda her zaman olduğu gibi bir uzlaşmaya varmanın ve en az direnme çizgisini izlemenin en iyi yol olacağı kanısına varmış olabilirdi.

Archer Bayan Mingott'un zilini çalmadan bir saat önce önündeki yolun açık olduğunu zannetmişti. Madam Olenska'ya sadece tek bir söz söylemeyi ve eğer bunda başarılı olamazsa büyükannesinden hangi gün ve hangi trenle Washington'a döneceğini öğrenmeyi planlamıştı. Trende ona eşlik edip onunla birlikte Washington'a ya da genç kadının gitmek istediği kadar uzak bir yere yolculuk etmeyi düşünüyordu. Kendisi Japonya'ya eğilim gösteriyordu. Her ne olursa olsun genç kadın nereye giderse gitsin kendisinin de geleceğini hemen anlayacaktı. Başka herhangi bir olasılıktan umudunu kesmesi için May'e bir not yazıp bırakmayı düşünüyordu.

Kendisini bu tehlikeli girişim için sadece cesur değil, ama buna dayanacak kadar da istekli görmüştü. Bununla birlikte görüşme sırasında edindiği ilk izlenim, olayların akışının değiştiği yönünde olması, onda bir rahatlama duygusu yaratmıştı. Ama şimdi Bayan Mingott'tan ayrılıp kendi evine doğru yürürken önünde uzanan geleceğe karşı içinde giderek artan bir hoşnutsuzluk doğduğunu fark etti. Muhtemelen yürüyeceği yolda bilinmeyen ya da olağandışı bir şey yoktu, ama daha önceleri hareketlerinden dolayı kimseye hesap vermek zorunda olmayan, ihtiyatlı davranma ve kaçamak cevap verme oyununa keyifli bir yansızlıkla dahil olabilen özgür bir adam olarak aynı yoldan yürüdüğünde gizlilik ve uysal davranmak bir görev gereğiydi. Bu kurala, "bir kadının onurunu korumak" deniyordu ve aile büyüklerinin akşam yemeği sonrası sohbetleriyle birlikte dinlenilen en iyi kurgusal öyküler, kendisine uzun zaman önce kuralın tüm ayrıntılarını öğretmişti.

Şimdi olayı yeni bir bakış açısıyla görüyordu ve bu bakımdan kendi rolü, özellikle azalmış görünüyordu.

Aslında bu oyunu, anlaşılmaz bir budalalıkla Bayan Thorley Rushworth'ün kendisini seven ve hiçbir şeyin farkında olmayan kocasına karşı oynarken seyretmişti. Kadın gülümseyerek, şakalaşarak, adamın suyuna giderek, büyük bir dikkatle durmadan yalan söylüyordu. Gündüzleyin bir yalan, geceleyin bir yalan; her dokunuşta, her bakışta ayrı bir yalan; her kucaklaşmada, her kavgada başka bir yalan; her sözcükte ve her suskunlukta bir yalan gizliydi.

Bir kadının kocasına karşı böyle bir rolü oynaması daha kolaydı ve genellikle daha adice görülmezdi. Bir kadının doğru sözlülük ölçütü, açıkça söylenmese de daha aşağıda tutuluyordu. Kadınlar özgür olmayan yaratıklardı ve kölelere özgü sanatları çok iyi biliyorlardı. O zaman sürekli olarak sinirliliklerini ya da ruh hallerini mazeret olarak öne sürebilirlerdi. Hesap vermeleri için çok katı bir şekilde zorlanmamaya hakları vardı ve hatta muhafazakâr toplumlarda bile gülünenler, her zaman kocalar olurdu.

Ama Archer'ın küçük dünyasında aldatılan bir kadına kimse gülmezdi ve evlendikten sonra çapkınlık yapmaya devam eden erkeklere belirli bir küçümsemeyle yaklaşılırdı. Bir tarlada dönüşümlü olarak ekim yapıldığında belli bir dönem vahşi yulaflar boy atardı, ama bunlar bir daha ekilmezlerdi.

Archer her zaman bu görüşü paylaşmıştı. İçtenlikle Lefferts'in alçak biri olduğunu düşünüyordu. Ama Ellen Olenska'yı sevmek, Lefferts gibi bir adam olmak anlamına gelmezdi. Archer ilk kez kendisini bireysel durumuyla ilgili korkunç bir iddiayla karşı karşıya buldu. Ellen Olenska başka bir kadına benzemiyordu, kendisi de başka bir adama. Durumları bu yüzden kimseye benze-

miyordu. Onlar için kendi yargılarından başka hiçbir mahkeme uygun olmazdı.

Evet, ama on dakika daha yürürse kendi kapı basamağına adım atmış olacaktı. Orada May vardı, âdetler ve onur ve kendisinin ve kendi insanlarının her zaman inandıkları eski terbiye kuralları vardı...

Evin köşesine gelince duraksadı ve Beşinci Cadde'de yürümeye başladı.

Bu kış gecesinde önünde ışıkları yanmayan büyük bir evin karaltısı dev gibi görünüyordu. Eve yaklaşırken buranın ışıklarla pırıl pırıl aydınlatıldığı, basamaklarına halılar serilip üstüne tente çekildiği, faytonların, kaldırım kenarına yanaşıp çift sıra halinde bekledikleri günleri ne kadar çok gördüğünü düşündü. Binanın simsiyah görünen gövdesinden yandaki caddeye doğru çıkıntı yapan kısmında bulunan serada May'den ilk öpücüğünü almıştı. Balo salonunun sayılamayacak kadar çok mum ışığının altında May'in uzun boylu ve gümüş gibi parlayan genç bir Diana gibi ortaya çıkışını görmüştü.

Şimdi bodrum katında zayıfça parlayan bir gaz ışığıyla üst katta körlerin bile aşağı inmekte zorlanacağı odalardan birinde yanan ışık dışında ev mezar kadar karanlıktı. Archer, köşeye varınca kapıda bekleyen arabanın Bayan Manson Mingott'un faytonu olduğunu gördü Geçip gitme şansı olsaydı, Sillerton Jackson için ne fırsat olurdu ama! Archer yaşlı Catherine'in, Madam Olenska'nın Bayan Beaufort'la ilgili tutumu hakkında anlattıkları karşısında çok duygulanmıştı. Bu, New York'un erdemli lanetlemesini, yandan dolaşarak geçme olarak görünmesini sağlamıştı. Ama Archer kulüplerde ve misafir odalarında, Ellen Olenska'nın kuzenine yaptığı ziyaret hakkında ne yorumlar yapacaklarını gayet iyi biliyordu.

Durdu ve yukarıya, ışıklı odaya baktı. Hiç kuşkusuz iki kadın o odada birlikte oturuyorlardı. Beaufort muhtemelen başka bir yerde teselli arıyordu. New York'u Fanny Ring'le birlikte terk ettiğine dair söylentiler bile vardı. Ama Bayan Beaufort'un tutumu, bu haberi inanılmaz hale getiriyordu.

Archer Beşinci Cadde'nin gece manzarasının neye benzediğini az çok biliyordu. Bu saatte çoğu insan evlerinde, akşam yemeği için giyinmekle meşgul oluyordu ve Ellen'in çıkışının muhtemelen görülemeyecek oluşundan dolayı gizli bir memnunluk duydu. Tam bu düşünce kafasından geçiyorken kapı açıldı ve Madam Olenska dışarı çıktı. Arkasında zayıf bir ışık vardı. Merdivenlerden inerken yolu göstersin diye herhalde birisi ışığı aşağı kadar taşımıştı. Madam Olenska, birine bir şey söylemek için geri döndü. Sonra kapı kapandı ve merdivenlerden aşağı indi.

Genç kadın kaldırımlara ulaşınca Archer, alçak bir sesle, "Ellen" diye seslendi.

Madam Olenska, hafif bir irkilmeyle durdu ve Archer, tam o sırada şık giyimli iki genç adamın yaklaştığını gördü. Paltolarında ve zarif ipek atkılarını beyaz kravatlarının üzerinden sarma tarzlarında tanıdık bir hava vardı. Bu kalitedeki gençlerin nasıl olup da bu kadar erken akşam yemeğine çıktıklarını merak etti. Sonra evleri birkaç bina ötede olan Reggie Chivers'lerin, o akşam Romeo ve Juliet'te oynayan Adelaide Neilson'u görmek için büyük bir parti düzenlediklerini hatırladı ve bu ikisinin de partiye gidiyor olabileceğini tahmin etti. Bir lambanın altından geçtiler ve Archer, Lawrence Lefferts'le genç bir Chivers'i tanıdı.

Madam Olenska'nın, Beaufort'un kapısında görünmemesi için içinde yükselen karşı konulmaz arzu, onun elinin, içine işleyen ılıklığını hissedince kayboldu.

Ne söylediğinin güçlükle farkına vararak, "Artık seni görebileceğim, birlikte olacağız," diye birden bağırdı.

"Ah," diye karşılık verdi genç kadın, "büyükannem sana söyledi mi?"

Archer, Madam Olenska'ya bakarken Lefferts'le Chivers'ın caddenin köşesinin uzakta kalan tarafından dikkatle karşıya geçerek Beşinci Cadde'den uzaklaştıklarını gördü. Bu hareket, sık sık kendisinin de uyguladığı bir çeşit erkek dayanışmasıydı. Şimdi onların bu suç ortaklığına katılmalarından rahatsızlık duydu. Ellen, kendisinin ve onun bu şekilde yaşayabileceklerini gerçekten hayal edebilmiş miydi? Hayal etmediyse, o zaman aklına başka ne gelmişti?

Archer kendi kulaklarına bile öfkeli gelen bir ses tonuyla, "Yarın seninle yalnız kalabileceğimiz bir yerde görüşmeliyiz," dedi.

Madam Olenska, bir an duraksadı ve sonra faytona doğru yürüdü.

Sanki planlarını değiştirmesi için biraz açıklamaya ihtiyacı varmış gibi, "Ama şu anda büyükannemin yanındayım," dedi.

Archer, "Yalnız kalabileceğimiz bir yerde," diye ısrar etti.

Genç kadının yüzünde Archer'ın sinirine dokunan belirsiz bir gülücük belirdi.

"New York'ta mı? Ama kiliseler olmaz, anıtlar olmaz."

Madam Olenska şaşırmış gibi durunca Archer, "Park'ta Sanat Müzesi var," dedi. "Saat iki buçukta. Kapıda olacağım..."

Madam Olenska cevap vermeden döndü ve çabucak arabaya bindi. Araba hareket edince genç kadın pencereye doğru eğildi. Archer, onun anlaşılmaz bir şekilde el salladığını düşündü. Çelişkili bir duygu karmaşasıyla arkasından bakakaldı. Bu durum, Archer'a, sanki sevdiği bir kadınla değil de başka bir kadınla, şimdiden bezdiği zevkler için teşekkür etmesi gereken bir kadınla konuşuyormuş gibi gelmişti. Kendisinin de bu basmakalıp söz dağarcığının tutsağı olduğunu anlamak nefret uyandırıcı bir şeydi.

İçinden neredeyse aşağılayıcı bir tonla, "Gelecek!" dedi.

Metropolitan Müzesi olarak bilinen, garip görünüşlü fırında tavlanmış renkli çiniler ve dökme demir eserlerin toplandığı ana galerilerden birini efsanevi yağlı boya resimleriyle popüler "Wolfe Koleksiyonu" doldurmuştu. Archer ve Madam Olenska, bu bölümden uzak durup koridordan yürüyerek, ziyaretçisiz yalnızlıklarında küflenen "Cesnola antik eserlerinin" bulunduğu odaya gittiler.

Kendi içlerine çekilip odaya özgü bu melankoliyi hissettiler ve kalorifer radyatörünün önünü kapatan bir divana oturdular. Truva kentinde bulunmuş parçacıkları içeren abanoz boyasıyla perdahlanmış tahtadan yapılan cam bölmeli dolaplara gözlerini dikip sessizce baktılar.

"Garip," dedi Madam Olenska, "buraya daha önce hiç gelmemiştim.

"Ah, öyle mi? Bir gün büyük bir müze olacağını sanıyorum."

Genç kadın dalgın bir halde, "Evet," diye onayladı.

Ayağa kalktı ve odanın öteki tarafına geçti. Oturduğu yerde kalan Archer, genç kadının vücudunun zarif

hareketlerini seyretti. Ağır kürklerinin altında bile o kadar genç kız gibi görünüyordu ki... Kürk başlığındaki balıkçıl kanadı akıllıca açılmış ve koyu saç bukleleri, kulaklarının yukarısından her iki yanağının üzerine gelecek biçimde, asma kütüğünün düzleştirilmiş sarmal kolları gibi yatırılmıştı. Zihni, ilk karşılaştıklarında olduğu gibi, her zaman genç kadını başkası değil, kendisi yapan hoş ayrıntılara dalıp gidiyordu. Az sonra o da ayağa kalktı ve genç kadının önünde durduğu cam mahfazaya yaklaştı. Cam raflar, çeşitli ev araçları, takılar ve kişisel eşyalar oldukları güçlükle anlaşılabilen, camdan, kilden, rengi solmuş bronzdan ve zamanın belirsizleştirdiği diğer maddelerden yapılmış küçük, kırık dökük nesnelerle doluydu.

Madam Olenska, "Bir süre sonra hiçbir şeyin, unutulmuş insanlar için zorunlu ve önemli olan bu küçük şeylerden daha fazla öneminin kalmaması ve şimdi de büyütecin altında incelendikten sona 'kullanımı bilinmiyor' diye bir tahminde bulunarak sınıflandırılması çok acımasızca görünüyor," dedi.

"Evet, ama bu arada..."

"Ee, bu arada..."

Genç kadın, Archer'ın getirdiği, hızlı hızlı soluk alarak heyecanlanmasına neden olan menekşe buketi, şeffaf bir maske gibi burnunun ucuna kadar düşen peçesi, ellerini soktuğu küçük yuvarlak manşonu ve üzerine giydiği fok derisinden uzun paltosuyla orada duruyorken çizgilerin ve renklerin bu saf uyumu, aptal değişim yasasının sürekli etkisi altında kalması inanılmaz gibi görünüyordu.

"Bu arada seni ilgilendiren her şeyin önemi var, dedi.

Madam Olenska endişeyle ona baktı ve geri dönüp divana oturdu. Archer da onun yanına oturdu ve bekledi. Ama birden uzakta, aşağıdaki boş odalardan birinde yankılan bir ayak sesi duydu ve geçen dakikaların baskısını hissetti.

Genç kadın da aynı uyarıyı fark etmiş gibi, "Bana söylemek istediğin şey ne?" diye sordu.

Archer, "Sana ne mi söylemek istiyorum?" diye karşılık verdi. "Elbette ya, bak senin New York'a korktuğun için geldiğine inanıyorum."

"Korktuğum için mi?

"Benim Washington'a geleceğimden."

Genç kadın aşağıya, manşonuna doğru baktı ve Archer kadının ellerinin manşonun içinde huzursuz bir şekilde kımıldadığını fark etti.

"Ha?"

Madam Olenska, "Ee, evet," dedi.

"Korkuyordun? Biliyor muydun?"

"Evet. Biliyordum..."

"Peki, o zaman?" diye ısrar etti.

Genç kadın soru sorar gibi uzun bir iç geçirdikten sonra ona dönerek, "O zaman. Bu, daha iyi değil mi?" dedi.

"Daha iyi mi?"

"Diğerlerini daha az inciteceğiz. Her şeye rağmen senin her zaman istediğin şey bu değil mi?"

"Demek istediğin şey, senin burada yakınımda olman, ama yine de uzak kalmana izin vermem mi? Seninle bu şekilde gizlice buluşmamız mı? İstediğim şey, bunun tam tersi. Geçen gün sana ne istediğimi söylemiştim."

Madam Olenska duraksadı. "Sen, hâlâ öyle mi düşünüyorsun, daha kötü değil mi?"

Archer, "Bin kat daha!" dedi. Durdu. "Sana yalan söylemek kolay olurdu. Ama doğrusu, bunun iğrenç olduğunu düşünüyorum."

Genç kadın derin bir rahatlama nefesi alarak, "Ah, ben de!" dedi.

Archer sabırsız bir hareketle ayağa fırladı. "Pekâlâ, o zaman soru sorma sırası bende. Daha iyi diye düşündüğün şey ne, Tanrı aşkına?"

Madam Olenska başını öne eğdi. Manşonunun içinde ellerini sıkıp sıkıp açıyordu. Ayak sesleri yaklaştı. Başında şeritli bir başlık bulunan müze bekçisi, mezarlıkta dolaşan bir hayalet gibi ilgisiz bir şekilde odadan yürüyüp geçti. Archer ve Madam Olenska, aynı anda gözlerini dikip adamın geçişini izlediler. Resmi görevli, mumyalar ve lahitlerden oluşan bir manzaranın arkasında kaybolunca Archer yine konuştu.

"Neyin daha iyi olduğunu düşünüyorsun?"

Genç kadın buna cevap vermek yerine mırıldanır gibi, "Büyükanneme onun yanında kalacağıma dair söz verdim. Burada olmak bana daha güvenli göründü."

"Bana karşı mı?"

Genç kadın Archer'a bakarak başını hafifçe eğdi.

"Beni seven birine karşı mı daha güvenli?"

Profili kımıldamıyordu, ama Archer, kirpiklerinden bir gözyaşı damlasının süzülüp peçesinin ağ gözlerinden birine takılıp kaldığını gördü.

Madam Olenska itiraz ederek, "Telafisi mümkün olmayan bir zarar meydana gelmesine karşı daha güvenli. Bizim diğer herkes gibi olmamıza izin verme!" dedi.

"Hangi diğerlerinden bahsediyordun. Kendi cinsimden farklı olduğumu iddia edemem. Aynı istekler ve aynı arzularla tükenip gidiyorum."

Madam Olenska, Archer'a bir çeşit dehşet duygusuyla baktı ve genç adam, kadının yanaklarına yerleşen hafif kızarıklığı fark etti.

Genç kadın, birden, berrak, ama kısık bir sesle, "Sana bir kez gelip sonra eve mi döneyim?" diye sormaya cesaret edebildi.

Kan, Archer'ın alnına hücum etti. Hareket etmeden, "Hayatım!" dedi. Kalbini sanki elleriyle, en küçük harekette dökülebilecek dolu bir fincan çay tutuyor gibi görünüyordu.

Sonra kadının son sözleri kulağında yankılandı ve yüzünde üzüntülü bir ifade belirdi. "Eve dönmek mi? Eve dönmekle ne demek istiyorsun?"

"Kocamın evine dönmeyi."

"Buna benim evet dememi mi bekliyorsun?"

Sıkıntılı görünen gözlerini onun gözlerine doğru kaldırdı. "Başka ne var ki? Burada kalıp benimle samimi olan insanlara yalan söyleyemem.

"Ama işte bu yüzden senden her şeyi bırakıp gelmeni istiyorum!"

"Yaşamımı yeniden kurarken bana yardım eden insanların yaşamlarını mahvetmemi mi istiyorsun?"

Archer sıçrayarak ayağa kalktı ve ifade edilmesi güç bir umutsuzlukla oturan kadına baktı. "Evet, gel. Bir kez gel," demek kolay olurdu. Razı olsaydı ona kazandıracağı gücü biliyordu. O zaman kocasına dönmemesi için onu ikna etmek zor olmazdı.

Ama bir şey, sözcüklerin dudaklarından çıkmasını engelledi. Kadındaki bir çeşit tutku derecesindeki dürüstlük, Archer'ın onu tanıdık bir tuzağa sürüklemeye çalışmasını tasavvur edilemez hale getirmişti. İçinden, "Gelmesine izin verirsem, yeniden gitmesine de izin

vermek zorunda kalacağım," dedi. Bunun tasavvur edilmemesi gerekirdi.

Ama kadının nemlenen yanakları üzerine düşen kirpiklerinin gölgesini gördü ve tereddüt etti.

Archer, konuşmaya yeniden başlayarak, "Her şeye rağmen, bizim kendi yaşamlarımız var... İmkânsız olan bir şeye girişmenin yararı yok. Kendin söylediğin gibi Gorgona'ya bakmaya alıştığın kadar bazı şeyler konusunda o kadar önyargılısın ki fedakârlık yapmaya değmeyeceğini düşünmeden, durumumuzla yüzleşip onu gerçekte olduğu gibi görmekten neden korktuğunu bilmiyorum.

Madam Olenska da ayağa kalktı. Hızla çattığı kaşlarının altında dudaklarını büzmüştü.

Göğsünden küçük bir saat çıkararak, "Bunu daha sonra anlat, gitmem gerekiyor," dedi.

Dönüp yürümeye başladı. Archer peşinden gidip kadını bileğinden yakaladı. Onu kaybediyor olma düşüncesiyle kadın birden başını çevirerek, "Pekâlâ o zaman bir kez bana gel," dedi. Bir ya da iki saniye birbirlerine adeta düşmanmış gibi baktılar.

Archer, "Ne zaman?" diye ısrarla sordu. "Yarın olur mu?"

Kadın tereddüt etti. "Yarından sonra, dedi.

Archer yine, "Hayatım!..." dedi.

Madam Olenska bileğini çekip kurtardı. Ama bir süre daha birbirlerinin gözlerine bakmaya devam ettiler. Archer iyice solgunlaşan kadının yüzünün derinden gelen içsel bir ışıldamanın etkisiyle aydınlandığını gördü. Kalbi, derin bir saygı duygusuyla çarpıyordu. Aşkın böyle görünebilir hale geldiğini daha önce hiç görmediğini bütün heyecanıyla hissetti.

Genç kadın, "Ah, geç kalacağım. Hoşçakal. Hayır, bundan daha fazla gelme," diye bağırdı. Sanki Archer'ın gözlerinde yansıyan ışıldama onu korkutmuştu; aceleci adımlarla uzun odadan yürüyerek uzaklaştı. Kapıya ulaşınca bir an durup hızla elini sallayarak veda etti.

Archer eve tek başına yürüdü. Eve girdiğinde neredeyse karanlık çöküyordu. Sanki mezarın öteki tarafından bakıyormuş gibi gözlerini salondaki nesneler üzerinde gezdirdi.

Ayak seslerini duyan hizmetçi kadın, üst merdiven sahanlığındaki gaz lambasını yaktı.

"Bayan Archer evde mi?"

"Hayır, efendim. Bayan Archer öğle yemeğinden sonra faytonuyla çıktı ve dönmedi.

Bir rahatlama duygusuyla kütüphaneye girdi ve kendisini koltuğu attı. Hizmetçi kadın öğrenci lambasını getirerek onun arkasından geldi ve sönmekte olan şömineye biraz kömür silkeledi. Kadın gittikten sonra dirseklerini dizlerinin üzerine koyup, çenesini, kenetlediği ellerine dayamış bir halde gözlerini kızıllaşan ızgaraya dikerek hareketsiz oturmaya devam etti.

Yaşamı hızlandırmaktan çok askıya alıp dondurmuş gibi görünen derin ve ağırbaşlı bir şaşkınlıkla zamanın akıp gittiği duygusunu yaşamadan, kafasında bilinçli bir düşünce olmadan orada oturdu. Sanki felaketli bir sonun pençesine asılmış gibi kendi kendine, "Olması gereken buydu, o zaman olması gereken buydu," diye tekrarlayıp duruyordu. O kadar farklılaştığını hayal etmişti ki bu esriklik halinde ölümcül bir soğukluk vardı.

Kapı açıldı ve May içeri girdi.

"Çok geç kaldım. Merak etmedin, değil mi?" Ender sevgi gösterilerinden birini yaparak elini Archer'ın omzuna koydu.

Archer şaşırmış gibi başını kaldırıp baktı. "Geç mi?" dedi.

"Yediyi geçti. Uyuyakalmışsındır herhalde!" Genç kadın güldü ve kadife şapkasını, firketelerini çıkardıktan sonra kanepenin üzerine attı. Her zamankinden daha solgun görünüyordu, ama etrafına alışılmadık bir canlılık saçıyordu.

"Büyükannemi görmeye gitmiştim. Tam çıkarken Ellen yürüyüşten döndü. Bu yüzden oturup onunla uzun bir sohbet yaptık. Onunla gerçek bir sohbet yapmamızın üzerinden asırlar geçti..." Her zamanki koltuğunu çekip Archer'ın karşısına oturmuştu ve parmaklarını karışık saçları arasında gezdiriyordu. Archer genç kadının kendisiyle konuşmak istediğini düşündü.

May, Archer'a doğal görünmeyen bir canlılıkla gülümseyerek, konuşmaya devam etti: "Gerçekten güzel bir sohbet oldu. Tıpkı eski Ellen gibi, o kadar samimiydi ki. Korkarım ona karşı son zamanlarda pek adil değildim. Bazen düşünmüştüm de...

Archer ayağa kalktı ve lambanın aydınlattığı alanın dışına çıkarak şömine rafına yaslandı.

May durunca, "Evet, ne düşünmüştün?" diye tekrarladı.

"Evet, belki de onun hakkında adil bir kanaate varamadım. En azından yüzeyden bakıldığında o kadar farklı ki. Garip insanlarla meşgul oluyor. Davranışlarıyla dikkati çeken biri olmaktan hoşlanıyor görünüyor. Sanırım hızlı Avrupa sosyetesinde sürdürdüğü hayat böyleydi. Hiç şüphesiz biz ona korkunç sıkıcı görünüyoruzdur. Ama onu adil olmayan bir şekilde yargılamak istemem."

Genç kadın konuşmasının beklenmedik uzunluğundan biraz soluksuz kaldığı için yine durdu ve du-

dakları hafif aralık ve yanakları tamamen kızarmış halde oturdu.

Archer ona bakarken St. Augustine'deki Misyon Bahçesi'nde yüzüne yayılan kızarıklığı hatırladı. Kadının aynı anlaşılmaz çabanın, her zamanki görüş alanının ötesinde bulunan bir şeye ulaşma gayreti içinde olduğunun farkındaydı.

"Ellen'den nefret ediyor. Bu duygunun üstesinden gelmeye çalışıyor ve bunu başarmak için de benden yardım almayı umuyor," diye düşündü.

May, "Ailenin canının bazen neden sıkıldığını anlıyorsun, değil mi?" diye devam etti. "Başlangıçta biz, hepimiz onun için elimizden geleni yaptık. Ama hiç anlıyormuş gibi görünmedi. Ve şimdi de Bayan Beaufort'u görmeye gitme fikri, üstelik de oraya büyükannemin arabasıyla gitmesi! Van der Luyden'lerden tamamen uzaklaşacaklarından korkuyorum...

Archer sabırsız bir şekilde gülerek, "Ah, dedi. Aralarındaki açık kapı yeniden kapanmıştı.

Archer şömineden uzaklaşarak, "Giyinme vakti. Bu akşam yemek için dışarı çıkıyoruz, değil mi?" diye sordu.

May de ayağa kalktı, ama şöminenin yanından ayrılmadı. Archer önünden geçerken, genç kadın, sanki onu tutmak istiyormuş gibi birden ona doğru bir hareket yaptı. Gözleri buluştu. Archer kadının gözlerinin tıpkı Jersey City'e gitmek için ondan ayrıldığı zamanki gibi, aynı ıslak mavilikte olduğunu fark etti.

May kollarını Archer'ın boynuna sarıp yanağını, onun yanağına bastırdı.

Fısıldayarak, "Beni bugün öpmedin, dedi ve Archer kolları arasındaki kadının titrediğini hissetti.

Bölüm 32

Bay Sillerton Jackson, hatırladığını ima eden bir gülümsemeyle, "Tuileries Sarayı'nda böyle şeyler oldukça açık bir hoşgörüyle karşılanıyordu, dedi.

Yer, van der Luyden'lerin Madison Bulvarı'ndaki siyah ceviz kaplamalı yemek odasıydı ve zaman, Newland Archer'ın Sanat Müzesi'ni ziyaretinden sonraki akşam saatleriydi. Bay ve Bayan van der Luyden'ler, Beaufort'un iflasının açıklanmasından sonra apar topar gittikleri Skuytercliff'ten birkaç günlüğüne kente gelmişlerdi. Bu esef verici olay yüzünden sosyetenin içine savrulduğu kargaşalığın, onların kentte varlığını her zamankinden daha fazla gerekli kıldığı kendilerine haber verilmişti. Bayan Archer'ın söylediği gibi onların kendilerini operada göstermeleri ve hatta evlerinin kapılarını açmalarının, "sosyeteye karşı borçlarının" olduğu ender zamanlardan birinden geçiliyordu.

"Sevgili Louisa, Bayan Lemuel Struthers gibi insanların Regina'nın yerine geçebileceklerini düşünmelerine izin verilmesi asla söz konusu olmayacaktır. Ancak böyle zamanlarda yeni insanlar birbirlerini iterek basacak bir yer bulmaya çalışırlar. Bu, biraz da Bayan Struthers'in geldiği kış yaşanan suçiçeği salgını yüzünden oldu. Evli erkekler, karıları, çocuk odalarında uğraşırlarken gizlice kaçıp onun evine gittiler. Siz ve sevgili Henry Louisa, her zaman olduğu gibi gelip boşluğu doldurmalısınız.

Bay ve Bayan van der Luyden, böyle bir çağrıyı duymazlıktan gelemezlerdi. İstemeye istemeye, ama kahramanca bir tavırla kente, örtüleri henüz açılmamış olan evlerine döndüler ve iki akşam yemeği ve bir akşam resepsiyonu için davetiyeler gönderdiler.

Bu özel akşam vesilesiyle operaya birlikte gitmek için Sillerton Jackson'u, Bayan Archer'ı, Newland'ı ve karısını davet etmişlerdi. Operada o kış Faust aryaları ilk kez okunacaktı. Van der Luyden'lerin evlerinde merasimsiz hiçbir şey yapılmıyordu. Dört misafirden başka gelecek kimse olmamasına rağmen beyefendiler, puro içmeye oturmadan önce yemek servisi uygun bir sırayla, acele etmeden tamamlanabilsin diye yemek, saat tam yedide başlamıştı.

Archer karısını o gün akşama kadar görmemişti. O akşam büroya erken gidip biriken ıvır zıvır işlere dalmıştı. Öğleden sonra büyük ortaklardan biri, hiç beklenmedik bir şekilde kendisine vakit ayırmasını istemişti. Eve o kadar geç varmıştı ki May, van der Luyden'lere önden gitmiş, sonra da arabayı geri göndermişti.

May, şimdi Skuytercliff'ten getirilen karanfillerin ve som gümüş sofra takımlarının arkasında solgun ve durgun görünüşüyle Archer'ın dikkatini çekmişti. Ama gözleri parlıyor ve abartılı bir canlılıkla konuşuyordu.

Ev sahibesi, Bay Sillerton Jackson'un çok sevilen kinayeli konuşmalarına neden olan (Archer'ın da heyecan duymadan düşünemeyeceği) bir konuyu masaya getirdi. Beaufort'un iflası ya da daha çok Beaufort'un iflasından bu yana takındığı tutum, misafir odası ahlakçıları için halen en verimli konulardan biriydi. Konu enine boyuna incelenip kınandıktan sonra Bayan van der Luyden, dikkatli bakışlarını May'e çevirdi.

"Duyduğum şeyin doğru olması mümkün mü acaba, canım? Büyükanneniz Mingott'un faytonunun, Bayan Beaufort'un kapısının önünde beklerken görüldüğü söyleniyor." Kendisini gücendiren hanıma artık ilk ismiyle hitap etmeye başlaması dikkat çekiciydi.

May'in yüzü kıpkırmızı kesildi. Bayan Archer aceleyle, "Eğer öyleyse, arabanın orada Bayan Mingott'un bilgisi dışında bulunduğundan eminim," diye bir görüş ileri sürdü.

"Ah, öyle mi düşünüyorsun?..." Bayan van der Luyden durdu, iç geçirdi ve kocasına baktı.

Bay van der Luyden, "Korkarım ki Madam Olenska'nın iyi kalpliliği, onu, Bayan Beaufort'u davet etme basiretsizliğine sevk etmiş olabilir," dedi.

Bayan Archer gözlerini safça oğluna dikerek, "Ya da garip insanlara düşkünlüğü, dedi.

Bayan van der Luyden, "Madam Olenska hakkında böyle düşündüğüne üzüldüm," dedi ve "Ah, canım efendim, üstelik onu iki kez Skuytercliff'e davet ettikten sonra!" diye söylendi.

Tam bu noktada Bay Jackson, taşı gediğine koymak için bir fırsat yakalamıştı.

Beklendiği gibi masada kendisine dönen gözlere bakarak, "Tuileries'ye," diye tekrarlayıp, "standartlar, bazı

bakımlardan aşırı derecede gevşekti. Morny'nin parasının nereden geldiğini ya da saray güzellerinin borçlarını kimin ödediğini sorduğunuz takdirde!..." diye anlatmaya devam etti.

Bayan Archer, "Sevgili Sillerton, umarım, böyle standartları benimsememiz gerektiğini öne sürmüyorsunuzdur?"

Bay Jackson soğukkanlı bir şekilde, "Asla ima etmem," diye karşılık verdi. "Ama Madam Olenska'nın yabancı terbiye alarak yetiştirilmesi, onu özellikle daha duyarsız kılmış olabilir...

İki yaşlı hanım, "Ah, diyerek iç geçirdiler.

Bay van der Luyden, "Yine de büyükannesinin arabasını zimmetine para geçiren bir adamın kapısına bırakmak da ne oluyor!" diyerek itiraz etti. Archer, yaşlı adamın, Yirmi Üçüncü Cadde'deki küçük eve göndermiş olduğu karanfil sepetlerini hatırlayıp gücendiğini tahmin edebiliyordu.

Bayan Archer, "Elbette onun olaylara çok farklı baktığını her zaman söylemişimdir," diye özetledi.

Kızarıklık May'in alnına kadar çıktı. Masada karşısında oturan kocasına baktı ve aceleyle, "Ellen'in bunu iyi niyetle düşündüğünden eminim, dedi.

Bayan Archer, sanki bu gerçek pek hafifletici bir mazeret sayılmazmış gibi, "Düşüncesiz insanlar, her zaman iyi niyetli olurlar," dedi ve Bayan van der Luyden, "Keşke birine danışsaydı..." diye söylendi.

Bayan Archer, "Ah, bunu asla yapmadı!" diye karşılık verdi.

Bu sırada Bay van der Luyden, başını hafifçe Bayan Archer'a doğru eğen karısına baktı. Beyler, purolarını içmek için otururlarken üç hanım, parıldayan etek uçla-

rıyla yerleri süpürerek kapıdan çıktılar. Bay van der Luyden, opera gecelerinde kısa purolar ikram ediyordu, ama o kadar güzeldiler ki, misafirleri, onun acımasız dakikliği karşısında üzüntü duydular.

Archer ilk perdenin ardından gruptan ayrıldı ve kulüp locasının arkasına gitti. Oradan Chivers'lerin, Mingott'ların ve Rushworth'lerin omuzlarının üzerinden iki yıl önce Madam Olenska'yla ilk karşılaştıkları gece seyretmekte olduğu aynı sahneyi görebiliyordu. Yarı umutla onun yine yaşlı Bayan Mingott'un locasında görüneceğini umuyordu. Ama loca boş kaldı. Birden Madam Nilsson'un pürüzsüz soprano sesi *"M'ama, non m'ama!"* diye yükselinceye kadar orada hareketsiz, gözlerini boş locaya dikerek oturdu.

Archer bakışlarını sahneye çevirdi. Dev güllerden ve çiçek fırçalarına benzeyen hercai menekşelerden oluşan tanıdık dekorda yine aynı iriyarı sarışın kurban, yine aynı küçük esmer baştan çıkartıcının kurlarına dayanamıyordu.

Gözlerini sahneden ayırıp May'in, tıpkı o eski gecede Bayan Lovell Mingott'la yeni gelen "yabancı" kuzeni arasına oturduğu gibi iki yaşlı hanım arasında oturduğu, o at nalına benzer locaya çevirdi. Tıpkı o akşamki gibi tamamen beyaz bir elbise giymişti ve Archer, genç kadının önceden ne giydiğine dikkat etmediğinden, nikâh elbisesinin mavi-beyaz sateniyle eski dantelasını fark etti.

Eski New York'ta gelinlerin evliliklerinin ilk bir ya da iki yılı boyunca bu pahalı giysilerle görünmeleri âdetti. Annesinin kendi gelinliğini, Janey'in bir gün giyeceği umuduyla ince ambalaj kâğıtlar içinde sakladığını biliyordu. Oysa Janey, inci grisi poplin gelinliklerin

daha "uygun" görüneceği, ama nedimelerin uygun bulunmayacağı bir çağa ulaşmıştı.

May'in Avrupa'dan dönüşlerinden beri gelinlik saten elbisesini çok ender giymiş olduğu Archer'ın dikkatini çekti ve onu bu elbiseyle görmenin şaşkınlığıyla genç kadının görünüşünü, iki yıl önce öylesine mutlu bir bekleyişle seyrettiği genç kızla karşılaştırdı.

May'in dış hatları hafifçe kalınlaşmasına rağmen bir tanrıçayı andıran fizik yapısının da önceden belli ettiği gibi, duruşundaki atletlere özgü diklik ve yüz ifadesindeki genç kızlara özgü duruluk hiç değişmeden kalmıştı. Archer'ın son zamanlarda onda gözlemlediği hafif dermansızlığa rağmen görüntüsü tıpkı nişanlandığı akşam inci çiçekleri buketiyle oynayan genç kız gibiydi. Bu gerçek, onun acıma duygusunu biraz zorluyor görünüyordu. Böyle bir masumiyet, bir çocuğun insana güvenle sarılması kadar dokunaklıydı. İşte o zaman o kayıtsız sakinliğin altında yatan o tutkulu yücegönüllülük potansiyeli aklına geldi. Nişanlanmalarını, Beaufort'ların balosunda açıklanması için ısrar ettiğinde onun anlayışlı bakışlarını hatırladı. Misyon bahçesinde, "Mutluluğumu başka birine yapılan bir yanlıştan, bir haksızlıktan çıkaramazdım, dediğini duyar gibi oldu. Ona gerçeği anlatmak, onun yücegönüllüğüne sığınmak ve bir keresinde reddetmiş olduğu o özgürlüğünü geri istemek için içinde yükselen kontrol edilemez bir arzu ona hâkim oldu.

Newland Archer genç, sakin ve kendine hâkim olan bir kişiydi. Küçük sosyetenin disiplinine uyması, onun neredeyse ikinci karakteri olmuştu. Bay van der Luyden'in onaylamayacağı, kulüp locasının kötü bir âdet olarak kınayacağı ya da melodram gibi görünerek dik-

katleri üzerine çeken bir şey yapmak onun için kesinlikle hoş olmayan bir şeydi. Ama birden kendisini çok uzun zamandır âdetlerin sıcak sığınağına hapseden kulüp locasının, Bay van der Luyden'in ve diğer bütün her şeyin farkına varmıştı. Salonun arkasındaki yarı dairesel koridor boyunca yürüdü ve sanki tanımadığı bir evin bahçe kapısını açıyormuş gibi Bayan van der Luyden'in locasının kapısını açtı.

Zafer kazanan Marguerite, *"M'ama!"* (Beni seviyor!) tiradıyla salonu titretiyordu ve locada oturanlar, Archer'ın girişi üzerine şaşkınlıkla başlarını kaldırıp ona baktılar. Bir solo esnasında bir locaya girmeyi yasaklayan kendi dünyasının kurallarından birini şimdiden çiğnemişti.

Bay van der Luyden ve Sillerton arasından sessizce geçerek karısına doğru eğildi.

"Başım müthiş ağrıyor. Kimseye söyleme. Ama eve gel, tamam mı?" diye fısıldadı.

May, anlayışla ona baktı. Archer, May'in durumu kayınvalidesinin kulağına fısıldayarak söylediğini ve yaşlı kadının sempatik bir tavırla başını salladığını, sonra da Bayan van der Luyden'in kulağına bir mazeret fısıldadığını gördü. Marguerite tam Faust'un kollarına düşerken May ayağa kalktı. Archer genç kadının opera pelerinini giymesine yardım ederken yaşlı hanımefendilerin aralarında anlamlı bir şekilde gülümsediklerini fark etti.

Faytonla dönerlerken May, utangaçca elini Archer'ın elinin üzerine koydu. "Kendini iyi hissetmediğin için üzgünüm. Korkarım, yine seni büroda aşırı çalıştırıyorlar."

Mahcup bir ifadeyle, "Hayır, ondan değil. Pencereyi açarsam rahatsız olur musun?" dedi ve kendi tarafında-

ki camı aşağı indirdi. Gözlerini caddeye çevirip sürekli geçen evlere bakarak oturdu. Yanındaki karısını sessiz, dikkatli bir sorgucu gibi hissediyordu. Evin kapısına vardıklarında May, eteğinin ucunu arabanın basamağına sıkıştırdı ve Archer'ın üzerine düştü.

Archer onu teskin ederken, "Yaralandın mı?" diye sordu.

"Hayır, ama zavallı elbisem. Onu nasıl yırttığımı gördün mü!" diye bağırdı. Çamura bulanan geniş eteğini toplamak için eğildi ve sonra evin girişine çıkan merdivenlerde Archer'ın peşinden geldi. Hizmetçiler onları bu kadar erken beklemiyorlardı ve sadece üst sahanlıkta yanan bir gaz lambasının zayıf titrek ışığı vardı.

Archer, merdivenlerden çıktı, gaz lambasının ışığını açtı ve kütüphanedeki şömine rafının her iki tarafındaki çıkıntılara birer kibrit koydu. Perdeler çekildi ve odanın dosça sıcak görünümü, kabul edilebilir bir angaryayla karşılaşan dost bir yüzün görünüşü gibi onu rahatsız etti.

Karısının yüzünün çok solgun olduğunu fark etti ve gidip onun için konyak getirmesini isteyip istemediğini sordu.

Pelerinini çıkartırken anlık bir parlamayla, "Ah, hayır," diye bağırdı May. Archer masadaki gümüş kutuyu açıp içinden bir sigara çıkartırken,"Ama, sen hemen gidip yatsan daha iyi olmaz mı?" dedi.

Archer sigarayı kutuya attı ve yürüyerek şöminenin yanındaki her zamanki yerine geçti.

"Hayır, başım o kadar kötü değil." Durdu. "Ayrıca sana söylemek istediğim bir şey var. Çok önemli bir şey. Sana hemen anlatmalıyım," dedi.

Genç kadın o sırada koltuğuna oturmuş ve o konuşurken başını ona doğru kaldırmıştı. "Evet, canım?" dedi. O kadar yumuşaktı ki, Archer, bu giriş sözcükleri karşısında kadının hiç merak belirtisi göstermemesini hayretle karşıladı.

"May," diye başladı. Kadının koltuğundan birkaç adım uzakta duruyor ve aralarında sanki köprü kurulamayacak kadar geniş bir uçurum varmış gibi ona yukarıdan bakıyordu. Sesi, evin bilinen sessizliğinde tuhaf bir şekilde yankılandı. "Sana anlatmak zorunda olduğum bir şey var, kendi hakkımda, diye tekrarladı.

Genç kadın, hiç hareket etmeden, hatta kirpiklerinde bile en küçük bir titreme olmadan sessizce oturuyordu. Hâlâ son derece solgundu, ama yüzünde sanki gizli iç kaynaklarından çekiliyormuş gibi görünen garip bir huzur ifadesi vardı.

Archer dudaklarının ucuna kadar gelen geleneksel kendini suçlama deyimlerine hâkim oldu. Boş yere karşılıklı suçlamalara ya da mazeret göstermelere gerek olmadan sorunu tüm çıplaklığıyla ortaya kaymaya kararlıydı.

"Madam Olenska, dedi. Ama karısı, bu isim üzerine sanki onu susturmak istiyormuş gibi elini kaldırdı. Elini kaldırınca gaz lambasının ışığı, nikâh yüzüğünün altınında yansıdı.

Sabırsızlığını göstermek için biraz surat asarak, "Ah, bu gece Ellen hakkında neden konuşmamız gerekiyor ki?" diye sordu.

"Çünkü daha önce konuşmam gerekirdi."

Kadının yüzü değişmeden, sakin kaldı. "Gerçekten bunun için zaman harcamaya değer mi, canım? Zaman zaman ona karşı adil olmadığımı biliyorum, belki de

hepimiz öyleydik. Sen onu hiç şüphesiz ki bizden daha iyi anladın. Ona karşı her zaman iyi davrandın. Ama bunun ne önemi var ki, şimdi her şey sona ermedi mi?"

Archer ona boş boş baktı. Kendini içine hapsolmuş hissettiği gerçekdışılık duygusunu karısına anlatması mümkün olabilecek miydi acaba?

Hafifçe kekeleyerek, "Her şey sona mı erdi, ne demek istiyorsun?" diye sordu.

May hâlâ saydam gözleriyle ona bakıyordu. "Neden mi? Çünkü çok yakında Avrupa'ya geri dönüyor. Çünkü büyükannem onu onaylıyor ve anlıyor ve ayrıca kocasından bağımsız kalması işini ayarladı...

Genç kadın konuşmasına ara verdi. Archer, sürekli titreyen eliyle şömine rafının köşesini kavrayıp dengesini sağlarken kafasında fırıl fırıl dönen düşünceler üzerinde de aynı kontrolü sağlamak için boş yere çaba gösterdi.

"Bu akşam," diye devam eden karısının telaşsız sesini duydu, "iş anlaşmaları yüzünden büroda tutulduğunu sanıyordum. Sanırım bu sabah kararlaştırıldı." May gözlerini Archer'ın hiçbir şey görmeden boşluğa bakan bakışlarının altına indirdi ve yüzünde geçici bir kızarıklık daha belirdi.

Archer bakışlarının tahammül edilemez bir durumda olduğunu anladı ve arkasını dönerek dirseklerini şömine rafının üzerine koyup yüzünü kapattı. Bir şey kulaklarında sanki şiddetle davul çalıp çın çın ötüyordu. Bunun damarlarındaki kan mı yoksa şömine rafındaki saat mi olduğunu söyleyemezdi.

Saat, ağır ağır geçen beş dakikaları ölçerken May, hareket etmeden ve konuşmadan oturdu. Izgaradan bir kömür topağı düştü, Archer sonunda genç kadının parçayı geri itmek için ayağa kalktığını duyunca döndü ve ona baktı.

"Bu imkânsız!" diye haykırdı.

"İmkansız mı?"

"Nasıl biliyorsun? Bana şimdi söylediğin şey ne?"

"Dün Ellen'i gördüm. Büyükannemde gördüğümü sana söylemiştim."

"O zaman sana söylediği şey, bu değildi?"

"Hayır, bu öğleden sonra ondan bir not aldım. Görmek ister misin?"

Archer bir şey söyleyemedi ve May, odadan çıkıp hemen geri geldi.

Sadece, "Senin bildiğini sanıyordum," dedi.

Masanın üzerine kâğıdı bıraktı. Archer elini uzatıp notu aldı. Mektup sadece birkaç satırdan ibaretti.

"Sevgili May, sonunda büyükannemin, ona yaptığım ziyaretin, ziyaretten öte bir şey olamayacağını anlamasını sağladım. Her zaman olduğu gibi yine iyi ve cömertti. Avrupa'ya dönersem orada kendi başıma ya da daha çok benimle birlikte gelen zavallı Medora Teyze'mle yaşamak zorunda olduğumu şimdi anlıyor. Eşyalarımı toplamak için acele Washington'a dönüyorum ve gelecek hafta gemiyle yola çıkacağız. Ben gidince, her zaman bana karşı olduğu gibi büyükanneme karşı da iyi davranmalısın. Ellen.

Dostlarımdan bazıları, fikrimi değiştirmem için ısrar etmek isterse lütfen onlara bunu tamamen yararsız olacağını söyle."

Archer mektubu iki üç kez üst üste okudu, sonra fırlatıp attı ve birden gülmeye başladı.

Kendi gülme sesinden ürkmüştü. Aklına, evlilik tarihinin öne alındığını bildiren May'in telgrafını okuduktan sonra anlaşılmaz bir sevinçle sarsıla sarsıla gülerken, onu yakalayan Janey'in kapıldığı gece yarısı korkusu geldi.

Azami bir gayretle gülmesini kontrol ederek, "Bunu niye yazmış?" diye sordu.

May soruyu sarsılmaz dürüstlüğüyle cevapladı. "Dün üzerinde konuştuğumuz konular yüzünden sanırım..." dedi.

"Hangi konular?"

"Ona karşı adil olamamaktan, akrabası ve keza yabancısı olan, onu eleştirmeye hakları olduğunu düşünen, ama koşulları her zaman tam olarak bilmeyen pek çok insanın arasında burada tek başına yaşamanın onun için ne kadar zor olduğunu her zaman anlayamamış olmaktan dolayı korktuğumu anlattım. Bir an durdu. "Senin, Ellen'in her zaman güvenebildiği bir dostu olduğunu biliyordum ve senin ve benim, tümüyle aynı duygulara sahip olduğumuzu onun da bilmesini istedim."

Archer'ın konuşmasını bekliyormuş gibi bir an tereddüt etti ve sonra ağır ağır konuşarak, "Bunu, kendisine söyleme arzumu anladı. Her şeyi anladığını sanıyorum," dedi.

Archer'ın yanına kadar gitti ve genç adamın soğuk ellerinden birini alarak hızlı bir hareketle yanağına bastırdı.

"Benim de başım ağrıyor. İyi geceler, canım," dedi ve kapıya yönelip yırtık ve çamurlu düğün elbisesinin eteklerini arkasından sürükleyerek odadan çıktı.

Bölüm 33

Bayan Archer'ın Bayan Welland'a gülümseyerek söylediği gibi genç çiftin ilk kez büyük bir akşam yemeği daveti vermesi büyük bir olaydı.

Newland Archer'lar, kendi yuvalarını kurduklarından beri pek çok arkadaşlarını samimi bir şekilde kabul etmişlerdi. Archer üç ya da dört arkadaşını akşam yemeğine davet etmeyi seviyordu ve May onları, annesinin evlilikle ilgili sorunlarda kendisine örnek olduğu gibi güler yüzlü bir nezaketle karşılıyordu. Kocası, iş ona kalsaydı eve kimseyi davet edip etmeyeceğini sorardı, ama geleneklerin ve eğitimin yoğurarak biçimlendirdiği davranış kalıbından onun kendi benliğini ayırmaya çalışmaktan çoktan vazgeçmişti. New York'ta hali vakti yerinde olan genç çiftlerden, sık sık resmi olmayan davetler düzenlemeleri beklenirdi ve bir Archer'la evli olan bir Welland kızı da hiç kuşkusuz ki bu geleneğe bağlı kalıyordu.

Ancak kiralanan bir başaşçı ve ödünç alınan üniformalı iki uşağın yardımıyla Roma usulü puncun, Henderson'un bahçesinden getirtilen güllerin ve kenarları yaldızlı kartlar üzerine yazılmış yemek mönülerinin bulunacağı büyük bir akşam yemeği daveti çok farklı bir işti ve sorumluluğunu üstlenmek kolay değildi. Bayan Archer'ın söylediği gibi Roma puncu her şeyi farklı kılıyordu. Bu, puncun kendisinden dolayı değil, üstü kapalı olarak ima ettiği anlamlardan dolayı böyleydi. Çünkü punç, yemekte iki çeşit çorbanın, yabanördeği ya da su kaplumbağasının, biri sıcak, diğeri soğuk olmak üzere iki çeşit tatlının, kısa kollu tam dekolteli elbiselerin ve bütün bunlarla orantılı olarak önemli misafirlerin olacağı anlamına geliyordu.

Genç bir çiftin ilk davetlerini aile dışından gelecek insanlara açmaları her zaman ilginç bir olay olurdu ve davetleri, görmüş geçirmiş, gözde insanlar tarafından pek reddedilmezdi. Bununla birlikte van der Luyden'lerin May'in Kontes Olenska için verdiği veda yemeğine gelmeyi kabul etmeleri hiç kuşkusuz ki bir zaferdi.

Büyük günün geldiği o öğleden sonra iki kayınvalide May'in misafir odasına oturmuşlardı. Bayan Welland, palmiye yapraklarının ve ayaklı gaz lambalarının yerleştirilmelerini denetlerken Bayan Archer, Tiffany'nin en kalın, kenarları yaldızlı bristol kâğıtlarına mönüleri yazıyordu.

Bürodan geç gelen Archer, onların hâlâ orada olduklarını gördü. Bayan Archer dikkatini masaların üzerine konulacak isim kartlarına yöneltmişti ve Bayan Welland, büyük yaldızlı kanepenin ileriye alınmasının nasıl bir sonucu olacağı üzerine kafa yoruyordu. Böylelikle pencereyle piyano arasında başka bir "köşe" yaratılabilirdi.

May'in uzun masanın ortasına yerleştirilen Jacqueminot gülleri ve baldırıkara demetlerini gözden geçirmek ve kollu şamdanlar arasına kafes işlemeli gümüş sepetlerin içine Mailard şekerlemeleri koymak için yemek salonunda olduğunu Archer'a söylediler. Piyanonun üzerine Bay van der Luyden'in Skuytercliff'ten gönderdiği büyük orkide sepeti konulmuştu. Kısacası her şey, böyle önemli bir olayın yaklaştığı zaman olması gerektiği gibiydi.

Bayan Archer, sivri uçlu altın dolmakalemiyle dikkatli bir şekilde her ismi kontrol ederek listeyi yeniden gözden geçirdi.

"Henry van der Luyden, Louisa, Lovell Mingott'lar, Reggie Chivers'ler, Lawrence Lefferts ve Gertrude, (evet, sanırım May onları davet etmekte haklı), Selfridge Merry'ler, Sillerton Jackson, Van Newland ve karısı. (Zaman nasıl geçiyor! Daha dün gibi, o senin sağdıcındı, Newland) ve Kontes Olenska, evet, sanırım hepsi bu kadar..."

Bayan Welland damadına sevecen bir ifadeyle baktı. "Newland, senin ve May'in, Ellen'i güzel bir şekilde uğurlamadığınızı kimse söyleyemez."

"Ah, evet," dedi Bayan Archer, "May'in, kuzeninin yurtdışındaki insanlara bizim hiç de öyle barbar olmadığımızı anlatma isteğini çok iyi anlıyorum."

Bayan Welland neşeyle, "Ellen'in bunu takdir edeceğinden eminim. Bu sabah gelecekti, sanırım. Çok hoş bir son izlenim bırakacağız. Gemiyle yola çıkmadan önceki akşam genellikle çok sıkıcı olur," diye konuşmasını sürdürdü.

Archer kapıya doğru yöneldi ve kayınvalidesi ona seslenerek, "Lütfen içeri gidip masaya bir göz at. May'in

kendini çok yormasına izin verme," dedi. Ama Archer, duymamış gibi yaptı ve merdivenlerden hızla çıkarak kütüphanesine gitti. Garip bir simaymış gibi ona bakan odadakiler, kibarca yüzlerini buruşturdular. Archer, kütüphane odasına acımasızca çekidüzen verildiğini ve beylerin sigara içebilmeleri için kül tablalarının ve sedir ağacından kutuların uygun bir şekilde dağıtılarak hazırlandığını anladı.

"Ah, pekâlâ, uzun bir süre için değil," diye düşündü. Giyinme odasına geçti.

Madam Olenska'nın New York'tan ayrılışından bu yana on gün geçmişti. Bu on gün boyunca Archer, genç kadının adresini kendi eliyle yazdığı mühürlü bir zarf içinde büroya gönderilen ve ipek bir kâğıt içinde kendisine iade edilen bir anahtarı teslim almasından başka ondan bir işaret alamamıştı. Son isteğine karşı verilen bu sert yanıt, iyi bilinen bir oyunda klasik bir hamle olarak yorumlanabilirdi. Ama genç adam, buna farklı bir anlam vermeyi tercih etti. Madam Olenska, halen kendi kaderiyle savaşıyordu, ama Avrupa'ya gidiyordu ve kocasına geri dönmüyordu. Bu yüzden kendisinin onu izlemesini önleyecek hiçbir şey yoktu. Geri dönüşü mümkün olmayan adımı bir kez atıp bunun geri dönüşünün olmadığını ona kanıtladıktan sonra genç kadının kendisini geri çevirmeyeceğine inanıyordu.

Geleceğe duyduğu bu güven, şimdiki rolünü oynayacak kadar onu sakinleştirmişti. Bu güven duygusu, ona yazmasını ya da herhangi bir işaret ya da hareketle içine düştüğü acıklı ve onur kırıcı durumu açığa vurmasını engellemişti. Archer bu olayı, aralarında oynadıkları, kozlarını hâlâ elinde tuttuğu son derece sessiz bir oyun gibi algılıyordu ve bekliyordu.

Bununla birlikte tam Madam Olenska'nın ayrıldığı günün ertesi, Bay Letterblair'in, Bayan Manson Mingott'un torunu için yaratılmasını arzuladığı fonla ilgili sözleşmenin ayrıntılarını Archer'a incelemek üzere gönderdiği zaman olduğu gibi geçirilmesi epeyce güç anlarda olmuştu. Archer, birkaç saat ortağıyla birlikte oturup sözleşmenin koşullarını incelemiş ve bütün bu süre boyunca eğer kendisine danışılıyorsa bunun, zaten apaçık olan kuzenlik bağlantısının dışında başka nedenlerinin de olabileceğini ve toplantı sona erince bunun anlaşılacağını az da olsa sezinlemişti.

Bay Letterblair, anlaşmanın özeti üzerine bir şeyler mırıldandıktan sonra, "Pekâlâ, hanımefendinin reddedemeyeceği güzel bir anlaşma," diyerek konuşmasını toparlamıştı. "Her yerde ona karşı oldukça cömert davranıldığını söylemek zorundayım."

Archer, biraz alaycı bir ifadeyle, "Her yerde mi?" diye tekrarladı. "Kocasının onun kendi parasını geri verme önerisinden mi bahsediyorsunuz?"

Bay Letterblair'in gür kaşları iki santim kadar yukarı kalktı. "Canım efendim, yasa yasadır. Karınızın kuzeni Fransız yasalarının koşulları altında evlendi. Bunun ne anlama geldiğini bildiğini kabul etmek zorundayız."

Archer, "Bunu bilseydi bile, sonra olanlar..." dedi. Ama durdu. Bay Letterblair dolmakaleminin gövdesini büyük, kırışık burnuna yaslamış ve erdemli, yaşlı beyefendilerin, daha genç olanların, erdemin cahillikle eşanlamlı olmadığını anlamalarını istedikleri zaman takındıkları farz edilen bir ifadeyle aşağı doğru bakıyordu.

"Canım efendim, Kont'un suçlarını mazur göstermek niyetinde değilim. Ama öte yandan, ehhm, genç kavgacımıza karşı bir misilleme olmadığına göre, elimi

hiç ateşe sokmazdım," dedi. Bay Letterblair bir çekmeceyi açtı ve katlanmış bir kâğıdı Archer'a uzattı. "Bu rapor, ihtiyatla yapılan soruşturmalar sonucunda ortaya çıktı..." Bunun üzerine Archer, belgeye bir göz atmak ya da yapılan imayı reddetmek için en ufak bir çaba bile göstermeyince avukat, gayet yavan bir dille konuşmasını sürdürdü: "Senin de fark edeceğin gibi bunun kesin olduğunu söylemiyorum. Kesinlikten çok uzak. Ama en önemsiz ayrıntıların da gösterdiği gibi ve her şey hesaba katıldığı takdirde böyle ağırbaşlı bir çözüme ulaşılmış olması tüm taraflar için son derece tatmin edicidir."

Archer kâğıdı geri iterek, "Evet, son derece," diyerek onayladı.

Birkaç gün sonra Bayan Manson Mingott'un çağrısına uyarak yanına gidince, ruhu daha derin bir acıya boğuldu.

Archer yaşlı kadının, kederli ve dert yanmaya hazır bir halde olduğunu gördü.

Bayan Mingott, "Beni terk ettiğini biliyor musun?" diye söze başladı hemen ve Archer'ın cevabını beklemeden, "Ah, bana neden diye sorma! Unuttuğum pek çok neden saydı. Kendi kişisel kanıma göre sıkıntıya dayanamadı. En azından Augusta ve gelinim öyle düşünüyorlar. Kabahati tümden onda mı buluyorum, bilmiyorum. Olenski tam bir hergele. Ama onunla birlikte yaşam, Beşinci Cadde'de olmaktan çok daha neşeli olsa gerek. Ailenin bunu kabul etmesi şöyle dursun Beşinci Cadde'yi, söz konusu rue de la Paix'e (Barış Caddesi'ne) göre bir cennet sayarlar. Zavallı Ellen'in elbette kocasına dönme düşüncesi yok. Bu fikri her zaman olduğu kadar kesin bir şekilde reddediyor. Bu yüzden o aptal Medora'yla birlikte Paris'e yerleşecek... Tabii, Paris, Paris'tir. Orada

yok pahasına bir faytonun giderlerini karşılayabilirsin. Ama bir kuş kadar şendi. Onu özleyeceğim." Yaşlı kadının kurumuş göz pınarlarından iki damla yaş tombul yanaklarına yuvarlandı ve göğsünün derinliklerinde kayboldu.

"İstediğim tek şey, canımı bir daha sıkmamaları. Gerçekten içtiğim bu yavan yulaf çorbasını hazmetmem gerekiyor..." diyerek konuşmasını bitirdi. Biraz dalgın bir şekilde Archer'a göz kırptı.

İşte o akşam eve dönünce May, kuzeni için bir veda yemeği verme niyetini açıkladı. Aralarında, Madam Olenska'nın ismi, kadının Washington'a gittiği günden beri geçmemişti. Archer karısına şaşkınlıkla baktı.

"Bir akşam yemeği mi? Neden?" diye sordu.

Genç kadının yüzü kızardı. "Ama sen Ellen'i seversin. Memnun olacağını sandım."

"Bu şekilde açıklaman çok hoş. Ama gerçekten anlamıyorum...

Sessizce ayağa kalkıp masaya doğru giderken, "Bunu yapmayı düşünüyorum, Newland," dedi. "İşte yazılan bütün davetiyeler. Annem bana yardım etti. O da yapmamızı uygun buluyor," dedi. Konuşmasına ara verdi. Canı sıkılmıştı, ama yine de gülümsüyordu. Archer, birden önünde ailenin cisimleşen somut görüntüsünü gördü.

May'in eline tutuşturduğu misafir listesine görmeyen gözleriyle boş boş bakarak, "Ah, pekâlâ," dedi.

Akşam yemeğinden önce misafir salonuna girdiği sırada May, şömineye eğilmiş ve pek alışıldık olmayan kusursuz karo fayanslardan oluşan yuvanın içindeki kütüklerin yanması için tatlı dil dökerek onları kandırmaya çalışıyordu.

Uygun lambaların hepsi yakıldı. Bay van der Luyden'nin orkideleri, modern porselen ve budaklı gümüşten yapılmış değişik kapların içine yerleştirildi. Genel olarak Bayan Newland Archer'ın misafir salonu hazırlığının büyük bir başarı olduğu düşünülüyordu. Yaldızlı bambu bir saksı içindeki çuhaçiçeklerinin ve bozyaprakların tam zamanında bakımı yapılarak canlandırılmış ve saksı, cumba girişini kapatmıştı. (Eski kafalılar, bronzdan yapılmış küçük bir Milo Venüs'ü heykeli koymayı tercih ederlerdi.) Soluk renk sırmalı diba koltuk ve kanepeler, üzerleri yoğun bir şekilde gümüş oyuncaklar, porselen hayvanlar ve tozlu fotoğraf çerçeveleriyle kaplı olan küçük lüks masaların etrafına akıllıca gruplandırılarak yerleştirilmişlerdi. Uzun pembe abajurlu lambalar, palmiye dallarının arasında boy atan tropik çiçekler gibi duruyorlardı.

Bu mücadelesi sonucu heyecanı yükselen ve etrafına mazur görülebilir bir gururla bakan May, "Ellen'in şimdiye kadar bu salonun böyle aydınlatıldığını gördüğünü sanmıyorum, dedi. Bacanın kenarına dayadığı pirinç maşalar, kocasının cevabını boğan bir gürültüyle düştüler. Archer, onları eski durumuna getiremeden Bay ve Bayan van der Luyden'in geldiği bildirildi.

Van der Luyden'lerin akşam yemeklerini tam zamanında yemekten hoşlandıkları bilindiğinden diğer misafirler de hemen arkalarından geldiler. Salon hemen hemen dolmuştu ve Archer, Bay Welland'ın May'e Noel için verdiği Verbeckhoven'in küçük, çerçevesi aşırı vernikli *Koyunlar Eskizi*'ni Bayan Selfridge Merry'e göstermekle meşgul olurken, Madam Olenska'yı yanında buldu.

Son derece solgundu ve bu solgunluk, koyu renk saçlarının daha sık ve daha dalgalı görünmesine neden olmuştu. Boynunun etrafına kolye olarak sardığı birkaç sıra kehribar boncuk, Archer'a birden, Medora Manson'un New York'a ilk kez getirdiği zamanlar çocuk partilerinde birlikte dans ettikleri küçük Ellen Mingott'u hatırlattı.

Kehribar kolye tenini acıtıyordu ya da belki de elbisesi ona hiç yakışmamıştı. Yüzü donuk, neredeyse çirkin görünüyordu. Tokalaştılar. "Evet, yarın gemiyle Rusya'ya gidiyoruz," dediğini duymayı umut etti. Sonra kapıların açılmasıyla içeriye anlamsız bir gürültü doldu ve bir süre sonra May'in sesi geldi, "Newland! Yemek servisinin başlayacağı duyuruldu. Lütfen Ellen'i içeri getirir misin?"

Madam Olenska elini Archer'ın koluna koydu. Archer, kadının elinin eldivensiz olduğunu fark etti ve Yirmi Üçüncü Cadde'deki küçük misafir odasında onunla birlikte oturdukları akşam, gözlerini onun ellerine dikerek nasıl baktığını hatırladı. Kadının yüzünü terk eden bütün güzellik, sanki onun uzun solgun parmaklarına ve genç adamın ceketinin kolu üzerinde belirginleşen hafif çukurca parmak eklemlerine sığınmış görünüyordu. "Sırf onun elini yeniden görmek için bile olsaydı, onun peşinden gitmem gerekirdi..."

Görünüşte bu, Bayan van der Luyden'in ev sahibinin soluna yerleştirilmekten dolayı konumundaki alçalmaya katlanabileceği türden "yabancı bir misafire" verilen bir yemekti. Madam Olenska'nın "yabancılığı", güçlükle de olsa vedalaşma amacı taşıyan bu armağana göre daha ustaca vurgulanabilmiş ve Bayan van der Luyden, yerinin değiştirilmesini onayladığını en ufak bir kuşkuya yer bırakmayacak bir nezaketle kabul göstermişti.

Yapılması gereken bazı şeyler olurdu ve bunlar yapılacaklarsa güzel ve tam olarak yapılmaları gerekirdi. Eski New York törelerine göre kabilenin dışına atılmak üzere olan kadın bir akrabanın etrafında tartışmalı bir kabile toplantısı düzenlenmesi bunlardan biriydi. Welland'ları ve Mingott'ları, şimdi bu dünyada Avrupa'ya gitmesi kesinleşen Kontes Olenska'ya karşı değişmeyen düşkünlüklerini açıklamaktan alıkoyacak bir şey yoktu ve Archer, masanın başına oturmuş, Kontes Olenska'nın popülerliğini yeniden kazanmasına, ona karşı olan şikâyetlerin dinmesine, geçmişinin onaylanmasına ve şimdiki durumunun da ailesinin onayıyla aydınlık kılınmasına yönelik bu yorulmak bilmez sessiz hamaratlığı hayranlıkla seyrediyordu. Bayan van der Luyden, çok belirgin kılmadığı, samimiyete çok yaklaşan alicenaplığıyla genç kadını memnun etmeye çalıştı. May'in sağına yerleşen Bay van der Luyden, oturduğu yerden Skuytercliff'ten gönderdiği tüm karanfillerin gerekçesini gösterme gayretiyle masaya samimi bir havayla bakıyordu.

Sanki şamdanlarla tavan arasında bir yerde havada yüzüyormuş gibi garip bir önceden kestiremezlik duygusu içinde bocalayarak bu sahneye yardım ediyor gibi görünen Archer, sürüp giden bu olaylar karşısında en çok kendi rolünü merak ediyordu. Bakışlarını, sakin ve hali vakti yerinde görünen bir simadan diğerine çevirdikçe May'in yabanördekleriyle meşgul olan zararsız görünüşlü bütün o insanları sessiz komplocular olarak ve kendisiyle sağında oturan solgun kadını da onların komplolarının merkezi olarak görüyordu. O anda kırılmış pek çok küçük pırıltı parçalarından meydana gelen büyük bir aydınlanmayla zihnine hâkim olan fikir, onlar açısından kendisinin ve Madam Olenska'nın âşık kişiler,

"yabancı" söz dağarcıklarına özgü en aşırı anlamda âşıklar olarak görüldükleri oldu. Aylardan beri sessizce gözlemleyen sayısız gözün ve sabırla dinleyen sayısız kulağın ortasında bulunduğunu tahmin etti. Kendisi tarafından henüz bilinmeyen yöntemlerle suç ortağıyla aralarındaki ayrılığın gerçekleştirildiğini; şimdi tüm kabilenin, sessizce kimsenin hiçbir şey bilmediği ya da hayal bile etmediği kabulüyle karısının etrafında toplandığını ve davetin, May Archer'ın, dostu ve kuzeni olan kişinin sevgiyle ayrılmasını sağlama arzusunu yerine getirmek vesilesiyle verildiğini anladı.

Bu, eski New York'a özgü "kan dökmeden" yaşamı sürdürme yöntemi, hastalıktan çok rezaletten korkan, terbiyeyi cesaretin üzerinde gören ve bütün bunlara neden olanların davranışları dışında hiçbir şeyin, rezaletlerden daha terbiyesizce olmadığını düşünen insanların tarzıydı.

Bütün bu düşünceler, aklına birbiri ardına geldikçe, Archer kendini silahlı bir kampın ortasında tutulan bir esir gibi hissetti. Masayı gözden geçirdi ve ses tonlarından kendisini tutsak alanların ne kadar acımasız olduklarını tahmin etti. Florida'dan kuşkonmaz getirten Beaufort'la karısından söz ediyorlardı. "Başıma ne gelebileceğini bu bana gösterecek," diye düşündü. İhtiyatsız sözcükler yerine sessizliği ve doğrudan eylem yerine imanın ve analojinin üstünlüğünü tercih eden ölümcül bir duygu, aile çatısının kapıları gibi üzerine kapanıp kaldı.

Birden gülüverdi ve Bayan van der Luyden'in şaşkın bakışlarıyla karşılaştı.

İhtiyatlı bir gülümsemeyle, "Bunun gülünç olduğunu mu düşünüyorsunuz?" diye sordu yaşlı kadın. "Sanırım, zavallı Regina'nın New York'ta kalma düşünce-

sinde gülünç bir yan var," dedi ve Archer, "Elbette," diye mırıldandı sonra.

Bu sırada Madam Olenska'nın diğer yanında oturan adamın, bir süredir sağında oturan hanımefendiyle meşgul olduğunu fark etti. Aynı anda Bay van der Luyden ve Bay Selfridge Merry arasında rahat bir şekilde, tahta kurulmuş gibi oturan May'in masayı çabucak baştan aşağı gözden geçirdiğini gördü. Ev sahibi ile sağ tarafındaki hanımefendinin yemek boyunca sessiz oturamayacakları açıktı. Archer Madam Olenska'ya döndü. Genç kadının solgun gülümsemesiyle karşılaştı. "Ah, buna sonuna kadar dayanalım," der gibi bir hali vardı.

Kendisini bile şaşırtan doğallıkla, "Yolculuğun yorucu mu geçti?" diye sordu. Genç kadın, aksine bundan daha rahat çok ender yolculuk yaptığını söyledi.

"Elbette trendeki korkunç sıcaklık dışında," diye ekledi. Archer, genç kadının gideceği ülkede böyle özel bir zorluğa katlanmak zorunda kalmayacağını söyledi.

Gergin bir ifadeyle, "Nisan ayında Calais ve Paris arasında trenle birçok defa gittiğim halde hiç donar gibi olmadım," dedi.

Madam Olenska bunu hiç endişe etmediğini söyledi, ama her şeye rağmen insanın yanında ek bir battaniye taşıyabileceğini, seyahatin her biçiminin zorluklarının olduğunu belirtti. Bunun üzerine Archer, kaçıp gitmenin mutluluğunun yanında bunların hepsinin önemsiz olduğunu düşündüğünü hemen söyleyiverdi. Genç kadının yüzü sapsarı kesildi. Archer sesini birden yükselterek, "Uzun süre önce çok seyahat yaptığımı söylemek istiyorum," dedi. Madam Olenska'nın yüzü hafifçe ürperir gibi oldu. Archer Reggie Chivers'e doğru eğilerek, "Bak, Reggie, diyorum ki hemen, yani gelecek ay, dünyanın etrafında bir seyahate çıkmaya ne dersin? Sen var-

san, ben de varım..." Reggie, kendisinin Paskalya haftasında Körler Yurdu yararına hazırlık yaptığı Martha Washington Balosu'ndan sonraya kadar gitmesinin mümkün olmadığını ve o zamana kadar da kocasının, uluslararası polo maçı için rahatlıkla antrenman yapması gerektiğini saygıyla karşıladığını söyledi.

Ama Bay Selfridge Merry, "dünyanın etrafında" sözlerine takıldı ve buharlı yatıyla dünyanın etrafını bir kez dolaştığından Akdeniz limanlarının sığlığıyla ilgili çarpıcı bazı ayrıntıları masaya anlatmak için bir fırsat yakalamış oldu. Gerçi sonuç olarak bunun pek bir öneminin olmadığını söyledi. Çünkü Atina'yı, İzmir'i, İstanbul'u başka ne zaman görebilirdiniz? Üstelik görülecek başka yer var mıydı ki? Bayan Merry, sıtma nedeniyle Napoli'ye gitmemeleri için kendilerine söz verdirten Dr. Bencomb'a asla minnettar olamadığını söyledi.

Kocası, "Hindistan'ı adamakıllı gezmek için üç haftanız olmalı," diye kabullendi, havai bir dünya gezgini olmadığı iyi bilinsin endişesiyle.

Bu arada hanımlar misafir salonuna çıktılar.

Kütüphanede daha ağır görünmesine rağmen Lawrence Lefferts belli bir hâkimiyet kurdu.

Konuşma her zaman olduğu gibi Beaufort'lar konusu etrafında döndü. Sessizce kendilerine ayrılan onur koltuklarına kurulan Bay van der Luyden ve Bay Selfridge Merry bile kendilerinden genç olan adamın sert dozlu eleştiri nutkunu dinlemek için beklediler.

Lefferts, evin kutsallığını yüceltip dürüst Hıristiyan erkekliğini abartmaya yatkın duygularla hiç bu kadar dolup taşmamıştı. Öfkesi ona sert söz söyleme yeteneği kazandırmıştı. Diğer insanlar, onun örneğini izleselerdi ve onun söylediği gibi hareket etselerdi sosyete, Beau-

fort gibi bir türediyi kabul edecek kadar asla zayıf düşmezdi. Hayır, efendim, bir Dallas yerine bir van der Luyden ya da bir Lanning'le evlenseydi bile böyle olmazdı. Lefferts, öfkeyle, Bayan Lemuel Struthers gibi kişiler, Beaufort'un hemen ardından onun gittiği evlere sinsice sızmayı başardıkları gibi o, zaten belirli bazı evlere sinsice girmeseydi böyle Dallas'lar gibi bir aileyle evlenme şansı ne kadar olabilirdi, diye sordu. Sosyete görgüsüz ve bayağı kadınlara kapılarını açmayı tercih etseydi, kazancı şüpheli de olsa zararı fazla olmazdı, ama bu, bir kez, kökeni belirsiz ve serveti lekeli adamlara hoşgörü göstermeye varırsa sonuç toptan çözülme olurdu ki bunun için çok uzak bir tarihe kadar beklemeye bile gerek kalmazdı.

Poole tarafından giydirilen, ama henüz taşa tutulmamış genç bir peygamber gibi görünen Lefferts, "Olaylar bu hızla devam edecek olursa çocuklarımızın, dolandırıcıların evlerine girmelerini sağlayacak bir davetiye bulmak için kapışacaklarını ve Beaufort'un piçleriyle evleneceklerini göreceğiz," diye gürledi.

Reggie Chivers ve genç Newland, "Deme yahu, abartıyorsun!" diyerek itiraz ettiler. Bay Selfridge Merry, gerçekten ürkmüş gibi görünürken Bay van der Luyden'in duyarlı yüzüne ıstırap ve tiksinti dolu bir ifade yerleşmişti.

Bay Sillerton Jackson kulak kabartarak, "Çocukları var mı?" diye bağırdı. Lefferts bir kahkaha atarak soruyu geçiştirmeye çalışırken yaşlı beyefendi, Archer'ın kulağına, "Acayip, bu adamlar, her zaman her şeyi yerli yerine yerleştirmeye çalışıyorlar. En kötü aşçılara sahip olanlar bile ne zaman dışarıda yemeğe çıksalar zehirlendiklerini söylerler. Ama dostumuz Lawrence'ın şid-

detli eleştirileri için sıkıcı nedenleri olduğunu duyuyorum, Bu sefer, daktilo galiba, anlıyorum ki..."

Konuşma, durmak nedir bilmediğinden hiç durmadan akıp duran duygusuz bir nehir gibi Archer'ı peşinden sürükleyip götürdü. Çevresindeki insanların yüzlerinde ilginç, eğlenceli ve hatta şen ifadeler gördü. Genç adamların kahkahalarını ve Bay van der Luyden'le Bay Merry'in ağırbaşlılıkla kutladıkları Archer Madeira'nın övgülerini dinledi. Bütün bunlar olurken sanki kendini içinde hissettiği hapishanenin gardiyanı, onun tutsaklık koşullarını yumuşatmaya çalışıyormuş gibi, kendisine gösterilen genel dostluk tutumunun az çok farkındaydı. Bu sezgisi, özgür olmaya yönelik tutkulu kararlılığını artırdı.

Şimdi beylerin hanımlara katıldıkları misafir salonunda Archer, May'in muzaffer bakışlarıyla karşılaştı ve her şeyin güzel bir şekilde "geçtiği" kanısını okudu. May, Madam Olenska'nın yanından kalktı ve hemen ardından Bayan van der Luyden, kurulduğu yaldızlı kanepede yanına gelip oturması için Madam Olenska'ya işaret etti. Bayan Selfridge Merry de onlara katılmak için bütün salonu geçerek geldi. Archer, burada da ıslah edip yok etme komplosunun devam ettiğini anladı. Küçük dünyasını bir arada tutan bu sessiz örgütlenme, Madam Olenska'nın davranışının uygun olup olmadığını ya da Archer'ın ev içindeki mutluluğunun tam olup olmadığını bir an için bile asla sorgulamaksızın kendi gerçeğini ortaya koymaya kararlıydı. Bütün bu sevimli ve acımasız insanlar, kararlı bir şekilde birbirlerine karşı sanki hiçbir şey duymamışlar, hiç kuşkulanmamışlar ve hatta üstü kapalı olarak bunun tam aksinin mümkün olabileceğine inanıyorlarmış gibi davranıyorlardı. Karşı-

lıklı olarak özenle duygularını gizleyen bu şebeke nedeniyle Archer, bir kez daha New York'un kendisinin Madam Olenska'nın âşığı olduğuna inandığı gerçeğinden koptu. Karısının gözlerindeki zafer pırıltısını yakaladı ve ilk kez onun da aynı inancı paylaştığını anladı. Bunu keşfetmesi, içindeki muzip çocuktan kaynaklanan, Bayan Reggie Chivers ve küçük Bayan Archer'la Martha Washington balosunu tartışmak için gösterdiği tüm çabaları boşa çıkartan bir kahkaha atmasına neden oldu ve böylece akşam, nasıl duracağını bilmeyen bir nehir gibi durmadan akarak geçip gitti.

Sonunda Madam Olenska'nın ayağa kalktığını ve veda etmeye başladığını gördü. Kadının hemen gideceğini anladı. Akşam yemeğinde ona neler söylediğini hatırlamaya çalıştı, ama konuştukları tek bir kelime bile aklına gelmedi.

Madam Olenska, May'e doğru yürüdü. O ilerlerken topluluğun geri kalanı onun etrafında bir çember oluşturdu. İki kadın el sıkıştılar ve sonra May, öne eğilip kuzenini öptü.

Archer, Reggie Chivers'in genç Bayan Newland'a fısıldar gibi, "Elbette ev sahibemiz, ötekinden çok daha güzel," dediğini duydu. May'in boş güzelliği karşısında Beaufort'un kabaca dudak büküşünü hatırladı.

Bir an sonra Archer salondaydı ve Madam Olenska'nın pelerinini omuzlarına tutuyordu.

Bütün bu zihinsel kargaşa sırasında kadını şaşırtacak ya da rahatsız edecek hiçbir şey söylememe kararlılığına sıkı sıkıya bağlı kaldı. Hiçbir gücün onu amacından döndüremeyeceğine kâni olduğundan, olayların kendilerini onların istediği gibi şekillendirmesine izin verecek gücü kendisinde bulabilmişti. Ama salonda Ma-

dam Olenska'nın ardı sıra yürürken içinde birden arabanın kapısında bir an için onunla yalnız kalabilme açlığını hissetti.

"Arabanız burada mı?" diye sordu ve tam o sırada ihtişamla siyah samur kürklerine gömülen Bayan van der Luyden, nazik bir şekilde, "Sevgili Ellen'i biz eve götürüyoruz," dedi.

Archer'ın yüreği burkuldu ve bir eliyle pelerinini ve yelpazesini tutan Madam Olenska, diğer elini ona uzattı. "Hoşçakalın, dedi.

Archer yüksek sesle, "Güle güle, ama yakında sizi Paris'te göreceğim, diye karşılık verdi. Sanki bu sözleri bağırarak söylemiş gibi bir hisse kapıldı.

Genç kadın, "Ah, keşke May'le birlikte gelebilseydiniz!" diye mırıldandı.

Bay van der Luyden kolunu Madam Olenska'ya vermek için ilerledi ve Archer, Bayan van der Luyden'e yöneldi. Büyük landonun içindeki yarı karanlıkta gözleri sürekli parlayan belirsiz oval bir yüzü bir an için görür gibi oldu ve araba hareket edip onu götürdü.

Merdivenlerden yukarı çıkarken karısıyla birlikte aşağı inen Lawrence Lefferts'le karşılaştı. Lefferts Gertrude'un geçmesine yardım etmek için ev sahibini kolundan yakalayarak geri çekti.

"Azizim, diyorum ki bunun tam anlaşılmasına itirazın yoksa yarın akşamüzeri seninle kulüpte yemek yiyelim mi? Çok teşekkürler, sevgili dostum! İyi geceler."

May kütüphanenin eşiğinden, "Güzel geçti, değil mi?" diye sordu.

Archer irkilerek kendisini toparladı. Son araba gider gitmez, hemen yukarıya çıkıp halen aşağıda bulunan karısının doğruca odasına gideceği umuduyla kendisini

kütüphaneye kapattı. Ama işte orada duruyordu. Solgun ve bitkin görünüyordu, ama aşırı yorgunluğun da ötesine geçen bir insanın zorlama enerjisini yaymaya devam ediyordu.

"Gelip konuşabilir miyim?" diye sordu.

"İstiyorsan, elbette. Ama korkunç uykun olmalı..

"Hayır, uykum yok. Seninle biraz oturmak istiyorum.

"Tamam," dedi ve kadının koltuğunu şöminenin yanına çekti.

Genç kadın oturdu ve Archer yerine döndü. Ama bir süre ikisi de konuşmadı. Sonunda Archer birden konuşmaya başlayarak, "Mademki yorgun değilsin ve konuşmak istiyorsun, o zaman sana anlatmak istediğim bir şey var. Geçen gece anlatmayı denemiştim... dedi.

May ona hızlı bir bakış attı. "Evet, canım. Kendi hakkında bir şey mi?"

"Kendim hakkında. Yorgun olmadığını söylüyorsun, pekâlâ. Ben müthiş yorgunum.

Genç kadının yüzünde bir anda tümüyle sevecen, kaygılı bir ifade belirdi. "Bunun olacağını biliyordum, Newland! O kadar berbat bir şekilde ve aşırı çalıştın ki..."

"Belki de bu yüzden. Her neyse, kaçıp gitmek istiyorum.

"Kaçıp gitmek mi? Hukuktan vaz mı geçeceksin?"

"Ne olursa olsun, derhal gitmek istiyorum. Uzun bir yolculuğa çıkıp çok uzaklara, her şeyden uzağa gitmek istiyorum."

Durdu. Bir değişiklik arzu eden ama bu değişikliği hoş karşılayamayacak kadar bezgin bir adamın kayıtsızlığıyla konuşma girişiminde başarısız olduğunun far-

kındaydı. İçindeki sabırsızlık teli, ne yapacaksan yap diye titriyordu. "Her şeyden uzağa..." diye tekrarladı.

May, "O kadar uzağa mı? Nereye mesela?" diye sordu.

"Ah, bilmiyorum. Hindistan'a ya da Japonya'ya."

Genç kadın ayağa kalktı. Archer, başı öne eğik, çenesini ellerine yaslamış bir durumda oturuyorken kadının, üzerinde sımsıcak ve güzel kokular yayarak uçtuğunu hissetti.

Titrek bir sesle, "O kadar uzağa mı? Ama korkarım ki bunu yapamazsın, canım..." dedi. "Beni yanında götürmezsen olmaz. May daha sonra, Archer hâlâ orada sessizce otururken her hecesi genç adamın beynine düzenli vurulan küçük çekiç darbeleriyle çakılıyormuş gibi gelen çok net bir ses tonuyla konuşmaya devam ederek, "Yani, doktorlar gitmeme izin verirlerse... Ama korkarım ki izin vermeyecekler. Keşke anlasan, Newland, bu sabahtan beri çok özlemini duyduğum ve umut ettiğim şeyden artık eminim..." dedi.

Archer başını kaldırıp bezgin bir ifadeyle ona baktı. May, görünüşündeki tüm tazelik ve pembeliğiyle yanına çöküp yüzünü genç adamın dizlerinde sakladı. Archer onu kendine çekip soğuk eliyle saçlarını okşarken, "Ah, sevgilim," dedi.

Uzun süre sessiz kaldılar. İçindeki muzip çocuk tiz kahkahalarla gülüyordu. Sonra May kendini Archer'ın kollarından kurtarıp ayağa kalktı.

"Tahmin etmedin mi?..."

"Evet, ben. Hayır. Yani elbette umut ediyordum...

Bir an birbirlerine baktılar ve yine sessiz kaldılar. Sonra Archer gözlerini ondan ayırıp beklenmedik bir şekilde, "Başka birine söyledin mi?" diye sordu.

"Sadece anneme ve annene." Bir an durdu. Kan alnına kadar çıkarak yüzünü kıpkırmızı yapmıştı. Sonra birden aceleyle, "Tabii, Ellen'e de" diye ekledi. "Bir öğleden sonra onunla uzun uzun sohbet ettiğimizi ve onun, benim için ne kadar değerli olduğunu biliyorsun."

Archer, "Ya," dedi. Kalbi duracak gibiydi.

Karısının ona dikkatle baktığını hissetti. "İlk ona söylememden rahatsız mı oldun, Newland?"

"Rahatsız mı? Neden olayım ki?" Kendini toplamak için son bir gayret gösterdi. "Ama bu, on beş gün önce değil miydi? Bugüne kadar emin olmadığını söylediğini sanmıştım.

Yüzündeki kızarıklık daha da koyulaştı. Ama Archer'ın bakışlarını yakaladı. "Hayır, o zaman emin değildim. Ama ona hamile olduğumu söyledim. Haklı olduğumu görüyorsun!" diye bağırdı. Mavi gözleri zafer duygusuyla nemlenmişti.

Bölüm 34

Newland Archer, Doğu Otuz Dokuzuncu Cadde'deki kütüphanesinde yazı masasına oturdu.

Metropolitan Müzesi'nde yeni galerilerin açılışı dolayısıyla verilen büyük resmi davetten henüz yeni dönmüştü. Yüksek tabakaya mensup insanların bilimsel olarak kataloglanmış hazineler arasında dolaştıkları, yüzyılların kalıntılarıyla dolu olan salonların görüntüsü hafızasının paslı yayları üzerinde birden etkide bulunmuştu.

Birisinin, "Vay canına, burası eski Cesnola odalarından biri, dediğini duymuş ve o anda etrafındaki bütün her şey kaybolmuştu. Radyatörün karşısında duran sert deri divanda oturuyordu. Ayıbalığı derisinden uzun bir pelerin giyen zayıf biri, eski müzeyle pek uyumlu olmayan dar koridordan yürüyerek uzaklaşıyordu.

Bu görüntü, diğer pek çok çağrışımı da harekete geçirmişti. Otuz yıldır tüm aile sohbetlerinin ve yalnızken daldığı derin düşüncelerin sahnesi olan kütüphaneye yeni gözlerle bakarak oturuyordu.

Yaşamında gerçek şeylerin meydana geldiği yer, işte bu odaydı. Orada karısı, aşağı yukarı yirmi altı yıl önce yeni nesil genç kadınların gülümsemesine neden olacak bir çekingenlikle, yanakları pembe pembe, dolambaçlı sözlerle hamile olduğu haberini vermişti ve kış mevsiminin ortasında kiliseye götürülemeyecek kadar zayıf ve dayanıksız bir çocuk olan en büyük oğulları Dallas, eski dostları, büyük, mükemmel, yeri doldurulamaz bir din adamı olan ve çok uzun süre kendi piskoposluk bölgesinin gururu ve övünç kaynağı olarak görev yapan New York Piskoposu tarafından orada vaftiz edilmişti. May ve dadısı, kapının arkasında gülerek beklerlerken Dallas, ilk kez orada "Baba" diye bağırarak döşemenin üzerinde sendeleye sendeleye yürümeye başlamıştı. İkinci çocukları olan (ve annesine çok benzeyen) Mary, orada Reggie Chivers'in oğullarından en sıkıcı, ama en güvenilir olanıyla nişanlandığını açıklamıştı ve aileyi, Grace Kilisesi'ne taşıyacak otomobile binmek için aşağı inmeden önce Archer, nikâh duvağı giymiş kızını orada öpmüştü. Bu arada başka her şeyin temelinden sarsıldığı bir dünyada "Grace Kilisesi Nikâh Törenleri" değişmeyen bir kurum olarak kalmıştı.

May'le birlikte daima çocuklarının geleceklerini, Dallas'ın ve küçük kardeşi Bill'in ders çalışmalarını, Mary'nin "el becerilerine" karşı onulmaz ilgisizliğiyle spora ve hayırseverliğe karşı tutkusunu ve sonunda yerinde duramayan, meraklı bir genç olan Dallas'ı geleceği parlak bir New York mimarının bürosuna götüren "sa-

nata" karşı pek açık olmayan ilgisini tartıştıkları yer kütüphaneydi.

Genç adamlar bugünlerde kendilerini hukuk ve ticaretten kurtarıp her türlü yeni şeyle meşgul oluyorlardı. Devlet politikası ya da belediye reformundan anlamıyorlarsa değişik işlerle uğraşma şansları vardı. Mimarlıkla, bahçe mühendisliğiyle veya Orta Amerika arkeolojisiyle ilgileniyorlar, kendi ülkelerinin devrim öncesi binalarına karşı son derece meraklı ve bilgili bir yaklaşım gösteriyorlar, George dönemine* özgü yapı tiplerini inceleyip uyarlamalar yapıyorlar ve "kolonyal" sözcüğünün anlamsız kullanılmasına karşı çıkıyorlardı. Bugünlerde banliyölerdeki çok zengin milyoner bakkalların dışında hiç kimse "kolonyal evlere" sahip değildi.

Ama her şeye rağmen -Archer'ın ara sıra her şeye rağmen dediği gibi- yemek yemek ve geceyi geçirmek için bir akşam Albany'den gelen New York valisinin ev sahibine döndükten sonra yumruğunu masaya vurup gözlüklerini tıngırtarak, "Profesyonel politikacıların Tanrı belasını versin! Sen ülkenin istediği türden adamsın, Archer. Bu ahır mutlaka temizlenmek zorundaysa o zaman senin gibi adamların temizliğe bir el atmaları gerekir," dediği yer işte bu kütüphaneydi.

"Senin gibi adamlar..." Bu ifade karşısında Archer, nasıl da coşkuyla kendinden geçmişti! Bu, kollarını sıvayıp çamura girmesini isteyen Net Winsett'in eski ricasının bir tekrarı gibiydi. Ama aynı çağrı, bu sefer örneğini el kol hareketleriyle süsleyerek konuşan ve çağrısı karşı konulamaz bir adam tarafından yapılmıştı.

İngiltere'de ve Amerika'da on sekizinci yüzyılda hâkim olan sanat ve mimari anlayışı. Bu isim, on sekizinci yüzyılda taç giymiş Britanya krallarına - George I, II, III ve IV - atfen verilmiştir (ç.n.).

Archer, geçmişi düşünürken kendisi gibi adamların, Theodore Roosevelt'in işaret ettiği gibi ülkesinin en azından faal hizmetlerine ihtiyaç duyduğu türden insanlar olup olmadığından tam emin değildi. Aslında bunun böyle olmadığını düşünmesi için nedenleri vardı. Çünkü bir yıl sonra Eyalet Meclisi'ne yeniden seçilmemişti ve bu, belediye işleri için yararlı olacaksa geriye düşüp gözlerden uzak kaldığı için minnettarlık duymuştu. Böylece ülkeyi duyarsızlık ve uyuşukluktan kurtarmak için çalışan reformcu haftalık gazete ve dergilerde ara sıra yeniden makaleler yazmaya başlamıştı. Bu çalışmaları, küçümsenecek kadar azdı, ama kendisiyle aynı kuşaktan ve aynı çevreden olan genç insanların beklentilerinin (görüşleri dar olduğundan kendilerini rutin olarak çok para kazanmaya, spora ve sosyeteye veriyorlardı) ne olduğunu hatırlayınca işlerin yeni durumuna sağlayacağı küçük bir katkı bile, her tuğlanın sağlam bir duvar için önemli olması gibi önemli görünüyordu. Toplumsal yaşam içinde çok az şey başarmıştı, doğası gereği her zaman düşüncelere dalmaya yatkın ve sanatsever bir kişiydi ve üzerinde uzun uzun düşüneceği önemli sorunları, haz duyacağı önemli işleri vardı. Büyük bir adamın dostu olan manevi güce ve gurura sahipti.

O, kısacası insanların "iyi yurttaş" demeye başladıkları türden bir insandı. New York'ta geçen birçok yıl boyunca hayırseverlikle, belediye işleriyle ya da sanatla ilgili başlayan her yeni hareket onun görüşlerini dikkate almış ve onun ismine ihtiyaç duymuştu. İnsanlar, sakat çocuklar için bir ilkokulun açılması, Sanat Müzesi'nin yeniden düzenlenmesi, Grolier Kulübü'nün kurulması, yeni kütüphanenin törenle açılması ya da yeni bir oda müziği topluluğunun kurulması gibi konularda bir so-

runla karşılaştıklarında, "Archer'a sorun, diyorlardı. Günleri doluydu, ama uygun bir şekilde doldurulmuşlardı. Bir adamın istemesi gereken her şeyin bundan ibaret olduğu kanısındaydı.

Ama kaçırdığını bildiği bir şey vardı: Yaşam çiçeği. Şimdi bunu, o kadar ulaşılamaz ve olanaksız bir şey olarak görüyordu ki bundan yakınmak, bir adamın piyangoda büyük ödülü kazanamadığından dolayı umutsuzluğa kapılması gibi olurdu. Piyangosunda yüz milyon bilet, ama sadece bir ödül vardı. Olasılık, kesinlikle onun aleyhindeydi. Ellen Olenska'yı düşündüğünde bu, bir insanın bir kitap ya da tablodaki hayali bir sevgiliyi düşünmesi gibi, tamamen soyut ve sakin bir şekilde oluyordu. O, kaçırmış olduğu her şeyi temsil eden bileşik bir hayal haline dönüşmüştü. Aslına bakılacak olursa son derece zayıf ve soluk olan bu hayal, onu diğer kadınları düşünmekten alıkoymuştu. Sadık bir koca diyebileceğimiz bir kişi olmuştu. May, en küçük çocuklarının bakımıyla uğraşırken kapıldığı bulaşıcı bir zatürreeden dolayı aniden ölünce Archer, onun arkasından dürüstçe yas tutmuştu. May'le birlikte geçirdiği uzun yıllar, Archer'a, evlilik sıkıcı bir görev olsa da bu görevin onuru korunduğu müddetçe o kadar büyük bir sorun olmadığını göstermişti. Bundan vazgeçseydi, yaşamı, sadece çirkin arzuların bir savaşı haline dönüşürdü. Çevresine baktığında kendi geçmişiyle onur duyuyordu ve bunun için yas tutuyordu. Ne de olsa eski âdetlerde fayda vardı.

Gözleri, Dallas tarafından İngiliz bakır klişeler, Chippendale tarzı raflı dolaplar, seçkin, mavi ve beyaz renkli parçalar ve güzel abajurlu elektrik lambalarıyla donatılan odada dolaştıktan sonra atmaya asla kıyamadığı eski

Eastlake tarzı yazı masasına yöneldi. May'in ona verdiği ilk fotoğraf halen masanın üzerinde, mürekkep takımının yanındaki yerini koruyordu.

İşte May oradaydı. Misyon bahçesinde portakal ağaçlarının altında onu gördüğü günkü gibi uzun boylu, yuvarlak göğüslü ve fidan gibi duruyordu. Üzerinde kolalı muslin, başında geniş kenarlı bir hasır şapka vardı. Tıpkı onu, o gün gördüğü gibi, ne fazla, ne eksik, cömert, sadık ve yorulmak bilmez biri olarak kalmıştı. Ama hayal gücünden o kadar yoksun ve gelişmekten o kadar uzak kalmıştı ki yaşanan değişimin bile farkına varamadan gençlik dünyası parçalanmış ve kendini yeniden oluşturmuştu. Bu zorlu, parlak körlük, onu, görünüşte hiç değişmeyen yakın bir ufuk hattında tutmuştu. Değişmeyi kavrayamaması, çocuklarının, kendi görüşlerini, tıpkı Archer'ın kendi görüşlerini sakladığı gibi ondan gizlemelerine neden olmuştu. May, dünyanın iyi bir yer olduğunu, bütün evlerin, tıpkı kendi ailesi gibi sevgi dolu ve uyumlu olduğunu düşünerek ölmüştü ve Newland'ın, kendi aile büyüklerinin yaşamını biçimlendiren aynı ilkeleri ve önyargıları Dallas'a aşılamaya devam edeceğine ve Dallas'ın sıra kendisine geldiğinde (Newland, onun ardından ölüp gittiğinde) kutsal emaneti küçük Bill'e aktaracağına emin olarak ailesini bırakmaya razı olmuştu. May, Mary'den kendi öz benliği kadar emindi. Böylece küçük Bill'i mezara girmekten güçlükle kurtarıp büyük bir gayretle ömrünü ona verdikten sonra kendinden memnun halde Bayan Archer'ın çoktandır huzur içinde (gelininin hiç fark etmediği dehşet verici "eğilimlerden" uzakta) yattığı St. Mark mezarlığındaki kubbeli Archer mezarına gitti.

May'in fotoğrafının karşısında kızının bir resmi duruyordu. Mary Chivers annesi kadar uzun boylu ve sarışındı. Ama adeta değişen âdetlerin gerektirdiği gibi geniş belli, düz göğüslü ve hafifçe kambur duran bir kadındı. Mary Chivers'in atletizmde kazanmış olduğu büyük başarıların, May Archer'ın gök mavisi kuşağını çok rahat bir şekilde sardığı elli santimlik bir belle gerçekleştirilmesi mümkün değildi. Aralarındaki fark simgesel gibi görünüyordu. Annesinin yaşamı, aşağı yukarı sahip olduğu ince endamıyla orantılı olarak kısa sürdü. Annesinden daha az geleneklere bağlı olmadığı gibi ondan daha akıllı da olmayan Mary, yine de daha geniş bir yaşam sürdürdü ve daha hoşgörülü görüşlere sahip oldu. Yeni düzende de bunun yararı vardı.

Telefon çaldı. Archer fotoğraflardan dönerek dirseğinin dibinde duran ahizeyi kaldırdı. Pirinç düğmeli haberci çocukların New York'un yegâne hızlı iletişim araçları oldukları günlerden ne kadar uzaktaydılar!

"Chicago sizi istiyor."

Bu açıklama, Dallas'ın şehirlerarası görüşme çağrısı olmalıydı. Dallas, genç bir milyonerin isteğiyle firmasının inşa edeceği Lakeside Palas'ın planını görüşmek üzere Chicago'ya gönderilmişti. Firma böyle ayak işleri için her zaman Dallas'ı gönderiyordu.

"Merhaba, baba. Evet, Dallas. Bak, çarşamba günü vapurla yolculuğa çıkmaya ne dersin? Moritanya'ya. Evet, her zaman olduğu gibi gelecek çarşamba günü. Müşterimiz, bir karara varmadan önce benim gidip İtalyan bahçelerine bir bakmamı ve bundan sonraki ilk vapura yetişmemi istedi. 1 Haziran'da geri dönmek zorundayım... Konuşma her şeyin farkında olan birinin ke-

yifli gülüşüyle kesildi. "Bu yüzden canlı görünmeliyiz. Bak, baba, yardımını istiyorum. Mutlaka gel."

Dallas, sanki odanın içinde konuşuyormuş gibiydi. Sesi o kadar yakından ve doğal olarak geliyordu ki sanki şöminenin yanındaki en sevdiği koltuğuna oturmuş öyle konuşuyordu. Böyle bir olgu, genellikle Archer'ı şaşırtmazdı. Çünkü şehirlerarası telefon konuşmaları, elektrikli aydınlatma ve beş günde Atlas Okyanusu yolculuğu kadar bilinen bir yöntem haline gelmişti. Ama Dallas'ın gülmesi onu elbette şaşırtmıştı. Ülkenin yüzlerce mil ötesindeki bir yerden ormanları, nehirleri, dağları, çayırlıkları, gürültülü şehirleri ve birbirlerine aldırmayan milyonlarca meşgul insanı aşarak gelmesi yine de harika görünüyordu. Dallas'ın gülmesi şu anlama geliyor olabilirdi. "Elbette, her ne olursa olsun ayın birinde dönmeliyim, çünkü Fanny Beaufort'la ayın beşinde evleniyorum.

Telefondan ses yeniden geldi: "Bunu düşündün mü? Hayır, efendim. Bir dakika olmaz. Şimdi evet demek zorundasın. Neden olmasın, bilmek istiyorum? Tek bir neden söyleyebilirsen. Hayır, bunu biliyordum. O zaman bir dene, ha? Çünkü senin yarın ilk iş olarak Cunard ofisine telefon edeceğine güveniyorum. Vapurla Marsilya için bir gidiş dönüş bileti ayırtsan iyi olur. Bak, baba, bu, bizim birlikte bu şekilde yolculuk yapabilmemiz için son şansımız. Ah, iyi! Kabul edeceğini biliyordum."

Chicago telefonu kapandı ve Archer, odada bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı.

Bu, onların birlikte bu şekilde yapacakları son yolculukları olacaktı. Çocuk haklıydı. Dallas'ın evliliğinden sonra birçok "başka" zaman bulacaklarından babası emindi. Çünkü onlar, Dallas doğduğu andan itibaren

gerçek dost olmuşlardı ve Fanny Beaufort, insan onun hakkında ne düşünürse düşünsün, muhtemelen onların sıkı dostluklarına karışacak birine benzemiyordu. Aksine, Fanny'i tanıdığı kadarıyla kızın doğal olarak kendilerine katılacağını tahmin ediyordu. Ama yine de değişiklik değişiklikti ve farklılık da farklılık. Kendisini müstakbel gelinine ne kadar yakın hissederse hissetsin, oğluyla baş başa olmak için yakaladıkları bu son fırsatı değerlendirmek çekici bir fikirdi.

Seyahat etme alışkanlığını kaybetmek gibi temel bir neden dışında bu fırsatı değerlendirmemesi için bir gerekçesi yoktu. May, çocukları denize ya da dağlara götürmek gibi geçerli bir neden olmadıkça seyahate çıkmaktan hoşlanmazdı. Otuz Dokuzuncu Cadde'deki evlerinden ya da New Port'taki Welland'ların rahat yazlıklarından ayrılmak için onu harekete geçirecek başka bir neden düşünmesi mümkün değildi. May, Dallas üniversiteden diplomasını alıp mezun olduktan sonra sadece altı ay için seyahate çıkmasının görevi olduğunu düşünmüştü. Tüm aile İngiltere, İsviçre ve İtalya'dan geçerek eski moda bir tur yapmışlardı. Zamanları sınırlı olduğundan (bunun nedenini kimse bilmiyordu) Fransa'yı ihmal ederek geçmişlerdi. Archer, Rheims ve Chartres'a gitmek yerine neden Mont Blanc'ın düşünüldüğünü soran Dallas'ın öfkesini hatırlıyordu. Ama Mary ve Bill, dağa tırmanmak istiyorlardı ve Dallas'ın peşinde İngiliz katedrallerini dolaşarak zaten yollarını yeterince uzatmışlardı. Her zaman çocuklarına karşı adil olan May, onların atletik ve sanatsal eğilimlerini eşit biçimde dengede tutmak için kararlı davranıyordu. Bu arada gerçekten kocasına on beş günlüğüne Paris'e gitmesini ve sonra onların, İsviçre'yi "gezmelerinin" ardından, kendileri-

ne İtalyan göllerinde katılmasını önermişti. Ama Archer bunu reddetmişti. "Birlikte kalacağız," demişti ve Archer'ın Dallas'a böyle iyi örnek olmasından dolayı May'in yüzü mutlulukla parlamıştı.

Aşağı yukarı iki yıl önce May'in ölümünden sonra artık aynı rutini sürdürmesi için bir neden kalmamıştı. Çocukları, seyahate çıkması için ısrar etmişlerdi. Mary Chivers, babasının yurtdışına gidip "galerileri görmesinin" iyi olacağından emindi. Böyle bir tedavinin gizemli yanı, verimliliğinin daha güvenilir olduğunun açık oluşuydu. Ama Archer alışkanlıklarına, anılarına ve yeni şeylere karşı ürpererek duyduğu şaşkınlıklarına sımsıkı bağlandığını fark etti.

Şimdi geçmişini gözden geçirirken yavan ve rutin bir yaşama ne kadar derin gömüldüğünü anlıyordu. Bir insanın bir işi yapmasının en kötü yanı, o kişinin, açıkça başka bir iş yapmak için uygun olmamasıydı. En azından kendi kuşağına mensup insanların kabul ettikleri görüş buydu. Doğru ve yanlış, dürüst ve namussuz, saygıdeğer ve bunu karşıtı arasındaki keskin ayrımlar, beklenmedik olaylara hemen hemen hiç yer bırakmıyordu. İçinde yaşadığı koşullara kolaylıkla boyun eğen bir insanın hayal gücünün birdenbire günlük düzeyin üzerine yükselerek kaderin uzun dolambaçlı yollarına baktığı anlar olur. Archer işte oraya sıkıca tutunmuştu ve etrafına merakla bakıyordu...

İçinde doğup büyüdüğü, standartlarının kendisine boyun eğdirip sınırlarını çizdiği o küçük dünyadan geriye ne kalmıştı? Zavallı Lawrence Lefferts'in yıllar önce tam da bu odada dile getirdiği alaycı kehanetini hatırladı: "Olaylar bu hızla devam edecek olursa çocuklarımız, Beaufort'un piçleriyle evlenecekler."

Archer'ın yaşamının gurur kaynağı olan büyük oğlunun yaptığı, işte buydu. Ne merak eden biri vardı, ne de azarlayan. Hâlâ gençlik yıllarının son zamanlarında olduğu kadar mükemmel görünen Janey Teyze'si bile pembe pamuklu yün torbalardan annesinin zümrütlerini ve küçük incilerini çıkartıp bizzat kendi titreyen elleriyle, müstakbel geline takmıştı. Fanny Beaufort, Paris kuyumcularından birinden kendisine bir takım alınmadığından dolayı hayal kırıklığına uğramış gibi bakmak yerine bu eski moda nefis parçalara kızıp itiraz etmiş ve onları taktığı takdirde kendisini bir Isabey miyatürü gibi hissedeceğini söylemişti.

Anne ve babasının ölümünden sonra on sekiz yaşında New York'ta ortaya çıkan Fanny Beaufort, Madam Olenska'nın otuz yıl önce kazandığı gibi kentin kalbini kazanmıştı. Sosyete, ondan korkup ona karşı güvensizlik göstermek yerine onu memnuniyetle kabul etmişti. Güzeldi, eğlenceliydi ve iyi yetiştirilmişti. İnsan daha fazla ne isteyebilirdi ki? Kimse babasının geçmişi ve onun kökeni gibi yarı unutulmuş gerçekleri ona karşı kurcalayacak kadar dar kafalı değildi. Sadece yaşlı insanlar, New York'un iş yaşamında Beaufort'un iflası kadar çapraşık bir olayı ya da Beaufort'un, karısının ölümünden hemen sonra adı dillere düşmüş Fanny Ring'le sessiz sedasız evlenip karısını ve güzelliğini annesinden alan küçük kızını yanına alarak ülkeden ayrıldığını hatırlıyorlardı. Sonradan onun İstanbul'da, daha sonra Rusya'da olduğu ve on iki yıl sonra da Amerikalı yolcuların onun tarafından Bounes Aires'te güzel bir şekilde ağırlandığı haberleri duyulmuştu. Orada büyük bir sigorta şirketinin temsilciliğini yapıyordu. Beaufort ve karısı, zenginliğin sağladığı itibara sahip olarak Arjantin'de

ölmüşlerdi. Yetim kalan kız, bir gün May Archer'ın yengesi Bayan Jack Welland'ın sorumluluğu altında New York'ta ortaya çıktı. Kocası kıza göz kulak olmakla görevlendirilmişti. Varolan durum Newland Archer'ın çocuklarıyla bu genç kızın ilişkisini neredeyse bir kuzenlik bağı içine soktuysa da Dallas'ın onunla nişanlandığını açıklaması hiç kimseyi şaşırtmadı.

Hiçbir şey dünyanın şimdiye kadar kat etmiş olduğu mesafenin ölçüsünü vermekten daha zor olamaz. İnsanlar bugünlerde komşularıyla canlarını sıkamayacak kadar çok meşguldüler. Reformlarla, "hareketlerle", gelip geçici modalarla, fetişlerle ve önemsiz pek çok şeyle meşgul oluyorlardı. Tüm toplumsal atomların aynı düzlem üzerinde kendi etraflarında döndükleri devasa bir kaleydoskopta bir insanın geçmişinin ne önemi olabilirdi ki?

Newland Archer otelin penceresinden Paris caddelerinin görkemli zarafetine bakarken kalbinin gençlik sabırsızlığı ve şaşkınlığıyla attığını hissetti. Eskiye göre genişlemiş yeleğinin altında bir dakika sonra kendisini boş bir göğüs ve ateş basmış şakaklarla bırakacak olan kalbinin böyle son kez ileri atılıp şahlandığından beri uzun bir zaman geçmişti. Oğlunun yüreğinin de Miss Fanny Beaufort'un karşısında böyle davranıp davranmadığını merak etti, ama öyle olmadığına karar verdi. Genç adamın, ailesinin onay vermesi gayet doğalmış gibi hareket ederek nişanlandığını açıkladığı zamanki soğukkanlı duruşunu hatırlayarak, "Onun kalbi de hiç şüphesiz, canla başla atıyordur, ama ritmi farklıdır," diye düşündü.

"Farklılık, bu genç insanların istedikleri her şeyi elde edebileceklerine kesin gözüyle bakmalarından, bizim

ise istediklerimizi öyle her zaman elde edemeyeceğimizi kabul etmemizden kaynaklanıyor. Sadece merak ediyorum, elde edileceği kesin olarak önceden belli olan bir şey için, insanın kalbi öyle çılgınca çarpabilir mi?"

Önceki gün Paris'e gelmişlerdi. Bahar güneşi Archer'ı, Vendom semtinin geniş, gümüş rengi manzarasını yukarıdan gören açık pencerenin önünde tutuyordu. Dallas'la birlikte yurtdışına çıkmayı kabul ettiğinde koşul olarak ileri sürdüğü şeylerden biri -hemen hemen sadece tek bir koşul- Paris'te yeni ama değersiz "palaslardan" birinde kalmak için zorlanmamasıydı.

Dallas, iyi huylulukla, "Ah, olur, elbette, diye kabul etmişti. "Seni oldukça eski moda bir yere götüreceğim, mesela Bristol'e..." Bunu duyunca babasının neredeyse dili tutuldu. Yüz yıl önce kralların ve imparatorların kaldıkları bu yerden, şimdi eski moda bir otel olarak söz ediliyordu. İnsanlar, otelin tuhaf, ama hoş zorluklarından ve halen devam eden yerel renklerinden hoşlanıyorlardı.

Archer, ilk sabırsızlık yıllarında Paris'e dönme sahnesini kafasında sık sık canlandırmıştı. Sonradan bu kişisel hayali solup gitmiş ve kenti, sadece Madam Olenska'nın içinde yaşadığı bir sahne olarak görmeye çalışmıştı. Evdeki herkes yattıktan sonra geceleyin kütüphanede tek başına oturup at kestanelerinin dizildiği bulvarlarda baharın parlak başlangıcını, halk bahçelerindeki çiçekleri ve heykelleri, çiçekçi arabalarından yayılan leylak kokularını, nehrin, büyük köprülerin altında muhteşem akışını, her biri büyük bir caddeyi baştan aşağı dolduran sanat, eğitim ve zevk yaşamı bölgelerini hayal etmişti. Şimdi manzara tüm görkemiyle önünde uzanıyordu. Manzaraya bakarken kendini sıkılgan, eski kafalı

ve yetersiz biri gibi hissetti. Olmayı hayal ettiği acımasız muhteşem adama kıyasla sadece gri bir nokta gibiydi...

Dallas, elini neşeyle Archer'ın omzuna koydu. "Merhaba, baba. Bunun gibi bir şey istiyordun, değil mi?" Bir süre sessizce dışarıya bakarak durdular. Sonra genç adam konuşmaya devam ederek, "Aklıma gelmişken söyleyeyim, senin adına bir mesaj aldım. Kontes Olenska her ikimizi de saat beş buçukta bekliyor."

Bu sözleri, sanki yarın akşam trenlerinin Floransa'ya hareket edeceği saati söyler gibi rastgele bir bilgiyi aktarıyormuş havasında, neşeli bir kayıtsızlıkla söylemişti. Archer oğluna baktı. Onun genç ve canlı gözlerinde büyük büyük annesi Mingott'ta gördüğü muzipçe pırıltıyı fark etti.

Dallas, "Ah, sana söylemedim mi?" diye konuşmasını sürdürdü. "Fanny bana yemin ettirip Paris'teyken üç şey yapmamı istemişti: Son Debussy şarkılarının notalarını bulacağım, Grand-Guignol tiyatrosuna gideceğim ve Madam Olenska'yla görüşeceğim. Biliyorsun, Bay Beaufort Fanny'i, Buenos Aires'ten Assomption'a gönderdiğinde, Madam Olenska ona karşı çok iyi davranmış. Fanny'nin Paris'te hiç arkadaşı yokmuş. Tatillerde Madam Olenska ona iyilik yapıp etrafı gezdiriyormuş. İlk Bayan Beaufort'un büyük bir dostu olduğunu sanıyorum. Bizim de kuzenimiz, elbette. Bu yüzden bu sabah dolaşmaya çıkmadan önce ona telefon edip seninle birlikte iki gün burada kalacağımızı ve onu görmek istediğimizi söyledim."

Archer ona bakmaya devam ediyordu. "Benim burada olduğumu mu söyledin?"

"Elbette. Neden söylemeyeyim ki?" Dallas'ın kaşları garip bir şekilde yukarı kalktı. Sonra, bir cevap alama-

yınca kolunu güven verecek şekilde bastırarak babasının omzunda gezdirdi.

"Söylesene, baba. Nasıl biriydi?"

Archer, oğlunun arsızca bakışları karşısında yüzünün kızardığını hissetti. "Hadi, itiraf et. Sen ve o iyi dosttunuz, değil mi? Çok güzel değil miydi?"

"Güzel mi? Bilmiyorum. O, farklı biriydi."

"Ah, işte kabul ettin! Bu her zaman böyle olur, değil mi? O ortaya çıktığında farklı olur, ama kimse nedenini bilmez. Bu tam benim Fanny için hissettiğim şey gibi.

Babası bir adım geri çekilerek kolunu kurtardı. "Fanny için mi? Ama, sevgili çocuğum, umarım öyledir! Sadece ben anlayamıyorum..."

"Ah be baba, tarih öncesinde kalma! O, bir zamanlar senin Fanny'in değil miydi?"

Dallas ruhuyla ve bedeniyle yeni kuşağa aitti. Newland ve May Archer'ın ilk çocuklarıydı, ama ona, saklı kalması gereken bilgilerin olduğunu bile öğretmek mümkün olmamıştı. Sağduyuyla ağzını sıkı tutarak cevap verdiğinde o, her zaman, "Gizem yaratmanın ne yararı var? Bu, sadece onu araştırıp bulmak için insanda bir istek yaratıyor," diye karşı çıkıyordu. Ama Archer onun gözlerine bakınca şakanın altında evlatlara özgü pırıltıyı gördü.

"Benim Fanny'im mi?"

Oğlu, "Yani onun için her şeyden vazgeçebileceğin kadın. Ama sen yapmadın, diyerek onu şaşırttı.

Archer, ciddi bir ifadeyle, "Yapmadım," diye karşılık verdi.

"Hayır, ona randevu verdin, anlatabiliyor muyum, sevgili yaşlı çocuk. Ama annem söyledi."

"Annen mi?"

"Evet, ölmeden önceki gün. Beni tek başına istediği zaman, hatırlıyor musun? Annem, seninle birlikteyken güvende olduğumuzu ve her zaman olacağımızı bildiğini, çünkü senden bir kez en çok istediğin şeyden vazgeçmeni istediğinde senin hemen vazgeçtiğini söyledi."

Archer bu garip görüşmeyi sessizce karşıladı. Gözleri, adeta kör biri gibi pencerenin altındaki güneşin aydınlattığı kalabalık meydana dikilip kalmıştı. Sonunda alçak sesle, "Benden bunu asla istemedi," dedi.

"Hayır. Unuttum. Siz, asla birbirinize bir şey sormazdınız, değil mi? Birbirinize asla bir şey anlatmazdınız. Sadece oturup birbirinizi seyreder ve görünüşün altında neler olup bittiğini tahmin ederdiniz. Gerçekten tam bir sağır dilsizler yurdu! Kendi hakkımızda öğrenmek istediğimiz şeyler için zaman ayırmaktan daha çok, sizin birbirinizle ilgili özel düşünceleriniz hakkında daha fazla şey öğrenmek için sizin kuşağa dönüyorum. Bak, baba," Dallas bir an durdu, "bana kızgın değilsin, değil mi? Eğer kızgınsan barışalım ve gidip Henri'nin lokantasında öğle yemeği yiyelim. Sonra da koşturarak Versailles'e gitmem gerekiyor."

Archer Versailles'e giden oğluna eşlik etmedi. Öğleden sonrayı Paris'te tek başına dolaşarak geçirmeyi tercih etti. Dilsiz geçen bütün bir ömrün bastırılmış anıları ve pişmanlıklarıyla birdenbire uğraşmak zorunda kalmıştı.

Bir süre sonra Dallas'ın patavatsızlığına üzülmekten vazgeçti. Sonuç itibariyle bir kişinin, kendisi hakkında doğru tahminde bulunup esef duyduğunu ve üstelik de bu tanımlanamaz olaya onu sevk eden kişinin karısı olduğunu öğrenmesi yüreğindeki demir bir bandı söküp atmışa benziyordu. Dallas, ateşli kavrayış gücüne karşın bunu anlayamayacaktı. Çocuğa göre bu olay, boş yere

yaşanan hayal kırıklıklarının, boşa harcanan enerjilerin dokunaklı bir örneğiydi. Ama gerçekten böyle miydi? Archer uzun bir süre Champs Elysees'de bir bankta oturdu ve bu süre boyunca yaşamın geçip geçmediğini merak etti...

Birkaç cadde ötede, birkaç saat sonra Ellen Olenska bekliyordu. Kocasına asla geri dönmemiş ve birkaç yıl önce adam ölünce yaşam tarzında herhangi bir değişiklik yapmamıştı. Şimdi onu ve Archer'ı ayrı tutacak hiçbir şey yoktu ve o gün ikindi vakti onu görecekti.

Archer banktan kalktı ve Concorde semtinden ve Tuileries bahçelerinden geçerek Louvre'a doğru yürüdü. Madam Olenska bir zamanlar oraya sık sık gittiğini söylemişti. Archer arada kalan zamanı belki de son zamanlarda yaptığı gibi onu düşünebileceği bir yerde geçirmeye niyetliydi. Bir ya da bir buçuk saat kadar göz kamaştırıcı öğleden sonra aydınlığında galeriden galeriye dolaştı. Tablolar birbiri ardı sıra yarı unutulmuş görkemleriyle üzerine atılarak ruhlarını uzun güzellik yankılarıyla doldurdular. Ne de olsa yaşamı özlem çekerek geçmişti...

Titian'ın muhteşem bir tablosunun önünde kendisini, "Ama ben daha elli yedi yaşındayım, derken buldu ve sonra oradan uzaklaştı. Böyle yaz rüyaları için artık çok geçti, ama ona yakınlığın kutsal sessizliğinde dostluğun, yoldaşlığın ürünlerinin sakince toplanması için kesinlikle geç değildi.

Dallas'la buluşmak için otele geri döndü. Sonra birlikte yürüyerek yeniden Concorde semtinden ve Millet Meclisi'ne giden köprünün üzerinden geçtiler.

Babasının zihninde neler olup bittiğinin farkında olmayan Dallas, heyecanla durmadan Versailles hakkın-

da konuşuyordu. Bir tatil yolculuğu sırasında bütün bunlara önceden bakma fırsatı bulamamıştı. Ailesiyle birlikte İsviçre'ye gitmek zorunda kalınca görmekten mahrum kaldığı bütün güzel yerleri bir araya sıkıştırmaya çalışmıştı. Telaşlı bir coşkunluk ve kendinden emin bir eleştiriyle, birbirlerinin hatasını dudaklarından çıkar çıkmaz yakalıyorlardı

Archer oğlunu dinlerken içinde bir yetersizlik ve anlamsızlık duygusu yükseldi. Çocuğun duyarsız olduğunu biliyordu. Ama o, kaderini bir efendi olarak değil, bir eşiti olarak görmeyi başaracak yetenek ve özgüvene sahipti. "İşte, olay bu. Olup bitenlerin karşısında kendilerini eşit hissediyorlar. İşin girdisini çıktısını biliyor," diye düşündü. Oğlunu tüm eski sınır işaretlerini ve onlarla birlikte tüm işaret direklerini ve tehlike uyarılarını süpürüp bir yana atan yeni kuşağın sözcüsü olarak görüyordu.

Dallas birden babasının kolunu kavrayarak durdu. "Aman Tanrım!" diye bağırdı.

İnvalides Askeri Hastanesi'nin önündeki büyük ağaçların bulunduğu alana çıkmışlardı. Mansart kubbesi* hastane binasının uzun gri cephesinin ve tomurcuklanan ağaçların üzerinde zarif bir şekilde uçuyor gibi görünüyordu. Kubbe öğleden sonrası güneşinin tüm ışıklarını üzerine çekerken (Fransız) ırkının şanının gözle görülebilir bir sembolü olarak sanki oraya asılmış kalmıştı.

Archer, Madam Olenska'nın Invalides'ten çıkan bulvarlardan birine yakın bir meydanda oturduğunu biliyordu. Meydanı aydınlatan asıl güzelliği unutarak ora-

* Fransız mimar Julies Hardoin Mansart tarafından inşa edilen İnvalides kilisesinin kubbesi (ç.n.).

yı sessiz ve sapa bir yer olarak kafasında canlandırmıştı. Şimdi biraz garip bir çağrışım yöntemi kullanarak zihninden geçirdiği altın sarısı bir ışık, onun için Madam Olenska'nın içinde yaşadığı her yana nüfuz eden bir aydınlanmaya dönüştü. Aşağı yukarı otuz yıldır garip bir şekilde çok az şey bildiği Madam Olenska'nın yaşamı, şu an çok yoğun bir şekilde hissettiği ve ciğerlerini çok güçlü bir şekilde uyaran bu zengin atmosfer içinde geçmişti. Onun gittiği tiyatroları, seyrettiği tabloları, sık sık uğradığı gösterişsiz ama mükemmel olan eski evleri, konuştuğu insanları, çok eski terbiye kurallarının geçerli olduğu bir ortamda çok hareketli bir toplumsal yarış tarafından fırlatılıp atılan fikirlerin, merakların, hayallerin ve arkadaşlıkların ardı arkası kesilmeyen sürekli karmaşasını düşündü ve sonra birden bir zamanlar kendisine, "Ah, iyi bir konuşma, bunu gibisi yoktur, değil mi?" diyen genç Fransız'ı hatırladı.

Archer aşağı yukarı otuz yıldır Mösyö Riviere'yi ne görmüş, ne de ondan bir haber almıştı. Bu süre, Madam Olenska'nın varlığına, yaşamına ilişkin bilgisizliğinin ölçüsünü veriyordu. Bir ömrün yarısından daha uzun sayılabilecek bir zaman dilimi onları ayırmıştı. Madam Olenska, bütün bu uzun dönemi onun tanımadığı insanlar arasında, pek fazla tahminde bulunamayacağı bir sosyete içinde ve tümüyle anlayamayacağı koşullarda geçirmişti. Bütün bu zaman boyunca ona ilişkin gençlik anılarıyla yaşamıştı. Ama hiç şüphesiz Madam Olenska'nın daha başka ve daha somut arkadaşlıkları olmuştu. Belki de Madam Olenska da onunla ilgili anılarını tamamen ayrı bir şey olarak saklamıştı. Ama böyle yaptıysa bile bu, içinde her gün gidip dua etmek için pek zaman bulunmayan küçük karanlık bir kilisede saklanan bir andaç gibi olurdu.

Invalides semtini geçmişler, her iki yanında da binalar bulunan işlek caddelerden birinde yürüyorlardı. Bununla birlikte burası görkemine ve tarihine karşın sakin bir semtti. Böyle manzaraların aldırış etmeyen çok az insana bırakılmış olması, onlara Paris'in değerlendirmek zorunda olduğu zenginlikleri hakkında bir fikir veriyordu.

Şurada burada sarı elektrik ışıklarıyla delinen yumuşak bir gurup sisi içinde gün iyice kararmıştı. Dönerek içine girdikleri küçük meydandan gelip geçenler seyrekleşmişti. Dallas yeniden durdu ve yukarı baktı.

Dallas, babasının sıkılganlığını artırmayacak bir hareketle kolunu dürterek, "Burası olmalı, dedi. Birlikte durup eve baktılar.

Kendine has bir özelliği olmayan, ama krem rengi geniş ön cephesinde birçok penceresi ve güzel balkonları bulunan modern bir binaydı. Meydandaki at kestanelerinin yuvarlak tepelerinin üstünde gayet güzel asılı gibi duran üst balkonlardan birinde tenteler, güneş daha yeni batmış gibi inik duruyordu.

Dallas, "Acaba hangi kat?" diye merak etti. Büyük kapıya doğru yürüdü. Başını kapıcı kulübesinden içeri uzattı ve sonra geri dönerek, "Beşinci katta. Şu tenteli kat olmalı, dedi.

Archer, sanki uzun kutsal yolculuklarının sonuna ulaşmışlar gibi, üst kattaki pencerelere bakarak hareketsiz kaldı.

Oğlu sonunda ona, "Bak, biliyorsun, saat neredeyse altı, diye hatırlattı.

Babası uzaktaki boş bir banka doğru baktı.

"Sanırım orada biraz oturacağım," dedi.

Oğlu, "Neden, iyi değil misin?" diye sordu.

"Ah, gayet iyiyim. Ama lütfen, yukarıya bensiz çıkmanı istiyorum," dedi.

Dallas gözle görülebilir bir şaşkınlıkla babasının önünde durdu. "Ama, bak baba, yani sen, hiç yukarı çıkmayacağını mı söylemek istiyorsun?"

Archer, ağır ağır, "Bilmiyorum, dedi.

"Yukarı çıkmazsan o anlamayacaktır."

"Git, oğlum, belki senin arkandan geleceğim."

Dallas ikindi karanlığında ona uzun uzun baktı.

"Ama Tanrı aşkına, ona ne söyleyeceğim?"

Babası gülümseyerek, "Sevgili çocuğum, her zaman ne diyeceğini bilemez misin?" diye karşılık verdi.

"Çok iyi. Senin eski kafalı olduğunu ve asansörlerden hoşlanmadığın için beş katı yürüyerek çıkmayı tercih ettiğini söyleyeceğim."

Babası yine gülümseyerek, "Eski kafalı olduğumu söyle yeter," dedi.

Dallas babasına yine baktı ve sonra inanmadığını belli eden bir hareket yaptıktan sonra binanın kemerli girişinin altından geçerek gözden kayboldu.

Archer banka oturup tenteli balkona gözlerini dikerek bakmaya devam etti. Oğlunun asansörle beşinci kata çıkması, zili çalması, salona kabul edilmesi ve sonra misafir odasına götürülmesi için geçecek zamanı hesapladı. Dallas'ın yüzündeki o harika gülümsemesiyle hızlı ve güvenli adımlarla misafir odasına girişini kafasında canlandırdı ve oğlunun "tıpkı kendisine benzediğini" söyleyenlerin haklı olup olmadıklarını düşündü.

Sonra şu an odada hazır bulunan kişileri göz önüne getirmeye çalıştı. Muhtemelen sohbete uygun olan bu saatlerde odada birden fazla kişi vardı ve onlar arasında esmer ve solgun görünen esrarengiz bir hanımefendi,

yarı kaldırdığı gözleriyle yeni gelen kişiye hızlı bir bakış atıp üç yüzüklü uzun, ince ellerini ona uzatacaktı... Kanepenin şömineye yakın tarafında oturduğunu tahmin ediyordu. Arkasındaki masanın üzerinde açelya çiçekleri vardı.

Archer birden kendi kendine, "Yukarı çıkmaktansa burada olmam daha gerçek," dediğini duydu ve dakikalar birbiri ardı sıra geçip giderken gerçekliğin son gölgesiyle bağlantısını kaybedeceği korkusuyla oturduğu yere yapışıp kaldı.

Bankta uzun süre oturdu. Karanlık giderek koyulaşırken gözlerini bir kez bile balkona çevirip bakmadı. Sonunda pencerelerden bir ışığın parladığı görüldü. Kısa bir süre sonra bir uşak balkona çıktı, tenteyi kaldırdı ve kepenkleri kapadı.

Newland Archer, beklediği işaret sanki buymuş gibi ağır ağır ayağa kalktı ve tek başına oteline doğru yürüdü.

SON

Kitap Hakkında Bir Not

Masumiyet Çağı, ilk olarak 1920 yılında *Pictorial Review* dergisinin Temmuz ayından Ekim ayına kadar çıkan sayılarında dört büyük tefrika halinde yayımlandı. Kitap olarak aynı yıl New York ve Londra'da D. Appleton and Company yayınevi tarafından basıldı. Wharton, romanın tefrika olarak yayımlanması ile kitap olarak basılması arasında eserini yeniden gözden geçirip üslup, noktalama ve imla düzeltmeleri yaptı ve kitabın ikinci baskısından sonra birbiri ardına otuzdan fazla değişiklik yapıldı. Aslına uygun olan bu metin, Edith Wharton romanlarının Amerika baskıları kütüphanesinden alınarak basılmıştır ve açıkça yazara ait olduğu belli olan geniş kapsamlı son gözden geçirmeleri kapsayan ilk nüshanın altıncı baskısına dayanmaktadır.

edith wharton
masumiyet çağı

İngilizce Aslından Çeviren: Bilal Çölgeçen

New York, günümüzde her türlü yeniliğe ve deneyime açık, *avantgarde* bir kent olarak bilinir. Ama 19. yüzyıl sonu New York'unda bugünkünden çok farklı bir atmosfer solunuyordu. Dünya hiç değişmiyormuş gibi görünüyor, insanlar arasındaki ilişkilerde kesin kurallar ve âdetler, muhafazakâr bir yaşamın sınırlarını çiziyordu. Oysa değişim, çoktan uç vermiş, eski yaşam tarzlarının ve anlayışlarının dar kalıpları çoktan kırılmaya başlamıştı. Yeni ve eski dünya arasındaki çatışmanın aşk dahil, insanlar arası ilişkilerin her boyutunu etkilememesi mümkün değildi.

New York'un muhafazakâr yaşamına mensup yerleşik ailelerin temsilcileri olan Newland Archer ve May, evlenme hazırlıkları içindeyken Madam Olenska'nın yıllar önce ayrıldığı New York'a geri dönmesi, Newland Archer'ın muhafazakâr dünyasını altüst eder ve değişimin algılanmasına vesile olur.
Bir erkek ve iki kadın arasında oluşan ilişkiler zincirinde yaşanan duygusal fırtınalar ve açmazlar, özgürlük ve kurallara boyun eğme diyalektiği ekseninde anlatılır. Aşkı özgürce yaşama arzusu, muhafazakâr masumiyeti koruma anlayışıyla ne ölçüde bağdaşabilir ki?

"Okunması Gereken 1001 Kitap" listesinde yer alan *Masumiyet Çağı*, 1920 yılında yayımlandı. 1921 yılında Edith Wharton'a, Pulitzer Ödülü'nü kazandırdı.

Kapak Resmi: Thomas Lawrence, Margaret, Countess of Blessington, 1822

İMGE kitabevi
imge.com.tr internet kitabevi
ISBN 978-975-533-637-4
9 789755 336374